csik, akkor a végein levő feszültség és a benne haladó áram közt kapacitív fáziseltolás keletkezik. E kábelcsonk tehát kondenzátor, amely alacsony rezgésekat

vesszük, keskeny sávot kapunk, ugyanekkor a hullámellenállás is megnő. Módunkban van tehát egymástól ugyan nem függetlenül, a sávszélességet és az illeszkedési impedanciát változtatni. A szűrőt multibandfilternek is nevezik, mert a $2n + 1$ felhangokat is átengedi.

Kábelcsonk erősítők. A legmagasabb fekvésű ultrarövidhullámú erősítők állíthatók össze, ha kapcsolóelemül kábelcsonkokat használunk. A hullámhossz pontos beállítása az állítható fémdugasszal történik. Hogy az anódtápfeszültség a rácsra ne jusson, a kábel anódra kapcsolt középvezetékének még külön köpenye van oly kis légréssel azonban, amely elég nagy csatoló kapacitást képvisel a következő lámpa rácsa felé (l. 8. ábra a). Az első lámpa előtt, az antennacsatolásnál

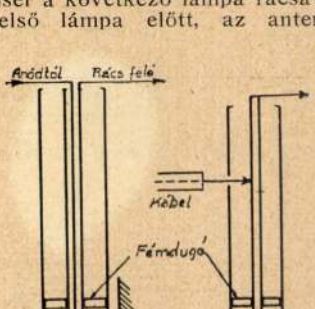

8. ábra. Erősítő csatoló-elemei.

egyszerűbb az összeállítás, mert egyenáramot nem kell leválasztani (8. ábra b). Tökéletesebb ennél a vonalcsonk-sávszűrős erősítő, amelynek átkötőeleme (l. 9. ábra) egy, az előző bekezdésben tárgyalttal minden tekintetben egyértékű szűrő. A sávszélességbeállító toldalék vége nagy kondenzátoron át van földelve, hogy

Rumpelmayer Sándor

** *(A pozsonyi koronázási székesegyház)* sekrestyéjében m. hó 29-én tették le a zárkövet. Az idők foga által erősen megrongált templom gyorsan haladó javitási munkái Heiller városi plébánoson kivül Rumpelmayer Sándor és Feigler Ignácz uraknak köszönhető. A zárkőletétel ünnepélyességgel hajtatott végre.

... *...napolia ma-*

Vas. Ujs. 1866.

484. l

Schnorr v. Carolsfeld, J.

Velhagen és Klasing

II/2 kolc.

Rumpelmayer Márton

Hobrás

Gentmüeml

458. l.

zoktatásügyi minisztertől.

---

a fütőanyag az ősz folyamán előre-
ulni, másrészt pedig az árú torlódás
felhivom a Czimet, hogy fütőanyag-
lején szerezzék be és raktározzák

us hó 31.
etéből:

4

RUMPELMAYER *Márton*, szobrász és kőfaragó a XVIII. sz. második felében és a XIX. sz. elején Pozsonyban. 1773—80. készítette a pápai plébánia templom kőfaragó munkáit. 1791—95. Hefele tervei alapján salzburgi márványból faragta a szombathelyi székesegyház főoltárát. U. o. tőle való

a szószék és több mellékoltár is. (1798—1807). — Fia: R. *János*, szintén kőfaragó volt. Közös művök a nagyléghi templom Szent Erzsébet-szobra, szószéke és két mellékoltára. E család ivadékai R. *Alajos*, szobrász (1822. * Pozsonyban, 1840-től Bécsben az akadémián tanult, azután szülővárosában működött) és R. *Viktor* építész, (1829. * Pozsonyban és a münchení akadémián végezte tanulmányait).

Szentiványi.

Lo-G II. 401 l

Gyürü brouzbol VII. 246.

Rumpelmayer Márton

szobrász

és fia János, Pozsony i képfaragok. Műveikből Szent Erzsébet egy előtte térdeplő Koldusoal és egy angyal láthatók a nagy léghi templomban; ugyanott a szószék és két mellék oltár faragványai is tőlük származnak. Ugy látszik 1770 tájon éltek

Magyar Sion. 1868. 670. l.

Nagy Ivan. Magyarországi képzőművészek a legrégibb időktől 1850 ig.

Századok 1874. 192 l.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Somogyi Néplap

Rumi Attila

1973 DEC 16

...

Kinyitottam a bejárati ajtót. Hátha nincs odaírva a névtáblára, hogy: »Berkes Tamás«...

104

Rumi Attila: Harangláb
(Az I. dunántúli tárlat anyagából.)

Franck: d-moll szimfónia. Hírek. 17.05: Külpolitikai figyelő. 17.20: A hét rádióhallgatója: 17.40: A személytelenség mítosza és valósága. 18.00: Sajtókonferencia. 18.58: Hallgatóink figyelmébe! 19.00: Esti krónika. 19.30: Sporhíradó. 19.40: Bemutatjuk új népzenei felvételeinket. 19.50: Hírek. 20.53: Renata Scotto és Dietrich Fischer Dieskau operafelvételeiből. 21.30: Mikrolánc. 22.00: Hírek. 22.20: Könnyűzene Párizsból. 22.53: A XX. század gondolatai. 23.08: A Borodin Vonósnégyes Mozart-lemezeiből. 24.00: Hírek. 0.10—0.25: Bálint János cimbalmozik.

PETŐFI RÁDIÓ

4.25—7.59: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. 8.00: Hírek. 8.05: Verbunkosok, nóták. 9.00: Hírek. 9.03: Ezeregy délelőtt. 10.00: A zene hullámhosszán. 12.00: Otelló. 13.00: Hírek. 13.03: »Pokolhegy«. 13.20: Beethoven: f-moll szonáta. 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00: Kettőtől ötig... 17.00: Kettesben. 18.00: Hírek. 18.05: Külpolitikai figyelő. 18.20: Megmérettünk és nehéznek találtattunk... 18.45: Új könyvek. 18.48: Reklám. 18.53: A rock mesterei. 19.23: Jó estét, gyerekek! 19.30: A Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarának hangversenye. 20.55: Minden másképp van. 22.05: Operettdalok. 22.30: A hét zeneműve. 23.00: Népdalok. 24.00—0.10: Hírek.

3. MŰSOR

18.00: Hírek. 18.05: Iskolarádió. 18.25: Huszonöt perc beat. 18.50: Kovács Dénes hegedül. 19.15: Láttuk, hallottuk. 19.35: Korunk operacsillagai. 20.30: Hírek. 20.33: Hangfelvételek — felső fokon. 21.37: Lionel Hampton és zenekara játszik. 21.53: Mahler: Dal a földről. 23.00—23.20: Hírek.

PÉCSI RÁDIÓ

17.30: Fatalok 60 perce. 18.30: Délidunántúli híradó. 18.45: Régi, kedvelt melódiák. 19.00: Szerb-horvát nyelvű műsor. 19.30: Német nyelvű műsor. 20.00: Műsorzárás.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 JAN 1
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Rumi Attila

1021

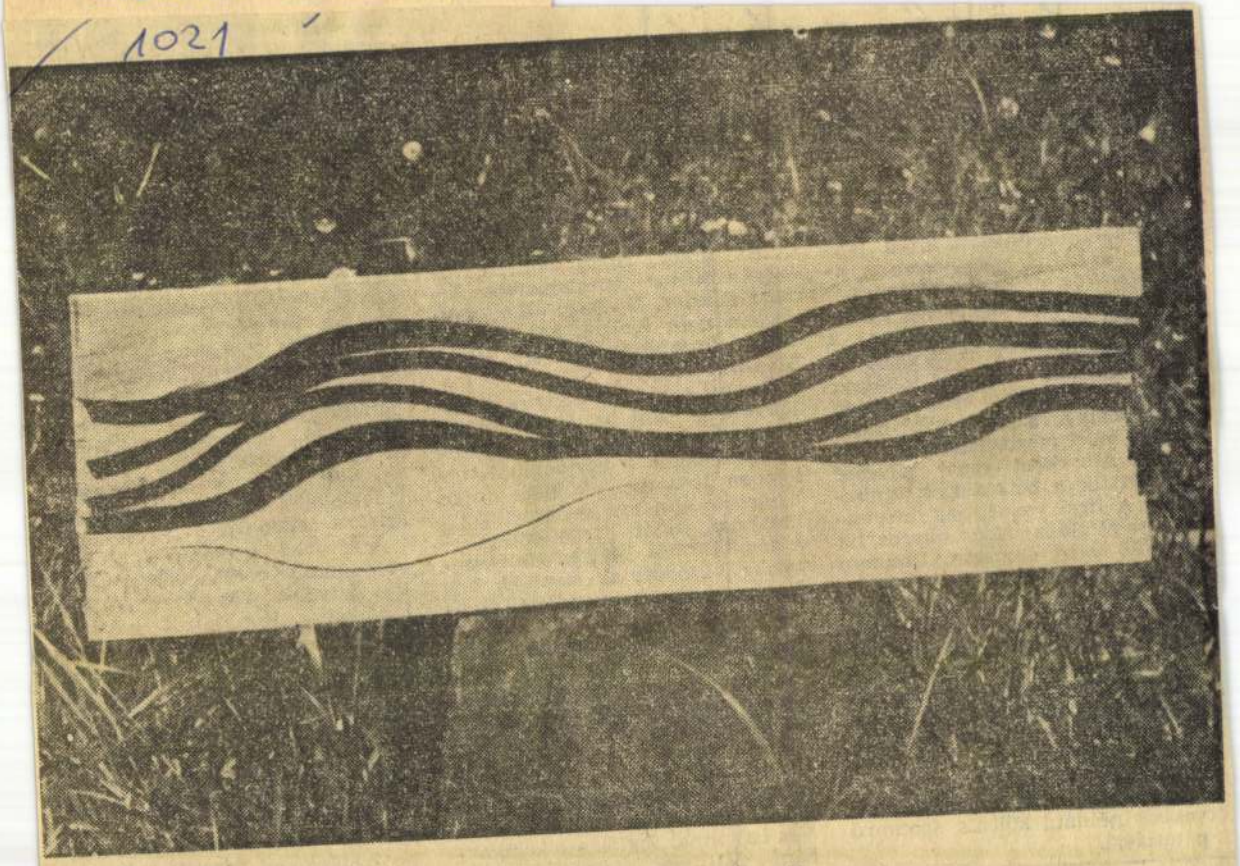

Rumi Attila: Fény-árnyék

Költő, prózában

Mindig azzal a várakozással ülök a képernyő elé, amikor korunk jelentős költőit szólaltatják meg a lírai portrésorozatban, hogy szembesülhetek azzal a valakivel, akire azelőtt csak verseiből következtethettem. Ez a „valaki": a költői személyiség, a lírai elemzés alfája és omegája.

Már a sorozat első adásai alkalmával bele kellett nyugodnom: a költői személyiség számomra elvont fogalom — idea és ideál — marad. A személyes nyilatkozatok elsősorban arra jók és azért hasznosak, mert megmutatják: a költő magánemberként vajmi kevéssé különbözik a hétköznapok emberétől. A lírai személyiség önértelmezése általában akkor sikeres, ha a költő nem önmagáról, hanem azokról az ügyekről beszél, amelyek életműve hosszán foglalkoztatják. A többi esetleg értékes irodalomtörténeti adat, muzeális érdekesség, tárcába illő anekdota, többé vagy kevésbé hasznos tanulság az irodalmi közélet etikája és etikettje számára. Ezenfölül mindig útmutatásként hallgatom a költők versmondását — Vas István Medárd című versének felolvasását például különös, szomorú pátoszáért.

Kevés irodalmár különleges képesség, Galsai Pongrác vagy Bertha Bulcsu — többet tud kiolvasni a költő szeméből, poharából vagy kabáthajtókájából, mint a verseiből. A december 26-án vetített Vas István-műsor (szerkesztette: *Bihari Sándor*, riporter: *Réz Pál*) engem nem vezetett közelebb ahhoz a titokhoz, amire oly régóta kíváncsi vagyok.

Semmi sem izgat annyira a költészetben, mint az, hogy életünk növekvő biztonságával és kiegyensúlyozottságával egyidejűleg miképpen lesz életünk egyik meghatározó élménye — tragikuma, katarzisa, netán happy end-je — a gondolkodás. Mélyen emlékezetembe vésődött az esszéista Vas István egyik marxi szellemű mondata: elégtétellel és derűlátással tölti el a sötét színkezelésű Kálnoky László költészetének e sugallata: „Determinációnkon a tudatunkkal áttörni — már egy neme a megváltásnak." A költészetben épp ezért semmit sem becsülök jobban, mint a művészileg megnyilvánuló intellektust. S mit kellett sorozatosan tapasztalnom a Vas Istvánnal foglalkozó kritikákban? Mintegy tizenöt-húsz éve

[illegible] műveben, nanem azt, amit a lélektan *intellektuális érzelemnek* nevez. Vagyis: a kíváncsiságot, a gondolat kalandjait, a törvénytudás élményét, az ellentmondásokon fölülkerekedő elme gyönyörűségét, a szinte érzékszervként működő észjárást. S hányszor meg is találtam verseiben a magyar költészetnek azt a máig ritka, vagy kellőképpen meg nem becsült tüneményét, amelyben a gondolat az ember maradéktalan jelenlétét valósítja meg, a következtetés műveleteitől egészen a sokat emlegetett „duendéig".

A tévében felolvasott Medárd vers-indítása például határozottan Vas István-i jelenség nyelvterületünkön: „Köröskörül izgalmas szürkeség. / A Duna-lassúságnak a lapító / Zivatar árnya önszínűre festi / Ezüstjét. Csak a madarak cikáznak / Izgatott szürkeséggel. Csak a szívünk." Objektivizmus? Gondolatiság? Fogalmiság? — Attól függ, mit értünk e könynyen kiüresedő szavakon. A képek (mert merész képek sorjáznak itt) nyilván a költő Duna-parti ablakából bármikor látható tájhoz fűződnek, szerzőjük mégis

[illegible]. Mit fog ő akkor holnap vagy holnapután lefordítani? Sohasem indulok nemzetközi értekezletre kész szöveggel. Borsódzik a hátam, ha hivatalos és megváltoztathatatlan nyilatkozatokon kívül felolvasott szöveget kell végighallgatnom, de ez csak az egyik ok. A másik az, hogy most már néhány évtized konferencia-járásából tudom, hogy minden értekezletnek megvan a maga légköre és stílusa. Beszélni akármit lehet, de mondani csak akkor, ha ismerem a légkört, megtalálom a stílust és ahhoz kapcsolódom. Lehet, hogy az iménti gondolatot már mások kimondják előttem és akkor én azt továbbfűzhetem, de nem jelenthetem ki újra.

Szergej válláról leveszem a terhet: majd az értekezlet valamelyik szinkron-tolmácsolt nyelvén beszélek, nem lesz neki gondja vele. Fél kilométert se távolodott az autó az egykori frontról, máris bent vagyunk a város elevenjében. Nem csoda, hogy a hitleri hadvezetés már a tábornokok és törzstisztek szállásait is kijelölte. Amikor 1946-ban, Fortocska-íráskor, a Moszkva Szállóban laktam, meg is mutattak nekem egy német beutalójegyet a szállónak éppen arra a tizedik emeletére, ahol én laktam. Egy elesett német tiszt [illegible] találták.

geliző kedvét. Szerencs[illegible]
úttal a Rosszija szál[illegible]
szárnyában helyeztek [illegible]
ben — nevével ellenté[illegible]
a nyugati turisták lak[illegible]
főképpen magából a [illegible]
ból érkező vendége[illegible]
szomszédom tempós [illegible]
elfogyaszt két tojásbó[illegible]
hozzá egy adag hideg lazacot, három darab főtt kolbászkát káposztával, majd amikor kiderül, hogy magyar vagyok, felpattan és soronkívül hoz a pultról egy üveg pécsi cirfandlit. Jókedvűen indulok az értekezletre.

A buszon utitársaimat figyelem, találok-e ismerőst. Egy ősz hajú, igen veres képű, magas férfival hosszan méregetjük egymást. Nekem jut előbb eszembe a neve és ez nem csoda: nem más, mint Fitzroy MacLean. Mindenki tudja, ő volt az angol összekötőtiszt Tito főhadiszállásán és erről „Eastern Approaches" címmel a háború egyik legizgalmasabb könyvét írta. Ő is ott lakott huszonkilenc évvel ezelőtt a Moszkva Szállóban. Azóta Erzsébet királynő lovaggá ütötte és ugyanakkor ő a Brit—Szovjet Baráti Társaság elnöke is. A busz utasai már egy hete mind ismerik egymást. Most sajnálom igazán, hogy szabotáló törött lábam miatt nem utazhattam be velük az értekezlet előtt a második világháború nagy csatatereit. Az a pergament bőrű,

tért vissza.

Konsztantin Szimonov megnyi[illegible]
beszédében ezzel a nyolcvann[illegible]
kezdi és mindjárt kiegészíti, ho[illegible]
az egész, soknemzetiségű orsz[illegible]
négyszáz írót veszített. Mind[illegible]
harmadik szovjet író, aki harcb[illegible]
szállt, hazai vagy idegen földb[illegible]
nyugszik. „Az a megbeszélés, am[illegible]
lyet a háború tapasztalatairól és [illegible]
béke problémáiról itt elkezdünk[illegible]
mondta Szimonov —, az ő láth[illegible]
tatlan jelenlétükben fog lefolyn[illegible]
Több történt ennél. A túlélők é[illegible]
tekezlete — majd folytatom na[illegible]
lómban — megidézte a másod[illegible]
világháború húszmillió szovj[illegible]
halottját, katonákat és civileket,[illegible]
a másik húszmilliót: magyart[illegible]
japánt, németet és lengyelt, fra[illegible]
ciát, angolt, amerikait, európai[illegible]
kat, ázsiaikat, ausztráliakat, kat[illegible]
nákat és civileket Európa és[illegible]
nagyvilág többi országából.[illegible]
még ennél is több történt, jel[illegible]
volt két napig a százhúsz részve[illegible]
írónak az a százhúszmillió, va[illegible]
tízszer százhúszmillió olvasója, a[illegible]
a háborús irodalomból élniakar[illegible]
merít.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975. NOV. 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Rumi Attila

1021

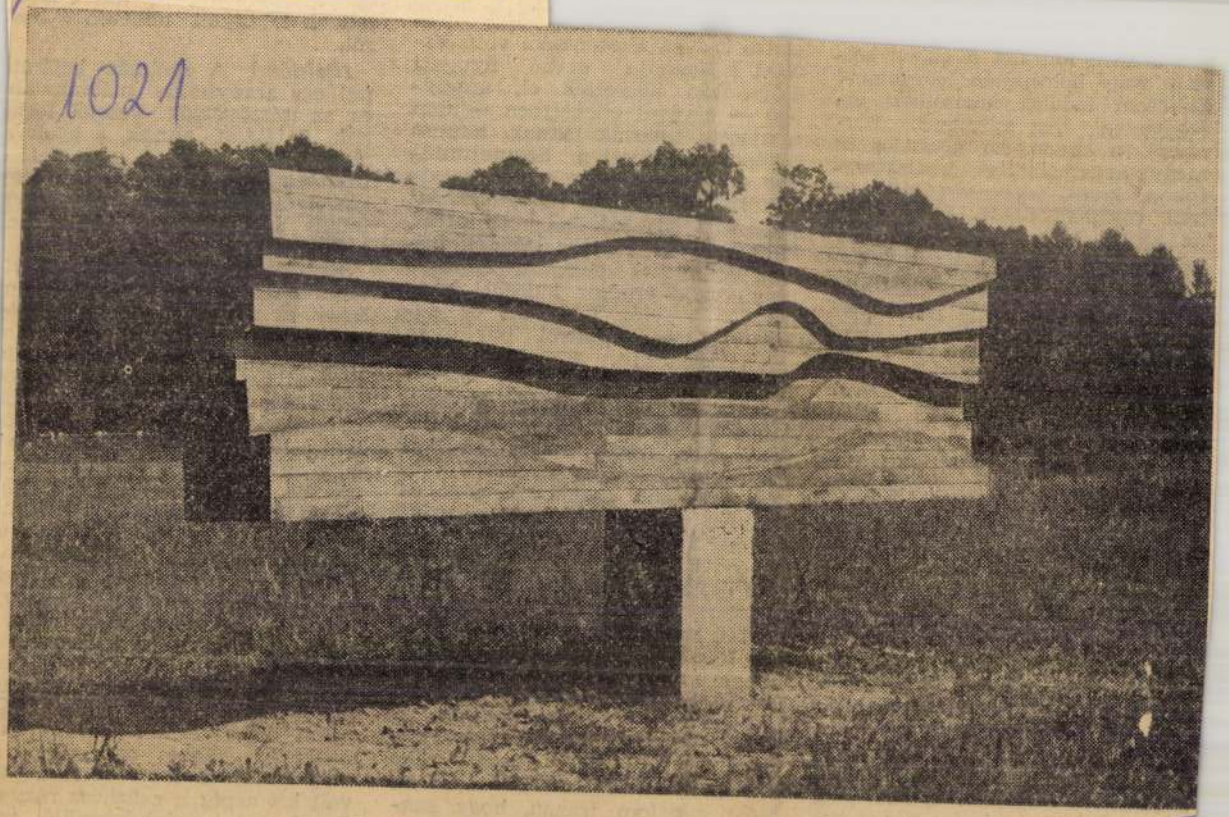

Nagyatádi Faragó Alkotótelep '75

Rumi Attila szobra

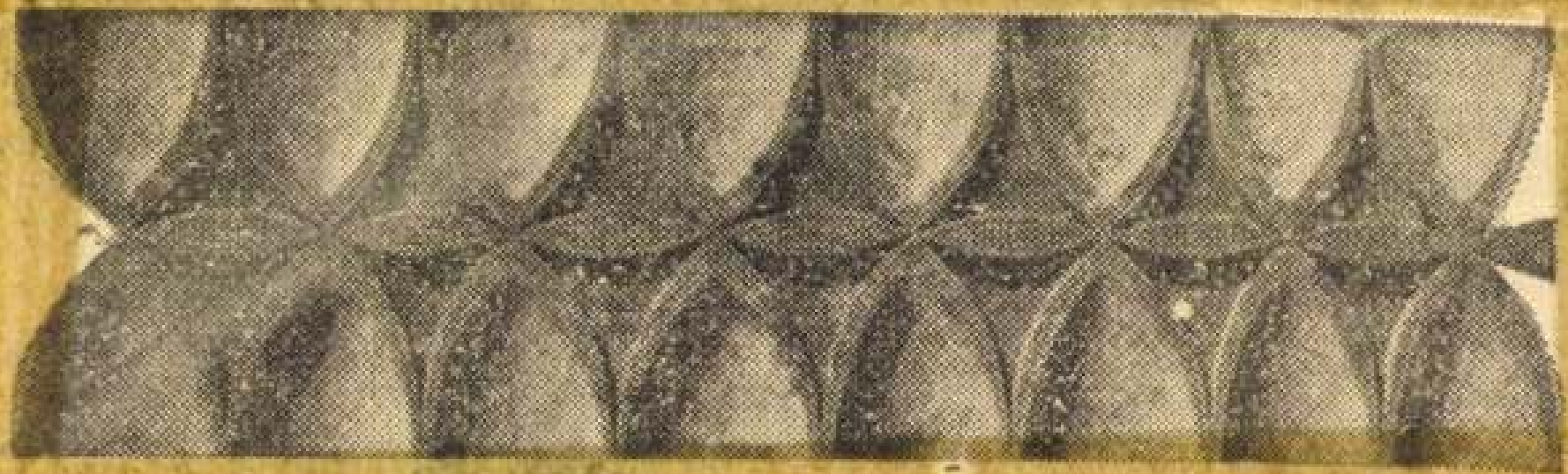

Rumi Attila: Domhormű

valósul: 7. jelen-
ltség. gyorsv. II.
sikerélmény: kel-
dig sikerre viszi
ébren tartják az
semmitmondó —

intézmény létjogosultságát vonnánk kétségbe, márpedig az több volna, mint botrány; marad tehát az egyetlen megoldás: sikerélményhez juttatjuk az előadót. Bátran ellentmondunk neki, hogy frenetikusan meggyőző érvelésével lehengerelhessen minket, s ez nemcsak neki, de ne-

vissza.
lomig
zonyos
határú
amely
pozitív,
mint a

Rumi Attila

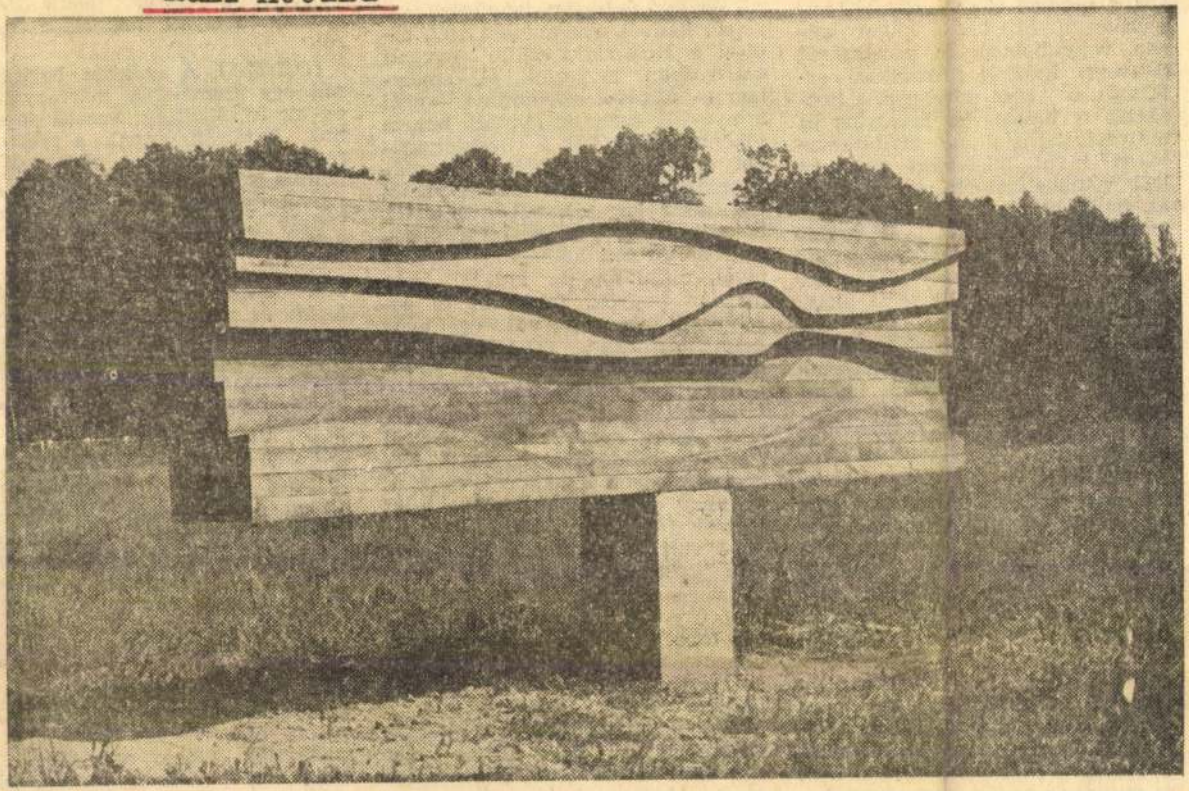

Nagyatádi Faragó Alkotótelep '75

Rumi Attila szobra

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 8.

1975. NOVEMBER 8.

XIX. évf. 45. sz. 2. lap.

az értekezleten", kéri Szergej, „írja hozzá a beszédéhez". Nyugtalanná válik, amikor megmondom, hogy nincsen előre elkészített felszólalásom. Mit fog ő akkor holnap vagy holnapután lefordítani? Sohasem indulok nemzetközi értekezletre kész szöveggel. Borsódzik a hátam, ha hivatalos és megváltoztathatatlan nyilatkozatokon kívül felolvasott szöveget kell végighallgatnom, de ez csak az egyik ok. A másik az, hogy most már néhány évtized konferencia-járásából tudom, hogy minden értekezletnek megvan a maga légköre és stílusa. Beszélni akármit lehet, de mondani csak akkor, ha ismerem a légkört, megtalálom a stílust és ahhoz kapcsolódom. Lehet, hogy az iménti gondolatot már mások kimondják előttem és akkor én azt továbbfűzhetem, de nem jelenthetem ki újra.

Szergej válláról leveszem a terhet: majd az értekezlet valamelyik szinkron-tolmácsolt nyelvén beszélek, nem lesz neki gondja vele. Fél kilométert se távolodott az autó az egykori frontról, máris bent vagyunk a város elevenjében. Nem csoda, hogy a hitleri hadvezetés már a tábornokok és törzstisztek szállásait is kijelölte. Amikor 1946-ban, Fortocska-íráskor, a Moszkva Szállóban laktam, meg is mutattak nekem egy német beutalójegyet a szállónak éppen arra a tizedik emeletére, ahol én laktam. Egy elesett német tiszt térképtartójában találták.

ja, hogy idegen vagyok és megbocsátóan int. Reggeli közben egyszerre csodálom a székesegyházat és asztaltársaim lenyűgöző reggelizö kedvét. Szerencsém volt, ezúttal a Rosszija szálló nyugati szárnyában helyeztek el, amelyben — nevével ellentétben — nem a nyugati turisták laknak, hanem főképpen magából a Szovjetunióból érkező vendégek. Asztalszomszédom tempós nyugalommal elfogyaszt két tojásból rántottát, hozzá egy adag hideg lazacot, három darab főtt kolbászkát káposztával, majd amikor kiderül, hogy magyar vagyok, felpattan és soronkívül hoz a pultról egy üveg pécsi cirfandlit. Jókedvűen indulok az értekezletre.

A buszon utitársaimat figyelem, találok-e ismerőst. Egy ősz hajú, igen veres képű, magas férfival hosszan méregetjük egymást. Nekem jut előbb eszembe a neve és ez nem csoda: nem más, mint Fitzroy MacLean. Mindenki tudja, ő volt az angol összekötőtiszt Tito főhadiszállásán és erről „Eastern Approaches" címmel a háború egyik legizgalmasabb könyvét írta. Ő is ott lakott huszonkilenc évvel ezelőtt a Moszkva Szállóban. Azóta Erzsébet királynő lovaggá ütötte és ugyanakkor ő a Brit—Szovjet Baráti Társaság elnöke is. A busz utasai már egy hete mind ismerik egymást. Most sajnálom igazán, hogy szabotáló törött lábam miatt nem utazhattam be velük az értekezlet előtt a második világháború nagy csatatereit. Az a pergament bőrű,

zen utcába érünk, az írószövetség székháza elé, már mind visszafiatalodtunk harminc-harmincöt évvel. Nem is értjük, miért kászálódunk le olyan nehezen a buszról.

(Délelőtt.) A székház bejáratánál egy aranybetűs márványtábla és az írószövetség vezetői fogadnak. A táblán annak a nyolcvan moszkvai — és csak moszkvai! — írónak a neve szerepel, aki fegyverrel és tollal a kezében harcba indult a fasizmus ellen és nem tért vissza.

Konsztantin Szimonov megnyitó beszédében ezzel a nyolcvannal kezdi és mindjárt kiegészíti, hogy az egész, soknemzetiségű ország négyszáz írót veszített. Minden harmadik szovjet író, aki harcbaszállt, hazai vagy idegen földben nyugszik. „Az a megbeszélés, amelyet a háború tapasztalatairól és a béke problémáiról itt elkezdünk — mondta Szimonov —, az ő láthatatlan jelenlétükben fog lefolyni." Több történt ennél. A túlélők értekezlete — majd folytatom naplómban — megidézte a második világháború húszmillió szovjet halottját, katonákat és civileket, és a másik húszmilliót: magyart és japánt, németet és lengyelt, franciát, angolt, amerikait, európaiakat, ázsiaikat, ausztráliakat, katonákat és civileket Európa és a nagyvilág többi országából. És még ennél is több történt, jelen volt két napig a százhúsz részvevő írónak az a százhúszmillió, vagy tízszer százhúszmillió olvasója, aki a háborús irodalomból élniakarást merít.

ÁRA: 2,50 Ft

ipari módszereknél.

Rumi Attila

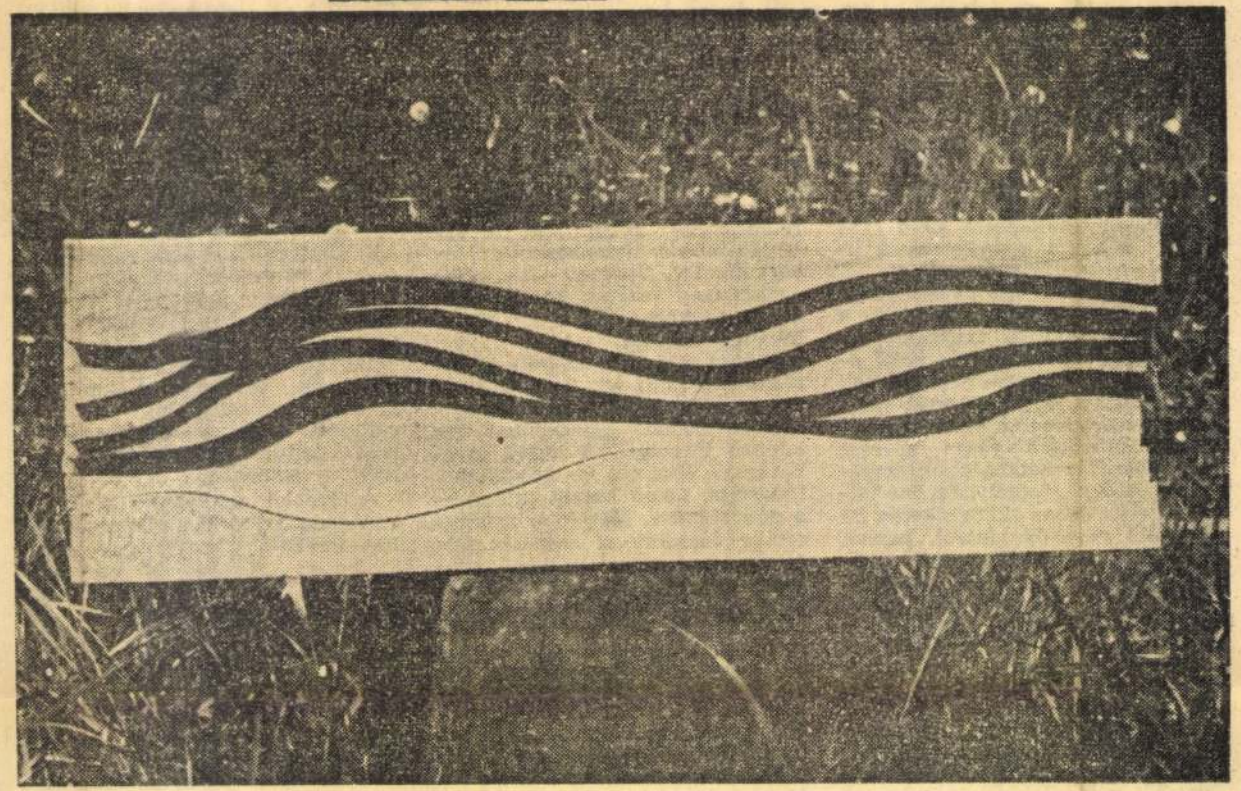

Rumi Attila: Fény-árnyék

Élet és Irodalom, Bp. 1977. jan. 1. XXI. évf. 1. sz. 4.lap.

1977. JANUÁR 1.

ALFÖLDY JENŐ:

Költő, prózában

Mindig azzal a várakozással ülök a képernyő elé, amikor korunk jelentős költőit szólaltatják meg a lírai portrésorozatban, hogy szembesülhetek azzal a valakivel, akire azelőtt csak verseiből következtethettem. Ez a „valaki": a költői személyiség, a lírai elemzés alfája és omegája.

Már a sorozat első adásai alkalmával bele kellett nyugodnom: a költői személyiség számomra elvont fogalom — idea és ideál — marad. A személyes nyilatkozatok elsősorban arra jók és azért hasznosak, mert megmutatják: a költő magánemberként vajmi kevéssé különbözik a hétköznapok emberétől. A lírai személyiség önértelmezése általában akkor sikeres, ha a költő nem önmagáról, hanem azokról az ügyekről beszél, amelyek életműve hosszán foglalkoztatják. A többi esetleg értékes irodalomtörténeti adat, muzeális érdekesség, tárcába illő anekdota, többé vagy kevésbé hasznos tanulság az irodalmi közélet etikája és etikettje számára. Ezenfölül mindig útmutatásként hallgatom a költők versmondását — Vas István Medárd című versének felolvasását például különös, szomorú pátoszáért.

Kevés irodalmár sajátja az a különleges képesség, hogy — mint Galsai Pongrác vagy Bertha Bulcsu — többet tud kiolvasni a költő szeméből, poharából vagy kabáthajtókájából, mint a verseiből. A december 26-án vetített Vas István-műsor (szerkesztette: *Bihari Sándor*, riporter: *Réz Pál*) engem nem vezetett közelebb ahhoz a titokhoz, amire oly régóta kíváncsi vagyok.

Semmi sem izgat annyira a költészetben, mint az, hogy életünk növekvő biztonságával és kiegyensúlyozottságával egyidejűleg miképpen lesz életünk egyik meghatározó élménye — tragikuma, katarzisa, netán happy end-je — a gondolkodás. Mélyen emlékezetembe vésődött az esszéista Vas István egyik marxi szellemű mondata: elégtétellel és derűlátással tölti el a sötét színkezelésű Kálnoky László költészetének e sugallata: „Determinációnkon a tudatunkkal áttörni — már egy neme a megváltásnak." A költészetben épp ezért semmit sem becsülök jobban, mint a művészileg megnyilvánuló intellektust. S mit kellett sorozatosan tapasztalnom a Vas Istvánnal foglalkozó kritikákban? Mintegy tizenöt-húsz éve bekövetkezett, országos elismertetése óta, a bírálók szinte versengve veszik védelmükbe, hogy kimentsék az „intellektuális költő" besorolásából.

Perújrafelvételt javaslok! Azzal a fontos megszorítással, hogy intellektualizmus címén nem a megverselt bölcseletet keresem életművében, hanem azt, amit a lélektan *intellektuális érzelemnek* nevez. Vagyis: a kíváncsiságot, a gondolat kalandjait, a törvénytudás élményét, az ellentmondásokon fölülkerekedő elme gyönyörűségét, a szinte érzékszervként működő észjárást. S hányszor meg is találtam verseiben a magyar költészetnek azt a máig ritka, vagy kellőképpen meg nem becsült tüneményét, amelyben a gondolat az ember maradéktalan jelenlétét valósítja meg, a következtetés műveleteitől egészen a sokat emlegetett „duendéig".

A tévében felolvasott Medárd vers-indítása például határozottan Vas István-i jelenség nyelvterületünkön: „Köröskörül izgalmas szürkeség. / A Duna-lassúságnak a lapító / Zivatar árnya ónszínűre festi / Ezüstjét. Csak a madarak cikáznak / Izgatott szürkeséggel. Csak a szívünk." Objektivizmus? Gondolatiság? Fogalmiság? — Attól függ, mit értünk e könnyen kiüresedő szavakon. A képek (mert merész képek sorjáznak itt) nyilván a költő Duna-parti ablakából bármikor látható tájhoz fűződnek, szerzőjük mégis

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR TÁVIRATI IRODA

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-720

Rumi Attila fafaragóművész

KELET MAGYARORSZÁG

1972 JAN 7

1024

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS. December 29-én a tatárszentgyörgyi művelődési ház képzőművészeti kiállítást rendezett Rumi Attila fafaragó művész alkotásaiból. A kiállítást két héten keresztül tekinthetik meg az érdeklődők.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Rumi Attila
NÉPMŰVELÉS
1971 ... 11
1021

Népművelő képzőművész

Rumi Attila, a nagyatádi Gábor Andor Művelődési Központ művészeti előadója fafaragással is foglalkozik. 1969 augusztusában a Pécsi Tanárképző Főiskolán — több társával együtt — már bemutatta alkotásait a nagyközönségnek.

A kétféle tevékenység jól segíti egymást. Rumi Attilának mint művészeti előadónak munkaköréhez tartozik a kiállítások, tárlatok szervezése és rendezése. Így — ha áttételesen is — érvényre juthatnak művészi ambíciói. Közvetlenebb lehetőséget biztosít ehhez a képzőművészeti szakkörvezetés, amely számottevő elméleti és gyakorlati felkészültséget kíván. Jelentkeztek a szakkörbe olyanok, akik egészen magas színvonalon álltak képzőművészeti ismeretekben, és olyanok is, akik csak elképzelték, hogy egyszer majd festenek. A szakkörrel az a fő célja, hogy közelebb vigye az emberekhez a műalkotásokat, hogy ne csak szemléljék, hanem értsék is a látottakat, fölfedezzék környezetükben a harmóniát, és örülni tudjanak neki. A gyakorlati munkát ennek megfelelően a rajzolás, festés alapjaival és a leglényegesebb technikai ismeretekkel kezdték. A szakkörben tehát ideálisan ötvöződik a népművelői és képzőművészeti tevékenység.

A népművelés és a szakköri munka egész embert kíván, de jut idő az alkotásra is, mert a művelődési központban külön szobája van a népművelő-művésznek. A fafaragás s különösképpen a kisplasztika nem kíván hatalmas teret, így szabad idejében otthon is dolgozhat. Munkájához sok társadalmi segítséget kap, például fát ingyen a Lábodi Erdőgazdaságtól.

Kompozícióin felismerhető a népművészet hatása, s mint elmondja, ez is határterület a kétféle tevékenységben.

— A népművészethez közel visz a munkám is. Foglalkozásomból fakadóan elsősorban a tárgyi néprajzzal foglalkozom, népi használati faeszközökből gyűjteményem is van. Nem is lehet ezt a kétféle dolgot elválasztani egymástól. Legfőbb célom a művészi ízlés fejlesztése. Ehhez kapcsolódva szeretném a művészetet funkcionálissá tenni. Nem elég, ha az emberek megvesznek egy-egy kisplasztikát az asztalra dísznek, azt kell elérni, hogy funkciójuk is legyen az ilyen tárgyaknak. A művészet így közvetlen részese lesz a mindennapi életnek.

(laczkó)

Hírek

Debrecenben barkácskiállítást rendeztek a Művelődési Központ Bartók-termében. A megyében működő szakkörök mellett a mintegy 200 egyéni barkácsoló közül is többen kiállították munkáikat. Egyidejűleg gyakorlati bemutatókat és szerszámkiállítást is rendeztek

BARKÁCS KIÁLLÍTÁS

MEGHÍVÓ

„Kazincbarcika — Miskolcon" címmel nagyszabású rendezvénysorozattal mutatkozik be az ifjú város a megye és a megyeszékhely lakóinak. Az a céljuk, hogy hiteles képet adjanak városuk életéről, történetéről, fejlődéséről. Az egyhetes programot előadások, kiállítások, vetélkedők, tapasztalatcserék és egyéb kulturális rendezvények alkotják. Ez alkalomra készült képes albumban mutatják be a város nevezetességeit. Egy kép az albumból: Andrássy Kurta János Kiáltás című szobra az Építők útján

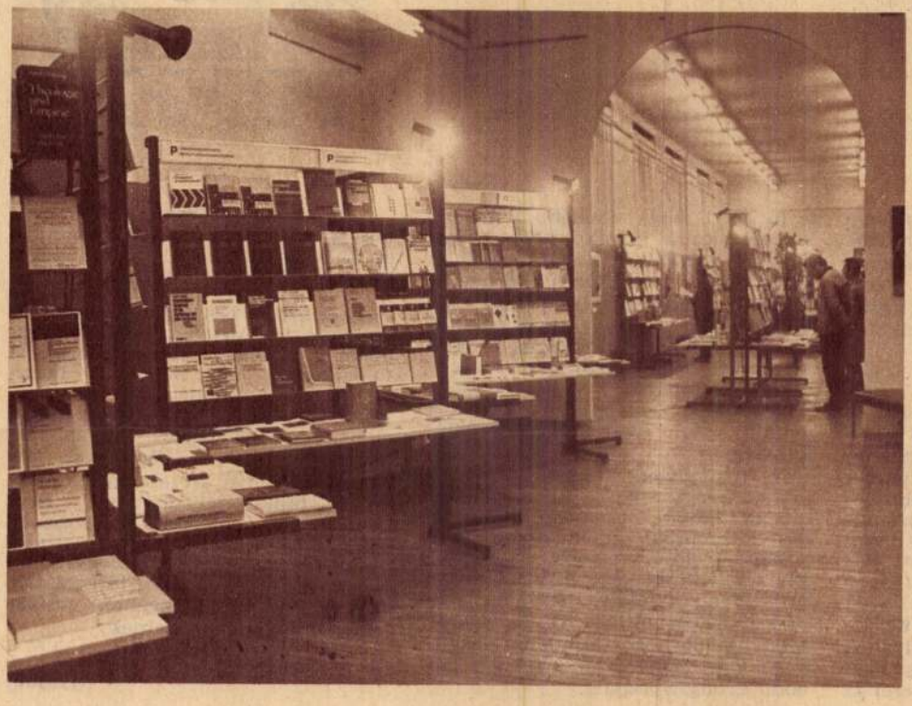

Október 15-én volt a miskolci díszelőadás, melyen Kazincbarcika és testvérvárosa, Dimitrovgrád művészeti együttesei adtak műsort.

Tartalmas kulturális híradót adtak ki Budapesten a VI. kerületben. A füzet nemcsak a művelődési házak, hanem a társadalmi és tömegszervezetek kulturális programját is tartalmazza. Egyik érdekessége: „Nők pódiuma" címmel minden hónap utolsó szerdáján 18 órakor ankétot rendez a HNF kerületi bizottsága az Újságíró Klubban.

„Könyvek az NSZK-ból" címmel kiállítás nyílt az Ernst Múzeumban. (Jánosi felvétele)

egy kissé távoli ismerősök voltak csupán. Az én gyerekkoromat kövek szegélyezik. Kövek kötnek a városhoz, az elvontabb hazafogalom helyét is megteremtő szűkebb pátriámhoz, kövek közt nőttem fel, mégis úgy remélem, nem lettem szegényebb általuk.

A kövek barátaim. Sokan vannak, mert sokfelé laktam, sokfelé dolgoztam, még többfelé csavarogtam, és jártam bizonyos kislányok után vagy elébük, és baktattam haza — már jármű vagy éppen villamospénz híján — át az éjszakai városon. Mindenütt ismerős kövekre találok; a kövek szólnak hozzám, s én értem a nyelvüket.

Egy pontja van a városnak, ahol az ismerős kövek némák, ahol nem hallom a szavukat, ahol a kövek elhagytak (vagy én lettem hűtlen hozzájuk). Valahányszor a Lánchídon visz át a busz vagy alatta a villamos, ha gyalogosan a közelébe kerülök, valami szorongó érzés fog el, mintha idegen városban járnék, idegen tájon, amelyhez nincs közöm. Pedig de nagyon ismertem itt mindent követ valamikor! — Csakhogy másképp festettek abban az időben.

Abban az időben a Lánchíd romokban hevert. Ennek a kifejezésnek számomra semmi értelme nem volt, a hídfő és környéke nekem nem »hevert«, hanem nagyon is élt, ahhoz képest mostani for-

hogy homoszexu
tük. Több esetre
szem.

A geng negyv
verődött össze,
san normalizáló
elvették a magu

Kertész Ákos

KÖ
VE

coktól az élette
rítottak bennü
közé, ahol még
potok uralkodta

A geng sokfé
séget folytatott,
sunknak a közö
volt az alapja. F
gokat szedtünk
bantottunk föl
(máig is csod
egyikünknek ser
ja), szerelmespár
cigarettáztunk é
mérkőzéseket re
a legfőbb tevéke
úszás volt. A

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, [illegible]
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 AUG 27

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

Rumi Attila
1021

NŐI FEJ

Rumi Attila fafaragása.

Dorotty
zett »fundust«,
gyott kiadót ne
a szerencse. Cs
meneti állást kí
ki, s még egysz

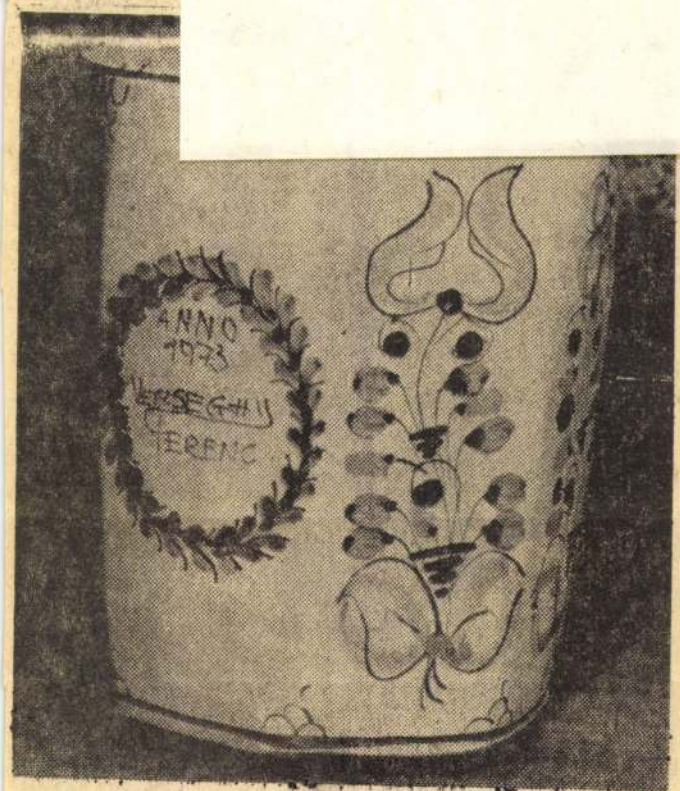

Verseghy Ferencnek, a Népművészet Ifjú Mestere cím kapos
vári tulajdonosának munkája.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 7

Somogyi Néplap

Rumi Attila

1021

Rumi Attila: HEMINGWAY

sokkent
ények száma?

vezetője más-
lik.
vádból semmi
yári időszakban
yünk volt, mint
a mennyiség
an sem csök-
yakrabban for-
a városi-községé-
házak a TIT
szervezetnek
ó—olvasó talál-
orsabban megy,
tladozás, a bü-

, ami a »zuha-
? És minek tu-
jelentések »lak-
elmiségiek el-
-től? Miért ha-
ztályi munka,
nek »kozmikus
megyei titkár-
ai?

a tudományos
sben sok függ
munkatársak
elekvési kész-
i jót várhat-
ető a csalha-
ében állapítja
cs szükség üze-
zervezetekre; a
építeni.« Így
hatunk azon,
zaki értelmiség
TIT munkában

ban 3505, 1977-ben — október végéig — 1844.)

A TIT megyei szervezetének 1200 tagja közül 900 rendszeresen nem tart előadást, és általában semmilyen rendezvényen nem vesz részt. Ennek nem a tagok hanyagsága az oka, sokkal inkább az, hogy a megyei titkár és baráti köre mintha *személyes tulajdonának* tekintené az ismeretterjesztést. A TIT szervezeti szabályzata egy tagnak évente legfőljebb 30 előadást tesz lehetővé. A titkár átlag hetvenet tart, s nyolc éve egyetlen témáról: a Balaton történetéről. Sok az indokolatlan »hivatalos« gépkocsiút, és a biztosított összeg rendszerint kevés a munkatársak valóban hivatalos útjaira. Ennek a járási, városi szervezetek látják a kárát. A vidéki szervezetek szinte teljesen irányítás és szakmai felügyelet nélkül maradnak.

A megyei titkár évek óta egyetlen szakosztályülésen sem jelent meg, s előadáson — azaz *mások előadásán* — sem látták. Az irányítás hiányosságai miatt több előadó — köztük jónéhány szakosztályvezető — vált meg a szervezettől. Az utóbbi öt évben tucatnyi munkatárs volt

MSAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 DEC

SOMOGYI NÉPLAP

Rumi Attila

1021

József Attila

(Rumi Attila fafaragása)

JUHÁSZ FERENC:

KINEK KARJA VAN

Te ekével, te kalapáccsal, tollal,
a rózsa, amely a kórházak
udvarán terem,
igen, a rózsa illatával,
te ekével, te kalapáccsal, tollal,
a gőzfűrész ferde fém-fogával,
a vas az erejével,
a felhő azzal, hogy esőt ad a földnek,
a föld azzal, hogy kenyeret terem,
mindegy, hogy hogyan,
ki ekével, ki kalapáccsal, tollal,
a rózsa, amely a kórházak
udvarán terem,
igen, a rózsa illatával,
kinek karja van, a két kezével,
kinek karja nincs, a mosolyával,
mindegy, hogy hogyan,
kinek fényes a lelke, szép szavával,
akire hallgatnak a vizek,
az dalával
szelídítse meg a vizeket,
az erős gyúrja meg a fémet,
adjon lelket a lelkes anyagnak,
mindegy, hogy hogyan,
ki ekével, ki kalapáccsal, ki tollal,
a rózsa illatával,
mindegy, hogy hogyan,
csak építse, építse, építse ezt a hazát!

egy zsemlecipót kettészelt, merő
szakértelem volt – semmi pongyola
hirtelenség! – minden mozdulata,

amint leharapott egy falatot,
s mielőtt megrágta volna, ivott
egy kortyot rá, s látszott, hogy szereti
a világot, magát, délidei

DEMÉNY OTTÓ:

A GÖBŐHAJTÓ ÚT

Létezik-e még? Hiszen halott volt már akkor is, az én gyerekkoromban. Első emlékem róla egy tétova karsuhintás; a bolondos, öreg Paulovitsé — arra túl, Göbőhajtó úton!

— Hát az meg merre van?

— Csak keresd, majd megtalálod!

Meg is találtam. Túl a harmadik tanyán, átvágva a lucernáson, egyszer csak kiszélesedett a puszta. Egy széles sávon megszürkült a fű, kőkeményre vált a szik, s én megéreztem az utat. Befogtam egész a látóhatárig. Nem szegélyezte se akác, se nyárfa — inkább sejteni lehetett, mint érzékelni.

Aztán lassan rádöbbentem, hogy nagyon is valóságos dolog; mifelénk mindenki számon tartotta. Az asszonyok is ezen vonultak forró, nyári délelőttökön, ha ebédet vittek a géphez. Tudtak róla a csőszök, kupecek, vadászok, de leginkább a tanyán élő parasztok. S megfigyelhettem azt is, hogy amikor kiejtik a nevét, babonás tisztelet lappang a szóban. Mert a Göbőhajtó távoli emléket, mi több — történelmet idézett.

Tudni akartam, hogy mi az?

Új tanító érkezett a Pesti úti iskolába; Nagy Gyula bácsi. Furcsa iskola volt ez — bár belül a falu határán, de azért tanyasi. Egy tantermében négy évfolyam volt összezsúfolva, tavaszi napokon mégis tágas, mert a fiúk zöme otthon maradt, vezetni az eke elé, vagy a vetőgépbe fogott lovat. S Nagy Gyula tanító úr nagyon idevaló ember volt. Úgy ismerte a tájat, s ezt a tiszántúli paraszti életet, mint rajta kívül csak nagyon kevesen.

Tőle kérdeztem meg először, hogy mi is az a Göbőhajtó út? Meglepetten kapta föl a fejét s a szemembe nézett:

— No, ennek örülök! hogy ezt megkérdezted. Felelek is rá, de majd benn, a többiek előtt. — S a szünet után, amikor már mindannyian a padokban ültünk — beszélni kezdett. Egyébként is éles hangját még magasabbra emelve kérdezte:

— Gyerekek! ki tudja, hogy hol van a Göbőhajtó út?

Mindenki tudta, de mindenki másképp. Csontos Pista szerint Szentetornya alatt, Szepesi Miska azt bizonygatta, hogy a Kisszik felé, én meg, persze, azt állítottam, hogy a Monori-tanyák mögött láttam. Már-már hajbakaptunk, amikor a tanító úr mindannyiunkat leintett.

— Ne veszekedjetek, mert igazat mondtatok mindnyájan. A Göbőhajtó utat megtalálhatjátok a Kisszik mellett és Szentetornya alatt, de még a Monori-tanyáknál is. Az a csapás az, amelyen évszázadokon át hajtották a marhákat Bécs felé, meg a többi európai nagy vásárokba. Jöttek a tőzsérek, az akkori kupecok, megvették a jó hízott göbölyöket, fölfogadtak néhány hajtót, s megkezdődött a nagy vonulás. Hatalmas út volt ez; végeláthatatlan. Átszelte az egész országot, de még kisebb mellékcsapásokkal keresztül-kasul is befonta. Csakhogy a múlt században megváltozott a táj, kialakult az utak mai rendje, s az egykori Göbőhajtó darabokra szakadt. Elvágta országút, vasút, nagybirtok. Ma már vagonokban viszik el a jószágot, s az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 AUG 18
KÉPES ÚJSÁG
Budapest
Rumi Attila

1021

Salome

MŰTEREMLÁTOGATÁS

VALLOMÁS A FÁRÓL

„. . . s nem múlnak, csak most kezdődnek el"
(Kosztolányi: Ezek a fák)

Keskeny kis szoba az ósdi ház emeletén. A padlón bokáig érő forgács. A gyalupadon nagy fatábla beszorítva. A művész — Rumi Attila — kezében véső és fakalapács. A falakon, a földön, a deszkák és fatömbök között kész munkái. A művek fiatal alkotójukról beszélnek. Ő pedig a fáról . . .

*

„. . . A fa él. Él, amikor zöld levelek borítják, és él, ha kivágták, kiszakították a földből. Gyökerét veszítve éli második életét."

„Gyermekkoromban is sokszor jártam az erdőt. A múzeumokban a pásztorélet levegőjét szívtam magamba. A fafaragások álltak közel hozzám, Somogy ebben nagyon gazdag."

„A tölgy robusztus, kemény és rideg; a durvább dolgok megjelenítését követeli. A körtefa finom, játékos; ilyen faragásokra született. A diófa ünnepélyes. A hárs tömött rostú, puha; bármit faraghatok belőle. A kőris elegáns, de kemény. A tiszafa, úgy érzem, a fák királya. Bámulatosan gazdag erezete van, és csontkeménysége. Vöröses mély tónusa, ha beérik, csodálatos látvány."

„Amikor gyalulok és feltárul a fa erezete, s a véső alatt kiszakad egy-egy forgács, akkor jönnek elő igazi szépségei. A csomók, a hibák, a forradások, a fűrészelés metszésfelületei, a fa mérete, színe, alakja és tónusjátéka alakítja elképzeléseimet. Észre sem veszem, hogy fizikai munkát végzek."

„A pásztorművészet részletező játékossága hatott rám leginkább, a felület megmunkálásának finomsága, mívessége. Tizennyolc éves voltam, amikor megkíséreltem megfejteni a fa titkát. Hosszú évek kellettek hozzá."

„Először portrékat faragtam, azután technikailag meghökkentő, látványos dolgokra törekedtem. Később a finomság, az áttörtség varázsa ragadott el. De ezen is túl kellett lépnem, hogy sűrítettebb, összefogottabb munkákat mondhassak magaménak."

„Szeretem a fát, mert él, és szeretem, mert meg akarom hosszabbítani az életét."

*

A fiatal művész Nagyatádon él. Félállásban a kollégium nevelőtanára. Többi idejét az erdőn, a műhelyben, fák között tölti. Pécsett, Szekszárdon, Kaposváron, Nagyatádon, Nyírbátorban volt már önálló kiállítása. Legutóbb Budapesten, a IX. kerületi Pincetárlaton mutatkozott be, s a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen is, ahová a Somogyiak klubja, a szülőföld diákjai hívták meg. Mindenütt osztatlan elismerés fogadta.

Jávori Béla

Munka közben

A délutáni zápor

— Hát... ha alulról fölfelé esne, azazhogy emelkedne az eső, azazhogy az emelkedő... Mit gondolsz?

— Lehet. Annyi mindent hall az ember, hogy ez is lehet.

— Na ugye. Milyen bölcs a magyar nyelv! Nincs is bölcsebb nyelv talán a magyarnál. Ennél a nyelvnél, öregem, ami felülről jön lefelé, az az eső...

— Kórózsné kiesett a harmadikról. Ő is eső?

— Persze. Azazhogy: leeső. Mert az eső, az az eső. Világos? Állati klassz ám a magyar nyelv! Van ez az ízéje, ez a »le« meg a »fel«...

— Igekötője?

— Az az! Az van neki. Igekötője. És ha köti az igéhez, mint ebet a karóhoz, rögtön más lesz az árnyaltsága a szónak. Mint ennek a Kórózsnénak az esetében is. Más az ugyanis a magyar nyelvben, ha Kórózsné esik vagy ha az eső esik... Világos?

— Pe
Vajon m
— Ha
akkor sol
— Nem
— Akk
A nagyap
tornácról
zeslábasá
»Sokáig
sen« —
rékolt, p
borékolt,

Az olyan eső neki nem volt eső, ami nem bugyborékolt. Az olyan esőt ő szóra sem méltatta. Ilyen ember volt a nagyapám.

— Na, el is állt. Mehetünk.

— Elállt? Nagyszerű. Egy kicsit huzatos volt ez a kapualj, de legalább jól kibeszélgettünk magunkat. Nem igaz?

— De igaz. Kitűnően. Délutánra újabb záport jelzett a meteorológia... Bejön a kapu alá? Találkozunk?

— Magával? Örömmel. Viszlát a délutáni zápornál!

Gyurkó Géza

A paprika végeztével következik az uborka, a paradicsom, minden szép sorjában.

— Egy!
— Egy!
— Kettő!
— Kettő!

Nekem mázlim van. Másodiknak állok a sorban, még ezelőtt egy órával a teherautóval egy időben futottam be. (»Hát akkor megjöttünk volna, szépasszony!« — »Gizikém, beszüntetni a kiszolgálást: ÁRUÁTVÉTEL!« (Tudom, hogy hetvennyolc darab paprika van, kilencvennégy paradicsom, nekem még mindenképpen jut áru, no, de

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 JUL 30
Rumi Attila
SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1021

ORNAMENTIKA II.

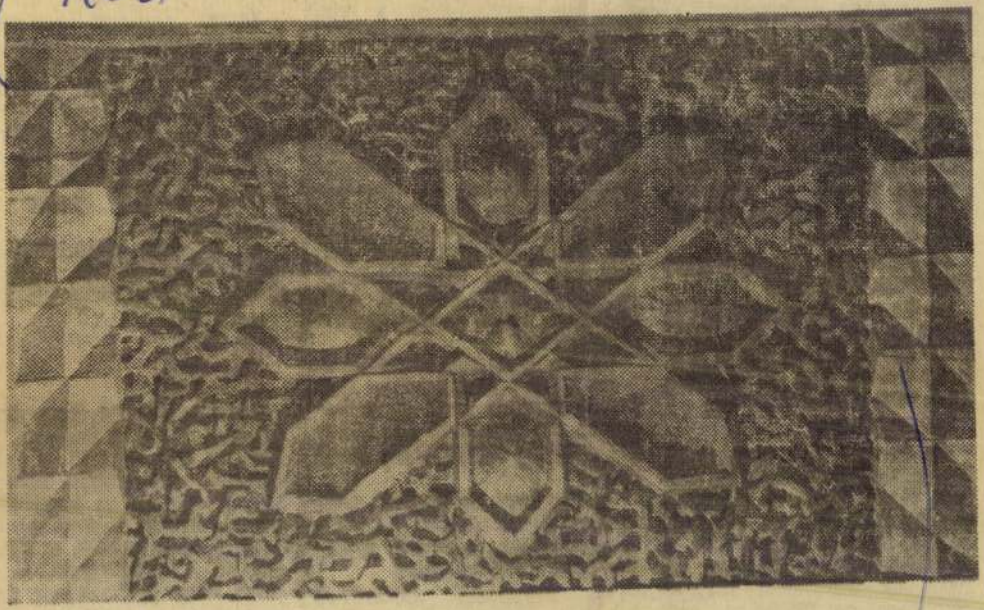

Rumi Attila fafaragása.

SAJTÓFIGYELŐ

MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM HÍRLAPTÁRA

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 NOV 13

KELETMAGYARORSZÁG (

Rumi Attila. fafaragó-művész

KIÁLLITÁS. November 14-től egyhetes képzőművészeti kiállítás nyílik a nagykállói járási művelődési központban. A kiállításon Rumi Attila nagykállói fafaragó művész fametszeteit, és faszobrait mutatják be a látogatóknak.

1021/1

Osztrák TV

16.15: Kicsinyek műsora. 18.00: Heti magazin. 18.20: Jó éjszakát, gyerekek! 18.25: Kulturális aktualitások. 18.55: Népi zene. 19.25: Az ORF ma este. 19.30: Tv-híradó. 21.15: Sporthírek. 21.45: Tv-híradó. 22.00: Hogyan lehet egymilliót lopni? Komédia.

KOSSUTH RÁDIÓ

6.00: Hírek. 6.10—7.58: Kellemes ünnepet! 7.58: Hallgatóink figyelmébe! 8.00: Hírek. 8.10: Népművészek a mikrofon előtt. 8.30: A könnyűzene zongoravirtuózai. 8.54: A munkásmozgalom dalaiból. 9.09: Gyíkocska. 9.45: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa énekel. 9.55: Május... 12.00: Hírek. 12.20: Zenei anyanyelvünk. 12.30: Jó ebédhez szól a nóta. 13.02: Lemezmúzeum. 13.58: A világirodalom humora. 14.25: Új zenei újság. 15.00: Hírek. 15.05: Csak fiataloknak! 15.50: Népszerű tenoriák. 16.16: Egy ember élete. 16.58: Hallgatóink figyelmébe! 17.00: Hírek. 17.05: Az új magyar zene hónapja. 18.02: Kurázsi mama elköszön... 18.58: Hallgatóink figyelmébe! 19.00: Hírek. 19.10: Ugyanaz mással. 20.10: A Rádió Kabarészínháza. 21.20: Fiodor Saljapin felvételeiből. 22.00: Hírek. 22.10: Táncoljunk! 24.00: Hírek. 0.10—1.58: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

7.00: Bach-művek. 8.20: Magyar fúvószene. 8.37: Félbemaradt ezermester. 9.20: Virágos hegyoldal. 9.50: Mozart: A varázsfuvola. 12.43: Buborék a tengeren. 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00: Könnyűzene Fáy András szerzeményeiből. 14.20: Falvakban, mezőkön... 14.50: Műsormozaik 16.00: Hírek. 16.05: Jelentés a magyar—lengyel Davis Kupa teniszmérkőzésről. 16.10: Schubert műveiből. 17.05: Jelentés a magyar—lengyel Davis Kupa teniszmérkőzésről. 17.15: Életutam. 17.50: Ritmikus percek. 18.00: Hírek. 18.05: Duna-Tisza köze. 18.15: Közvetítés a Vasas—Videoton és a SZEOL—Ü. Dózsa bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. 18.50: A Purcell Consort madrigálokat énekel. 19.03: A Rádióegyetem antológiája. 19.50: Jó estét, gyerekek! 20.00: Hírek. 20.10: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. 21.38: Ugorni jó! 21.53: Zala Tóth Erzsébet és Bódy József nótákat énekel. 22.20: Párizsi vidámságok. 22.48: Az új magyar zene hónapja. 23.00: Hírek. 23.10: Donizetti operáiból. 24.00—0.10: Hírek.

URH

16.00: Hírek. 16.05: Duke Ellington és zenekarának hangversenye. 17.45: Bobe Gáspár Ernő népi zenekara játszik. 18.00: Hírek. 18.05: Hangversenyparádé. 19.10: Az új magyar zene hónapja. 20.35: Fidelio. 21.17: Orfeusz és Eurüdiké. 22.06: Új lemezeinkből. 23.00—23.10: Hírek.

Vasárnap

CSIKY GERGELY SZÍNHÁZ:

ÁRTATLAN ZSUZSI. 15 órakor: Gárdonyi-bérlet, 19 órakor: EIVRT—VBKM.

VÖRÖS CSILLAG:

Matiné de. fél 11 órakor: EGY NEHÉZ NAP ÉJSZAKÁJA.

3, 5 és 7 órakor: BÜNTETÉNY A VIA VENETON. Színes, szinkronizált, olasz bűnügyi film. Csak 16 éven felülieknek. (V. 2-ig.)

SZABAD IFJÚSÁG:

4, 6 és 8 órakor: FEKETE-SZAKÁLL SZELLEME. Magyarul beszélő, színes amerikai kalandfilm. (V. 2-ig.)

Osztrák TV

15.30: Kontakt. 16.00: verseny. 18.05: Jó éjsza kek! 18.10: Bonanza. híradó. 19.30: Sporthírek játék. 21.45: Tv-híradó.

KOSSUTH RÁI

6.00: Hírek. 6.05—7.58: vasárnapot! 7.58: Hall gyelmébe! 8.00: Hírek, anyanyelvünk. 8.10: szöntése. 8.15: Budai fi lokat énekel. 8.30: Tere West Side-i történet. magyar zene hónapja. 9.50: Gondolatok a könyvátrban. 10.00: Hírek. 10.03: Virágkorzó. 10.30: Magyar művészek operahangversenye. 11.13: Rádióreklám. 11.16: Versek az édesanyáról. 11.28: A Rádió lemezalbuma. 12.50: Nem azért mondom... 13.00: »Újabb boldog napok.« 13.40: Rádiólexikon. 14.10: Maria Callas operafelvételeiből. 14.49: Berlini levél. 15.00: Hírek. 15.07: Jelentés a magyar—lengyel Davis Kupa teniszmérkőzésről. 15.12: Színházi magazin. 16.05: Arturo Toscanini vezényli az NBC szimfonikus zenekarát. 16.43: Költők albuma. 16.58: Hallgatóink figyelmébe! 17.00: Hírek. 17.05: Nótakedvelőknek. 18.00: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. 18.58: Hallgatóink figyelmébe! 19.00: Hírek. 19.10: Művészlemezek. 20.06: Petőfi Sándor két verse. 20.12: Közvetítés a Pesti Színházból. Furcsa pár. 23.20: Könnyűzene éjfélig. 24.00: Hírek. 0.10—0.25: A Magyar Néphadsereg Központi Zenei Szakközépiskolájának rézfúvós szextettje játszik.

PETŐFI RÁDIÓ

7.00: Az evangélikus egyház félórája. 7.30: Flor Peeters orgonál. 9.50: Miska bácsi lemezesládája. 8.20: Mit hallunk? 8.50: Zenei anyanyelvünk. 9.00: Szóljatok, szép szavak! 11.00: Szívesen hallgattuk... 12.30: Solti Károly énekel. 13.04: Az aranykenyér. 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00: Táskarádió. 15.00: Bródy Tamás Békeffy István: Könnyű múzsa. 15.07: A Moszkvai Kamarazenekar felvételeiből. 16.00: Hírek. 16.05: Jelentés a magyar—lengyel Davis kupa teniszmérkőzésről. 16.10: Találja ki, hol járunk! 16.25: Irma Szojádze énekel. 16.45: A város is otthon. 16.55: Körkapcsolás bajnoki labdarúgómérkőzésekről. 17.50: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. 18.00: Hírek. 18.05: A Rádiószínház múzeumából. 18.35: Lamberto Gardelli operafelvételeiből. 19.10: Mesterek — mesterművek. 19.30: A Magyar Rádió és Televízió népi zenekara játszik 19.50: Jó estét, gyerekek! 20.00: Hírek. 20.10: Közvetítés a Hungária Kupa kardversenyről. 20.30: Zenekari muzsika. 21.55: Az új magyar zene hónapja. 22.20: Szólistaparádé. 23.00: Hírek. 23.10: Cigányszerelem. 23.30: Kórusok.

13.46: Válaszolunk hallgatóinknak. 14.01: Édes anyanyelvünk. 14.06: Az új magyar zene hónapja. 14.23: Az ember a puskák mögött. 14.40: A csehszlovák kultúra hete. 15.00: Hírek. 15.10: Harsan a kürtszó! 15.45: Népművészek a mikrofon előtt. 15.55: A világgazdaság hírei. 16.00: A Rádiószínház bemutatója: Szálloda a Gondviseléshez. 16.58: Hallgatóink figyelmébe. 17.00: Hírek. 17.05: Külpolitikai figyelő. 17.20: Bemutatjuk új felvételünket. 17.46: Van új a Nap alatt! 18.00: Április 4-én hallották... 18.58: Hallgatóink figyelmébe! 19.00: Esti Krónika. 19.30: Sporthíradó. 19.40: Pódium. 21.20: A Magyar Állami Hangversenyzenekar hangversenye. 23.00: Hírlapolvasó. 23.15: Nótacsokor. 24.00: Hírek. 0.10—0.25: Jessonda.

PETŐFI RÁDIÓ

6.20: Torna. 6.30—8.05: Azonos a Kossuth-műsorral. 8.05: A századforduló operáiból. 9.00—10.00: Ezeregy délelőtt... 10.00: A zene hullámhosszán. 11.45: Európa tengeri kapui. 12.00: Szimfónikus zene. 13.00: Hírek. 13.03: Vendégkönyv... 13.20: Francia kamarazene. 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00: Kettőtől hatig.. 18.00: Hírek. 18.10—19.49: Közkívánatra!! 19.49: Rádióreklám. 19.52: Jó estét, gyerekek! 20.00: Esti rónika II. 20.25: Új könyvek. 20.28: A csehszlovák kultúra hete. 21.17: A kisipari szövetkezetek Erkel Ferenc művészegyüttesének népi zenekara játszik. 21.39: Magyarok a párizsi kommünben. 21.59: Az új magyar zene hónapja. 22.20: Európai slágerszemle. 23.00: Hírek. 23.15: A hét zeneműve. 23.45: Toronyzene. 24.00—0.10: Hírek.

URH

18.00: Hírek. 18.10: Tánczenei koktél. 18.55: Orosz nyelvvizsga előkészítő. 19.10: Az új magyar zene hónapja. 20.30: Hírek. 20.33: Láttuk, hallottuk... 20.50: Melis György Verdi operáiból énekel. 21.10: Én így láttam... 21.20: A dzsessz kedvelőinek. 21.45: Brahms: klarinétötös. 22.20: A csehszlovák kultúra hete. 23.00—23.20: Hírek.

A NAGYATÁDI VÁROSI TANÁCS V. B. KÖLTSÉGVETÉSI ÜZEME
csak helybeli munkára

fölvesz 6-8 fős kőműves-brigádot

Magas teljesítménybér és magas év végi nyereségrészesedés. Minden második szombat szabad.
Jelentkezés: **Nagyatád, Dózsa György u. 20.**

(13880)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1971 MÁJ 1

Élőbb a márványnál, a bronznál

1021 Rumi Attila faszobrai, ornamentikái

A legélőbb szobrászati anyagtól, a fától elszokott a közönség, mert úgy látták a művészek, hogy a kő, a márvány, a bronz és más fémek anyaga nemesebb... A szakkönyvek utalnak is az anyagok »rivalizálására«, olyan értelemben, hogy a szobrászatban a csont előzte meg a fát történetiségben, minőségi sorrendben pedig a márvány és a bronz jár az élen...

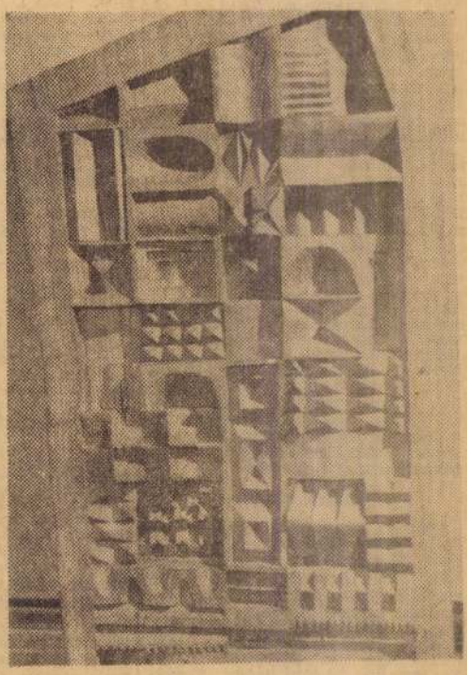

Kapu

A faszobrászat először a gótika idején virágzott, majd a barokkot is »kiszolgálta«, hogy aztán a tizenkilencedik és huszadik században csaknem teljesen eltűnjön és megfeledkezhessünk róla.

Ha felidézünk vagy közvetlenül látunk egy faszobrot, valamennyien egyre gondolunk a mű lírájától függetlenül is: *a természetben szunnyadó szépségre és a »lélekkel« felruházott fa egyszerűségére.* Ezek már önmagukban is olyan jelentős alkotórészei a szobornak, hogy a művészi teljesítményhez kell sorolnunk a fa természetét, élő mivoltát és puritánságát.

Rumi Attila faszobrait, faragásait nem első alkalommal láttam most, amikor ezekből kamarakiállítást rendezett a nagyatádi Fegyveres Erők Klubjában. A fiatal művész Kaposváron, a TIT-székházban mutatta be először addig elkészült anyagát, egy évvel ezelőtt. Ígéretes pályakezdővel ismerkedhetett meg a megyeszékhely közönsége, s ezekben a napokban az »otthoni« nézőknek, a nagyatádiaknak is élménnyel szolgálhat.

Mennyire »mai« szobrászati anyag a fa! Ez az első tanulsága Rumi Attila kiállításának. Úgy érzem, hogy csakis ez a felfedezés vezette ehhez az anyaghoz a fiatal tanár—népművelő.

Kezdjük az ornamentikákkal! Három, ide tartozó munkáját már ismerjük: *a keleti művészet hatása érződik ezeken.* Növényi indákból, nyíló rózsából bomlik ki egy-egy tábla. Ez a sorozat most *magyaros motívumokkal gazdagodott.* (Ornamentika IV.) Létkérdése azonban ennek az igyekezetnek, hogy kap-e teret valahol? (Épületeink belső díszítését ritkán bízzák ma még arra hivatott művészre. Pedig iparművészetünk, képző- és szobrászművészetünk igényelné a közös munkát az építészettel.)

Vissza kell ismét térnem, arra a gondolatra, hogy milyen modern anyag a fa. Rumi Attila a puritán fából dekoratív, új plasztikai elemekkel gazdagított Kaput faragott — ez is új — előtanulmányként egy kétszárnyas, egy méter hetvencentis ajtóhoz.

Mielőtt faszobrairól mondanék véleményt, azt vizsgáljuk meg, hogy az anyagául fát választó szobrásznak milyen plusz feladattal kell megbirkóznia.

Az anyagismeret sokkal nagyobb feladatot ró a faszobrászra, mint a bronzban, márványban dolgozó művére. Ezt az anyagismeretet hogyan szerezheti meg a faszobrász? Mindenekelőtt a gyakorlatból, s ez a szellemi munka mellett jelentős fizikai megterhelést is jelent. Aztán a tapasztalatok révén is jelentős fejlődést érhet el. Rumi Attilában megvan minden szorgalom ahhoz, hogy az anyaggal még közelebbi kapcsolatba kerüljön. Az egyik legtöbbet dolgozó somogyi művész.

A csönd az ihletője egyik figurális művének. *A parasztasszony* tömbszerű szoknyáját itt-ott redőzi csak, hogy a fej kapja a megfelelő hangsúlyt. Szerencsére, Rumi Attila nem dolgozik típusokkal. Mindegyik faragott fej őrzi az ihletet is. Eddig elért eredményeit ezek a fából faragott fejek mutatják legjobban. Közülük is szinte a minden föltételt kielégítő *Kalevala-illusztráció* kelti a legnagyobb érdeklődést most is. A jól megválasztott fa színe, természetes formája és a fába »belelátott« Kalevala-fej harmonikusan fejezi ki az eposz mesevilágát. *Orgazmus* című munkája a fa életéről vall, s arról a korszerű kifejezésmódról, amely már a modern művészet sajátja. *Életfa II.* című műve szimbolikus erőt sugároz. *Maszkja* és az *Idól* az ősi primitív népek kultúrája iránti érdeklődés »iskolamunkáján« túl is szép faragások, melyek nem tudni milyen utat nyitnak meg Rumi Attila előtt. Ismét meg kell említenünk *Dózsa* című faragását és a *Dachaut.* Az elnagyoltságra, a problémán könnyen átsikló gondatlanságra pedig a bibliai tárgyú *Salome* című szobor a példa.

Somogy művészeti életében rövid idő alatt nevet szerzett magának az alig huszonöt esztendős Rumi Attila.

Horányi Barna

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 346-726

NÉPÚJSÁG TOLNA MEGYE

1971 JUN 12

Rumi Attila

1021

Somogyi kisplasztikai kiállítás

A megyék közötti „kulturcsere" fontosságának egyik igen szép bizonyítékát szolgáltatja az a kiállítás, melyet vasárnap délelőtt tizenegy órakor nyitott meg Szekszárdon. dr. Draveczky Balázs, a kaposvári múzeum helyettes igazgatója. Két somogyi művész — Rumi Attila és Daboczi József — mutatkozott be a TIT kiállítótermében, fa és fém kisplasztikáival. Rumi fafaragásaira a középkori minták maivá tett felhasználása is jellemző, ezenkívül pedig formagazdagsága. Daboczi fémdomborításainak motívumai között a népmeseiek, mitológiaiak éppúgy megtalálhatók, mint a legmodernebbek. Mindkét művészre: akik közül Rumi Attila jelen volt a kiállítás megnyitásán; egyként jellemző a hagyományok tisztelete és azoknak a mába való átültetési szándéka. A kitűnően rendezett kiállításra pedig az, amit más hasonlók rendezésekor is érdemes lenne követni, hogy nem feltétlenül a sok mutat a művészek munkásságából sokat, hanem az ügyesen, ízléssel megválasztott kevés, lényegesen többet.

3. Kisdorog						
4. Szedres						
5. Bölcske						
6. Gyönk						
7. Fornád						
8. Dunaföldv.						
9. Sz. Dózsa II.						
10. Alpári						
11. Fadd	29	10	8	11	40:45	28
12. Hőgyész	29	8	9	12	42:60	28
13. Dombóvár	29	9	8	12	45:51	26
14. Bonyhád	29	8	7	14	40:48	26
15. S.tornya	29	7	11	11	38:58	26
16. Tolna	29	7	6	16	40:59	24
17. Támási	29	5	5	19	30:62	18
18. M.-Szászvár	29	7	1	21	28:89	17

Ifjúsági bajnokság:

is helytálltak

A hét végén a szekszárdi atléták egyszerre három nemzetközi versenyen is részt vettek. A három állomás: Ostrava, Pozsony és

Igy kellett volna

1. Diósgyőr—Vasas	0:1	2
2. SBTC—Csepel	1:2	2
3. Komló—Rába ETO	1:1	x
4. Dunaújváros—Pécs	2:2	x
5. Pécsi Bányász—Eger	1:1	x
6. Debrecen—Szolnok	0:1	2
7. BVSC—FŐSPED	törölve	
8. Zalaeg.—Békéscsaba	0:0	x
9. Szarvas—Cegléd	1:1	x
10. Gyula—Lehel	1:1	x
11. BEAC—Leninváros	1:1	x
12. Kistarsnya—Miskolc	1:1	x
13. K. Rákóczi—K. Táncsics	1:0	1
14. Kiskunf.—Szegedi D.	0:1	2

15. Pápa—Balaton 1:0 1

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1971 JUL 29
1021

VÁROS – HARMADSZOR

NAGYATÁDI VÁLTOZÁSOK

A határozat életbe lépése: 1971. április 25. Tartalma: a Népköztársaság Elnöki Tanácsa elrendeli, hogy Nagyatád nagyközséget várossá kell szervezni. Nagyatád város Somogy megyéhez tartozik. Történelme során harmadszor jutott városi ranghoz. Már a XV. században „vásáros" helyként tartották számon, és Mátyás király 1475-ben írt oklevele hivatalosan is rögzítette a városi privilégiumokat. A török uralom során viszont egy 1563-as adójegyzékben Atád mindössze három portával szerepel. Majd kétszáz év telt el a városi rang újbóli megszerzéséig. Ezúttal sem tartott sokáig, Nagyatád 1886-ban újra falu.

Belső-Somogy központja

Történelmi eseményeket felsorolni a mai lakosok intelmére, a tapintatlanságon túl, nagyon leegyszerűsített, igaztalan példálózás volna. Annyi azonban önkéntelenül is kérdéssé formálódik, hogy vajon a harmadszori várossá avatás előzményei milyenek voltak, milyen anyagi és szellemi hátteret mondhat magáénak Nagyatád, alig negyedéve a rang elnyerése után?

Hamvas János, a városi tanács elnöke az előkészületek kezdetét 1960-ra teszi. Amikor is adottságként figyelembe vehették Nagyatád földrajzi fekvését. Az ország térképét nézve nem nevezhető ugyan szerencsésnek, de a megyében igen, hiszen a város Belső-Somogy centrumában helyezkedik el. Amiből a kereskedelmi, egészségügyi, kulturális feladatok java része adódik. Még a faluként nyilvántartott Nagyatád is kénytelen volt vállalni Dél-Somogy ilyen természetű ellátását. Lehetőségként pedig évek óta számon tartják a Sopron, Barcs közötti út tranzitforgalmát, mondván, Nagyatád kellemes pihenőhelyként szolgálhatna, gyógyfürdőjét, viszonylag választékos vendéglátóiparát kínálva az érkezőknek.

A városiasodás tényezői közül az iparosodást szokták elsőként emlegetni. Még a századforduló utáni években cérnagyár létesült a községben, az egykori szilvaízfőző pedig a második világháború konjunktúráját kihasználva bővült konzervgyárrá.

Az ipari község

Mindebből a háború végére vajmi kevés maradt, a község sorsát a Nemzeti Bizottság egyik tagja így jellemezte: *„Nagyatád április elejéig német megszállás alatt volt, a járást a németek kifosztották. Ezen idő alatt Nagyatád az első vonalban lévén, épületekben és hidakban is oly súlyos kárt szenvedett, mint talán az ország egyetlen városa sem."* Maradt viszont az ipari tradíció. Talán furcsán hangzik, de a várossá lett Nagyatád is a községi hagyományokra kíván támaszkodni fejlődésében. Hamvas János szavaival:

— Nagyatád városa nagyobbrészt ezután épül fel. De van elfogadott városközpontunk, itt a park környéke, van határozott elképzelésünk a leendő üzemek helyéről. Nem kívánunk terjeszkedni, a központi lakóházak — a tizenöt éves távlati tervben több mint 2 ezer új lakással számolunk — középmagas épületek lesznek. A terv 1985-re 15 600 nagyatádi lakost jelez. A járási tanács elnökhelyetteseként évekig tanulmányoztam a külterület mozgását, úgy tetszik, a nagy beáramlás végéhez értünk. A város vonzereje természetesen továbbra is megmarad, de munkahelyként, a kétlaki életmód megtartásával. Ennek a kisvárosnak az épülő kórháza a megye déli részén élő 80 ezer ember egészségügyi ellátását segíti majd, kereskedelmi forgalma, kulturális rendezvényei, közösségi épületei körülbelül 30 ezer ember igényeire készülnek, tehát számításba vesszük a város kisugárzó erejét. Azt hiszem, lényeges, hogy tizenöt éves távlatban, sőt 2000-ig vázolhatom a város lehetőségeit. Korábban a középületek tervezésekor csak a közvetlen környezetet vették figyelembe., holott 25—30 év múlva együtt kell a város részét alkotniuk.

— Volt-e, van-e elegendő szellemi kapacitás Nagyatádon a jelenlegi és a távlati elképzelések megvalósítására?

A tanácselnök röviden igennel válaszolt. Hosszabban pedig utalt arra, hogy a nagyatádi gyárak a maguk műszaki értelmiségének egy részét telepítették — lakást, képzettségüknek megfelelő munkát adva. (Egyáltalán nem mellékesen, a letelepültek érdekében is, anyagiakkal segítették a városi óvoda, bölcsőde építését.)

— Ami nekünk gondot okoz — mondta Hamvas János —, az a meglevő szellemi energia okos kihasználása. Nyilvánvaló, hogy a helyi üzemek vezetőinek, sőt a vállalati központoknak a megértése nélkül nehezen mozdulhatnánk, annyit viszont a tanács is elvégezhet, hogy a szakértőket kívánó témákat szakemberekre bízza.

A párttitkár monológja

Nagyatádi látogatásunkkor a konzervgyárban ülésezett a párt végrehajtó bizottsága. *Gémesi Sándor*, a városi pártbizottság titkára szinte az ott folyó eszmecserét folytatta:

— Tény, hogy Nagyatád iparosodott város. Ez önmagában keveset mond. Az itteni fejlesztés örökölt iparágakat érintett, és ez a mai napig meghatározza a szakképzetlen munkaerő-szükségletet. A cérnagyárban a dolgozók túlnyomó többsége betanított vagy segédmunkás, a konzervgyárban nemkülönben. Az átlagos fizetés 1500 forint. Ezek a keresetek alacsonyak, az iparági átlagnál is alacsonyabbak. Másrészt több évtizeddel előbbre tervezünk, új várost építünk, de mit ígérjünk a most általános iskolásoknak? Segédmunkát? Aki többre vágyik, hagyja el a várost? Nos, a Danuvia itteni üzemegysége már többet ígér, 1973—1974-ben mintegy 800 emberrel dolgozik majd, szakmunkásokat is foglalkoztat, akiket a saját tanműhelyében képez. Szó van vegyipari üzem letelepítéséről, korszerű technológiával, gépekkel. És véleményem szerint a konzervgyárnak, a cérnagyárnak is lépnie kell. Előreláthatólag a munkáslétszám jelentős növelésére nem lesz mód, az intenzív fejlesztés pedig új gépeket és nem máshol elavult masinákat követel. Csak mellékesen említem meg, hogy a szakképzetlenek nagy aránya a munkaerő-vándorlást fokozza, a cérnagyárban például 40 százalékos fluktuáció volt a múlt évben, hiszen a segédmunka mindenütt hasonló. Ehhez tartozik, hogy a városban több száz harminc éven aluli él, aki az általános iskolát sem fejezte be. A várossá válás feltételez néhány „szakmai apróságot" is. Legutóbb a városi gázprogram munkálataikor kaptunk figyelmeztető jelet. Késett a munka, a kivitelező kért, adjunk hegesztőket. Nem tudtunk adni.

Majdani hagyományok?

Gémesi Sándort alig lehetett eltéríteni ettől a témától. Szenvedélyesen sorolta a változást sürgető érveket, mindvégig azzal a kitétellel, hogy a feszültségek cselekvést sürgetnek és nem alkalmasak pesszimista következtetésre.

— Mondják, rajtunk múlik, milyen városi tradíciók lesznek Nagyatádon — tért át végül más témára. — Van egy faszobrászunk, Rumi Attilának hívják, tehetséges embernek tartjuk. Kétévenként a dunántúli fotomű-vészek kiállítását rendezzük meg, és a diákotthon padlásán „múzeumunk" nyílt. Azt hiszem, ennél jóval többet kell felmutatnunk addigra, mire nagyatádi tradíciókról beszélnek az országban.

Maros Dénes

Wartburgi levél

A vár és legendái

Wartburg várának őrtornyán hatalmas aranykereszt látható. Talán jelképes emlékeztető ez arra az időre, amikor a katolikus egyház mindenhatóságát még nem törte meg a reformáció német földön.

A vármúzeumban üveg alatt őrzik a Luther Márton fordította Újtestamentum egyik első német nyelvű példányát. Megsárgult iratok, emléktárgyak tanúskodnak arról, hogy egy időre itt talált menedéket a nagy reformátor. Egykori szobája a kastély mellékszárnyában szintén múzeum. A cellaszerű szobában, a külvilágtól elzárva — a vár urának jótékony védőőrizete alatt — viaskodott Luther a pápával, a pénzharácsoló Fugger családdal és magával az ördöggel. A legenda szerint egyszer a vita hevében Luther az ördöghöz vágta kalamárisát, s a kilocsanó tinta foltot hagyott a falon. E foltot azóta is őrzik, és I. Péter orosz cár javaslatára — aki néhány napig a vár vendége volt — időnként megújítják, nehogy végleg lekopjon. Kegyes csalás, amit mindenki tudomásul vesz, mert éppúgy hozzátartozik a vár s a múzeum karbantartásához, mint a bástyafalak renoválása.

A bástyafalakról kínálkozó látványban gyönyörködő látogató számára szinte szentségtörésnek tűnnek az idegenvezető szavai: „*És Ludvig gróf kegyes csalással nyeré el Frankenstein urától a hegyet és környékét.*" A kegyes csalás története így hangzik:

> Wartburg várát Ludvig gróf építtette 1067-ben. A nép „Ugráló Ludvignak" becézte urát, mert vadászcsapatával folyton-folyvást a környék erdeit és hegyeit járta, s csakis nehezen elejthető, ritka vadakra vadászott. Egy alkalommal páratlanul szép zerge került elébe. Mindenáron el akarván ejteni az állatot, naphosszat üzte-hajtotta a fenyővel és tölgyesekkel borított hegyek között. Vadászat közben megérkezett arra a hegycsúcsra, amelyen ma Wartburg vára őrködik a vidék fölött. Az éhes, fáradt csapat letelepedett. Amint Ludvig tekintetét a hegycsúcsról körülhordozta, a páratlan látvány hatása alatt így kiáltott fel: — Wart Berg' du sollst mir eine Burg werden! Vagyis: — Várj csak, hegy, légy nekem váram!
>
> Az elhatározást tett követte. A gróf serény építőmesterei és a környék jobbágyai el is kezdték a vár építését. A hegy azonban a közeli Frankenstein várának ura-é volt, ő pedig birtoka védelmében pert indított Ludvig ellen. A perlekedés a császár elé került. Ludvignak 12 nemes emberrel kellett bizonyítania, hogy a föld, amelyen a vár épül, sajátja. S a nemesemberek esküdtek. Mivel pedig Ludvig előzőleg a saját birtokáról hordatott földet a hegy ormára, az eskü nem volt teljesen igaztalan . . .

A legenda a gróf akadályokat nem ismerő természetére vall. Erről tanúskodik a sziklacsúcsra épített vár is. De nem kevésbé voltak nyugtalanok utódai sem. I. Hermann türingiai herceg például a német trónért vívott harcot a többi német herceg ellen. Hogy fokozza esélyeit, külföldi fejedelmekkel kötött szövetséget.

E szövetség azonban már *nem legenda*, hanem *történelem*. Eszerint I. Hermann herceg II. Endre magyar királyhoz fordult, aki ajánlatát elfogadta. *A harci szövetséget Hermann fia, IV. Ludvig, és II. Endre leánya, Erzsébet házasságával pecsételték meg.* Az eljegyzéskor mindössze négyéves menyasszony hosszú, viszontagságos utazás után 1211-ben érkezett Wartburg várába. Ott a kor szokásainak megfelelően együtt nevelkedett leendő urával. A házasságot 1221-ben, I. Hermann halála után kötötték meg. Az ifjú férj apja nyomdokain haladt. Becsvágyó volt, idejének nagyobbik részét praktikák szövésével vagy a harcmezőn töltötte. 1227-ben csapatai élén részt vett a számtalan keresztes hadjáratok egyikében. Egy ütközetben sebet kapott, váltólázban megbetegedett, s hű katonái már csak holttestét vihették haza Wartburgba.

Az ifjú feleség — a házasságkötéskor mindössze 14 éves volt — bizonyára a magányt elűzendő, idejének jelentős részét jótékonykodásnak szentelte. Még a házasság első éveiből származik a róla keringő számtalan legendák egyike, amelyet egyháztörténeti leírások is megörökítettek. A legenda szerin panaszolta, hogy a grófné szinte m nyékbeli szegényeket eteti, az aggo egy alkalommal megleste a várból dőn át szegényeihez igyekvő asszor lóban útját állta, és vallatóra fogta.

Erzsébet tagadott. A férj azonb takarnak asszonya köpenyének bő bet váltig tagadta, hogy bármit is peny alatt frissen szedett rózsákat v *lóban rózsák, hadd lám őket* — par totta a meglepett nő köpenyének s ben az előbb még kenyér, sonka és tottak.

Így szól a legenda. Erre emlék látható Szent Erzsébet-szobor is.

S a valóság? Ludvig halála ut az örökség. Erzsébetnek el kellett l tének hátralevő részét teljesen a jót ben, egy kolostor rideg zárkájában IX. Gergely pápa *szentté* avatta, r májusában II. Frigyes német csász *tatta*. Erzsébet ezzel helyet kapott a német nép történetében is.

Ugyanilyen kitörölhetetlen burg várán is. Emberszer neszerzőket ihletett meg. nek jelentősebb mozzana meg. (A pusztulástól féltő kezek nyáron azonos hőmérsékletű és pár ják.)

1842-ben Párizsból Drezdába u töltött néhány napot a várban. (A v vonzották és dédelgették a kultúra zenészeket. Erről tanúskodik a töb zeneterem is.) Wagner itt szerzett é häuser című omantikus operáját, először Drezdában, Az opera első w *Ferenc*, a weimari hercegi udvar kar

Később Liszt maga is ellátogat és hallottak, a vár gyönyörű környe magyar származású úrnőjének legen terre. S a vár fennállásának 800. évf szejövetelen felcsendült Liszt *Sz* oratóriumának ihletett muzsikája. a vár Erzsébet-galériájában ma is sorozat megzenésítése.

1971. július.

professzor köszöntése

Szerdán a Budapesti Műszaki Egyetemen bensőséges ünnepségen köszöntötték 70. születésnapja alkalmából *dr. Cholnoky Tibort*, az egyetem Kossuth-díjas tanszékvezető tanárát, volt rektorát.

A Művelődésügyi Minisztérium részéről *dr. Polinszky Károly* miniszterhelyettes fejezte ki jókívánságait. Az egyetem tanácsa nevében *dr. Perényi Imre* rektor, az egyetemi pártbizottság megbízásából pedig *Thernesz Vilmos* párttitkár köszöntötte az ünnepeltet. Az ünnepségen jókívánságait tolmácsolta *dr. Csanádi György* közlekedés- és postaügyi miniszter, továbbá *dr. Szabó János*, az építésügyi és városfejlesztési miniszter első helyettese is.

Új árubeszerző vállalat alakult Békés megyében

Önálló vállalattá alakult szerdán a *Békés megyei „Szövker"*, a megye általános fogyasztási és értékesítő szövetkezeteinek *árubeszerző társulása*. A 35 szövetkezet által létrehozott társulás már az év első hat hónapjában is rendkívül sokat segített a szövetkezeti kereskedelemnek: nagyobb lett az áruválaszték, csökkent a hiányzó cikkek listája, helyi forrásokból is sok áru került közvetítésükkel a boltokba.

A Szövker a *magyar—jugoszláv* és a *magyar—román kishatárforgalom* előnyeit is igyekszik kihasználni. A hatmillió forint alaptőkével működő társulás fél év alatt több mint 15 millió forint értékű áruval segítette a lakosság ellátását. Most, hogy önálló vállalattá alakult, a lehetőségei megnövekedtek. Az év második felében már *legalább 25 millió forint értékű áru beszerzésével segíti a szövetkezeti kereskedelmet*. Nemcsak a választék bővül ezáltal, sok terméket *olcsóbban* is juttatnak a fogyasztóhoz, mivel közvetlenül a termelőüzemből szerzik be.

Helyosztók köv
a II. osztály

A Felszabadulási Kupa II. osztályában is eldöntik a csapatok az abszolút sorrendet. Ebben a mezőnyben tulajdonképpen már egy hete véget ért a bajnokság. Vasárnap két elmaradt mérkőzést kellett volna lejátszani, ezek közül azonban az egyik ismét elmaradt. Somogyjád ugyanis nem utazott el Tapsonyba. Minthogy Balatonfenyves imponáló fölénnyel, 6:0-ra győzött a Buzsák elleni találkozón, így a fenyvesiek játszanak az 5—6. helyért.

A megyei labdarúgó-szövetségben már elkészítették a párosítást.

A Déli csoport mérkőzései:

1—2. helyért: *Böhönye—Szőnyi SE.*

3—4. helyért: *Gyékényes—K. Vasas II.*

5—6. helyért: *Porrog—Kadarkút.*

7—8. helyért: *Iharosberény—Kastélyosdombó.*

9—10. helyért: *Nagybajom—Csokonyavisonta.*

11—12. helyért: *Felsőbogát—Szulok.*

13—14. helyért: *Somogyszob—Szentbalázs.*

15—16. helyért: *Vése—Homokszentgyörgy.*

Az Északi csoport mérkőzései (a fenti sorrendnek megfelelően):

Siófok II.—Táska.
Karád—Buzsák.
K. Gazdász—Balatonfenyves.
Gölle—Tapsony.
Balatonszárszó—Somogyvár.
Felsőmocsolád—Somogyszentpál.
Balatonszemes—Somogyjád.
Balatonlelle—Szőllősgyörök.

A döntő győztesét pontegyenlőség esetén a gólarány határozza meg. Ha ez utóbbi is egyenlő, akkor a két csapatnak a csoportmérkőzéseken elért gólarányát kell figyelembe venni. Ha netán ez is azonos lenne, kétszer tizenöt perces hosszabbítás következik, s ha ez sem hozna eredményt, öt 11-es rúgás dönt. Újabb holtverseny esetén a 11-eseket addig kell ismételni, amíg döntés nem születik.

SPORT

Női labdarúgó-mérkőzés lesz július 7-én Kaposváron

A szakemberek körében folyik a vita, hogy tért tud-e hódítani a női labdarúgás vagy sem. Közben a gyengébb nem vidáman kergeti a kerek bőrlabdát, s mint arról már egy ízben lapunkban is beszámoltunk, nyáron Olaszországban megrendezik a női labdarúgó-világbajnokságot is. Noha ez a »Mundiál« nem hasonlítható össze a most lezajlott mexikói VB-vel, azért lesz ennek is érdekessége.

A televízió sem fog olyan apparátussal felvonulni az amazonok csatáira, mint legutóbb Mexikóban, így arról aligha kapunk majd részletes beszámolót. Egy kis előzetest azonban mi, kaposváriak igen.

Tegnap kaptuk a hírt, hogy két csehszlovák klubcsapat — amely részvevője lesz az olaszországi világbajnokságnak — Magyarországon készül. Méghozzá a Balaton somogyi oldalán. A *ZNC Spartak Komarno*, valamint a *Rapid Jihlava* női csapata a Balatontól indul Itáliába. Előzőleg néhány előkészületi meccset játszanak a szlovák lányok. Egyet július 7-én Kaposváron.

Minthogy első ízben kerül sor női labdarúgó-mérkőzésre nálunk, bizonyára nagy közönséget vonz majd a találkozó a Rákóczi-pályára.

A mérkőzésre még visszatérünk.

Kalinyinba

Vége ért az NB II-es la
darúgó-bajnokság. Az egyfo
dulós bajnoki küzdelem bef
jeztével érthetően nem lelk
sülnek túlzottan a kaposvá
labdarúgóbarátok. A Rákóc
nem váltotta valóra a ve
kapcsolatos reményeket. Sen
nem gondolhatott arra, hog
máról holnapra kirobbanó s
kereket ér majd el a komo
bázissal rendelkező, megújh
dott Rákóczi. A csalódást ne
a jelenlegi helyezés okozz
hanem az, hogy nem látszi
a kibontakozás ennél az együ
tesnél. A Táncsics SE viszon
többet nyújtott a vártnál. A
a tény, hogy a Táncsics me
előzi a táblázaton a Rákóczi
már maga sokat mondó. A
idei nyár mind a két együ
tesnél programdús lesz.

A Táncsics „aktív pihenője"

Korábban a nyarat rendsz
rint pihenéssel töltötték
Táncsics SE labdarúgói. Mo
»aktív pihenő« következi
Váradi Lajos a labdarúg
csapat edzője úgy mondt
hogy hasznos lehet együttes
számára a Nyári Kupa. A
őszi csapat vaza adva va
hiszen ez alkalommal min
össze két-három játékos táv
zik a tavaszi együttesből. V
szont érkeznek újak, ezekne
a beépítésére nagyszerű l

A K. Vasas az á

A Kaposvári Vasas korá
ban már rendezett egy labd
rúgó-mérkőzést Kaposváro
melynek tiszta bevételét
sportkör vezetői az árvízkár
sultakhak ajánlották fel.
Komlói Bányász elleni, elégg
sikertelen mérkőzésből 107
forint jutott erre a célra.
A sportkör vezetői, tagja
és sportolói úgy érezték, hog

Bagócs János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1021 1970 JUN 25

Képzőművészeti szakkör Nagyatádon

Biztatást, bírálatot kap az ember

A modell és rajzolói.

A terem szűkös. A foglalkozásokra mindig át kell rendezni. A zajok is behallatszanak. Ám mindez nem zavarja a szakköri tagokat, hiszen az, hogy rajzolhatnak, hogy egyáltalán létrejött a képzőművészet kedvelőinek ez a fóruma, feledteti velük a nehézségeket. Tavaly ősszel alakult a községi művelődési központban — ez a szakkör *Rumi Attila* vezetésével. A megyében is kevés ilyen van, a nagyatádi járásban pedig ez az egy. A szakkör díjtalan, a festékeket, a papírokat és a rajzeszközöket a művelődési központ vásárolja.

— Nem tudtam, hogyan fogadják az atádiak a szakkör gondolatát — mondja Rumi Attila. — Várakozáson felül sokan jelentkeztek. Kisiskolások, háztartásbeliek, szakmunkástanulók, dolgozó nők. Tízen minden foglalkozáson vagyunk.

— Milyen céllal hozták létre a szakkört?

— Ide jöttek olyanok, akik egész magas színvonalon állnak a képzőművészeti ismeretekben, és olyanok is, akik csak elképzelték, hogy egyszer majd festenek. Célunk, hogy közelebb hozzuk az emberekhez a képzőművészetet, hogy az új alkotásokat is megértsék. Fölfedezzék és örülni tudjanak a környezetben található formáknak, harmóniának. A rajzolás, a festés alapjainál kezdtük. Sok szó esett a különböző korokról, stílusokról. Most már mint egy szakmai klubban, úgy összetartozik a társaság.

A szakkör legidősebb tagja *Mezei Magdolna* házvezetőnő.

— Bizony már több is, mint harminc éve festek. Másodikos elemista voltam, amikor a tanító néni azt mondta, rajzoljad csak le az ajtót. Azóta...

— Mit jelent önnek a szakkör?

— Házvezetőnő vagyok. Rengeteg munkám van. Rohanok, hogy innen is, onnan is lecsípjek egy órát. Segítséget hívok és kicipekedek a kukoricásba vagy az erdőbe, mert festeni a legjobb a világon. A szakkörben foglalkoznak velem. Egy tanárnőtől tudtam meg régebben azt is, hogyan kell az olajfestékkel bánni. Portrékat szeretek a legjobban festeni, de tájképet is. Itt látom, hogy a többiek mit csinálnak, hallom a véleményüket. Társaságom van.

— Az egyik legeredetibb szakköri tagom a Magda néni — mosolyog Rumi Attila. — Különös látásmódja és színérzéke van. És olyan lelkesedéssel fest, hogy még a fiatalok is megirigyelhetik.

Sárdi Veronika még nagyon fiatal, de már édesanya.

— Igen, férjnél vagyok, éppen családi okok miatt nem tudtam tavaly tanulmányaimat megkezdeni az Iparművészeti Főiskolán. De nem mondtam le róla, az idén remélem sikerül.

— Milyen pályára készül?

— Öltözködési és kiegészítő cikkek tervezésével foglalkozom. Szívesen tervezek szőnyegeket is, és örömet szerez, ha portrékat, grafikákat készíthetek.

— A szakkör miben segít?

— Abban, hogy az ember ne essen ki a gyakorlatból. Hogy csinálja, rajzoljon, bírálatot, biztatást kapjon.

Molnár Mária fodrászipari tanuló.

— Mi vonzotta a képzőművészeti szakkörbe?

— Kisgyerek korom óta rajzolgatok. De irányítás és szakértelem nélkül. Most már tudok pasztellkrétával, tussal dolgozni, hamarosan szeretnék az olajfestéssel is megismerkedni.

— Csak szórakozás ez, vagy egyszer hivatás lesz belőle?

— Kezdetben azt hittem, csak hobby, most pedig már úgy érzem, több annál. Talán nekivágok a képzőművészetnek is. Úgy érzem, sokat fejlődtem. Attila tanácsokat ad, búvárkodom a különböző szakkönyvekben. A képek régen is élményt jelentettek nekem, de rajzolni, munkálkodni itt tanultam meg igazán...

— Ha a tárgyi feltételeink is jobbak lennének, akkor nagyobb ütemben léphetnénk előre — fűzi tovább a gondolatot Rumi Attila. — Rengeteg pénzbe kerül egy ilyen szakkör. A kaposvári Balázs János rajzkörtől kaptunk például egy gipsz öntvényt a portrék mintázásához, modellt még nehezebb szerezni. A Balázs János kör vezetője, *Gerő Kázmér* is meglátogatott bennünket, elismeréssel szólt eredményeinkről. A tavasszal megnyílt kiállításunk pedig a község előtt bizonyította be, hogy értelme van munkánknak. Az egyik tagot éppen most vették föl Pécsre, a képzőművészeti gimnáziumba. Nagy öröm volt számomra...

Rumi Attila

nyeket közvetlenül is kielégíti. Az erőgépek tipizálása, a tipizálásra való törekvés nem újkeletű. Hogy sok helyen nem valósították meg eddig, annak objektív akadálya volt. Egyrészt a DUTRA gépcsalád nem volt ennyire népes, másrészt pedig az erőgépek központi elosztása. A DUTRA típusok szaporodtak, a központi elosztás rendszere megszűnt, minden gazdaság maga dönti el, hogy igényeit mely gépek elégítik ki legjobban. Itt az alkalom a szakosításra. A mezőgazdasági üzemek ezzel a lehetőséggel élve nagy összeget takaríthatnak meg.

Előző két számunkban a DUTRA gépek közül már ismertettük a D4K—B összkerékhajtású traktort és a FRAK—B/1 forgórakodót.

sra, nehéz terepen történő
a jól ismert UE—28 típusú,
Diesel-traktor.

Valamennyi összkerékhajtású DUTRA traktor ormeház. A célszerű tengelynyo-

terepszállításoknál a DU
univerzális Diesel-trakto

Az 55 LE-s traktor nagy rendileg a legkedveltebb legelterjedtebb középkat riát képviseli. A mezőga ságban teret hódító gyors velés jó hatásfokkal, gazd gosan végezhető vele. Az dőgazdaságban a favonsz

Néhány jellemző teljesítm

Tarlóhántás, ugarművelés, vetőágykészítés területteljesítménye ETB—18 tárcsásboronával: 1,9—2,7 kh/óra
Szántással egy munkamenetben végzett boronálás, 25—26 cm mélyen, középkötött talajon: 0,9—1,1 kh/óra

DUTRA—4400.

KTORGYÁR GÉPÉRTÉKESÍTÉSI OSZTÁLYA,
-429.

A Zala megyei Állami Építőipari Vállalat
a nagykanizsai fő-építésvezetőség nagy beruházási munkáihoz

azonnal fölvesz

villanyszerelőket

Jelentkezni lehet: Zalaegerszeg, Kossuth u. 11., munkaerőgazdálkodás, és Nagykanizsa, Vár u. 6. (9489)

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

Fogatos és gyalogos mezőgazdasági dolgozókat veszünk fel. Lakást biztosítunk. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés személyesen a telep vezetőjénél. Gálosfa, állami kostelep.

A Tejipari Szállítási Vállalat, Kaposvár, Siófok telephelyre gyakorlattal rendelkező gépkocsivezetőket fölvesz. Jelentkezés: Kaposvár, Cseri út 10. (7016)

A Bábolnai Állami Gazdaság fiatal mezőgazdasági technikusokat és mg. mérnököket keres felvételre juh- és szarvasmarhatenyésztési brigádvezetői valamint állattenyésztői, továbbá sertéstenyésztői munkakörbe. Je-

Rumi Attila

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 DEC

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

XXV. évfolyam, ...

Ígéretes bemutatkozás

Rumi Attila kiállítása a TIT-ben

1027

A jó néhány évvel ezelőtt megfiatalodott somogyi képzőművészet akkor induló tehetséges alkotóitól még van mit várnunk, jaya termésükre ezután számítunk. Miközben rajtuk a szemünk, min vesszük észre magunkat? Itt áll a küszöbön a legfrissebb generáció. És észre kell venni őket is. A TIT megyei székházában mutatkozott be Rumi Attila — szinte az ismeretlenből lépve elő. Kaposváron végezte középiskolai tanulmányait, Pécsen szerzett diplomát a tanárképzőn, Nagyatádon a művelődési házban dolgozik jelenleg, művészeti előadó.

Kaleyala-illusztráció.

A fába »látta bele« elképzeléseit, a képzőművészetnek egy olyan ritka ágát választotta, mint a faszobrászat. Éppen ezért tulajdonképpen nincs is mestere, de annál gazdagabban inspirálja a néprajz. Ennek egyszerűségre törekvő vonása, a fának, mint anyagnak a kiaknázhatatlan lehetősége igazi éltetője. Természetes, hogy Szervátiuszék is nagy hatással voltak rá, meg a jugoszláv Mestrovics. Bejárta a környező országokat, hogy tanuljon. Ekkor ismerkedett meg a bizánci kultúrával is, és Krakkóba, a középkori fafaragás nagyszerű műhelyébe is ellátogatott. Auschwitzban az iszonyatot élte át. Ennek a gazdag tájékozódásnak és az anyaggal való roppant nehéz bánásnak az első darabjait, elkészült műveit láthatjuk a kiállításon.

Talán a mítoszvilág fölfedezéséből született *Kalevala-illusztráció* mutatja leginkább mai állomását. Rumi Attila alázattal közeliti meg mindenkori témáját. Alkotásában fegyelmezett és fantáziadús, ugyanakkor elmélyült. Témáit magában hordozva megérleli. *Kétalakos kompozíciójának* nyersanyagául a tiszafát választotta, az erezeti ornamentikát kihasználva jutott el figurálnak végső karakteréhez. *Dózsa-feje* rusztikusan faragott, drámai erejű. *Asszonyfejei, alakjai* a középkori emberábrázolás új hangvételű megfogalmazásai. A haláltábor borzalmát korszerű formarendszerrel ábrázolja. *Bizánci ornamentikája* az építészethez szól, a belső díszítés egyik elfelejtett módjára hívja föl a figyelmet.

Faszobrainak jelentős kísérői grafikái is. A más anyag izgatja, s benne megtalálja másik kifejezési lehetőségét is. Ezek közül kiemelkedő a *Tenger* és a *Felület* sorozat.

H. B.

évet élt Frankenburg, s még alig egy-két év előtt is alig látszott meg rajta a kor; kedélye, tolla pedig mindvégig vidám és eleven maradt. Még igen fiatalon kezdett az irodalommal foglalkozni s első dolgozatai a «Tudományos gyüjtemény» mellékletében, a «Regélő»-ben, a «Rajzolatok»-ban jelentek meg. Kossuth «Pesti Hirlap»-jába elmés tárczákat közölt, s Kossuth egy alkalommal azt irta róla, hogy Frankenburg az ő komoly lapjának fűszere. Az irodalomnak jó szolgálatot tett a negyvenes években a «Magyar Életképek» füzetei, majd az «Életképek» hetilap szerkesztésével, mely körül a legjobb erőket egyesité. Egész munkásságát és tehetségét azonban nem fordithatta az irodalomra, mert hivatalnoki pályára lépvén, ebbeli kötelességeinek is megfelelni kivánt. A negyvenes évek végén Bécsben a magyar kanczellária udvari tolmácsa volt, később a bécsi legfőbb törvényszék fogalmazója lett, aztán a legfőbb urbéri törvényszék elnöki titkára, stb. Majd harmincz évet töltött Bécsben, de onnan is lelkes munkása maradt a magyar irodalomnak és elmés tollát sokszor forditotta a németesitési törekvések ellen. A hatvanas évek elején kiadott «Bolond Miska naptára» bizonyára még sokak előtt emlékezetes. Frankenburg szerkesztette s e naptár hatása alatt indult meg a Tóth Kálmán hasonló czimü élczlapja, melynek Frankenburg lett a főmunkatársa. 1866-ban lépett nyugalomba, és Budapestre jött, hol előbb a «Magyarország és Nagyvilág» képes lapot, aztán az «1848» czimü politikai lapot szerkesztette. Később Sopronba költözött, hol nagy szolgálatot tett a magyarosodás ügyének. Csak 1881-ben tért vissza ismét Budapestre. Vidám dolgozatait, elmés elbeszéléseit «Estikék», «Sirva vigadók» és «Zsibvásár» czim alatt adta ki. Gazdag tapasztalatu életéről pedig érdekes köteteket irt «Őszinte vallomások» és «Emlékiratok» czimen. Irodalmi működése ép oly rokonszenves volt, mint egyénisége. Dolgozatait örömest olvasták a lapokból és kötetekből. A régi magyar irói világnak egyik tisztelt alakja tünt el ismét körünkből. Holttestét özvegye (a művészvilágban ismeretes Carina Anna, a nemzeti szinház volt drámai énekesnője) Budapestre szállittatja.

Táncsics temetése junius utolsó napján ment végbe. A részvét, mely oly sokáig késedelmeskedett az agg népiró iránt, koporsóját elárasztotta drága virágokkal és nagy tömeget gyüjtött össze a bodzafa-utczai halottas ház környékére. A bizottság, mely utolsó napjainak gyámolitására alakult, rendezte a temetést. Siklós és Orosháza, melyeknek Táncsics egykor képviselője volt, szintén küldtek koszorukat, valamint a hirlapirók egyesülete. A munkás-egyletek lobogók alatt jelentek meg. Több képviselő is elment a végső tisztességtételre. Az egyházi szertartást a józsefvárosi segédlelkész végezte, aztán a nemzeti szinház dalkara énekelt, majd pedig az «Aczélhang» nevü dalegylet. Bokros czipészmester, a Táncsics-bizottság elnöke, tartott beszédet a koporsó fölött, egyszerün, de melegen szólva a sok viszontagságot megélt derék férfiuról. A koporsót nagy tömeg kisérte ki a temetőbe, hová már az esti órákban érkezett meg a menet. A sirnál Herman Ottó képviselő bucsuzott el a hült poroktól, s még Farkas Ede, a bizottság titkára mondott rövid istenhozzádot. Az özvegy zokogása és a jelen voltak mély megilletődése közt bocsátották le a koporsót a sirba, melyet aztán egészen elfedtek a koszorukkal.

Török Sándor, volt országgyülési képviselő, közlekedési miniszteriumi osztálytanácsos s legutóbb vasuti felügyelő Miskolczon, meghalt jun. 27-én 49 éves korában. Fia volt a konzervativek hires publicziszjának, néhai Török Jánosnak, s maga is hosszabb ideig működött hirlapirodalmi téren. Atyjától az erős magyar érzületet örökölte s ennek adott kifejezést czikkeiben, és képviselő korában. Hivatalos foglalkozása Miskolczra szólitotta, hol több év óta lakott. Hült tetemeit Mádon, a családi sirboltban helyezték örök nyugalomra.

Kröb Pál, Zalamegye tanfelügyelője, jun. 27-én, élte 58-ik évében szélhüdés következtében Zala-Egerszegen elhunyt. Ügybuzgó és fáradhatatlan munkása volt a hazai tanügynek. Ujverbászon született, hol atyja helv. hitv. tanitó volt. Tanulmányainak befejeztével atyja mellett 1845-ben segédtanitó lett s a tiszta német ajku községben a magyar nyelvet nagy szorgalommal kezdte tanitani. 1847-ben rendes tanitóvá lett Ujverbászon; azonban már 1853-ban Nagy-Harsányra költözött, s itt egész 1871-ig tanitóskodott. Jó pedagog volt s ezenkivül részt vett a tanitó-egyesületek müködésében. Harsányban olvasókört, dalárdát, népkönyvtárt alapitott. 1871-ben Zalamegye segéd-, 1876-ban pedig rendes tanfelügyelőjévé neveztetett ki s a legszebb sikerrel működött.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Dékány Pál, a református elemi tanügy régi munkása, ki mult októberben ünnepelte meg ötvenéves tanitói jubileumát, Hódmező-Vásárhelyen, élete 70-ik évében. — Vojnits Gergely, Szabadka város nyugalmazott tanácsnoka, életének 78. évében s több gyermeke és unokája gyászolja. — Csebi Pogány Albert, földbirtokos, volt hevesmegyei törvényszéki biró, élte 75-ik évében, végelgyengülésben, Urmezőn. — Erdődgh Frigyes, a csabai járás derék szolgabirója, volt képviselő, 67 éves korában, Békés-Csabán. — Vigyázó Ignácz, tekintélyes földbirtokos, Pakson. — Lendvai Lajos, ügyvéd, néhai gr. Károlyi István nyug. uradalmi ügyésze, 74 éves korában Komáromban. — Jakabházy Zsigmond, erdélyi birtokost, kinek halálát már emlitettük, nagy részvét közt temették el Siménfalván; az elhunyt a szabadságharczban vitéz katona volt, a mit több sebe is hirdetett; egy időben a kereszturfi-széki járásban mint szolgabiró nagy lelkiismeretességgel vitte tisztjét. — Rumbold Jakab, a fővárosban ismeretes czégfestő vállalat alapitója, 80 éves korában; Birkl János, háztulajdonos, szintén Budapesten. — Dr. Castiglioni Joachim, gr. Esterházy Móricz házi orvosa, ki rendesen Csákváron lakott, s az egész vidék ismerte és szerette tudománya és jósága miatt, 67 éves korában Bécsben, honnan holttestét Dadra szállitották a Pereszlényi család sirboltjába. — Olajossi Ferencz, Szeged városi jegyző, ki negyed századig egyik legpontosabb tisztviselője volt a városnak. — Györky Imre, ügyvéd, 65 éves korában Gyöngyösön. — Rózsa János, tisztelt és vagyonos polgár, 75 éves korában, Aradon; ugyanott Tefner József, 39 éves. — Fortmayer Ferencz, nyug. őrnagy, 87 éves korában Egerben. — Melczer Károly, Kolerich Pál budapesti gyárának tisztviselője 51 éves korában. — Gacsó K. Elek, harmadéves orvosnövedék, 24 éves korában. — Dr. Vancas Elfk, zágrábi orvos, ki a horvát főváros fölvirágoztatása körül nagy érdemeket szerzett, az első takarékpénztárt, gázvilágitást, vizvezetéket stb. létesitette, 76 éves korában Kostelben. — Vogel Márton, tolnai kath. segédlelkész, kitől «Philosophiai levelek» czimmel bölcsészeti munka is jelent meg. — Kalmár József, ügyvéd és nagybirtokos, volt jász-kun kerületi alkapitány, ki hosszu időt töltött a közpályán és agg korában is élénken érdeklődött a közügyek iránt, 83 éves korában Kun-Félegyházán. — Weisz Vilmos kanonok, sok évig püspöki titkár, Kassán.

Özv. gr. Wass Sámuelné szül. Eperjessy Rozália, 70 éves korában Magyar-Egregyen. Erdély egyik köztiszteletü matrónája hunyt el benne; özvegye a néhány évvel ezelőtt meghalt s szabadságharczunkban és később i közéletünkben szerepelt gróf Wass Sámuelnek, ki évekig élt mint menekült Amerikában, mialatt neje itthon férfias erélylyel, okossággal vezette a család ügyeit. — Fábry Jánosné, néhai Szende Béla honvédelmi miniszter leánya, 32 éves korában, Bogsánban. — Özv. Piros Józsefné szül. Jámbor Zsuzsánna, 74 éves korában, Debreczenben. — Hesztenényi Jánosné, a primási uradalom pénztárnokának neje, Drégelyen. — Sdravich Katinka, 19 éves fiatal lány, Nagy-Váradon. — Berchtold Katalin bárónő Bazinban, 56 éves korában.

Totleben orosz tábornok meghalt e hó 1-én Frankfurt mellett a sodeni fürdőben, 66 éves korában. Különösen kitüntette magát a krimi háboru idején Szebasztopol védelmében. A vár ostromáról és védelméről nagy munkát is irt. Még fontosabb szerep jutott neki Plevna ostrománál. Az 1877-diki háboru elején Totlebent háttérbe szoritották. De mikor az orosz hadsereg Plevna körül egymás után szenvedte a sulyos vereségeket, a czár Totlebent nevezte ki főparancsnokká, ki formaszerü ostrom alá fogta Ozman pasát s mintegy két havi hősies védelem után megadásra kényszeritette. Ez érdemeiért a czár a grófi czim adományozásával jutalmazta. A háboru után a középázsiai expedicziót fővezetését kellett, volna átvennie, de mivel időközben Oroszországnak európai háboru eshetőségével is számolnia kellett, Lengyelországba küldték Totlebent, ki ott, mint wilnai főhadparancsnok müködött. Legutóbb Németországba ment fürdőhasználatra, hol meghalt.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Hazámhoz. Vörösmarty Szózatának fölöttébb gyarló utánzása, versformában, hangban, menetben. Azonban még a verselés tekhnikája is oly kezdetleges, hogy nem is szóltunk volna róla, ha a másik kis költemény («Az ősz») némi figyelmet nem érdemelne, egyszerüségével s jobb (bár még szintén gyakorlatlan kézre valló) verselésével. A szerzőnek még igen sokat kell tanulnia, hogy költői művekkel világ elé léphessen.

Érzemények könyve. A beküldöttek közt csakugyan találtunk egypár közölhetőt. Ezek, a «Ha nem leszek» és «Száll az idő» kezdetüek, melyek meleg hangjokkal s csinos képeikkel előnyösen különböznek a többitől. Már csak a tehetség buzditásául is sort keritünk valamelyikre a kettő közül.

Calliope. Nem szabhatjuk senkinek elé: mi czimet adjon versének, vagy vers-cziklusának; de az a sok «A kétség dalaiból» — «A merengés dalaiból» — «A gyülölet dalaiból» — már izetlenné s unottá vált. Calliope (nem a görög muzsa, hanem az álnevü beküldő) ezeket most «A titok dalaiból» czimü cziklussal szaporitja; de biz ezekben semmi titok nincs, legkevésbbé pedig a versirás művészetének a titka. Még gyöngébb s már igazán izetlen a «Falu gyöngye» czimü, románcznak nevezett rémtörténet.

Aludjál. Van benne némi költői hangulat, de nagyon el van czifrázva, keresett kifejezésekkel, pl. «E sivár röghalom ködén» s több effélékkel: «szűm verése» stb.

I. T. A legtöbb leiró költemény hibájában szenved; a lényeghez nem tartozó s csupa külső részletekkel van túlterhelve, melyek rontják az egész benyomását s a hangulatot, melyet különben költhetne. A tehetség azonban ezen is meglátszik.

Nem közölhetők. Kun László. Gyulai vár. — Szerette. Igézet.

SAKKJÁTÉK.

1281. sz. feladvány. Orsini E.-töl.

A British Chess Magazine legujabb feladványtornáján harmadik dijat nyert.

Sötét.

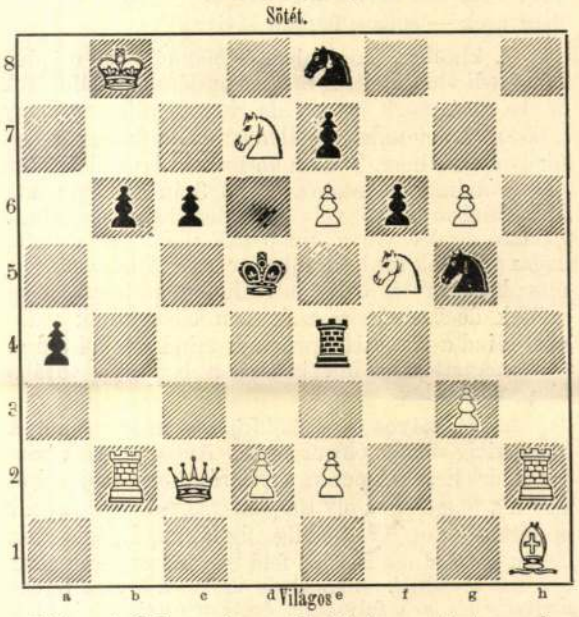

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1276. sz. feladvány megfejtése.

Obermann J.-től.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Bd2—d6:	Kc5—d6: (a)
2. Bc3—c4:	Kd6—d5 (b)
3. Vh6—f4:	t. sz.
3. Vf4—d4 matt.	
a.	
1.	t. sz.
2. Bc3—c4 †	Kc5—d6: (c)
3. Vh6—f8	t. sz.
4. Vf8—e7—c5 matt.	
b.	
2.	Kd6—d7
3. Vh6—h3 †	Kd7—d6—d8
4. Vh3—e6—c8 matt.	
c.	
2.	Kc5—c4:
3. Vh6—f4 †	Kc4—c5—c3
4. Vf4—d4—c1 matt.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H., Andorfi S. és Kovács J. Az Erkel-sakktársaság nevében: E. K. *Harasztoson:* Laczkó Béla. *A pesti sakk-kör.*

HETI NAPTÁR. Julius hó.

Nap		Katholikus és protestans		Görög-Orosz		Izraelita
6	V	E 5 Izsajás pr.	E 4 Izsajás pr.	24 C 4 sz. Iv. sz.		13
7	H	Vilpolt	Vilpolt	25 Febrón. sz.		14
8	K	Kiljén, Erzsébet	Kiljén	26 Thessz. Dá.		15 Athália
9	S	Lukréczia sz.	Gottlób, dov.	27 Sámson		16
10	C	Amália sz.	7. fivér, Ilma	28 Cziril és Já.		17 B. tl. e.
11	P	Pius p., Eleo †.	Eleonora, ias	29 Pét. és P. ap.		18
12	S	Henrik császár	Henrik császár	30 12 apostol		19 S. Dib.

Holdváltozásai: ☾ Utolsó negyed 15. 10 ó. 55 pk. este.

Tartalom.

Szöveg: Táncsics Mihály. — Batárd. Az «Alice» czimü verses regény II. énekéből. *Kacziány Gézától.* — Huszárvitézség 1849-ben. *Chernel Kálmántól.* — Nehány nap Korfuban és nehány óra Albániában. Rudolf főherczeg trónörökös keleti utazásából. — Forster Dóra. (Képpel.) Angol regény. Irta *Besant Walter.* Első fejezet. Szent-Iván-éj 1703-ban. — Egyveleg. — Magyar választások angol szemmel nézve. — A szepes-bélai cseppkőbarlang. *Hazay Gyulától.* — Vilmos Sándor Károly orániai herczeg, Hollandia trónörökőse. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Táncsics Mihály. — Sétatér Korfuban. Korfui lakosok. Kápolna Korfu mellett. Korfu kikötője. Korfui tájkép. Korfui leány. — A szepes-bélai barlang. 1. Árpád sisakja. 2. Az «Ékszer-szekrény». 3. Oszlopcsarnok. 4. Hableányok hazája. 5. Szoborterem. — Képviselőválasztás Magyarországon. 1. Kijelölő értekezlet. 2. Választásra menő szavazók. 3. Korteskedés. 4. Összeveszett pártfelek. 5. Körmenet a megválasztott képviselővel. 6. Egy választó otthon, a szavazás után.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Tiszta selyemkelmék, 75 kr. méterenkint, valamint à 1 frt 5 kr. és 1 frt 30 kr. egész 5 frt 90 kr.-ig (szines, csikos és koczkás alappal) szállit egyes öltönyökre, valamint egész végben, vámmentesen a házba **Henneberg G.** (kir. udvari szállító) selyemgyári raktára, Zürichben. Minták póstafordultával. Levéldij a Svájczba 10 kr.

megjegyzi: «Amulva fogjuk majd látni, hogy m y erőt hagytunk eddig parlagon heverni; ha ez z alkalom, a teendő tapasztalatok sem sarkalnak ben-nünket a csoportosulásra, ugy fogunk találni majd itt is, ott is magyart, de erkölcsi előnyt, minőt például a clevelandi magyarok Black L. tanácsossá történt megválasztatásával kivivtak — mi newyorki magyarok — sohase fogunk kivivni.»

A kholera Toulonban és Marseilleben minden nap szedi áldozatait. A megbetegedések, halálozások száma nem nagy ugyan, de az a körülmény, hogy a társadalom minden osztályában előfordulnak, növelik az aggodalmat. Toulon környékén is majd minden nap fordulnak elő esetek. E hó 3-án Toulonban 3, Marseilleben kettő volt a kholera-halottak száma. Zaklató hirek egyre szállingóznak, melyek a helyzetet aggasztóbbnak tüntetik föl. Igy már Párisban és az olasz határon túl előfordult kholera-esetekről isbeszéltek, de szerencsére ezek nem bizonyultak valónak. Mind a franczia kormány, mind a többi országok megtették az intézkedéseket a ragály tovább hurczolása ellen.

A szeszélyes és esős időjárás magyarázatát a tudós világ sokféle okban keresi. Angol hajósok hozták a hirt Észak-Amerika partjáról, hogy május havában a tengereken oly roppant nagyságu *jéghegyek* mutatkoztak, minőket eddig alig láttak. E jéghegyek lassan közelednek Európa felé s a napsugarak alatt gyorsan olvadnak; e gőzölgés okozza a levegő hűvös nedvességét s a folytonos északnyugati szeleket: a sürü hideg lég belerohan a ritkább és könnyebb meleg rétegekbe. Az Észak-Amerikában volt szigoru tél kétségtelenül befolyásolta a mostani időjárást és jövőre nálunk is kemény tél várható. A franczia akadémiában a — *Krakatoa* vulkán kitörését okolja egy meteorologus a mostani esős időjárásért, mint a hogy az égpirkadás tüneményének okát is e jelenségre vezették vissza. Tudvalevőleg Lockyer angol tudós azt mondta. hogy a légkört ama hatalmas tüzokádó-forradalom rendkivül finom vulkanikus porral töltötte meg s e szilárd ködön tükröződött a leáldozó nap világa. E vulkanikus por még most is megvan a légkörben és a természettan ismeretes törvénye szerint a vizgőzök gyorsabban sürüsödnek s csapódnak le, ha a levegő szilárd részekkel teli. A franczia tudós hivatkozik 1821-re, mikor a Vezuv óriási kitörése (akkor vetette föl a földalatti tüz a Ferdinandea-szigetet a Földközi tengerben) nagy esőzéseket okozott s ugyanezt lehetett tapasztalni a szicziliai és izlandi vulkán-erupcziók után is.

Anakreon szobra. Rómában, azon a helyen, hol egykor Caesar kertjei álltak, megtalálták Anakreonnak, a halhatatlan dalköltőnek jókarban levő márvány mellszobrát.

---

* **Hol nyugosznak Ujházy László porai?** A «Vasárnapi Ujság» f. é. 25-ik számában a főczikk Ujházy László Amerikában elhunyt derék hazánkfiáról emlékezik meg hazafias kegyelet sugalta szavakkal, végül ezt irja: «nyugodjanak békén és csöndesen a távolban és hű hazafinak sokat hányatott porai».

Olvasva e sorokat lehetetlen nekem, — mint a kinek e kegyelt porokról további bővebb és biztos tudomásom van — hallgatnom és nem közölnöm köztudomás végett azt, hogy Ujházy László és neje Szakmáry Terézia porai nem nyugosznak többé *távolban* Amerikában, de otthon vannak Budamérben — még pedig a budaméri ev. templom alatti családi sirboltban, hova az 1881 év október 16-án helyeztettek el.

Az ez alkalommal mondott gyászbeszéd fölemliti, hogy Ujházy még hamvaiban sem akart visszatérni hazánkba, annál inkább volt tehát felvillanyozó hatásu a hir, hogy Ujházy László és neje hamvai érczkoporsóba zárva Bremán át Európába érkeztek s Budamérben fognak a családi sirboltba örök nyugalomra áttétetni. A hir valósult. A gyermeki kegyelet sok viszontagsággal és nagy áldozattal hozta vissza a drága hamvakat, hogy Budaméren a szép kiviteli, ujabb izlésben átalakitott monumentális templom alrejtekeiben őriztessenek ezután. *

A gyászbeszéd akkori elmondója, e sorok irója s Ujházy László porainak idehaza hivatalbeli őrzője — *Chotvács-Herényi Endre* budaméri ev. lelkész.

* Közöljük e sorokat, mint a melyek kibővitik lapunknak Ujházyról szóló közleményét. Csak arra kivánjuk figyelmeztetni a t. beküldő urat s mindazokat, kik a «V. U.» czikkének végsoraiból azt olvasták ki, hogy Ujházy László porai Amerikában nyugszanak, — miszerint az az állitás ama közleményben nem is foglaltatik. E szavak: «nyugodjanak békén a távolban is hű hazafinak sokat hányatott porai,» — nem azt jelentik, hogy a távolban (Amerikában) nyugodjanak; hanem jelentik azt, hogy nyugodjanak békén a porai annak, a ki «a távolban is hű hazafi vala.» — *Szerk.*

* **Élethű fénykép** okoz jelenleg nagy derültséget Berlinben. A német parlamenti épület alapkőletételi ünnepélyének egyik mozzanát fényképezés által örökitették meg; ott látható a császár, trónörökös és a számos diplomata, főméltóság. A diplomaták sorában pedig egy előkelő férfiu áll, ki félig arcza elé emelte kalapját, mert mialatt a lelkes ünnepi beszédek folytak, ő épen a fényképezés pillanatában nagyot ásitott.

* **Párisi-élcz.** A párisiak jókedvét a kholerahirek sem zavarják. A jó és rossz élczek egyik állandó céltáblája *Grévy* köztársasági elnök, kinek takarékossága ismeretes. Most azt fogják rá, hogy mikor a touloniak javára tőle is kértek könyöradományt, ezt felelte: «Ne kivánják vesztemet, hiszen tudják, hogy járvány idején legelső szabály, hogy az ember ne változtasson régi szokásain.»

* **Királyi hajfürttel** seprik Buddha szobrát a kolombói buddhista kollégiumban. A hajfürtök Kambodzsia királya fejéről erednek, ki épen e kegyeletes czélra nyiratta azt le.

* **Vizfüggönyt** alkalmaztak a müncheni nagyszinházban tüzveszély ellen. E függöny a tetőről folyvást alácsorgó széles, vékony vizfolyamból áll, mely azonban teljesen átlátszó. E függöny haszna már közelebb kiderült, midőn Tannhäuser előadása alatt hirtelen tüz ütött ki. Bécsben, hol a legutóbbi szinházégések miatt nagyon óvatosak az emberek s hol az ujabb szabályok szerint a mulató helyeknek minden oldalról 50 lábnyira szabadon kell állaniok, e vizfüggönyöket szintén alkalmazásba akarják hozni.

* **Két nőt választottak városi képviselővé** legujabban Franciaországban. A egyik választás Houquetôtban, az alsó szajnai departementben történt, a másiké, kit csak 38 szóval választottak meg férfi-ellenjelöltjével szemben, Lot-et-Garonne-ban.

* **A szállitó eszközök történeti körmenetét** rendezik Brüsszelben most augusztus hóban a vasutak ötvenéves jubilaeuma alkalmából. A menetben a római kocsiktól kezdve a villamos vasutig mindenféle szállitó eszköz képviselve lesz s azonkivül ott lesz az első vasut is, melyet Belgiumban használtak s rajta azok az emberek, kik az 1834-iki vasut emberei közül még élnek.

Előfizetési föltételeink

a «Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok» 1884. julius—deczemberi folyamára.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése junius hó végével lejárt, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megujitására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

Félévre (julius—december)

A Vasárnapi Ujság	2 frt — kr.
A Vasárnapi Ujság a „*Világkrónikával*" *együtt*	2 „ 50 „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	3 „ — „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „*Világkrónikával*" *együtt*	3 „ 50 „

Negyedévre (julius—szeptember)

A Vasárnapi Ujság	4 frt — kr.
A Vasárnapi Ujság a „*Világkrónikával*" *együtt*	5 „ — „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	6 „ — „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „*Világkrónikával*" *együtt*	7 „ — „

A «Politikai Ujdonságok» ujabban **«Magyar Gazda»** czim alatt két netenként megjelenő **gazdasági képes lappal van bővitve.**

A **«Világkrónika»**, mióta **bővitett terjedelemben** jelen meg, eddigi közleményei mellett **állandóan nagyobb elbeszéléseket és regényeket** is nyujt olvasóinak. Igy **Verne Gyula** kitünő franczia irónak már három érdekfeszitő uj regényét közölte minden számban egy-egy képpel s egy *ily uj regényt közöl jelenleg is.* — A **Világkrónika** ezen felül, mint hetilapjaink közleményeinek kiegészitője, a hazai és külföldi **általánosabb érdekü eseményeket**, az azokban kiválóan szereplő **személyiségeket népszerü** nyelven irt magyarázatokkal kisért **képekben** mutatja be; közöl **tájékoztató czikkeket, utirajzokat, nép- és tájismertetéseket, szemléltető jelentéseket,** a hazai és külföldi közérdekü mozzanatokról, találmányokról, fölfedezésekről, ugy szintén **mulattató apróbb közleményeket,** s **közhasznu tudnivalókat,** stb.

A **«Világkrónikát»** a **«Politikai Ujdonságok»** előfizetői **félévre 1** frt., **negyedévre 50** kr. pótdij beküldése mellett még folyvást megrendelhetik.

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megujitásánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél *czimszalagjukból* egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamácziót és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasarnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utcza 4. sz.)

A «Jogtudományi Közlöny» julius 4-iki (27-ik) száma a következő tartalommal jelent meg:

Az uj orosz büntető-törvényjavaslat. Dr. *Wlassics Gyula* kir. alügyésztől. — A bűnvádi eljárás codificatiója Spanyolországban. (F.) — Jogirodalom: Korbuly: Magyarország Közjoga. Dr. Fésüs György által ujra átdolgozott kiadás. Dr. *Nagy Ernő* nagyváradi jogakadémiai tanártól. — Törvénykezése Szemle: Észrevételek a végrehajtási törvény értelmezését tárgyazó ujabban megjelent czikkekre. I. K. kir. táblai birótól. — A telekkönyvi bejegyzések a csődtörvényben. Dr. *Székely Miksa* budapesti ügyvédtől. — A fegyelmi biráskodás köréből. — Különfélék.

MELLÉKLET: A Jogtudományi Közlöny 1884. folyamának első félévi tartalommutatója. — Tartalommutató a Jogtudományi Közlöny 1884. évi folyamának I. felében közölt Curiai Határozatokhoz.

—x— **A Riunione Adriatica disicurta cs. k. szabadalmazott biztositó társulat Triesztben.**

E társulat közgyülése folyó évi junius hó 26-án tartatott meg, mely alkalommal tárgyalás alá vétettek a zárszámadások és az 1883. évi műveletekről szóló igazgatósági jelentés. Az elnökséget báró Lutteroth Ármin vezette a vezérigazgató Daminos Sándor lovag elhalálozása folytán. Az igazgatósági jelentés igen érzékeny és meleg szavakban ad kifejezést az elhunyt érdemeiről és áttér az egyes biztositási ágazatok müveleteinek ismertetésére.

I. Életbiztositások. Az 1883. évi deczember 31-én érvényben volt biztositások összege a viszontbiztositások levonása után 6.250,340 frt tőke 57,193 frt járadék a tulélési, továbbá 20.489,744 frt tőke és 10,719 frt járadék az elhalálozási biztositásoknál. A nyereménydij bevétele 1883-ban 1.226,950 frtra ment, ugyanezen osztály tartaléktőkéjének járuléka pedig 277,070 frtot tesz ki. A tulélési és esedékessé vált járadék-biztositásokért a viszontbiztositások levonása után pedig kifizettetett 439,693 frt. Azonkivül a deczember 31-én függőben volt haláleset és túlélési biztositásokra 86,462 frt tartatott vissza. — A folyó biztositások nyereménydijtartaléka 5.742,741 frtban állapittatott meg és a mult évihez képest 329,030 frt növekedést mutat. A biztositottak jutalékának levonása után 69,087 frt 19 krt tevő nyereményösszeg áll elő, mely az általános zárszámadásba áttétetett.

II. Tüzbiztositások. A nyereménybevételek 5.298,594 forintra mennek és a mult évihez képest 245,908 forinttal emelkedtek. Több évi biztositások nyereménytárczája deczember végével 16.954,118 forintra megy, a tavalyihoz képest 1.504,308 forinttal szaporodott. Tüzkárokért 2.919,487 forint fizettetett ki, mely összegből a viszontbiztositásokra 1.290,531 frt esik, azonkivül függő károkra tartalékba helyeztetett 169,429 frt. Viszontbiztositásokra 2.461,983 frtra emelkedett. A készpénz-dijtartalék 75,897 frttal 1.432,489 frtra emelkedett.

III. Szállitmánybiztositások. A bevett nyeremények 186,164 frtra, a viszontbiztositások 71,675 frtra, a fizetett károk, a viszontbiztositások levonásával 45,036 forintra mennek, függő károkra pedig 11,710 forint tartatott vissza.

IV. Jégkárbiztositások. A nyereménybevételek 1.851,253 forintra mentek, viszontbiztositásokra 614,678 forint kellett és a károk a viszontbiztositások levonásával 1.539,614 forintba kerültek. A Riunione által fenállása óta teljesitett kártalanitások kerek 115 millió forintra rugnak. A négy biztositási osztály körül csakis a jégkárbiztositások mutatnak 1883-ban egy a jégtartalékalapot jelentékenyen felülmuló veszteséget; azonban a többi biztositási ágazatok nyereménytöbblete és a társulati alap jövedelme képes volt a jégkárosztály veszteségét nemcsak fedezni, hanem még egy uj jégtartalékot 150,000 frttal létesiteni, és e szerint maradt a különböző jutalomdij és kártartalékok kifizetése után 154,141 frt 61 kr, melyből 20 százalék a nyeremény-tartalékalaphoz csatoltatott, továbbá az igazgatóknak és felügyelőknek kifizetett jutalék és a társulat-hivatalnokok takarék- és segélypénztára részére megállapitott összeg levonása után 104,037 frt 47 kr marad osztalék kifizetésére. Az osztalék részvényenkint 30 forintban állapittatott meg és julius hó 1-től kezdve fizettetik ki. A tartalékok most összesen 8.190,902 frt 38 krt tesznek és a következő tételekből állanak: az életbiztositások dijtartaléka 5.742,741 frt 36 kr, a tüzkárbiztositások dijtartaléka 1.432,489, a szállitmánybiztositások dijtartaléka 17,550 forint, a jégkárbiztositások dijtartaléka 150,000 forint. Tartalék árfolyamingadozásokra 161,500 forint, nyereménytartalékalap 535,622 frt 2 kr. — Az életbiztositási osztály különös nyereményalapja 150,000 frt. — A társulat hivatalnokai takarék- és segélypénztárának vagyona 208,051 frt 80 kr. Az idei közgyülésnél a rendes választásokon kivül még egy vezérigazgató választása is napirenden lévén, a m. é. deczember havában elhunyt Daninos Sándor lovag helyett Neumann Henrik választatott meg vezérigazgatónak. Igazgatósági tagul báró Ralli Pál ur, felügyelőül Alfenduli György ur és végül felügyelőhelyettesül Pójai gróf Alberti Emil ur ismét megválasztatott.

HALÁLOZÁSOK.

Frankenburg Adolf, veterán irónk, az akadémia és Kisfaludy-társaság tagja, elhunyt e hó 3-án a Grácz melletti Eggenbergben, hová már nagy betegen költözött a fővárosból. Hetvenhárom

SALAMANDER
CIPO

Rumbold B

cimerfestö

l.

Liber Bpestszobrai

180. l.

Rumbold Bernát
Innerfestő
laid.
Altemburger Gusztavot

100 ezer forint részvény fejenként

Még az idén elkezdődhet a Kisbefektetői Részvényvásárlási Program és a jövő év elején már előreláthatólag megtörténhetnek az első részvényjegyzések. A terv szerint minden 18 év feletti magyar állampolgár 100 ezer forint értékű részvényt vásárolhat majd a privatizációra kerülő állami vállalatokból. Az ellenértéket öt év alatt, egyenlő részletekben kell törleszteni.

Gabonamérleg aratás közben

Az aszályos időjárás ellenére is meglesz hazánkban a hazai fogyasztáshoz szükséges kenyérgabona–mennyiség. Hiányra csak akkor lehetne számítani, ha a gabonatermés csupán 2,2–2,3 millió tonna körül alakulna. A legutóbbi becslések szerint 3,3–3,4 tonna termés várható hektáronként az országban búzából; eszerint országosan mintegy 3–3,4 millió tonna gabona takarítható be. A termelők viszont 3 millió tonnára vagy az alatti mennyiségre becsülik a termést. Az aszály hatására sok a minőségi gond. A betakarított búzában 5–30 százalék között mozog a csökkent értékű szemek aránya.

Könyvelési gondok Kelet-Európában

A közép– és kelet–európai kereskedelmi bankok pénzügyi számviteli irányelveinek továbbfejlesztése 1989 óta gyorsan halad, de még mindig jelentősek a különbségek a Nemzetközi Számviteli Irányelvekhez (IAS) képest. A régióban a könyvelők nem tudnak lépést tartani a banki ügyletek gyors fejlődésével, és nem lesznek képesek az ügyletek jelentőségének megfelelő elszámolására. Ez meggátolhatja az éves beszámolók felhasználóit abban, hogy tiszta pénzügyi kép alapján hozzák meg döntéseiket — írja a Price Waterhouse világcég tanulmánya.

Alapítvány nógrádi vállalkozóknak

A kis– és középvállalkozások támogatására regionális alapítványt hoztak létre a Nógrád megyei városok a megye önkormányzatával közösen. A 22 millió forint induló tőkével rendelkező alapítvány nem csupán elérhető hitellel, hanem széles körű szolgáltatással is segíteni kívánja a vállalkozókat. Várhatóan a jövő év elején megnyílik a Nógrád Megyei Vállalkozásfejlesztési Központ, melynek üzleti tervét kanadai szakemberek készítik el. Programba vették egy vállalkozói bank felállítását, továbbá a szlovák–magyar üzleti kapcsolatok bővítését is.

Hitelesített számlaadó taxióra

A Pénztárgép- és Taxameter Technikai Bizottság hitelesítette az első számlát is adó taxiórát, a szolnoki Elektrosoft Printax nevű készülékét. A cég már tárgyalt a City Taxi vezetőivel, és hamarosan aláírják az értékesítési szerződést. A cég augusztusban 2500 készüléket állít elő, év végéig pedig már tízezer printaxot szerelhetnek be a taxisok a kocsiba. Januártól ugyanis kötelező lesz a nyugtaadó taxaméter.

A húskombinátban munka lesz, leépítés nem – pénz talán

(Folytatás az 1. oldalról)

Tizenegy óra után, kifele jövet természetesen azt kérdeztük: kaptak-e választ a problémáikra?

— Kaptunk, de minek? Többet nem tudtunk meg, mint eddig — legyintettek néhányan lemondóan. — A pénzt ki akarják fizetni,. azt mondták, csak most nincs miből. A kormányhoz beadott kérelmet nem fogadták el, legközelebb meg majd csak augusztus végén lesz újabb döntés támogatásról. De azt állították, munka lesz, rendezik a fizetéseket is, és a fizikai állományból nem akarnak leépíteni. De nem is lehetne, hisz nem vagyunk elegen — tették hozzá.

A húskombinát irodájában Vas Zoltán mellett Szórádi Sándor és Misetics Sándor a felszámoló cég vezetői is ott ültek. Elmondták, a dolgozók összehívása egy folyamat első állomása, szerdán a hitelezőket várják, csütörtökön pedig a sajtó képviselőit akiket szintén a cég jelenlegi helyzetéről tájékoztatják. Ezzel kapcsolatban Vas Zoltán elmondta: megkapták a hitelezői igényeket, a vagyontárgyak felmérése és értékelése elkezdődött, szeptemberben pedig hivatalosan is elkezdik keresni a befektetőket, akik részenként, vagy esetleg egyben megvennék a húskombinátot. Még a meghirdetés előtti érdeklődést figyelembe véve jó esélyeket látnak arra, hogy a rendelkezésre álló két év alatt elkeljen a cég.

A munkásgyűlés központi kérdéséről, az elmaradt fizetésről Misetics Sándor beszélt:

— Megígértük, hogy az elmaradt bért, annak késedelmi kamataival együtt kifizetjük. Ám időpontot sajnos nem tudtunk mondani, hisz magunk sem tudjuk. A kormánytól hat hete igényelt támogatást most nem kaptuk meg, ám de bízunk abban, hogy az augusztusi döntéskor már a húskombinát is a támogatottak közt lesz. Addig is megindítunk egy értékesítési programot, sok olyan eszközünk, anyagunk van, amire már nincs szüksége a cégnek. Ennek értéke kb 60 millió forint, ami pontosan fedezhetné a béreket és a járulékait. Csak előbb el kell adni. Még egy fontos információ, aminek súlyát sokan talán nem is érezték: vállaljuk, hogy minden, a volt húskombinátból alakult kft-t jogutódnak tekintünk, vagyis az onnét elbocsátott dolgozók is kapnak pénzt.

A vezetők bizakodóak, s ez a dolgozókra is ráragadt talán, hisz amikor vége lett a gyűlésnek — ha röviden is — de taps csattant fel a teremben. Valószínűleg a tovább élő reménynek szólt.

Varga Ottó

Ma már 10 százalék az áfa

A hétvégén dörögtek az árazópisztolyok, a megváltozott Áfa kulcsok szerint változtak az árak. Talán egyedüliként a Sütév rt igazgatója kérte a kereskedelmi partnereit, hogy az Áfa emelést ne érvényesítsék egyelőre a fogyasztói árakban. Alapvető élelmiszereink is kötelezettek lettek a fogyasztási adóra, de a húsoknál az áremelkedés kombinált. Nem pusztán a négy százalékos adónövekedés tapasztalható az árcédulákon, hanem az időközben „begyűrűzött" egyéb költségtényezőket is áthárítják a fogyasztóra.

A Szekszárdi Húskombinát többek között 165 forintról 175-re emelte a lehúzott, fej-láb nélküli, hasított félsertés árát. Dr. Kovách Gábor, a sertéstenyésztési osztály igazgatója szerint a Pannon Agrártudományi Egyetem Kaposvári Állattenyésztési Karának vágóhídja 180 forintért adja ugyanezt a kereskedelemnek. A Mernye-Hús kft a múlt héten még „lenyelte" az időközben megemelkedett felvásárlási árak miatti differenciát, de mától már ők is emelték áraikat.

Lukács György, a Kaposvári Húskombinát kereskedelmi igazgató helyettese a Somogyi Hírlap kérdésére elmondta:— Somogy megyében nem emeltük árainkat. Hasított félsertést nem forgalmazunk, csak darabolt húsrészeket adunk a kereskedelemnek. Partnereinknek szeptember 30-áig szóló ígéretet tettünk az áraink változatlanságáról, az addig „begyűrűző" költségeket belső szervezéssel fogjuk lenyelni. Számunkra létkérdés a korrekt üzleti partnerség.

Hogy ki milyen fogyasztói árakkal találkozik mától az üzletekben, az csak részben függött a forgalmi adó kulcsának változásától. A költségek növekedése hosszabb-rövidebb időre állandó üzembe helyezte az árazó hatlövetűt.

(Mészáros)

Talajmunkák aratás után

Befejeződött az aratás, a szalmától letakarított tarlón megjelentek a talajmunkák gépei. Gyűrűshengert kapcsolnak a tárcsa után a somogyjádi határban a tarlómunkákat végző dolgozók. Úgy védekeznek ugyanis a talaj csapadéktartalmának csökkenése ellen, hogy rögtön tömörítik is a feltárcsázott hantokat. *(Fotó: Kovács Tibor)*

A Sió-Eckes: sikertörténet

(Folytatás az 1. oldalról)

Molnár Péter ügyvezető igazgató 13 esztendeje dolgozik a szakmában, de a cégnél új ember. Irodájában rend van, de ezzel együtt is lehangoló látvány. „Legelőször a dolgozók kényelmét, tisztálkodását lehetővé tevő szociális helyiségeket tettük rendbe" — magyarázta. Az emberek egyébként négy műszakban dolgoznak éjjel-nappal, s hétvégén, tisztességes bérért. Az első hat hónapban előállították azt a mennyiséget, amit tavaly egy év alatt produkáltak. Fokozatosan modernebbre cserélik a gépeket.

— Ez a legkevesebb — magyarázta az igazgató. — De el is tudtuk adni a terméket, s ez mindennél fontosabb. A hazai piac közel öt százalékát birtokoljuk jelenleg, de följebb akarjuk tornázni magunkat. Az első félévben például közel nyolc millió liter gyümölcslevet gyártottunk — a narancs kivételével hazai alapanyagokból.

— Szerencsés házasság volt, mert nem pénzügyi, hanem szakmai befektető talált a cégre — fűzte gondolatait tovább Molnár Péter. — Aki nyugaton is az egyik legnagyobb. Magyarországon nem is veszünk föl hitelt; itt 28 százalékra adnák, míg a német bankokban mindössze 9 százalékot kérnek! Nálunk „minden a vevő", hogy a pénz megtérüljön. Legutóbb például hat dolgozót vettünk fel, akik csak azzal foglalkoznak, hogy a boltokat járván a vevőket faggatják: mi tetszik, ízlik, s mi nem a termékeinkkel kapcsolatban.

A papírdobozokból, melyben az italokat terjesztik, a felhasználást követően Németországban szőlőkarót préselnek, illetve fűtőanyagot állítanak elő; Magyarországon a Homes C-t, a cég csúcstermékét is főképp ilyen dobozban árulják — literenként 2,8 kilogramm narancsot tartalmaznak.

Molnár Péter a Sió-Eckes narancslevét kortyolgatja a legszívesebben, melynek alapanyagát egyébként Brazíliából szerzik be. Így vannak ezzel a vásárlók is. Ahogyan az igazgatót ismerem, a végén még narancsültetvények fognak virítani szerte a Balaton-parton...

Czene Attila

Az államkötvények vételi- és eladási árfolyamai

1993. július 30.

sorozat	átlag árfolyam	nettó vételi árfolyam %	nettó eladási árfolyam %	felhalmozott kamat %
1994/A	98,00	97,70	98,30	13,31
1994/B	97,75	97,45	98,05	10,74
1995/A	95,40	95,10	95,70	17,09
1995/B	95,60	95,30	95,90	14,96
1995/C	97,50	97,20	97,80	8,58
1995/F	96,50	96,20	96,80	1,30
1996/A	96,40	96,10	96,70	9,67
1996/B	97,20	96,90	97,50	9,06
1996/C	97,15	96,85	97,45	8,15
1996/F	97,05	96,75	97,35	3,55
1997/C	96,30	96,00	96,60	7,45
1998/A	99,80	99,50	100,10	6,58

Az államkötvényeket bruttó árfolyamon forgalmazzák.

bruttó árfolyam = nettó árfolyam + (a készpénzfizetés napjáig felhalmozott kamat). A megjelölt árfolyamok az 1994/A kötvény esetében max. 1 millió Ft névértékű kötvény vételére, illetve 1 millió Ft névértékű kötvény eladására jelentenek kötelezettséget. A többi államkötvénynél a vételi limit 1 millió Ft, az eladási limit 3 millió Ft.

Az államkötvényeket az MNB Somogy megyei Igazgatóság forgalmazza (7400 Kaposvár, Széchenyi tér 4., telefon: 82/419-411, telefax 82/412959) ahol részletes információt nyújtanak az érdeklődőknek.

Az MNB megyei Igazgatósága az átlagáron történő, tehát kedvezményes vásárlás időszakában 25 millió forint összegben értékesített az 1995/F. Magyar Államkötvényből. A Magyar Államkötvények újabb sorozatának — 1995/G. — jegyzése indul az MNB Somogy megyei Igazgatóságán 1993. július 26-tól augusztus 6-ig.

Több a pénzünk – de nem élünk jobban

A keresetek júniusban

Tovább emelkedett a húsznál több embert alkalmazó gazdálkodó szervezeteknél foglalkoztatottak átlagkeresete júniusban — tűnik ki a Központi Statisztikai Hivatal legutóbbi jelentéséből. A KSH adatai szerint a szóban forgó cégeknél az átlagkereset a múlt hónapban elérte a 28 ezer 793 forintot. A júniusi átlagkereset 31,4 százalékkal volt magasabb, mint az előző év ugyanezen hónapjában, és 2,9 százalékkal haladta meg az előző havit. A növekedés a szellemi foglalkozásúaknál volt nagyobb arányú (35,2 százalék), a fizikai dolgozók esetében jellemző 26,5 százalékkal szemben. Júniusban a keresetek nagyságát tekintve, a nagyobb súlyú ágazatok közül a két szélsőséget a bankszféra, illetve a ruházati termékek gyártása képviselte.

A vizsgált szervezeti körben az első féléves bruttó átlagkereset így 25 ezer 658 forint volt, ami nettó értékben 17 ezer 540 forintnak felel meg. Az átlagos nettó kereset az előző év azonos időszakához képest 19,4 százalékkal nőtt, vagyis az ugyanezen időszakot jellemző fogyasztói árindexet figyelembe véve három százalékos volt a reálkereset-csökkenés az idei év első felében.

Hogyan privatizálnak a németek? (5.)

Nemcsak pénz kell

— Gazdasági szükségállapot van a keleti tartományokban — mondotta dr. Franz Wauschkuhn, a német vagyonügynökség sajtószóvivője a magyar újságíróknak, akik az Állami Vagyonügynökség szervezésében szakmai úton vettek részt Németországban.

Az egykori NDK területén levő ipari üzemeket, gyakran csak politikai okokból tartják meg, a pénzügyi unióval így is sok cég került a partvonalon kívülre.

A privatizációtól Németországban nem a költségvetés deficitjének csökkenését remélik — a folyamatot 250 milliárd márkával támogatják —, hanem azt, hogy az ország keleti felében is a világpiacon versenyképes árukkal tudnak megjelenni. Ez pedig áldozattal jár. A korábbi munkahelyeknek csak egy töredéke marad meg. A privatizációban zajlik a reprivatizáció is. Egy példa: egy félmilliárd márkát érő drezdai épületre 170 tulajdonos jelentette be igényét. Mire őket kifizetik, marad vagy 10 millió márka a kasszában, pedig ezen az épületen nem is volt adósság.

A reprivatizáció során a régi tulajdonosnak ugyanúgy pályáznia kell, ha vissza akarja kapni egykori tulajdonát, mint bárki másnak. Mégpedig komoly üzleti tervvel, munkahely- és befektetési ígérettel. Ha nem ő a „befutó", akkor gyakorlatilag azt a pénzt kapja meg amelyet a nyertes pályázó befizet. A tizenkétezer vállalat közül több mint hétezret a régi tulajdonosa kapott vissza.

Gyors privatizálás, határozott helyreállítás és óvatos felszámolás. Ez a német vagyonügynökség filozófiája — mondotta Wolfgang Bornius, a Treuhand vezérigazgatója. A legfontosabb szempont pedig az, hogy az új vállalat helyt tudjon állni a piacon. Még akkor is, ha ez fájdalmat okoz... A keleti tartományokban 90 százalékos volt a foglalkoztatottság. Ez a legérzékenyebb pontja az átalakulásnak, ugyanis rengeteg embert kellett és kell még ezután elbocsátani.

A tervek szerint Németországban a jövő év végére zárul a privatizációs folyamat. Nem csupán a magánkézbe adott cégeknél, hanem a vagyonügynökségnél is kevesebb munkaerőre lesz szükség. A mostani majdnem négyezer foglalkoztatottból csupán 2500 dolgozik majd a Treuhandnál. A németek azonban időben ész bekaptak: létrehozták a vagyonügynökség Kelet-európai Tanácsadó Társaságát (TOB), amely térségünkben azokat a tapasztalatokat kívánja átadni, amelyeket a német privatizáció során felhalmoztak. Merthogy a tudásnak is ára van...

Hangyál János

Bezárt az alkotótelep

Tegnap bezárta kapuit a barcsi Nemzetközi Alkotótelep. A július elején megnyílt rendezvényre a magyar alkotók és művészek mellett dolgoztak verőcei és székelyudvarhelyiek is, valamint több németországi városból is érkeztek alkotók.

Jegyző lesz Kastélyosdombón

Darány több társközségénél magfogalmazódott már a saját jegyző igénye. Legutóbb ez Istvándiban valósult meg, most pedig Kastélyosdombó tett lépéseket ezügyben. A falu lakossága támogatja az ötletet, hisz ha lenne a községnek jegyzője, nem kellene kilométereket utazni az ügyes-bajos dolgok intézése miatt.

Tárlat Kaposfüreden

Somogyi Győző festőművész ajánlotta az érdeklődők figyelmébe Gross Arnold és Gajzágó Sándor kiállítását a Kaposfüredi Galériában. A hét végén megnyitott tárlaton csaknem negyven alkotás — köztük rézmetszetek — került falra. A két neves művész kiállítása augusztus 31-ig látogatható.

Megtelik a szeméttelep

A barcsi szemétlerakó a számítások szerint még egy-másfél évig tudja fogadni a város kommunális hulladékát. A város vezetése ezért már most tervezi a környezetkímélő és hosszútávú megoldást. Ezügyben már tárgyaltak a környezetvédelmi tárca illetékeseivel, s szeptemberben már konkrét tervek birtokában tárgyalják újra az ügyet.

Nyár '93 Balatonmária-fürdőn

Nagy sikere volt a hét végén, a tizedik alkalommal megrendezett balatonkeresztúri fúvószenekari találkozónak. A Nyár '93 címmel Balatonmáriafürdőn rendezett sörés zenefesztiválon többek között felléptek a Pa-dö-dőék, koncertezett a Benkó Dixieland Band és bemutatta műsorát a Somogy Táncegyüttes is.

Franciák is pályáznak a térségfejlesztésre

Többek között egy francia-magyar szaktanácsadó cég is pályázatot kíván benyújtani Barcs és környékének térségfejlesztési programjának tenderére. A Parabis nevű cég képviselői a helyszínen járva tájékozódtak a lehetőségekről és a gondokról. Mivel minden kérdésükre kimerítő választ kapta, jelezték a polgármesternek, benyújtják a pályázatukat.

Szárszói nyár

Laluk György, grafikus festmény- és grafikakiállítása látható Balatonszárszón a polgármesteri hivatal kiállítótermében augusztus 17-ig. Még egy rendezvény helyszíne volt Balatonszárszó. A budapesti Magyar Korál Kvintett adott hangversenyt a református templomban. Szombati műsorukon Bach, Mozart, Händel és Telemann művei csendültek fel.

Túlóráztak az ügyintézők a Vagyonkezelő Rt-nél és az egészségbiztosítási pénztárnál

Nem okoznak fennakadást a nyári szabadságok az ügyfélforgalomban

A lakhatási támogatás bevezetése és a lakbérek változása miatt megszaporodott a munka a Vagyonkezelő Rt-nél. A lakhatási támogatást kérőknek biztosítani kellett az adatszolgáltatást a lakbérek, a fűtés és a vízdíj mértékéről. Minden bérlőnek újra ki kellett számítani a lakbérét az új lakbér rendelet szerint. Így aztán sokat túlóráztak az ügyintézők a nyáron.

— Augusztusban még egy kemény hónap vár ránk — mondta Komáromi Attila a Vagyonkezelő Rt igazgatója. — De az év elején kialakított ügyfélforgalmi rendet a szabadságolások idején is korlátozás nélkül fenntartjuk. legnagyobb ügyfélforgalmú helyeken — mint a pénztár, a lakbér– és fűtéskönyvelés — úgy szerveztük a nyári szabadságokat, hogy fennakadás nélkül menjen az ügyintézés.

Dr. Farkas Edit a polgármesteri hivatal ügyfélszolgálati irodájának vezetője elmondta: évek óta beosztják, hogy ki, mikor mehet náluk szabadságra. A forgalom az ominózus útlevélroham óta csökkent. Annakidején 1500-an is jöttek egy nap új útlevelet kérni. Volt úgy, hogy mind a 13 ügyintéző ezzel foglalkozott. Mostanában körülbelül 500-an keresik fel az irodát naponta. Legtöbben lakásfenntartási támogatást kérnek. Az egészségbiztosítási pénztárnál gyakran szombat-vasárnap is dolgoztak. Dr. Fárbás Judit főorvos szerint az új finanszírozási rendszerre való áttérés jelentette a nagyobb gondot, nem az ügyfélforgalom.

— Ha felszámolnak egy munkáltatót, ha fizetésképtelenné válik egy cég, vagy 100 fő alá csökken a létszáma , akkor minden egészségügyi ellátás (táppénz, gyes, gyed) kifizetése hozzánk kerül — tájékoztat Geicz Gézáné a betegségellátási és családi pótlék osztály vezetője. — A családi pótlékok utalása duplájára nőtt a tavalyinak, a munkahelyek megszűnése, illetve a munkanélküliek nagy száma miatt.

A közvetlen számfejtéseket akkor is el kell végezni amikor az előadó éppen nyaral, így több hárul azokra a kollégákra akik jelen vannak. A kolléganők egyeztették egymással a szabadságokat és két hétnél hosszabb időre nem ment el senki a folyamatos munka biztosítása érdekében.

S. Pap

Országos erdészeti vándorgyűlés

33 év után ismét Kaposváron

Több, mint száz évvel ezelőtt, 1866-ban alakult meg hazánkban az Országos Erdészeti Egyesület. Akkor határozták el, hogy a magyar erdészetben dolgozók évente egyszer tanácskozásra, a gazdálkodással összefüggő kérdések megvitatására összegyűlnek. A háborúk, az ország válságos helyzete miatt ez nem mindig sikerült.

Somogy legutóbb 1960-ban, harminchárom évvel ezelőtt adott otthont a rendezvénynek. Most augusztus 6-án és 7-én az egyesület, valamint a Somogyi Erdő- és Fafeldolgozó gazdaság szervezésében ismét itt tartják meg a nagyszabású rendezvényt. A helyszín részben a Zselicség erdei lesznek, részben a Pannon Agrártudományi Egyetem Állatenyésztési kara.

Ennek a mostani rendezvénynek különös jelentőséget ad a hazánkban folyamatban levő privatizáció, a készülő erdő-, vadgazdálkodási, kincstári, és környezetvédelmi törvény. Új körülmények között hosszú időre szóló témákban kell állást foglalni a magyar erdőgazdaságok mintegy ötszáz küldöttének. A vándorgyűlés iránt élénk a külföldi érdeklődés is. Eddig Ausztria, Németország, külön a bajor tartomány, Görögország és Hollandia jelezte részvételi szándékát.

Az eseménysorozat valójában már 5-én, csütörtökön délután megkezdődik azzal, hogy a Sefag székházában Bóna József vezérigazgató megnyitja Leitner Sándor somogyi festőművész kiállítását. Pénteken lesz a zselicségi szakmai tanulmányút, és szombaton kerül sor az elméleti vitákra.

MUNKANÉLKÜLI FIATALOK SOMOGYBAN

Pályakezdők pályán kívül

A sikertelen főiskolai, egyetemi felvételi vizsgák után sorra jelentkeznek a munkaügyi hivatalokban a pályakezdő munkanélküliek segélyért. A megyei munkaügyi központban megtudtuk: eddig Barcson 17-en, Csurgón 14-en, Marcaliban 10-en, Nagyatádon 8-an, Siófokon 50-en, Tabon tízen, Balatonbogláron 6-an, Kaposváron 100-an jelentek meg a hivatalokban.

A megyei munkaügyi központ átképzési tanfolyamokat szervez a pályakezdő munkanélküleik számára, ennek költségeit állami támogatásból fedezik.

ÍGY TÖLTI A SZABADSÁGÁT

Szép Elemér

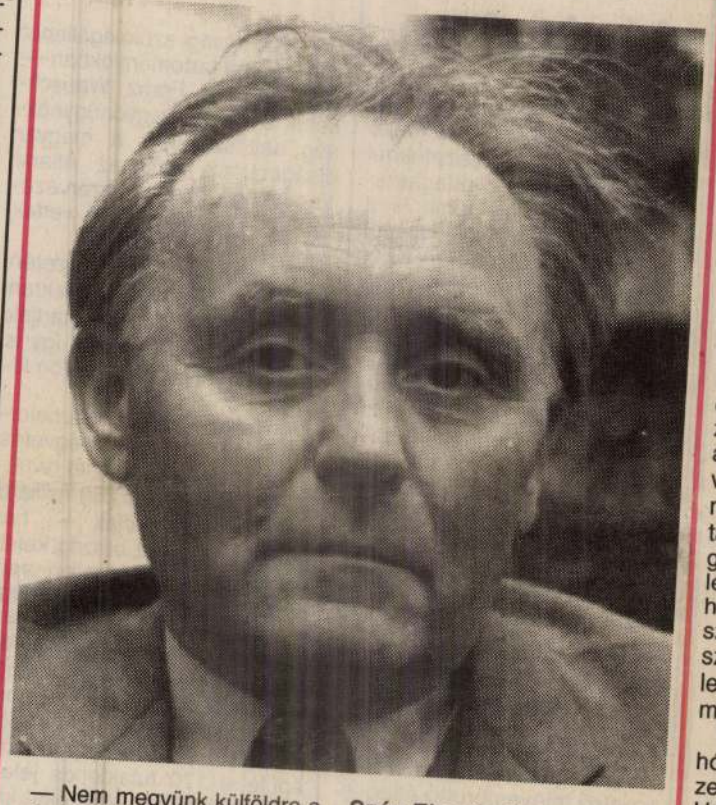

Szép Elemér tánctanár
(Fotó: Kovács Tibor)

— Nem megyünk külföldre a nyáron, idehaza töltjük a pihenésre szánt heteket. Van egy nyaralónk Balatonföldváron, általában ott töltjük a nyarat. Hol a lányom van kinn a családjával, hol a fiam. Mindegyiknek két-két gyereke van, így most sokat lehetünk együtt az unokákkal. De nem múlhat el tétlenül ez a nyár sem. A nyaraló körül is van tennivaló, és állandóan ingázom Földvár, Kaposvár és a Töröcskei tó között. Töröcskén van egy hobbikertünk, ahol mindig akad munka. Kapálom a szőlőt, gondozom a gyümölcsöst. Érdemes, mert meghálálják a gondoskodást.

Színvita miatt leállt a munka Marcaliban

Mesterség a bölcsőtől

A marcali kórház kastélyszárnya fogadóépületének felújításánál nem a fal omlik le egyik napról a másikra ám elég volt egy rossznak vélt színminta ahhoz, hogy a múlt században épült fafaragásos lépcsőfeljáró munkálatai ne haladjanak folyamatosan. Hovatovább egy hónapja Rostás Árpád műbútorasztalos emberei csak elvétve tudnak az ötről a hatra jutni. A kényszerpihenő oka egyszerűnek, ám annál megoldhatatlanabbnak látszik...

Gyakran, 16 órát is dolgoztak a mesteremberek.
(Fotó: Lang Róbert)

A monopolhelyzetben levő OMVH (Országos Műemlékvédelmi Hivatal valamint egy tehetséges, ám a piac és a konkurens nagy cégek kénye-kedvének kiszolgáltatott egyszerű, de annál értékesebb mesterember néma harcáról van szó. A munkát ugyanis kivételesen nem az OMVH kapta meg, hanem Rostás Árpád helybeli műbútorasztalos. Az OMVH háttérbe húzódott ugyan, de az ütőkártya az ő kezében van. Ő mondja meg ugyanis, hogy a mesterember megfelelően, a hiteles tervek alapján készíti-e a míves munkát. Kezdetben még azt is megígérték, hogy a fagrádics eredeti színmintáját rendelkezésére bocsátják. Az ígéret azonban ígéret maradt. Megvárták míg a mester a színminta nélkül „csupán" a saját tapasztalataira és a tehetségére hagyatkozva faragja ki a lépcsőt, majd bejelentették, hogy azt bizony le kell bontani, szét kell szedni, mert nem jók a színek.. Hogy milyennek kéne lennie? Az továbbra is titok maradt, nem árulják el.

Rostás Árpád kesereg. Egy hónapja áll a munka és a helyzet megoldhatatlannak látszik. Ugyanakkor ő minden tőle telhetőt megtett. A marcali múzeumban áttanulmányozta a faburkolat eredeti dokumentumait és annak megfelelően próbálta elkészíteni. Hiába. Már kezd meginogni a saját tehetségében vetett hite. Pedig egyszerű sorból kiemelkedett műbútorasztalosként már az egész ország előtt bizonyította szakmai rátermettségét. Autodidaktaként egy olyan dió- és csersznyefabölcsőt faragott, amit a francia vendégek rögvest meg akartak venni tőle 30 ezer forintért. Nem adta el. Pesten az Andrássy gróf kastélyában kezdte a munkát, majd a kőbányai zsinagóga restaurálásán dolgozott. Később az MTA két neoreneszánsz szekrényének kibontását bízták rá.

— Ezt így kell csinálni — mondták az ítészek, és a dicsérettől szárnyakat kapott. Karéj kenyérrel a zsebében bejárta az ország négy sarkát; minden tehetséges mesterembertől elleste azt, amit fontosnak látott.

Amikor meghallotta, hogy restaurálni kell a faburkolatot, jelentkezett a munkára. Készített egy „babát", egy barokkizált mintát, ami akkoriban elnyerte a szakemberek tetszését és őt bízták meg a munkával. Saját tisztítókeverékével megpucolta a csodálatos sárgaréz csillárt, és március 2-án elkezdhette a faburkolat helyreállítását. „Csontig" le kellett pucolnia a burkolatot majd a statikai megerősítés miatt a lépcsőt is szét kellett szedni. Munkásai olykor napi 16-36 órát dolgoztak, pihenőnap nélkül.

—A hajdani mester nagyon megválogatta, hogy mivel dolgozik és én is azt követtem — mondja. Alul fenyővel, fölül vöröses szlovén tölggyel burkoltam. Minden egyes lépcsőfokot külön kellett megdolgozni. Meg akarom mutatni mit tudok. Ha a svédeknek meg az osztrákoknak megfelelt a munkám, talán itthon is érek valamit.

Május végétől azonban nem ad színmintát az OMVH. Ha vállalta, akkor csinálja egyedül — hajtogatják.

Az 1880-1913-ig, két mester: Rumányi János és egy Müller nevű asztalos munkája nyomán készített följáróm a Széchényi család közlekedett. Ma, a marcali kórház két osztálya, a kardiológia valamint a szülőszobák, kaptak helyet az épületszárnyban. Nem mindegy, hogy a nehezen kiharcolt céltámogatás segítségével mikor kezdheti meg tényleges munkáját itt a gyógyító stáb.

Várnai Ágnes

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Rumann Ernő

1980 APR 21

A Fegyveres Erők Klubjában Pincehelyi Sándor és Vig István grafikáiból, valamint Rumann Ernő ötvösmunkáiból nyílik kiállítás április 24-én, vasárnap délelőtt 10 órakor. A megnyitót dr. Molnár Péter, a művészeti gimnázium igazgatója tartja.

"KHOTEL"

RUMA

A vegyes céh 1818. évi latin szabályai (Orsz. Levéltár: Lib. Coeh. 553/554.) az ötvösöket is említik.

Die lateinischen Satzungen der gemischten Zunft aus 1818 (Staatsarchiv, Bp.) erwähnen auch Goldschmiede.

Az elszakitott Magyaror

gos Bizottsága "Az elszakitott M
adássorozatot rendez. A kiváló mü
felölelik Nyugatmagyarország, a F
tesebb müemlékét. A vetitett képe
szinházban tartatnak, d.u. 1/2 4
2.-i előadást, amely d.e. 11 órak
programmja a következő : Jan. 26.-
ország és Pozsony müemlékei. Febr
a bányavárosok müemlékei. Febr. 9
ség és Sárosmegye müemlékei. Febr
nevezetesebb müemlékei. Febr 23.-

Rumpler József

Rumpler Károly

Rumpler József és R. Károly,
1821 máj.-tól 1823 aug.-ig látogatták
a rézmetszők szakosztályát.

Fleischer Bécs

80. l.

T. 4169.

s térrajzban feltüntetett vár kö-
énkitik a vidéket. Felirata alól

.vania

A. Il Castello Maggiore és befejezése:

.8 : 19 cm.

Rumpler József

ötvös

1833 Kassa

" ex Possessione Dabnik I.
Comitatu Sarosiensi "

Magyarországon ötvösök 44 l.

A XV. száz

1317. *Vörös márványos*

Hengeralakuak, teljesen sim
egyáltalán nincsen rajtok. Szám

Vörösmárvány, magassága 13
sz. 1317. — Vétetett 1894 szeptemb
Companytól 300 lirán, vagyis 27
1895 június 18-án (148–895). — A
34150–895 és az 1895 novembe
admányi ivet. — Az elszámolást jó
28-iki 4561 (635–900) és az 190
sz. határozat (464–901).

Jegyzet. L. az 1896-iki lajstr.
— Preisliste Nº 168.

III 3

Pl.
Vét. 1894.

Rumsauer és Wimmer: Bérház a Fadrusz-utcában

Foto Bánó

BÉRHÁZÉPÍTÉS SPANYOLHONBAN

(BÉRHÁZÉPÍTTETŐK FIGYELMÉBE)

Vannak még mindig Budapesten olyanok, akik panaszkodnak, hogy Budapesten a bérháztelkek nem használhatók ki eléggé és a tervezőiket arra szeretnék rávenni, hogy fokozottabb telekkihasználási módozatokat eszeljenek ki a fennálló építési szabályrendelet keretein belül. Ép ezért a bérházépítés szándékával foglalkozóknak figyelmét felhívjuk azokra a viszonyokra, ame-

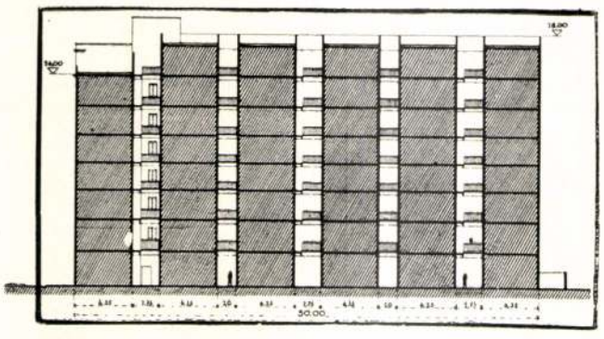

Madridi bérház metszete

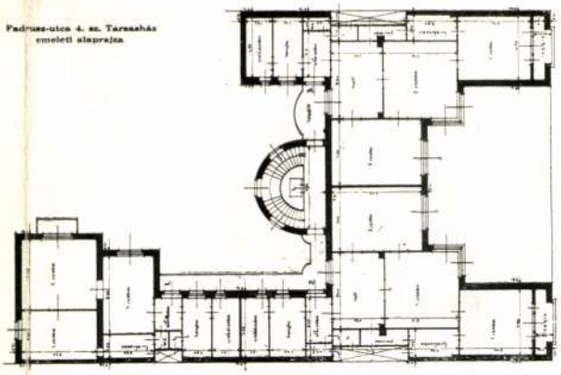

A Fadrusz-utcai bérház alaprajza

lyek úgy látszik Spanyolországban a telkeknek még a pestinél is jóval felfokozottabb beépítését engedik meg. Mint az idefűzött ábrák mutatják, Madridban a Calle de Narvaez mentén olyan bérházak épültek, amelyeknek beépítési arányát felülmúlni már nem lehet. A nyolc emelet magas *(28 m.) és 6.35 m. mély udvari szárnyak között az u. n. világítóudvarok mindössze 2.00—2.75 m. szélesek.* Egyetlen lépcsőház mentén rendeztetett el a 282 lakás és így ezen a *lépcsőn 1500 lakó közlekedik.* Minden lakóra mindössze 1.2

Hofstätter Béla: Bérház a Tátra-utcában «Korasit» nemesvakolattal készüli

Foto Borsodi

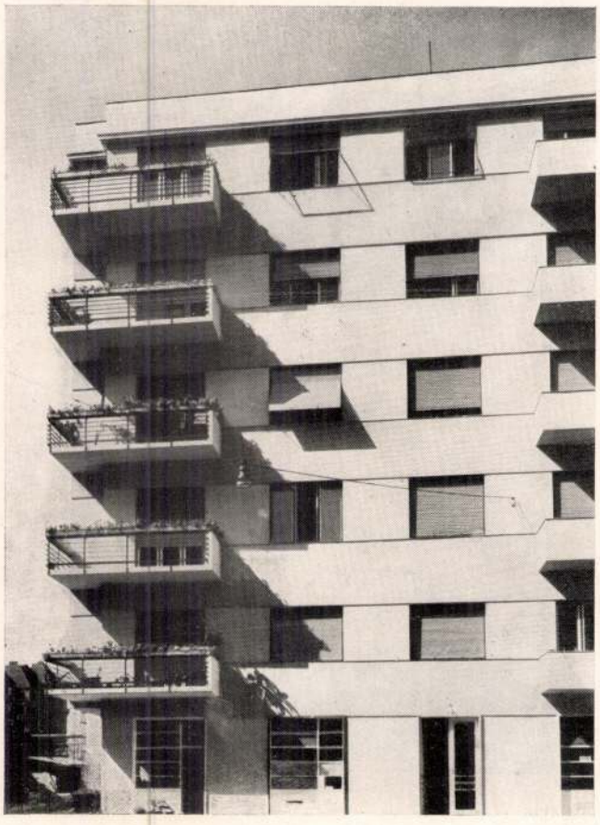

Bánó foto

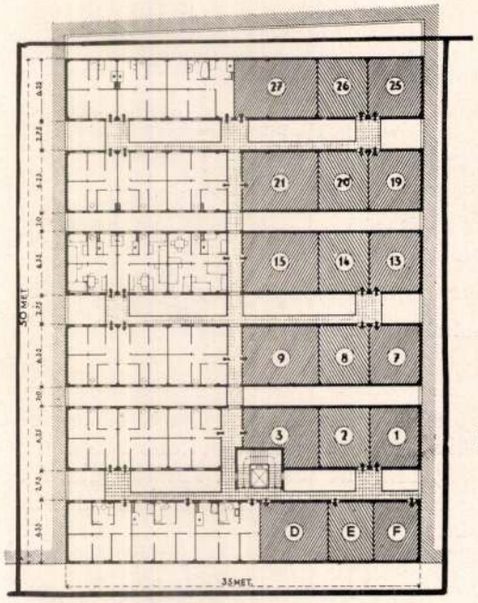

Madridi bérház alaprajza. Az udvari szárnyak között 2.0—2.75 m. világítóudvarok! Egyetlen lépesőház a 282 lakáshoz! A szélesebb udvarokban függő folyosó és áljáró hidak adnak árnyékot!

m² beépített telekterület esik. Ennélfogva a hektáronkinti lakós szám 6.600, míg a környező lebontásra már érett tömbökön mindössze 2.500 a hektáronkinti lakós szám. Látnivaló tehát, hogy madridi építész kartársaink leleményessége a maga nemében páratlan és fel kellene vetni azt a gondolatot, vajjon nem kellene-e a budapesti háztulajdonosok testületének néhány tanulékony tervezőt közös költségen sürgősen Madridba küldeni ezen rentabilis rendszernek beható tanulmányozására, mivel Budapesten az eddigi beépítés mellett a Bethlen-utca és Thököly-út menti tömbökön csak hektáronkint 795 lakósnak nyújtanak derüs és barátságos bérkaszárnya-otthont.

B. V.

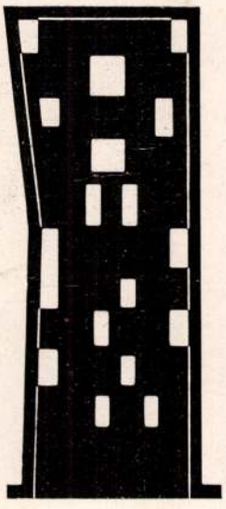

600 lakásos madridi bérház beépítési sémája, 17 világítóudvarral, lakásonként 2:3 m² telek. Elért laksűrűség hektáronkint 4300 lakás.

320 — 321. l.

Tér és Forma

1932. 10. 7.

320-21. lapok

RUMSZAUER GYÖRGY: ATTILA U. 29. SZ. BÉRHÁZ

Foto Seidner.

108 négyszögöles telken épült, melynek uccai frontja 15·80 m. és délnyugati fekvésű. A feladat az volt, hogy, minél több és jobb két szoba hallos lakás épüljön az emeleteken, a földszinten pedig üzlethelyiségek. A telek uccai frontjának keskenysége miatt a lakószobák mélységét kellett növelni, amit a zárt, sarokablakos kiugrók alkalmazásával lehetett elérni. Ezzel egyúttal sikerült a két lakás nyitott erkélyét egymástól elkülöníteni. A hall 3 m. széles ajtóval csatlakozik a nagy lakószobához, vele egy térré válik. Igy volt elérhető, hogy a nem túlságosan széles szobák ellenére (melyeket éppen a keskeny frontméret okozott) az, aki az előszobából belép, majdnem 10 méteres impozáns tér hatását nyeri első benyomásúl. Ugy a szobákban, mint a hallban kedvezően kihasználható nagy felfelületek állanak a bútorelhelyezés számára. A konyha és mellékhelyiségek a W. C. fölött átszellőző passage köré vannak csoportosítva, miáltal a konyhaszag ki van rekesztve a lakásból. A passage-ban van elhelyezve egy menyezetig érő ruhásszekrény. A sarokablakok nem csak az architekturát szolgálják, hanem egyik oldalon a Horváthkertre és a Gellért-hegyre, másik oldalon pedig a Vérmezőre és a Jánoshegyre adnak pompás kilátást a lakásokból. A lakások etage-fütéssel és melegvízellátó berendezéssel vannak felszerelve, melyet Sági Herman készített.

Az épület asztalosmunkáit Turák Kálmán gyára, bádogos és szerelő munkákat Roth Jenő, festő és mázoló munkákat Ellbogen Sándor, villanyszerelést László Ödön végezte. A lapostető szigetelése Shell-féle Flintkote-val készült.

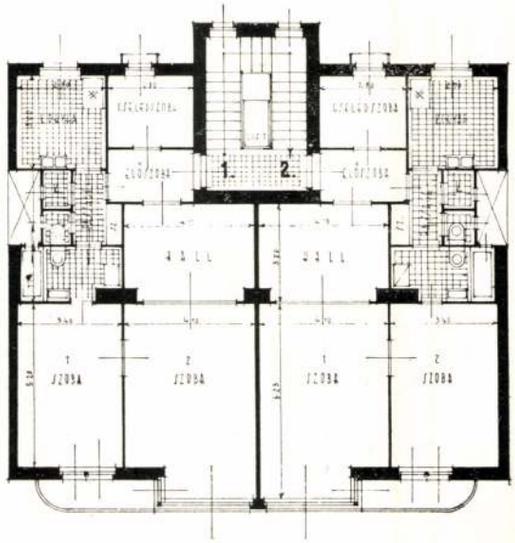

Rumszauer Géza

K

128. l. képpel

Építőmunka 1934. 6-10 sz

D

HOFSTÄTTER BÉLA:
TÁTRA U. 24. SZ. HÁZ.

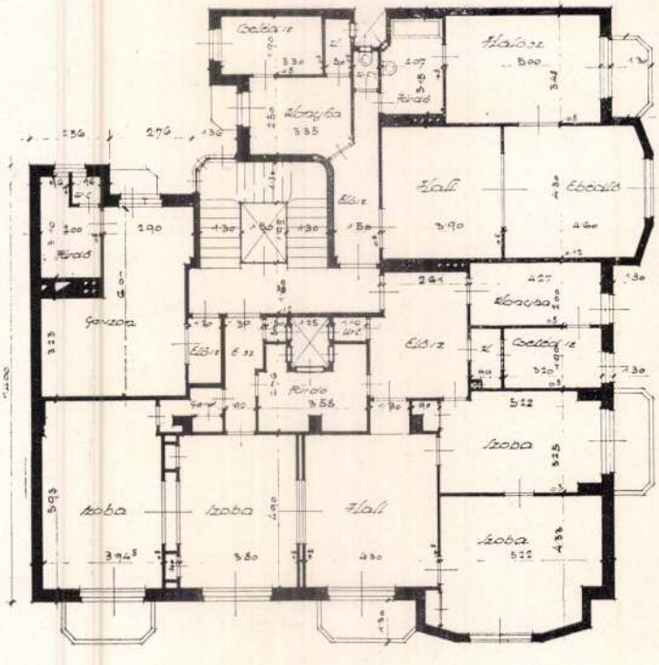

A Tátra u. 24. sz. ház, a Felka ucca sarkán épült, az újabb szabályozási tervek szerint nyolc háznak közös udvara van, ami lehetővé teszi azt, hogy aránylag magas cca 21 m.-es beépítés mellett is az udvari helyiségek ugyanolyan világosak lehetnek, ugyanannyi napfényt kaphatnak, mint az uccára nézők.

A közös udvaron kívül még egy megkötöttsége volt a beépítésnek, a 14 m. mélységű beépítési kötelezettség.

Ennek a következménye az új Lipótvárosban épült bérházaknál általános hármas traktus — ahol a középső traktusban a hallok és fürdőszobák vannak elhelyezve.

A lakások mindegyike az építési szabályok keretén belül lehetséges méretű erkéllyel bir.

A mély beépítés következtében aránylag kis helyre szorított lépcsőház-ablak azáltal válik elég világítófelületté, hogy teljes magasságában üvegfalnak van kiképezve. A tető kis hajlású, úgynevezett lapostető, amely részben járható, sőt az ötödik emelet felett mosókonyha és szárító helyiségek, valamint a lépcsőház felett is tetőterraszok vannak, ahonnan a Dunát és a Margitszigetet látni.

Az épület asztalos munkáit Propper Ede asztalosárugyára, lakatosmunkáit Pick Ede utódai szállították. A márványmunkákat a Dunamenti Kőbányák és Márványművek R. T. végezte. Az épület üvegezési munkáit Bleyer Testvérek Épületüvegezési vállalata készítette.

NYÍLT LEVÉL

Nagyméltóságú vitéz jákfai Gömbös Gyula m. kir. miniszterelnök úrhoz

Kegyelmes Uram!

Bizakodó érdeklődéssel figyeltük Nagyméltóságod megnyilatkozásait és ezek nyomán a reformnemzedék zászlóbontását. Úgy tekintettük, mint a mi generációnknak első határozott és öntudatos lépését arra, hogy a magyar jövő alakításában elkerülhetetlenül reá váró szerepét végre valóban vállalja is. A korszerűen gondolkozó művészek tekintélyes csoportja bizalommal és lelkesedéssel figyelt Nagyméltóságod reformterveire. Úgy éreztük, hogy ezekben a hamarosan közismertté vált törekvésekben a háborús nemzedék érzülete és a magyar jövőről kialakult elképzelése valósul meg, mely talán a közös sors, a közös szenvedések, nagy együttes erőfeszítések, lelkes áldozatok háborús élményeiben önkéntelenül is egységessé alakult. «Reformeszmék dübörögnek a nemzet kapuin» — és ezek a reformeszmék a mi nemzedékünknek élménye, hivatása és történelmi értelme.

A korszerűen gondolkozó művésznemzedék, mely ma már «a negyvenes évek felé, sőt részben azon túl is menetel» az álmodott jövő felé, napi politikával csak távolabbról és elméletben foglalkozik, mégis érzi és tudja, hogy a részérdekeken felül álló nemzet, a magyar nép jövőjének érdekében múlhatatlanul szükség van olyan reformokra, melyek mentül több és mentül civilizáltabb magyar boldogulását valósítják meg. Éppen Nagyméltóságod újító gondolatainak ez az átfogóbb és kiterjedtebb humánumérzése, polgáribb és egyben emberibb vonása volt az, ami bennünk reménységeket keltett. Nemzedékünk sajátos érzés- és gondolkodásmódjának most már a művészet síkjában is kifejezéshez és megvalósuláshoz kell jutnia. Mindazzal, amit Nagyméltóságod művelődéspolitikai, földbirtokpolitikai és társadalmi reformjaival célul tűzött maga elé, párhuzamosak és azonosak a mi művészi törekvéseink.

A megelőző korszak szétaprózó társadalomszemléletének természetes ellenhatásaképpen alakult ki a mi korunkra jellemző kollektív gondolat, a szorosabban szervezett erőkifejtés szükségének felismerése és az összetartozás érzésének fokozódása. Ebből a belátásból, ebből a gondolatból és érzésből fakad a mi művészi törekvéseinknek minden részlete és egésze. Az a meggyőződésünk, hogy a művészeteknek — amenynyiben el akarják foglalni azt a helyet, ami őket a régebbi társadalom szellemi életének egységében megillette — törekedniök kell arra a belső egységre és szerkezeti egyértelműségre, mely ezekben a nagy korszakokban a művészetet oly csodálatosan termékennyé és mindent áthatóan elevenné tette. Vissza kell térniök az anyaművészet, az építészet összefoglaló gondoskodásába. Arra kell törekedniök, hogy szervesen együttműködve a mai élet számára kielégítő, a mai ember lelkületének megfelelő formákat, külső és belső szükségleteinek megfelelő szerkezeteket és kifejezésmódokat teremtsenek. Az építészetnek pedig, mely a legutóbbi évtizedek alatt megszakította az eleven gyakorlati élettel az összefüggését, legfőbb feladata és célja éppen az kell hogy legyen, hogy megtalálja az élet nagy összefüggéseiben a maga tisztán felismerhető hivatását. Meg kell valósítania azokat az emberi és társadalmi eszméket, melyek az építészet munkája nélkül soha sem juthatnak el a teljes megoldáshoz.

Nagyméltóságod reformeszméi a maguk építészeti konzekvenciáival megszüntetik azokat az egyenlőtlenségeket, melyek az emberi lakást kiváltsággá tették. Csak a fényűzés lehet kevesek előjoga, de az egyszerű, jó és izléses házhoz, az egészséges, emberi lakáshoz mindenkinek joga kell hogy legyen. A nemzet élete, jövője szempontjából, az egészséges, munkaképes és testileg, lelkileg erős vitalitású magyarok érdekében mindnyájunknak kötelessége erre törekedni. Az építészet korszerű formái különben sem elvont tanokból, tudálékos esztétikai elképzelésekből fakadnak, hanem a mindennapi élet pontos megfigyeléséből. Így szükségszerint egységes és általánosan kielégítő megoldást adnak minden igény számára. Egységes elv alapján szolgálják ki a munkáslakások szűk követelményeit és a legpompásabb paloták fényűző bőségét is.

A fiatal építész- és művésznemzedéknek egyik legfontosabb feladata, hogy a korszerű formá-

kat jelentő gyakorlati élet szempontjait, tehát a fejlettebb építészeti és lakáskultúrát a városi polgárság szükségleteinek keretén túl, az alsóbb néposztályokhoz is eljuttassa. Az ipari munkássághoz és a «csizmás falusi magyarhoz, aki — mint azt Nagyméltóságod mondotta — ősforrása itt minden erőnek, nemzeti erőnek és erkölcsi erőnek egyaránt». Azok az építészek, kik életszemléletükkel, szociális érzékükkel és az új magyar élet igazságainak, követeléseinek felismerésével «a kor sajátosságaihoz igazodó új magyar élet» építőmunkásai, arra hivatottak, hogy a magyar jövő nagy problémái által teremtett feladatokat a maguk vonatkozásaiban megoldják. A cél az emberibb, egészségesebb, tehát minden tekintetben maibb polgári, paraszt és munkás lakóházak tipusának megteremtése. Lehetetlennek és elképzelhetetlennek látszik, hogy «minden nemzeti és erkölcsi erőnek ősforrása», a magyar paraszt vertpadlójú, szellőztethetetlen és napfény nélküli házakban és lakásokban sorvadozzék, amikor az orvostudomány és a népegészségügyi megfigyelések eredményeinek alapján a magyar építészet hatalmas eredményeket ért el az egészséges, higiénikus és egyúttal gazdaságilag is könnyen megvalósítható lakóház-tipusok megteremtése terén.

Az üres formák, ártisztikumok gyönyörűségében nevelt embereket meg kell győzni arról, hogy a magyarság távolabbi jövője szempontjából sokal, de sokkal fontosabb az építészeti és ipari alkotásoknak az az egyértelműen korszerű formája, mely a fokozott használhatóság és higiénia révén az egész nemzet életerőinek teljesebb megvalósítását biztosítja. Rá kell nevelni a magyar nagyközönséget arra, hogy belássa a napfényes, jól szellőztethető lakások, a könnyen tisztogatható bútorok és használati tárgyak előnyét, meg kell győzni őket arról, hogy mindazok a maguk derűs színeivel, gyakorlati szerkezetükkel és egyszerű formáikkal új életkedvet, nagyobb cselekvőképességet jelentenek úgy az egyén, mint a közösség munkája szempontjából és általában az erők gazdaságosabb és a mának megfelelően tudatosabb felhasználását eredményezik. Meg vagyunk győződve arról, hogy a különböző népbetegségek és járványok legszorosabban összefüggenek a magyarság és különösen a nép lakásproblémáinak megoldatlanságával. Bizonyos, hogy a magyarság tömegét lassanként feloldó egykének nem utolsósorban okozója az az egészségtelen, nyomasztó lakás, az a minden életkedvet és a mai időkhöz alkalmazkodni tudó szívósságot elfonnyasztó környezet, amiben a magyar parasztság él.

Szükség van arra, hogy sürgősen és nagyon céltudatos munkával emeljük a lakáskultúra általános színtjét. Különösen fontos, hogy a kultúrának és civilizációnak azokat az eredményeit, melyek eddig kizárólag a városi polgárság javai voltak, eljuttassuk a vidék mezőgazdasággal foglalkozó lakósságához is. Egyre keserűbb arra gondolni, hogy milyen tál lencséért vesztegetjük el a magyar nép egész jövőjét, mikor az export és az idegenforgalmi eredetiségek kedvéért múltjának azokat a formáit igyekszünk rátukmálni, melyeket a gyakorlati élet már csaknem teljesen lemosott róluk. És sohasem gondoltunk arra, hogy jobbágysorból polgárrá alakult parasztság polgári értelmű művészi értékekhez jusson. De mindehez szükséges a magyar társadalom egész életének tárgyilagos megfigyelése, a szükségletek és a gazdasági adottságok tanulmányozása. Ezeknek és nem a régi artisztikumokban feloldott céloknak szolgál a mai építészet.

Kegyelmes Uram, a fiatal művésznemzedék, mely az iskola padjaiból dalolva ment a háborúba, mely szereplője volt a világtörténelem legnagyobb drámájának, férfi volt, amikor férfias kötelességének vállalása volt a feladata és férfi volt akkor is, mikor lemondást, nélkülözéseket, az egész nemzet válságainak terhét kellett szenvednie. Nagy idők, nagy megpróbáltatások edzették és érlelték tudását, jellemét. Talán még sohasem élt művészekben ilyen elevenen és tisztúltan a nemzeti és társadalmi kötelezettség érzése. Minket áthat a tudata annak, hogy a művészet nem a művész kenyérkérdése, sem érzelmi magánügye, hanem társadalmi tett. A művészet a közösségé. Öntudatos és céljait ismerő társadalom életéből úgy nő ki a művészet, mint termőtalajából a virág. A kertész feladata csupán az, hogy a talaj és az éghajlati viszonyok szerint válogasson. A magyar tájak iratlan eleven törvényeinek értelmében nőttek az ó nádasok helyén akácosok. Nem véletlen, hogy nem pálmaligetek s nem fenyvesek állanak az alföldi síkon. Adottság ez. De, aki ó nádasok mocsarát lecsapolja és vadvizeit rendezi, hogy itt új életet teremtsen, annak tanulmányoznia kell az új talajt, meg kell figyelnie viszonyait, összetételét és kisérleteznie kell az új flóra jövője érdekében.

Több ízben is nyilatkozott Nagyméltóságod, hogy reformpolitikájának megvalósításában a fiatalabb nemzedékre kíván támaszkodni. Természetes, hogy a feladatok megoldása arra a nemzedékre vár, mely a magyar jövő útját felfedezte, az új igazságokat átélte és élménye egész önkéntelenségével céljának tekinti az új igazságok megvalósítását.

Igaz ugyan, hogy «rozsdás csáklyájú öreg halászok zavarják az élet folyását. Nem haragszunk rájuk, mi megyünk a magunk útján s felvesszük őket is a csónakba, mert ott a helye mindenkinek, aki magyar... de bízzák rá magukat az új hajósra, az új legénységre, akiknek egyetlen feladatuk szolgálni a magyar életet.» Ezek az «öreg halászok» «rozsdás csáklyáikkal» a mi pályánkat is zavarják, vádakkal és rágalmakkal igyekeznek a fiatalok munkáját és hitelét rontani és mi mégsem «haragszunk rájuk, mi megyünk a magunk útján...» Nem vagyunk türelmetlen újítók. Közel se férhet hozzánk a forradalmiság vádja. Egyetlen kérésünk, kívánságunk, követelésünk, hogy a magyar jövő érdekében minden más törekvéssel egyenlő elbánásban legyen részünk. Mi nem kételkedünk más felfogású művészek és szakértők jószándékában, de egész múltunk, készültségünk és erkölcsi komolyságunk jogán megkívánjuk,

hogy törekvéseinket, felfogásunkat tiszteletben tartsák.

A művészet különben sem tűri az erőszakos beavatkozást, sem a személyi, sem a klikk-diktaturát. A legdurvább nemzeti elnyomás sem tudta megölni, vagy megváltoztatni a dalt, mely a lelkekből önként tört elő. A történelem igazolja, hogy a kor és a közösség lelkületével ellentétes művészet, mely felsőbb parancsra nőtt, csak olyan hízott lúd volt, mely szárnyaival csapkodott, nagy port kavart fel maga körül, de sohasem tudott magasba szállni.

Nagyméltóságod a túlszaporodott társadalmi egyesületek összevonását tervezi. Egy pillanatra sem kételkedünk abban, hogy ennek a tervnek megvalósulása áldásos eredményeket hozhat. De meg vagyunk győződve arról, hogy más elbírálást kívánnak a művészeti egyesületek. Egyesítésükre a múltban is történtek már áldatlan eredményű, sikertelen kísérletek. Bebizonyosodott, hogy azoknak a művészeti egyesületeknek, melyek a magyar művészi élet összetételében egy-egy határozott és sajátos vonást, új értéket jelentenek, nemzeti hivatásuk van. Szükség van rájuk, az önállóságukra, hogy új értéküket kifejleszthessék a magyar művészet jövője érdekében. Szükség van rájuk, mint a magyar életnek a jövő megteremtésére irányuló egy-egy kísérletére. Szükség van arra, hogy ezek az egyesületek egyenlő feltételek mellett működjenek és a konzerváló és haladó erők egyensúlyából szervesen válasszák ki a magyar talaj újabb és újabb értékeit.

Hisszük, hogy Nagyméltóságod, aki a magyar élet harsogó zürzavarából is kivette a fiatal nemzedék halkabb hangját, megértéssel és szívesen hallgatja meg a mi szavunkat, melyet kegyes jóindulatába ajánlok.

Nagyméltóságod iránt érzett őszinte nagyrabecsüléssel

Szokolay Béla.

AZ ÉPÍTŐMUNKA ANKÉTJA A KORSZERŰ FORMÁKRÓL

RUMSZAUER GYÖRGY

1. Mi az, amiben a mai lakás a régitől, mondjuk a háború előttitől, különbözik? Legszembetűnőbb, azonkívül lényegbevágó különbség, mind alaprajzilag, mind homlokzatilag az, hogy a ma lakása minden mellékgondolat nélkül, kizárólag lakásnak készült. Nem reprezentálás a fő szempont, hanem célszerűség, kényelem, egészség. Régi bérlakások alaprajzával szemben jellemző tulajdonsága még a szerves megalkotottság, illetve az arra való törekvés. Nem homlokzatra ráhúzott, kötött építészet tengelyvonalaiból véletlenül adódó formájú és méretű szobák sorozata korunk lakása, hanem céljuk és ebből kifolyólag egymáshoz való viszonyuk folytán összekapcsolt, mondhatnám összehangolt, egymást szervesen kiegészítő terek összessége.

Bérlakásoknál ez a megalkotottság valamivel lazább, bár jellegzetességüknél fogva már itt is nagyvonalúan előre megszervezettnek látszik a bennük majd lefolyó élet, de csak annyira, hogy lakójuk ennek csupán előnyös oldalát, nem pedig nyomasztó hatását érzi. Tehát a ma lakása minden megkötöttség nélkül, szabadon alakul ki, határozott céllal, a legtisztább építészet eszközeivel. A modern ember lakása már nemcsak kerete, hanem részese életének.

Az új világfelfogás következtében előállott nagy lényegi változások, valamint a technikai civilizáció új lehetőségei sok minden újat hoztak az alaprajzokban, jobban mondva, egészen újjá teremtődtek ezek alapvető elemeikben. Bérházakban ismeretlenek, már a másod-, sőt harmadrendű lakások, csupán nagyobbak és kisebbek vannak. A lakások felszerelése, kiállítása teljesen azonos legyen az öt-, vagy kétszobás lakásban. A ma emberének elsőrendű igényei úgyszólván uniformizálódtak és ebben a tekintetben nincs különbség a bankvezér és kishivatalnoka között. Megszüntek a sötét, büzös udvari helyiségek. A bérházak tömbönkint közös, vagy nagy, levegős, kertesített udvarokat alakítanak szegélybeépítéssel, vagy pedig szabadon álló sávos beépítéssel juttatják lakásaikat fényhez és levegőhöz. Ezek a beépítési módok legtöbbször fájdalom nélkül teszik lehetővé az égtájak szerinti helyes tájolást, a városok kötött belterületein is.

Jellemző belső alaprajzi változás még a mellékhelyiségek területének csökkenése a lakószobák javára. A lakószobák külső fala rendszerint végig, az egész szoba szélességében ablak. Egymáshoz való kapcsolásuk a berendezésnek és rendeltetésüknek függvénye. Eltüntek az örökösen honyhaszagú, folyosószerű előszobák és kialakult nálunk a három traktusos megoldás. Itt a lakóhelyiségeket egy központian elhelyezett, belső, tágas, jól butorozható, — hallnak nevezett, — helyiség köti össze, jobban mondva fogja össze és velük széles üvegaitóival egy nagy, levegős, változatos térré olvad. Ha a környezet folytán előnyt jelent, úgy minden lakásnak van erkélye és így még közelebb kerül a levegőhöz és a fényhez.

2. A magas gépi civilizációt főleg a lakások felszerelésében és első sorban is ezeknek a felszerelési tárgyaknak sokféleségében észlelhetjük közvetlenül. A használati tárgyak művészi szépsége, jósága éppen azok anyagszerű célszerűségében van, ami viszont alapvető feltétele az észszerű gyártásnak. Egyébként a «gépkorszak» lakásának sajátosságait már az 1. pontban elmondottam és különleges újdonság csupán a háztartás mechanizálása. A «gépkorszaknak» föltétlenül volt befolyása az építőművészetre, de csak közvetve, különböző szűrőkön át és csak úgy, amennyiben megnyilvánulásai változást idéztek elő a világfelfogásban, a társadalmi berendezkedésben. A gépkorszak bizonyos civilizáció eredménye, míg a ma építészete a modern kultúra kikristályosodása.

3. Csak felületes, a művészetet nem értő és egyoldalúan képzett ember állíthatja, hogy a ma lakása nélkülözi az esztétikai elemet. Régi, háborúelőtti nagyközönség által elfogadott esztétikai elem nem is található benne, ez igaz. Hiányoznak benne a mit sem hordó, márványt mímelő gipsz pillérek, nagy lovagteremre méretezett elemekből álló súlyos menyezetek, a cikornyás kilincsek, oroszlán szájába dugott villanycsengőgombok stb. pedig ezek a porfogók azok, amik a képzetlen ember előtt az építészetet művészetté emelik. A nagyközönség nagyrésze előtt még ma is csak az a művészet az építészetben, amit a gipszöntő, vagy a kőfaragó rak az épületre. Nem látják a lényeget, de nem is akarják, sőt szeretnék azt elkendőzni valamely vélt művészi szempontból.

Az avatatlannak nehéz az építészetet kizárólag, mint önálló, téralkotóművészetet felfogni és elfogadni, mert az építészetnek túl sok vonatkozása van a való élettel. Ezeket a vonatkozásokat igyekeztek leplezni régi történelmi korszakokból kiragadott díszítő elemekkel. Ezzel a díszítéssel már-már annyira mentek, hogy csupán a díszítésben látták az építészet magasabbrendű művészi célját.

A ma építészetének más az esztétikája, mélyebb és építészibb. Kizárólag saját puritán eszközeit használja kifejező eszközül célja elérésére. Már a tervezés megindulásánál legfőbb tényező, a célszerűség mellett, a művészi intuició és ez végig kiséri az egész folyamatot a teljes kifejlődésig. Alaprajz és homlokzat együtt alakulnak és az egyikből egészen biztosan lehet a másikra következtetni. Jól megalkotott alaprajz homlokzata nem lehet más, mint csak jó és ez természetes folyománya az egyszerre fejlődő tervnek.

Miután a ma lakása egy művészi folyamatnak, munkának az eredménye, természetes tehát, hogy megtalálni benne, akár mint szerves egészben, akár annak részleteiben az esztétikai elemet. A belső terek arányos megalkotottsága, azoknak csoportosítása és összekapcsolása az első, de legerősebben ható eszköz, mellyel a tervező művészi élményben részesíthet térérzékünkön keresztül. Csak a helyes, kiegyensúlyozott térbeli megtervezettségű lakások válhatnak otthonná. Ez a térbeli megalkotottsága az, ami biztosan rányomja bélyegét a lakásban lefolyó életre. A hozzá nem értő csak kellemes, vidító hatásában veszi tudomásul ezeket a kis térélményeket, anélkül, hogy tudatosan fel tudná őket fogni, csak homályosan érzi, mint lakása legfőbb jótulajdonságát. A fény és árnyék elosztása, falnyílások alakja, csoportosítása, a felszerelési tárgyak formája mindazok még, ahol az esztétikai elem kézzelfoghatóan megtalálható még a kevésbé avatott részére is.

4. Szakadás művészeti fejlődésben, meggyőződésem szerint nem lehet, mégis vannak ugrásszerű fejlődések a művészet történetében. Ezek a látszólagos szakadások mindig befejezett nagy korszakok után következő tespedés, a nagy korszak értékeinek és eredményeinek, lényeget nem fedő, időszerűtlen felhasználásának idejében következnek be. A képzőművészetek rendszerint előre jelzik ezen szakadások elkövetkezését finom megérzésekben és az újat keresés tényében. Ez a szakadás következtében beállott változás természetesen kiterjed az élet minden vonatkozására. Ilyen szakadás, illetve új művészeti korszak megindulása korunk. Az új korszakban megint nagy szerepe lesz az építészetnek és ezt mi sem bizonyítja fényesebben, mint, hogy az új lényegi változások, új célok megszületésekor jelent meg a jövő építőanyaga a vas és a vasbeton.

hogy törekvéseinket, felfogásunkat tiszteletben tartsák.

A művészet különben sem tűri az erőszakos beavatkozást, sem a személyi, sem a klikk-diktaturát. A legdurvább nemzeti elnyomás sem tudta megölni, vagy megváltoztatni a dalt, mely a lelkekből önként tört elő. A történelem igazolja, hogy a kor és a közösség lelkületével ellentétes művészet, mely felsőbb parancsra nőtt, csak olyan hízott lúd volt, mely szárnyaival csapkodott, nagy port kavart fel maga körül, de sohasem tudott magasba szállni.

Nagyméltóságod a túlszaporodott társadalmi egyesületek összevonását tervezi. Egy pillanatra sem kételkedünk abban, hogy ennek a tervnek megvalósulása áldásos eredményeket hozhat. De meg vagyunk győződve arról, hogy más elbírálást kívánnak a művészeti egyesületek. Egyesítésükre a múltban is történtek már áldatlan eredményű, sikertelen kísérletek. Bebizonyosodott, hogy azoknak a művészeti egyesületeknek, melyek a magyar művészi élet összetételében egy-egy határozott és sajátos vonást, új értéket jelentenek, nemzeti hivatásuk van. Szükség van rájuk, az önállóságukra, hogy új értéküket kifejleszthessék a magyar művészet jövője érdekében. Szükség van rájuk, mint a magyar életnek a jövő megteremtésére irányuló egy-egy kísérletére. Szükség van arra, hogy ezek az egyesületek egyenlő feltételek mellett működjenek és a konzerváló és haladó erők egyensúlyából szervesen válasszák ki a magyar talaj újabb és újabb értékeit.

Hisszük, hogy Nagyméltóságod, aki a magyar élet harsogó zürzavarából is kivette a fiatal nemzedék halkabb hangját, megértéssel és szívesen hallgatja meg a mi szavunkat, melyet kegyes jóindulatába ajánlok.

Nagyméltóságod iránt érzett őszinte nagyrabecsüléssel

Szokolay Béla.

AZ ÉPÍTŐMUNKA ANKÉTJA A KORSZERŰ FORMÁKRÓL

RUMSZAUER GYÖRGY

1. Mi az, amiben a mai lakás a régitől, mondjuk a háború előttitől, különbözik? Legszembetünőbb, azonkívül lényegbevágó különbség, mind alaprajzilag, mind homlokzatilag az, hogy a ma lakása minden mellékgondolat nélkül, kizárólag lakásnak készült. Nem reprezentálás a fő szempont, hanem célszerűség, kényelem, egészség. Régi bérlakások alaprajzával szemben jellemző tulajdonsága még a szerves megalkotottság, illetve az arra való törekvés. Nem homlokzatra ráhúzott, kötött építészet tengelyvonalaiból véletlenül adódó formájú és méretű szobák sorozata korunk lakása, hanem céljuk és ebből kifolyólag egymáshoz való viszonyuk folytán összekapcsolt, mondhatnám összehangolt, egymást szervesen kiegészítő terek összessége.

Bérlakásoknál ez a megalkotottság valamivel lazább, bár jellegzetességüknél fogva már itt is nagyvonalúan előre megszervezettnek látszik a bennük majd lefolyó élet, de csak annyira, hogy lakójuk ennek csupán előnyös oldalát, nem pedig nyomasztó hatását érzi. Tehát a ma lakása minden megkötöttség nélkül, szabadon alakul ki, határozott céllal, a legtisztább építészet eszközeivel. A modern ember lakása már nemcsak kerete, hanem részese életének.

Az új világfelfogás következtében előállott nagy lényegi változások, valamint a technikai civilizáció új lehetőségei sok minden újat hoztak az alaprajzokban, jobban mondva, egészen újjá teremtődtek ezek alapvető elemeikben. Bérházakban ismeretlenek, már a másod-, sőt harmadrendű lakások, csupán nagyobbak és kisebbek vannak. A lakások felszerelése, kiállítása teljesen azonos legyen az öt-, vagy kétszobás lakásban. A ma emberének elsőrendű igényei úgyszólván uniformizálódtak és ebben a tekintetben nincs különbség a bankvezér és kishivatalnoka között. Megszüntek a sötét, büzös udvari helyiségek. A bérházak tömbönkint közös, vagy nagy, levegős, kertesített udvarokat alakítanak szegélybeépítéssel, vagy pedig szabadon álló sávos beépítéssel juttatják lakásaikat fényhez és levegőhöz. Ezek a beépítési módok legtöbbször fájdalom nélkül teszik lehetővé az égtájak szerinti helyes tájolást, a városok kötött belterületein is.

1935. 1. sz.

Jellemző belső alaprajzi változás még a mellékhelyiségek területének csökkenése a lakószobák javára. A lakószobák külső fala rendszerint végig, az egész szoba szélességében ablak. Egymáshoz való kapcsolásuk a berendezésnek és rendeltetésüknek függvénye. Eltüntek az örökösen honyhaszagú, folyosószerű előszobák és kialakult nálunk a három traktusos megoldás. Itt a lakóhelyiségeket egy központian elhelyezett, belső, tágas, jól butorozható, — hallnak nevezett, — helyiség köti össze, jobban mondva fogja össze és velük széles üvegajtóival egy nagy, levegős, változatos térré olvad. Ha a környezet folytán előnyt jelent, úgy minden lakásnak van erkélye és így még közelebb kerül a levegőhöz és a fényhez.

2. A magas gépi civilizációt főleg a lakások felszerelésében és első sorban is ezeknek a felszerelési tárgyaknak sokféleségében észlelhetjük közvetlenül. A használati tárgyak művészi szépsége, jósága éppen azok anyagszerű célszerűségében van, ami viszont alapvető feltétele az észszerű gyártásnak. Egyébként a «gépkorszak» lakásának sajátosságait már az 1. pontban elmondottam és különleges újdonság csupán a háztartás mechanizálása. A «gépkorszaknak» föltétlenül volt befolyása az építőművészetre, de csak közvetve, különböző szűrőkön át és csak úgy, amennyiben megnyilvánulásai változást idéztek elő a világfelfogásban, a társadalmi berendezkedésben. A gépkorszak bizonyos civilizáció eredménye, míg a ma építészete a modern kultúra kikristályosodása.

3. Csak felületes, a művészetet nem értő és egyoldalúan képzett ember állíthatja, hogy a ma lakása nélkülözi az esztétikai elemet. Régi, háborúelőtti nagyközönség által elfogadott esztétikai elem nem is található benne, ez igaz. Hiányoznak benne a mit sem hordó, márványt mímelő gipsz pillérek, nagy lovagteremre méretezett elemekből álló súlyos menyezetek, a cikornyás kilincsek, oroszlán szájába dugott villanycsengőgombok stb. pedig ezek a porfogók azok, amik a képzetlen ember előtt az építészetet művészetté emelik. A nagyközönség nagyrésze előtt még ma is csak az a művészet az építészetben, amit a gipszöntő, vagy a kőfaragó rak az épületre. Nem látják a lényeget, de nem is akarják, sőt szeretnék azt elkendőzni valamely vélt művészi szempontból.

Az avatatlannak nehéz az építészetet kizárólag, mint önálló, téralkotóművészetet felfogni és elfogadni, mert az építészetnek túl sok vonatkozása van a való élettel. Ezeket a vonatkozásokat igyekeztek leplezni régi történelmi korszakokból kiragadott díszítő elemekkel. Ezzel a díszítéssel már-már annyira mentek, hogy csupán a díszítésben látták az építészet magasabbrendű művészi célját.

A ma építészetének más az esztétikája, mélyebb és építészibb. Kizárólag saját puritán eszközeit használja kifejező eszközül célja elérésére. Már a tervezés megindulásánál legfőbb tényező, a célszerűség mellett, a művészi intuició és ez végig kiséri az egész folyamatot a teljes kifejlődésig. Alaprajz és homlokzat együtt alakulnak és az egyikből egészen biztosan lehet a másikra következtetni. Jól megalkotott alaprajz homlokzata nem lehet más, mint csak jó és ez természetes folyománya az egyszerre fejlődő tervnek.

Miután a ma lakása egy művészi folyamatnak, munkának az eredménye, természetes tehát, hogy megtalálni benne, akár mint szerves egészben, akár annak részleteiben az esztétikai elemet. A belső terek arányos megalkotottsága, azoknak csoportosítása és összekapcsolása az első, de legerősebben ható eszköz, mellyel a tervező művészi élményben részesíthet térérzékünkön keresztül. Csak a helyes, kiegyensúlyozott térbeli megtervezettségű lakások válhatnak otthonná. Ez a térbeli megalkotottsága az, ami biztosan rányomja bélyegét a lakásban lefolyó életre. A hozzá nem értő csak kellemes, vidító hatásában veszi tudomásul ezeket a kis térélményeket, anélkül, hogy tudatosan fel tudná őket fogni, csak homályosan érzi, mint lakása legfőbb jótulajdonságát. A fény és árnyék elosztása, falnyílások alakja, csoportosítása, a felszerelési tárgyak formája mindazok még, ahol az esztétikai elem kézzelfoghatóan megtalálható még a kevésbé avatott részére is.

4. Szakadás művészeti fejlődésben, meggyőződésem szerint nem lehet, mégis vannak ugrásszerű fejlődések a művészet történetében. Ezek a látszólagos szakadások mindig befejezett nagy korszakok után következő tespedés, a nagy korszak értékeinek és eredményeinek, lényeget nem fedő, időszerűtlen felhasználásának idejében következnek be. A képzőművészetek rendszerint előre jelzik ezen szakadások elkövetkezését finom megérzésekben és az újat keresés tényében. Ez a szakadás következtében beállott változás természetesen kiterjed az élet minden vonatkozására. Ilyen szakadás, illetve új művészeti korszak megindulása korunk. Az új korszakban megint nagy szerepe lesz az építészetnek és ezt mi sem bizonyítja fényesebben, mint, hogy az új lényegi változások, új célok megszületésekor jelent meg a jövő építőanyaga a vas és a vasbeton.

Fővárosunk ujabb — fény és levegő, nemes egyszerüség, de kényelemmel történő — épitkezéseknél is első helyek egyikét foglalja el az ez évben a „Postamesterek Nyugdijintézete" által, Rumszauer György tervezésében, a Szalay-utca és Honvédutca sarkán felépitett bérház. Ezen épület belső elrendezése és a lakások berendezése a modern kor összes vivmányainak felhasználásával, az egyesület nagy szaktudásu és agilis müszaki tanácsadójának, Vidor Ödön főmérnök ellenőrzése mellett a Budapesti Épitő Szövetkezet vállalatában épült, gondos és szakszerű munkával ugy, hogy a belső Lipótváros egyik legmodernebb épülete lett. A külső homlokzat felső része Weisinger György kőfaragó m. által készitett sóskuti kőből, mig a földszinti része ifj. Mühlpercz János kőfaragó m. által szállitott travertinből készült, mely munkák az épület monumentalitását emelik ki. Az üzletbejárók és kirakatok vasmunkáit Csengery Gyula lakatosmester, mig az asztalosmunkákat Müller Testvérek cég készitették, mellyel bizonyságát adták annak, hogy régi iparos voltuk dacára a modern munkák mesterei. Kapualj, Vestibül ruskicai és svédmárvány munkálatai Král Gyula kőfaragómester, mig a lépcsőház műmárványmunkái Tóth József szaktudását és rátermettségét tükrözi vissza. Nem volna teljes ezen esztétikailag és müszakilag ugyszólván tökéletes épület leirása, ha nem emlitenénk meg az utókor számára is, hogy az üvegesmunkák Glatz András, parkettamunkák dr. Gerő Imre, mázolómunkák Mendly Gyula, szobafestőmunkák Ellbogen festőipar, villanyszerelőmunkák Szommer Miklós, a bádogosmunkák Rekus Ferenc, redőnymunkák Redőnyipar, Halász és Herlinger, feliratok Knopp J. és Steiner cég, mig a felvonómunkát Wertheim és Társa cég készitette általuk megszokott szolid és izléses kivitelben.

Pesti Hirlap Naptára 1939.

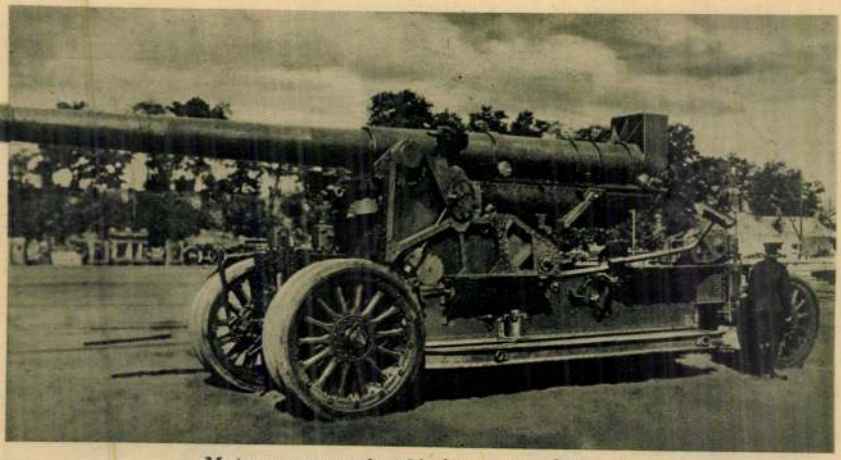

Motoros messzehordó ágyu menetkészen.

Németország 1933—36-ig, amig uj véderőtörvényével a nyilvánosság elé lépett, ugynevezett Riziko-flottát tartott fenn, igy képezvén ki a szükséges számu pilótákat.

Olaszország hadserege ma teljesen korszerü. Kiképzése kitünő. Létszáma 18.500 tiszt, 16.000 altiszt és általában 220.000 fő legénység. (Télen kb. 160.000 ember, nyáron 320.000.) A szolgálati idő 12—16 hónap.

Légi hadereje: 4500 tiszt, 8600 altiszt, 30.400 fő legénység (a műszaki személyzetet is beleértve), 1630 repülőgéppel. Ha a tartalék gépeket is beleszámitjuk, ugy Itália több mint 2000 géppel rendelkezik. A győzedelmes abesszin hadjárat befejezése óta a hadsereg önérzete, belső értéke igen megnövekedett.

Oroszországnak van a legnagyobb hadserege és légiflottája, az egész világon. Békelétszáma kb. 1,600.000 fő, azonban 1937 ősze óta valószinüleg 1,800.000 fő és kereken 8000 repülőgép. A hatalmas seregnek mintegy harmadrésze a Távol-Keleten van. A hadsereg felszerelése igen jó, a motorizálás nagy szerepet játszik. Belső értékéről bajos tiszta képet kapnunk. Mivel a legmagasabb vezetőket, a parancsnokokat minden rendfokozatban, évente többször is hazaárulás és megbizhatatlanság cimén kivégzik, arra kell következtetnünk, hogy a hadsereg politikailag nem egészen megbizható a vörösök szempontjából. Általában véve 1938 őszén a katonai vezetőség nem mutatta azt az erélyes fellépést, melyet szövetségesei tőle elvártak.

Lengyelország: Pilsudski és Rydz-Smigli fővezér erős keze rövid idő alatt a lengyel hadsereget számottevő tényezővé épitette ki. Létszáma kb. 266.000 fő. A pontos létszámot évente állapitják meg. A hadsereg 30 gyalog-, 1 lovashadosztályra és 12 önálló lovas dandárra tagozódik. Lengyelország légi hadereje számottevő és teljesen korszerü. Az 1150 darab, első vonalbeli repülőgép, többnyire francia és lengyel gyártmányu. A lengyel hadsereg teljesen korszerü és komolyan számbavehető erőtényező.

Csak a nagyhatalmak erőviszonyairól akartunk rövid keresztmetszetet adni, mindegyik ország hadseregének jellegzetességét kidomborítva. A műszaki fejlődés, főleg a repülőgépek, a motorizálás és mechanizálás, a harc- és páncélgépkocsik és a tüzérség kiépitésében nyilvánul. Különösen felemlitendő a légelhárító tüzérség bámulatos fejlődése!

Ha igaz az a közmondás: „Si vis pacem, para bellum", akkor még sohasem óhajtották a népek a békét annyira, mint ma, mert a világtörténelem hasonló ütemü fegyverkezést „békében" eddig nem tudott felmutatni...

Suhay Imre.

RUMSZAUER GYÖRGY: ATTILA U. 29. SZ. BÉRHÁZ

Foto Seidner.

108 négyszögöles telken épült, melynek uccai frontja 15·80 m. és délnyugati fekvésű. A feladat az volt, hogy, minél több és jobb két szoba hallos lakás épüljön az emeleteken, a földszinten pedig üzlethelyiségek. A telek uccai frontjának keskenysége miatt a lakószobák mélységét kellett növelni, amit a zárt, sarokablakos kiugrók alkalmazásával lehetett elérni. Ezzel egyúttal sikerült a két lakás nyitott erkélyét egymástól elkülöníteni. A hall 3 m. széles ajtóval csatlakozik a nagy lakószobához, vele egy térré válik. Igy volt elérhető, hogy a nem túlságosan széles szobák ellenére (melyeket éppen a keskeny frontméret okozott) az, aki az előszobából belép, majdnem 10 méteres impozáns tér hatását nyeri első benyomásúl. Ugy a szobákban, mint a hallban kedvezően kihasználható nagy felfelületek állanak a bútorelhelyezés számára. A konyha és mellékhelyiségek a W. C. fölött átszellőző passage köré vannak csoportosítva, miáltal a konyhaszag ki van rekesztve a lakásból. A passage-ban van elhelyezve egy menyezetig érő ruhásszekrény. A sarokablakok nem csak az architekturát szolgálják, hanem egyik oldalon a Horváthkertre és a Gellért-hegyre, másik oldalon pedig a Vérmezőre és a Jánoshegyre adnak pompás kilátást a lakásokból. A lakások etage-fütéssel és melegvízellátó berendezéssel vannak felszerelve, melyet Sági Herman készített.

Az épület asztalosmunkáit Turák Kálmán gyára, bádogos és szerelő munkákat Roth Jenő, festő és mázoló munkákat Ellbogen Sándor, villanyszerelést László Ödön végezte. A lapostető szigetelése Shell-féle Flintkote-val készült.

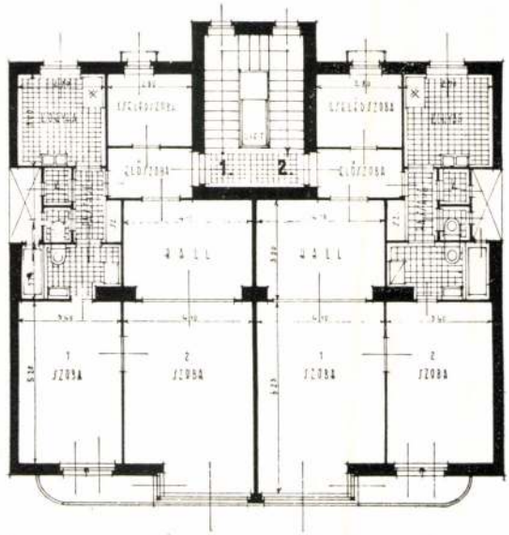

Építőmunka 1934. 6-10.

HOFSTÄTTER BÉLA:
TÁTRA U. 24. SZ. HÁZ.

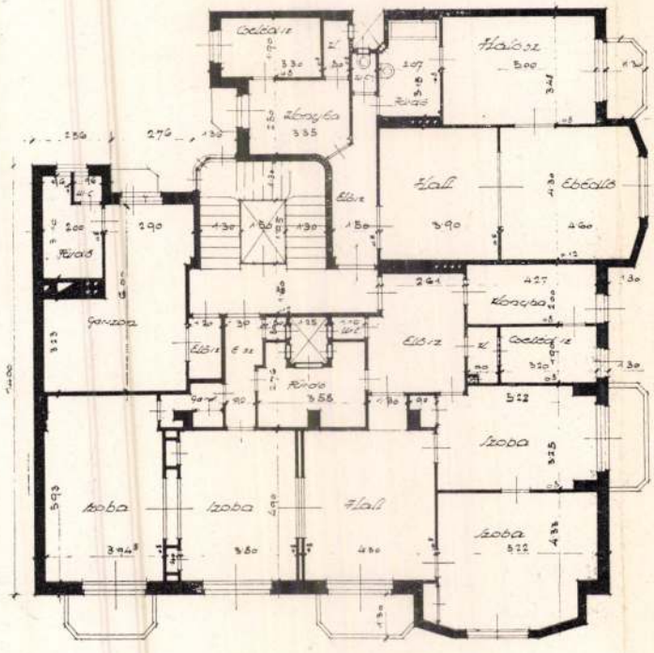

A Tátra u. 24. sz. ház, a Felka ucca sarkán épült, az újabb szabályozási tervek szerint nyolc háznak közös udvara van, ami lehetővé teszi azt, hogy aránylag magas cca 21 m.-es beépítés mellett is az udvari helyiségek ugyanolyan világosak lehetnek, ugyanannyi napfényt kaphatnak, mint az uccára nézők.

A közös udvaron kívül még egy megkötöttsége volt a beépítésnek, a 14 m. mélységű beépítési kötelezettség.

Ennek a következménye az új Lipótvárosban épült bérházaknál általános hármas traktus — ahol a középső traktusban a hallok és fürdőszobák vannak elhelyezve.

A lakások mindegyike az építési szabályok keretén belül lehetséges méretű erkéllyel bir.

A mély beépítés következtében aránylag kis helyre szorított lépcsőház-ablak azáltal válik elég világítófelületté, hogy teljes magasságában üvegfalnak van kiképezve. A tető kis hajlású, úgynevezett lapostető, amely részben járható, sőt az ötödik emelet felett mosókonyha és szárító helyiségek, valamint a lépcsőház felett is tetőterraszok vannak, ahonnan a Dunát és a Margitszigetet látni.

Az épület asztalos munkáit Propper Ede asztalosárugyára, lakatosmunkáit Pick Ede utódai szállították. A márványmunkákat a Dunamenti Kőbányák és Márványművek R. T. végezte. Az épület üvegezési munkáit Bleyer Testvérek Épületüvegezési vállalata készítette.

Rumsauer György: Budapesti bérház

LISZT FERENC ÉS AZ UJ MAGYAR ZENEESZTÉTIKA

Irta: FÁBIÁN LÁSZLÓ

Lelkes Liszt-rajongók, kitűnő tudósok és fáradhatatlan adatbúvárok ma már végre jogerősen megállapították, hogy Liszt Ferenc magyar volt: a mostani Liszt-jubileumnak kétségkívül ez a legnagyobb eredménye. Liszt magyarságát ma már itthon ép úgy, mint külföldön senki sem vitatja.

Liszt nemzeti származása így végre tisztázást nyert,

kori Liszt-ellenzék kíméletlen hangját halljuk most, hanem inkább csak egyes esztétikai írások között elhullatott megjegyzésekben és feszélyen beszélgetések során vesszük észre ezt a kiábrándulást. A jubileumi év nem nagyon gazdag új Liszt-irodalmában is hiába keresgélünk efféle átértékelés után, mert a jubileumi év alkalmából megjelent magyar Liszt-könyvek és füzetek

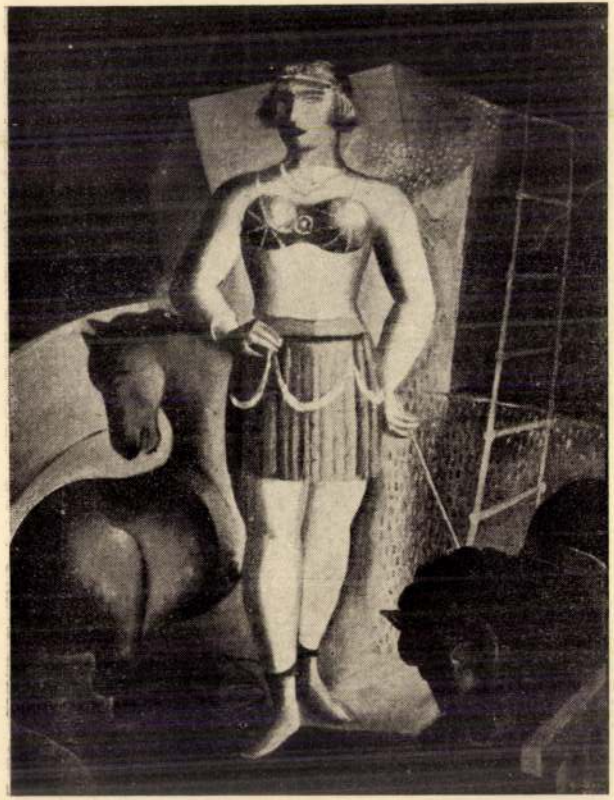

Gábor Jenő: Cirkusz

Gebauer Ernő: Szt. Pál remete

Bérház Budapesten a Lánchíd-utcában.
Tervezte: **Rumszauer György.** Fotó: Seidner.

épüljenek. Ha elő akarjuk segíteni a kislakások építését, kell, hogy az olcsóbb, már közművekkel ellátott területre is legyen építhető adómentes ház.

Ha ezeket az olcsóbb külső telkeket is adómentességben részesítjük, a hatás el nem maradhat és a Székesfővárosnak oly múlhatatlanul szükséges, igazi értelemben vett kislakásállománya nőni fog.

Az adómentesség terjedjen ki tehát a Székesfőváros minél szélesebb területére, a kislakás kritériumának megfelelő lakást tartalmazó új épületre.

Kikötés ilyen mindenütt adómentességet kapó kislakásokat tartalmazó új építkezésekkel kapcsolatban csak az évi bér maximálásában, alaprajzi és higiénikus követelményekben legyen.

Az igazi kislakásokra vonatkozó elgondolásaim már részben napvilágot láttak (Tér és Forma 5—6. szám). Mindenesetre az igazi kislakások kell, hogy legalább két-három szobát tartalmazzanak és pedig:

egy 20 m² körül levő lakókonyhát (ha külön konyha van, 16 m² nappali szobát és ehhez közvetlen csatlakozó 6 m² területű konyhát);
egy 12 m² körüli hálószobát (ha háromszobás a lakás még egy cca. 8 m² területű második hálószobát);
egy 3 m² előteret;
egy 3 m² zuhanyfülkét WC-vel (ha kád van 4 m², mindenesetre gáz- vagy kályhás vízmelegítővel);
egy 1 m² körüli kamrát.

Ezeknek a lakásoknak aztán 500—900 P körüli lakbérrel az a hivatásuk, hogy ott segítsenek, ahol a legjobban kell.

Ajánlom mindenesetre az illetékesek figyelmébe fenti kis fejtegetésemet, különösen pedig Szendy Károly polgármester úrnak, aki eddigi érdeklődéséből is szemmel láthatóan szívén viseli a kislakások ügyét, azaz a kislakások ügyéhez kapcsolt sok ezer fővárosi lakós ügyét.

Timár L.

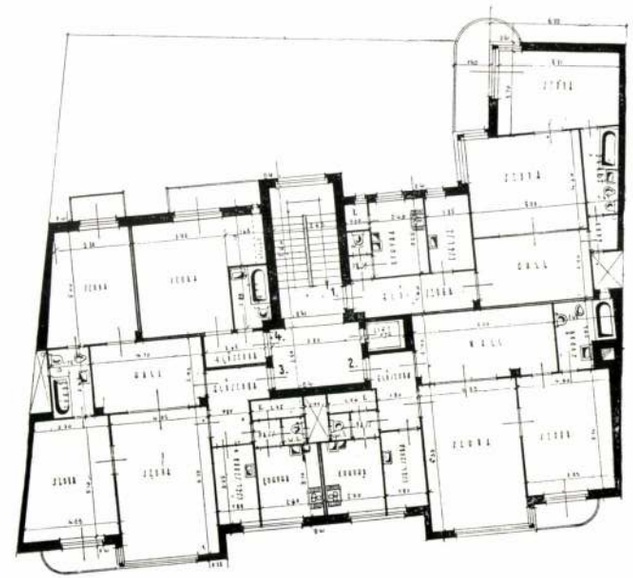

Tér és Forma
1936. 12. 4.

Oblatt-féle bérház alaprajza.

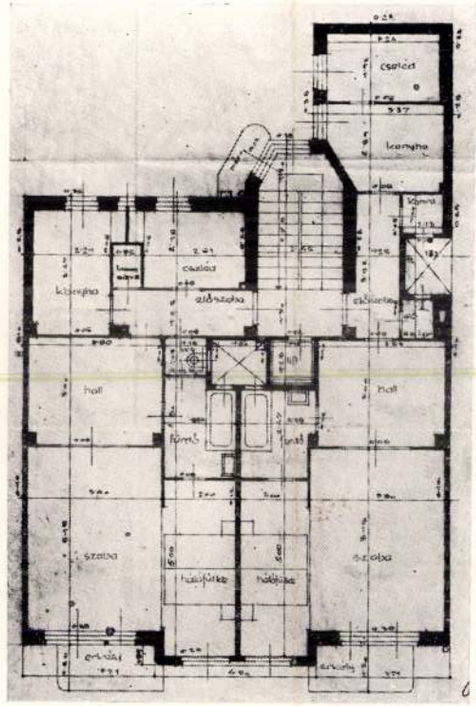

Oblatt György: Bérház a Légrády Károly-utcában.
Kivitelező: Ginczler Hermann. Fotó: Seidner.

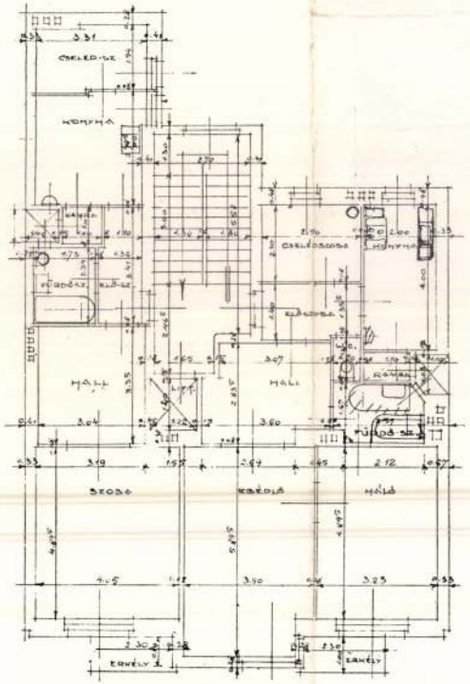

Popper-féle bérház alaprajza.

Popper Ferenc: Bérház a Légrády Károly-utcában.
Fotó: Máté Olga.

RUMSZAUER GYÖRGY: HATLAKÁSOS BÉRVILLA A GÁBOR ÁRON-UTCÁBAN

GY. RUMSZAUER: MIETVILLA — VILLA POUR LOCATION — DWELLING-HOUSE

Györgyi új magyép. II.

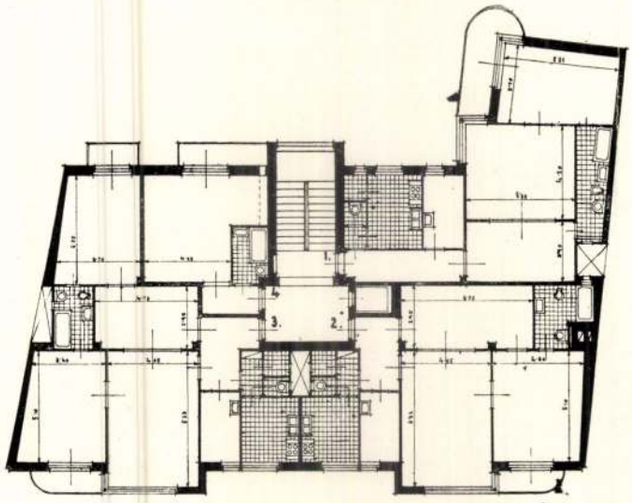

RUMSZAUER GYÖRGY: BÉRHÁZ
A LÁNCHID-UTCÁBAN
GY. RUMSZAUER: MIETHAUS — MAISON
DE RAPPORT — BLOCK OF FLATS

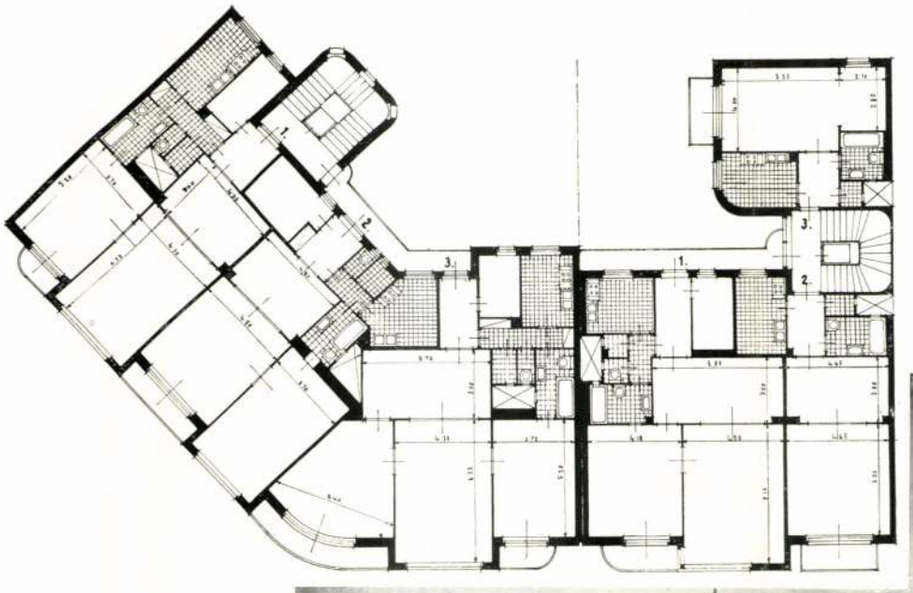

RUMSZAUER GYÖRGY: BÉRHÁZ A HORTHY MIKLÓS-ÚTON

GY. RUMSZAUER: MIETHAUS — MAISON DE RAPPORT — BLOCK OF FLATS

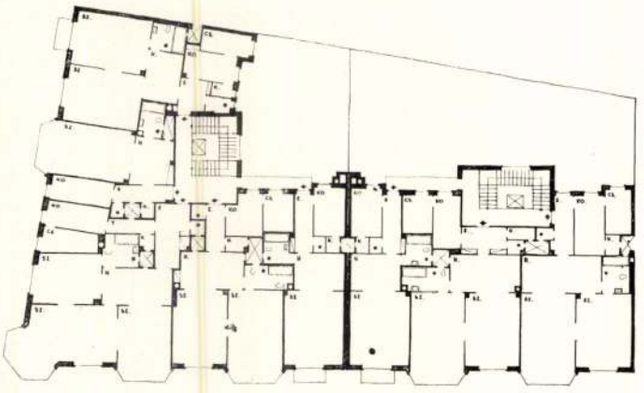

POGÁNY MÓRIC: GSCHWINDT-FÉLE KETTŐS BÉRHÁZ A SZEMERE-UTCÁBAN. ELŐCSARNOK
M. POGÁNY: DOPPEL-MIETHAUS — DOUBLE MAISON DE RAPPORT — DOUBLE-BLOCK OF FLATS

Rungaldier József

Egyházm. Lap

1885, 222-223l.

Zólyemi várfelügyelőség

20 szám
1904.

Müemléke
gos Bizot

A ./. al me
teletteljes jelen em
hagyás végett, hog
az egyes ülőhelyekk
teljesen tönkre men

Runggaldier J.

grödeni (Tirol)

~~nobrás~~

l

Dornyay Salgótarján

29. l.

vicclap körül, amely ötven esztendeje persziflálja az aradi eseményeket és amely meglehetős kíméletlenséggel irt mindenkor emberekről és viselt dolgaikról, — mennyi affér támadt az idők során, Horváth Károlynak bizony elég gyakran volt része nyiltszini inzultusokban is, amelyek vagy a vivóteremben vagy a bíróság előtt nyertek elintézést.

Arad sajtójának vagy két évtizeden át egyik legismertebb, legnépszerübb alakja volt Lippai Dezső, a Budapesti Hirlap ezidőszerinti agilis és tehetséges igazgatója, Lippai, amint a neve is igazolja, Lippáról került Aradra, egészen fiatalon, az Arad és Vidéke szerkesztőségébe, ahol Szudy Elemér hamar bizalmába fogadta és rövid pár évi munkásság után Lippai Dezső segédszerkesztője, majd helyettes szerkesztője lett az Arad és Vidékének, ezt a szerepét végig betöltve az egész Szudy-éra alatt. Szudy Elemér irányitotta az Arad és Vidékét, Lippai Dezső pedig a tényleges szerkesztő volt. A város társadalmi életében is élénk szerepet játszott Lippai, a kereskedők Lloyd-kaszinója alig volt

RUODPRECHT, trieri dömés-szerzetes, kiváló betűvető és miniator a X. században. Nevét a románkori könyvművészet egyik legmesteribb alkotása, a cividalei Gertrud-kódex őrizte meg, mely nevét tulajdonosától. II. Endre királyunk feleségétől, Gertrudistól nyerte, akitől viszont leánya, magyarországi Szent Erzsébet kapta ajándékba. A könyvet 9 trieri eredetű és 5 eredeti bizánci miniatűr, továbbá 14 különféle iniciálie díszíti. A bizánci miniatűröket hihetőleg II. Endre hozta szentföldi hadjáratából és Szent Erzsébet köttette az eredeti kódexhez.

E. G. II. 401 l

Gombok ólomból VII.242

— rézből VII.242

Rupert, aranymüves

1490. marc. 17.
Buda város hatósága
előtt néhai György ba-
listipar leánya Borbála,
Rupert aranymüves fele-
sége, férje iránt való
szeretetből átengedi neki
az atyjától örökölt háznak
és a kánai promontori-
umon levő szőlőnek egy
ötöd részét.

Bártfai Szabó László

Pest megye történetének
okleveles emlékei 1002-
1599-ig. Bp. 1938. 298 l.

fizikus. A nemzetközi helyzet alakulása következtében sem hazatérni, sem jelentést beküldeni nem tudtak.

X. SVÁJCI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjas:

Dr. Csonka János (1914. Szil. róm. kat.) az 1940/41. tanévre Svájcban folytatandó jogi tanulmányok céljaira állami ösztöndíjban részesült (Szladits professzor). A genfi egyetemen elsősorban a magánjog, nevezetesen a kötelmi jog körébe vágó előadásokat hallgatott. Június hó 9-én Bernbe utazott és Theo Guhl professzor vezetése alatt dolgozott a jogi könyvtárban, az Eugen Huber Seminar-ban és hallgatta az egyetemi előadásokat. A nyári félév befejezése után körutat tett Svájcban, s Basel kivételével minden fontosabb várost megtekintett. Ezután visszatért Genfbe és folytatta tanulmányait az egyetem jogi kari könyvtárában. A genfi egyetemen G. Sauser-Hall, majd Ch. Barde professzorok mellett dolgozott, szemináriumi munkásságot foly-

Rupp Ferenc

Rupp Ferenc, ezüstműves, Pestről, 21 éves korában, 1824-ben látogatta a rézmetszők szaktanfolyamát.

Fleischer Bécs

80.1.

T. 4164.

ár térrajzát, melytől jobbra a
keresztek kötik le figyelmünket,
flu szeli, a háttérben pedig a kör-
nak kiemelve. A vidéket az utakon
:

l. Serin Pastei és befejezése:

21.6 : 31.6 cm.

o.

Rupp Jakab

Rupp Jakab, a főváros egyik köztiszteletben élt polgára, ki mint a kamarai levéltár volt tisztviselője a tudományosság és köz-zolgálat terén is érdemeket szerzett, a „Magyarország pénzei“ (1846.), az akadémia kiadásában 1865-ben megjelent „Buda helyrajzi története“ és „Magyarország helyrajzi története, különös tekintettel a zárdákra és egyházi intézetekre“ czimű művek szerzője, 80 éves korában Budapesten elhunyt, s nagy kiterjedésü rokonság gyászolja.

Vas. Lip. 1879. 67 l.

FINOMMECHANIKAI GÉPEK ÉS KÉSZÜLÉKEK GYÁRA R.-T.
Budapest, XI., Fehérvári-út 81-83-85 ■ Telefon: *258-890

Ntgo.

dr. Gerlóczy Gyula úr

H

Lagymányosi u. 16

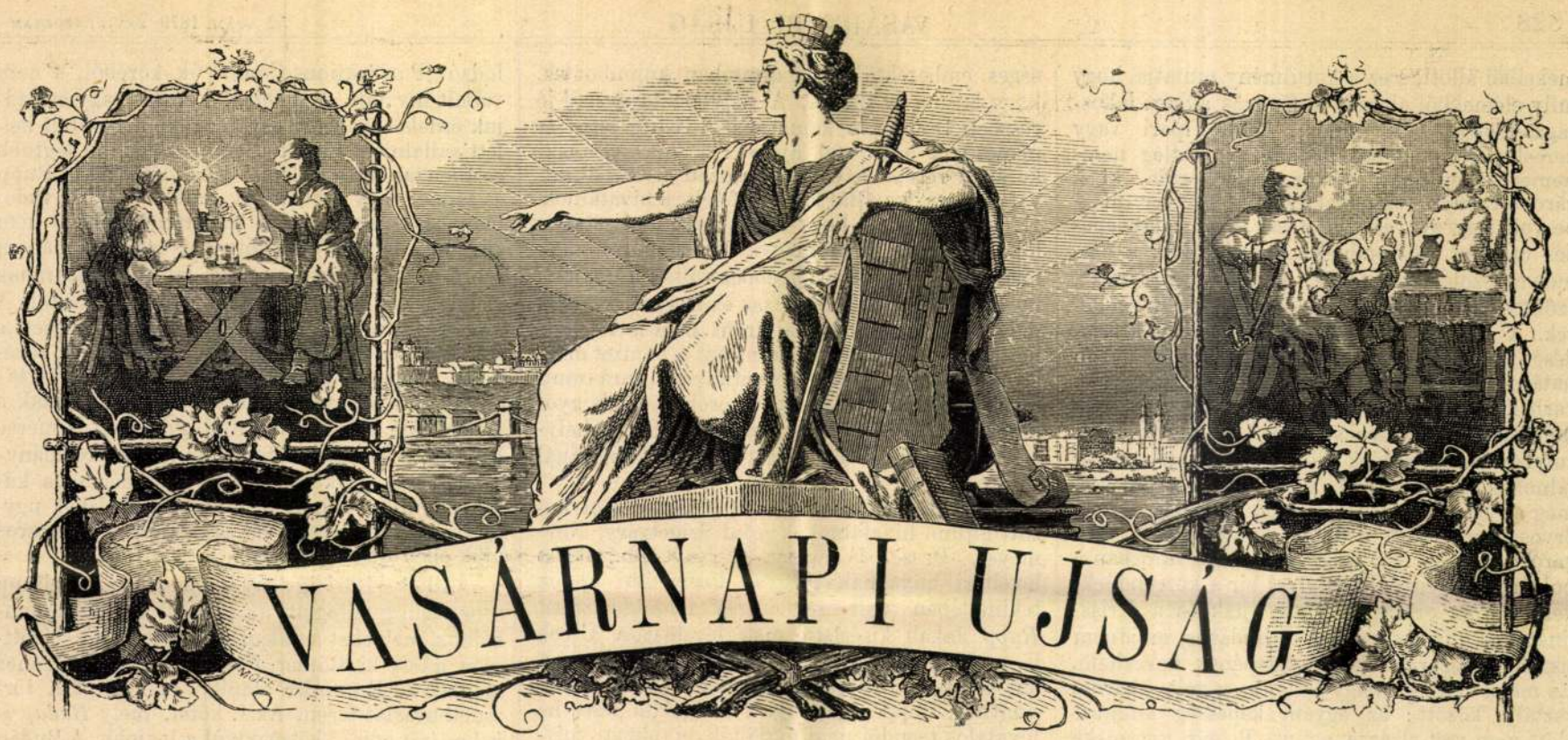

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre ... 12 frt, félévre ... 6 •. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre ... 8 frt, félévre ... 4 •. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre ... 6 frt, félévre ... 3 •.

52-dik szám. 1879. BUDAPEST, DECZEMBER 28. XXVI. évfolyam.

RUPP JAKAB EMLÉKEZETE.

A magyar történelmi társulat deczemberi gyülésén tartott emlékbeszédből.

Nyolczvan-éves életpályát kell vázolnunk. Zajos siker nem koronázta a férfiu működését, kiről szólandók vagyunk, de a kitartóan tanusitott ernyedetlen szorgalom a hazai éremtudomány és történelem anyagának gondos és eredményeiben gazdag buvárlása kötelességünkké teszik, hogy a hol a hazai kultura érdemeiről megemlékezni szoktunk, Rupp Jakab nevét és érdemeit emlitetlen ne hagyjuk, annál kevésbbé, mivel munkás életének oly társadalmi és politikai viszonyok képezik hátterét, melyek kevésbbé ismeretesek s a főváros közel multjára érdekes világitást vetnek.

Rupp Jakab a század legelső évében született, a hajdani királyi fővárosban: Budán, annak is a legbudaibb részében: Ujlakon. Idegen levegő körében nevelkedve, más anyanyelvű polgári elem közepett, negyven esztendeig oly hivatalban szolgált, a hol a gépies munka vala a főerény, de Rupp tulemelkedve, a régi szükkörü dikaszteriális hivatalnok-fölfogáson, iróvá, kutatóvá, szülővárosának elsőrangu helyrajzi ismerőjévé lett.

Ebből az okból érdemli meg a Rupp működése kétszeresen is elismerésünket.

A Rupp-család a XVIII. század elején származott be Stiriából előbb Sopronvármegyébe, majd meg Pestre, innen pedig a mult század végén, az akkor még első magyarországi városba, Budára.

Rupp Jakabnak Rupp János György volt atyja, jómódu mészáros mester. Jakab, ki 1800-ban april 13-án született, a budai nemzeti főoskolát látogatta, mely az akkori elemi iskolák között a legjobban volt szervezve. Az az elem, mely a városnak értelmes részét tette, javarészben ezekben a nemzeti iskolákban nyerte kiképeztetését. Egy ilyen teljes nemzeti iskola négy osztályból állott, kapcsolatban rajz- és zeneiskolával. Budán a század elején a várban két ilyen iskola volt: egy fiu- és egy leány-iskola. A gyermekek itt a magyar és német nyelv elemeit, a számolást és a vallástant tanulták. A kiben kedv vala: a rajzban és éneklésben, zenében tökéletesitheté magát. Budán 1807—8-ban 12 iskola volt, a tanitók javarészben papok: ferenczieik, a világiak idevaló születésü, u. n. plebejusokból kerültek ki.

A tanitók valamennyien tudtak magyarul, csak egy-egy öregebbnek képesitő-lajstromában olvassuk a klauzulát, hogy „nescit hungarice". Az iskolai kimutatások mind magyarul készültek, az egyes tankerületek igazgatói az elemi és egyéb nem-középiskolák kimutatásait magyar nyelven terjeszték föl a helytartó-tanácshoz. A közrendüek fiai, épen ugy mint a polgárokéi, a legalsó osztályban már rendszeresen tanulták a magyar nyelvet. Számokkal bizonyithatjuk, hogy 1800—1811-ig 4700—5000 között ingadozik a budai, a pesti s ó-budai iskolás gyermekek száma, kik mindannyian megismerkedtek a magyar nyelv elemeivel. Nemes rendüek vannak köztük legkevesebb számmal. Az ilyen nemes fiu azután, elvégezvén a nemzeti iskolát, átlépett a budai vagy váczi deák-iskolába, itt azután, ha elvégezte azt, fölcsapott vagy juratusnak vagy gazdának. Ha viszontag nem koronázta siker az efféle nemes tanuló igyekezetét, beállott katonának, rendszerint a huszárokhoz — a budapesti nemesekről foly a beszéd, — ott felvitték kapitányságig s öreg korukban szülővárosokban élvezték nyugdijukat. Példányok e fajból még most is láthatók.

Az iskolába járó gyermekek legnagyobb része azonban a közrendüek s a polgárok gyer-

RUPP JAKAB.

mekeiből állott, s ez a körülmény mutatja, hogy mily elemekből alakult a főváros akkori lakossága. Polgár volt minden önálló ipari vagy kereskedelmi üzlettel foglalkozó, esetleg nemnemes tőkepénzes, háziur, vagy gazda, ki a város törvényhatóságánál ilyenül — „civis"-ül — be volt jegyezve, akár illetőség, akár odatelepedés czimén. Közrendüek „plebejusok": a személyes szolgálatot tévők, kapások „fossores", szőllősgazdák, kurta-korcsmárosok, pap-zsellérek. A mi ennek a három elemnek az elterjedését illeti, e század elején majdnem ugyanazon határokat észleljük, mint most. A fővárosnak várbeli részében ugynevezett „urbs arcensis", a honoráczior, a nemesi s polgári osztály volt tulsulyban a közrendüek fölött: itt lakott a hivatalnokok hada, már t. i. a helytartó-tanácsé, meg az udv. kamaráé, nehány mágnás család, orvosok, ügyvédek s tehetős polgárok. A vizivárosban és u. n. Tabán vagy ráczvárosban a polgári elem egyenlő sulylyal bir a közrendüekkel, már az országut, Buda-Ujlak és a Krisztinaváros, hozzávéve még Ó-Budát is, majdnem tisztán „fossorok" kapás telepének nevezhető. És mégis bármily nagy különbség volt a három osztály között: az egyéni képesség kifejtése előtt nem volt elzárva az ut. Polgár gyermeke járt a deák-iskolába, igyekezete, s a hivatalok közelsége által kifejlett nexusoknál fogva, könnyen bejuthatott azokba. A helytartótanács és a kamara kezelő-hivatalai, sőt egyes szakmák mint a só- és vám-, a bánya- és fizető- hivatalok, a hol szakképzettség mellé még a szorgalmat is megkivánták, tulnyomóan a polgári-rendüek közül ujonczoztak. Megesett az is, hogy polgár, kiváló érdemeket szerezvén, nemességre emeltetett. Kapások gyermekei viszont, ha az iskolákat folytatták, vagy önszorgalmuk által némi önállóságra jutának, a polgári rendűek közé emelkedtek. Igy azután az iskola, a hivatalok központositása, némileg Budának, mint fővárosnak, sok tekintetben kiváltságolt helyzete az egyes néposztályok közeledését nagyban elősegiték. A nemesi osztály csekély számban lévén képviselve, kiváltságainak élét alig érezte meg a polgárság, s igy 1848-ban az egyenlősités a legkönnyebben mene végbe. Ha végigtekintünk a mostani értelmi osztályon, annak fővárosi születésü szerepvivői majdnem kivétel nélkül a polpári és a közrendből származnak. Ezt a körülményt az 1827/8-ki összeirásból lehet bebizonyitani. *

Rupp is, mint tehetős polgár gyermeke, elvégezve a nemzeti iskolát, folytatta tanulmányait, a gymnaziumot Váczott és Budán, a jogi tanulmányokat pedig Pozsonyban és Pesten végezte 1819-ben. A joggyakorlatot Pest-vármegyénél, majd a kir. jogügyek igazgatóságánál töltötte ki, mignem 1821-ben a m. udvari kamara levéltárához került dijtalan gyakornoknak.

Az 1848. előtti hivatalnok a maitól abban különbözik, hogy az ugynevezett hivatalioskodást különös szaktudománynak tekinté, melynek rejtélyeit csak a praxis magyarázza meg. Ez okból ugyszólván beleélte magát hivatalába, szerette azt mint a mesterember a maga szerszámját, s azután ugy hozzászokott, hogy végre azt gondolá: minden dolognak csak akkor van foganatja, ha hivatalos uton végzik el. Budán, a hol e század elején két nagy hivatal s számos kisebb hivatal volt elhelyezve, kiváló tér nyilt az ilyen nagyszerű alakulásokra. Itt volt a helytartótanács, a kanczellária után hatáskörben a legelső hivatal, a hova dicsőség volt bejutni fiatal embernek. A jogvégzett legelőbb végigment a hivatalos kezelésnek valamennyi szakmáján: beiktatáson, kiadáson, iratok tárán, stb., mig valamely osztályba mint dijtalan fogalmazó gyakornok nem került. Innen történt azután előléptetése. A nem-nemesek titkárságig; ha nemességet nyertek, alelnökségig is fölvihették. Az udv. kamaránál, mely Magyarországon a pénz- és adóügyet igazgatta, szakasztott ilyen volt a kezdet, csakhogy alsóbb hivatalaiban számos idegen meg polgári rendü vala, s ez okból társadalmilag tekintélye nem mérkőzhetett az előbbi hivataléval.

A fogalmazó-szaknak segédkezésére állottak a segédhivatalok: officia auxiliaria, nevezetesen: a kiadó, iktató hivatal s az irattár. Ezek mellett volt a levéltár, mint a segédhivatalnak a segédhivatala, az irattárnak egy része.

Az itt alkalmazott hivatalnokok a közönséges emberektől csak annyiban különböztek, hogy latinul is tudtak. A helytartótanácsnál jó részben 1833-ig, a kamaránál 1845-ig latin és német volt a hivatal nyelve: a mit gyermekkorában vérébe szivott a nemzeti nyelvből, hivatalos praxisa által ismét elfelejté a hivatalnok. Ez az oka annak, hogy sokan a régibb tisztviselők közül, kik nem magyar vidéken pillanták meg a nap világát, gyengébbek voltak a nemzeti nyelvben s igy a harminczas és negyvenes évek magyar kulturmozgalmai iránt nem is viseltethettek akkora érdekkel, mint azt a nemzet megkövetelte. S hogy a magyar irányu kultura iránti fogékonyság a hivatalnokok körében mégis gyökeret vert, az oly férfiak érdeme, mint a helytartótanácsnál a Jakab Istváné, a kamaránál Rupp Jakabé.

Voltak a kamarai levéltár tisztviselői között kitünő hivatalnokok mint Szigetváry, Neymeyer, Besze, Finánczy, Gervay stb., de a levéltári anyagnak magyar történelmi czélok tekintetében vett rendszeres földoldogozását *Rupp* Jakab kisérlette meg legelőször. Czech is, a kincstári levéltár e jeles igazgatója, sokat adott ki, de leginkább oklevéltani szempontból; Rupp negyven évi szolgálata alatt, ha hivatalos teendői nem foglalták el idejét, folyton munkálkodott, kivonatozott, összeveté a nyomtatott kutfőkkel. Hivatalos pályája, tekintve a régebbi tokozatos előléptetési rendszert, nem valami fényes. Gyakornokból segéddé, akczisztává, aztán kanczellistává, irnokká, majd indikanssá, sorjegyzővé, 1858-ben első osztályu regestranssá, lajstromozóvá lépett elő.

A mi tudományos működését illeti, Rupp legkiválóbb érdemeket szerzett magának a hazai éremtudomány körében, figyelemre méltó anyagot gyüjtött össze a hazai történetirás czéljaira s mint helyrajziró jelentős nevet vivott ki.

Ruppban nem csak a buvárkodásra volt érzék, rendkivül ügyesen rajzolt, s a mellett már kora ifjuságától fogva szenvedélyesen gyüjtögetett. Folytonos összeköttetésben *Weszerle* József és *Kiss* Ferencz jeles éremismerőkkel, levelezésben a külföld nevezetesebb gyüjtőivel, nem kimélve pénzt, f radságot, csakhamar igen tekintélyes pénzgyüjteményt állitott egybe, melynek alapját 1829-ben veté meg. Gyüjteményében a magyarországi érmek voltak a legbecsesebbek, köztük rendkivül sok ismeretlen; az ókori érmek is kiváló darabokban voltak képviselve. Megfordult a haza majd minden vidékén, beutazta Németországot, Németalföldet, továbbá Stájerországot, hol mindenfelé rajzolgatva, gyüjteményét kiegészitve, s könyvtári készletét gyarapitva, imigy numizmatikájának alapját veté meg. Működéséről az „Életképek" már a negyvenes években tesznek dicsérő emlékezést, munkájának megirására azonban gyüjtőtársai buzditák. „*Magyarország ekkorig ismeretes pénzei*" czimü magyar munkája két kötetben jelent meg; az első (az Árpádok kora) 1842-ben, a második (a Vegyesház) 1846-ban. Ugyane munka „Numi Hungariae" czim alatt a külföld tájékoztatására latinul is megjelent. Rupp művét az akkori magyar sajtó: az „Athenaeum" s a többi lapok, valamint a német, franczia, sőt oroszországi szaksajtó is a legnagyobb elismeréssel fogadták, s ezt az elismerést legnagyobb mértékben máig is megérdemli. Világos áttekinthető rendszer (nemek, nagyság, érték), elég csinos rajzok, mintegy 700, s e mellett nemcsak szorosan vett leiró módszer, hanem birálatos összehasonlitás s helylyel-közzel értékmeghatározások, teszik becsessé az azóta sem valami sokkal gyarapodott magyar nagy éremtani munkát. E munka, bár megjelenése óta harmincz év telt el, még mindig nem tartozik az u. n. tulhaladott álláspontok közé, máig is az elsőranguak közé számitható Ruppnak érdeme, hogy nagy áldozatok árán, s nagy fáradsággal (a pénzeket sajátkezüleg rajzolta) tette lehetővé a mű megjelenését. Mint egyetlen ilyfajta magyar munkát menten elkapkodták s s ma már csak antiquariusoknál kapható.

Szép éremgyüjteményétől az 1849-iki események következtében kénytelen volt megválni. Belső telkét az ostromlott osztrákok gyujtották föl, hogy a magyarok mozdulatait láthassák, a külső telkeken levő szőlőit pedig az ostromló magyar hadak pusztiták el. Anyagi szükség vitte rá, hogy kedves pénzein túladjon.

Az ötvenes évek elején döntő csapás érte a régi hivatalnokokat. A ki nem volt rászorulva, igyekezett tovább állani a fővárosban zaklatólódzó „Purifications-Comité"-k köréből, s nem vállalt hivatalt. A többiek, kiknek vagy családjuk érdekében, vagy egyéb okokból hivatalt kellett vállalniok, türték a bejött idegen, a legtöbb esetben tanulatlan elemek garázdálkodását. Rupp és társai nagy szolgálatot tettek a hazai tudományosságnak, mikor a kincstári levéltárat nem engedték, ugyszólván, kótyavetyére jutni, hanem szorosan összetartva, a régi latinos kulturának védelme alatt, mentették meg a sarczolástól. A kincstári levéltár személyzete oázist képezett a sok cseh és német pénzügyi hivatalnok közepette. Alapos képzettségükkel, latinos kis társadalmukkal, valóságos asbest-védművet vontak a levéltár elé. Nem is bántotta, de nem is merte bántani a levéltárat a többször változó kormányrendszerek egyike sem. Az első megdulás különben, mikor a horvát érdekü okleveleket ugyszólván kényszerrel vitték el Zágrábba: a zavaros idők elkerülhetlen tünete.

1850—1861-ig, nyugdijaztatásáig, Rupp szorgosan gyüjtögette az anyagot helyrajzi munkáihoz, melyeket az akadémia történelmi bizottsága adott ki Rómer Flóris és Toldy Ferencz ajánlatára. E munkái alapiták meg hirét a történetbuvárlat terén. Az I. kötet, mely *Budapest helyrajzát* adja,* kétségkivül a legjobb. A Budán és Pesten birtokos családok leveleiből, a Margitapáczák levéltárából, a X. században kezdve a XVIII-ikig folytatólag adja Budának, Pestnek s a kültelkeknek topographikus történetét. Ha fér is szó nem egy passzusához, de azért utbaigazitóul eddig nincs jobb kézikönyvünk.

E művével kapcsolatban föl kell emlitenünk azt a körülményt, hogy a budai vár egyes épületein látható történelmi jelző táblák feliratát Rupp Jakab jegyzetei alapján szerkeszték az 1863-ban e czélra alakult bizottság tagjai. Az eszme Arányi Lajosé, a kivitel érdeme azonban Rómer Flórist és Ruppot illeti.

Legterjedelmesebb munkája az, mely Magyarországnak helyrajzi történetét tárgyalja fő tekintettel egyházi intézményeinkre **. E műve szorgalommal, lelkiismeretesen rendszerezett becses kutfői anyagot nyujt hazánk topographiai és művelődési viszonyainak megismeréséhez.

Ezekben foglalhatni össze Rupp Jakabnak a hazai történettudomány körül szerzett érdemeit.

Ha még hozzá teszszük, hogy magánéletében őszinte, a mellett rendkivül szerény és kivált aggkorában visszahuzódó, mint családapa és gazda egyike vala a legjobbaknak ***, hű képét nyertük ama férfiunak, ki egész életén át teljesitette kötelességét hazája iránt, s mint typikus képviselője annak az osztálynak, mely bár idegen nézetek, a nemzet kivánalmait nem is sejtő körülmények közt fejlődött ki, hatásosan bizonyitja, hogy a főváros polgári osztálya nem csak most, hanem a multban is mennyire előmozditá maga körében a nemzetnek ugy anyagi, mint szellemi érdemeit.

Thallóczy Lajos.

Téli álom, téli képek!...

Téli álom, téli képek! —
Tudom, hogy csak azért élek,
Hogy meghaljak csöndesen,
S hírem, neszem ne legyen.

Fehér lepel . . . sötét felleg . . .
Ismerlek már, jól ismerlek!
Láng, ragyogás, virulat
Fekszik lábatok alatt.

Zúgó szél . . . szállongó varjak . . .
Érzem, hogy bármit akarjak:
A nyomor erős nagyon,
S nincs e földön irgalom.

* Budapest és környékének helyrajzi története 1868. Akadémia.

** Megjelent az I. k. 1870-ben, a II-ik 1872-ben, a III-ik 1876-ban.

*** Két izben nősült. Első neje Petrák Mária 1836-ban halt meg. Második neje Alojzia, kivel 1837-ben kelt egybe, Schönbauer Vinczének a siketnémák váczi intézete hirneves egykori tanárának leánya, kitünő gazdaasszony. Három derék fia van: Rupp Zsigmond kir. közjegyző, Imre főv. tanácsnok, a főváros előkelő polgárai, s vitéz kapitány fia Gyula, ki a bosnyák harczokban kapott sebben sinylik. Megemlitjük, hogy élte végén a „Nyilhegyi" előnévvel a magyar nemességet nyerte.

* Orsz. Levéltár. Conscr. Budae.

Rupp János

Rupp János, Kőszegről, cs. kir. udv. kamarai zenész fia, 1802-ben iratkozott be.

Fleischer Bécs

80.l

1140. Ismeretlen művész.
A XVIII. századból.

János Zsigmond.

Sima latrinápi eg
Mellig, kissé bal
zolva. Arcza csupasz
begombolt köntös és felha
gyöngysoron belül:

JOHANNES. SIGIS

Karimája, hát

Rezes ólom don
értéke 30 K.-- Havas En
907-96).

nök, budapesti lakos, 1928 szeptember 19-i; *Galló* Jó
gépészmérnök, debreceni lakos, 1928 november 6-i; *Heged*
Miklós gépészmérnök, sátoraljaújhelyi lakos, 1928 decem
29-i; *Heller* René Lothár gépészmérnök, budapesti lakos, 1
március 1-i; *Hübner* Jenő építészmérnök, budapesti lakos, 1
augusztus 16-i; *Jakab* Gyula gépészmérnök, pécsi lakos, 1
március 19-i; *Müller* László mérnök, budapesti lakos, 1
május 21-i; *Privány* Ferenc gépészmérnök, szegedi lak
1928 november 6-i; *Protzer* Béla mérnök, budapesti lakos, 1
június 7-i; nyilhegyi *Rupp* Jenő építészmérnök, budapesti
kos, 1928 november 30-i; *Saár* Elemér gépészmérnök, bu
pesti lakos, 1928 június 6-i; *Schöndorfer* Jenő gépészmérn
budapesti lakos, 1929 június 22-i; *Steinhardt* Antal épité
mérnök, budapesti lakos, 1928 július 27-i; *Szilágyi* Lajos m
nök, budapesti lakos, 1928 november 30-i; *Vértessy* Kor
gépészmérnök, budapesti lakos, 1929 február 27-i; *Zsadán*
Ármin József mérnök, egri lakos, 1928 július 21-i hatállyal.

Budapesti Mérnöki Kamara. 5652/1929.

Hirdetmény.

Az alábbi jegyzékben megnevezett kamarai tagoknak a Kamarához bejelentett, az alábbi jegyzékben feltüntetett utolsó címükre küldött hivatalos iratok azzal érkeztek vissza, hogy a címzett ismeretlen vagy ismeretlen helyre távozott.

A mérnöki rendtartásról szóló 1923 : XVII. t.-c. 12. §-ának első bekezdése a következő rendelkezést tartalmazza:

„A kamarai tag köteles lakóhelyének változtatását, valamint a kérelmére bejegyzett mérnökhelyettes alkalmazásának bármily okból bekövetkezett megszűnését a törzskönyvbe való bevezetés végett a Kamarához 15 napon belül bejelenteni."

Felhívjuk az itt megnevezett t. kamarai tagokat, hogy a Kamaránál e hirdetmény megjelenésétől számított 15 nap alatt, tehát ezévi október hó 14-én déli 12 óráig írásban jelentkezzenek és ezidőszerinti lakóhelyüket (lakcímüket) bejelentsék, mert ellenkező esetben a Kamara kénytelen lesz velük szemben fegyelmi úton eljárni és a fent hivatkozott törvény idevonatkozó rendelkezéseit alkalmazni.

A Kamara felkéri egyszersmind minden tagját, aki az itt megnevezetteket vagy ezek hozzátartozóit ismeri, hogy velük e hirdetmény tartalmát közölni és őket a szóbanlevő bejelentés kötelezettségére s az elmulasztás következményeire figyelmeztetni szíveskedjenek, ha pedig az itt megnevezettek ezidőszerinti lakcímét ismernék, úgy ezt a Kamarával kari érdekből közölni szíveskedjenek.

A Kamara tagjai név- és címjegyzéke e hiányainak kiküszöbölése a közel jövőben Kamaránk által a törvényhatósági bizottságokba küldendő tagok választására való tekintettel különösen sürgős és fontos.

Az ismeretlen helyen tartózkodó kamarai tagok és korábbi lakcímeik a következők:

Babos József erdőmérnök Szár, Fejér megye.
Back Sándor gépészmérnök Budapest, IV, Haris-bazár 6.
Bartók Ernő mérnök Szombathely, Gyár-u. 18.
Batyala Pál vegyészmérnök Bpest, V, Szabadság-tér 10.
Bayer Lajos mérnök Pécs, Makár-u. 59.
Becker Géza vegyészmérnök Bpest, I, Horthy M.-út 84.
Benedek Ernő gépészmérnök Pesterzsébet, Soroksári-út 38.
Benkovits Károly erdőmérnök Budapest, II, Vám-u. 11.
Béky Barna mérnök Budapest, I, Budafoki-út 5.
Bogisich Rezső mérnök Szombathely, Templom-tér 3.
Buchwald Lajos mérnök Kaposvár, Honvéd-u. 1.
Cziprián Gyula mérnök Pécel, Kölcsey Ferenc-u. 3.
Czitó Ferenc mérnök Sátoraljaújhely, Kazinczy-u. 59.
Csorna Dezső építészmérnök Bpest, VIII, Rákóczi-tér 8.
Dénes Jenő mérnök Sellye, Máv osztálymérnökség.
Dorogi Lajos mérnök Debrecen, Máv p. u.
Egry István dr. gépészmérnök Bpest, Rottenbiller-u. 28.
Erdélyi Viktor gépészmérnök Bpest, II, Margit-körút 7.
Erdős Andor mérnök Karcag, Kálvária-u. 2482.
Erdősi Aladár mérnök Zalaegerszeg, Tábor.
Ertl Tibor gépészmérnök Kistarcsa, gépgyár.
Fazék Gyula bányamérnök, Budapest, V, Dorottya-u. 12.
Fluck Dezső mérnök Szeged, Klauzál-tér 2.
Frank Mihály dr. mérnök Budapest, VI, Lázár-u. 16.
Gatterer Ferenc építészmérnök Győr, Batthyány-tér 5.
Gáti Béla gépészmérnök Budapest, IX, Gyáli-út 22.
Geiger Miksa mérnök Budapest, VII, Dohány-u. 71/a.
Gellért Sándor mérnök Budapest, II, Markovits Iván-u. 4.
Grünwald Gyula mérnök Budapest, I, Horthy M.-út 114.
Hanuszek János mérnök Budapest, II, Margit-rakpart 56.
Hegedős Károly építészmérnök Cegléd, Szövetség-u. 3.
Heimler Lajos mérnök Csorna, Máv osztálymérnökség.
Herbán Rezső gépészmérnök Bpest, VIII, Dobozi-u. 23.
Ligeti Dezső mérnök Budapest, VII, Rottenbiller-u. 28.
Löffler Béla építészmérnök Budapest, II, Margit-krt. 7.
Lórenz Ferenc mérnök Székesfehérvár, Deák F.-u. 14.
Lungagnini-Engelmann Henrik mérn. Bpest, II, Ostrom-u. 29.
Mattyasovszky Emil erdőmérn. Bpest, I, Kútvölgyi-út 35.
May Oszkár gépészmérnök Budapest, II, Fillér-u. 35.
Meinhardt Vilmos bányamérnök Ajka, Csinger-völgy.
Merza Dezső építészmérnök Felsőadacs-puszta.
Mooré Kálmán mérnök Samsoun (Törökország).
Mössmer Árpád építészmérnök Budapest, I, Attila-u. 8.
Nádray Zoltán mérnök Budapest, X, Juranits-telep 488.
Nemes László mérnök Budapest, V, Erzsébet-tér 13.
Németh Endre mérnök Bpest, V, Vilmos császár-út 7.
Novák Gyula mérnök Sopron, Baross-u. 3.
Orbán Károly mérn. Orosháza, IV, Erzs. királyné-út 346.
Pálffy Aladár vegyészm. Bpest, I, Horthy Miklós-út 18.
Perczel Aladár vegyészmérnök Arad, Strada Bratianu 12
Plechl-Morvai Szilárd gépészm. Bpest, I, Verpeléti-út 2.
Pogány Gyula mérnök Budapest, VI, Hunyadi-tér 10.
Pollacsek Zoltán mérnök Budapest, I, Halmi-út 17.
Radó Dezső mérnök Budapest, II, Tölgyfa-u. 14.
Remenyik Ernő bányamérnök Sárisáp.
Scheiber Miklós gépészmérn. Bpest, VIII, Népszính.-u. 25.
Schindler Szilárd mérnök Budapest, I, Alkotás-u. 27.
Schlamadinger Ottmár gépészm. Bpest, V, Alkotm.-u. 10.
Schmidek Géza gépészmérnök Bpest, III, Lukács-u. 6.
Schneider Antal gépészmérn. Bpest, II, Szemlőhegy-u. 8.
Schwalm György vegyészmérn. Bpest, VI, Nagy J.-u. 44.
Surjánszky Vilmos fémkohómérn. Bpest, II, Donáti-u. 53.
Smitz Lajos építészm. Debrecen, Szent Anna-u. 10—12.
Szalai István mérnök Budapest, V, Váci-út 34.
Szili László gépészm. Bpest, II, Keleti Károly-u. 26.
Szöllősy Elemér mérnök Bpest, I, Villányi-út 6.
Sztrókay József mérnök Bpest, II, Szilágyi Dezső-tér 4.
Szügyi Gyula erdőmérnök Kútfej.
Tarnay Kálmán gépészmérnök Budapest, Fertő-u. 14.
Tauber Sándor gépészm. Budapest, II, Margit-rakpart 51.
Täubel Géza építészmérnök, Budapest, VII, Aréna-út 10.
Torma István gépészmérnök Budapest, X, Szabóky-u. 28.
Trinkl Imre mérnök Budapest, I, Horthy Miklós-út 18.
Varga Gyula gépészm. Budapest, I, Horthy Miklós-út 20.
Vámos Tibor építészmérnök Budapest, V, Ügynök-u. 10.
Vásárhelyi Andor gépészm. Bpest, VII, Hernád-u. 54.
Vladár József mérnök Budapest, II, Fő-u. 59.
Weiszberger Ferenc vegyészm. Bpest, V, Korall-u. 31.
Wessely Imre vegyészmérnök Pécs, Szigeti országút 14.
Zelkó József mérnök Budapest, I, Elek-u. 14.

Budapest, 1929. évi szeptember hó 25-én.

Thoma s. k., titkár.

Budapesti Mérnöki Kamara 5647/1929. sz.

Hirdetmény.

A Budapesti Mérnöki Kamara közhírré teszi, hogy a Mérnöki Kamara tagjainak fenntartott munkák tárgyában kiadott 127.000/1929. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet 5. §-a 2. bekezdésében foglalt rendelkezésnek megfelelő, jogosítványok kiadására irányuló kérelmek céljára szolgáló folyamodvány-űrlapok ez évi szeptember hó 30-tól kezdődőleg a Kamarában darabonként 8 fillér önköltségi áron az érdekeltek rendelkezésére állanak.

Budapest, 1929. évi szeptember hó 24-én.

Thoma Frigyes s. k., titkár.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A kereskedelemügyi miniszter úr üdvözlése. Kossalka János dr., a Kamara elnöke 10 tagú küldöttség élén tisztelgett szeptember hó 19-én Bud János dr. kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnál s őt, mint a Kamara felügyelő-hatóságát, kineveztetése alkalmából üdvözölte; kérte Kamaránk számára a miniszter úr támogatását és súlyos kérdéseink megoldásához jóindulatát.

A miniszter úr megköszönve az üdvözlést, biztosította a küldöttséget a mérnöki kar iránti jóindulatáról és kijelentette, hogy mint minden kérdést, úgy a Mérnöki Kamara eléje kerülő ügyeit is az egyetemes országos érdekek szemmeltartásával fogja intézni.

A miniszter úr azután szívélyesen elbeszélgetett a küldöttség tagjaival. Szóba kerültek a fenntartott mérnöki munkákkal kapcsolatban a Kamara és az ú. n. Mérnöki Rendelet ellen elhangzott kifogások. A rendeletre vonatkozólag a miniszter úr kijelentette, hogy nem ismeri még a kérdés minden részletét s csak akkor fog vele foglalkozni, ha az egész anyag előtte lesz.

Budapesti Mérnöki Kamara 5646/1929.

Hirdetmény.

A Budapesti Mérnöki Kamara 1929. évi rendes közgyülését ez évi november hó 10-én avagy, határozatképtelenség esetén ugyanazon hó 17-én fogja megtartani.

Felhívjuk a Kamara t. Tagjait, hogy a közgyüléshez esetleg intézendő önálló indítványaikat október hó 11-én, déli 12 óráig a Kamara titkárához benyujtani szíveskedjenek.

Budapest, 1929. évi szeptember hó 24-én.

Thoma Frigyes s. k., titkár.

A Kamara választmányának 125. üléséből. A választmány 1929. évi szeptember hó 20-án rendes ülést tartott. A választmány tudomásul vette, hogy a Kamarának a M. Kir. Államvasutaknál teljesítendő pályafenntartási munkáknak vállalati úton való végrehajtása tárgyában előterjesztett kérelmére a m. kir. kereskedelmi miniszter úr leiratot intézett a Kamarához, mely szerint az államvasutak kétvágányú vonalain huzamosabb ideig tartó vágányzár alatt elkészítendő felépítménycsere vállalati úton való végrehajtásának nincs elvi vagy gyakorlati akadálya, feltéve természetesen, hogy ez a munkáltatás az államvasutakra nézve tényleg gazdaságosnak mutatkozik. Ehhez képest a m. kir. kereskedelmi miniszter úr egyidejüleg felhívta az igazgatóságot, hogy valamely ilyen nagyobbszabású pályarekonstrukciós munkára — egyelőre kísérletképen — hirdessen zártkörű versenytárgyalást és ha az előnyösnek mutatkoznék, a munkát adja vállalatba. Azt, hogy ez a rendszer kiterjedtebb mértékben alkalmaztassék, ezen első kísérlet eredményeitől teszi függővé.

Az érdekképviseleti törvényhatósági bizottsági tagok közelgő választására tekintettel, a választmány az 1929. évi XXX. t.-c. és e törvény tárgyában kiadott 3217—1929. B. M. rendelet figyelembevételével megállapította a választási eljárási szabályokat és bizottságot küldött ki a választási elnökök és helyettes elnökök jelölésének megejtésére.

A választmány foglalkozott a magánalkalmazottak szolgálati viszonyát szabályozó törvényjavaslat újabb előadói tervezetével és elhatározta, hogy a kereskedelmi miniszter úrtól kérni fogja, miszerint az észrevételek megtételére kijelölt határidő f. évi október hó 15-ig meghosszabbíttassék.

A választmány egyebekben az 1929. évi elhalasztott rendes közgyülés összehívásának kérdésével és önkormányzati ügyekkel foglalkozott.

Német műszaki vállalatok magyarországi képviselete. Egy németországi cég Magyarország részére cserző- és bőrfeldolgozó-gépek eladására, egy másik németországi vállalat pedig közvágóhídi és állati hulladékot értékesítő vállalatok berendezésére keres Magyarországon képviseletet. Ez utóbbiknál főleg olyanok jönnek számításba, mint akik pl. Borsig, vagy Humboldt stb. cégeket képviselnek. A Kamara igazolt tagjai az iratokat a Kamara helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által hozott jogerőre emelkedett határozattal felvett új tagok:

de Châtel Ottó vegyészmérnök, Bpest, VIII, Kálvária-tér 8. — *Jób Imre* gépészm. és közgazd. mérnök, Bpest, III, Bécsi-út 3. — *Komlós* Hugó vegyészmérnök, Bpest, X, Belső Jászberényi-út 1. — *Várnay* Marianne építészmérnök, Bpest, VIII, Rökk Szilárd-u. 2.

Hirdetés a mérnökök nyilvántartásába való felvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1929. évi szeptember hó 20-án tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Mérnökök Nyilvántartásába felvette:

Báthori Gyula, sz. 1883, műszaki tisztviselő, 70. §, Füzfő. — *Bródy* Mariska, sz. 1893, középisk. tanár, 70. §, Bpest, II, Margit-körút 40. — *Dr. Tóth* Sándor, sz. 1891, bölcsésztudor, műszaki tisztv., 70. §, Bpest, VIII, Baross-u. 77.

A felvételről szóló értesítés 1929. évi szeptember hó 21-én kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 70. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1929. évi október hó 21-én déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1929. évi szeptember hó 20-án tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Báthori Gyula, sz. 1883, műszaki tisztviselő, 70. §, Füzfő. — *Bródy* Mariska, sz. 1893, középisk. tanár, 70. §, Bpest, II, Margit-körút 40. — *Czeitler* Béla, sz. 1883, okl. gépészmérnök, Bpest, I, Budafoki-út 81. — *Csorba* József, sz. 1890, kat. mérnök, Szeged, Felsőtiszapart-u. 24. — *Gaál* László, sz. 1902, okl. gépészmérnök, Szombathely, Borits Béla-u. 10. — *Gál* Béla, sz. 1898, okl. vegyészmérnök, Ujpest, Baross-u. 99. — *Gáspárdy Gyula*, sz. 1900, okl. gépészmérnök, Eger, Vadász-u. 6. — *Geszti* József, sz. 1878, okl. gépészmérnök, Bpest, V, Tátra-u. 6. — *Gyéresi Szász* Aladár, sz. 1886, okl. gépészmérnök, Győr Árpád-u. 39. — *Győri* István, sz. 1897, okl. mérnök, Miskolc, M. kir. Államépítészeti hiv. — *Hegyeshalmi Halassy* Tibor, sz. 1894, okl. gépészmérnök, Bpest, I, Hidegkúti-út 23. — *Halmos* László, sz. 1895, okl. gépészmérnök, Bpest, VII, Alpár-u. 8. — *Horváth* Jenő, sz. 1898, okl. gépészmérnök, Bpest, I, Csend-u. 28. — *Klein* Ferenc, sz. 1894, okl. gépészmérnök, Bpest, II, Bólyai-u. 8. — *Kováts* Jenő, sz. 1902, okl. gépészmérnök, Budafok, Rendőr-u. 6. — *Kozma* László, sz. 1899, okl. gépészmérnök, Bpest, Alsóerdősor 22. — *Krausz* Sándor, sz. 1888, okl. bányamérnök, Somsálybányatelep. — *Mészöly* Miklós, sz. 1902, okl. gépészmérnök, Bpest, VIII, Nagyfuvaros-u. 27. — *Nagy* János, sz. 1896, okl. mérnök, Baja, Várady érsek-u. 16/d. — Ifj. *Simák* Lajos, sz. 1901, okl. mérnök, Baja, Mátyás király-u. 6. — *Skuteczky* Ernő, sz. 1898, okl. mérnök, Bpest, IX, Soroksári-út 38. — *Szécsi* Dezső, sz. 1891, okl. mérnök, Bpest, VI, Aréna-út 132. — *Tescher* Andor, sz. 1878, okl. gépészmérnök, Bpest, IX, Mester-u. 3. — Dr. *Tóth* Sándor, sz. 1891, bölcsésztudor, műszaki tisztv. 70. §, Bpest, VIII, Baross-u. 77. — polyáni *Tuzson* Tibor, sz. 1896, okl. gépészmérnök, Bpest, I, Budafoki-út 3. — *Vágó* István, sz. 1897, okl. gépészmérnök, Bpest, VII, Barcsay-u. 6. — *Wessel* Béla, sz. 1901, okl. gépészmérnök, Budafok, Gyár-u. 15. — *Wolf* Vilmos, sz. 1875, okl. gépészmérnök, Bpest, VI, Aréna-út 126.

A felvételről szóló értesítés 1929. évi szeptember hó 21-én kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9., illetőleg 70. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1929. évi október hó 21-én déli 12 óráig a *Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

Elhalálozott tagok. A Mérnöki Rendtartás 12. §-a harmadik bekezdésének megfelelően, hivatalos jelentés alapján a Kamara tagjai soraból töröltettek: *Báthori* István építészmérnök, miskolci lakos, 1929 február 1-i; *Bódy* János mérnök, kispesti lakos, 1929 május 4-i; dr. *Deutsch* Lajos vegyészmér-

Schwartz, Johannes Christophorus
Schwarz, Michael
Schweÿer, Andreas
Schyrmer, Georgius
Schyrmer, Johannes
Sebastianus Aurifaber
Segesváry, Stephanus
Seibriger, Michael
Seiller, Johannes
Seitz, Isaac
Seler, Stephanus
Sicherl, Blasius
Sigerus, Petrus I.
Sikett, Laurentius
Simon Goldschmied
Skala, Augustinus
Slabus, Nicolaus
Sodomka, Georgius
Sodomka, Georgius
Sodomka, Johannes
Sole, Josephus
Sommer, Michael
Somogyi, Balthasar
Soszperger, Josephus
Spanik, Andreas
Sperndorfer, Andreas

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
683	?		— **Ruppani,** ca. 1800. Ilyen nevű ötvösnek tulajdonítják az alábbi tárgyakat Gigante G. A. ékszerész sz. közlése szerint. — *Nach H. G. A. Gigante werden ihm zugeschrieben:* Öröklámpa, két darab. — *Ewige Lampen, 2 Stück.* Szent Vitus temploma — *St. Veitskirche, Fiume.*

XV. évfolyam Budapest, 1894 junius 3. 23-ik szám

ORSZÁG-VILÁG

SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ KÉPES HETILAP

Hirdetések helyben fölvétetnek a kiadóhivatalban (Hold-utcza 7) és bármelyik hirdetési iroda utján. * FELELŐS SZERKESZTŐ: DR VÁRADI ANTAL * Franczia-, Angolország-, Belgium- és Hollandiából hirdetéseket John F. Jones & Cie. (Páris) irodájától fogadunk el.

SZERKESZTŐSÉG: Budapest, VIII. kerület, kerepesi-út 1. szám hová a lapnak szánt közlemények küldendők.

KIADÓHIVATAL: Budapest, V. kerület, Hold-utcza 7. szám.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: Egész évre ... 8 frt | Negyedévre ... 2 frt — kr. Félévre ... 4 » | Egy hóra ... — » 70 »
Egyes szám ára 20 kr., kettős számé 40 kr.

Az előfizetési pénzek csakis az »ORSZÁGOS IRODALMI RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG«-hoz az »ORSZÁG-VILÁG« kiadóhivatalának (Budapest, V. kerület, Hold-utcza 7. szám) küldendők.

Tóth Kálmánról

A bajaiak szép ünnepre készülnek: a város legnagyobb fiának, Tóth Kálmánnak emlékszobrát leplezik le.

De ez az ünnep nem maradhat csupán a bajaiaké. Nemcsak az ő városuk legnagyobb fia volt Tóth Kálmán. Talán csak nem feledte el még a magyar nemzet, hogy Tóth Kálmán néven neki egy nagy poétája volt, költője a szabadságnak és szerelemnek, őre Petőfi hagyományainak?!

Hogyan indúlt meg pályája? Gyerekfővel belevetette magát a szabadságharcz küzdelmeibe. Szó nélkül tette meg azt, a miről mások versben és prózában annyit prédikáltak s még se mertek vállalkozni rá: tett a hazájáért. Az a pelyhes ajkú fiú, a ki büszkén hordozott a keblén mindenütt egy fakó újságpapirost a nyomtatásban megjelent első versét, jó helyen tanúlta meg, hogy kell hazájáért lelkesedni: kinn a csatatéren.

És megtanúlta, jól megtanúlta. Végigpillantok hamarjában költőink során: nem, nem volt egy sem Petőfi óta Tóth Kálmánon kivül, a ki olyan hatással és oly szerencsével tudta volna megszólaltatni és viszhangra kelteni a hazafias érzelmeket.

TÓTH KÁLMÁN

Az *Ország-Világ* részére rajzolta *Ruppert Antal*

Vajda mélyebb, de nehézkesebb; Tompában és Aranyban kevesebb a líra, tehát kevesebb a közvetetlenség is.

Petőfi utánzójának mondták Tóth Kálmánt; talán inkább örököse. Kevesebb erő és kevesebb szenvedély; de hiszen a viszonyok is megváltoztak. Petőfi prófétája lehetett a jövőnek, később heves agitátora a mozgalmas jelennek; Tóth Kálmán csak az emlék virágait szedte a múltból. Visszamutatott: nézzük meg még egyszer, nézzük meg mindig, ne feledjük el soha, milyen szép volt az a közelmúlt, milyen nagy idők mesgyéjét léptük át.

Ébren tartotta bennünk mindig a szép múlt emlékezetét a hosszú éjszaka alatt: nagy és nem kicsinyelhető érdeme ez Tóth Kálmánnak.

Azután úgy fordúlt az idő, hogy az elnyomatás után — még csak alig érezhetőleg — szabadabb áramlat indúlt meg. Tóth Kálmán vette észre legelébb; s volt rá gondja, hogy ezt a kicsinyke szabadságot is kihasználja. A *Bolond Miska*, ez a politikai élczlap, melyet ekkortájban indított meg, igazán missziót teljesített a hazafias agitácziók terén.

Csípős gúnyján a nemzet régóta kaczagott már, ösztökélő hazafias intelmein régóta okult már, mikor a kormány észrevette, hogy micsoda hatalom ez a kis újság s mennyit ártott már eddig is neki. Aztán már lefoglaltathatta a lapot, pörbe vonhatta, becsukhatta a szerkesztőjét, későn volt: misszióját híven betöltötte a *Bolond Miska* s a nemzetet lethargiájából ekkorra már fölverte, szúnyadó erőit új életre fölébresztette már.

Az alkotmányos élet beálltával Tóth Kálmán képviselő lett. Nem igazi politikus, csak képviselő. Érzéke a politika szövevényei iránt nem sok volt; de hazafisága, komolysága annál erősebb.

A mennyit elbeszéltünk, az bőven elég volna arra, hogy a mai ünnepen rokonszenvvel tekintsünk Baja felé: ennyi érdemet nem jutalmazhat méltóan egy város kegyelete, ennyi érdem egy nemzet háláját hívja ki.

De nem volt-e egyéb is Tóth Kálmán? Nem volt-e első sorban édes szavú poétája a szerelemnek, a kiért kora lelkesedett s a kit bizony, nagy kár magatokra, ha nem olvastok ma is. Mert annyi bensőséggel és oly tiszta lírai hanggal rég nem írtak minálunk szerelmi dalokat. És az érzelemnek olyan gazdag világát rég nem tárta elénk senki oly költői erővel, mint Tóth Kálmán.

Kinn a pusztákon éneklik akárhány dalát, szerelmes lánykák elmerengenek akárhány versén. Talán már azt se tudják, hogy ki írta. Az az alföldi halászlegény, a ki erős bariton-hangján eldalolja azt a nótát, hogy *Fütyül a szél*..., bizony aligha sejti,

hogy nem kinn a nép ajkán termett a szép nótája, hanem egy sápadt, didergő fiú írta, mikor egymagában kinn bolyongott a bajai temetőn. Hanem azért énekli, mert úgy szívéhez nőtt az a dal! Merített papíron, aranyos kötésben megjelenő új verseskönyvek, ejh, de sokan megirígyelhetnétek ezt a diadalt.

S a Nemzeti Szinházban ma is tapsolunk még Tóth Kálmán darabjainak. Mert az érzelmes lírikus kitünő drámaíró is volt. Az akkor divatozó darabok közül az idő sokat ad acta tett már, Tóth Kálmánéból is nehányat: de nem egy színműve ma is friss erővel hatni tud még s belső értékük hosszú életet biztosított nekik.

Az irodalomtörténetnek nagy alakja Tóth Kálmán; jusson hely emlékének a mi szívünkben is.

Tóth Kálmán emlékezete*

— A bajai hölgyek díjával jutalmazott pályamű —

Jelige: *Minden dala igazság volt*

Itt áll tehát a költő érez-alakja,
A hol öröklé lelke lánghevét.
A **halhatatlanság** dicsfénye rajta,
Hol egykor annyit **éltették** nevét!
Közel az Alföld üdvözlő rónái,
Távol a Felföld tapsa, hozsannái,
Körülte lelkes, ünneplő sereg,
Hogy szent emlékét dicsőítse meg.

Óh, úgy van, úgy: a szeretett, az áldott,
Megénekelt föld ez, hol született,
A hová lelke mindig visszavágyott,
Ez az a »**domb**«, a fáktól környezett.
Virágos kert, nem: Helikonnak berke,
Innen omolt a forrás habja szerte:
A dal, mely vonzott, eszme, mely hatott,
Mind, mind — lelkével itt fogantatott.

S itt játszott egykor, mint kis »**fürge**« gyermek,
Ez utczákon, a régi »**homokon**«,
Majd innen ment a harczba s itt kesergett
Ősz atyjával, hogy elbukott a hon.
Csak félig ifjú s már e harcz tüzében!
E köny szemén, e harmat hull az éjben . . .
S a »**szép vadrózsa**«, mely itten fakadt,
Itt nyilt tovább, a nagy gyász-éj alatt.

Óh, az az éj a sírok éje volt!
Hit és remény és minden odaveszve!
Lét és nem-lét mesgyéin bujdokolt
A Géniusz: a Nemzet-Íge, Eszme.
Voltak virrasztók, voltak gyászolók,
Elfojtott, megtört hangon síratók,
Midőn az éjben, friss galy-ág bogán
Fölzeng egy bűvös ajkú csalogány.

Ez ifjú szívén egész kikelet!
Tavasz nyílása, virágfakadás.
S költészet árad, édes-bús, meleg . . .
Bűbáj a fájó sebeken, csodás.
Hegesztő gyógyír volt az ének árja,
S lőn, hogy figyelve várt a hon dalára;
Szívéhez úgy hozzászólt az a dal,
Vígasztalást lelt benne a magyar.

Csak »**sírjon, ríjjon a hegedű**« s csengjen
»**A bú lélekharangja**«, a pohár!
Ez a derű a honfiúi lelken
Egy szebb jövőnek hajnalpírja már.
S elő, nagy alakok! Ah! mint ragyog
A történet velük! »**Ki volt nagyobb?**«
Ki nem gondol még hittel a jövőre?
S gyújtott az apotheosis: »**Előre!**«

Fel, őserőnk magasztos tudatára
A csüggedés mélyéből, óh magyar!
A hősi példán s honleány szavára
Aczélosodjék lélek és a kar . . .
Ki »**zászlót hímzett**«, sebre gyolcsot tépett,
Halld, hogy szólt az, mint »**Szilágyi Erzsébet**«,
Halld hős »**Losonczi**« méltó »**özvegyét**«,
És lelkesülj, óh ifjú nemzedék!

Zengett a dal . . . Most gyöngéd szerelemről
S ajakra kelt, úgy vonzott, megkapott!
Majd fenséges, mély hazaszeretetről
S bejárt kunyhót, palotát — szinpadot,
Hol hirdeté »**az özvegy**« haza sorsát,
S dörgött Dobó: »**Ez a föld Magyarország!**«
Mint várfalán le az ágyútorok . . .
Csak azt hallók még: szívünk hogy dobog!

Lehet-e jobban, a velőkig hatva,
Közszellemet izgatni, lehet-e?
Lehet! S a gúnynak ostorát ragadta
És csapkodott kegyetlenül vele.
A ki kaczajra kél, már győz, — mi győztünk:
Báb s torz-alakká vált a rém előttünk;
Ki nyelvünktől is megfosztani jött:
Nevetség tárgya, semmi, semmi több!

Hah! jól tudták ezt ellenségeink
S alkura hívták, rút próbára tették,
De lelke szikla, lelke meg nem ing;
Börtönbe hát! És börtönbe vetették!
Elzárhaták, — hatását nem a népre!
S ő büszkén, bátran lépett börtönébe;
Nyugodt lakója zord, sötét falának,
Kinek eszményi **vértanúk** valának!

S baráti: egy Deák, Eötvös, Kemény!
Együtt jár lelke s vezérszellemük.
Őrként azok a vész hullám-hegyén,
Dalolva száll ő, mint sirály, velük.
És dala jós, mert »**a mit Isten végze**«,
Úgy lőn: hajónk a biztos révbe ére,
Hol a szabadság oltárai állnak . . .
— Ez volt a költő, ki zengett korának!

Nem várt jutalmat s szülővárosától
Az érte mégis, a legszebb, nagyobb:
Részt kérhetett az új honalkotásból:
Munkálhatott, hol társi, a nagyok!
S ő boldog, ha a nemzetépülethez
Közmunkásképen egy-egy követ helyez;
Boldog, mint polgár, sikert küzdve ki
A szülőváros **nevében** s **neki**.

Mint ember, óh, hogy boldog nem lehet,
Csak akkor, ha a szent küszöbhöz ér —
S »**édesanyja ölébe**« hajt fejet;
»**Az agg bokornak suttog a levél**«.
Mit szíve itt súg, a fájó, a sebzett,
Legmegkapóbb e dala mind, a legszebb!
Könny, mit szeméből titkon ejtve hint . . .
A nagy tenger legdrágább gyöngye mind!

S a tenger nagy, a tenger végtelen:
A szenvedély oly mélységes szívében!
Óh, abból annyi, annyi dal terem,
A szerelemnek igazgyöngyeképen.
S a kit nem birt nő boldogítani,
S ki nem tudott még sem »**lemondani**«:
Koszorúval a nők megszentelék
»**Szerelmei**« örök költészetét.

S még zeng a lant, »**a nők költője**« lantja,
Ünnepli még a szinpadon siker,
S lelkünket újra s újra elragadja
A vértanúk dicső emlékivel:
Midőn leroskad, — s mely dalában éppen
Úgy megragad, mely az ő énekében
Világköltészet csúcspontjára száll:
Csontkarjaiba zárja a — »Halál«.

Nem! Nem halt ő meg, csak »**elköltözött**«,
Emlékét őrzi sok, sok alkotása!
Emléke ott él a nagyok között,
Emléke itt — nemes alakja mása.

S miképen hálás szülővárosa
El nem felejti nagy fiát soha,
Úgy nem a nemzet széles e hazán,
Mely lelkesült és lelkesül dalán!

Dömötör Pál

* A költőnek Baján, szülővárosaban emelt emlékszobra leleplezésénél, a mai napon, szavalja a szerző. Megjelent a *Tóth Kálmán Emlék-Album*ban.

Deák Ferenc egy fiatal leányhoz.

A *Budapesti Szemle* szeptemberi füzete — szenzációs. Hogyan, az öreg Szemle és szenzáció, mint illik ez össze? Úgy, hogy legutóbb megjelent füzetének élén lenyomtatta Deák Ferenc egy nem politikai, fiatal leányhoz írott hosszu levelét. A folyóiratból mi is lenyomatjuk e levelet fiatal leányok épülésére és a közönség gyönyörűségére. Az ereklyét, mely egyszersmind élvezetes olvasmány, *Kónyi* Manó bocsájtotta a közönség színe elé. Kónyi, a ki Deák leveleit és — mondhatnók — politikai hagyományait összegyüjtötte, irásba és könyvbe foglalta. Csudálatos, hogy Deák Ferenc ez egyetlen poétai munkája eddig titokban maradhatott! Jó volna parlamenti határozatot provokálni, hogy Kónyi Manó közrebocsássa mindama titkos irodalmi kincseket, a melyeket hétzáros leveles ládájában őriz. De egyelőre bízzuk a titkok szenvedélyes és szerencsés őrét Gyulaira, a mennyire lehet, majd elbánik vele. A szemle szerkesztője akárhogy veszekedjék is a zsurnalisztikával és a fiatalsággal, a legkitünőbb és legpasszionátusabb szerkesztők közül való. Folyóirata nem hogy hanyatlanék, mind jobb és jobb. Ha valakinek kedves az összehasonlítás, a szemle szeptemberi füzetét összehasonlíthatia akármelyik európai hírnevü folyóirattal, a magyarral nem fogunk szégyent vallani. Négy kitünő essay is van benne; Richter Aladártól a nyugateurópai főiskolák természettudományi életéről, Radó Antaltól olasz irodalomtörténeti kérdésről; Roscherről Földes Béla, Budenczről Munkácsi Bernát ír. Természetesen, a Gyulai lapjából a polemikus cikk sem hiányzik. A szépirodalmi rész nagyobbik fele; fordítás, de jó fordítás, jó eredetiből. A kritikai rovat is gazdag, érdekes is, részben — igazságtalan is. *i* birálja *Benedek* Elek két új könyvét, nagyon nagy mértékkel mérve, akadékoskodva, detektív módra, mind hibák, bűnök, botlások után kutatva. Előrebocsátjuk, hogy e könyvek részei nem ezekben a lapokban jelentek meg, megjegyezzük, hogy mi sem tartjuk Benedek Eleket annak, a minek a közönség és kritikánk egyrésze, tudniillik máris klasszikus írónak. De a Budapesti Szemle birálója Benedek Elek két kis könyvétől legelsőbben is megköveteli: hogy tíz nagy könyvre való tartalom legyen benne Aztán: olvadjon el az érzéstől, de kemény legyen mint a szikla, objektív, mint Herbert Spencer. A biráló nagyon rossz néven veszi Benedektől, hogy novellás kötetéből »nem igen ismerhetni meg a székely népet.« Persze a szív könyvéhez mappákat, ábrákat, etnográfia tabellákat is kellett volna önnek rajzolnia, szegény kolléga. Ám ha megteszi, akkor éppen jaj önnek! Az a kritika nem kritika, hanem rossz kedv és zsémbesség. De nem kedves, mint a Gyulaié rendesen, hanem okvetetlenkedő, még a dícséreteiben is kellemetlen, mert vállveregető.

Az ágyai erdő kápolnája.

Ott, a hol az ifjú *László* királyi herceg piros vére utolsó vadászata alkalmával a zöld pázsitot nedvesítette, mélyen az ágyai erdőben, felhangzott most szerdán a bánatos szülők és testvérek zokogása. Eljöttek valamennyien, hogy jelen legyenek az *emlék-kápolna* fölszentelésénél, a mely ugyanarra a helyre van épitve, a hol a fiatal királyi herceg önmagát halálosan megsebesítette.

Az épületet, a melynek alább látható rajzát *Ruppert* Antal készítette, három ablak világítja meg. Az oltár azon a helyen áll, a hol a meglőtt vadmacska volt. A kápolna ajtaja előtt látható kis vadalmafácska az a fa, melybe a herceg a lövés után belekapaszkodott. Közvetetlenül a vadalmafa és a rácsos kerítés között fektették le a királyi herceget és kötözték be sebét. E helyre egy emberhosszuságu márványlap van fektetve. Erre e sorok vésvék:

Scio quia resurget
in resurrectione
in
novissimo die!

A kápolna ajtaja fölött látható emléktáblára e sorokat vésték:

Fiat voluntas tua
Sicut in † coelo
et in terra.
MDCCCXCII. II. IX.

A fölszentelési ünnep szerdán folyt le. A fölszentelést *Ottványi* Pál kisjenői plébános teljesitette és ő mondotta el a gyászmisét is, valamint egy remek imát az elhunyt lelkiüdveért, a mely mélyen meghatotta a jelenlevőket. József királyi herceg a szertartás befejezte után reszkető hangon mondott köszönetet e szavakkal: Uraim, köszönöm, hogy gyászomban résztvettek, s azt kívánom az úristentől, hogy se önök, se családjaik ne érezzék azt soha, a mit mi érezünk most.

Az ágyai erdő mélyében magánosan áll egy kis kápolna. Mutatja azt a helyet, a hol deli királyi hercegnek vére nedvesítette az illatos füvet. . . .

Az utolsó Migazzi.

Aranyos-Maróthon a napokban temették el gróf Migazzi Vilmost, a ki utolsó sarja volt családjának, a mely a mult század közepén származott át Ausztriába és onnan Magyarországra.

A Migazzi-család, mint a név hangzása is elárulja, olasz származásu s a *cinque cento* idején, a művészetek fénykorában virágzott. A család 1578-ban kapta a római birodalmi nemességet, 1606-ban pedig lovagi rangra emelték. A grófi címet 1698-ban kapták a Migazziak. A legnagyobb szerepet a család összes tagjai közül nálunk *Migazzi Kristóf* gróf játszotta, a ki egymásután lett bécsi bibornok érsek, római birodalmi herceg és számtalan előkelő rendjel tulajdonosa.

Migazzi Kristóf prototipusa volt a *gavallér* főpapoknak és midőn váci püspök volt, hatszázezer forintnál többet áldozott Vác érdekeinek előmozdítására. Mária Terézia *édes anyánk*, mint a *Bécsi Magyar Kurir* nevezte a nagy királynőt, különösen kitüntette Migazzi Kristófot és többízben látogatásával is megtisztelte. Egy ilyen látogatás emlékét őrzi a Verőce mellett ma is fennálló és *Migazzi* név alatt ösmeretes kastély, melynek története a következő.

A visegrádi felső vidéken volt a püspöknek egy szerény kis nyaralója, a hová egy alkalommal elvitte a királynét. Mária Teréziát annyira elragadta a táj szépsége, hogy így kiáltott fel:

— *Itt szeretnék lakni nyáron — mert ez Magyarországnak a legszebb pontja.*

Migazzi püspök nem szólt semmit, de mikor másnap tovább utazott a királynő, nagy csöndben hozzáfogatott az épitkezéshez. *Édes anyánk* pedig, a ki nem tudta elfelejteni, hogy 1741 szeptember 13-án a magyar urak lelkesedése mentette meg ingadozó trónját, végigutazott az országon, és mindenütt kegyének jeleivel halmozta el a nemességet. Számtalan jóizü adoma maradt utána ebből az útból. Ilyen a következő is: A nagy királynő Kassán járva, bement egy szegényebb rend kolostorába, a hol a barátok örömmel látták, de nagy szegénységük miatt még egy *szőnyeget* sem teríthettek a lépcsőre. Mária Terézia, a ki rendkívül szerette a fényüzést és atyja udvarában a spanyol etikette szigoru szabályai szerint nevelkedett, nagyon megütközött ezen, s megdorgálta a gvárdiánt.

Ez mentegetőzött, végre tréfára fogta és ösmerve a kegyes királynő jó szivét, mentegetőzését azzal fejezte be:

— Vo nichts ist, hatt' der Kaiser 's Recht verloren!

A királynő csakugyan elmosolyodott erre, és arra is gondolt, hogy a zárdát megajándékozza. Ámde nem volt nála pénz. A jelenlévő magas állásu urak mind siettek tárcájukat fölajánlani, mire Mária Terézia csakugyan *kölcsön* vett negyven arany forintot, még pedig kapivári Kapy Józseftől, az eperjesi kamara elnökétől, latinul megjegyezvén, hogy azért vesz tőle, mert ő *nincs úlban* mint az osztrák urak, az utas embernek pedig mindig kell a pénz. Aztán megajándékozta a zárdát, utasítván a gvárdiánt, hogy többet ne fogadjon uralkodót *szőnyegtelen garádicson*.

A Verőce melletti szép vidéken pedig azalatt serényen folyt a munka. Az épitkezésnél 2550 váci fegyenc és majd ezer bécsi, pesti, váci és komáromi mesterember dolgozott, úgy hogy midőn *hatvan* nap mulva visszatért a

Dr. Moldován Gergely.

királyné, a kastély, harminc fejedelmi berendezésü szobával, házikápolnával és minden megfelelő melléképülettel készen állott. A magyar gárdisták számára külön szobák készültek, még pedig az emeletmagasságu padláson.

Mária Teréziát nemcsak a gavalléros figyelem, de maga a gyönyörü kastély is rendkívül meglepte, és még azután is többször volt vendége a gavallér főpapnak. Migazzi gróf nagyszerü vadászatokat is rendezett a királynő tiszteletére óriási kiterjedésü, 200 holdas vadaskertjében. A vadaskertben lévő házikóban foglalt helyet a királynő s midőn a hajtók a nagy kapun bekergették a vadakat, ő felsége egy ablakból kényelmesen lepuffogtatta a karcsu szarvast és a pettyes dámvadat.

Ezeken a vadászatokon többizben résztvettek Orczy Lőrinc báró — a poéta — testvérével, Orczy Kristóf aranysarkantyús vitézzel, Grassalkovich. Ráday Pál, Károlyi Ferenc gróf, a tudományok nagy barátja, a ki 1755-ben az első nyomdát állíttatta Nagy-Károlyban és fia, Károlyi Antal, a hétéves háború egyik legkiválóbb hőse, a ki hogy elvette Haruckern Jozefa bárónőt, tulajdonképpen megalapítója volt a Károlyiak ujabb fénykorának és dús vagyonának.

Ilyen illusztris társaságot láttak a kastély falai, a hol akkor fényes estélyeket és házi hangversenyeket is tartottak, és máig is meg van ott régi alakjában a Mária-Terézia elfogadóterme. A család Vilmos gróffal kihalt és említésre méltó, hogy pár év előtt elhunyt neje, *Marcibányi Antónia*, szintén végső sarja volt hírneves családjának. A *Migazzi* nevü kastély a váci püspökség tulajdona s már évek óta *Zubovich*, a gavallér sportsman bérli.

GAZDASÁGI ÉLET.

A mezőgazdasági termények hamisitása. Országszerte nagy fehér plakátok hirdetik a mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításának tilalmazásáról szóló 1895. évi XLVI. t.-c. életbeléptetését. Alig van élelmiszer, mely meghamisítva ne került volna forgalomba. Különösen pedig Budapesten keletkezett élénk versengés a hamis élelmiszerek gyártása körül. A tejet vízzel, a vajat margarinnal, a lisztet gipszszel, a paprikát pedig téglaporral keverték. De nemcsak az élelmi szereket, hanem mint az az állami vegykisérleti állomás legutóbbi évkönyvéből kitűnik, nálunk még az orvosszereket is meghamisítják. Az elmult héten életbeléptetett törvény lenne hivatva arra, hogy a nagy bajon segítsen. A törvény két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető, pénzbüntetéssel sujtja a hamisítókat de magában véve a törvény szigora nem elégséges, mert eredményre csak úgy számíthatunk, ha az igazán fontos határozmányok nem a papiron maradnak, hanem ha azok végrehajtása körül kellő lelkiismerettel járnak el azok, kik a törvény végrehajtásával megbizattak.

Államháztartásunk. A pénzügyminisztérium kimutatása szerint az 1896. évi első és második negyed bevételei és kiadásai a tavalyi megfelelő eredménynyel egybevetve, a következőképpen alakultak:

Bevétel:

	1896.	1895-höz képest.
I.	107.467.882	+ 3.079.687
II.	112.420.694	+ 7.891.144

Kiadás:

I.	133.675.755	+ 3.056.136
II.	115.755.300	+ 12.948.791

A magyar vasutak bevételei. A magyar korona területén lévő vasutak üzleti bevételei az első félévben 5·19 millió forinttal kedvezőbbek, mint a mult évben. A többlet azonban túlnyomólag a magyar államvasutak bevételeire esik, míg a helyiérdekü vasutaknál inkább hanyatlás mutatkozik.

Selyemtenyésztésünk. Selyemtenyésztésünk és selyemiparunk 188 otól 1895. év végeig terjedő tizenöt esztendei fejlődéséről tanulságos könyvecskét adott ki az országos selyemtenyésztési felügyelőség. E szerint az ország évi selyemgubótermelése másfél évtized alatt 2500 kilóról *másfél millió* kilóra, a selyemtermeléssel foglalkozó családok száma pedig százezerre emelkedett. Ez az emelkedés azonban csak az ország ama részeiben vehető észre, hol a selyemtenyésztéshez szükséges szederfáról is kellőleg gondoskodtak. A selyemtenyésztéssel foglalkozó családok mintegy 15 millió forintnyi keresethez jutottak, még pedig aratás előtt, mikor leginkább vannak utalva a mellékkeresetre.

A hivatalos ázsió. Az aranyárkeletpótlék vámfizetéseknél szeptember hónapra 19.05 százalékban lett megállapítva.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Kis falucskámban. A harmadik strófát ki kellene javítani és az egészet lehetőleg négy strófára összehúzni. Mert amilyen terjedelmes most, nagyon is elnyúlik a téma és ismétlődik a kifejezés módja. Pedig a meleg érzés és az ügyes verselés poétai lélekre vallanak. Kérjük mielőbb ujból és átdolgozva.

W. H. Budapest. Mint láthatja, már ebben a számban teljesítettük kivánságát. S ezentúl minden héten be fogunk számolni olvasóinknak a *gazdasági élet* legfontosabb mozzanatairól, a melyeknek mindenesetre van olyan jelentőségük olvasóinkra nézve, mint bármely nagy társadalmi kérdésnek, avagy érdeknek.

Váratlan látogatás. Ebben is nyilvánul tehetség, de még egészen kiforratlan. Azonfelül a formaérzéke kissé hiányos. Egyelőre csendben, az iróasztal fiókja számára dolgozni, ez a mi tanácsunk. Az elismerés majd később jön.

J. B. Győr város monográfiája, a melyről lapunk mult számában megemlékeztünk, minden könyvkereskedés utján megrendelhető, de kapható Győrött is Kiss Ferenc polgármester-helyettes úrnál. A fűzött példány ára 3 forint, díszes kötésben 4 frt.

7446. sz. előfizető. Az eredeti kép most van kiállítva a kiadóhivatalban, a hol már nagyon sok látogatója akadt, a kik nem győzik dicsérni szépségét. Innen legközelebb Párisba kerül, a hol két hónap alatt elkészülnek sokszorosításával. Várakozásában nem fog csalódni, mert valóban pompás meglepetés lesz az olvasóinknak.

Fehér szegfü. Fogas kérdés az, a mit elénkbe terjeszt. Hogyan kellene lovagiasságra tanítani egy fiatal embert, a kibe a müveltség és a természet nem ojtották be a lovagiasság csiráit? Mert körülbelül ez az ön kérdésének tenorja. Hát sehogysem? Ha a könyvét minden áron vissza akarja kapni, perelje be az illetőt, vagy ha ez nem volna lehetséges akármilyen oknál fogna, bízza meg egy férfirokonát, hogy követelje tőle vissza. Más tanácscsal a legjobb akarat mellett sem szolgálhatunk.

N. I. Jolsva. A csetneki templom képeit minden esetre közölni fogjuk. Kérünk ezekre nézve bővebb adatokat.

J. F. Szatmár. Tessék folyamodványát egyenesen a főkapitányhoz intézni és a rendelkezésére álló okmányokat is hozzácsatolni. Úgy tudjuk azonban, hogy nincs üresedés.

Nem közölhetők. A festő költeménye. — A hős. — A zenebohóc. — Kimélet nélkül. — A vadorzó. — Lehel fia. — Erdei virág. — A kalóz.

A 36. számban közölt képrejtvény megfejtése:

A ki nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul.

Tartalom:

Szöveg: *Csamangó Pál szerelmei.* Irta Sipulusz. — *Deák Ferenc levele gyámleányához.* — *A király előtt.* Irta Gyalui Farkas. — *A cár Bécsben.* — *A mócokról.* — *Rovatok*: Képeink. Művészet. Mindenféle. Gazdasági élet. A szerkesztő üzenetei.

Képek: *Két kép a pannonhalmi ünnepről.* — *Ki lesz az első? Linek Lajos rajza az Uj Idők számára.* — *Négy kép a cár bécsi bevonulásáról.* — *A francia írók ajándéka az Otthonnak.* — *Az ágyai kápolna.* — *Dr. Moldován György.*

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

Egyéves önkénteseket

legelegánsabban felszerel

WEINER és GRÜNBAUM

cs. és kir. és portug. kir. szabó cég,

József Ágost kir. főherceg ő fensége kamarai szállítója.

Sorozókötelesek mindennemü felvilágositást, ugyszinte kivánatra ingyen és bérmentve kapnak oly árjegyzéket, mely az önkéntesi év elnyerésére vonatkozó összes törvény-cikkek, utasitások és folyamodványokat tartalmazza.

BUDAPEST, IV., Váci-utca 27. sz.

RÉVÉSZ LÁSZLÓ LÁSZLÓ 1022 Budapest, Sólyom L. u. 11.

Tanulmányok: 1977–82. Magyar Képzőművészeti Főiskola.
1986–88. Magyar Iparművészeti Főiskola.
1981 óta számos belföldi és külföldi csoportos kiállításon vettem részt.
1977 óta számos performance itthon és külföldön.
1986 óta média művészeti munkák, filmek.

Education: 1977–82 Hungarian College of Fine Arts
1986–88 Hungarian College of Industrial Arts.
Since 1981 I've taken part in several Hungarian and foreign joint exhibitions.
Since 1977 I've had several performance exhibitions in Hungary and abroad.
Since 1986 I've been dealing with media artistic works, movies.

A balerína almája

Egyéni kiállítások (válogatás)/
Individual Exhibitions (selection):

1984. Mercer Union, Toronto
1985. Óbudai Pincegaléria, Budapest
1986. Ariel Gallery, New York
Stúdió Galéria, Budapest

RUPPERT János

„Ruppert János 1959-ben született Pécsen. Gyerekkora óta folyamatosan festészettel és grafikával foglalkozik. Jó rajzkészsége ellenére az általános iskola elvégzése után mégsem a pécsi Művészeti Szakközépiskolában tanul tovább, hanem az 508-as sz. Szakmunkásképzőben, ahol kitanulja a szerkezetlakatosi szakmát. Majd ugyanitt érettségizik. Egy sikertelen felvételi vizsga után, amellyel az Iparművészeti Főiskolán próbálkozott, úgy döntött, hogy autodidakta módon fogja művészeti elképzeléseit megvalósítani. Tanárai a következők voltak: Pandúr József, Valkó László, Lantos Ferenc. Martyn Ferenc segítő szándékát és támogatását is élvezte.

Was born in 1959 in Pécs.
Since his childhood he has dealt with painting and graphics. Even though having a good drawing ability, after finishing the elementary school he didn't carry on his studies at the Art High School of Pécs, but at the training school No. 508 for skilled workers, and became a construction fitter. He graduates at the same place. After an unsuccessful admission exam at the College for Industrial Arts, he decides to carry on his artistic activities in a self-taught way.
y school he didn't carry on his studies at the Art High School of Pécs, but at the training school No. 508 for skilled workers, an

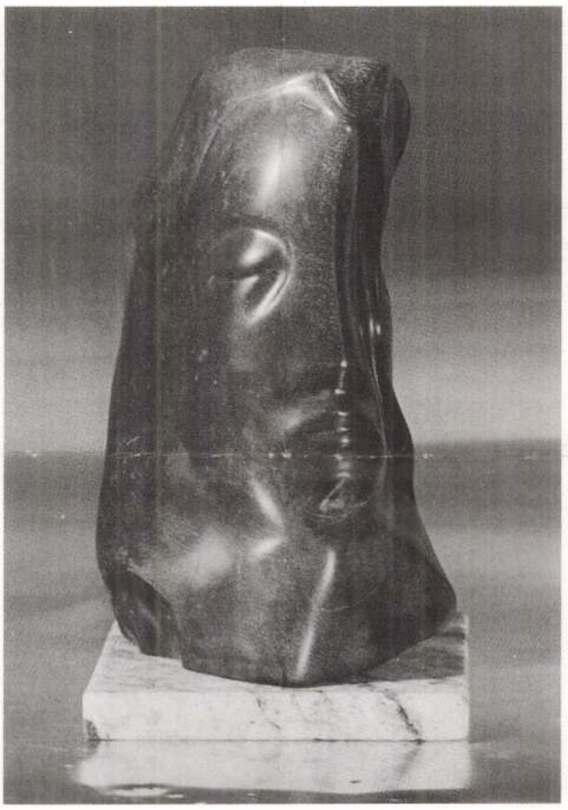

Szomorú lány, 33x13 cm, kő, 1986

Első önálló kiállítását 1983-ban Kígyós Sándor nyitja meg a Dunántúli Napló székházában. Kígyóssal való találkozása éveiben egyre jobban előtérbe kerül a szobrászat iránti érdeklődése. Szobrászi munkájában jelentős erkölcsi és baráti támogatást kap Bocz Gyulától. Jelenleg a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja."

His first independent exhibitions is opened by Sándor Kígyós in 1983 at the headquarters of the newspaper „Dunántúli Napló". In the years of meeting Kigyós, his interests in sculpture increase. In his work as sculptor he receives moral and friendly support from Gyula Bocz. Currently he is a member of the Studio of Young Artists.

Önálló kiállításai/Individual Exhibitions:

1983. Dunántúli Napló Székháza, Pécs
1988. Ifjúsági Ház, Pécs
1988. Orvostudományi Egyetem, Pécs
1989. Fegyveres Erők Klubja, Pécs

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 137-748, 340-726

Ruppert János, grafikus

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1983 OKT 16

1029

A halastavak környékén — Ruppert János rajza

si Nemzeti Színház évente
idén a színház igazgatósága
emelkedő színészi alakításai-
ijat tegnap este a Luxemburg
ert igazgató adta át.

☎ 15-000

A hét elején tudósítottuk arról ol-
sóinkat, hogy Pécsett, a Doktor
ndor utcai zárboltban megszüntet-
a kulcsmásolást. Azóta többen
resték meg szerkesztőségünket, mi
lokolta az említett szolgáltatás
bahagyását.

HDN-el

Dr. Czeiz
a sziámi

Hányadik nap

*

NISSAN, LA

Személygépkocsik, tel

*

Megszólalt a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ruppert János
grafikusművész

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1984 JUL 21

1021

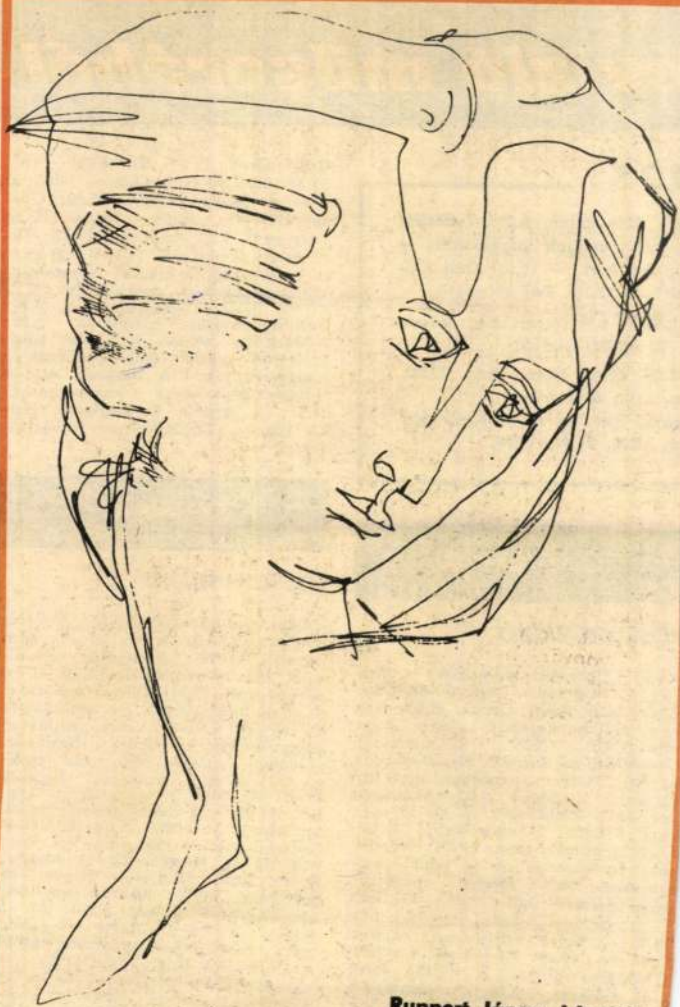

Ruppert János: Lányfej

evízió műsorából

IOK:

5: Szót kérek, 6.20: Tudósítói 7.30: Reggeli párbeszéd). — p 6.45-kor), — 12.00: Déli Kró- lt? — 18.30: Esti Magazin.

5.55 és 6.55: Torna, 6.45: Könyv- és vízállásjelentés.

8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 17.00, ., mint hétköznap.

zután 23.00 és 24.00. Vasárnap: 0, 13.00, 19.00, 23.00.

CSÜTÖRTÖK

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Örökzöld dallamok — ism. .20: Irodalmi évfordulónaptár. .44: Szólj, szólj, sípom. 10.05: Egy icsi szellem kalandjai. Mese folyatásokban. 10.27: Rahmaninov: Francesca da Rimini. Egyfelvonásos opera. 11.34: Ismeretlen szerző: Kurwaldi Ländler. 11.43: Vallomások, 1942. Rádióiáték. 12.30: Ki nyer ma? 12.45: Filmtükörkép. 13.00: Francia barokk zene. 14.00: Népdalok kóruselőadásban és népi hangszereken. 14.30: Magyar művészek operettfelvételeiből. 15.05: A Cseh Filharmonikus Zenekar felvételeiből. 16.12: A Kubai Köztársaság nemzeti ünnepén. 16.49: Könyvszemle. 17.05: Olvastam valahol . . . 17.25: Zenekari muzsika. 19.15: A Wahnfriedvilla rabja. Hangjáték Richard Wagner életéből. 21.30: Két Gesualdo-madrigál. 21.40: Nemcsak a Bach-művek. 13.07: Szintézis — ism. 13.37: Két Palestrina-kórus. 14.00: 25 éves a Szabó család. 15.00: Operettrészletek. 15.58: Prunyi Ilona (zongora) hangversenye. 17.05: Pista bácsi. Emlékezés Péterfi Istvánra, a magyar zenekritikusok nesztorára, születésének 100. évfordulója alkalmából. 17.35: Operarészletek. 18.22: Szöllősy András műveiből. 18.50: Nemeskürty István: A képpé varázsolt idő — ism. 19.05: Emlékezetes hangversenyek: a Magyar Állami Hangversenyzenekar hangversenye. 20.51: A zenéről. Karmesterek, próba közben. 21.32: Opera-művészlemezek.

SZOMBAT

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Családi tükör. 8.55: A Föld, amelyen élünk. 9.10: Színes népi muzsika. 10.05: Válogatás az elmúlt hét műsoraiból. 12.30: Déli zeneparádé. 13.25: Orvosi tanácsok: a gombamérgezésről — ism. 13.30: A magyar—NSZK mezőgazdasági kapcsolatokbról. 14.05: Népzenei példatár. 14.25: Magyarán szólva . . . 14.40: Irodalmi figyelő. 15.10: Az MRT gyermekkórusa énekel. 15.25: Új Zenei Újság. 16.00: 168 óra . . . 17.30: Szigeti József hegedül. 18.15: Hol volt, hol nem volt. 18.45: Népdalelőadók hangalbuma. 19.30: Napjaink magyar irodalmából. 20.10: Töltsön egy órát kedvenceivel — ism. 21.10: Mi a titka? A Bécsi Oktett művészete. 22.15: Európa hangversenytermeiből. A Dél-német Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye. 23.33: A diadalmas asszony. Részletek Csajkovszkij—Klein daljátékából. 0.10: Melódiakoktél.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

R

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1983 AUG 1 3'

1021

Ruppert János: Fejek

semhogy e
pont megak
befejezését.
az optimistá
a máltai fe
ben átmene

tevés

A kisérlet bebizonyitotta, hogy szellemileg élénk emberek csak 18–34 órát tudnak tevékenység nélkül eltölteni. Utána az emberek temperamentumá és szellemi élénksége szerint depresszió, kimerültség és a tétlenség elleni fizikai ellenállás következik be. Az abszolút semmittevés eddig megállapitott leghosszabb ideje 135 óra, az átlag azonban 65 óra.

Úgy tünik, az agy egyik fele a teljes testi nyugalom idején folyamatosan ösztönző gondolatokat küld az agy másik felebe, az unalom áthidalására. Ha a reális gondolatkészlet kimerül, kitalált, álmodott, vagy mesterségesen kombinált elképzelések lépnek a gondolatok helyébe.

Nem találtak még magyarázatot arra, hogy miért láttak a kisérleti alanyok „kis, sárga embereket". A két professzor azt gondolja (erre a feltételezésre azonban még nincs bizonyiték), hogy a repülő csészealjakra vonatkozó állandó jelentések, és nem utolsósorban az erről a témáról szóló filmek és könyvek valamilyen módon tükröződnek a tudatalattiban, ezért láttak a diákok ébren álmodva kis sárga emberekhez hasonló lényeket.

A két kutató a kisérlet alapos elemzése után még egy vizsgálatot akar végezni, hogy megállapitsa, milyen gyakran kell egy irodai alkalmazottat vagy egy munkást monoton munka esetén más munkára áthelyezni, vagy milyen gyakran kell tevékenységüket megszakitani, hogy szellemileg frissek maradjanak, és ne kövessenek el egy fajta szellemi unalom következtében (ezt eddig gyakran helytelenül „testi fáradságnak" nevezték) könnyen károkra, vagy balesetekre vezető hibákat.

(Az Arbeiter Zeitungból)

R. RUPPERT ZSUZSA festő
Budapest, 1934

Művészeti gimnáziumot végzett 1952-ben, majd a Képzőművészeti Főiskolán folytatott tanulmányokat. Munkáival eddig csoportos kiállításokon jelentkezett. - Érzelemdus festőiséggel előadott csendéletei és tájképei a valósághoz való intim, belterjes viszonyáról tanuskodnak.

Művészéletrajzok 1975

RUPRECHT ADÉL: A MŰVÉSZNŐ HEDVIG NŐVÉRE. Vízfestmény. 1843
Vétetett Bak Oszkár úr adományának felhasználásával

Hoffmann Edith dr. A Képzőm
Vészeti Múzeum új Szemenyei

MAGYAR MŰVESZET
1931. 405 l.

A kiállítás utolsó szakasza a Hatalom művészetét volna hivatott bemutatni. De a kiállított anyag e tekintetben nem felel meg egészen a vele szemben támasztott várakozásnak, még pedig azért, mert az utolsó évek vásárlásainak legjava az Andrássy-úti Új Magyar Képtár egyik külön termében nyert annak idején elhelyezést. Mivel az anyag ott úgyis egységes felállításban látható, nem volt célja az együttes áthozatalnak. Mindamellett a legújabb szerzeményekből ide is tellett gyobb grafikai sorozat a kiállításon és *Aba Novák Vilmos, Varga Nándor Lajos, Komjáti Gyula, Gáborjáni Szabó Kálmán,* stb. szerepelnek tehetségüket jól érvényre juttató lapokkal.

A kiállítás, noha csak a Múzeum metszetosztályának új szerzeményeit mutatja be és legkevésbbé sem öleli fel a XIX. század egész magyar rajzművészetét, töredékes voltában is olyan komoly és jelentékeny művészetet sejtet, melyre méltán lehetünk büszkék.

DR. HOFFMANN EDITH

Rupprecht

R. 3. *Etelka Adele*, festő és szobrász. R. 4. leánya. Bécsben atyjától tanult s leginkább akvarell miniatüröket és apró szobrokat készített. Egy ideig Pozsonyban élt, 1842—51. Pesten dolgozott s számos olaj- és vízfestésű arcképet és néhány csendéletet állított ki a Pesti Műegyletben. Egyike volt nálunk a biedermeier-kor jelesebb miniatürfestőinek. Két leányt ábrázoló miniatürje a Szépművészeti Múzeumban.

E. G. II 401 C

Govedjepoljei Juliai-iskola
vándorkör. VII. 289.

Rupprecht Etelka

nemely arcképeit dicséri.
Kiemeli mény. Két leány a
mivel is.

Ney: A pesti minkiállítás
1846-ban. Életképek. 1846. II.
188. l. és 219. l.

RUPRECHT ADÈLE.

51. *Ruprecht Hedvig arcképe.* Jelezve: Ruprecht 843. — Vízfestmény. — Vételett Bak Oszkár úr adományának felhasználásával.

RUPRECHT ADÈLE (ETELKA).

45. *Ruprecht Hedvig arcképe.* 1840 körül. — Jelezve: Ruprecht Adèle. — Vízfestmény.

RUPRECHT ADÈLE (ETELKA).

48. *A művésznő és Hedvig nővére.* 1840 körül. — Kőnyomat.

Szépm. Muz. graf. o.
61. kiáll. (1931)
Uj szerz.

A BELÉPÉSRE VONATKOZÓ MINDEN FEL-
VILÁGOSÍTÁSSAL A SZÉPMŰVÉSZETI ÉS AZ IPARMŰVÉSZETI
MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA SZOLGÁL

Rupprecht Adél

Koppmagyar 150 éve

RUPRECHT ADÉL / XIX. sz. közepe/ :
314. Női arckép. - Vízf.; p. 15 x 19,5 cm.
Jelz. l.b.: "Ruprecht".

201. Fövenyes patakpart. - Vizf., p. [illegible] x 22 cm. Jelz.l.j.: "Lotz K."

202. Édesanyja arcképe. - C.rajz, p. 6 x 9 cm. Jelz.nélkül.

203. Sógora, Weber Antal arcképe. - C.rajz, p. 6.5 x 9.5 xm. Jelz.nélkül.

204. Erdei tisztás. - Vizf., p. 27.5 x 17 cm. Jelz.l.j.: " Lotz K."

205. Fekvő nő. - Olajf., p. 14 x 9.2 cm. Jelz. l.b.: " Lotz K."

LUMNITZER JÁNOS GYÖRGY / 1783 - 1864 / :

206. Női arckép. - Min.c.rajz, p. 10.5 x 14 cm.Jelz.j.: "Lumnitzer pt. 1820".

RUPPRECHT ETELKA / XIX. sz. közepe / :

161. Férfi képmás. - Vizf.,p.méret 21 x 25 cm. Jelz.l.j. "Ruprecht 843".

162. Jeszenszky pozsonyi vértanu arcképe. - Vizf., p.méret 15 x 21 cm. Jelz. j. "Rupprecht".

Ruprecht Etelka

Kopp 1939/40. szerem. I.

		Kikiáltási ár pengőben
1294.	ALACSONY SZOBORÁLLVÁNY. Faragott diófa, gyöngyházberakással. Arab . . .	20.—
1295.	ÁLLVÁNY. Diófa, mindkét oldalán faragott díszítéssel, gyöngyházberakással. Arab . . .	50.—
1296.	ÁLLVÁNY. Diófa, mindkét oldalán faragott dísszel gyöngyházberakással. Arab	50.—
1297.	ÍRÓASZTAL. Faragott diófa, gyöngyházberakással. Arab	110.—
1298.	CSILLÁR. Sárgaréz, áttört díszítéssel. Arab. (Hibás.)	35.—
1299.	RÖVID KARD. Gazdagon faragott csonthüvelyben. Japán. (Hibás.)	20.—
1300.	LÁMPA. Bronz. Japán	50.—
1301.	SZEKRÉNYKE. Diófa, gazdag gyöngyházberakással. Kína. (Sérült.)	45.—
1302.	TÁNYÉR. Sokszínű porcellán. Kína	10.—
1303.	TÁNYÉR. Sokszínű porcellán. Kína	10.—
1304.	BUDDHA. Sárgaréz, álékkövekkel díszítve. India	40.—
1305.	VÁZA FEDŐVEL. Antimon. Japán	16.—
1306.	RÖVID KARD. Faragott csonthüvelyben. Japán. (Hibás.)	20.—
1307.	FALIDÍSZ. Fekete lakk, elefántcsont- és gyöngyházberakással. Japán. (Hibás.) . . .	25.—
1308.	FALIDÍSZ. Fekete lakk, elefántcsont- és	

Ruprecht Adél

— Seit einiger Zeit weilet bei uns in Pesth der ausgezeichnete Portraitmaler Ruprecht aus Wien, dessen Arbeiten außerordentlich gerühmt werden, und namentlich wird das von ihm auf Stein gebrachte Portrait des berühmten Priesnitz als das einzige gelungene dieses Wasserheilkünstlers gehalten. Das Beachtenswertheste an Hrn. Ruprecht aber ist, daß auch seine Kinder durch und durch künstlerische Naturen sind; so ist seine Tochter Marie eine berühmte Klavierspielerin, und Adele, jezt vierzehn Jahre alt, eine bereits auf einer schönen Kunststufe stehende Malerin. Adele befindet sich ebenfalls mit ihrem Vater in Pesth und wir haben einige hier gemaltem Portraits von ihr gesehen, die unsere volle Bewunderung in Anspruch nehmen. Aehnlichkeit, Charakteristik und geistige Auffassung gehen mit einer richtigen Carnation und lebhaften Farbenschmelz Hand in Hand, um Alles der Vollendung zu nahen. Die Zukunft hat aber noch viel mehr von diesem genialen Kinde zu erwarten, und irren wir uns nicht, dürfte Adele Ruprecht in diesem vom weiblichen Geschlechte bisher noch wenig bebauten Felde der Kunst einst Epoche machen. (Sie wohnt in Pesth bei Hrn. Instrumentenmacher Seiler.)

Der Spiegel 1842
I. felév 144. l

VASÁRNAP
17
Kat. Gergely
Prot. Hortense
Ó-g. 4. Nikand.

N. k. 7 ó. 7 p. N. ny. 16 ó. 23 p.

HÉTFŐ
18
Kat. Pét.-Pál b.
Prot. Ödön
Ó-g. 5. Galakt.

Izr. 17. Seni bőjt

KEDD
19
Kat. Erzsébet
Prot. Erzsébet
Ó-g. 6. Pál pk.

SZERDA
20
Kat. V. Félix
Prot. Jolán
Ó-g. 7. Hieron

CSÜTÖRTÖK
21
Kat. Sz. M. bem.
Prot. Olivér
Ó-g. 8. Mihály

PÉNTEK
22
Kat. Cecília vt.
Prot. Cecília
Ó-g. 9. Matróna

SZOMBAT
23
Kat. Kelemen p.
Prot. Kelemen
Ó-g. 10. Olimpa

Izr. 22. S. Khaje Sz

Rupprecht

R. 2. *Andor*, festő, • Városhodász 1893 jan. 7. A bpesti képzőművészeti főiskolán Balló Edénél tanult. 1923 óta állít ki a Műcsarnokban.

K. G. II. 401. l

Galambossy István, áll. tanító

VII. 290.

Prónay Gábor:

Derékig, hétnyolczad jobbra. Haját ~~f~~ előre fésüli, kipödrött bajusza hosszú s körszakála rövid. Mellét is fedő nyakkendőjébe tű van szurva, mellénye kivágott s testhez álló kabátjának lehajtott gallérja s hajtókája széles. Órájának lancza rövid. Felirata a kép alatt aláirásának másául:

B. Prónay Gábor"

a jobb karnál "tűkörirással: „Ruprecht 859."

s legalól középütt: „ged. bei M. R. Toma in Wien"

Könyomat, az alak nagysága 11 c/m.

Rajzolta: Ruprecht 1859.

Ltsza: 3701.

Ruprecht

11093

Gedeon Miklós.

Derékig látható, kissé balrafordultan van ábrázolva. és a magyar testőrség egyenruhájat viseli vállravetett prémes mentével. Felirata:

Gedeon m. kir. testőr.

a bal karnál tükörirással Ruprecht.

Kny., mag. 13.8 cm.

Szn. 364-907
1931-907-5

Zichy Domokos 10337

Térdig, ülve és jobbra fordulva. Jobbkezével a szék karfájára és baljával térdére támaszkodik. A nyakába vetett szalagon rendjelt és káptalani jelvényt, a kettős lánczon pedig ékköves keresztet hord. Mellét egy rendnek csillaga disziti. Jelzése

balra: ged bei M.R. Thoma in Wien.
és jobbra: Ruprecht
840.

Kny., chp., mag. 22.5 cm.

Szn. 788-98.
398-98-10.

Andrássy 9963

Derékig, balra fordulva és jobb kezével órája láncát tartja.
Felirata a kép alatt aláírásának másakép:

Andrássy.

balra tükörirással: Rupprecht. 839.
és jobbra: ged. bei M.Toma in Wien.

Kny., chp. az alak mag. 10.4 cm.

Szn. 273-99.
647-99-2.

Bánffy László. 9981

Mellszobor kerek talapzaton, szembe. Felirata a kép alatt aláírásának másakép:

Bánffy László.

balra: Ruprecht lith.
jobbra: ged. bei M.R. Toma in Wien.

Kny., chp., mag. 12 cm.

Szn. 627-98.
261-98-6.

RUPPRECHT JÁNOS / XIX.sz.első fele/:

163. Magyar testőr képmása. - Min.vizf.,elefántcsont,méret 10 x 12 cm.Jelz. l. b. "Ruprecht 836".

Rupprecht János

Kopp 1939/40. szerem. I.

IV.

ARANY, EZÜST, ÉKSZERTÁRGYAK

Rupprecht János
Koppenhágai 150 éve

RUPPRECHT JÁNOS / XIX. sz. I. fele / :

315. Magyar testőr képmása. - Min. vízf., el. csont, 10x12 cm. Jelz. l.b.: "Ruprecht 836".

LIBAY KÁROLY / 1816 - 1888 / :

188. Tájkép függőkerttel. - C.rajz és vizf., p. 33 x 25 cm. Jelz.l.b.:"Libay".

189. Tájkép gereblyés nővel. - C.rajz és vizf. p. 33 x 24 cm. Jelz.l.j.:"Libay".

LIEDER FRIGYES / 1780 - 1859/:

190. Férfi arckép. - Vizf., p. 16.7 x 23 cm. Jelz.l.j.:"Lieder 1845. Pesten".

191. Férfi arckép. - Vizf., p. 19 x 25 cm. Jelz.l.k.:"Fr.Lieder fe.Pesten 1844".

Ruprecht
festő

1403. OVÁLIS MINIATÜR-ARCKÉP, elefántcsontra festett. Fiatal hölgy mellképe, kivágott ruhában, fürtös szőke hajában rózsával. Jobboldalt jelzés: „Ruprecht P., 1826".
M. 8.8; sz. 7 cm.

Ernst Muzeum aukcioi
IV – V.

1416. KEREK ZOMÁNCK
Átm. 3.2 cm.

1417. KEREK BISZKVIT-
Átm. 17 cm. XIX s

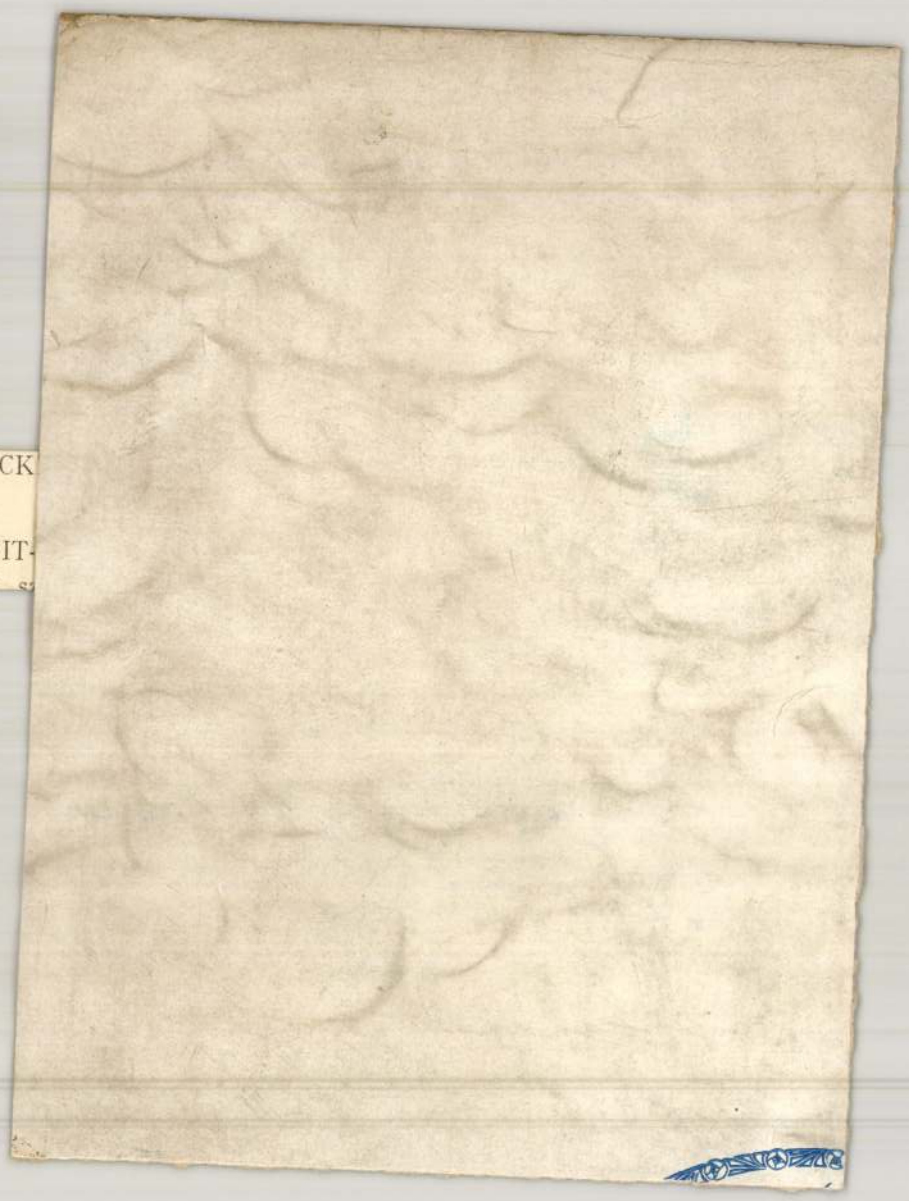

János Hazánk c. folyóiratában. — Szerdahelyi Kálmán. Ny. Rohn A. 1859. — Kazinczy Ferenc mellképe. Tugut (Bonifacius) Heinrich festménye után kőre rajzolta és ny. Rohn Pesten, 1859. Nagy fol. — Szelestey László arcképe, 1859. Sz. L.: Pásztorórák címlapja előtt. — Széchenyi István gróf, 1860. — Tinódi Lantos Sebestyén egész alakban, 1860. — Bartal György, 1860. — Kazinczy Ferenc, 1860. — Sztojka László, a „törökverő". Ny. Rohn, Pesten, 1860. (Szilágyi I. Szigeti Albu-

Andenken des am 31 t May 1833 zu Pest verstorbenen kk. Hofkapellmitgliedes Joseph Slavik . . ." Jelz: „Mink lith. Gedr. b. J. Schmid." — Gróf Fekete (aláírás). Jelz: „Rajz. Mink. Nyomt. Schmid." — Gróf Nádasdy Ferenc. Jelz: Pesten, Schmid János Kőmettsző Intézetéből". — Joannes Nep. Beer Dr. Med. Jelz: „Gedruckt bey Joh. Schmid". — „Dr. Haberle Károly . . . Megöletett Pesten, Május 31. 1832." Jelz: Nyomtatta Schmid János Pesten". — Trakostyányi Draskovits György, a' római sz. egyház' kardinálisa . . ." Jelz: „Pesten,

RUPRECHT JÁNOS osztrák festő és kőrajzoló a 19. sz. első felében. Az 1820-as évektől kezdve sűrűn lejárt Bécsből Pozsonyba, ahol a követeket rajzolta és festette. A 30—50-es években pedig gyakran hónapokat töltött, két leányával együtt Pesten. Különösen Adél vált ki miniatura-arcképeivel. A nyári hónapokban Balatonfüreden festegette és rajzolta az ott nyaraló magyar előkelőségeket. Ruprecht János mint lito-

gráfus, Grimm Vince nyomdájában dolgozott. Arcképlitográfiái közül kiválnak: Bene Ferenc (Bécsben), Felsőbüki Nagy Pál (Bécs, 1827.), Istvánffy Miklós alnádor és történetíró, 1555—1615. (Bécsben, 1829.), Gróf Gvadányi Ignác (1827.), Zichy Domokos (Bécs, 1840.), Bánffy László (Bécs, 1840 cca.), Gedeon Miklós, testőr (1840 cca.), Gróf Batthyány István (1842.), Gróf Majláth János (1843.), Özv. Puchler Terézia (Pest, 1844.). — Bibl.: Bedő Rudolf úr gyüjteménye. — M. T, Kpcs, Graf. Gyüjt. — Dr. Szentiványi Gyula úr szíves szóbeli közlése.

Franciscus Bene

Ruprecht lith — gedr in Lith. Institut.

Felső Büki Nagy Pál

„Istvánffy Miklós al-nádor és magyar történetíró. Szül. 1555-ben meghált 1615-ben. A Bécsi Kőmettsző Intézetből." Jelzése kép alatt balra: „M 1829"

Gróf Gvadányi Ignác Ezredes Kapitány. „Magyar Pántheon — Ruprecht János lith. 1827."

./.

Magyar diaruhás férfi arckipe.
„v. Ruprecht" „Gedruckt bei
V. Grimm in Pesth".

Bedő R.

Ruprecht János

Magy Zoltán jegyzeter:

Ruprecht Janos

miniatur festő

Becsben, jelenleg Pesten tartozkodik, ajanlja mit ügyes találot.

utasító, Honmüveri

1837. 384. l.

Ruprecht Zanós

becs. ferbeni

Kirándulást tett Balatonfüredre, hol rövid ideig mulatni s Füred regenyes vidékét jeles ecsetére méltatni fogja 1837. aug.

Utasító. Honnuvén, 1837.

464. l.

Ruppr.echt

R. 4. *János*, osztrák festő és litográfus. A XIX. sz. elején Bécsben élt. 1827-től sokat dolgozott Pozsonyban, Balatonfüreden, majd Pesten, hol 1842. letelepedett. A magyar arisztokrácia számos tagjának arcképét festette és rajzolta kőre. 1851-ig akvarell miniatűröket állított ki a Pesti Műegyletben. Legutolsó ismert műve báró Prónay Gábor kőnyomatú arcképe, mely 1859. Bécsben jelent meg.

E. g. II. 402 l

Garampèteri h. n. VII. 291.

MDK

Russ

A bártfai bitó. Sándi Gyula rajza, Russ fametsz.

Vas. Ujs. X. 1863, ✕ V.3. 156 l.

Russ Leander grafikus

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország ké zőművészei
/Russ Leander/

P a p p Bertalan festő

Hagyatéki kiállitás
/Műcsarnok, 1914/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
86 - 87.
"Négyes hagyatéki kiállitás"

Rajz

Zrinyi Miklós bucsuja családjától

Russ Leander

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Russ Leander/

/:Tardos:/Krenner Viktor festő

Egri székesegyház szentélyének falképei
/Barsy Adolf Ágost-tal/

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
89-90.
"Barsy A.Á."

MDK

Russ Oszkár

Öreg vármegyei: Kiállitási séták. Sopronvármegye. 1943. szept. 18.

Russ Leander MDK

Zrinyi Miklós bucsuja családjától, metszet
Neidl

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Russ Leander/
Századok 1874.184-205 l.

Russ Róbert

festő

l.

Csat-Frey Öst Kunstt.

XXIV. k

138-l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
212

Lachen, E. Die Funde an der Wiener-Neustadt.
Wien, 1865.

Güz. Id.

Russ Robert

MDK

Erdei tájkép

Műcsarnok 1877. dec. 16.

Russ Robert MDK

Erdei tájkép

Műcsarnok 1877. dec. 16.

Russ Robert MDK

Az est.

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Russ Róbert MDK

Erdei tájkép

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Russ Robert

MDK

Erdei tájkép

Mucsarnok 1877. nov.8.

Russ Róbert MDK

Az est.

Miscsornok 1877 nov.8.

MDK

Russ Róbert, sz. 1847

Olasz lppcsőház

Ernst 11. aukc. 192o. ápr. 33 l.

Russ Vilmos

a vajzot tanította
1878/79, 1879/80
188/81 – ben az alábbi
iskolában –

Pfeiffer Antal:

A Hegyes tanítóvendiek
temesvári társháznak
és a főgymnásiumnak
története.

Temesvár, 1890.

109. l.

54.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rússa János

Győr 1692

l.

Yankó Ötvös-apródok

7. l.

Rumpelmayer

l.

LykaMagyműI800-50

260,401.l.

3.

4.

Rumpelmayer

l.

Lykanemzromantika

86., 128, 228, 254.l.

Dr. LADÁNYI IMRÉNÉ
BÉKÉS

Rumpelmayer

pozsonyi születésű bécsi
építész tervezte a pozso-
nyi virágvölgyi román-
stilű templomot, meghalt
1888 okt. 28. szentelterfel.

Irod

Velics László. Az egyházi
műbeszétek tanulmányo-
zásáról. Bpest 1894. 65. l.

Rümpelmayer

pozsonyi polvàn?

(aki részt vett a pozsonyi koronázási templom tataro-irod Zásában)

Nefelejts. 1866.

482. l.

(A koronázási nèhesegyhàz)

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

RUMPELMAYER, kőfaragómester

Anreith János György, szombathelyi építőmester az asztalosság és a kőművesség után Rumpelmayernél a kőfaragást tanúlta ki. 301. old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.1973. 2.sz. Szombathely

RUMPELMAYER Johann, pozsonyi kőfaragómester

J.R. bürger. Steinmetzmeister 9 hónapos fia meghalt. (1822, I. kötet, 407 l)
U. az 5 éves lánya meghalt (1823, II. kötet, 460 l)
J.R. Wahlburger und Steinmetzmeister † 49 éves korában, 1844 junius 15. (1844, 519 l)

(Otgyházy I. 264–265 l)

Preszburger Zeitung
(Genthon)

RUMFELDER János kőmüves, az egri városi adó-
összeirás 1766-85 között emliti nevét.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtésből. Voit.

Rumfelder János, kőműves M.D.K.

az ceri városi adóösszeírásokban 1766-85 között szerepel

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 393. old.

Rumi rk. templom

Tóth Vasi 30, 31 i. l.
Meje 37. l

M. D. K.

RUMI Ferdinánd fettő

1720-ban polgár Révkomáromban

Garas XVIII. 17. 17, 246. l.

M. D. K.

RUMI Frigyes festő

1715-ben polgár Révkomáromban

Garas XVIII. 17. 17, 246. l.

M. D. K.

RUMMEL, August architektúrafestő"

Maulbertsch segéde

1783 Szombathely püspöki palota

díszterem festett architektúrája

Garas XVIII. 17. 89, 246. l.

M. D. K

R RUMMEL, Martin festő

Maulbertsch architektúra vestője a szombathelyi püspöki palota kifestésének a munkák elő készítője

Garas: Maulbertsch Bp. 1960. 134. l.

M. D. K.

RUMMEL, Martin festő

Pápa, plébánia t. mennyeretrépes Maulbertsch architektúra festőjezérét (1782-1783.)

Szombathely, püspöki palota mennyeret és tolzipei Maulbertsch. arch. festőjezérét

Gonas Klára: Maulbertsch, Bp. 1960.

224. l.

225. l.

RUMMEL, Martin fertő

Pápa, Szombathely

ld. MÉrt. 1999 119 90.

im Schatten Picassos, doch war der Fortschrittsglaube ausgetrocknet, so daß man mit dem Zitat polemisch, ironisch oder nostalgisch auf Kunst hinwies wie auf eine schon verloren geglaubte Fundsache.

Rummel János

Kisörás Pest
1755 - ben polgár "
1770 ig Eövethető

Horváth Szentpéteri

256. l.

Rummel József

ötvös Pest

1797-ben tanonc

Pesten

Horváth Szentpéteri

256-1.

Rump B.
festö

l

Barkha Liszt

50 l.

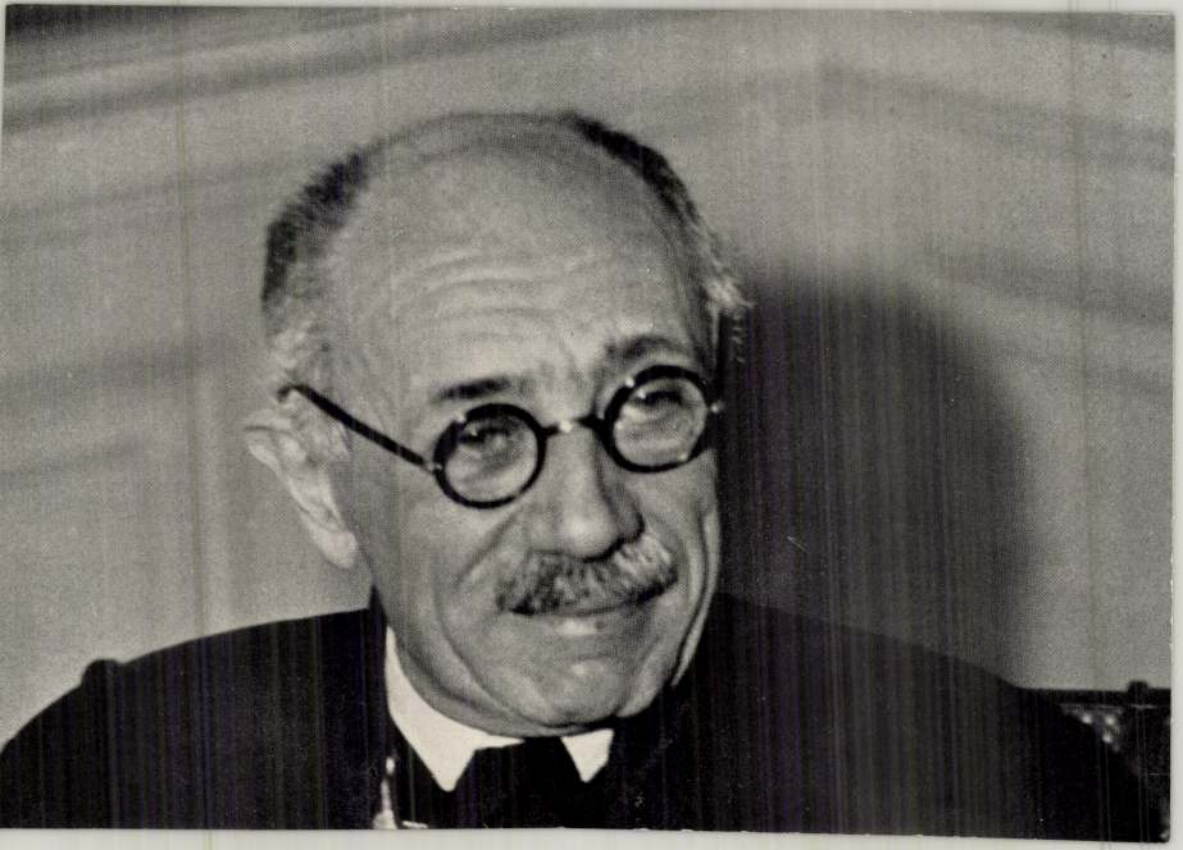

Rumpel Johann

pesti vicepallért külötte Jung József szomosújvárra az ottani örmény temptom építkezési munkálatainak elvégzésére.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

219 f.

Rumpel János

orgonaépitő állitotta fel a komáromi szent András templom orgonajatt melyet Bukow Károly (l. o.) készitett, s melyet közbejött halála miatt 1862. állitott fel fenti

Gyulai Komárom

357 l.

vegjes

g. 1.

1 Röt. 8°

Baye,

M. Joseph de —

Notice sur les grottes préhistoriques de la Marne

(Extrait de la Revue des Sociétés Savantes 5e série, tome VIII. 1874)

1. – 16. ll.

Rumpelles Anna

textil

1921.

Éimisk 1930. 88. l.

RUMPELMAYER Frigyes (1855-1896) építész

Virágvölgy, templom 1885-1888

Porsonyi nűvei

Szőnyi 1996 51, 74. i ill

istrano) 78, 303
zolnok vm

4

lsőkarácsonfalva, Crăciunelu de Sus;

lva

7

sch; Krassó vm

elek, Carastelec; Közép-Szolnok vm

, Csíkkarcfalva, Cîrţa; Csík szék
140, 199, 200, 203, 263; 270, 274.

RUMPELMAYR, Martin Böfarayó

1774, 1783-85 Porsay

An 1997/1-3. 234

vezető ajtótól

ékítményekkel

egészítve.

ekrestyébe. A

csarnok, egyik

ölötti emeleti

XVI. század

st körívekben

ányászjelvényt

t tartó angyal,

ézzel s egy

niczer Mátyás

félpillérekkel

épek díszítik:

Rulf Gézáné szül

Makovszky Stefá-
nia, festő

Lásd a Adorján György
ne alatt

Rulf Gézáné

1945-től -
Ezen a neven ki-
állításon nem
szerepelt 1950 ig.

Utánvét _____ *P* ____ *f*

Budapest, 19 36-VI-24.

LANTOS KÖNYVESBOLTJA

BUDAPEST, MUZEUM KÖRÚT 3. SZÁM

TELEFON: 875-01 ●●●● POSTATAKARÉK SZÁMLA 16.560

5459

T. Dr. Szentiványi Gyula úr

Bp.

Bélyegmentes a m. kir. p. ü. m. 1881 máj. 17. 82.018. sz. a kelt és a bpesti kir. pénzügyigazgatóság 20.081/1881. sz. a. leérkezett rend. ért.

1	Magyar művészet	P.	f.

Rumpelmayer Márton

Hefele terveket rajzolt Rumpelmayer Márton pozsonyi kőfaragó számára a főoltárhoz. Szily püspök meg is kötötte vele a szerződést még 1791 júl. 24-én. R. 1795-re szállította az oltárt, melyért 19 ezer forintot kapott. Ennek kiegészítése 1792 máj 12-ről egy pótszerződésre főoltár oszlopaihoz szállítandó salzburgi vörösmárványról. R. ugyanis Hefele tervei szerint dolgozik.

Kapszomb. 13. l

Sinopi föld III. 235

Rumpelmayer

1807-ben felállítják a szombathelyi székesegyházban a mellékoltárokat; az oltárkápék faragott márványkeretéit egy régibb szerződés értelmében szintén Rumpelmayer szállította.

Kapszomb. 18. l.

Swarzenski, Georg, a frankfurti Städelsches Institut igazgatója III. 49.

Rumpelmayer

1796 őszén kezdi a szombathelyi székesegyház főoltárának felállítását. Az oltár ~~191~~ 1797. tavaszára, a tabernákulum kivételével elkészül.

A sekrestye és a Mihály-kápolna márványportáléinak felállítása, melyet Rumpelmayer Hefele tervei nyomán vállalt, még évekig huzódik. 1798-ban újabb szerződést köt vele a püspök a szentély s a keresztháló egyik mellékoltárának márványkorlátaira vonatkozólag.

Kapszomb. 16. l.

Strong: Roman sculpture III. 204.

Rumpelmayer Márton

ponsonyi kőfaragó

szerződése a szombathelyi székes-
egyház főoltáráról 1791 jul. 24.

kiegészítő szerz. a szállítandó
salzburgi márványról 1792. máj. 12.

szerződése a sekrestye és a Mihály
kápolna márványpostáléiról 1795. máj. 9.

szerz. a szentély kikövezéséről 1796. máj. 4.

szerződése a szentély s a Márton oltár
márványkorlátairól 1798. márcz. 10

szerz. a szószékről 1798. aug. 16.

Kapszomb. 89. l.

Spalató h. n. III. 45.

RUMPELMAYER Martin, norvanyi kőfaragó-mester

M.R. Steinmetzmeister, 8 éves lánya meghalt. (1775, 81. vám, 81)

—

M.R. bürgerl. Steinmetzmeister, 6 éves fia meghalt (1791, 924/1)

—

M.R. bürgerl. Steinmetzmeister, katonaállítási 20 forintot adott. (1794, 138/1)

—

M.R. bürgerl. Steinmetzmeister, 19 éves fia meghalt. (1794, 148/1)

—

/.

M. R, Bürger des äussern Raths und Steinmetzmeister, 51 éves feleségé meghalt. (1802, 577 l)
u. az +79 éves korában. Pozsony 1823 március 21, végelgyengülésben (1823, 1. Kötet, 354 l)
(Agyházy 1. 264–265 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Rumpelmayer Márton kőfarajó

pozsonyi

Szombathely, püspöki székesegyház főoltára

Genth. Müeml. 1959 I. 371.

-1- M.D.K

RUMPELMAYER Márton kőfaragó szobrász Pozsonyban

Fia János kőf. szobrász

1767-ben polgár Pozsonyban

1770 körül vagylig v.h. templom, Szt. Erzsébet előtte tévdelő koldussal, angyal, szószék és két mellékoltár

1773-1780. Pápa, plébániatemplom, kőfaragó munkák (fiával együtt) ./.

Agghány: Barokk szobrászat ... Bp. 1959. 264. l.

-2- M. D. K.

RUMPELMAYER Márton kőfaragó

1797. Pozsony, vár, kisebb számadá-
raiban (fiával)

1791-1801. Szombathely, székesegyház,
főoltár, szószék, kőfaragás (fiával)

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 264. II. 186. 207. 277. l.

Rümpelmayer Martin

Thieme Becker

XXIX. 203. l.

(dyka)

Tek.

9 43 MÁR 11 N 3

MAGYAR KIR. POSTA

Europa könyv lap.

terjesztő és könyvkiadó R. T.

Budapest

V. Visegrádi utca 36

Rümpelmayer Márton
pozsonyi kőfarago

l.

Thirfelrödmantel
269. l.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ
BUDAPEST, VI., ARÉ

335/1934.
.....szám.

Nagyméltóságu

Dr. S e r é d i

Biboros-Hercegprimás U

Rumpelmayer Marton

a földsár kezitője

cród

Gépinyomlás:

A szombathelyi wéresegyház. Szombathely, 1943.

12. l. 17. l. 18. l. 27. l.

42. l. 47. l.

XVIII.

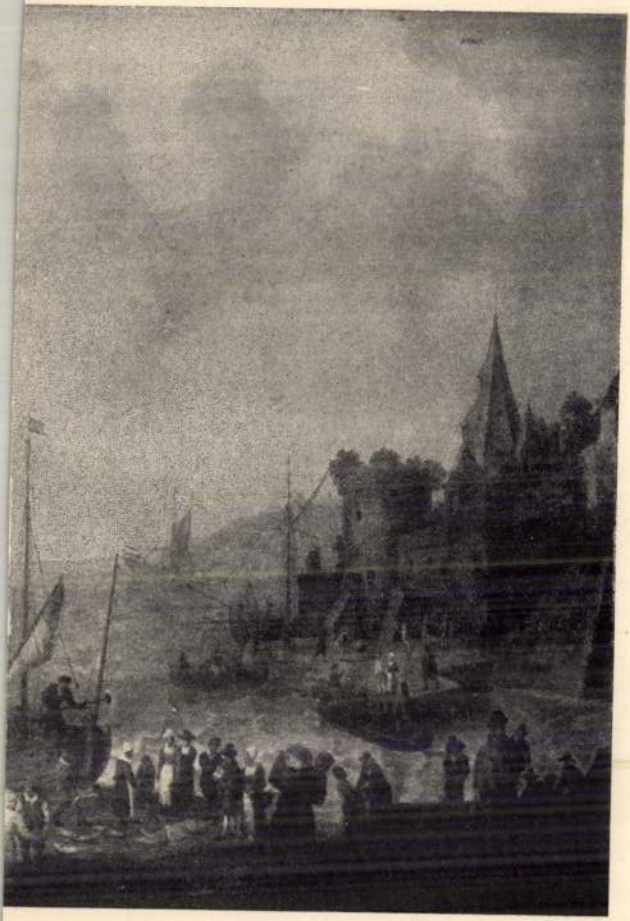

Rumpelmayer Márton

Kőfaragó

l.

Gépimszombhegyhu

I. 112. l. 122. l.
258. l. 340, 341. l.

Rumpelmayer

főoltár

szenteltvíztartók

sekrestye portaléja

Géfin Gyula dr.

A szombathelyi székesegyház

ismertetése

Szombathely 1942.

15. l.

28. l.

33. l.

Rumpelmayer

Márton

kőfaragómester a cseh országi Josefstadtból 1767-ben telepedett le Pozsonyban.

Fia. R. János (+1844) és ennek fia Alajos (+1882) virágzó kőfaragó műhely tulajdonosai voltak. Pozsonyban, főleg sírkovekét asztal és konzoltáblakat gyártókak

Ortvay T. vadar dr.

Pozsony város utcai és terei. Pozsony 1905. 310 l.

Rumpelmayer Márton
és fia.
R. János
pozsonyi szobrászok
a nagylégi rk. templom
főoltárának kőszobrait
(szent Erzsébet a az előtte
tévő Koldus alakját,
s az angyal szobrot) fen-
tiek készítettek 1819.(?)-
ben.

Sárváry Endre A nagylégi
plébánia története. Magyar
Sion. 1868. VI. évf. 668. l.

Rumpelmayer Márton

pozsonyi kőfaragó

a szombathelyi) főoltára.

(Szekesegyhaz

vod

Kemény Lajos

Hefele Menshert

1716-1794. Pozsony,

1915. 30. c.

Kalocsa, érs. pal.

13, 153,

Rumpelmayer Márton

pozsonyi kőfaragó
készítette a szombathelyi
székesegyház főoltárát
19000 frtért.

írod

Tószombathszékesegyh.

3189. Valentiny János.
Sz. Nagylakon 1842 január 1-jé

Czigányfiú.

Balra fordultan ül[illegible]
tenyerébe rakosgatja, [illegible]
rongatja. Rövid haja és szemöl
gyos, inge mellét nem fedi.
A háttérben, balról a tüz melle
jobbra: Valentiny J.
Vászon. mér. 39.6:64.8 cm.
Gillming Hermina úrnő ajánl

Sz. n. 7330-

Rumpelmayer Mâton

irod
2 Pigpáp. 63. l.

Smith III. 160.

Rumpelmayer Márton

Kőfaragó.

1773 máj. 15,
1774 jan. 15
1776. jan. 27.
1776. febr. 5.
1778. nov. 12
1779. febr. 17
1780 aug. 19.

szerződött a ~~pt~~ pápai plébánia-templom kőfaragó munkáinak elvégzésére.

Pigpáp. 68. l.

Sitte, Heinrich, dr. III 166.

Rumpelmayer Mátyás

Hobrait

Készítette salzburgi
mázvegből a Hom-
bathofi Hércsegyházi
fooltárat

vid

S. A

DR.MARTOS GÁBOR	GÖDÖLL?
ELEK JUDIT KATALIN	BUDAPE
EPREJESI ÁGNES	BUDA
FEJÉR MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA	SZ
FÉNYKÉPEZÉS ALAPITVÁNY	E
FOTÓTÖRTÉNETI ALAPITVÁNY	
GÖNCÖL ALAPITVÁNY	
GRÁNITZ MIKLÓS	
HAÁZ REZS? ALAPITVÁNY	
IFJÚSÁGI ÉS SZABADID? HÁZ	
JÓZSEF A.M?VEL?DÉSI KÖZPONT	
KECSKÉS PÉTER	BUD
KONDOR BÉLA KÖZÖSSÉGI	BUDA

Remi Rajki

Nowak

Rumi Attila fafaragómüvész

Müvésztelepek vezetőinek első országos értekezletét sikeresen tartották meg a konferencia a müvész tájékoztatást adott az 1995. nyarán Nagyatádon megrendezendő szobrász szimpozion terveiről.

P.S.: A közmüvelődés enciklopédiája.
Somogyi Néplap, 1994. okt. 11.

Rumi Odilke

A rendezvoszok meghívták
az idén a művészt Nagy-
atádra

—: Intersymposium, 1975 - Nagyatád
Művészet, 1975 október - 20 oldal

Rumi Attila

A nagyatádi müvésztelepen fafaragást tanit
két somogyi müvész is: Bors István és
Rumi Attila

Népmüvelés 1975/9/2o
S. Nagy K: Egy müvésztelep közmüvelődési funkciója

Rajky Béla

Serverte az I. Kutvölgyi
ut 8912 hosz. nyaralót.

Vállalkozók Közlönye
1905, pil. 19.
(Magánépítési engedélyek
Budapesten.)

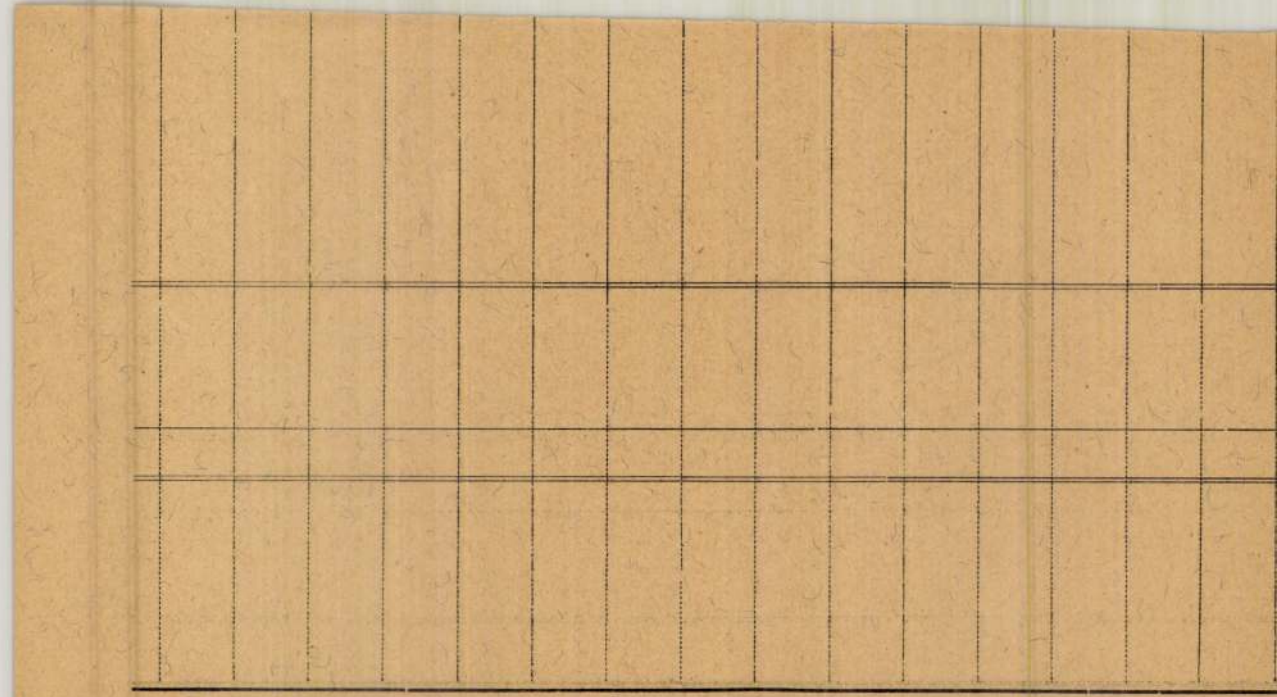

6388 Centrum Budapest

MDK

Rumi Rajki- Pázmándy - Csát G. szobrászm.-k

mindkét ,egoldásuk a legmaibb müvészet, és meg év-
századokra szóló, de csak a férfiui hősiességet jelkép-
pezi és nem a magyar katona bátorságát. Megérdemli a
két szobor, hogy helyet kapjon valahol egy uj város-
részben./Kevésse lehet találni müvészi szobrot Pesten

Kende Béla: Az I.honvéd emlék pályázat.
Müvészet.1936.2.sz. 42,43.l.

Rumi Attila

Említve

Ridep Gábor: A Somogy megyei Lép-
zőművészek XXI. Kiállítása

Somogyi Néplap, Kaposvár 1970. máj. 24.
7. l.

Rumi Attila

A kaposvári T.T Klubban faszobraiból és grafikáiból kiállítása nyílt

Szocialista Munkásrétést 1970 I. sz.

Rumi Attila, [ ]

Kiállít. [Haranglábi, Oszlop c. művei.]

Sz. A.: Dunántúli festők tárlata Kaposvárott 7.

Népszabadság, Bp 1973. dec. 4.

Rumi Attila

„Hullám" Zoroszcsiója szerepel
a Nagyatádi Gobrász Alkotótelep Zamarakiállításán
a járási Művelődési Központban

Kritika 1975/11

28. old.

Rúnai Attila
plasztikáit a szekszárdi T. I. T.-
klubban állították ki

Új képzőművészeti kiállításaink.

Magyar Hírlap 1971/150 4 old.

Rumi Attila, [ ]

„Ő lesz a Ferencvárosi Pincetárlat 98. kiállítója." (Ápr. 13-án nyílik meg tárlata.)

— : Somogyország a mozibon 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. márc. 26.

Rumi Attila, [ ]

A Gerencvárosi Pincetárlatban
nyílt meg kiállítása.

— : □ Rumi Attila 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. ápr. 6.

Rumi Attila

FERENCVÁROSI

PINCETÁRLAT

Meghívó

BUDAPEST FŐVÁROS IX. KERÜLETI TANÁCSA
ÉS A SOMOGY MEGYEI TANÁCS
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

A FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT
98. KIÁLLÍTÓJA,

Rumi Attila alkotásainak kiállítására

■

MEGNYITÓT MOND:

KOCSIS LÁSZLÓ,
A SOMOGY MEGYEI TANÁCS TANÁCSELNÖK-HELYETTESE

NYITÁS:

1973. ÁPRILIS 13-ÁN,
PÉNTEKEN, DÉLUTÁN 17 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1973. ÁPRILIS 13-TÓL 27-IG,
NAPONTA 14-TŐL 19 ÓRÁIG,
VASÁRNAP 10-12-IG ÉS 14-19 ÓRÁIG
HÉTFŐ SZÜNNAP

CÍM: BUDAPEST, IX. MESTER U. 5.

S. NY. 1247

Rumi Attila szobrászművész.

A Ferencvárosi Pincetárlat vendégművésze, kiállítása ma nyílt meg. Faliképei, népi ihletésű fafaragásai szerepelnek a 26 éves művésznek, aki Nagyatádon kollégiumi nevelő tanár, második önálló kiállítása a mostani.

Esti Krónika I.

1973. IV. 13. Kossuth 19.00 Gué

Rumi Attila szobrászmüvész

A Ferencvárosi Pincetárlatot április 13.-án nyitják meg, ahol bemutatják a müvész munkáit, -közli a lap kulturális rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 14.
XVII. évf. 15. sz. 2. lap.

Rumi Attila

A kaposvári Somogyi Képtárban rendezett I. Dunántúli Tárlaton szerepelnek művei, népművészeti indítékú faragásai

Losonci Miklós: Gondolatok az elő dunántúli tárlatról.
Életünk, 1974. 1. 66. old.

Rumi Attila

Az 1973-as dunántúli tárlaton Kaposvárott, a Somogyi Képtárban részt vett művével.

Népszava, 1973. dec. 14. 101. évf. 292 sz. 4 p.

Rumi Attila

Nagyatádon a Hánasságkötő termet Rumi Attila fadombor-műve díszíti.

-------: Köztéri munkák.

MÜVÉSZET, 1976. február - 48.oldal.

Rumi Attila

„Dombormű" c. munkája.

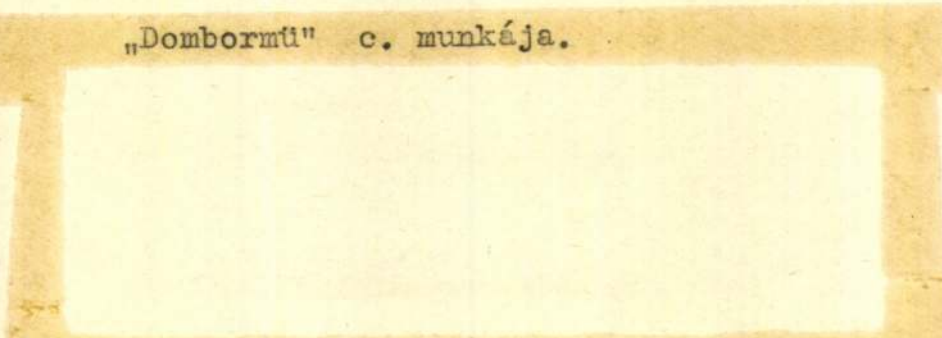

Élet és Irodalom, Bp. 1977. febr. 12.
XXI. évf. 7. sz. 13. lap.

Rumi Attila

szobrász

Nagyatádon a Gábor Andor Művelődési Központban mutatta be műveit Rumi Attila szobrászművész

----: Kiállitási naptár.
Művészet, 1975. november - 45.oldal.

Rumi Attila 1

faforagványai a ferencvárosi Princetárlatban újabb tanújelei az ősi mesterség megújulásának. Ennek a nemes anyagnak az újra felfedezése nem kizárólag a természeti népek művészete megismerésének, vagy a népművészeti hagyomány megújulásának köszönhető.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Ihrlap 1973/107 6old.

Rumi Attila 2

Bizonyára közre játszik az is, hogy a betonrengetegből menekülő emberek szivesen húzodnak „bukolikus" faházakba, erdők szélére, tisztásokra. S ezzel lassacskán kialakul valami „rusztikus" stilus – nevezhetnök bungalow stilusnak is – amely elöszeretettel alkalmazza a fát, s egyszersmind azokat a darabosabb formákat, amelyek egyaránt jellemzik a primitív népek, vagy a hajdani parasztság művészetét.

Bojár Iván: Kiállitásról kiállitásra.

Magyar Hirlap 1973/107 6old.

Rumi Attila 3

Persze nem az igazit. Hiszen a folyamat mostanában telözik ugyan, de az áradás már a századfordulón megindult: a szecesszió is felfedezte mindazt, amit mi most újra felfedezünk, s ezért nem véletlen, hogy a darabos rusztikus formák – s megint csak világszerte – a szecesszió stiluselemeivel elegyednek.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1973/107 6old.

Rumi Attila 4

Igy Rumi faparagásai is közelebb állanak Kós Károly építészete faelemeihez, vagy a Vas utcai iskola köfaragványaihoz, vagy akár Lajta Béla századelejei építészetének díszítő elemeihez, semmint a népi művészethez. Annak ellenére, hogy faragványainak vésésstílusa és sokszor az ornamentális részletek is – akárcsak a fentebb említett művészek esetében – emlékeztetnek az eredetre: a sulykolófák, kapubálványok, borotvatokok művészeti formavilágára.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1973/107 6 old.

Rumi Attila szobrász

Művei Zsállitáson szerepelnek

Szekszárdon

Nápszava 1971 június 1.

2. old.

Rumi Attila

Plasztikaiból kiállítása nyílt a szekszárdi TIT-klubban

N. N. Ly képkölnüvészeti kiállítások

hapyak Hislap 1971 V 31

tovább ~~Böhm J. 1838~~

~~festő~~

Rumbold K 1832

festő

Schuringer Alajos

festő XIX. n

l.

Csányi vasmkiáll

8. l.

Wenden!

RUMBOLD ÖDÖN iparmüvész

az igazgató szoba butorait készitette a 30-as években

SZABÓ Balázsné: Budapest Szent István Közgazdsági Szakközépiskola. Bp. : TKM, 1990 11.p.

8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					

Rumcsák Józsefné MDK

Szerepelt a Textil KISZÖV képzőművészeti szakkörének első kiállitásán, amely 1963 dec 18-án nyilt meg az Egressy klubban.

Szövetkezeti Hirlap. 1964 jan 3.

– 169 – m. D. 71

Rumau, kő és fatarágó,
a XIX. sz. közepén Eperjesen működött.

Anna Petrova-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 60. és 79. old.

Rumel, bécsi architektura festő: Mint Maulbertsch segédje dolgozott (1782-3-ban) a papai plébánia templom freskóin.

1783-ban a szombathelyi püspöki palota nagytermében ~~levő freskóin vala közreműködés~~ szükséges elvégzése előmunkálatok czéljából Szombathelyre küldte Maulbertsch.

Pigpáp 16. l. 19. l.

Teljes neve: August Rumel

Wurzbach szerint 1713–1778-ban élt. utánnak nézni. A 1778-as évszám nem lehet helyes, ezt Tigler is mondja.

Sopron megye III 179

Rümel August

Thieme Becker

XXIX: 200.1.

(Lyka)

Rumbold Gyula

Rumbold Gyula díszítő iparművész, IX. Koppány-u. 15. 139-736

Bptávb 1940 szept.

T. 817.

Madonnát látjuk, ki a térdén
ukettőjük fejét dicsfény veszi
oszlop látszik. Felirata:

tuhlweissenburg

5 cm.

Rumbold Gyula

festő

1903–7.

Éimisk 1930. 88. l.

Rumbold Gyula

végbiz. jó eredm.

Eritimisk

1907/8. 22. l.

Rumbold Gyula

diszitőfestészetben

II. dij.

Esztimisk

1906/7

13. l

Rumbold B.

épitész

Heves vármegye pa-
villonja.

Bálezrkiáll

Rumbold Bernát

címerfestő

teljes neve cím-
litve az
alábbi műben

Hattyuffy Dezső:

A hazai vár megjék
és városok címerei.
Kolozsvár 1881.
84. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
573.–1907. sz.
Érkezett: september 2.

Kerém mi van az átvétellel?
Mintán Schulek Hans szitép is
is elment, úgy volt, hogy tyttelo

MDK

Rumbach Dezső építész

A Kamara uj tagjai. MUNKÁsl. 1927. aug.14. 209.l.

MDK

Rumbold Gy.

FTC jégpálya

1895–1960. M. plakáttört. kiáll. MOcs. 1960.

MDK

Rumbold Gy.

"FTC jégpálya"
. é.n.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS.BP. 1960.

36.1.~~36/1~~.

MDK

Rumbold Gy.

FTC jégpálya. é.n., 95x64 MNG 58.86

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok.Kat. 36.1.

Rumbold Gy. MDK

FTC jégpálya, é.n.

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Rumbold Gyula

5. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet
II.rész Bp. é.n. 35. l.

Rumbold Gyula MDK

1o. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar Diszkötőművészet, II.rész. Bp.é.n. 35.l.

MDK

Rumbold Gyula

lapon közölt tervben részes

12.

Gróh István és tanitványai. Magyar ~~Kisz~~ Diszitőművészet II.rész. Bp.é.n. 35.l.

MDK

Rumbold Gyula

22. ~~16.~~ lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II.rész. Bp. é.n. 35.l.

Rumbold-cég

4/4 magyarországi
szinház kepe és 3
szinházterv

Kiállítva

Magyar Szinészeti
Kiállítás a Városlígeti Műcsarnokban.
Bp. 1890 39. l.

A fenti határozat értelm
a magyarországi műemlékek
figyelméért hálás köszönetet

Meg vagyunk g
tanulmányozása mind az i
tanítást tartalmasabbá fo
nak a hazai műemlékek ira
gek iránti tiszteletét fokoz

Fogadja a Tek.
hálás köszönetét. Hazafias
Budapesten 1907. okt. 7.

Rumanoczky Rudolf, a Radnóti klub vezetője

A várpalotai 305. sz. Szakmunkásképző Intézet Radnóti Klubjában kamarakiállítás nyílt három fiatal várpalotai művésznek. Rumanoczky Rudolf a klub vezetője rendezte a kiállítást. – A kamarakiállítást dec. 10-ig keresztik fel az érdeklődők.

Napló, (Veszprém), 1983. dec. 1.

h. n.

Ratiaria / VIII. 208.

Rumann

Stab. IV. 27

Császár Ferenc Rózsrata VI. 146.

Rumann

Mu vind 1917. 198.

2.

Rumann

l.

KLykaMagyműI800-50

402.l.

1476 e) Olasz mester:

Bivalytehén.

Egész alak, áll és (
és fülei hasítottak. Elöl jobb e
hez olvasni.

Fa, magassága 32
Vétetett Della Torre
L. 191/98. II. a) N°

1897: VII. 31-én az

(480 97)

Dalla Torrezíe 12 lírát (5 fr.
898: V. 22-én (191/98). –

1901: VIII. 26-án 373 eln. sz. alatt

Riemann
l.
Wagdej
211. l

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Ruman Gösz

épiton

1668 cchm. kasán

+ K + 83. l

Rumancsik Andor

Nobrany

1900 – 1.

Éimisk 1930. 88. l.

Rümann Wilhelm német sfobrász

Pesti Hirlap. 1879. jul. 20. 3.

Egy ifju magyar festö jött haza....

MOK.

Ruggero Ernè

Kialli'asi kritika

Buonanotti Napoli 1956 apr.26.

MDK.

Rusann Ernő

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1966 ápr.26.

MDK xxxx

Ruman György, ép.mest.

1668. céhmester.

Kassa 17.sz.-beli ép.mest.

Kemény Lajos: Kassai épitömesterek. Barok és rokkoko korszak. MMÉE Közl. 1904 évf. 28.kötet 3.füzet. 83.l.

M.D.K.

Ruman György, építőmester

1668-ban céhmester
Kassán.

Kemény Lajos: Kassai épitőmeserek.
A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38.köt. 83.old.

Burmann Ernő

ötvös

MOK

A Fegyveres Erők Klubjában állított ki ötvösmunkáival

– Kürti –

Napló, 1966. ápr. 21. 4. lap

Rumann Ernő

Ötvösmunkáit kiállították a Fegyveres erők pécsi klubjában.

Szocialista chűvészetért 1966. jun.

államtitkár.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
108/1922 szám
Ikt.: 922 III/21 hó

Rum

fortalitium Dunan-
tiil
1555.

Takrajzok

II. 57. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rullo

Thieme Becker

XXIX: 200-l.

(Lyka)

Rumpler Josef

Otto.

laid

Arch. Erf

1909. 435.

Rumpler József

ötvös

A céh, egy zökonyv szerint veresvágási születésűs 1833-ba mesterül felvétetett.

Taksa: 30 rajnai ft 30 kr.

Mihalik József Kassaváros ötvösszegének tört. Bpest 1900. 313. l.

Friedl Károly

festő

XVIII. 97.

Rümpler József

geb. in Ungarn
14 J. als Goldarbeiter

1822-23

Bécsi akadémia
Ujhi zy

München V.57.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Rumpler József

magyar ékszerész

lásd

Horvmagyötv Bécsben

8. l.

Rumpler Karl

aus Ungarn, Graveur,

16 J. alt.

1822-23.

Bècsi akadèmia
Ujhàzy

Kovács István dr., kolozsvári osztály -

archaeologus II. 228.

Rumpler Károly

építész

I.

Horvmagyter Bécsben

8. l.

MDK

Rumsauer épitész

Bérház a Fadrusz utcában, tervezték Rumsauer és Wimmer épitészek. Repr.

Tér és Forma, 1932. 319.l.

M.D.K.

RUMPOLD Margit

1927-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954 338.l.

Kassa

Rumpler József, ötvös, 1833

Arch.Közl.1899. XXI. 313

Pozsony. Rümplmayer H.-Márton,
Kőfaragómester, 1775.

Pressburger Zeitung
1775., 81. sz.

Rümplmayer H.-Márton,
Kőfaragómester, 1775, Poson.

Pressburger Zeitung
1775, 81. sz.

M.D.K.

RUMPOLD Ignácné

1926-ban Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. 337.l.

M. D. K.

RUMPOLD Maria

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja
1928.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 339.e.

RUMPOLD Mária

M. D. K.

Nagybányán a Szépmüvészeti Iskola tagja

1924.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 338.e.

Rumsauer

építén

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 314-322.

K. F. Levél a szerkesztőkhöz.

Rumszauer György, építén

L. Kozma Lajos

→ A harmincas évek építénekünk kronológiai táblázata 6-8

Magyar Építőművészet 1983 83/2

MDK

Rumsauer György

építész

Tér és Forma, 1932. 1o.sz. 319.1. Képek.

MDK

Rumszauer György műépitész

A Szent Imre társasházépitő akció épülő harmadik társasháza. Terv.: Rumszauer György műépitész. Repr.

Cikk: Tető alatt a harmadik Szent Imre társasház.

Magyarság, 1933.dec.24. 29.l./Képekkel./

MDK

Rumszauer György építész

Épitőmunka, 1934. 6-lo. sz. 127.l. Képpel.

M.D.K.

Rumszauer György, építész

Tervei szerint épült fel a Postamesterek Nyugdíj-egyesületi bérhára a Szalay-utca és Honvéd-utca sarkán. Ismertetés és egy fénykép:

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938.-LXIX. évf.

nov. 3. sz. 6. old.

MDK

Rumszauer György

Rumszauer György és Wimmer László. Bérház Budapesten. Repr.

Tér és Forma, 1932. 75.1.

Rumszauer György építés

Tér és Forma 1939 15-19.

Honvéd utcai bérházról

M.D.K.

Rumszauer György. építész

~~építész~~ tervei szerint felépült Postamesterek Nyug. díjegyesületének bérházát, a Szalay- és Honvéd-utca sarkán, hosszan ismerteti a lap, egy fényképpel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LIX. évf.

nov. 3. sz. 6. old.

VISEGRÁD

Várrom

Salamon tornya

Visegrád. W 1856, 40 l. (képe 40 l)

Hogyan keletkezlek Magyarországon a várak. W 1856, 99 l.

Rumszauer György

és Wimmer László

céd

l Bérház Budapesten

Repr.

Tér és Forma

1932. 75. l.

Rumszauer György

Építész.

A m. kir. posta-
mesterek székháza
és vitéz Horthy István
kollegiuma

Tervezte fenti

Repr. és ismertetve

Tér és Forma

1943. I. 4.

11 — 14. l.

Nepekkel -

Rumszauer György

Tér és Forma

1939. 15—17 l.

(Bérház Budapesten a Honvéd-utcában, képekkel)

Tervezte fenti, statikus Gábory Pál

XV.

KÖNYVEK

UJ IDŐK

HERCZEG FERENC
KÉPES IRODALMI HETILAPJA

a munkanélküliség enyhítésére, családi házakat épít a Rózsadombon és azokat olvasóinak ajándékozza.

Minden előfizetőnek

Rumszauer György

Tér és Forma.

1941. 155. l.

(Beihár Budapesten
a Lónyay-utcában,
képpel.)

Rumszauer György

épitész

tervezte az alábbi épületet

Tér és Forma

1943. 5 sz. 78–80. l.

(Villa Budapesten a Wolff Károly-utcában; képekkel.)

rgeben sich bei völlig anders geartetem
en Schiffe einheitlich zusammenfasst, ähn-
ie Art wie die mächtigen Pfeiler ohne Kapi-
mit die vertikalen Tendenzen in gesteiger-
erngewölbe erinnern an Kassa, so dass man
der Gewölbesysteme an den dortigen führenden Meister
insamen Förderer beider Kirchenbauten, Matt-
rscheint auch der Umstand, dass beide goti-
. Jahrhunderts begonnen wurden, und dass der
vár durch das Eingreifen König Sigismunds
en Fällen, in Kassa am Chorgewölbe, in Kolozs-
gebracht ist. Sowohl das westliche wie das
seiner Gliederung den reicher ausgestalteten
Gruppe gehören auch diejenigen der sogenann-
der schönen kaschauer Portale hatte übri-
in der unmittelbaren Umgebung, in Komitate

Rumszauer György

tervezte az alábbi épületet -

Tér és Forma

1943. 91. l. 92, 93. l.

(A Postamesterek Nyugdíj Egyesületének bérháza Budapesten; képekkel.)

n Csáky überlassene Kőrösszeg, wo von aber
dem XIII. Jahrhundert stammt die Burg von
gsaufenthalt der Fürsten und auch heute
en Burgen. Im XVI. Jahrhundert wurde sie
Arkadenreihe mit breiten Bogenöffnungen
che Ausgestaltung der siebenbürgischen
n. Hier wohnten der Landeshauptmann Stephan
~~er Erste~~ und am längsten Michael Apaffi;
ereicherungen im Aussenbau und in der
e Türe der Susanne Lorántffy vom Jahre 1640.
ktürme in die Augen, welche durch geschlos -
ne ähnliche Grundrissbildung finden wir
lövár, wo die Ecktürme aber rund gestaltet
erts eine königliche Burg, ging später in
iplomaten und Staatsmanns, Kardinal Georg
Familie Bethlen. Zu dieser Gruppe gehören

Rumsauer és Wimmer

míves cédula

tervezték az alábbi

épületet

Tér és Forma.

1932. 319. l.

~~[illegible]~~ (Bérház a Fadrusz-utcában, képekkel és alaprajzzal.)

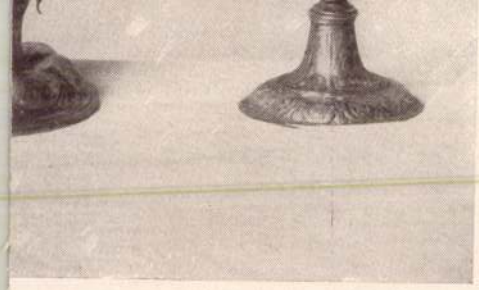

1245.

1310.

Rumszauer György

építész

Magyar Építőművészet

1943. 235. l. (Posta-
mesterek nyugdíj-
intézetének bérháza,
Csalogány utca 12.,
képpel és alaprajzzal.)

Tervezte fenti-

negőrizték több darabnak az emlékét.
orona, melyet gyöngyök és régi kövek
tc. Különösen érdekes az egyik gyön-
tálé, mely a leltár szerint „rostélyos"
yzománcos emlékről maradt itt említés.
az óbudai klarisszák kincsei közül a
et egykoron Boldog Margit oltárának
éé volt.
égtelenül kitűnik, hogy Lajos művészi
nagy szerepe lehetett anyja példájának,
ad második felének egyik legnagyobb
ja lehetett, aki nemcsak megrendeléseivel
ojaival is elősegítette az iparművészet

ág a család másik kiemelkedő nőtagját Károlyunk nagyanyjával. A magyar ából való, aki apósának Anjou Károly-dulásáig erős kézzel vezeti a nápolyi a, a nápolyi Anjou dinasztia megalatépességet, a vezetni tudás nagy adolását is magával vitte. Ő építteti újjá mot, ahol korának legnagyobb művé-

Rumszauer György

és

mincs cél Wimmer László

épitészek.

Béhár a Maros-

utcaban

terveztek fentiek

Tér és Forma

1933. 359. l.

Keppel és alaprajzzal.

Tafel 4 u. 5.

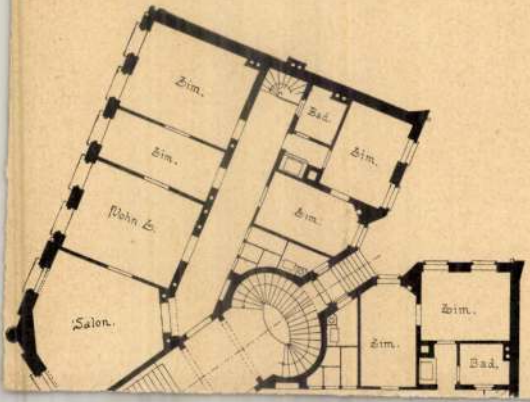

Rumszauer György

Bierbauer Virgil:

Forum. 1937. jan. 17.

Lánchid utcai háza

repr.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rumszauer György

épitész

l.

Forum

(neinet rész)

1937. 5. l.

Rumszauer György

l. György ujmagyépitőm. I.

74.157.l

633. TÁNYÉR, keménycserép, a pesti né
Teller, Steingut, mit der Ansicht de
XIX. Jh.

634. ASZTALKÉSZLET, keménycserép,
Steingut, 40 Stück mit Abzugbilder

635. KORSÓ, fajánsz, testén elől férfi lá
Stirnseite Mann mit Lampe. Gmunc

636. NAGY KUPA, kőcserép, kék alapon
Steinzeug, auf blauem Fond Reliefd

637. KUPA, ÓNFEDŐVEL, kőcserép, k
mit Zinndeckel. Steinzeug, mit Relie

638. KORSÓ, fajánsz, testén elől férfiala
Fayence, auf der Stirnseite Mann mi

639. KORSÓ ÓNFEDŐVEL, fajánsz, tes
deckel, Fayence, darauf zwei Fraue

640. NAGY KUPA ÓNFEDŐVEL, faján
sz. e. — Grosser Humpen mit Zin
XVIII. Jh.

641. KUPA ÓNFEDŐVEL, fajánsz, kék
1737. — Humpen mit Zinndeckel,

vális testén világoskék alapon kék disz és fölirat. Kettős
– Zwei Apothekergefässe, Majolika, auf lichtblauem Fond
Mit Doppelhenkel. Casa Pirota, XVII. Jh.

, szines diszitéssel. Erdély, XIX. sz. — Drei Krüge, Ton
benbürgen, XIX. Jh.

szines disszel. Kalotaszeg, XIX. sz. — Drei Krüge, Ton
Kalotaszeg, XIX. Jh.

p, szines disszel. Erdély, XIX. sz. — Drei Krüge, Ton
benbürgen, XIX. Jh.

p, szines disszel. Erdély, XIX. sz. — Drei Krüge, Ton
benbürgen, XIX. Jh.

sttel, nyakán szinesen futó gyermek. Erdély, XVIII. sz.
ter Leibung, am Hals laufendes Kind dargestellt. Sieben-

, testén elől szinesen lehajló férfi. Erdély, XVIII. sz. —
der Wandung gebeugter Mann dargestellt. Siebenbürgen,

sz, testén elől szinesen férfialak. Osztrák, XVIII. sz. —
Fayence, auf der Stirnseite Figur. Österreich, XVIII. Jh.

sz, testén elől kocsmáros bokállyal. Erdély, XVIII. sz.
e, auf der Stirnseite Gastwirt mit Krug. Siebenbürgen

Růmsauer és

Wimmer

épitészek.

Běhár a Fadrusz

utcában,

tervezték jentich

Repr.

Tér és Forma

1932. 319. l.

MDK

Rumy Erzsébet, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

M.D.K.

Rumy Sámuel, keramikus

1829-ben az idlói kőedénygyár élére került. Kassán kereskedőnek is kiképezték. Pesten, Szabadkán, Szegeden Ujvidéken, Debrecenben müködött. A gyárat felvirágoztatta. 202.o.1831-ben, 29 évew korában váratlanúl meghalt.

Mihalik Sándor: A körmöcbányai kőedénygyár kezdő korszaka. 189.o.

Folia Archaeologica. X. 1958. Bp. Képzőmüv. Kiad Alap Kiadóváll. Bp. 1958

MDK

Runbay István

Képzőművészet 1935. 8.1.

M. D. K.

RUNDBEIN festő"

megh. 1770 előtt

1770-ben Pozsonyban üvegjét em-
elték

Garas XVIII. n. 246. l.

RUNEL, *August*, osztrák architektúra festő a XVIII. sz.-ban Bécsben. 1782—3. Maulbertsch segédjeként a pápai plébánia templomban, 1783. pedig szombathelyi püspöki palotában dolgozott.

Eg. II. 401 l

Gyála h. n. VII. 246

Rungaldier, Ignaz
(1799 - 1876)

„Fiatal nő képmása" Vízfestmény 19x13 cm
J. G. Rungaldier Vedett
Kikiáltási ár: 6000 ft

BÁV 52.Képaukció katalógus Bp.1980.szeptember

M.D.K.

Runggaldier József tiroli nobrán

A Gerszeg-tomaji kápolna nobránj munkáit készitette. 1894.

Bontz József: A Gerszeg-tomaji kápolna. Kentlich 1895. 7,

Runggaldier József tiroli szobrász M.D.K.

1905-ben rendelték meg nála a csiksomlyói templom szent István és szent László szobrát. 1371 kor.98 fill be került.

Boros Fortunát:A csiksomlyói kegyhely.Kolozsvár 1943

97,

Runggaldier Jónef

tiroli nobrass

l.

[Egyházm. Lap]

1883. 278. l. 311. l.

361. l.

bizottság!

esbizottságot, a kassai déli torony
bb 30,000 koronányi hitel kiutalványozása
óztassék. –
t összegek 80,000 koronára rugnak. –
gyuttal tisztelettel jelenteni, hogy a
olna helyreállítása körül elöirányzott
ttam, a régi födélszék lebontatott és az uj

Runggaldier József

půfels-grödeni (Tirol)

~~wobrz~~

kézisette a keszthelyi

vk. plébánia templom

összes wobrázati mun-

kait az 1896-ki res-

taurálás alkalmával,

neogot. stílusban.

Bontz

222. f.

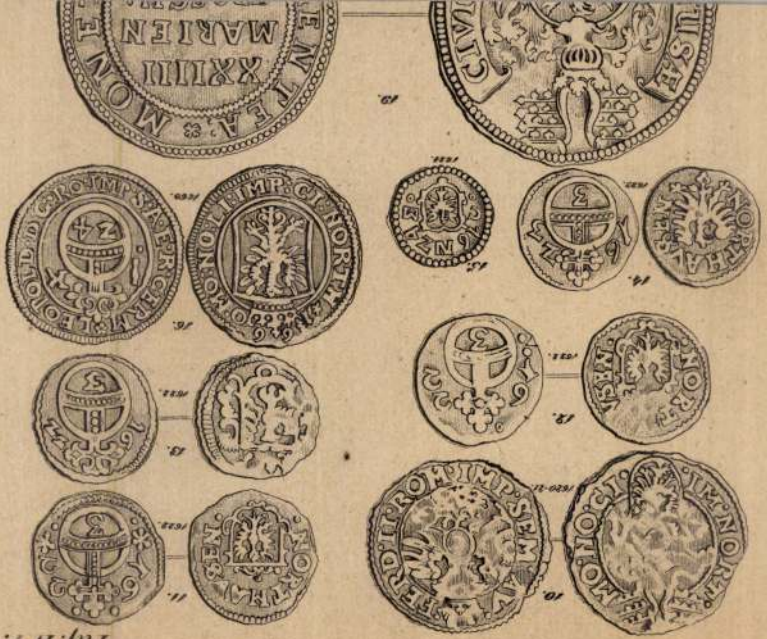

Taf. IV.

Runggaldier Jónef
Ulrich

grödeni (Tirol) szobrász
készítette a gyenesdiási
kápolna reneszánsz
stilü és poliykron
festési oltárát 1894-
ben

Bontz

164. l.

megszerzése szükséges. – a fővá-
ros I. mérnöki hivatalnak
fogja azonnal átadni, mely
utóbbi a kisajátítási tervezet
tet a tek. Tanácsnak terjesz-
teni elő; elhatározta to-
vábbá a bizottmány, hogy a
közgyűléshez előterjesztés té-
tessék, mikép a telket, hol
az amphitheatrumi régiségek
találtatnak, saját nevére
telekkönyveztetni méltóz-
tassék. –

Több tárgy nem lévén,
elnök ür az ülést bezárja.

Kelt mint fent.

C

Runggaldier József

tiroli szobrász

készítette a mezes-
györöki vk templom
lourdi szűz szobrát és
Jézus szent szivé szobrát
1892-(?)ben

Bontz 162. l

A tomaji kápolna
szabrászati munkáit
fenti készítette 1894-ben
u. o. 163. l.

Runggaldier József

grödeni fanzobrász

l.

Schoenjózsefvárosi

14. l.

Római temetkezés V. 247.

Runggaldier József

egyházi művészfaragó
St. Ulrich Grödenből
(Tirol) készítette az
alábbi templom oltá-
rait és szószékét 1896-
ban.

Dunst Ferenc dr:

Emlékkönyv a restau-
rált kenthelyi r. k.
templom felszentelése
alkalmából. 1896.
Nepd. 8. Kenthely
1896. 45. l.

Runkelsteini magyar vonatk. falképek

Pór Antal: Magyar vonatkozású falképek Runkelsteinben. Kny. Arch. Ért. 8-r 16 l. Bp. 1900.

Gent (1816)

U. az németül 4-r, 7 l. Wien 1900.

Gent (1817)

őrtornyocskáját körülveszi. Ezt

ni, hogy a várnak fontos körtorny

Ezekre a munkálatokra é

Czidőszerint

30.000 pengő folyósitására ~~tisztel~~

~~Budapest, 1936. április~~

nak sürgős szükse

T E tekintetben a H
nenciájával szób
leg megállapodtam
válván, bátor le
vonatkozó javasla

Runowsky Janos

holicsi keramikus

l.

Sik magy keram

58 l.

MŰEMLÉKEK ÖSZ. ZOT. SAGA
860-1908
erk XI/21.

Költségve

Orsz. m. műemlék tek.

7. darab Rákoczy pál

képművészeti museumba

leszerelése, |: szétszedése :| e

az iparcsarnokba ugym

elhelyezése |: lezakni :|

Ronowsky (Ronowsky
Ronoffsky) Joannes
Modellierer
XVIII. 4.
l.
Schirek Holitsch
123. l.

71313

RUPP, I. A. bécsi akadémiai festő

1867, irgalmas templom kupolafestményei

Péter I. László: Nagyvárad római katolikus templomai. Nagyvárad, 1992. 64.

(2)

Eins. Dissertation. Bericht. Peter

, Fakultät f. Geistes- u.

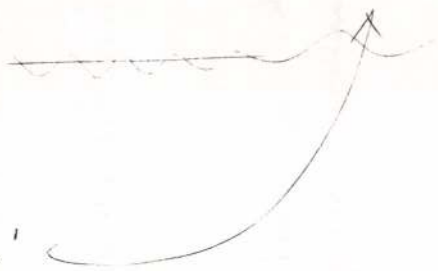

ent.'

ätöl az elfogadotta

2 calendar.

Runstige, festő

Divatcsarnok, 1858. juli 6. 426-428.
A budapesti Müegylet...tárlata

Rupert

Hobräuz XVIII. sz.
Budain

Lod

Horváth Henrik – Arch. Ert.
1928. 261.

38),

M.D.K.

Rupertus

1552-ben Andreas Fontana kőműves mester olasz kőművese.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.176.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

Rupertus kőmüves M.D.K.

Andreas Fontana vezetésével dolgozik 1552-től

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár
épitékezésein 1493 és 1596 között 176.l.
Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

M.D.K.

Ruperthus, olasz kőműves

Fontana vezetésével.
1552-ben dolgozik az egri
várban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. kötet.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 393. old.

M.D.K.

Ruperlus, Friedrich, kőműves

a steiermarki Traffauerben
született és 1760-ban telepedett
le Budán.

Mária G. Aggházy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst.

Acta Historiae Artium,
Bp. 1967. Tom. XIII. fasc. 4. 316. old.

M.D.K.

Rupertus v. Robertus, aurifaber
budai ötvös

neve házasságkötési, ház-eladási- és öröklési okmányokban többször fordul elő, melyeket szerző az 1481,-1490,-febr. és márc.-1491,-1495, és 1508. évekből felhutatott és közöl.

Balogh Jolán: A müvészet Mátyás király udvarában
Bp.1966, Akad.kiad. 2 köt.

1.köt. 569-570. old.

Ruphon

vagzoló is rézm.

Eleonora Magdolna
Terézia királyné I.
Lipót magyar király
feleségének arcképe
oval keretben. Rézm.
Jelz. Ruphon delin.
et sculp.

Majtáth sort. kidél

182. l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. I

8 19078
190..... évi ..... számv. sz.
III. c.
..... ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának
és évének pontos feljegyzése kéretik.

Méltóságos

báró Forster Gyu

a müemlékek

Folyó évi szept

átiratára való hivatkozás

M.N.M.K.

Rupille Simon, lakatosm.

Budán dolgozott. Szül. Augusta Vindelicorum/Augsburg/. Róm.k.házas. Budán polgárjogot nyert. 1792. IX. 17. 250.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Rupler András*), kőfaragó

Stayer Jánossal és Grossmann Jórseffel együtt szerződéses megbírást kap Telekessy egri püspöktől a Lebontok régi Szt. Király templom helyén épitendő uj templom kőfaragó munkáira. A templom alapkövét 1713. márc. 24-en tettek le. *) [A Heves mege kötetben nem szerepel. Bne]

Müvészettörténeti Értesitö, 1968. XVII.évf. 3-4.szl

Szabo Erzsébet: Johannes Battista Carlone.

216 old.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Rupp

épiten

8.

Szabad Művészet

1948. 3 sz. 70-l.

SZEKELY SANDOR
bélyegkereskedése
BUDAPEST,
VI., Teréz körut 1/b.
Telefon: 424-821.

NYOMTATVÁNY

Krajcárosok

Rupp György

nagyváradi örös

l.

Avv. Csarnok 106.

aukc. Sat.

bevezetés és

lajstr.

GYŐR

Kántalani ktár: Corvina

Fraknói Vilmos: Rómer Flóris emlékezete. Szúzadok, XXV – 1891, 192 és 193 l.

Rupp György

órás, Nagyvárad

XVIII. sz.

írod

2

Prítz

56. l.

Rupp György

Rupp Jakab neves várostörténész apja,

építette 1840-ben a Városmajor u. 35. sz.

házat. A háborúban találat érte, rozsnyait yét-

hordták.

Konrádyné dr. Gálos Magda: Városmajor utca

Budapest 1978/2 35.o.

Rupp. J. A.

bécsi festő 1869

l.

Papp Nagyvárad

65. l.

Vertecz - podporályi neolitkori

telep VI. 185.

Rupp J. A

bécsi festő

1867

l.

Biró Nagyvarád

74. l.

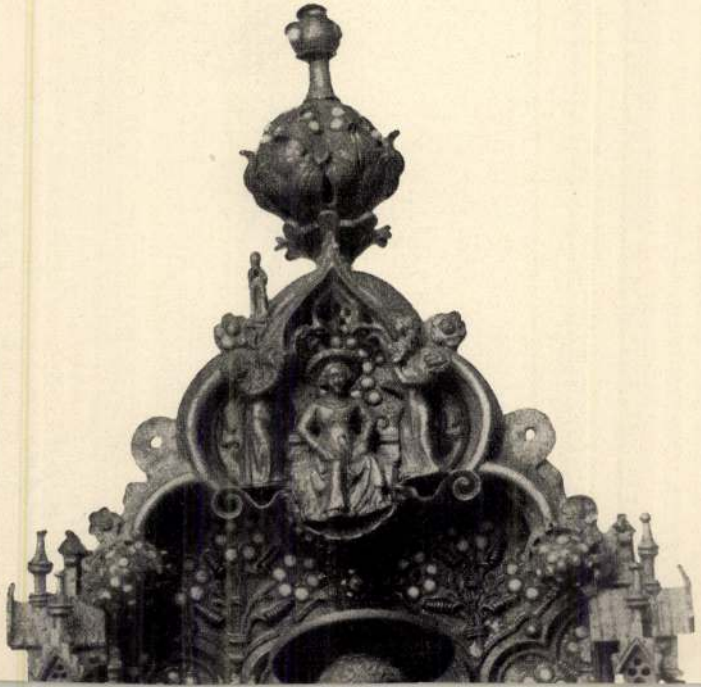

Rupp Jakab, térképész

Koreny János: Budapest vízrajzának alakulása

Az "ősi vízvendszer maradványai közül csupán a Nagykörút vonalán húzódó Duna-ágról vannak biztos adatunk. A Rupp Jakab térképén jelölt Nagy Árok vonala pontosan követi a hajdani Pestsziget partvonalát. A múlt században egy része még megvolt. Ennek okán javasolta Reitter Ferenc, a Közmunkák Tanácsa főmérnöke, hogy a Nagy Árokból hajózható csatornát, építsenek. Ehelyett 1871-ben a Nagykörút létesítését hatarozták el.

Budapest folyóirat, 1988., 3., 28-old.

Rupp Jakab

R. azon kivül, hogy jól rendezett és a magoingyűjtemények közt leggazdagabb pénzgyűjteménynyel bír, még nem épen ügyetlen rajzolóis, és a pénzpéldányokat maga vési köre. Luczenbacher (Érdy) Janóssal adta ki a kövmüvet: Magyarország' ekkorig ismeretes pénzei. Arpádi korszak. Budán 1841. és latinul Numi Hungariae hactenus cogniti. Periodus Arpadiana. Buda 1841. – A magyar Ejadás bővebb és alaposabb s az Érdy müvel, noha a emi lapon Rupp J. nevel áll. Ezért aztán Érdy önze fordítás. is kapott Ruppal s alábbi müvében részletesen megírja sérelmet.

wod

Luczenbacher János: A
vrb zuspánok, királyok és
carok pénzei. Budán, 1841. 66
–72 l.

Athenaeum. 1842. I. 14. sz.
1842. II. 5, 6, 7, 13,
26, 50. sz.

ref. templom.
MAROS SZEN

Lásd

Szinyey Magyar Tisk

497-967

Rupp Jenő

épitész

Meghalt 1928. nov. 31.

Bpesten

MM É E Körl

1929. 256. l.

Rupp Jenő

† 1928. nov. 30

204. szám

A Müemlékek Orsz. Bizottsága tekint

A vallás és közoktatásügyi m. k
helybenhagyott szolgálati szabá
m. iparmüvészeti muzeumnak van
dányban a tekintetes Igazgatós

Rupp Jenő
épitész

Urod
Z
Liber Kőrépitk..
25. l -

Marczinkó Andor főreáliskolai tanár

VIII. 188.

Rupp Jenő

épitész

a Murai utcai fővárosi kislakásos bérház

MAGYAR. EPITOMUVESZET

1927. 3–4. sz. 26 l.

Képpel

MAXIME·ELIOMAY
TESSÉ

nyilhegyi Rupp Jenő

zsírtok

Szül: Budapest 1878

Oklevelet nyert 1900

Nér jegyz műegyetem 17. l.

10228.

tbe helyezett tojásdad medaillon-
kézett, nyakéke három soros gyöngy-
keretet részben hermelin palást
ett vánkoson korona, keresztes gömb
alatt két sorban:

II. Königs in Spanien
in zu Osterreich

vk. 28.1:16.8 cm.

39-900.
0-121.

M.D.K.

Ladislaus Rupp. építés

irányításával kerdődött meg 1847-1849 körött a Budai Várpalota diszterméneк átalakítása. Ifj Louis Montoyer interieur-dekoraciós programja alapján. Az 1849-évi ostrom és tűrvész miatt. már „second barokk" stilusban fejerődött be.

Czagány István: Műemlékhelyreállítási kérdések a Budai várpalota ujjáépítésénél

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

212 old.

mdk

Rupp

Egy csak rajzban fennmaradt önálló típusú aranyforint: ülő király képével és magyar címerrel – egyetlen ismert példánya Hamburgban került elő 1750. a Dude gyűjteményben.

Huszár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban.

Bpest 1958 33. l.

Rupp, épitész

Honderü, 1848. I. 27.

Heti szemle

Rupp

epitét

lásd

Honderü. 1848. I. 27 l

mdk.

Rupp

II. 362 ritka éremfaj. Siátlap Korona és sisakdisz, két pénz: C 25 és C 30. éremképeit egyesítv. Az 1335. visegrádi kongreszus emlékére vert pénz lehetett. Ezzel magyarázható ritkasága

Huszár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban
Bpest 1958.

40. L

Rupp István MDK

festő

1885. évben lépett a Zsolnay-gyár szolgálatába.

73.o. 9. jegyz

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

MDK

Rupp István

festő

A Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1885-ben.

67.o.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Ruppx Jakab

Schöen Arnold: A budai szent Anna templom.

mdk.

Rupp Jakab

A dotai a régebbi irodalomból – a budai kamara ispánjai – értékesek.

Huszár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban

Budapest 1958. 10. l.

MDK

ny. Rupp Jenő, 1900

A József Müegyetemen oklevelet nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1931. jun. 1. 89.l.

MDK

Rupp Jenő, Bp. épitészmérnök
+1928. nov. 6.

Elhalálozott tagok. MMÉEKözl. 1929. 256. l.

Rupp J. A

bécsi festő

l.

Lyka közöns

74. l.

MDK

Rupp Jenő

V.Váci-ut - Murai-utca melletti 3 épületből álló kislakásos épületcsoportot tervezték: Lux Kálmán dr. Rupp Jenő és Sebestyén Artur.

Gallina Frigyes dr.: Budapest szfőv. 1925-26 évi kislakásos épitkezései.

Magyar Épitőművészet, 1927. 3-4.sz. III.l.

MDK

Rupp József, ácsm.

18ol. felszabadult fogsett

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló. 1913. nov. 30. 3 - 4 l.

R u p p K á r o l y festő.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
410.
"Rajzo Miklós"

MDK

Rupp Károly

Rupp Károly Rajzó Miklós mestere

Rajzó Miklós. Müvészet, XII.é. 1912. 41o.

M. D. K.

RUPP, L építész

A szabadságharc alatt lerégett budai várpalotát tervei alapján állítják helyre

Ybl levele: Ybl Miklós 89.,

Rupp László, bécsi Hofbaumeister-Ingenieur, MDK.

Budai vár dunai homlokzatának átalakítása. 1847–49.
(23. kép.)
Istálló-épület. (25. kép.)

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. sz.-ban. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 307. l. 308, 311, 319. l. 312,

Rupp László

A budavári palota kolonnádját kérítette

Czapány István: A budavári palota barokk homlokzatának helyreállítása Műemlékvédelem 1963 sz. 215. l.

Ladislaus Rupp

- Joseph Weiss - Carl Neumann:
A Hofstallgebäude homlokzata. Épült:
1847-1858. Lebontották 1954 után.
(Vázlat) (repr.)

Csagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép.
180. l.

1.

Ladislaus Rupp

bécsi Hofbaumeister Ingenieur. Grüne gróf – István főherceg, nádor főudvarmestere – 1847-ben szerződést kötött vele ~~[illegible]~~ a budai palotában megindult átalakítások tervezésére. 1849 ~~ig~~ áprilisáig vezette a munkálatokat.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

37. l.

Rupp László

1847-49-ben a budai palota építkezésein dolgozott.

Csaginy István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

123. l.

Rupp László

1847-55 között épitette a budai palota „D" épülete dunai homlokzata földmintjén a holomnád déli pillérét

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

119. l.

Ladislaus Rupp

tervei alapján hajtották végre 1847-55 között a budai palota „D" épülete keleti kolonnádja vízszintes kibővítését. A IV. emeleti toronyépítmény 1847-53 között épült Rupp tervei és Waldheim irányítása alapján. Elképzelésük szerint került az attikára August la Vigne 4 allegórikus nőszobra 1854-ben.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

128. l.

Ladislaus Rupp

1847-49-ben megherdett Hofstallgebäude elhelyezésével a Hauszmann féle kompozíció alaphövét rakta le. Barokk alapokra helyezte épületét s Anton Fisches nocuszédos Teleki palotája más megszabta homlokzati irányát.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

130. l.

Ladislaus Rupp

1847-ben megkezdte a mai „D" épület keleti homlokzatán a négyoszlopos eredeti kolonnádot hatoszlopossá bővítését. Valószínűleg ekkor bontották le a boltozat timpanonját.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

37-39. l.

Ladislaus Rupp

mint tervező, hozzáfogott a budavári palota nagyudvari középrizalitjának helyreállítási terveihez is. A 18. sz. elő felében épült istálló helyére elhordte a ~~[illegible]~~ Hofstallgebäudet épiteni /homlokrati és középfőfalai 1849-re elkénültek/.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

39. l

4.

Ladislaus Rupp

tervezte Hofstallgebäudet 1852-ben
tovább építették.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

39.1

Ladislaus Rupp

terve alapján a budai palota négy-oszlopos kolonnádja 1847-53 között hatoszlopossá bővült.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

58. l.

Ruppani

ötre

Kőmagyötvi 683. sz.

MDK

Ruppányi Károly

Helyreállitta 1959-ben a Zrinyi u. 9. sz. házat belsőleg és az udvarán levő kutat.

•

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

135.1.

Ruppert Antal M.D.K.

A pécsi társasházak építésvezetője

Építész: Tillai Ernő

Magyar Építőművészet 1965/3. 34-35.l.

MDK

Ruppert Antonia, dinitőszobrász

A sárospataki vártemplom
restaurálásán dolgozik.

— : Anyagi - restaurálás 2

ESTI HIRLAP. Bp, 1967. aug. 9.

Ruppert Antónia M.N.K.

Résztvett a budai kármelita templomból származó ol-
tárok re staurálásában

Meümlékvédelem 1967/1. 58.1.

Ruppert Antónia M.D.K.

Résztvett a berhidai r.k. templom oltárának restaurálásában.

Müemlékvédelem 1 66/4. 250. l.

MDK

C.W.Ruppert Bunny,festö
/Paris/

A bolond.	Vizf.
A hidon.	"
A boudoirban.	Tusrajz.
M.D .-né arcképe.	Önrajz./magy.vonatkozás ?/
Rózsát szagoló nö	Tusrajz.

Nemzeti Szalon.1900. Nemzetközi graf.kiáll. Kat. 38.l.

MDK

C.W.Ruppert Bunny, festö
Paris.

158-160. Illusztrációk Malonyay D. "Fehér Eszter"-jéhez.
161.

Nemzeti Szalon. 1900. Nemzetközi graf.kiáll. Kat.

37. l.

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1928.aug.1-i keltezésü ötpengőst Jaschik Álmos tervezte és Meskó Kálmán rajzolta. Ornamentika Opá János, Lesch Ferenctől. Elől Széchenyi Friedrich Amerling portréjáról egy másolat után Helbing Ferenc és Georg Müller rajza, a Lánchid Jaschik tervei után Franke Ruppert által készitett rézmetszetek. Tipo-tipo, ill. réz-réz nyomóeljárással. készült. 92.old.

DR. KUPA MIHALY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1930. jan. 2-i keltezésü 20 pengőst Jaschik Álmos tervezte és Meskó Kálmán rajzolta. Ornamentika Opl János, Lesch Ferenctől. Kossuth Franke Ruppert rézmetszete A Magy. Nemz. Bank székháza rézmetszete. Tipo-tipo, ill. réz-réz nyomóeljárással készült. 92. old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

A húszpengős /1926. márc. 1. / Helbing Ferenc grafikusta-
nár terve. Kossuth Franke Ruppert rézmetszete. Az orna-
mentika Lesch Ferenc, Horváth Endre és Egri Zoltán kö-
zös műve. A hátoldali kép Mészöly Géza "Balatoni táj"
c. festménye után készült, Georg Miller kőgravurája. Az
alapnyomatok tipo-, az arckép réz-, a hátlap ofszet el-
járással készült. 91. old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT,rézmetsző

Az ötvenpengős/1926.márc.1./II.Rákóczi Ferenc Mányoki Ádám festménye után készült és Franke Ruppert metszette rézbe.A hátoldali Lotz Károly festménye:"Ménes a zivatarban"Arthur Schuhricht rézmetszete.Helbing Ferenc grafikustanár tervezte.A rajzokat Lesch Ferenc, Horváth Endre és Egri Zoltán készitették.Az alnyomatok tipo-eljárással.a képnyomatok réznyomással készültek. 91.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói/1926-1966/
91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó,Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1930. júl. 1-i keltezésü 100 pengőst Jaschik Álmos tervezte és Meskó Kálmán rajzolta. Ornamentika Opl János-, Lesch Ferenctől. Mátyás királyát Mantegna portréja után a XVI. sz. elején készült másolat alapján a Várépülettel együtt Franke Ruppert metszette rézbe. ripo tipo, ill. réz-réz nyomóeljárással készült. 92. old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/ 91. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968 Akad. Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1945.júl.15-i keltezésü 10000 pengőst Helbing Ferenc tervezte. E nyomólemezeket 1925-ben az Osztr.-Magy.Bank, ill. az Oesterreichische Nationalbank készitette. A női fejeket valószinüleg Franke Ruppert metszette rézbe. 93.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1945.júl.15-i keltezésü 1000 pengőst Helbing Ferenc tervezte. E myomólemezeket 1925-ben az Oszrt.-Magy Magy.Bank, ill.utóda az Oesterreichische Nationalbank készitette, a női fejeket valószinüleg Franke Ruppert metszette rézbe. 93.old.

DR.KUP. MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/ 91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968 Akad.Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT, rézmetsző

Az 1945.máj.15-i keltezésü 500 pengőst Helbing Ferenc tervezte. E lemezeket 1925-ben az Osztr-Magy Bank, v. utóda az Oesterreichische Nationalbank készitette, a női fejeket valószinüleg Franke Ruppert metszette rézbe. 93.old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/ 91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968 Akad. Kiadó, Bpest. 1968

FRANKE RUPPERT,rézmetsző

Az 1927.júl.1-i keltezésü 1000pengőst Egri Zoltán tervezte,rajzolta.Ornamentika Opl Janos müve.A Hungáriafejet Ferdinand Schirnböck,Benczúr Gyula"Vajk megkeresztelése"c.festményét Franke Ruppert metszette rézbe. Tipo-típo,ill.Réz-réz nyomóeljárással készült. 91.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf.1967-1968
Akad.Kiadó,Bpest.1968

Ruppert J. M.D.K.

(bpesti) építész

tervét a bpesti szabadkönnyves nagypáholy pelotájára kiírt pályázaton más sodik pályadíjjal tüntették ki.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

ápr. 10. sz. 2. old. + ápr. 17. 2. old.

MDK.

Ruppert István

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1965 juni.6.

Ruppert János

harangöntő Pécsett
1860-as évek.

Römer Flóris hagy. XXXVII
t.

Palini Inkey Ádám.

Mellig, kissé balraf
szodik, haja és körszakálla
zete: egyelejű zsinóros kabá

Könyomat, magassága 14

Szn. 55-9

RUPPERTHOVEN gyűjt

343. júl. 27. 1874 A Ruppertshoven-féle képgyűjtemény kínáltatik vételre

Nem kell

M. Ért. 1991. 1-2.

Rupprecht Kestr., harangöntök

Iparmüvészet 1896-ban 206.

Rupprecht Adél festő, XIX. sz. K.

Remény, 1851. márc. III. fűz.
133-136 o.

a pesti műkiállítás 1851.

Ruprecht
festo

l.
Mag NM Cent
12, l.

Ruprecht

Vay grof arcképe,
miniatür 1845-ből
a felsővadászi
Rákóczy-kastélyban

Láttam 1939. júl.

Lefényképeztem
Petrás Zsuzsival.
a MOB fényképtárában

Nagytekin

Válaszolva a folyó év
tiszteletteljesen jelentem,
nak jelentéséből megtudtam,
sitó pénztár a betegsegélyz
foglalást eszközölt, melyne
lékok jegyzékét, melyből ki
címén f. é. junius 24.-én 1
további 242 kor. 92 fill. é
357 kor. 22 fillér lett kiv
idecsatolt két darab fizete

Ruprecht

rotgisser

András rézöntő Kassán 1513-ba tilalmatlan Ruprecht rotgisserna általöntött 2 harangra.

K 217 l.

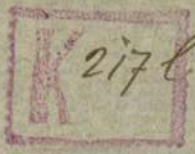

Ruprecht

rez - és harangöntő

1573

l.

Arch. Ért.

1903. 217. l

5.900.-	747.98	1.587.-
2.000.-	12.136.80	11.949.60
6.590.-	36.767.22	15.778.07
9.509.-	9.298.44	5.865.81
6.099.-	46.065.66	21.643.88
-.-	2.160.-	308.80
1.200.-	100.-	1.200.-
6.000.-	5.200.88	4.711.65
-.-	1.675.80	9.495.16
-.-	295.-	1.217.02
1.000.-	177.90	500.36
-.-	5.502.39	8.238.59
-.-	-.-	40.-
-.-	289.-	291.-
1.000.-	2.392.30	485.80
120.-	40.-	-.-
500.-	-.-	-.-
-.-	-.-	200.-
8.820.-	17.833.27	26.688.38

Rup Ruprecht

epitom.

1635-1636 Kassán

Lehm.

+K+83.1.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi I

Ruprecht

kömüveşm

l.

Hazi-topron tört

II. r. 4. k.

1488. 404. l.

HÍVÓ

MAGYAR PÁZMÁNY PÉTER
EGYETEM

SÁNAK CLIX. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

DÉLELŐTT ¼12 ÓRAKOR

ERMÉBEN TARTANDÓ

KÖZGYŰLÉSRE

KUPRECHT, kőművessegéd

Giovanni Bernardo Cerssola, építőmester Szombathelyen, a
aki a lékai céh tagja volt 1666-ban befizette a céhbe
Kuprecht, Wastl és Urban Zapf segédei helyett a belépé-
si díjat. 443.old

HARALD PAULOVITS: Giovanni Bernardo Cerssola a szombat-
helyi Szt.Márton építője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

Rupprecht M.A.
verm.
XVIII. sz.

l.

Medriczky Andor

Budapest régi
fürdör. Bp. 1942.

47. l. 7. t.

Officina

Budget

Ruprecht Adél

Vay gróf (?) arc-
kipe, fent szignált
miniatürje.

a Felsővadász
Rákoczi kastélyban

Az ingó műemlé-
kek leltárának
utolsó lapján
Barabás nüve-
lent feltüntetve,
ami tévedés!

RUPPRECHT (*Ruprecht*) 1. *Adele*, festő. 1. *Ruprecht Etelka*.

Gyürük brouzbol VII. 244.

Ruprecht Adél

MAGYAR MUVÉSZET

1928. 400 —
1931. 405 —
1929. 295, 308, 433

A nüvesszüs Hedvig
Nöose c. ekv.
miniatur a kepin
Nürnberg

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Rupprecht Adele

Pesten

1857. pesti kiäll.

Archiv, olaff.

L - 1857

Ezüstpohár a XVIII. századból, gróf Andrássy
Géza tulajd. IV. 82

Rupprecht Etelka

Pesten

1846. ünneglet

Arcskép olaft. (113 sz)

Két leaing. olaft.

Arcktp. olaft. (125 sz)

" " (133 és 134 sz)

Arcsképek. aqu.

(149-150 sz)

L

Rupprecht Adèl Pesten

1844. nüegylet.

Tamulmány. olyst.
Arcrkép. (217) aqu.

L

Ruprecht Etelka Pest

1843. mügl.

Arczkep. olaf (35 ff)

" " (45)

Osendelet. olaf

Arczkep. aqu. (141)

" " (142)

L

Ruprecht Etelka Pesten.

1842. pesti mnegyl.

Arcskep. olaff. (214 ff)

L.

Rupprecht Adél

Művészet 1911. 422

Magyar Művészet
1928. 400

Csésze, füles, öskori VII. 191

Ruprecht Etelka festőművésznő

Arczképeket állitott ki az 1846 iki pesti
műkiállitáson. 1.)

1.) Pesti Divatlap. 1846 évf. 657 lap.

Ruprecht Etelka

Beesből Pestre költözött
1843 Pozsonyban lakik.
Gipsz szobrokat is kezdett
s allitott. kr. 1843 ban.

Festészeti csarnok. 1843.
Honderu 1843. II. 861

Ruprecht Adél

magyar festőnő
ha vajzára olly figyelmet
fordít mint a szinezetre, a
magyar festeszet egyik hősnéje
leend.

Lród

Pesti Divatlap 1844. 286. h.
(Pesti Minkiállítás)

Ruprecht, Adele

Domonkos Katalin arckepe
1843-ból, miniature
1916. Heut György cég
~~[illegible]~~ 26-ik aukciójáni
A Gyűjtő. 1916. 30 l.
Közölve az 1916 évf
35 lapjain.

Ipar Könyvtár VII. 223

4703. Hunnia nyomda rt.

Ruprecht Etelka

Jestönö.

Ruprecht úr és Etelka leánya
festessi mindhalába (ny Nákó
ház 3. em) több igen jól ta-
lált arczkép körül most
hagyá el Grün csinos kosajtó
jat gr. Batthyány Imre Korona
őr, gr. Batthyány Istvén és gr.
Majlath János jól sikerült arcz-
kepei. Nehány honap óta
vannak Pesten, s máris meg-
tanultak magyarul.
A Kőrösség pártfogásába ajánlja

Honderü 1843. I. 278 l.

Ruprecht Adél

és Ruprecht Janós

---

laid

Regélő. 1842. II. ~~249~~ 241. l.

Ruprecht Adél

l.

Szent György Céh

XXXV. aukc. (1917)

207. 17.

EXPOSITIONS AMBULANTES D' ARTISTES HONGROIS

ADOLF, KOSZTA JÓZSEF, KUNFFY LAJOS, VÁN, VASZARY JÁNOS, VASS ELEMÉR.

r festőművészek elhatározták, hogy
művészeti kiállitásokat rendeznek
jlesztik és terjesztik a magyar mű-
nül értékes részét. Ezen cél további
en elhatároztuk egyenkint kifestett,
ámozott, s mappába foglalt művészi
rebocsájtását. A 9 műlap famentes
ezeket magába foglaló sorszámozott
orgalomba nem kerülnek. Egy mappa
100 pengő.

y jelentőségü kulturális eseményt
tudomására adni szerencsénk van,

Ruprecht Adele

XXVI. aukcio

Fiatal nő képe,*

miniatür 1843-ból

repr. K 1000.—

A Gyűjtő. 1916. 35. l.

* Domonkos Katalin

arcképe.

Budačs, v. h.

45

Rupprecht Etelka

Adele

festő

l.

Biró – Barabás

22 i. l.

VASÁRNAP

2

Kath. A4. Sarl. B.A.
Prot. Ottokár

HÉTFŐ

3

Kath. M. pápa eml.
Prot. Kornél

KEDD

4

Kath. Ulrik
Prot. Ulrik

SZERDA

5

Rupprecht Adél

festő

l.

Birómagy festőnek

16. l.

Ruprecht Etelka

festő

lásd

Árverési Közlöny

1937. 7. rk-n. 8. l

Előző.

Két leány állóterdképe.
Lito. – „Adele Ruprecht".

Szll.: Lt sz. 4118.

Felsőbüki Nagy Pál államférfi (1788–1830)

Körajz. Ruprecht E.

Magy. Tört. Képes. Kat (1922.) 388. a. –

Cserey Farkas író (1719–1782.)

: Körajz. Rupprecht E. —

M. T. Képes. Kat. 398. b. (1922.)

Rupprecht
festőnő"

Der Ungar 1844. júl. 2.
(Pesth-Ofner Notizen. Die diesjährige Pesther Kunstausstellung)

Kalmár

Ruprecht, Adele
festőnő

Der Ungar 1843. jül. 29.
(Sz.: Perther Salon 1843.)

Kalmár

Rupprecht Adele
festőnő

Der Ungar. 1843. júl. 18.
(Sz.: Pesther Salon 1843.)

Kalmár

Pest

Rupprecht Adele
festönö

Der Ungar 1844. jul. 24.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

Rupprecht Stelka
wod Izana Bárén
55.K.

Bérleti és haszonbérleti szerződések után 0·6%.

Bizonyitványok.

Közhatóságok által kiállitottak — 1·— P
Cselédek, segédek, inasok, napszámosok, általában a háztartásban, mezőgazdaságban, kereskedelmi és iparvállalatban alkalmazottak részére — — —·50 P
Iparos tanulóknak az iparhatóságtól adott bizonyitványok — —·50 P
Iskolai, tanulmányi bizonyitványok —·50 P
Orvosi bizonyitványok — — 2·— P

Kereskedelmi könyvek 5000 négyszögcentiméteres ivenként 50 fill.

Kérvényekre, beadványokra általában 2.— P.

Kötelezvények és *kölcsönszerződések* 0·6% illeték alá esnek.

Munkakönyvek után 50 fillér.

Nyugták az érték után 0·6%.

7500—10.000 » — — 1·— P
10.000 pengőn felül — — 2·— P

Szolgálati szerződés 500 pengőn aluli havi fizetés stb. esetén illetékmentes, azonfelül a kikötött munkabér 0·6%-a.

Tanoncszerződések illetéke 1·— P.

Orvosi bizonyitvány tanoncszerződéshez, illetéke 50 fillér.

Törlési engedélyek után 0·6%.

Utalványok után 0·6%.

Váltók.

0·12%, ha a fizetési határidő 6 hónál nem később jár le.

0·6%, ha a fizetési határidő 6 hónapon tul jár le.

Ajánlatok.

50 pengőn aluli ajánlat illetékmentes, 50 pengőn felül az ajánlat első ivére 200 P-ig 1·— P, 200—10.000 P-ig 2·— P, 10.000—20.000 P-ig 5·— P, 20.000 pengőn tul 10·— pengő.

Ruprecht Adel 1

Biederm. Kiäll. 1937

VIII. Grem.

Nöi archep. akv. -
miniatur.

E 3 Venedig, Einfahrt in den Canal grande (22×32 cm), RM. 6.—

E 4 Venedig, Sonnenuntergang auf dem Canal grande (21·8×31·8 cm), RM. 6.—

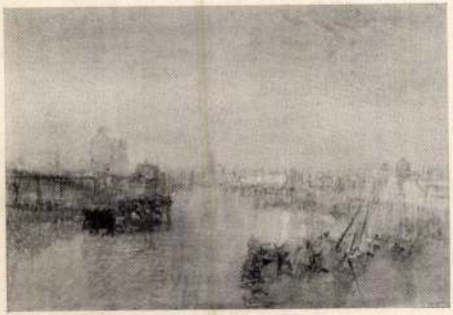

E 5 Venedig, Die Giudecca (21·8×32 cm), RM. 6.—

E 6 Genfer See mit Dent d'Oche (22·6×33 cm), RM. 6.-

Verlag Anton Schroll & Co. in Wien V

Ruprecht Adél 2

Biederm. kiáll. 1937.
IX terem

1) Női arckép, vízf
min.

Jelzése:
Ruprecht Adél
848.

2. A Károlyi család
arcképe, akv. min

3 Finarckép, akv.
min

Rózsafüzérek:

1. Faragott fa, 111 cm. Lourdesből, XIX sz.

2. Csuczor Gergely, faragott fa, Bcros Fülöpné ajándéka (49 cm
XIX. sz. eleje.

3. Fémszemekből, 35 cm. 1914-ből.

4. Fa, 60·5 cm, XVIII. sz.

Rupprecht

Lieb I. 21, 22

IV. 31, 105, 132

Rupprecht

l.

Lykanemzromantika
57. l

EXPRESS
LAPTERJESZTŐ VÁLLALAT
(CÉGT: PARAGÓ JENŐNÉ)
BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-ÚT 49. I. 4
TELEFON: 224-290

T.

Európa Film-,Könyv-,Lapterjesztő és
Lapterjesztő és Könyvkiadó RT.

Budapest.

V. Visegrádi-u.36.IV.

Rupprecht

l.

LykaMagyműl800-50

16-7, 405-6,

526 l.

4

3

Ruprecht

Ernst Muzeum aukciói

VII–VIII (1918) 485 sz. (Női Lép-
más, jelzett, 1846, vízf.,
18.5 X 14.5)

Rupprecht Adele

wed

J Caeufler 1854

I. 152. 1.

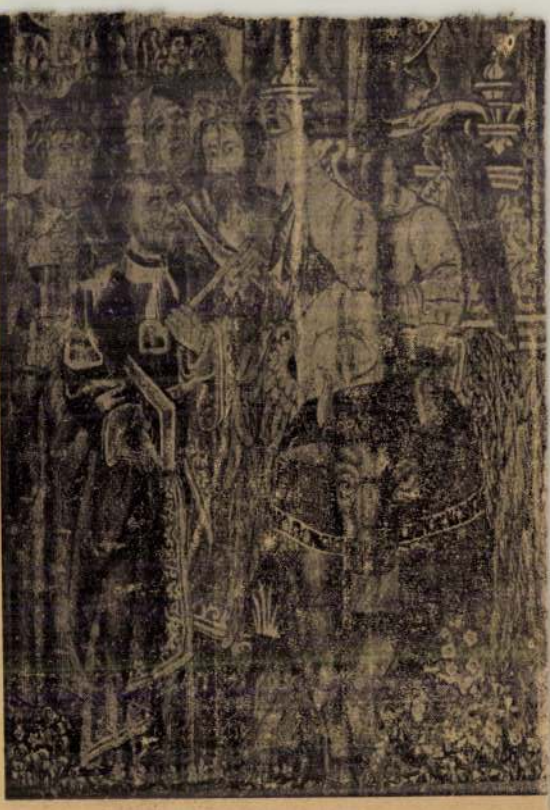

204. kép. *A Szentháromság dia*

MDK

Rupprecht Adél

A Gyüjtő. 1912 - 9 - 10. sz. kép. 390 l.

MDK

Ruprecht

Jankovichné Puchler Terézia arcképe,
Ruprecht után Grimm

Heti szemle. Honderü, 1844. I.k. 333.

Johann Ruppten és Adél N.F.19.2

1851 kiállitottak Pesten arcképet.

Ányakvi sz.: .....

év: .....

akcim: .....

aktárgyak: .....

folyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

aktárgyain kivül tud .....

.....

anitást vállal: helyben — vidéken.

apott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

egjegyzések: .....

Ruprech Adél MDK

Női arckép

Mücsarnok 1937 Magyar Biddermeier Kiáll.

Mikroskop 1951 Meßwert Bloodgermeter KIAII.

NOT stroked

Kürbisch Adel NDK

Ruprecht Adél

Arcképeivel szerepel a Szépmüv.Múz. grafikai szerzeményeinek kiállitásán.

Ujság, 931.V.30.

Ruprecht Adél

Arckápeivel szerepel a Szépmův.Múz. grafikai szerzeményeinek kiállitásán.

Ujság.931.V.30.

Ruprecht Adél, festő

Pesti Divatlap, 1844. II.

285.

Pesti mukiállítás.

Gr. Bethlen Gergely kamarás,

Arcképe 1814-ből, Deutscher N. festő-

től /rézbe m. Nagy Sámuel/

Századok 1874.26-44 o.

Nagy Iván:Magyarországi képzőművészek

Ruprecht Adél, grafikus

Honderü, * 1843. I.k. 784.

Mümellékletek.

MDK

Ruprecht Adél

Női arckép

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

22 l.

MDK

Ruprecht Adél

Női arckép, of.

A Károlyi-család arcképe, of.

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

24 l.

MDK

Ruprecht Adél

Fiuarckép, of.

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

Ruprecht Adél MDK

Női arckép

A Károlyi-család arcképe

Fiuarckép

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Ruprecht

MDK

Ruprecht Adél

magyar tánc, hangjegyfüzet cimlapja,
Ruprecht Adél urán Grimm

Mümelléklet. Honderü, 1843, I.k. 784.

MDK

Ruprecht Adél

Női arckép

A Károlyi-család arcképe

Fiuarckép

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1938 1937.

nov. Mücs. 23xix 24 l.

helye: .....

Ruprecht Adél, festő

Honderü, 1844. II. 11.
Heti Szemle

MDK

Ruprecht Adél

Női arckép

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937.nov. Mücs. 22 l.

MDK

Ruprecht Adél Ilelka, XIX.sz.

Női arckép, vizf.

Almássy-Teleki VIII. 1942.

37 l.

Ruprecht Adél

(emlékek 1843-59-ig)

„Karosszékben ülő fiatalos nő"

Vízfestmény 25 x 19 cm

J. l. j.: Ruprecht Adél. 850. Védett.

Kikiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 48.Képaukció Budapest,1979.május

Ruprecht, Adele (19.4. első fele)

„Feifi Lépmás" vízfestmény 27x22 cm

s. l. b.: Adele Ruprecht (Sérült)

Védett. Kiviáltási ár: 5000 ft.

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.Május

Ruprecht, Adèle

„Károlyi Szidónia és gyermekei"

Vízfestmény, tempera 32x29 cm

J. l. j. Adele Ruprecht. 1845.

Fedőfehér oxidálódott. Védett.

Kiállítási ár: 18000 ft.

BÁV 53.Képaukció katalógus Bp.1980.december

Ruprecht Anton, festő

Honderü, 1843. I.k. 278.

Pesti Salon heti szemléje.

Rupprecht Andor

Stul. Város-Hodászon
1893 jan. 7. ág. ev. gimnázium vegrett -
1911/12 - I. első osztálybeli
nuvesznőv. Balló Edénél
Kimaradt.

La Tène sarkantyú VI. 137.

Rupprecht Andor

festő

Bosznay István

tanítványa

A Soproni Képzőmi Kör

1921. évi kiállítása

3 csendélet, 2 balatoni

tájkép, 1 arckép

Csatkörl

Ruprecht Andor

Mucsarnok festő Bpest

1923. tav. kiáll. 719

1924. tav. kiáll. 40

16684-88. Posner, Budapest.

Rupprecht Andor

1911/12 I.

Ferkipzomfoisk`vk

128. l.

veztek, mely legjobban felelt meg a templom méreteinek. Az épület tömbhatása kevésbbé érdekelte őket, mint a tér ürhatása és a legtöbb középület be volt építve több oldalról normális házakkal, amelyek egyúttal léptéket adtak neki. A templomok „kiszabadítása" a legújabb kor műve és ritkán vált azok előnyére. *A szobrokat, kutakat* szintén a térfalra vagy ahhoz közel állították, megadva így a hátteret és a léptéket. Így hatásuk sokkal nagyobb, mintha elszigetelve a tér közepén állnának (szép példa Firenze főtere).

A renaissance városépítészet ideáljai mindenesetre közelebb állnak az antikhoz. Az ideirányuló törekvések elsősorban L. B. Albertire vezethetők vissza. Amint az építészetben a centrális térhatás volt legnagyobb ambíciójuk, úgy a városépítésben is kísérleteztek teljesen centrális tervekkel (pl. Serlio ideális városalaprajzai), de ebből semmisem valósult meg. Városalapításra igen kevés alkalom nyílt (pl. Pienza egy része) és akkor is a meglevőhöz alkalmazkodtak. A gyönyörű Szt. Márk-tér Velencében ugyan renaissance épületekkel van beforglalva, de elrendezése régebbi eredetű. Firenzében, Génuában és Rómában városszabályozással kapcsolatban létesítettek néhány új, teljesen egyenes utcát, de ezek túlságosan hosszúak és túlkeskenyek ahhoz, hogy esztétikai élvezetet nyujthatnának és alig adnak módot arra, hogy a hozzájuk képest túlmagas palotákat élvezhessük.

Nagy problémákhoz jut ismét a *barokk V.* A sokáig húzódó vallásháborúk pusztításai után Európa viszonylagos békét és jólétet élvezett; az állami hatalom megerősödése nagy bevételhez juttatta az uralkodókat, akik XIV. Lajost kívánták mindenben utánozni, úgyhogy a legkisebb német fe-

MDK

Rupprecht E.

Tört. Képes. 1922. 38,39.1.

MDK

Rupprecht Etelke, festö

Női képmás. Jelzett. Vizf.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4. rk.sz.
42.l.

MDK

Ruprecht Etelka /184o körül/

Zichy Domokos veszprémi püspök arcképe, vf.

Székesfőv.képt.uj szerzem. N.Szal. 1939.jan.-febr.

MDK

Ruprecht Etelka

Menyasszony képmása, vf.

Férfiképmás, vf.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz.

28 l.

MDK

Ruprecht Etelka, 19.sz.k.

Elsler Fanny, vizf.

Ernst Muz. 18. auk. 1921. dec.

62 1.

Ruprecht Etelka, festő

Honderü, 1843. I.k. 278.

Pesti Salon heti szemléje.

Ruprecht Etelka, festő

Honderü, 1843. II.k. 82-88.

Festészeti csarnok

Ruprecht Etelka, festő

Honderü, 1843. II.k. 82-88.

Festészeti csarnok

Ruprecht Etelka, grafikus

Honderü, 1844. I.k. 87-88.

Heti Szemle

Ruprecht /Etelka?/, grafikus

Honderü, 1844. I.k. 333.

Heti Szemle

Festészet, táblakép
Ruprecht Irma arcképe, Ruprecht Etelka

Honderü, 1843. II.k. 82-88.

Festészeti csarnok

Rupprecht Etelka festönö 1846.

Pesti Divatlap.1846.II.656/58.l.

Rupprecht Etelka, festő

Életképek, 1846.II.186-188,217-22o.

Ney: A pesti mükiállitás

Rupprecht /Etelka ?/ festő,

Életképek, 1846.II.186-188,217-220.

Ney: A pesti mükiállitás

MDK

Ruprecht Etelka

Orczy Ferenc: Magyar tánc.c.kotta cimlapja, R.E. után Walzel

Honderü, 1844. I.k. 87-88. Heti Szemle.

Rupprecht Tekla (?)

(Etelka)

Dési H Kör Kiáll. V.

Jeszenák pozsonyi
vestam archépe.

1920 för. rajstan.
1916 Műcsarnok N. Szalon
Forradalom, Tésültlöcto" Cány, Reggel a Dunán
A menekültek of 1918 Szépus Museum tul.

Ruppsrecht Etelka

l.

Szana 1890

61. l.

Tanács irattárában megőrzendő jegyzőkönyv
utján gondoskodik. Egyébként a jegyzőkönyv
6-7 §§. rendelkezései értelemszerűen alkal
ügyek tárgyalásakor a suly inkább a vélem
az eszmék és ügyek tisztázására essék, mi
Amennyiben a bizottság nem jutna egyértel
lehetőleg pontosan és részletesen jegyzők
hez mellékelni.

/2/ A bizottság elnöke a tárgya
készit s azt az ügyre vonatkozó összes ir
joszti.

11.

/1/ Az elnöki Tanács állapitja
milyen albizottságokra /12.100/1945. V.K.
jék, továbbá ezeknek az albizottságoknak

/2/ A politikai bizottságnak -

Ruprecht Etelka

Müegyl. 1873. évi
Kiáll-

l.

Magy. Müvészet
1948. 59. l.

26.) Pannonhalmi Szt. István Közok

Költségvetés (2)
Kiutaltatott ___
Minisztériumban
Felhasználva ___
Rendelkezésre ál

Ruprecht F.

litogr.

l.

Kat Szemere aukció

789. n

Bányászélet, felső magyarországi

V. 164

Rupprecht Etelka

Női képmás, vizf.

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.renk.sz.

5o 1.

RUPPRECHT, Mathias, ötvös Pozsonyban

M. R. Gilbersarbeiter. Budai származásu. A pozsonyi rajziskolában a 25x forintos második díjat kapta. (1818, 1288 l)

(Mihalik J. Muz és Kt. Ért 1911, nem ismeri)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Rupprecht Mihály MDK

Választmányi tagok
Csatkai Endre: A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története.

MDK

Rupprecht Etelka

Női képmás.Vizf..Jelzett./

Arverési Közlöny,1936.2.sz.50.l.

MDK

Rupprecht Etelka, festöm.

Női képmás. Vizf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 5o.1.

Ruprecht F. C

rézkarcoló 1815–

l.

Gereczerajztár

453. h.

146	105	–	–	–	–	–	1884	T	ii	–	12	–	359
63	43	–	–	1883	VIII	382	1884	T	i3	–	15	–	360
63	45	–	–	1883	VIII	358	1884	T	i7	–	19	–	360
64	44	–	–	–	–	–	1884	T	21	–	20	–	360
92	72	–	–	1883	VIII	344	1884	II	25	–	27	–	360
171	112	–	–	1883	VIII	367	1884	II	33	–	34	–	361
95	65	–	–	–	–	–	1884	VI	224	–	39	–	361
92	72.5	–	–	1883	II	39	1884	III	43	–	41	–	361
71	57	–	–	1883	VIII	389	1884	III	46	–	45	–	362
95	79	–	–	–	–	–	1884	III	47	–	48	–	362
70	57	–	–	1883	VIII	388	1884	III	51	–	52	–	362

Rupprecht Farkas

harangöntő

l.

Csatosp harang

13. l.

Bojda Andrés

Siklós

Rupprecht János

pesti miniatűr festő

Leánya Rupprecht Mária zongoraművész-nő Liszt Ferenc tanítványa volt

Canzi Ágost festő felesége.

Lásd Canzi Ágost adatai közt.

leg és müemlékileg egyaránt kevés-
zékbe foglalása például az I.-III.
mert bontáskor, tapasztalat sze-
ok kerülhetnek elő.
mellett számontartani az igényte-
szétikai érték mellett történeti,
; is lajstromba vettünk, amelye-
pcsőkorlátot, diszitő részletet

zileg érdekesebb régi emlékmüve-
ıt szobrászati jellegüek s müem-

a századfordulót, 1900-at, mert
okat veszik, melyek 50 évnél
már nem élő müvészek, épitészek,
en a terminus csak jelképes,
ké válás folyamata állandó, va-
fővárosunkban sok oly ujabb,
an, amelyek nagymértékben érdeme-
emcsak azért nem vettük figyelem-

Rupprecht János

festő

l.

Bíró – Barabás

22 í. l.

VASÁRNAP

9

Kath. Aó. Veronika
Prot. Lukrécia

HÉTFŐ

10

Kath. Amália
Prot. Amália

KEDD

11

Kath. I. Pius
Prot. Lili

Izr. Thamusz 17. Templ. elf. böjt

SZERDA

12

Ruprecht János

nyegle bécsi festő

Rupprecht

l.

Márk Barónéletr

166. l. 167. l. 221 l

Említve lánya

név nélkül.

Ruprecht Adél

anzel-und Grabsteinplastik an die inhalt-
u handeln, wobei sich dann die bekannten
der mit der Geburt Christi zu wunderba-
un die Geschichte der zarten Nonne aus kö-
telpunkte zweier grösseren Zusammenhänge-
Ungarischen Nationalmuseum stammenden Dr
wesentlichen den ikonographischen Bild-
aufgerichtete weibliche Gestalt auf einer
ohne Kopf erhaltene männliche Figur, de-
gen Wellen herabfallen, unterhalb finden
nen Reste mehrerer sitzenden oder hocken-
omposition gehört noch der untere Teil
ndig bewegten, warscheinlich weiblichen
ten Bodens auf dem die vier Füsse eines
ses ist ein niemals fehlender ikonograp-
ür diese älteren Zeiten gewöhnlich im

MDK

Ruprecht János
arcképfestő

Vele festette meg 1828-ban az országgyülési ifjuság
Felsőbüki Nagy Pál arcképét.

Fejős Imre: Az országgyülési ifjuság litografáló
társasága

M.M.M. Évkönyve 1951, 120l.

MDK

Rupprecht János (XIX.sz.eleje)

Miniatűr "Magyar testőr"-e a Szfőv.Képtár kiállitásán.

(V-ó.): Uj szerzemények a Szfőv.Képtárban.

Magyarország.Esti lap.1940.aug.14. 6.lap

Ruprecht János

festő

lázd

Árverési Közlöny

1937. 7. rk n. 8. l.

Előző.

Ruprecht Janos

lásd

Kazinczy lev

XX. 457, 458,
542, 550, 616.
617. l.

Finom úri-divat, fehérnem

Kötöttáru és női divatkülönlegessé

Ruprecht János, ld. Kriehuber (Magyar Pantheon). —

P.

Sz. M. grat.

Ruprecht János

l.

Ernst-Múzeumi akció ja I.

416.

Ruprecht, Hans

Thieme Becker

XXIX. 2/6. l.

(Lyka)

JÓZSEF
Mezőkeresztes

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Balogh. (körzetállás mellrek.)

jelz: Ruprecht tükörírás

Bedő Rita 88.

Ruprecht 842
(fordítva) 1.

Gróf Batthyány Ottó
(a gróf sajátkezű
aláírása)
Kozat, fenti jelzés

4°

tört Egyes. metszet
Gruff

Ruprecht

Bánffy László (alakí-
tás) Közmat, 8°.

Ruprecht lith.

Rupprecht János

Nagy Zoltánnak
átnyújtott
adatok.

Andrássy (Bécs, 1839), Puchler
Terézia özv. Jankovichné 84 évi
korában (Pest 1844) és báró
Prónay Gábor (Bécs 1859.)

Dr Szentiványi Gyula közlése
és M. Tört. Képcsarnok graf.
gyűjteménye, hol a felsorolt
lith. arcképek megvannak.

Ruprecht János

arcképfestő

Rövid idő éta Pesten időzik.

Leanya attária kongora-

szinvésnő, 14 éves leanya

Adél miniatúrfestő Pesten.

Utóbbi Seiler hangszerkeszítőnél

lakott.

Der Ungar

1842. | 322. l.

I. félév

Ruprecht

Jesto

laid

Barabás entekrater

1851.

Rupprecht, ~~Janos~~ Johann, festő. A XIX. sz. elején Bécsben élt, honnan a 30-50-es években sűrűn járt Festre ~~[illegible]~~ s itt arcképminiatúrákat festett. ~~Két leánya [illegible]~~ Leánya R. Adele (Ilkalka), szintén jeles miniatúr arcképfestő volt. Az utóbbnak két leánya c. műve a bjerti tájmúzeszti Mummben van.

s a 1840-50 években Pesten is ~~[illegible]~~ dolgozott.

Rupprecht János

Pesten

1851. pesti kiáll.

Arckép, ~~[illegible]~~ vízf.

L. 1851.

~~Esztergom – viziváros kath.~~
~~polgári kör~~ ~~IV. 261~~
~~népkol.~~

Rupprecht Janos

Pesten

1846. nineszlet.

Arczkép. aqu.

(151 n)

L

Ruprecht

Kōrappoló

(Gróf Zichy Domonkos)

Közomat, 4°.

Ruprecht 840.

Ruprecht

Balogh (Tamás) arcz.
Kozjat, 4 folio
jelzeie fenti, de
forditva.
Torsch 1836 iki
metszete uta Testnek

Ruprecht festō

Etelka apja
lásd okvetlenül
(Honderū 1843. I. 278 l)
Ruprecht Etelkās

Ruprecht János

festő

Az (nagy) orszag Gyulai i Ajnig
1827 ben lefestette vele
Felsőbuk. Nagy Pál azerke
mét s azt ugyanezek általa
Becs ben köre is rajzoltatta.

Tud. Gyűjt. 1828. I. 119-120 l

Ruprecht

és 2 leány a jeles archép-
fiztok a 40-es években

Ujhányi Ferenc feljegyz.
Szépm. Múz. M. Mű.
Adattár.

Katona József: Bánk bán V. 7o.

Ruprecht

b. Puchler Terézie, ötv
Jankovichné anzony 84 evs
korában. vagi. Ruprecht-
megjelent Kőjonatba
1844 be Grimm
Kőjondájába Pesten

Hondern 1844. I 333 l

Ruprecht Tanós

festő

lásd

Fud Gyűjtemény

1828. VIII. 130 l

Theresa Grosz
[illegible] 1875
54
1821
[illegible]
Satoraljaujhely

J. Ruprecht festő

M.D.K.

megfordult Pozsonyban. Portréfestéssel é
rajzolással foglalkozott.

Gerszi, A magy. kárajz. 1960 16

MDK

Ruprecht János, 19.sz.

Magyar testőr képmása, miniatür elefántcsonton

Ernst Muz. aukc. Árv. Közl. 1.rk.sz. 1939. jan.

41 l.

Az egész világon
nemcsak ismerik, de szeretik is
a Földes **Margit-créme-t.**
Melyik előkelő hölgy ne ismerné
a világhirü Földes **Margit-crémet**
kiváló arc, kéz és testápoló hatását
Legeredményesebb szépségápolás
a világhirü Földes **Margit-crém-**
mel történik. Kapható: Minden
gyógyszertár, drogéria s illatszertárban

— A pécsegyházmegyei missziós egylet az elmult napokban tartotta közgyülését Romaisz Ferenc prelátus kanonok elnöklésével. Tartalmas megnyitójában visszapillantást vetett az egylet 25 éves multjára, mely alatt megfelelt az egyesület a hozzáfüzött várakozásnak. Összesen 117missziót tartottak, amelyből az egyházmegye minden plebániájára jutott. Jelenleg 50 készségesen működő tagja van az egyesületnek. A mult évben Mecsekszabolcson, Viszlón, Felsőmindszenten és Bátaszéken tartottak a lelkiek terén igen sikeres missziókat és 8 további plebánia van tervbe véve. A beszámoló után igen nagy értékü gyakorlati tanácsokat adott a jelenvoltaknak a missziók tartásánál figyelembe veendő momentumokról. Végül a missziók ügyének a hivek és az ifjuság körében való megkedveltetését kötötte a tagok lelkére.

— **A kereskedelmi iskola cserkészei itthon.** A pécsi városi felső kereskedelmi iskola cserkészei Boros István dr. és Decsy Antal tanáraik vezetésével három hetes tanulmányuton voltak Ausztriában és Németország déli részén. Egyik cserkésztársuk Welczenbach József tollából mai számunkban már a harmadik cikkben számolunk be utjukról. Kedves megemlékezésül a Kreuzkogelt a Pockartseevel együtt ábrázoló képeslapot is küldtek a Dunántúl szerkesztőségének ezzel a szöveggel: 1851 m. uagasságból a magas Tauernben fekvő kies Pockart-tó partjáról küldik üdvözletüket Pécsnek, a pécsieknek és a Dunántúlnak. Aláirva tanáraik és a 16 pécsi fiu.

— **A munka megbecsülése.** A Dunántuli kézitáska és böröndgyár szép ünnepség keretében állitott emléket a gyárban tiz év óta becsületes szorgalommal működő Vincellér Rózsinak, akit a főnökség ez alkalomból ajándékokkal és elismerő levéllel tisztelt meg. A jubiláló munkásnőt a gyár könyvelőnője üdvözölte. A munka komolyságához illő keresetlen szavu kesződet a számos gyári személyzet gratuláló kézszoritása fejezte be.

— **A tavasszal beállt olcsóbbodásról fog meggyőződni ha férfi, fiu és gyermekruha posztó és bélésáru szükségletét Páll Ödönnél, Széchenyi-tér 18. fedezi.**

Igyunk „Pannonia maláta pezsgősört"

— **Szolgálati jubileum.** Igen meleg ünneplésben részesitette folyó hó 18-án a m. kir. belügyminiszterium alá rendelt vármegyei számvevőség tisztikara szeretett kiváló főnökét Brenner Kálmán számvevőségi főtanácsost szolgálatának 25 éves jubileuma alkalmából. Délelőtt a számvevőség teljes tisztikara, valamint a járási számvevők, élén Halmos József számvevőségi főtanácsossal tisztelegtek a népszerü jubilánsnál, aki méltatta bensőséges, igaz szeretettel átszőtt beszéd keretében a kiváló és minden tisztviselő példányképéül szolgálható főnök érdemeit. Kiváló képességét és tudását hozta magával felelősségteljes állásába, melyet azóta feljebbvalói teljes megelégedésére és alantasai legnagyobb szeretetétől övezve töltt be és egyuttal átadta tisztviselő társai ajándékát egy művésziesen kidolgozott csoportképet, mint tisztviselői igaz szeretetének és ragaszkodásának zálogát. Brenner Kálmán számvevőségi főnök meghatottságtól elfogódott hangon köszönte meg ezt a kitüntetést, mellyel őt tisztviselő társai meglepték. Annál inkább büszke, mivel tudja, hogy az igaz szeretet és megbecsülés jeléül adták neki társai e képet. Este a Pannonia pincében közös vacsorára gyültek egybe, hol is több felköszöntőben ünnepelték a vármegyei számvevőség tisztviselői által kivétel nélkül nagyrabecsült és szeretett főnöküket.

Női filckalapok

— **A mai felhőszakadás bedöntött egy házat.** Az utóbbi hetekben szinte naponta akad egy-egy hirtelen felhőszakadásszerü zápor, amelyet sajnos többször jéghivar is kisért. A jégverés ugyan addig még szerencsére jobbára elkerülte Pécs város határát, a leomló hatalmas viztömegek azonban gyakran okoznak károkat. A mai felhőszakadás a Petrezselyem-utca 17. számu házat rongálta meg annyira, hogy tüzfala bedőléssel fenyegetett. A segitségül hivott tüzoltóság látva a minden percben várható katasztrófát, életének kockáztatásával bontotta a düledező házfalat. A Kórház-téren pedig majdnem emberéletet követelt a Klimó utcán át a Mecsekről lerohanó hatalmas vizár. A Ferenciek-utca és a Kórháztér sarkán Zabokorszky Ferenc üzlete előtt állt egy targonca, amelyet elsodort a viz. Ezt látva az üzletből az egyik bátor tanonc, kiszaladt az utcára és utána vetette magát a targoncának. A viz sodra azonban őt is magával sodorta egészen a kórháznál levő beboltozott aknáig és csak annak korlátainál tudták kimenteni. A bátor inasgyerek közben a homlokán is megsérült.

— **Az anyakönyvi hivatal közlése.** A hivatalos idő uj beosztása és a szabadságolás folytán beállott személyzeti csökkentés miatt kéri az anyakönyvi hivatal a vele érintkezni kivánó közönséget, hogy a házassági ügyben jelentkezők a déli órákban (féltizenkettő és egy óra között) keressék fel a hivatalt; mig a születést és a halálozást bejelentők d. e. 9 órától 11 óráig jelentkezzenek.

— **A pécsi ipari és gazdasági hitelszövetkezet** értesiti tagjait, hogy hivatalos óráit d. e. 8-tól d. u. 1-ig tartja.

— **Repülőnap Pécsett.** A Magyar Légiforgalmi R. T., csonkaországunk legnagyobb és legelterjedtebb légiforgalmi társasága augusztus 20-án, Szent István napján a felszabadulás emlékünnepén propaganda repülőnapot rendez Pécsett a szigeti külvárosi gyakorlótéren. A repülőnap tiszta jövedelmét helyi jótékonycélu egyesületek felsegélyezésére forditják. A repülőnap a Pécsett még nem látott látványosságok sokaságával fogja szórakoztatni a közönséget. Igy a Légiforgalmi R. T. a pécsi repülőnapra leküldi két legnagyobb 12 személyes utasszállitó gépét, amelyekről vakmerő és bátor pilóták 2000 méter magasságból ejtőernyővel fognak leugrani. A repülőgépet mindenki, aki jegyét megváltja igénybeveheti és körrepülést tehet a város felett. A repülőnap részletes programmjára még visszatérünk.

— **Német diákok tanulmányutja Pécsett.** Ma délelőtt Mohács felől a sziléziai Görlitz városka 11 diákja érkezett Pécsre gyalog egy tanáruk kiséretében. A német diákok másfél hónapos tanulmányuton vannak Magyarországon. Tegnap Budapestről hajón jöttek Mohácsig, honnan ma kora reggel indulva gyalog dél felé értek Pécsre. Itt ebédeltek és rövid sétát tettek a városban, közben megnézték a székesegyházat, majd az uj motoros vonattal Kaposvárra mentek, hogy onnan tovább folytassák utjukat a Balaton felé.

— **A színész sorsjáték intézősége** elhatározta, hogy tekintettel arra a szenzációs eredményre, amely a sorsjegy eladását kiséri, a huzást valószinüleg előbb fogja megtartani. A gyönyörü nyereménytárgyak és a sorsjegyek bámulatos olcsósága zálogai a sikernek. Egy sorsjegy 5.000 koronába kerül s ezzel szemben a nyereménytárgyak: Egy teljesen felszerelt uj automobil, egy nemes szőrméből készült női bunda, egy teljesen felszerelt uj motorkerékpár oldalkocsival, két teljesen felszerelt uj motorkerékpár, 10 teljes felszerelésü kerékpár. De nemcsak a nagyértékü nyereménytárgyak buzditják a közönséget, hanem az a nemes és szép cél is, hogy mindenki, aki sisrjegyet vesz, egy-egy nyomorgó beteg szinészen segit, egy özvegyet, vagy árvát juttat segélyhez.

Rendkivül olcsón

— **Művészestélyek Harkányban.** A fellendült Harkányfürdőn egymást érik a komoly művészi események. Julius 19-én, vasárnap este Rózsahegyi Kálmán a Nemzeti Szinház örökös tagja, Fehér Gyula és Szőke Sándor tartanak művészi előadást, julius 22-én, szerdán pedig a dijnyertes Faragó Pista a már neves hegedümüvész fog hangversenyezni a kitünő zongoraművésznő Szüts Márta zongora kisérete mellett. A két művészestély iránt nemcsak Harkányban, de a széles környékben is nagy az érdeklődés.

— **Uferini pécsi tartózkodását 2 nappal meghosszabbitották.** A rendkivüli ügyességü s már világhirü bűvészcsalád pécsi szereplését a nagy érdeklődésre való tekintettel meghosszabbitotta. Igy tehát még hétfőn és kedden este is fellépnek a pécsi szinpadon. Vasárnap délután is lesz előadás még pedig kedvezményes belépődijak mellett.

Tekintettel a saison végére a raktáron levő
Köpeny és kész ruhákat
ugyszintén **szövet, selyem, pongis, éponzs, és grenadinokat** rendkivüli olcsó árban kiárusitom
STEINER PAULA
női divatterme
VÁROSHÁZ-U. 1. I. EM. 3243

Albrecht főherceg látogatása a keszthelyi akadémián

Keszthely, jul. 18. — Megirtuk, hogy Albrecht kir. herceg egész kiséretével Festetich Taszilo herceg keszthelyi birtokára utazott. Albrecht kir. herceg ma délelőtt Festetich György kiséretében megtekintette a keszthelyi gazdasági akadémiát. A kir. herceget a tanári kar és a hallgatóság nevében Stankovics János dr. akadémiai igazgató üdvözölte meleg szeretettel. A kir. herceg az üdvözlésre válaszolva a magyaróvári gazdasági akadémiának, mint testvérintézetnek üdvözletét is tolmácsolta. Ezután Albrecht kir. herceg megtekintette az akadémiát amelynek mintaszerü berendezéséért elismerését fejezte ki az intézet tanári karának.

Eljegyzésre!
Karika gyürük, láncok, karórák, ridikülök, tárcák, függők stb.
Bálint István ékszerész és órásnál
Király-u. 11. Szinházzal szemben. 4884

— **Távbeszélő állomás Felsőiregen.** A tolnamegyei Felsőireg községben junius 15-én távbeszélő központ létesült, ami által Szemcséd, Nagyszokoly, Magyarkeszi községek is távbeszélőhöz jutottak.

— **A pécsi honvédkorház husszükséglete.** A pécsi honvéd és közrendészeti kórház gondnoki hivatalában szeptember 4-én délelőtt 10 órakor nyilvános versenytárgyalás lesz az október 1-től 1926. szeptember 30-ig terjedő időre szükséges 6400 kiló marhahus és 1500 kg. borjuhus szállitására. Az irásbeli ajánlatokat a versenytárgyalás előtt kell a kórház gondnoki hivatalához eljuttatni.

— **Eltörte a lábát.** A Várady Antal-utca 5. számu ház előtt Klein Gyuláné ma délelőtt megcsuszott a járdán, elesett és bal lábát bokában eltörte. A mentők beszállitották az Erzsébet tudományegyetem sebészeti klinikára.

— **A Matessa árvaháznak** Mayer Józsefné egy kosár almát, Vaszaryné egy kosár almát, Schwarz Károly, 3 nagy kosár barackot, Schein István 2 kosár almát, Sebőné barackot és szilvát, Petrovics egy kosár diót, Jóka Imre egy kosár almát, Buzássy Ábel egy nagy kosár cseresznyét és Gadó Ignác egy kosár barackot adományoztak, mely kegyes adományért az árvák nevében hálás köszönetet mond a vezetőség. Isten fizesse meg!

— **Megbüntetett fuvaros.** Horváth Ferenc fuvaros 54 bál préselt szénát fuvarozott. A szénát azonban nem kötözte le és igy az a kocsiról ledőlve a kocsi mellett haladó Prekesztics Istvánné 74 éves öregasszonyra omlott. Az öregasszony sulyos légzuzódásokat szenvedett. Horváth Ferencet az államrendőrség büntető birája 100 ezer korona pénzbüntetésre itélte.

Veledics utódánál
Széchenyi-tér 7. szám alatt.

püspöknek, aki az akkori esperest és a belvárosi plébánost maga elé idézte, kérdőre vonta miért nem helyettesitik a beteg hitoktatót? Mikor azzal hozakodtak elő, hogy ők nem érnek reá, sok az irni valójuk, reájuk ripakodott:

— Keljenek egy órával korábban, avagy térjenek egy órával később aludni! Lám! A falusi plébánosok is iskolába járnak. Megkövetelem, hogy az iskolában egy hittanóra se mulasztassék!

Meg volt az eredmény. A plébános urak tanitották a hittant, mig a hitoktató meggyógyult.

Sz. N.

Amerikai publicista könyve az ántánt ellen

London, jul. 18. — Whelpley amerikai publicista uj könyvében éles támadást intéz az ántánt ellen, mely Középeurópának szétbontásával sulyos felelősséget vállalt magára. **Jugoszláviát, Csehszlovákiát és Romániát ugy hozták létre, hogy egy egész csomó embert összekapcsoltak, akiknek egymáshoz semmi közük nincs.** Az uj kisebbségek most sötét mogorva hangulatban élnek. Az uj balkáni államok ezenkivül nagy hadseregeket tartanak fenn, amire a legcsekélyebb okuk sincs.

Aranyéremmel tüntették ki Breuer Szilárdot

Budapest, jul. 18. — A mentők aranyéremmel tüntették ki *Breuer* Szilárd tüzoltófőparancsnokot. A budapesti Mentő-Egyesület igazgatósága gróf *Karácsonyi* Jenő elnöklete alatt tartott igazgatósági ülésében *Breuer* Szilárd székesfővárosi tüzoltófőparancsnoknak a mentők aranyérmét ajándékozta. A szép kitüntetést ma délelőtt nyujtotta át *Báránsky* Gyula dr., *Körmöczi* Emil dr. és *Neuschloss* Kornél dr. igazgatósági tagokból álló küldöttsége az ünnepeltnek, aki meghatottan mondott érte köszönetet.

Szepes Béla fényes szereplése a londoni bajnokságban

London, jul. 18. — Szepes Béla a kitünő magyar atléta a londoni angol bajnokságok második napján *176 láb 11 hüvelykes gerely dobásával első lett*. Az angol lapok egyhangulag méltó elismeréssel irnak a magyar atléta kiváló teljesitményéről. *Somfai* Elemér tegnapi fényes szereplését ma kudarc követte, amennyiben már a távolugrás elöversenyében kibukott.

Bulgáriában ujabb tömeges halálos itéleteket várnak

Szófia, jul. 18. — A szizstovi rögtönitélő katonai törvényszék két összeesküvőt kötél általi halálra itélt. Tizenöt vádlottat hosszu börtönbüntetéssel sujtott. Tizenkét vádlottat felmentettek. A scumen-i katonai rögtönitélő törvényszék 20-án 420 összeesküvő ügyében fog itélkezni. A katonai ügyész 68 vádlott halálos itéletét fogja kérni.

Afrikai repülőhangyák felhői lepték el Nápolyt

Róma, julius 18. — Nápoly és környékét tegnap reggel különös csapás érte. Afrika északi partvidékéről hatalmas fehér felhőkben repülő hangyák lepték el a várost. Hihetetlen tömegekben rátelepszenek a házakra, a házak belsejét is elözönlik. A házak ablakait és ajtait el kellett torlaszolni, mert különben a hangyák elviselhetetlenné tennék a levegőt.

A spíritizmus áldozata

A spiritiszta szeánszok az őrületbe kergettek egy pécsi leányt — Csala Róza tragédiája

Pécs, jul. 18. — Két napja történt, hogy *Grün* Béla pécsi lakós egy rejtélyes körülmények között történő eltünésről tett feljelentést az államrendőrség pécsi kapitányságánál.

Grün Béla előadása szerint az István utca 3. szám alatt lakó anyósának albérlője, *Csala* Róza *nevü egyedülálló munkásnő, aki később szatócsüzletet vett át, lakásáról már harmadik napja nyomtalanul eltünt és azóta semmi életjelt nem adott magáról.*

Mivel feltételezhető volt, hogy a leány ismeretlen rejtekhelyén öngyilkos lett, a rendőrség azonnal széleskörü nyomozást inditott meg az eltünt felkutatására.

A kihallgatott környékbeliek vallomása alapján a rendőrség átkutatta az egész Mecseket, mert a szomszédos lakók egybehangzóan azt állitották, hogy *Csala* Róza az eltünés napján a Mecseknek vette utját. A kutatás azonban nem járt eredménnyel.

Tegnap délután azonban az ügyben váratlanul fordulat történt. Hat óra tájban a Frühveiszdülői lakók arra lettek figyelmesek, *hogy az utmenti ciszternában*, amely az esőzések következtében vizzel volt tele, *egy fiatal hölgy fürdik minden ruhadarab nélkül.*

A lakók azonnal értesitették a rendőrörszemet, aki igazolásra szólitotta fel a fürdőző hölgyet. A rendőr kérdéseire azonban az ismeretlen hölgy igen zavart és értelmetlen válaszokat adott.

Ennek ellenére a hölgyet előállitották a rendőrségre, ahol megállapitották, *hogy a fürdőző hölgy azonos a rejtélyes módon eltünt Csala Rózával.* A leány orvosi vizsgálat alá vették, amelynek eredményekép *Csala Rózát mint közveszélyes őrültet beszállitották az idegbeteg klinikára.*

A nyomozás megállapitotta, hogy *Csaba* Róza már hosszabb idő óta foglalkozott spiritizmussal, spiritista szeánszokra járt és ez a tulhajtott spritizmus kergette az őrületbe.

Hamistanuvallomásra bujtogatták Márffy tanuit

Budapest, jul. 18. — A *Márffy* ügyben *Zahár* István dr. táblabiró ma délelőtt folytatta a bizonyitás kiegészitését. *Németh* József pincér kihallgatásával kezdődött a tárgyalás, aki azt állitja, hogy *Szirmay* István ujságiró és *Kiss* Ferenc ráakarták venni, hogy valljon *Márffy* ellen. *Zahár* táblabiró elrendeli a tanuk megeskетését. *Marosi* Vendelné kihallgatása következik ezután, aki elmondotta, hogy a karácsony előtti napon értesült arról, hogy fiát letartóztatták, és amikor először Sweinitzer kapitány szobájában beszélt a fiával, a kapitány azt mondotta a fiának, — beszéli az édes anyáddal.

Elnök: Tegezte a fiát?

Tanu: Igen, tegezte. *Bratwarovitz* és többek lényegtelen vallomása után Molnár Béla kihallgatása következett, mely után az elnök e hó 20-ára halasztotta a további kihallgatásokat.

A három Ruhr-kikötő kiürítése még bizonytalan

Páris, jul. 18. A Matin illetékes forrásra hivatkozva kijelenti, hogy a három Ruhr-kikötő kiürítésére nézve még nem jött létre végleges megállapodás a hatalmak között. A többi megszállt területet illetően a francia kormány már végleges határozatokat közölt a német kormánnyal.

Illetékes körökben korainak mondják azt a jelentést, hogy Düsseldorf, Duisburg és Ruhrort városát a Ruhrvidékkel egyidejüleg ki fogják üriteni. A szövetséges hatalmakkal tovább folynak a tárgyalások a kiürités közelebbi körülményeiről. Eddig még semmiféle döntés nem történt.

Felbomlóban a cseh kommunista párt

Prága, jul. 18. — A cseh kommunista pártból, amelynek eredetileg 17 tagja volt, tegnap 6 kommunista képviselő kilépett. A kivonuló képviselők Bubmik független kommunista pártjához csatlakoztak. Politikai körökben ugy tudják, hogy a kommunista pártból további kilépések fognak történni. Ezzel kapcsolatban jelentik, hogy a kommunista párt titkárságánál tegnap a rendőrség házkutatást tartott, amelyet a kora reggeli órákban kezdettek, de még a késő éjjeli órákban is folyt. A házkutatás alatt az egész épületet a rendőrség tartotta megszállva. A kommunista párt titkárát, Hileket, letartóztatták.

Legszebb és legértékesebb ajándéktárgyak
az imakönyv és rózsafüzér!
Nagy választékban kapható:
A DUNÁNTÚL R.-T. EGYETEMI KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN
PÉCS, SZÉCHENYI-TÉR 9.
Ugyanott kaphatók szebbnél-szebb első szentáldozási képek, valamint imakönyvbe való gyönyörü kivitelü szentképecskék.

HIREK

PÉCSI NAPTÁR

JULIUS 19.

1705. Baranyamegyén egy szerb csapat vonult keresztül, melynek élelmezéséről a megye gondoskodott.

1916. A pécsi székesegyház szent István és Nepomuki szent János harangját összeöntve hadi célokra vitték el. A szt. István harang 1 m. átmérőjü, 68 cm. magas, 531 kg. sulyu volt és Rupprecht J. pécsi harangöntő készitette 1860-ban. A Nep. szt. János harang 87 cm. átmérőjü, 65 cm. magas és 346 kg. sulyu volt és Felt Márton gráci haharangöntő készitett 1753-ban. Hadi célokra Pécsről összesen 7 harangot vittek el: székesegyház 2, belvárosi, liceum, Ágoston téri, Ferenciek és az apácák templomának egy-egy harangját szerelték le és áldozták fel. A hét harang sulya 60 métermázsa volt.

JULIUS 20.

1377. Alsány Bálint pécsi püspök 1370—1408) Szudar országbiróval Nagy Lajos király megbizásából Páduából 2000 arany forint kölcsönt hozott.

1543. A török másodszori kisérlet után elfoglalja és feldulja Pécs városát, miután a vár őrsége féltvén összeharácsolt kincseit, önként adja török kézre a várat s gyalázatosan megfut. A lakósság elszéledt, a püspök Veszprémbe menekült. Pécs elöször Derwis Aly nevü török család, ennek kihaltával Zlaistán basa tulajdonává lesz. A templomok egynek kivételével mosévá alakittattak át. A mai nappal kezdődött a török 143 éves pécsi uralma.

1839. A Nemzeti Kaszinó közgyülésének határozata értelmében Kajdacsy Antal vármegyei főjegyző, Haas Mihály plébános-kanonok, Radenitz Ferenc akadémiai professzor és Gaál Ferdinánd táblabiróból álló bizottság lett a szinügyek vezetésével megbizva.

1873. A pécsi önkéntes tüzoltó egylet zászlószentelése és a tornacsarnok épületének zárókő letétele volt a mai nap. Az ünnepségre megjelent Budapest, Nagykanizsa és Szombathely tüzoltó egylet küldöttsége. A zászlóanya Majláth György országbiró neje, született Prandau Stefánia bárónő volt.

— **Bakay Lajos dr. sebészprofesszor szabadságon.** Bakay Lajos dr. sebészprofesszor, a pécsi Erzsébet tudományegyetem uj rektora nyári pihenöre Balatonlellére utazott s müködését, a sebészeti klinika vezetését aug. 18-án veszi át ujból.

— **Hétfőn dönt a vizvezetéki bizottság a kutfurási ajánlatokról.** A vizvezetéki szakbizottság julius 20-án hétfőn délután 5 órakor fontos tárgyu ülést tart a városi székház tanácstermében (I. em. 55.) a következő tárgysorozattal: 1. Döntés a tortyogói vizmü vizgyüjtő területén tervezett mélyfurásu kutak létesitéséneli munkálataira megtartott nyilvános versenytárgyalás során beérkezett ajánlatokról. 2. A tortyogói vizmü részleges kibővitése végleges tervezetének megállapitása.

Barthasar Chowathtal (= Horváth), kit az asszony 4 évi tanulás után szabadon mond.

10. GÜNTTER LAMBERT (BERTA). *(Limprecht Güntter, Ginter, Gundert, Gundter).* 1628—1640.

1628. máj. 22-én megjelenik a czéh előtt Hansz Ruprecht mester legénye *Limbrech Gintter,* «gebürtig von Prugh ann der Leutha» (= Bruck an der Leytha) és kéri idejének bejegyzését.

1629. ápr. 14-én megjelenik a czéh előtt *Limprecht Güntter* és kéri a mesterjogot, mert idejét rendesen kitöltötte. Ezt elismerve, a czéh neki a mesterremeket — Stuck-ot — kiadja, melyet f. évi április 23-tól számított 3 hónap alatt tartozik elkészíteni.

1630. Tamás napján *Limprecht gintter* 6 évre szegődteti Jirg Wlävig-et (?). (E bejegyzés keresztül van huzva).

1629. aug. 6-án *Limprecht Gintter* mesterremekét bemutatván, mesterré felvétetik.

1632. febr. 12-én a *Limbrecht Günter* és *Görge Sthrigler* közötti czivódás (schelthandel) kiegyenlíttetett, de mindkettőt megbirságolják, még pedig *Limbrecht*-et 2,

«Anno 1633. Jarsz am c. . 2 Tag Julli. Ist für Erszamen handtwerkh der goltschmith Er schinen Herr *Jörg Strigler* mit seinem Lehr Jungen *Jörg Hainicensis,* welcher Lehr Junge Ime Herrn Strigler auff die 5 Jahrlang versprochen gewöst und ehrlichen erströckt durch die Hilff Gottes Am obgemölten Tag frey vnd ledig geszprochen.»

1638. jan. 25-én *Georg Strigler* 5 évi tanulás után felszabadítja Jurg Rosietz nevű inasát.

1639. jan. 25-én *Georg Strigler* felszabadítja Hansz Georg Engelbrecht nevű inasát 5 évi tanulás után.

1643. Szent János napján *Georg Strigler* 4 évre szegődteti Lorentz Örttl-t. Tanuló-évei elteltével tartozik még egy évig olcsó bérért a mesternél dolgozni.

1644. husvét napján *Georg Strigler* 6 évre szegődteti Jacob Stockher-t.

1647. okt. 9-én *Georg Strigler* 5 évre szegőd-

5. RUPRECHT JÁNOS. *(Hans Ruprecht, Rubrecht).* **1613—1627.**

1613. ápr. 18-án megjelent a czéh előtt *Hans Rubrecht von alden Söll* (= Zólyom) tiszteletreméltó ifjú legény s kéri a *Jacob Müller* és *Simon Erlle* pozsonyi mestereknél kitöltött idejét bejegyeztetni.

1613. júl. 2-án *Hans Ruprecht* tisztes ifjú legény megjelenvén a czéh előtt, mesterremek elkészítésének engedélyét kéri. Megengedik, a remekét elfogadják s őt mesterré avatják.

1620. máj. 1-én *Hans Rubrecht* 4 évi tanulás után felszabadítja Rudtre Sperl nevű inasát «aus der stey Markh».

1627. Szent János napján *Hansz Ruprech* 4 évre szegődteti Paulthauszer Chorwätth-ot (Balthasar Horváth), de mert Ruprechtet a mindenható Úristen e siralom völgyéből kiszólította, a czéh akként intézkedik, hogy a fiú négy tanuló-évét *Hansz Walkhung*-nál töltse ki.

Ruprecht János-nak egyik művét a szűz Máriáról czímzett szent ferencziek pozsonyi rendháza birja. A mű egy csúcsives izlésben ezüstből készített kehely,

részenként megaranyozva. E művet régen ismerjük, mert már az 1884. évi ötvösműkiállításon szerepelt, részletes leirását pedig az 1884. évi Magyar Történeti Ötvösműkiállítás Lajstroma adta.[1] Ugyanitt van közölve a kehely talpának peremébe ütött két bélyeg is, melyek közül az egyik a hitelesítő jel, a másik a mesterjegy.

A lajstrom a kehely készítésének idejét, nyilván a kehelybe vésett s 1619-ből származó dedicatio alapján, helyesen a XVII. századra helyezi, daczára annak, hogy a kehely motivumai még tisztán csúcsivesek. A bélyegek közül a lajstrom egyet sem fejt meg.

A kelyhet, a hitelesítő jel alapján, pozsonyi származásúnak tartottam s ebbeli meggyőződésemet a szakirodalomban már 1901-ben kifejeztem,[2] sőt ugyanakkor s ugyanott már megállapítottam azt is, hogy a kehely mestere *Hans Ruprecht.*

Ruprecht János

ötvös Pozsony

K[illegible]agyötvj. 294. l.

1738

Nr. 1629

Johannes (Hans) Ruprecht, M 1613, e. —1627.

Kehely, hatkaréjos talppal, körtenóduszán 3 kerubfej, talpán és kuppakosarán bőrtűs dísz. — *Kelch m. Sechspaßfuß, am Birnennodus 3 Cherubköpfe, am Fuß u. Schalenkorb Filigranverzierung.* — „1619.“ M—H 23

Ferenciek rendháza, Pozsony — *Franziskanerkloster, Preßburg.* Expos. 1884 : II. 8, 9[illegible] 75. Arch. Értesítő. 1901, 110. (Mihalik J.).

Frau Prof. Dr. Hans Delbrück
Berlin W 35
Tiergartenstr. 15 a

feltételek nevezett kir. ügyészségnél betekint-

Rüepprecht
pécsi harangöntő
XIX. sz. első fele

Szőr Pécs 37. l.

tására. A közelebbi feltételek a szok[illegible]
vehetők ki, a melyek nevezett hadbiztosságnál, továbbá a temesvári, aradi és szegedi katonai élelmezési raktárnál betekinthetők és ingyen

NOVÁK JÓZSE
SZOBRÁSZ

tési feltételek a kir. járásbíróságnál megtekinthetők.

Szentendre. (Tüzifaszállitás.) A szentendrei kir. járásbíróság hivatalos helyiségeinek és fogházának fütésére 1909. évben szükséges 84 79 köbm. száraz, kemény hasáb tüzifának beszerzésére szeptember 9 én d. e. 9 órára a szentendrei kir. járásbíróság vezetőjének hivatalos helyiségébe árlejtés tüzetik ki. Az ajánlatok ezen időig a járásbíróság vezetőjéhez adandók be, hol a részletes feltételek betekinthetők.

Arad. (Irodai szerek és anyagok szállitása.) Az aradi kir. törvényszék, valamint az aradi, máriaradnai, világosi, borosjenői és pécskai kir. járásbíróságok részére 1909. és 1910. években szükséges irodai szerek és anyagok szállitásának biztositására versenytárgyalás hirdettetik. Az ajánlatok benyujtására határnapul augusztus 27-ik napjának d. e. 9 órája az aradi kir. törvényszéki irodaigazgató hivatali helyiségébe tüzetik ki. A 300 kor. bánatpénz az aradi m. kir. adóhivatalnál teendő le és a nyugta az ajánlathoz csatolandó. A szerződés feltételei a kir. törvényszék irodaigazgatójánál megtekinthetők.

Zombor. (Tüzifa szállitás) Bács-Bodrog vármegye székházában levő hivatalos helyiségek fütésére az 1908—1909-iki téli időszakban szükséges 920 köbm. I. oszt. bükkhasáb tüzifa szállitásának biztositása céljából versenytárgyalás hirdettetik. Az ajánlatok Czálinger József vm. irodaigazgatónál augusztus

s állandóan nagy raktárt tart: mindenféle
sok, keritések, kapuk és ablakokban.
Tervek, költségvetések ingyen.

Rupprecht Kálmán.

Rupprecht Kálmán, festő, szül. 1865 aug. 16-án, Sopronban, 1882 okt.-ben iratkozott be és 1883 júl.-ig az ált. festészeti szakosztályban Griepenkerl tanítványa volt.

Fleischer Béci

80.1.

T. 3874.

és
áthidalt folyó tulsó partján
ua Maesta [redacted] alatt
körül, a melyeknek parancsnoka
áma ki van téve. [redacted]

vezérlete

atin szöveg olvasható.

9 : 20.6 cm.

69.

A. Caualli di sua Mta Ca Cesarea
del gastaldo 1500.

Ruprecht Mátyás

Ruprecht Mátyás, Budáról, 20 éves korában, 1821-ben iratkozott be.

Fleischer Bécs

80.

Budapest VIII. 12.

Ruppert Viktor
ajándéka
1907. VII. Garay u. 44.

RUPPERT *Vilmos*, építész, * 1856, † Rákosszentmihály 1916 szept. 7. Budapesten tanult s ugyanitt működött. Egyik jelentékenyebb műve a bpesti szabadkőművesek páholyháza a Podmaniczky-utcában.

Kihagyták

Éber - Gomlosi lex.

Galsinta h.n. VII. 290

* **(Még csak két napig),** szombaton és vasárnap kerül bemutatásra a *Royal-Apollóban* az idei évad első nagy attrakciója, *Boston Cézárja.* Aligha volt még film, amely olyan feltünést keltett volna a publikum körében, mint ez a minden részletében idegfeszitően érdekes és nagyszabásu film. Miután eddig minden elöadás zsufolt házak előtt játszódott le, előreláthatólag az utolsó két napon is minden jegy elővételben fog elkelni, ugy, hogy akik még ezt a filmet nem látták, jól teszik, ha előre gondoskodnak jegyekről.

* **(A királyné titkárja. A rejtélyes csomag. A vészjel.)** Ezek a filmjei a *Mozgókép-Otthon* e heti müsorának, mely gazdagság, változatosság dolgában egyaránt a legnagyobb tetszést vivta ki. Pénteken is négy zsufolt ház nézte végig. A három szenzációs film *utolsó előadásai* szombaton és vasárnap lesznek.

* **(A kassai menekült szintársulat.)** Kassáról jelentik: A kultuszkormány 5000 korona segitséget utalt ki a kassai szintársulatnak, mely Brassóból, nyári állomáshelyéről, menekült Kassára a román invázió elől. Az egyik kassai kulturtanácsos azt az ötletet vetette fel, hogy a társulat kérjen a várostól 30.000 korona kölcsönt, amit egy év alatt a szinház bevételéből fizetnének vissza, még pedig olyanformán, hogy a szinházi helyárakat erre a célra tiz százalékkal felemelnék. A szinházi évadot tiz nap mulva nyitja meg Faragó Ödön igazgató.

* **(Dvorzsák születésnapjának 75-ik évfordulója.)** Ma, szeptember 8-án, van 75 éve annak, hogy Dvorzsák Antal, a hirneves cseh zeneszerző Nelahozeves (német nevén Mühlhausen) cseh faluban született. Zlowicban, majd később Kamnitzban és Prágában végezte zenei tanulmányait. 1873-ban már prágai templomi karnagy és orgonista — ekkor irta Alfréd cimü első operáját is — 1875-ben a cseh operaház már bemutatta A király és a széngetö c. operáját, ugyanakkor állami stipendiummal tanulmányutra ment és innen kezdve egyre sürübben jelentek meg művei. Később a prágai zenede tanára, majd igazgatója, az Urakházának (az osztrák förendiháznk) tagja lett és 1904-ben meghalt.

* **(A tengerész kedvese.)** Ez a cime Fall Leó legujabb operettejének, melynek zenéjét — a Dollárkirálynö és Elvált asszony szerzöjén kivül — még néhány betéttel a berlini Warnke is gyarapitotta; a szöveg is két szerző munkája: Hermann Károly és Berger berlini ujságirók a Spreenixen cimü evezös klub tagjait szerepeltetik vidám szövegkönyvükben és az elengedhetlen szerelmi bonyodalmakat is hamisitatlan berlini humorral füszerezik. — Az ujdonság tegnap került szinre a Walhalla-szinházban, jelentösebb sikerrel.

* **(Sudermann)** a nyáron dramatizálta Katzensteg cimü hires regényét és az ebből létrejött szinmü már október hó derekán szinre is kerül Meinhard és Bernauer igazgatók berlini szinházában.

* **(Artista-humor.)** A nálunk is orfeumi vendégszereplésből ismert Hauer-Larette béesi artista jelenleg orosz hadifogoly; a zwetjanapustoci foglytáborból most levelet irt, amelyből a következő részlet közölhető: „Jelenlegi szerződtetésem nem elsörangu, föllépési dijam 0.40 rubel naponta, de viszont abból nem kell percentet fizetni az ügynöknek. Szerződésszegésért esetleg az életemmel lakolnék, föl nem mondhatok és az igazgatóság egyre prolongál."

* **(Az első szinikritikák),** mint a Zeitban olvassuk, 1755-ben jelentek meg Lipcsében az ottani Koch-szinház előadásairól; sőt egyidejüleg ellenkritika is látott napvilágot, amely polemizált az emlitett kritikussal.

Napi hirek.

Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára! Hadsegélyző Hivatal főpénztára, Képviselőház.

Szeretetadományokat a frontra szállit a Hadsegélyző Hivatal Átvételi különitménye, IV., Váci-utca 38.

Adakozzunk a Vörös Kereszt Egyletnek! Segitsük a hadbavonultak családjait és az elesettek hozzátartozóit!

— **(Nyugdijazás kitüntetéssel.)** A király Polgár János zalaegerszegi törvényszéki irodaigazgatónak nyugdijazása alkalmából, sok évi hü és buzgó szolgálata elismeréséül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— **(A francia bajnok hősi halála.)** A párisi Matin Burguns nemzetközi rugbybajnok hősi halálát jelenti. Mint repülöt, nemrégen lelötték.

— **(Szerencsétlenség az elhagyott lövészárokban.)** A sárosmegyei Vaspatakon Homolya János telkes gazda faszedés közben az erdőszélen levő elhagyott lövőárok tiszti fedezékében kiszedte a támasztó oszlopot, mire a nagy földtömeg rázudult és agyonnyomta.

— **(Uj magyar báró.)** A király dr *Wlassics Gyulának,* a közigazgatási biróság elnökének, valamint törvényes utódainak a magyar bárói méltóságot „Zalánkeméni" elönévvel dijmentesen adományozta. Régi nagy érdemek méltó megjutalmazása ez a fényes királyi kitüntetés. Ismeri mindenki igen jól azt a széleskörü és dus tevékenységet, amit Wlassics Gyula fejt ki hosszu évtizedek óta. Fényes képzettségü büntetőjogász és imponáló a jártassága a magyar közigazgatási jog utvesztöiben. Tekintélyes tudása, gazdag tapasztaltsága kitünően érvényesült az egyetemi katedrán és a közigazgatási biróság elnöki székében egyaránt. A nemzetközi jog terén is elismert szaktekintély ,aki azonkivül teljes hivatottsággal müvelte a publicisztikát is. A szigoru liberálizmus nyilvánult meg mindig politikai hitvallásában. Ritka népszerüségét jelentékeny részben köszönheti kultuszminiszterségének. A közoktatásügyi kormány élén egész sereg üdvös ujitást léptetett életbe és igaz barátja volt az ifjuságnak, amely ugy lelkesedett érte, mint talán kultuszminiszterért még soha. Munkabirásának, kivételes szellemi erejének teljében éri a diszes kitüntetés, amelynek hire a legszélesebb körökben fog megelégedést és öszinte örömet kelteni.

— **(Kitüntetett közlekedési tisztviselők.)** A király kiválóan buzgó szolgálataik elismeréséül a magyar kereskedelemügyi miniszterium, a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság, valamint magánvasutak következő alkalmazottainak, még pedig: dr Sachsenfelsi Dietrich Adolf miniszteri osztálytanácsosnak harmadosztályu vaskorona-rendet dijmentesen, Ladányi Jenő, Markhót Jenö ipari főfelügyelőknek, Tóry Gergely ipariskolai igazgatói cimmel felruházott ipariskolai tanárnak és ifj. Pum József főmérnöknek a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, dr Görgei és Toporci Görgey István ipariskolai tanárnak, Durand Félix és Lengyel János ipari segédfelügyelőknek, dr Tasch János és dr Tóth Zoltán miniszteri segédfogalmazóknak a koronás arany érdemkeresztet, Meskó Oszkár ipariskolai tollnoknak az arany érdemkeresztet, Harsányi Dezsőnek, Trebitsch Miksának, Mende Rezsőnek és György Jenőnek, a fentemlitett hajózási részvénytársaság főfelügyelőinek, valamint dr Marquis Gézának és Fischer Bódognak, a kassa-oderbergi vasut főfelügyelőinek, dijmentesen a királyi tanácsosi cimet, végül Szathmáry Jánosnak, az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak igazgatója és helyettes vezérigazgatójának, valamint törvényes utódainak a magyar nemességet „Zöldesi" előnévvel dijmentesen adományozta.

— **(Támadások a hadiközpontok ellen.)** Németországban, csakugy mint másutt, nyakraföre alakultak a hadiközpontok. Kezdetben sok jót vártak tőlük, végeredményben azonban rájöttek, hogy nem szinültig tejfel a hadiközpont. A németeknél máris egészséges mozgalom észlelhető a hadiközpontok ellen. A legkülönbözöbb pártállásu politikusok vonulnak föl ellenük, s a birodalmi kormányra bizonyára nem maradnak hatástalanul ezek a támadások. Igy legutóbb gróf *Strachwitz* rámutatott arra, hogy a számos hadiközpont lefölözi a gazdák hasznát és nem gondolnak egyébre, minthogy minél többet szerezzenek; mi több, ezzel meg is drágitják a fogyasztók ellátását. Emlékeztet a gabonaközpontra, amely 1914—15-ben a fogyasztók nagy kárára abnormális viszonyokat teremtett a liszt- és gabona-ellátás terén. A Berlinben székelő birodalmi gabona-központ a maga módja szerint védekezik a támadás ellen. Meg kivánja állapitani, hogy soha nem törekedett haszonra; öt százalékra dolgozik, s amidön a központ föl fog oszlani, a fölösleget az állam kapja, mely azt a hadiárváknak fogja juttatni. Az első évi zárlatnál 250 ezer márka tiszta nyeresége maradt a vállalatnak s átlag 5 pfenniges iroda- s üzemi-költséggel dolgoz föl egy métermázsa gabonát. Ez a nyilatkozat persze nem nyugtatta meg a német közvéleményt. *Oldenburg Januschau* meg is állapitja: „Pontosan revideálni kellene, hogy hova lesz az a pénz, mely az állam által tömegesen fölállitott központoknak jut. Ha e milliókat az állam kapja, akkor ez a polgárok meg nem engedett és célszerütlen megadóztatása. Ha pedig a haszon nem az államnak jut, hanem dobálóznak vele, akkor meg annál rosszabb." Majd igy folytatja: „Mutatkozzék csak valahol egy kis élet, máris ráveti magát egy monopolium-joggal felruházott társaság, mely kibérel egy emeletet, irodákat rendez be, klubszékeket vásárol és 40 ezer márkás fizetéseket ad néhány szerencsés férfiunak." A husközpont óriási jövedelmet huz, ugy hogy ezáltal 30 százalékon felül drágul meg ez a fontos élelmicikk, egyesegyedül a központ jóvoltából. Egy 145 márkába kerülő borju árához 76 márka költséget számitanak föl. Ez olyan baj, amin egész Németország felháborodik és nincs messze az idő, amikor az egész vonalon megkezdödik majd a nagy söprögetés.

— **(Hindenburg és a Tisza vize.)** A bolgárok tutrakani győzelméről beszéltek Budapesten a hivatalos jelentés publikálásától kezdve városszerte, természetesen mindenütt nagy lelkesedéssel és a románok ellen érzett gyülölettel. A következő kis beszélgetés, amely a városligeti Széchenyi-fürdöben folyt le, épen mert nagyon jellemzö, megérdemli a nyilvánosságot. Ott is a tutrakani diadalról volt szó, fürdözök, masszörök, kiszolgáló személyzet, borbélyok egyébről sem diskurálgattak.

— Ugy kell a gaz oláhoknak, a bolgárok majd megtanitják öket!

— Nem árt a nyomorult fajzatnak!

— Bárcsak már Bukarestben volnának a bolgárok!

Az egyik borbély egy tisztet beretvál és beretválás közben a következöket mondja neki:

— Hanem hadnagy ur, majd meglátja, most jön Hindenburg.

— Hindenburg? Mi van Hindenburggal?

— Hát nem tetszik tudni? Hiszen már nyilt titok, mindenki beszél róla.

— Nahát akkor halljuk!

— Hát tetszik tudni, Hindenburg most lent van a Tiszánál. Közvetlenül a Tisza torkolata fölött dolgozik ötvenezer munkással. Oriási árkot ásat és a Tisza vizét egyenesen levezeti Romániába és azzal elönteti egész Romániát.

— Nana, — kételkedik a hadnagy.

— Már pedig ez igy van, — erösitgeti a borbély, hiszen tetszik tudni, *Hindenburg nem tud viz nélkül dolgozni.* Kelet-Poroszországban a Mazuri tavak . . . Romániában a magyar viz, a Tisza . . . Majd ellátja Hindenburg a románok baját. Elönteti a Tiszával.

Igy a népfantázia. Egyszerü, naiv és eredeti.

— **(Cim és jelleg.)** A király Dubányi Imre és dr Gyiraszin László belügyminiszteriumi számtanácsosoknak a főszámtanácsosi cimet és jelleget, Bugala Ede belügyminiszteriumi számvizsgálónak pedig a számtanácsosi cimet és jelleget dijmentesen adományozta.

— **(Honvédtiszt, aki sebesülten ment vissza a frontra.)** A Bund cimü svájci lap tudósitója cikkert irt a Kárpátokon keresztül a bukovinai frontra való utazásáról. Ötnegyed év előtt — ugymond — a magyar Kárpátok e részében zajlott a háboru, most békés vidéken megyünk keresztül. A földeken nök, gyermekek és öreg férfiak dolgoznak. Néha erös fiatalembereket is látunk, vörös nadrágban vannak; honvédhuszárok, kik aratási szabadságra jöttek haza. A tátrai üdülöhelyeken uj élet van. Magyarország e hegyvidékre küldi sebesült fiait üdülés céljából. Sokan közülök, kik nemrég még sápadtak és gyengék voltak, ma már barnára sültek a tátrai nap hevétől, megerösödtek és nem együk visszatérhet majd a harctérre is. Szakadatlanul cigánymuzsika szól és a frontra menö vasuti kocsikba hull a virág a magyar tisztekre és a magyar bakákra. A virágok szinpompás tömegében szinte elvész a sok arany és ezüst vitézségi érem, mely e hösök mellét disziti. Mindannyian együtt énekelik a cigányzene kisérete mellett a harcias magyar dalokat. Még Iglóban is hallatszik: „Föl, föl vitézek a csatára..." Kassán fél óráig áll vonatunk. E szép és régi kulturával megrakodott városban semmi nem emlékeztet már azokra a napokra, amidön alig néhány kilométernyire innen, legerösebben tombolt a kárpáti csata, mikor az oroszok betörtek a Dukla-szoroson és rengeteg véráldozatot hoztak, hogy eljussanak a kassai medencébe a vasuti vonalhoz. A vasuthoz, mely minden árat megért volna. Most vonatunkban ismét sokan vagyunk. Poprádtól kezdve egy honvédhadnagy és két zászlós voltak utitársaink. A hadnagy karja átkötve, még egyáltalán nem gyógyult meg, de azért mégis csapatjához megy már vissza. „Hadosztályomnak — mondja — forró napjai vannak mostanában s ilyenkor nem akarok a front mögötti országrészben tartózkodni." Ezután Russ alezredesről, a legendás magyar hösről kezd beszélni. Legutóbb mütétet kellett rajta elvégezni s az ezredorvos, aki megoperálta, hosszabb szabadságra akarta küldeni. Russ azonban egy pillanatig sem gondolt arra, hogy elhagyja helyét. Mindjárt a mütét után telefonkészüléket szereltetett betegágya mellé s innen dirigálta a fronton küzdö katonáit.

— **(Lemondás a román ezredfönökségről.)** A berlini félhivatalos Norddeutsche Allgemeine Zeitung jelenti: A hohenzollerni herceg a román hadüzenet miatt lemondott a 3. román gyalogezred örökölhető fönökségéről.

— **(A császár, a szultán és a bajor király szöge.)** Székesfehérvárott pénteken lelkes ünnepség keretében foly le a Vilmos német császár és Lipót bajor király által nagyobb összegben megváltott szögbeverés. Az uralkodók képviseletében megjelent gróf Fürstenberg budapesti német főkonzul. Az ünnepség tizenegy órakor kezdődött. A szobor körül a helyörség egész tisztikara és diszes közönség gyült egybe. Gróf Fürstenberget, mint az uralkodók képviselőjét, megjelenésekor a katonazene a német himnusz hangjaival fogadta, majd Prohászka püspök a szoborhoz lépett és költői beszéddel üdvözölte az uralkodók képviselőjét, aki mélyen meghatva mondott köszönetet a meleg ünneplésért. Majd a német császár és a bajor király nevében beverte a szögeket a szoborba. Ezután gróf Széchényi Viktor főispán mondott hatásos beszédet. A német császárt, a bajor királyt és a török szultánt éltette és a török szultán nevében szögeket vert a szoborba. *Lyka Döme* Auguszta főhercegasszony, *Crettier* százados *Hindenburg* tábornagy, *Bartha* ezredes pedig Mackensen tábornagy nevében vert be szögeket a szoborba, mialatt a zenekar a szövetségesek himnuszait játszotta. Végül Saára Gyula polgármester lelkes beszéddel zárta be az ünnepséget. Délben Prohászka püspök ebédet adott és délután a vendégek elutaztak.

— **(A Palazzo Venezia kiürítése.)** Luganóból jelenti tudósitónk: A római Palazzo Venezia kiürítése nagy nehézségekbe ütközik. A quirinali spanyol követ ezzel a Vatikánban levő kollégáját bizta meg Még nem tudják, hogy a rengeteg sok butor- és irodaberendezést a palotából hova vigyék. Nem kevesebb, mint negyven teremnek a kiürítéséről van szó és csupán a levéltárak kiürítése legalább is hat napot fog igénybe venni. Ezekben a levéltárakban nagyon becses iratok vannak, igy többek közt a velencei köztársaság igen értékes okmányai és más ritka dokumentumok, amelyeket nem lehet közönséges iratok módjára kezelni. A vatikáni követ, valamint a követségi személyzet és családjainak butorai több mint hatvan szobát töltenek be és igy ezeknek a butoroknak az elszállitása és máshol való beraktározása is nagy gondot ad.

— **(Holland tudósok belga egyetemen.)** Amsterdamból jelenti a hollandi sajtóiroda: A holland sajtóban több nyilatkozat jelent meg, hogy holland tudósok vonakodtak a genti egyetemen a belgiumi német fökormányzóság által fölajánlott tanszékeket elfogadni. Nem a német fökormányzóság azonban, hanem a flamand egyetem maga intézte a tanárokhoz a fölszólitásokat, számitva az illetöknél a fajrokonság érzelmeire. A legközelebbi napok meg fogják mutatni, hogy ez a bizalom a legtöbb esetben nem volt jogosulatlan.

— **(Olasz fogságban.)** A következök értesitették a Pesti Hirlapot, hogy olasz hadifogságban vannak: *Bartófi Miklós* százados, *Dubovay István* hadnagy, *Schiller* hadnagy (Budapest), *Tomsitz Pál* hadnagy (Kassa), báró *Brennen Ferenc* zászlós (Bécs), *Schwarz Béla* zászlós (Szeged), *Bubay Andor* zászlós (Székesfehérvár), *Klein Jenő* zászlós (Nagykörös), *Popescu* hadapród, *Eisner Lajos* hadapródjelölt (Temesvár), *Schrank Ödön* hadapródjelölt (Esztergom), dr *Hollenstein Lajos* hadapródjelölt (Bécs) és *Bottlik Tibor* hadapródjelölt (Fehértemplom).

— **(Cigaretta és revolver.)** Szegeden Kertész János vágóhidi gépész Hoffmann János vegyeskereskedésében kissé ittas állapotban cigarettát akart vásárolni. Ámde Szegeden, akárcsak az egész országban, dohányáru most ugyszólván egyáltalán nem kapható. Kertész, amikor cigarettát nem kapott, éktelenül lármázva nagy botrányt csapott, de nagynehezen, végül is kituszkolták az üzletből. Félóra mulva revolverrel a kezében ujra megjelent az üzletben és Hát van-e cigaretta? kiáltással háromszor az üzlet alkalmazottaira lött. Szerencsére egy lövés sem talált. Az elkeseredett dohányost átadták a rendőrségnek.

— **(Halálos játék.)** Pechl Ferenc tizennégy éves fiu a Máriássy-utca 1. számu házban a második emelet lépcsőkarfáján csuszkált lefelé. Elvesztette az egyensulyt, lezuhant. Mire a mentök megérkeztek, meghalt.

— **(A harcias házmesterné.)** A Tisza-utca 4. számu házban Czeglédi Mihályné házmesterné összeveszett Sóhaj Géza asztalossegéddel. Veszekedés közben a házmesterné paprikás lugkőoldattal szemenöntötte Sóhajt, aki sulyos sérüléseket szenvedett. A házmesterné ellen megindították az eljárást.

— **(Megszökött fegyenc.)** A győri ügyészség értesitette a főkapitányságot, hogy a győri közkórházból megszökött Matyaskó Vince fegyenc, nemzetközi betörő. Mindenfelé keresik.

— **(A legerősebb állatok.)** Aligha gondolná akárki is, hogy a földkerekség legerösebb állatai, amelyeknek izomereje szinte mérhetetlenül felülmulja az emberét is, az apró rovarok között találhatók. Pedig pontos és kétségtelen tudományos kutatások és kisérletek deritették ki, hogy a rovarvilágban vannak csakugyan a legerősebb állatok. A tudománynak erről a meglepő megállapitásáról szenzációs képekkel számol be a Képes Ujság mai legujabb száma.

— **(A francia sajtó a német-svájci sajtó ellen.)** A Bund irja „Párisi kellemetlenkedések" cimen: Az egész nagy francia sajtó, a Tempset sem véve ki, ismét sajátságos hangot használ a német-svájci sajtó ellen. Csak nemrégiben jelentette ki *Northcliffe* saját megfigyelései alapján, hogy a latin Svájc lármásabban entente-barát, mint akárhány entente-állam maga, mig a német Svájc igyekszik igazságosan itélni. Ezzel szemben a félhivatalos párisi lapban kirohanást olvasunk az „inkább német, mint svájci lapok ellen, amelyek helvét földön jelennek meg." Nagyobb precizséget kérünk. Kit értenek ezalatt? Az idegesség oka az a kedvező fogadtatás, amelyre a *Németországgal folytatott gazdasági tárgyalások befejezése* a svájci lapokban talált. Tartózkodunk a kommentártól, de nem hisszük, hogy Svájcban valakinek eszébe jutna elsiklani a tény fölött, amelyet Párisban jónak tartanak szemünk elött tartani, hogy t. i. Németország nem tiszta önzetlenségből elözékeny Svájc iránt, hanem a tárgyalásokon saját érdekeit védte. Ezt a Bund is ismételten kijelentette, de az nem akadálya ez elözékenység elismerésének. Ugylátszik, hogy a franciák rossz kedvét föleg az a közlés okozta, hogy Franciaország vette kezébe a kezdeményezést, hogy Svájcnak háboru esetére barátságos biztositásokat tegyen. Nyilvánvalóan *attól tartottak Franciaországban, hogy ez a jó szomszédi lépés, amelyért Svájc hálás, bizonyitéka lehet a francia háborus szándéknak. Ez a következtetés, tekintettel az Algezirasz óta Európa fölött lebegő, minden laikus előtt világos veszélyre, nem volna megengedhető.* Hiszen minden állam gondoskodott a kitörés pillanatára és a legbékésebb kormány is kénytelen volt gondolni az európai háboru eshetöségére. Ez azonban nem felel meg a tényeknek, amennyire mi értesülve vagyunk, ha most a Temps, az Echo de Paris és más francia lapok azt állitják, hogy Svájc behozatalának biztositására a kezdeményezés már 1913-ban Németországból indult ki és Franciaország csak a német garanciákra való utalással érezte magát indittatva az 1914. évi egyezményre. Sürgősen kivánatos és el is várjuk, hogy hivatalos helyen ezt a dolgot tisztázzák.

— **(Robbanás a bronzárugyárban.)** Jungfer Gyula Kerepesi-ut 26. számu bronzárugyárában pénteken délelött felrobbant egy harminczöt lóerös Diesl-féle motor. A robbanás következtében a munkások egyike meghalt, a gépész és egy lakatos sulyos égési sebeket szenvedett. A robbanás pillanatában, amely akkor történt, amikor a motort meginditották, az üvegfallal elkeritett gépházban, ahol a motor állott, négyen tartózkodtak: Haas Ferenc müvezető, Polyák József gépész, Schlesinger Lajos lakatos és Hutter Gusztáv tizenkilenc éves lakatossegéd. A robbanás, amely megrázkódtatta az egész épületet, kivágta öket a gépházból. Haas Ferenc müvezető könnyebb sérülést szenvedett, Polyák gépésznek meggyuladt a ruhája, égö ruhában futott ki, mire segitségére siettek, már sulyos égett sebeket szenvedett. Schlesinger Lajos negyvenhét éves lakatos szintén életveszélyesen sérült meg. Bevitték mindkettöt a Rókus-kórházba. Hutter Gusztáv tizenkilenc éves lakatossegédet a robbanás oly erövel vágta a földhöz, hogy a mellkasa bezuzódott. Mire a mentök kiértek, meghalt. A mühelyben dolgozó többi munkásnak nem esett komolyabb baja, néhányat sebesitettek meg jelentéktelenül a betört ablakok üvegcserepei. A robbanás okát hivatalos szakértök fogják megállapitani, eddig csak annyit tudnak, hogy a motor akkor robbant fel, a mikor elinditották.

— **(Iró-telefon.)** Két berlini mérnök, *Seelan* és *Newman* szellemes módon egyesitették a beszélögépet a telefonnal. Ugyszólván a telefon tökéletesitéséről van szó. A találmány lehetövé teszi, hogy akkor is folytathassanak telefonbeszélgetéseket, ha a fölhivott fél nincs odahaza. A készüléket össze kell kapcsolni a telefonnal, s ha a tulajdonost felhivják telefonon, a telegrafon veszi fel a hivó fél szavait. Megelözöleg azonban közli a felhivó féllel, hogy milyen üzenetet hagyott részére a készülék tulajdonosa. Megmondja, hogy mikor jön haza, hol található, vagy hogy milyen telefonszám alatt kell keresni. Lényeges az is, hogy a központ beavatkozása nélkül bonyolódik le mindez. A telegrafon által fölvett beszélgetéseket bármikor meg lehet ismételni, s mivel hüen adják vissza a hangot, birósági tárgyalásoknál, tanuvallomásokként is fontos szerepük lehet.

— **(Öngyilkos kalapossegéd.)** Nagyszalontán a népkerti sétatér mellett felakasztva holtan találták Szalay József hatvankét éves kalapossegédet. Levelet találtak nála, amelyben bátyjától, Szalay Jánostól, bucsuzik s azt irja, hogy betegsége és életuntsága készteti a halálra.

—

Házasság.

Dr *Weiss Miksa*, a rákospalotai szanatórium orvosa, tartalékos ezredorvos, eljegyezte *Vámos Rózsikát* Budapesten.

Weisz Sárika és *Pataky Kálmán* cs. és kir. tartalékos hadnagy, jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Meitner Dezső fatermelő Budapesten eljegyezte *Klein Olyt.*

—

Halálozás.

Váradi András hirlapiró, a Tolnai Világlapja belső munkatársa, hosszas szenvedés után, életének huszonhetedik évében Rákospalotán meghalt. Felesége és kis leánya gyászolja.

Schneider József pápai dohánygyári aligazgató hosszas szenvedés után 53 éves korában Budapesten meghalt. Az ujpesti temetőben helyezték örök nyugalomra. Széles körben becsülték és szerették, mint rokonszenves embert és humánus hivatalfönököt. Irodalmi téren is szép sikerrel müködött Szelényi néven és több kötet költeményét a kritika elismeréssel fogadta. Özvegye és egyetlen leánya, zeneakadémiai növendék, gyászolja.

Leiner Samu gyáros, a Leiner testvérek ujpesti cég alapitó tagja, Ischlben rövid szenvedés után meghalt. A magyar ipar egyik sokrabecsült, tekintélyes alakját vesztette el benne. A gyászoló család iránt, mely rövid időközben már két tagját veszitette, általános a részvét. A temetés e hónap tizedikén lesz az ujpesti izraelita temető halottasházából.

Spiegel Vilma Miskolcon folyó év szeptember hó 4-én elhunyt.

Ruppert Vilmos müépitész csütörtökön hatvan éves korában Rákosszentmihályon meghalt. Temetése vasárnap délután négy órakor lesz a Kerepesi uti temető halottasházából.

Reverceaux márki, Franciaország egykori bécsi követe, Bécsben meghalt.

—

x **Kitünő könyvelőnöket képez** az Első Orsz. Gabelsberger Szakisk. Keresk. Tanf. (Hegedüs Sándor-utca 7.).

x **Gyorsirónőkre szükség lesz!** A parlamenti gyorsiróktól vezetett szakisk. (Hegedüs Sándor-u. 7.) megnyilt.

x **Árkád Játékáruház** Rákóczy-ut, Sip- és Dohány-utca sarok, Kesmárky és Illés.

x **Nincs elegáns urnő,** ki ne használná a Földesféle Margit-cremet és Margit-szappant, mert a Földesféle szépitőszerek a legjobbak az egész világon.

x **A jogi pályákra seregesen tódul a magyar ifjuság.** Szükséges és hasznos tehát megismerni, hogy miképen lehet ezekre a pályákra jutni s rajtok boldogulni. Erre nézve ad bőséges tájékoztatót a **„Jogi pályák és szolgálatok" c.** könyvecske, mely kapható Légrády Testvérek könyvkiadóhivatalában, Budapest, V. Vilmos császár-ut 78. Ára 1 K. Ajánlott, bérmentes küldéssel 1 K 35 fillér.

x **A román harctér** legujabb és legrészletesebb hadi térképe Mérték 1—100.000. Ára 1.20 K, ajánlott bérmentes küldéssel 1.60 K. Kapható Légrády Testvérek könyvkiadóhivatalában, V., Vilmos császár-ut 78.

x **Az összes harcterek egyes térképei** kiadóhivatalunkban kaphatók.

—

Jungstam

drótlámpa

elpusztithatatlan.

!! Óvakodjunk utánzatoktól !!

MAGYAR GYÁRTMÁNY!

Kapható mindenütt. Gyártja: Egyesült izzólámpa és villamossági r.-t. Ujpest.

Tanügyi rovat.

Iskolai hirek. A keleti kereskedelmi akadémiában a beiratások szeptember 11-én, az előadások pedig 14-én kezdődnek. — A X. kerületi (Tisztviselőtelepi) állami főgimnáziumban a javitó vizsgálat szeptember 26-án délelött 8 és 12 között lesz. A vizsgálatlanul maradt nyilvános tanulók pótló vizsgálata 25-én, délelött 9-től 12-ig. Magántanulók az I—VII. osztályból 20-áig jelentkezhetnek, vizsgálatuk 28-án és 29-én lesz. Felvételi vizsgálat 25-én 9-től 12-ig. Más intézetből jövő tanulók beirása 28-án délelött 8-tól 11-ig. A megnyitó ünnepséget szeptember 30-án délelött féltizkor tartják meg, a tanitás pedig október 2-án kezdődik.

A Pesti Hirlap telefonszámai:

122—91, 122—92, 122—93, 122—94 és 122—95.

(Éjjel 122—91 vagy 122—92 hivandó.)

—

Város/Táj/Beavatkozás

Dorottya Galéria, 2006. január 10. – február 11.
Ewa Würdinger egyéni kiállítása: Lumen Galéria, január 31-ig

© LUKAS SCHALLER

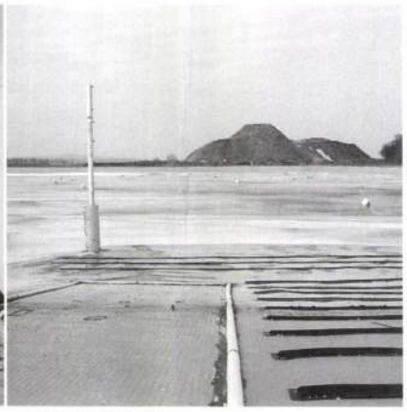

© EVA WÜRDINGER

A *VÁROS/TÁJ/BEAVATKOZÁS* című kiállítás első változatát 2005. májusában rendezte meg az osztrák Fotogalerie Wien. Idén pedig a Dorottya Galéria és a Lumen Galéria ad otthont az osztrák alkotók mellett két magyar résztvevővel kibővült kiállításnak – és nem csak annak: a tárlat kapcsán Susanne Gamauf, a bécsi galéria vezetője és kurátora a kortárs fotó legfontosabb osztrák színtereiről tartott előadást a Dinamóban, s a megnyitót követő napon portfolió-bemutatóra várta a hazai kortárs fotósokat. E kiállítás és programsorozat így lehetőséget teremtett a két ország fotós-szcénái közti kapcsolat erősítésére. Ezzel együtt az alapvetés nem változott: most is a lényegi témára, a városi táj különféle problémáira, a konstruált és természetes környezet találkozásaira többféle nézőpontból közelítő alkotásokat láthatunk.

Lukas Schaller fotóin az ember alkotta környezet egy sajátos példáján mutatja be, hogy mennyire elhagyatott egy épület, amelyet használaton kívül helyeztek éppen azok, akik megalkották. Jelen esetben csak időleges elhagyásról van szó: a velencei Giardini pavilonjairól a biennálék közötti időszakban készített fotóit állította ki a művész. A pavilonokról, amelyek egy része „meglepően" üresen áll, máshol pedig zsúfolt összevissza-ságban hevernek a csomagolóanyagok, installálási maradványok – magyarán: szemét.

Hasonló ezekhez Eva Würdinger sorozata, aki többek között egy elhagyott, téli álomra ítélt jet-ski pálya kietlenségét rögzítette. A két művész hasonló felfogással fotózott; a pavilonok enteriőrképei mind négy fallal határolt doboz-terek, s a minimalista képalkotás Würdinger munkáira is jellemző.

Szintén „készen talált" látványokat fotózott Veronika Hofinger: a fák, erdő- és táj-részletek képei nem manipuláltak – ám a legtöbb ennek ellenére szinte „természetellenes", mesebeli vidékekre emlékeztet: vékony, piros törzsű fákkal teleszőtt tájhoz, sűrű növények közt megbúvó házikóhoz, vagy éppen furcsa-narancssárga gyümölcsű fákhoz visznek közel.

Laura Samaraweerová más módon hozza játékba a természetes és mesterséges fogalmait művein. Például szobát épít egy fenyőerdő közepén – egészen pontosan berendez egy szobát jól megválogatott, szerethető, régi tárgyakkal, amelyek egymáshoz való téri viszonyulásuk során aurát növesztenek, egy láthatatlan szoba falait emelik maguk köré.

Koronczi Endre a Bianco projekt részét képező, 100 képből álló sorozatából válogatva készített kör alakú panorámát: a hengerbe lépve különféle városi és szabad tájakon készült, izzó színű fotókat látunk, a művész visszatérő, citromsárga-fekete alakjával. Amely nem csak a megszokottnál (egynél) többször szerepel a képeken, hanem általában rendhagyó pozitúrában láthatjuk, felvetve ezzel minimum álom/konstrukció és valóság viszonyainak kérdéseit.

Fekete Zsolt a többiekkel ellentétben korokon átívelő változatlanság/változás képeit állította ki: Veress Ferenc 1871-ben a toróckószentgyörgyi várromról készült tájképei mellé rendelte saját, minden szempontból az eredetit követő fotóit. Száz évvel később, ugyanaz a pillantás, ugyanaz a táj. S két alig felfedezhetően különböző látvány.

Somogyi Zsófia

© KORONCZI ENDRE

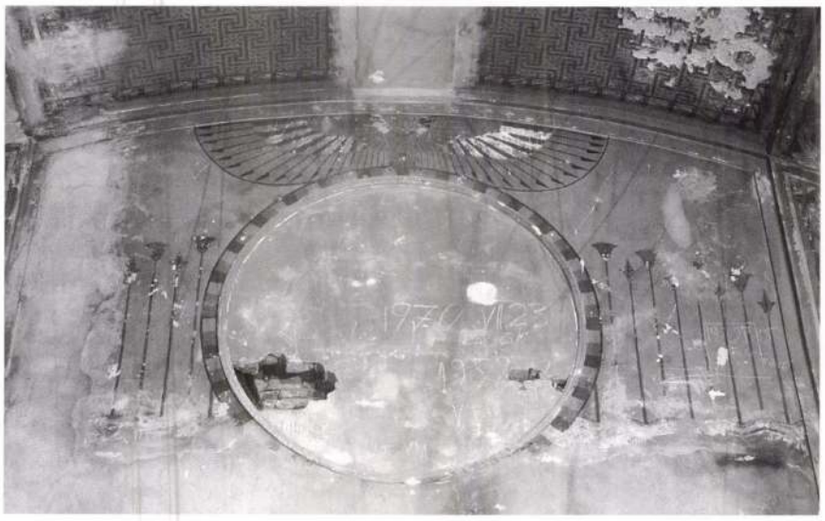

A TEMPLOM „KELETÉNEK" DÍSZÍTŐFESTÉSE

FOTÓ: RÁDAI MIHÁLY

méretrendje határozta meg. E zárt formában egy zártabb körű funkciót fogalmaztak meg: a páholy tagok életéhez szükséges „előszoba", előcsarnok" és „műhely" kapott itt helyet, míg az avatandók számára kint, az U szárában alakítottak ki „sötétkamrát". A templomszárny földszintjén egy kisebb templomtér, a második emeleten konyha és étterem, a harmadikon pedig maga a főszentély kapott helyet. Ezen a szinten az U-ban alakították ki a Nagymester számára szükséges tereket és a könyvtárat.

A térszervezésében, eltérő szintmagasságaival elválasztott két épületrész egybegyúrása ma komoly kihívást jelent a tervezőknek. A fejlesztők és az építészek célul tűzték ki, hogy a hotel kialakításakor a kötelezően megtartandó műemléki értékeket az új funkcióhoz illesztik, lehetőleg úgy, hogy az mind az engedélyező hatóságok, mind a majdani üzemeltető elvárásait kielégítse. A megtartott homlokzat fölött két új tető szint épülhet be, visszaállítják a liturgikus tér eredeti állapotát és az 1948-as rekonstrukció előtti – háborús sérüléseket elszenvedett – díszítőfestést. Az udvart üvegtetővel fedik le. A földszinten a hoteltől függetlenül is működő kávéház nyílhat újra, mint egykor. A szobák számát az előző befektető által gondolt 118 helyett csak 80-ra tervezik, így a térszerkezet az eredeti rendszeréhez közelíthet.

A siker akkor lesz teljes, ha az üzemeltető megtalálja azokat a formákat, melyekkel az egykori kultúrtörténeti magaslatok a jeles személyiségek emléke, a hely szelleme is megidézhető. Brüsszelben vagy Philadelphiában – amint a világ más helyein – pazar múzeum működik egy efféle palotában.

Szegő György

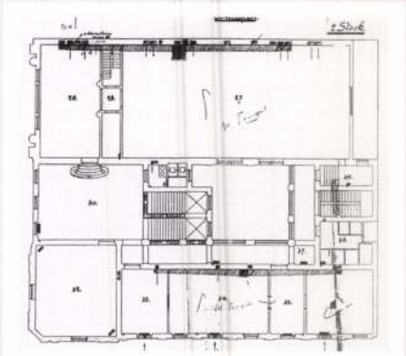

FŐEMELET TERVE, 1892

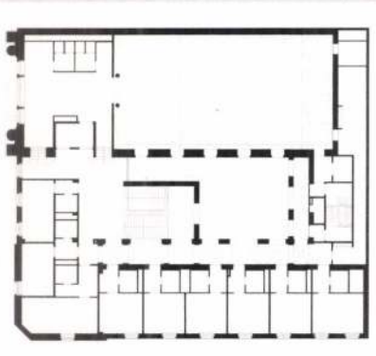

FŐEMELET TERVE, 2005

MEGBÍZÓ / CLIENT
FIRST AB KFT.

TERV / DESIGN
OLÁH M. ZOLTÁN, SZÁSZ ZOLTÁN, SZABÓ GERGELY-KONSTRUMA MÉRNÖKI IRODA KFT.

PROJEKTVEZETŐ / PROJECT MANAGER
ABLON KFT. LOVRÓ ADRIENN PROJECT MANAGER

STATIKA / STRUCTURE
HENSLER DEZSŐ, VÁMOS LAJOS, CSEPREGÁLOVICS KRISZTINA-ÖDENBURGER KFT.

GÉPÉSZET / PLUMBING&HVAC
KÁLMÁN ZSOLT, BALOGH ANDRÁS, HÉGLI MIHÁLY-KÁLMÁN ÉS TÁRSAI

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
SOMOGYI GÁBOR-SOMOGYI KFT.

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ / ART HISTORIAN
KERESZTESSY CSABA

MŰEMLÉKVÉDELEM / MONUMENT EXPERT
TAHI TÓTH NÁNDORNÉ-KÖH

KIVITELEZÉS / MAIN CONTRACTOR
BUDAPESTI ÉPÍTŐ ÉS SZERELŐ RT.

A szabadkőművesség gyökereit 1717-re, egy londoni fogadóban tartott gyűlésre vezeti vissza a történelmi emlékezet. Itt alakult meg az első újkori angliai Nagypáholy, amely elődei között a jeruzsálemi Salamon-templom építőjét, a templomos lovagrendet, a ciszterci szerzeteseket, a rózsakeresztieseket és a puritán őskeresztényeket egyaránt számon tartotta. 1877-ben, az elkülönülés jegyében alakult meg a Francia Nagypáholy, ők avatták fel még emigrációban Andrássyt, Klapkát, Horváth Mihályt és Pulszky Ferencet is. Utóbbi egyesítette 1886-ban a különféle irányzatokhoz tartozó magyar páholyokat. 10 év múlva, 1896-ban épült meg Budapesten a Podmaniczky utcai első és legnagyobb páholyépület.
Az első világháború és Trianon bűnbakkereső légkörében a szabadkőművesség is célpont lett, a mozgalmat betiltották. A két háború között neves magyar tudósok, művészek sora nyert beavatást. A háború felé sodródó Európában a magyar testvérek az antifasizmus honi képviselői lettek. A nagy generáció nevei közül néhány: Ady, Benedek Elek és Marcell, Heltai, Kosztolányi, Benczúr Gyula, Kisfaludi Stróbl és sokan mások. 1945-ben még legálisan működött több páholy, a tagok között Devecseri Gáborral, Márffy Ödönnel, Székely Mihállyal, Vikár Bélával. Aztán 1950-ben ismét betiltották. Podmaniczky utcai páholyházat a „belügy" rossz emlékű intézményei használták, akik után ház méltatlan állapotban került átadásra.

(a szerk.)

Quinta Regaleira, a filozófia háza

A templomos felfedezők ezoterikus emlékműve (1904-1910, 1997)

Carvaihlo Monteiro portugál milliomos, Ferdinánd király személyes jóbarátja, filantróp, műgyűjtő és könyvgyűjtő és szabadkőműves a század elején különleges fantáziával és ízléssel anakronisztikus építményt hozott létre Sintra királyi palotáinak szomszédságában. Gyűjteményében a kegytárgyak, régi hangszerek, festmények, címerek és antik darabok mellett kincset érő kéziratok is találhatók. Portugália egyik legértékesebb könyvtárát tudta magáénak.

1896-BAN MONTEIRO megbízta Luigi Manini olasz építészt és díszlettervezőt, hogy tervezze meg kastélyát, a Quinta Regaleirát. Sintrán, Lisszabontól 30 kilométerre. E város egésze ma része a Világörökségnek. Monteiro a „filozófia házát" álmodta ide: a kastély és a park összefoglalja mindazt az ezoterikus tudást, amit a nyugati műveltség a 20. századig létrehozott. Mire készen lett Portugáliában megszűnt a királyság, véget ért a virágkor. Monteiro halála után a birtok többször váltott gazdát, végül utoljára a város megvette, alapítványt hozott létre a feltárására, példás minőségben rendbehozta és 1998-ban megnyitotta a közönség előtt. (v. ö. a hasonló magyar példák többségével: Tura stb.)

A Quinta Regaleirával egy kis világcsoda tárult fel. Az a kertkultúra, amely a 17. századi királyi parkokban érte el csúcspontját, három évszázaddal később, szinte érintetlenül bukkant fel eredeti funkciója tisztázatlan, talán beavatások lehetséges kelléke. Egy kis kerti teraszféle, amelyen két íves ülőpad egy trónszerű széket és egy nagy kőasztalt fog közre, alighanem fedetlen szabadkőműves templom. Több beavatási szertartás színhelye látható a parkban, ilyen például a forrásra épített kis mesterséges sziklaöböl, a közepén egy függőhíddal és belső sziklaterasszal a víz túloldalán. A legtitokzatosabb építmény egy öt szint mélységbe lenyúló kút. Bejárata egy hatalmas, menhirt ábrázoló, elfordítható kőlap mögött tárul fel, a kút mellett kettős spirálban fut le egy keskeny lépcső. A száraz kút alján a templomosok kőkeresztje látható. Innen egy szűk földalatti járat egy kriptába vezet, majd az élet kútjának szalamandrákkal díszített építményénél jut fel a napvilágra.

Az ezotériának számos ága jelképekkel jelenik meg a kastély homlokzatán és a kastélyon belül is: az alkímia, a kabbala, a hermetikus elméletek megannyi szimbóluma. A park és a kastély egésze egy kulturális-szellemi megújulást, a spirituális örökség felismerését és egységbe rendezését mutatja.

Götz Eszter

„Hotel"

A Podmaniczky utcai páholyház rekonstrukciója

A magyar szabadkőművesség emlékei kultúrtörténeti örökségünk részét képezik. 1868-tól 1950-ig tartó legújabbkori históriájukat nem a mai napi politika fordulatai, hanem az egykorú történeti keretek között kell értékelni. A két világháború közt – lásd Bartók Béla szerepét –, majd az ország hadba lépése után például a mozgalom tűrt helyzetben lévő hazai képviselői cselekvő antifasiszták voltak, a még lehetséges kiugrás közvetítői. A Podmaniczky utcai páholyház építészeti értékeit sem a kortárs építészet premisszái szerint értékeljük ma, hanem a historizmus világának részeként. Az értékesítés után a mostani átalakítást vezető Ablon – miközben magas kategóriájú hotelt alakítanak ki itt – fentiek tudatában megőrzi a templom terét és díszítőművészetét.

AZ EREDETI TERVEKET, pályázat alapján 1894-ben Ruppert Vilmos készítette. A házat 1896-ban avatták fel. A külsejében módos pesti bérpalota mintájára épült ház két traktusból áll. A sarok felől U-alakú szárnyak, földszintjén kávéházzal (Dombay Károly vendéglője), emeletén klubszobákkal, üvegezett verandával ölelték körül az udvart. Az U szárait egy erősebb falakkal szimbolikusan és eltérő szintmagasságaival is határozottan elválasztott templom-szárny zárja. Az alaprajz arányait a jeruzsálemi Salamon-templom

közösen és önkéntesen végezték. Így építették a templomot, a fiatal családok számára az új házakat. A rokonok, szomszédok, barátok jöttek segíteni, és néhány nap alatt felépült az új otthon. Ez volt a legegyszerűbb és legolcsóbb módja az egyén erejét meghaladó munkálatokat elvégzésére. A borvízfürdők felújítása esetében a kaláka a közösségi munkához való visszatérést jelenti. Lehetővé válik, hogy mindenki részt vegyen a hely újjáépítésében, saját ereje szerint. Egyesek szálláshelyet biztosítanak, mások az étkezéshez járulnak hozzá, szerszámokat adnak kölcsön. A közösség megtapasztalja önerejét, feltárja belső erőforrásait.

CSÍKKOZMÁS, SÓSSZÉKFÜRDŐ

A kaláka során hagyományos építőanyagokkal és építésmóddal fürdő és lábáztató medencéket, öltözőfülkét, függesztett pallóutakat, filagóriát, padokat, forrásfoglalást, forrásházakat építünk. Erózió elleni fűzfonatokat fonunk, élőfűz építményeket állítunk. A természeti értékek megőrzésére hívjuk fel a figyelmet. A hagyományos székely festési móddal információs táblákat festünk. A táj szakrális pontjaira keresztet, fűzkápolnát, fűzkoronát állítunk. Esténként a tájról, a természeti, építészeti, kultúrtörténeti értékekről, a Székelyföld jövőjéről előadások, beszélgetések folynak, falukép-megújító tervek születnek. A táncház is része a programnak. A falubéli gyermekeknek rajz- és kézműves foglalkozást, kiállítást szervezünk. Nehezen összegyűjtött, kis pénzekből valósul meg mindez, egy hét leforgása alatt. A fürdőépítés szenteléssel és faluünnepséggel zárul, ahol a több száz részvevő emléklapot kap. Az így létrejött és kiépített szabadtéri fürdőknél ivó- és fürdőkúrát lehet venni. Elsősorban az itt élők használják, de távolabbi vidékekről is ellátogatnak ide. A falvakban megszállva 10-14 napos kúra javallott.

A kalákák nemzetköziek, 50-70 hazai és külföldi egyetemista vesz részt – tájépítészek, építészek, ökológusok, közgazdászok, tanárok –, akik a helyi közösséggel, az ott élő emberekkel együtt dolgoznak. A kaláka szakmai tapasztalatot jelent. Barátságok alakulnak ki a szállást adó családokkal. A faluturizmus alapjai tevődnek le. A tervezés és a megvalósítás indítéka nem az önmegvalósítás, hanem a hely, a közösség szolgálata.

A fürdőépítő kalákák során felújított fürdők nem nagyméretűek, mégis hatással vannak a falu fejlődésére. Életet adnak a falunak a közösség tevékeny ébredése által, a közösségi szellemben történő emberi gondolkodás szorgalmazásával, amely az embereket közelebb hozza egymáshoz és a közös célokhoz. Ez a hatás megmutatkozik a „kalákázó" közösségeknél. 2002-ben Tusnádon a Nádasfürdő, 2003-ban a csíkkozmási Sószékfürdő, 2004-ben a kászonújfalvi Sóskútfürdő, 2005-ben pedig két kaláka munkája nyomán Csíkszentkirályon a Borsárosfürdő, Csobotfalván a Kerekegerfürdő épült ki. Ebben az évben több helyszínen folynak hasonló kalákák. Mert kalákázni jó!

Herczeg Ágnes, Kovács Áron

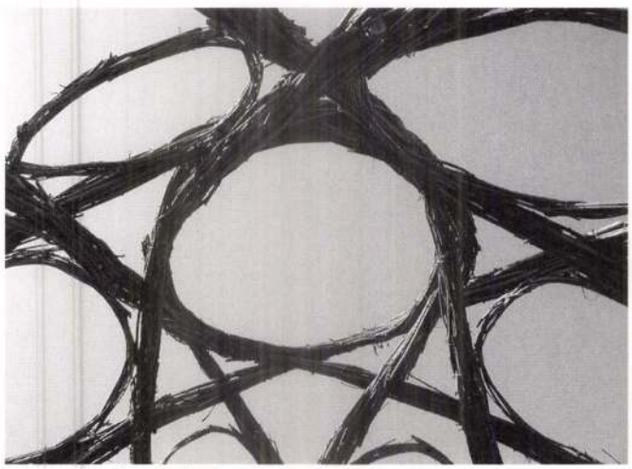

CSÍKKOZMÁS, SÓSSZÉKFÜRDŐ

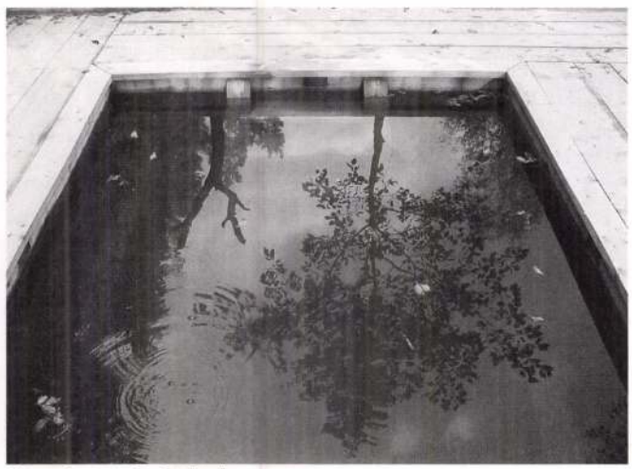

KÁSZONÚJFALU, SÓSKÚTFÜRDŐ

A szabadkőművesek háza

Kőművesek aknamunkán (jún. 10., Ahogy tetszik, II. o.)

Nagy késéssel került a kezembe Nyerges András érdekes cikke a szabadkőművesek ellen időnként fellángoló támadásokról és hatósági intézkedésekről.

A cikkben szó van a Podmaniczky utca 45. számú házról is, amelynek a története ugyanolyan fordulatos, mint a szabadkőművességé. Pontosan tükrözi azokat a változásokat, amelyeken a mozgalom ebben az évszázadban átment. A történetből azonban hiányzik egy fejezet, amelyhez néhány adalékot magam is szolgáltatni tudnék. 1929 és 1949 között a Podmaniczky utcában laktam, mégpedig az Eötvös utca sarkán.

1945 őszén gyakori látogató lettem a Podmaniczky utca 45.-ben. A háború végén a ház üres lett. 1945 tavaszán az új pártok és szervezetek egyszerűen rátették a kezüket az üres házakra és lakásokra. A Podmaniczky utcai házat birtokába vette a Nemzeti Parasztpárt, és ott helyezte el VI. kerületi szervezetét. Amikor augusztus végén a hadifogságból hazatértem, a Nemzeti Parasztpárthoz csatlakoztam, VI. kerületi lakosként ide jártam heti pártnapokra, előadásokra, értekezletekre és gyűlésekre.

A házról persze tudtuk, hogy tulajdonosa a budapesti nagypáholy, és arról is értesültünk, hogy már bejelentette igényét, vissza kívánván kapni azt, ami az övé. Ez ellen nem lehetett kifogást emelni, csak reméltük, hogy a visszaszolgáltatási eljárás hosszabb időt vesz igénybe, és mi még maradhatunk egy ideig a kellemes épületben. A három emelet közül az elsőnek a szobái le voltak zárva. Azt gondoltuk, majd ide költöznek be a szabadkőművesek. A második emeleten voltak a parasztpárti irodák és szobák. Az ugyancsak üres harmadik emeletre hamarosan érdeklődő jelentkezett. A parasztpárt a harmadik emelet bérbeadásától jó bevételi forrást remélt. A kerületi szervezet nagy családására azonban a bérleti szerződést nem ő, hanem birtokosaként a párt nagy-budapesti központja kötötte meg, természetesen a bérleti díjat is ő kapta.

Az első emeleten nemcsak lezárt irodák foglaltak helyet, de a nagyterem is, amely a parasztpárté volt. Gyakran rendezett itt előadóesteket és gyűléseket. Az utóbbiak között a legnépesebb és legnevesebb az 1946. októberi volt, amelyet azért hívtak egybe, hogy tiltakozzanak Keresztury Dezső vallás- és közoktatásügyi miniszter leváltása, főleg a szociáldemokraták által kezdeményezett, de a kommunisták által is támogatott kampány ellen. A gyűlés olyan lelkes és felhevült légkörű volt, hogy a teremből kijövő Illyés Gyula azt mondta, úgy érezte magát, mintha a francia Gironde egyik ülésén vett volna részt. Keresztury mellett természetesen a párt író tagjai és értelmiségi emberei fenntartás nélkül kiálltak, és nem lehetett őt rövid úton meneszteni. Csak később – 1947 tavaszán – távozott, amikor a parasztpárt átadta a kultusztárcát a kisgazdáknak. Emlékezetes volt az a vita is, amelyet 1947 elején ugyanebben a teremben Veres Péter folytatott a szellemi élet problémáiról Lukács Györggyel és a kisgazdapárti Vatai Lászlóval.

A szabadkőműves páholy csak azután kapta vissza a házat, hogy Nagy Imre került a belügyminisztérium élére. A parasztpártiak úgy tudták, hogy Erdei Ferenc belügyminiszter nem nagyon sietett elintézni az ügyet. Nagy Imre viszont röviddel hivatalba lépése után visszaadta a Podmaniczky utca 45-ös házat a budapesti nagypáholynak. Ez nyomban közölte, hogy az egész házra nincs szüksége, a parasztpárt maradhat, amíg nem talál megfelelő új helyiséget. Példás együttélés kezdődött.

Én ebben az időben a pártszervezetben kulturális és ifjúsági ügyekkel foglalkoztam, később a szervezet titkára lettem. A szabadkőművesekkel, lakótársaknál szokatlan szívélyes kapcsolatot ápoltunk. Jómagam gyakran fordultam meg rövidebb-hosszabb beszélgetésre irodájukban. Rokonszenves titkára készségesen világosított fel mindarról, ami a képzeletemet foglalkoztatta, sőt az a gyanúm, többet is elmondott, mint amennyi illendő volt. Egy alkalommal elképedtem, amikor neves tagjaikról egy listát mutatott, és abban a korabeli magyar szellemi, társadalmi, politikai, gazdasági élet feltűnően nagy számú tagját fedeztem fel, élükön mint nagymesterrel Supka Géza íróval, politikussal, a Polgári Demokrata Párt Világ című délutáni lapjának a főszerkesztőjével.

A Nemzeti Parasztpárt VI. kerületi szervezete 1947 tavaszán elköltözött a Podmaniczky utcai épületből egy Teréz körúti ház első emeletére. A szabadkőművesektől jó emlékekkel távoztunk, hálásak lévén nekik, hogy nem használták ki ellenünk tulajdonosi jogaikat. A ház további történetét már csak hírlapi cikkek alapján követhettem. Amikor 1950. június 12-én az ÁVH megszállta, és egy nappal később hírül adták a szabadkőműves páholyok feloszlatását, én menekültként már Svájcban éltem.

BORBÁNDI GYULA történész
München

A vérellátás össztársadalmi érdek

Monopolizálható-e a vérellátás? (szept. 11., 6. o.)

Érdeklődéssel olvastam Horváth Judit írását a vérellátásról. Az általa említettekhez két észrevételt szeretnék fűzni.

1. Az egészségügyi kormányzat jól ismeri azokat a vérellátásra vonatkozó ajánlásokat és kívánságokat, amelyeknek teljesítését az Európai Unió elvárja tagországaitól. Ezeknek lényege az önálló vérprogramon és az önkéntes véradáson alapuló nemzeti önellátás. Ha Magyarországnak szándékában áll csatlakozni az Európai Unióhoz, ezeknek a követelményeknek mielőbb eleget kell tennie.

2. A vérellátás helyzetéről eddig megjelent tudósításokban nem kapott hangsúlyt az a tény, hogy az ország vérellátása alapvetően az állampolgárok közreműködésére épül. Születhet bármilyen megoldás, a társadalmi ellenőrzés olyan formájára van szükség, amely megteremti az önkéntes véradók megbecsülését, és javítja a vérre és vérkészítményekre szoruló betegek biztonságérzetét.

A Magyar Hemofília Egyesület álláspontja szerint a vérellátás nemzetközi színvonalú bizosítása elsősorban nem szakmai ügy, hanem össztársadalmi érdek. Elvárható tehát, hogy a különböző szándékokat, elképzeléseket nyilvánosan ismertessék. Ebben a sajtó szerepe nélkülözhetetlen. Ezért szeretném megköszönni a Magyar Hírlapnak és személyesen a szerkesztőnek a tudósítás közzétételét.

PELYHE TAMÁS
a Magyar Hemofília Társaság elnöke

Nyilatkozatok helyett tetteket

Adóemelést javasol a kormány (szept. 15., 3. o.)

A jelenlegi koalíció pártjai jogosan tették szóvá több ízben is az előző törvényhozási ciklusban, hogy az akkori kormányzat az Alkotmánybíróság döntéseit aszerint minősítette demokratikusaknak vagy akadékoskodóknak, hogy azok céljaival egybevágtak-e vagy sem. A legutóbbi kormánynyilatkozat ugyanezt a korábban bírált modort engedi meg magának. Hasonlóképpen történt a Bokros-csomag első alkotmánybírósági minősítésénél.

Az egész olyan, mint amikor a bukott diák az évismétlést a vizsgabizottságnak tulajdonítja, és eszébe sem jut, hogy esetleg lelkiismeretesen készülhetett volna.

Tévedések elkerülése végett megjegyzem, hogy nincs kifogásom a Bokros-csomag alapelvei ellen. Legfeljebb azt kifogásolom, hogy nem egy évvel hamarabb jutott a kormány eszébe, vagy különösen, nem öt éve az Antall-kormány tette meg ezt a kényszerítő lépést. Ha így történt volna, ma már sokkal előrébb tartanánk. De mindez nem ad felmentést a pontos, jól előkészített, szakmailag és jogilag átgondolt törvényalkotás alól. Továbbá nem jogosítja fel a mindenkori kormányt kötözködő nyilatkozatára.

SZEGŐ ANDRÁS
Szentendre

MAGYAR HÍRLAP
1087 BUDAPEST, KEREPESI ÚT 29/B
FAX: 210-0047
E-MAIL CÍM: levelek@mhirlap.hu

VIII., Orczy út, VIII., Hungária krt., IX., Haller u., IX., Üllői út, IX., Soroksári út, X., Gyömrői út, X., Pongrácz út, X., Harmat u., XI., Budaörsi út, XIII., Reitter F. u., XIII., Béke út, XIII., Újpesti rakpart, XIII., Váci út, XIV., Ajtósi D. sor, XIV., Kacsóh P. út, XV., Szentmihályi út, XV., Rákos út, XVII., Ferihegyi út, XVII., Pesti út, XVIII., Ferihegyi repülőtérre vezető út, XVIII., Gyömrői út, XIX., Üllői út.

ITT A A3 TV!

Természethűen ősszel is

Neked a divat mondja meg, hogy ki vagy?! – tették fel a kérdést tegnap az Itt a tv! műsorában, mely a divat és a várható őszi trendek jegyében telt el. A műsor divattervező vendége elmondta, hogy az ősz sem vet véget a természetes anyagok és színek divatjának. Az időjáráshoz alkalmazkodva az egyenes vonalvezetésű kötött kosztümök felvirágzása várható, melyekhez a kiegészítők továbbra is a negyvenes-hetvenes évek divatjának stílusában készülnek. A műsor másik meghívottja, egy mesterfodrász – alátámasztva a természethűség divatját – azt ajánlotta: aki divatos akar lenni a rossz időben is, jobb ha elkezdi növeszteni a haját, melynek ha megváltoztatja az eredeti színét, azt kizárólag csak színezéssel és ne festéssel tegye.

A NAP MŰSORÁBÓL:

- A délután fél kettőkor kezdődő Itt a tv! műsorának mottója „Ép testben ép lélek!".
- A műsorban bemutatásra kerülnek a legújabb tornaőrületek, az aerobictól a body buildingig.
- Négy órakor a Memphis Band lép a Skála Metró második emeletén lévő színpadra.
- Este fél nyolctól a szellem és a test kapcsolatának összefüggéseiről esik szó.
- A műsor vendége lesz Carla Galli természetgyógyász, aki komplex gyakorlatokat dolgozott ki a testlélek-szellem hármasságának frissen tartására.

Az A3 tévécsatornán a Magyar Hírlap által is támogatott Itt a tv! élő adása délután fél kettőtől öt óráig és este fél nyolctól fél tízig jelentkezik a Nyugati téri Skála Metró áruház teraszáról.

vállalat, hogy minél hamarabb kiírhassák a végállomás 350 négyzetméteres területének hasznosítási pályázatát. Az állomás másik, 240 négyzetméteres helyiségének új bérlője már megvan, a Burger King itt nyitja következő üzletét.

A többi üzlethelyiségre pályázóknak számos feltételnek kell megfelelniük. Első számú követelmény, hogy a leendő bérlőnek az egész rendelkezésre álló terület beépítésére és üzemeltetésére kell ajánlatot

A pályázat eredményhirdetése november elejére várható, az új üzletközpont pedig tavasztól várja a vevőket.

Ezután pedig csak pénz és idő kérdése, hogy mikor kerül sor a Moszkva tér, a Kőbánya-Kispest vagy a Népstadion metrómegálló beépítésére. Ez utóbbira már most van jelentkező: a McDonald's itt szeretné felépíteni következő gyorsétteremét.

• J. K. B.

Hol olcsóbb?

A CSEMEGE MEINL SZAKÜZLETEIBEN:
Frack Kávé 100 g, 219 Ft helyett 195 forintért, Frank kávé 100 g, 405 Ft helyett 355 forintért, üdítő Rauch Ice tea őszibarack alma 1 l, 105 Ft helyett 85 forintért, kecskeméti szilvadzsem 99 Ft helyett 79 forintért, kecskeméti meggydzsem 460 g, 135 Ft helyett 99 forintért kapható. Organics hajgyökértápláló sampon 200 ml, 219 forint helyett 199 forintos, Tomi kristály mosópor, tárcsás mosógéphez 400 g, 109 Ft forintos, Kitekat macskaeledel 400 g, 135 forint helyett 109 forintos, Milkyway szendvics 25 g, 39 forint helyett 33 forintos árban kapható.
A KAISERS SZUPERMARKET ÜZLETEKBEN:
Pulyka felsőcomb 1 kg 399 forint, sertésmáj 1 kg 299 forint, műbeles virsli 1 kg 359 forint, Maggi leveskockák, marhahúsleves, tyúkhúsleves, erőleves 24 gr, 24 forint, stifolder 1 kg 849 forint, Tchibo Le Family őrölt kávé 250 gr 319 forint, Diadermin hidratáló nappali krém 50 ml, 399 forint, WU 2 sampon 1000 ml, 229 forint, Libero unisex nadrágpelenkák 399 forint, Yonett joghurt 180 gr, 32 forint, Parmalat UHT tej 1 l, 66 forint, Iglo parajkrém 500 gr, 55 forint árban kapható.
A SZUPER KÖZÉRT ÜZLETEIBEN:
Tchibo őrölt kávé 250 g 299 forintért, Bravo őszilé üdítő 1 l 99 forintért, Sió alma, szőlő, őszilé 1 l 69 forintért, Spaten sör 0,5 l 59 forintért, Boci csokoládé 100 g 89 forint helyett 69 forintért, Párizsi zalahús 1 kg 355 forint helyett 259 forintért kapható
A CORVIN ÁRUHÁZ SZUPERMARKETJÉBEN:
Weisser Riese mosópor 2,4 kg, 799 ft helyett 619 forintért, párizsi 1 kg, 350 forint helyett 255 forintért, paprikás kolbász zalai 1 kg, 890 forint helyett 710 forintért, virsli műbeles, 1 kg, 400 forint helyett 319 forintért, Sunkist 100 százalékos narancslé 140 forint helyett 125 forintért kapható.

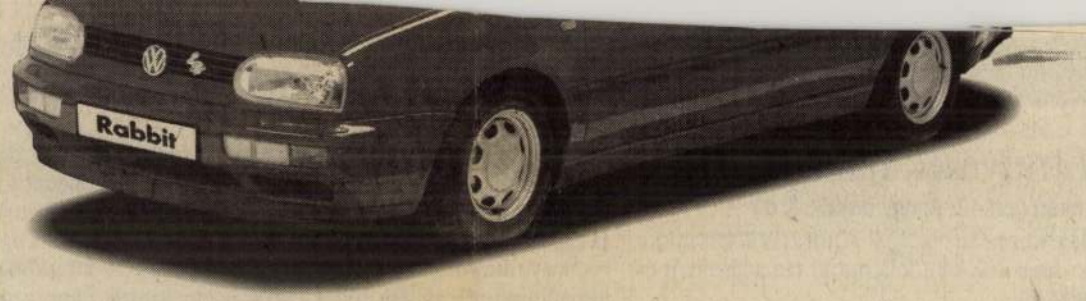

DOB NEEDHAM

Világszerte ismert a Volkswagen minősége, értékállósága. A legújabb családtag és egyben a legmegbízhatóbb barát, a **Rabbit** mostantól Magyarországon is kapható. A **Rabbit** legfontosabb vonzereje, hogy az ára kerek **150.000 – forinttal kedvezőbb** társaiénál. És amivel több: fényezett lökhárítók, dinamikusabb motor és a hozzá illő sebességváltó. A legújabb Volkswagen családtag – a barátságos **Rabbit**. Ön is megismerkedhet vele ha ellátogat márkakereskedőinkhez.

Volkswagen Rabbit – 150.000 forint árelőny

Információ: (061) 270-5502

Volkswagen.
Biztos lehet benne.

† **Ruprich Károlyban** igazi művész-asztalost vesztettünk el, olyan művészt, aki elméleti tudásával, műveltségével forgatta fúróját-gyalúját; nem csoda tehát, hogy olyan műveket alkotott, melyekért a külföld is megirigyelte benne a magyart, sőt még Bécs is elfeledte benne a — magyart! Párisban Zichy Mihály támogatásával, nem csak közvetítésével szerették meg, azután meg becsülték. Ezen az úton került itthon főuraink kegyébe, de csak Bécs után, — ahol a nagy „Dombaumeister" Schmidt Frigyes tanítványa volt a Kunstakadémián és később mint „Akademische Kunsttischler" a bécsi városház asztalosmunkáit vezette. De becsvágya űzte-hajtotta: végig tanulmányozta Rómától kezdve Középeurópa kathedralisait. Itthon kétszer is megrakta saját fészkét, közben sógorával Thék Endrével is társult, de viszonyainkba nem fészkelhette meg magát végképpen; amiből aztán fegyvert kovácsolt

Építő Ipar
1910. 129. l.

maga ellen, és a múlt héten 59 éves korában apjának, ki szintén asztalos volt, várpalotai sírján oltotta ki életét, emlékül hagyván sok remekét s félben hagyva a veszprémi székesegyház fölszerelését. Áldás emlékére!

— *m* —

	12	—	**2**	**47**	**55**	
IX. ker., Mester-u. 5. sz.	1	—	—	24	13	
	1	—	—	**24**	**13**	
IX. ker., Mester-u. 33—35. sz.	2	—	—	17	35	
	2	—	—	**17**	**35**	
IX. ker., Mester-u. 37. sz.	1	6	6	8	22	
	1	**6**	**6**	**8**	**22**	
IX. ker., Mester-u. 39. sz.	13	1	11	37	1	
	13	**1**	**11**	**37**	**1**	
IX. ker., Gyáli-út 21—23. sz.	117	—	73	1	1	
	117	—	**73**	**1**	**1**	
IX. ker., Gyáli-út 28. sz.	—	—	—	—	—	
	—	—	—	—	—	

Rupprich Károly

Rupprich Károly, építész, szül. 1851 nov. 19-én Várpalotán, 1882 márc.-tól 1883 júl.-ig az építészeti szakosztályban Fr. Schmidt tanítványa volt.

Fleischer Béla

8 o. l.

Budapest VIII. 64.

Ruraschedel

farehas

l.

Hazi. Sopron tort

II. r. 6 k

1438. 117 f

arról is gondoskodott, hogy e gyűjtemény költség nélkül felállítható legyen, a mennyiben még egy forgatható keretekkel ellátott faállványt is ajándékozott. Fogadja a bárónő kettős adományáért e helyt a múzeum nevében mondott legforróbb köszönetünket.

*

Az iparművészeti társulat választmánya f. év márczius 28-ikán a közgyűlés befejeztével ülést tartott Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter elnöklete alatt.

Jelen voltak: Lipthay Béla báró alelnök és a választmány következő tagjai: Egger Dávid ékszerész és régiség-árús, Fischer Ignácz majolika-gyáros, Gerlóczy Károly első alpolgármester, Grill Richárd könyvárus, Hüttl Tivadar porczellán-gyáros, Lechner Lajos min. tanácsos, id. Luczenbacher Pál felsőházi tag, Németh Imre min. tanácsos, Pulszky Ferencz a nemz. múzeum igazgatója, Radisics Jenő az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Rusáy István
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1983 MAR 15

1021 SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Iparművész, vagy formatervező

Merre tart a karcagi cserépkályhagyár

A falon a színek és a formák változatossága. A karcagi háziipari szövetkezet cserépmintái sorakoznak egymás mellett és fölött a nagyablakos verandán. Tulajdonképpen háromféle mintán alapszik díszítésük: közepüket vagy virág, vagy néha madárral kombinált fakorona tölti ki, a korszerű ihletésűeknek pedig már csupán a vonalak hangulatkeltő elrendezése jutott.

1954 óta, tehát lassan egy évtizede készítik itt a népi motívumokkal díszített kályhacserepeket. Azt hisszük, hogy az iparművészet ma született meg. Pedig a hasznosságon túl már évszázadok óta megajándékozta az embereket a szépség élményével is a kerámia. Igaz, hogy egyideig nem sokra tartották a polgár puhány ízlését kielégítő porcelán émelygős cirádáival szemben, de manapság újra virágkorát éli az anyag tulajdonságait tisztelő fazekasság. Mert ez a mesterség sohasem kívülről viszi anyagába a szépséget: a természet egyszerűségükben is felemelő vonalait követi. Éppen ezért iparművészet a szó valódi értelmében, amíg a porcelán hőskorában is megmaradt a művészet iparának. De hol ennek a művészetnek a határa és hol kezdődik az ipari formatervezés?

Erről beszélgetünk Rusáy Istvánnal, aki megalakulásuk óta tervezi a szövetkezetiek kályháit. Hosszú beszélgetés végén bukkant elő ez a gondolat. Mint ahogyan nem kisebb utat tett meg a kályhásmesterség sem az évszázadokkal ezelőtt még korongon formázott füredi tányéros mintától a mai non-figurativ díszítésig. Hacsak kellemes látványt kell keltenie a köralakú vagy négyszögletes — alkalmasint barokk díszes határvonalú — cserépnek, akkor bizony ez a mesterség már nem több annál, mint ami az esztergapad vagy a kávédaráló ízléses formáját adja meg. A modern életfelfogástól kezd idegenné válni a parasztj természetközelséget és a középkori hősiességet kifejező formavilág. De vajon nem lehetne-e megtalálni azokat a modern eszközöket, amelyekkel Rusáy továbbra is kifejezhetné egyéniségét. Hiszen kerámikusainknak sikerült olyan korszerű alkotásokat létrehozni, amelyekben megérződik a természetes ihletés is.

Mert Rusáy nem tekinthető egyszerű kályhásnak. 1928-ban kezdett tanulni a romhányi cserépkályhagyárban, éppen a legjobb helyen, a szobrászoknál. Mikor pedig 1954-ben megindult Karcagon a művészi igényű kályhagyártás, Rusáy múzeumban kezdett kutatni hagyományok után. Persze nemcsak régi kályhacserepekből merített, hanem faragásokat, rajzokat is felhasznált. Rendkívüli kézügyességgel ültette át mindezt gipszbe, úgy hogy mértéktartó, meghitten egyszerű formái méltán keltették fel a hortobágyi csárdában a külföldi vendégek figyelmét. De nemcsak kézügyességét, hanem teremtő fantáziáját is próbára tették azok a középkori figurák, amelyekről másolatokat kellett készítenie. Nyilván nem lehetett szó a hű utánzásról — ezt már csak a megváltozott technika sem engedte volna. Rusáy azonban helytállt: másolatai őrzik ugyan az eredeti megoldások naiv vaskosságát, azoknak primitívsége nélkül. (Amint ez képünkből is megállapítható.)

Mégis éppen itt kellene több segítséget adni neki. Rusáyt ugyanis egy darabig instruálta ugyan Cserei Éva, de nemrégiben abba maradt a dolog, hogy már nincs szükség rá. Márpedig nyilvánvaló, hogy a vonalakra építő, lényegre törő ábrázolás alapos képzőművészeti műveltség hiányában nem igen várható el Rusáytól. Akit nem is igen serkentenek önképzésre, mivel a szövetkezet központja szabja meg végeredményben, hogy mit készítsen. A megoldás tehát vagy a korszerű és egyben művészi tervek sürgetése, vagy még inkább a nagyobb önállóság lenne. Ezt nemcsak Rusáy hivatásszeretete, de az is követeli, hogy a cserépkályha méreteinél fogva a kulturált lakásban mindig is művészi igényeket — és nem ízléses forma iránti vágyat — ébresztett.

Tompa László

Tizenhatodik századi erdélyi kerámia után készült minta. A régi motívumot az Iparművészeti Múzeum megrendelésére mintázta meg újra Rusóy

...lap

...böngészők" között

donyi, s egy Erich Kästner művet.

...S jönek sorba a vásárlók és az eladók. Apró Jánosné szakácskönyvet keres, s talál is pillanatok alatt. Biró Attila karmester feleségével együtt a KRESZ legújabb kiadványát kutatja, de mindhiába.

— Nincs — sóhajtja —, pedig már nemsokára itt lesz a kocsi.

Csuda tudja, azért egy kissé irígylem Biró Attiláék gondját...

Alig egy óra hosszát töltöttem Szolnok könyvböngészdéjében. Érdekesek voltak a tapasztalatok. Az emberek többsége azért hozza be a már kiolvasott könyveket, hogy újabbakat vásároljon az árából, s a vásárlásnál egyáltalán nem az a döntő, hanem a kiadvány értéke, tartalma, kiállítása.

Ezt mutatja az is, hogy a képzőművészeti kiadványok, s az értékes lexikonok, albumok szinte órák alatt gazdára találnak.

— bubor —

A szocialista brigád címért dolgoznak

(Levelezőnktől.)

A besenyszögi Rákóczi Termelőszövetkezet legjobb munkacsapata, illetve a rekeszszögi brigád tagjai elhatározták, hogy tervfeladataik túlteljesítésével — s az egyéb követelményeknek is eleget téve — a szocialista brigád cím elnyeréséért küzdenek. Ennek a szép mozgalomnak Besenyszögön ők az úttörői, már nevet is választottak, Petőfi nevét vette fel a csoport.

Id. Wesniczky Antal
Besenyszög

Gyerektartás

— Gyerektartás miatt retetet azt már nem is re-

AZ ELEKTRON-SUGÁR ELTÜNTETI A FÉMEKET

Az üveghengerben kisugárzó elektronnyaláb olyan fantasztikus erős energiát sugároz ki, hogy hatására minden anyag gőzzé válik. Az elektron-nyalábokat rendkívül ellenálló fémek és más anyagok megolvasztására használják, amelyeket nem lehet közönséges eljárással megmunkálni.

MŰGUMI, AMELY „JOBB, MINT A VALÓDI"

Dr. Karl Ziegler, a mülheimi Max Planck Kutatóintézet vezetője, Düsseldorfban előadást tartott a műgumigyártás legmodernebb módszereiről. Mint mondotta, ma már technikailag megoldott probléma olyan gumianyagot előállítani, amely minden tekintetben olyan, mint a természetes kaucsuk. Újszerű kémiai eljárások alkalmazásával szinte ellesték a természettől a kaucsuk, vagyis a természetes gumi molekuláris felépítését. Az eljárás lényege, hogy úgynevezett fém-organikus vegyes katalizátorokat alkalmaznak, s ezek szénhidrogén alapon igen sokrétű vegyületek létrehozását teszik lehetővé. Az eddig használt műgumikkal ellentétben, az így nyert új műgumifélék nemcsak a természetes gumianyag valamennyi előnyével rendelkeznek, hanem mentesek annak minden hátrányától is.

FÉL ÉVEZREDDEL „MEGHOSSZABBODIK" A TÖRTÉNELEM

Nyugat-Pakisztánban a Szvat völgyében legutóbb régészeti leleteket fedeztek fel, amelyek ötszáz évvel kitolják a múltba. Elő-India történetét. A történészek a leletek segítségével az i. e. ezredik évig tudnak visszatekinteni, holott az írott történelem eddig az i. e. V. évszázaddal kezdődött.

EURÓPAI KÖNYVKIADÓK IDEI KONGRESSZUSA

Mint minden esztendőben 13 európai könyvkiadó vállalat vezetője az idén is értekezleten vitatja meg, hogy kinek ítéljék oda az ún. Formentor-díjat, amelylyel az európai kiadók az év legjobb szépirodalmi művét szokták jutalmazni. A napokban eldöntötték, hogy a sokéves hagyománnyal ellentétben, az idén nem a spanyolországi Mallorca szigetén, hanem a görög Korfu szigetén gyűlnek össze. A határozat oka, hogy a spanyol hatóságok a haladószellemű olasz Einaudi Könyvkiadótól egyszer s mindenkorra megtagadták a spanyol beutazási engedélyt miután az olasz kiadónál megjelent az „Énekek a spanyol ellenállási mozgalomról" c. kötet.

Szolnok megyei

NÉPLAP

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szolnok megyei Bizottsága és a Megyei Tanács lapja

Főszerkesztő:
Varga József

Kiadja a Szolnok megyei Néplap Lapkiadó Vállalat

Igazgató:
Fülemen Lajos

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szolnok, I. sz. Irodaház. Telefon: Szerkesztőség: 20—93, 23—20, 20—69. Kiadóhivatal: 20—94.

Index-szám: 25 068

A lapot előfizetésben és árusításban a Szolnok megyei postahivatalok és fiókposták terjesztik. A lap előfizetési díja egy hóra: 11.— Ft. Előfizethető bármely postahivatalnál és kézbesítőnél.

Szolnok megyei Nyomdaipari Vállalat

Felelős vezető:
Mészáros Sándor

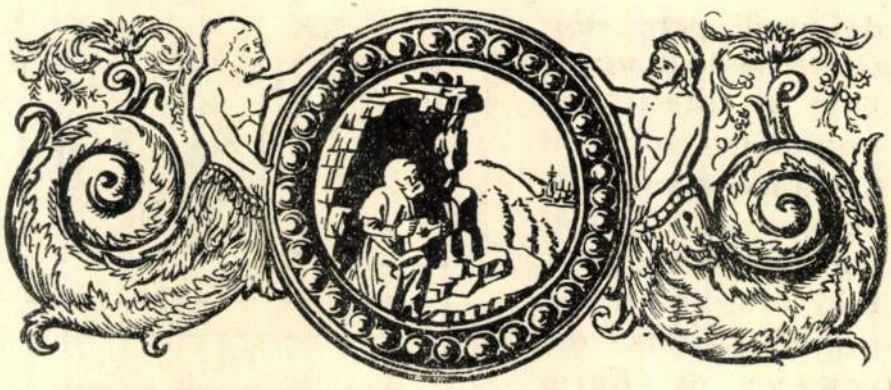

ed un decennio più tardi vi troviamo un altro orafo e lapicida ungherese, Nicolaus Rusberger Hungarus.

Nel 1489 Mattia chiede in dono a Lodovico il Moro una statua antica di Bacco per collocarla nelle sue raccolte di antichità.

Le ambascerie che venivano a Buda per trattare di eventuali matrimoni di principesse italiane con Mattia e con Giovanni Corvino, suo figlio, portavano sempre ricchi doni e ne ricevevano. Dapprima si era trattato il matrimonio di Mattia con Ippolita Sforza. L'ambasceria milanese porta in dono a Mattia il ritratto della eventuale fidanzata. Dell'ambasceria fa parte il celebre organista Pietro Mansono da Pesaro, che inebbria la corte ungherese con la sua musica. Più tardi si negozia il fidanzamento di Giovanni Corvino con Bianca Maria Sforza. Gli ambasciatori ungheresi portano a Milano, nel 1485, al duca quattro cavalli con bardature e finimenti in argento cesellato, coppe

Horváth, Enrico
Budapest e Milano.
(Bpest, 1940) 16. l.

dei quali, però, non ci è rimasto il nome. Uno di questi, un ungherese che il Cattaneo aveva iniziato nei segreti dello stile decorativo rinascimentale, miniò il codice del vescovo di Agria (Eger), Urbano di Nagylucse, col Libro dei Salmi. E ricorderemo infine il miniatore del Messale di Bona Sforza, che decorò il pontificale del vescovo di Cinquechiese (Pécs), Giovanni Vitéz, posseduto oggi dalla Biblioteca Vaticana.

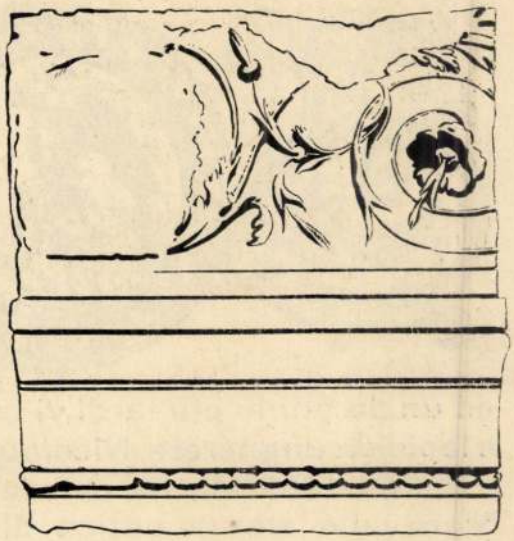

Nel campo dell'oreficeria, i rapporti non si limitano allo scambio dei prodotti, bensì degli orafi stessi. L'orafo milanese Donato della Porta viene caldamente raccomandato a Mattia Corvino. Nel 1489 viene a Buda il famoso Caradosso ed eseguisce un servizio d'argento per la mensa del re. È probabilmente suo il piedestallo, sostenuto da tre gambe a forma di uccello grifone, della famosa Croce del Calvario della Basilica di Strigonia (Esztergom). L'orafo e fonditore di cannoni Paulus Hungarus lavora a Milano circa il 1472,

Russ K
famesnö
l.
Bud T M 1948
24. P.

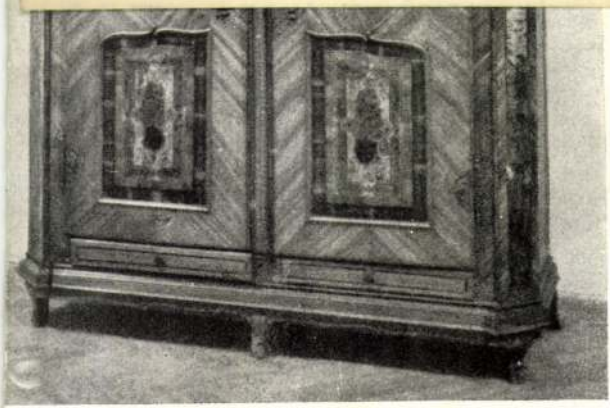

1319.

XVII

RUSZ *Károly*, fametsző az 1860—70-es években Pesten Mihalovics pesti fametszőnél tanult s 1864. lett önállóvá. Angol modorban metszett arcképeivel csakhamar feltűnt a fametsző intézete, melyben több segéddel dolgozott, igen keresett volt. Itt készültek 1865-től a Hazánk s a Külföld, a Vasárnapi Újság s a Magyarország és a Nagyvilág c. lapok illusztrációi, többnyire Jankó János, Keleti Gusztáv, Gregus János és mások rajzai után.

Ex. G. II. 407 l.

Karika bronzból, la Tène – Kori

VIII. 158.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Ruscheweih

rajzolo

Korabinszky János

Mátyás archépe fen-

sitől emlitve

Szinnyei

Magyar Irók

VI. 982. h

20-ik szám. Tizenharmadik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, május 20-án 1866.

Előfizetési föltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonsagok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — **Csupan Politikai Ujdonságok**: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat** illetöleg, 1866. január 1-töl kezdve: Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, **Hamburg** és **Altonában: Haasenstein** és **Vogler**. — **M.-Frankfurtban: Jaeger** könyvkereskedése; **Bécsben: Oppelik Alajos**. — Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Pauli-Markovics Ilka.

A mik kerteinknek a virágok, az életünknek a müvészet. „Virág, mely a nemzeti müveltség fáján fenn reng s bármi lombtalannak látszassék a fa, bármi sötét töve s görcsösek is ágai, mig ez fennmarad, nem mondhatja senki, hogy tavasza elmult s egykor nem fog hordani gyümölcsöket.“

A müvész, ki az örökszépet állitva elő, a közönséget fölemelkedni, a szépet átérezni, kebelében nemesülni, a magasztos iránt lelkesedni tanitja, ép ugy érdemes tiszteletünkre, mint az iró, ki az eszmék világitó fáklyájával, a sötét tudatlansággal víva meg, ezt számüzi, jótékony ismereteket terjeszt, avvagy a gyakorlati élet polgára, midön az anyagi elörehaladáson munkálva, ez uton emeli az emberiség boldogságát. Mindhárman a közérdek bajnokai: a szép, igaz s jó örök eszméi életbeléptetésének harczosai.

Ez eszmék keretébe méltóan foglalhatjuk az arczképet, mely a nemzeti szinház egyik elsörangu, közkedvességü énekesnöjét, *Pauli-Markovics Ilka* asszonyt ábrázolja.

Markovics Ilka 1839-ben született Pesten. Atyja ügyvéd volt, anyja Schmied Luiza, a szini müzsának szintén kedvelője, ki több izben énekelt mükedvelőként Aradon s a nemzeti szinpadon, melynek deszkáin később leánya oly szép sikert aratott müvészetével. Elsö ösztönét pályájának anyjától vevé. Az anya minden gondját tehetséges leánya müvészi kiképzésére fordità. Midön leánya fejlödni kezdett, Lugosról, hol addig laktak, felhozta Pestre. A kedves gyermek figyelmet gerjesztett tehetségével s rögtön talált pártfogókat. Ürményi Ferencz és József, Festetics Ágoston, gr. Mikó János s gr. Almássy György magasb kiképeztetés végett 1856-ban a fiatal leánykát Bécsbe küldték.

Harmadfél évig tanult Bécsben, Salvi énekmester vezetése mellett, mielött tehetségét s tanulmányai sikerét a nemzeti szinpadon bemutatná. Elöször az 1859-dik év október 15-én lépett fel az „Észak Csillagá“-ban mint Prascovia, Hollósy Kornélia mellett. Hollósy Kornélia tetöpontján ragyogott ekkor müvészetének s a közönség mégis figyelmet tanusitott a félénk kezdő iránt s élénk tapsokkal üdvözlötte a nagy müvésznő mellett.

Ki merte volna remélni, hogy e kezdő pár év alatt nemzeti operánk lyrai primadonnája s Hollósy Kornélia szerepeinek közkedvességü személyesitője lesz!

A fiatal énekesnő tehetségének terjelmét csak kevesen ismerték fel. Egynémely ujdondász csak a víg dalmüvek és operetteket

PAULI-MARKOVICS ILKA.

jelölte ki szerepköréül, véleménye igazolásaul mindig csak a „veszekedő asszonyt“ emlegette, melyet Markovics Ilka Offenbach „Eljegyzés a lámpafénynél“ czimü operettjében oly ügyesen személyesitett. Mintha az operette-énekesnő idővel nem is szerepelhetne sikerrel nagyobb dalmüvekben!

Markovics Ilka kijátszta a szük marku próféták jövendöléseit: fáradhatlan szorgalmával párhuzamban fejlő tehetsége nagyobb szerepkörben is érvényesült, meghóditott mindenkit s Hollósy Kornélia legkiválóbb szerepeit kezére játszá. Az elfogultak hangjai elnémultak s ő legvonzóbb jelenségévé lön szinházunknak. Zerlináját, Mozart „Don Juan“-jában, Melindáját „Bánk Bán“-ban, Katalinját az „Észak Csillagá“-ban, a „Rigoletto“-ban Gildáját a legszigorubb itész is elismeröleg emlitheti. S mióta a szerelem lánczai által egybefüzve, 1863-i februárban Pauli Rikhárddal, nemzeti szinházunk lyrai tenoristájával egybekelt, müvészi haladása még feltünöbb.

Ugyanez évben kétszer szerepelt a bécsi udvari szinház deszkáin is. Májusban Myrzát (Lalla Roukban), Margit királynöt (Hugenottákban), Gildát (Rigolettoban) éneklé; juliusban Mozart „Varázsfuvolájában“ mint az éj királynője szerepelt. A közönség tapsviharral üdvözlé a szinpadon, a bécsi lapok elismeröleg nyilatkoztak tehetségéről, az udv. szinház igazgatója szerződtetni akarta. De Pauli-Markovics Ilka nem tartozik azon müvészek közé, kiknek „nincs hazájok“; bár kevésbbé elönyös föltételek mellett, nemzeti szinházunknak elsöséget adott az udvari szinház dicsősége fölött.

A legszebb koszorut a mult nyáron tartott zenedei ünnepélyeken nyeré Liszt Ferencz zongora-király kezéből. Oly tökélylyel éneklé hirneves hazánkfia Szent Erzsébet oratoriumában a czimszerepet, hogy a zenekart igazgató szerző vezénylő szerepéről megfeledkezve, önmaga is lelkesülten járult a közönség tapsviharaihoz.

„Ritkán nyert ily nehéz szerep elöadót, — irá róla Bülow — ki hasonló tárgyszeretettel, valódi müvészi felfogással s oly nemes és tiszta érzelemmel magyarázta volna azt. E müvésznö rendkivül kedves hangja, ugy látszik nekünk, mintha egészen e föladatra lett volna teremtve.“

Dalmürepertoire-unkat Pauliné nélkül most alig képzelhetjük. S régi óhajtásunk, hogy nemzeti operánknak oda kell törekednie, hogy első szerepeit, az ének s drámai részt egyaránt sikerrel megoldó müvészekkel játszathassuk, oly derék magyar müvésznövel, a minőt Markovics Ilkában még sokáig birni óhajtunk. *M. E.*

Szobám legyéhez.

Itt a tavasz, a télnek vége van,
Szobámban egy légy zúg magánosan,
A többi most is alszik megmeredve,
Ez is csak lézeng, nincsen dalra kedve,
Azon egy helyben órahosszat ül,
Később a fénylő ablaknak repül,
Majd, kiterült földabroszomra száll,
S rajt' percz alatt sok országot bejár,
Egy héber könyvre száll le idő mulva,
Bele néz, mintha zsidóul tanulna,
Meg, odább röppen térve hejszre, csára,
Elvégre mestergerendám aljára.
Mi a guta! hisz lábbal felfelé
Függsz, légy barátom, s háttal lefelé!
Ez nagy mesterség! s a magyarfiak
Közt, az eszményi költő tudja csak;
Be szép alantról nézni: e sereg
Fenn a híg ürben, a mig dalt zeneg,
Mint fordit hátat a földnek! s a lég
Padlásán négykézláb jár, mint a légy . . .
De hagyjuk azt! — egy kérdést, dalnoktárs!
Szobámban csak egy morzsát sem találsz,
Nincsen ebéded, nincsen vacsorád,
Rád is mostohán néz Apoll apád,
S potrohod mégis oly fénylő, kerek, —
Szólj, mivel élsz, az Isten áldjon meg?
Ne vidd a sírba e titkot magaddal!
Közöld azt vélünk dalnoktársaiddal!
A magyar költő: templom egere,
Súgd hát fülembe titkod! ez legyen
Hálád, rólad még egy magyar dalló
Sem szólt, Petőfi lantján „tyukanyó,"
Sárosyén: a tücsök, diszt nyere,
S rólad nem dallott eddig senki se, —
Csak én, ki előtt törve minden békó,
S nagy és kicsiny egyformán dalra méltó,
Kolduskalap és királykorona,
Repülő sárkány, és — te, légy koma . . .
Még egyet! — te azt tán nem is tudod,
Hogy hazánkban mily sok a rokonod!
Miként te, zúgva jár fülünk körül,
Orrunk' boszontja, a fejünkre ül,
Miként te, szinte fény után sovárg,
S ha fenn a polczon dús konczot talált,
Mely anyagonddal ringatá ükapját
Beszennyezi a honnak tiszta lapját;
A hősnek, midőn végső harczát vívja,
Küzdő halálos verejtékét szívja;
S a melyet hullat átkos éjjelében,
Megfördik a hon' lángoló könyében;
S örömdalt zúgva tépő sohajunkba,
Víg lakomát ül legszentebb torunkba',
Fitymálva a sors torló légycsapóját. —
Mondom, hogy e faj oly hasonló hozzád!
A különbséget csak egyben lelem:
Ezer szemed van, — és ez — szemtelen.

Szemere Miklós.

A washingtoni kongresszus.

(Az északamerikai államok országgyülése.)

Nem egyszer olvasunk, különösen bécsi lapokban, a magyar országgyülésről tudósitásokat, melyekben honatyáink tanácskozásainak fegyelmezetlen, pongyola s kevéssé fékezett modora, néha igenis vastag vonásokkal ecseteltetik. Talán nem is ártana itt-ott kissé nagyobb rend: mindazáltal tagadni nem lehet, hogy a hol a nemzet ily nagyszámu képviselői gyüléseznek, másutt se különbek ők „a Deákné vásznánál." Ime a többi között egy kézzelfogható példa.

Az északamerikai szabad államok kongresszusa vagyis országgyülése Washingtonban — mint ezt az angol „Times" egyik közelebbi rajzából olvassuk — minden európai emberre nézve, a ki a társadalmi illem és modor bizonyos formáihoz van szokva, sajátságos és meglepő hatással van. Az emlitett tudósitás szerint az északamerikai nagy respublika képviselőinek parlamentje s Európa minden más törvényhozó testülete között roppant nagy a különbség. Meglehet, hogy az angol tudósitás, mint általában az amerikai intézmények nem nagy barátja, kissé tulságosan szinezve adja elő a dolgokat, de előadása mégis igen érdekes részleteket tartalmaz, melyek figyelmünket méltán magukra vonhatják.

Északamerikában nagy szerepet játszik az „egyenlőség". A kocsis, a ki miután leugrott a bakról, egyenesen bemegy a köztársasági elnök lakására, a washingtoni „fehér ház"-ba, hogy mint a köztársaság egyenjogu tagja, ő is kezet szoritson az elnökkel, nem valami nagy tisztelettel viseltetik a képviselőház egy egyszerü tagja iránt. Választó ő is, s a választók itt általábanegy képviselőben — ha csak nem valami különös, kivételes nevezetesség — nem látnak egyebet, mint oly embert, a ki alattok áll; megfizetett szolgának nézik, kinek kötelessége, udvariasan bánni azokkal, a kik megválasztották; kinek mindenek előtt az ő érdekeiket kell szem előtt tartaniok. Megkivánják tőle, hogy a befolyásosabb választók számára *hivatalokat* s *állomásokat* szerezzen; s ha ezt nem teszi, uj megválasztatásra nem számolhat. Innen van, hogy a kapitoliumot (az ország házát) minduntalan szabad, független választók környezik, kik azért jöttek, hogy fiaik számára valamelyik közigazgatási hivatalban állomásokat szerezzenek.

Ezen „gentleman"-ek nagyon szeszélyes uri emberek; mindig talpon vannak s mihelyt az országháza ajtai megnyilnak, seregesen oda sietnek. Akadályról szó sem lehet; sőt ellenkezőleg a kongresszus számit ezen urak látogatására, a mit a teremben felállitott számtalan *köpőláda* is tanusit, melyek gutta-percsából vannak készülve, igen nagyok s hosszu sorokban állanak a falak mellett; de azért délutáni 3—4 óra tájban minden padolat tele van ronditva a folyton bagózó tömeg sárga nedvétől.

A senatus (felsőház) s a képviselőház külön, a kapitoliumi nagy épület két ellenkező oldalán tartják üléseiket, s a tömeg a két terem között folytonosan fel s alá hullámzik. Megtörténik, hogy a nagy bronzajtók egyes darabjait néha el is lopják, a mi nemrég annyira ment, hogy a képviselőház elnöke nyilvánosan szóba hozta a dolgot s kijelenté, hogy az ily szemtelen, alávaló lopás egy amerikai szabad polgár jelleméhez egyátalában nem illő.

A kapitoliumban sátort ütött minden féle oly üzlet, melyek Európában a parlamenti házak küszöbéről el vannak tiltva. Itt van egy sereg *kofa-sátor*, melyek tulajdonosai poros kalácsokat, czitromvizet, fotografiákat, márványdarabokat s minden féle más ily árukat kinálnak. Az urak inasai s a rendőrség csak az épület falain kivül foglalnak helyet. A képviselők éttermeibe a közönség is bemehet; de a szeszes italok árulása a kongresszus egy határozatánál fogva itt tilos. Az egész épületen melegitő csövek huzódnak át, minélfogva itt rendesen elviselhetlen a meleg; az üléstermekben a szellőzés minden készüléke hiányzik.

A *képviselőház* téres teremében 560 képviselő számára volna hely (e szám azonban soha sem teljes, s most, midőn a déli államok küldöttei még nem foglalták el ujra helyeiket, csak 191-re megy a képviselők száma). A világosság felülről ömlik be s a felső ablak minden egyes tábláján egy-egy állam czimere látható. Az elnök ülése az egyik karzat alatt a falhoz közel esik; fölötte egy sárgarézből készült nagy sas s két lobogó látható. Átellenében félkörben terülnek el a képviselők ülései; a hallgatóság karzataira mintegy 1500 ember fér. A látogatók tetszés szerint járnak ki s be; némely karzatokra azonban oly férfiak nem mehetnek, kik nők nélkül jöttek. (Ez a női karzat.) A diplomatiai kar számára külön karzat van, de ezt többnyire a képviselők nejei s leányai veszik igénybe, kik férjeik s apjaik beszédeit jöttek meghallgatni s néha igen hallhatólag közbe is szólanak.

Ezen karzatokon mindig kisebb-nagyobb zaj és zavargás van; s a ház tanácskozását gyakran igen hangos tetszésnyilatkozatok kisérik. Az utóbbiakat a felsőházban (senatusban) azonnal el szokták némitani, s itt általában több a rend és méltóság. Az igaz, hogy e ház csak 60 senatorból áll s ezek közül is alig van néha 20 jelen.

A hallgatóság legcsendesebb osztályát a *szinesek* (négerek, mulattok stb.) képezik. Ezek nagy számmal jelennek meg s órákig ott ülnek, a nélkül, hogy valami különös érdekeltséget tanusitanának. A főbb osztályu szinesek legörömestebb a felsőházba mennek; ott mutogatják magukat biborba és bársonyba öltözött, hamis és igazi csipkékben uszó, virágokkal felbokrétázott hölgyeik. Kukoriczakenyeret is hoznak magukkal a megéhezés esetére, s elébb nem mozdulnak helyeikről, mig az ajtónálló távozásra nem int.

Majdnem oly számosak, mint a négerek, az obsitos katonák is, s azután minden afféle emberek, a kiknek egyéb dolguk nincs, mint napestig a kávéházakat és csapszékeket bejárni. Ezek azért is szivesen mennek a képviselőházba, hogy ott melegedjenek. Ha jó az idő, száz meg száz nő jelen meg a karzatokon, hol igen élénken társalognak magánérdekü dolgokról; kötnek, varrnak vagy regényeket olvasnak az alatt, mig egy-egy honatya odalenn óráig tartó beszédben fáradozik a köztársaság boldogságáért.

A ház *elnöke* (speaker), Colfax ur, éles szemmel és erős hanggal bir. Az elnököt minden ülésszak kezdetén titkos szavazat utján választja a ház, mely alkalommal a legidősb képviselő kezébe teszi le az esküt. Ezután ő esketteti meg a ház egyes tagjait. Az elnök egészen polgárias viseletü, minden megkülönböztető jel nélkül. Ha az elnöki széket el akarja hagyni, nehány sort ir bármely tagnak, a ki azután átveszi az elnökséget. Az elnök magáról mindig igy szól: a szék. Szavazás alkalmával p. o. igy szokott szólani: „a szék (The chair) ugy találja, hogy a kik igennel szavaztak, többségben vannak." Ha valakit rendre kell utasitani, ez esetben az elnök nem bir korlátlan joggal: a rendre utasitott képviselő kifogást tehet s ez esetben a ház elé kerül az ügy, mely azután határoz; egyenlő szavazatoknál az elnök dönt. — Ő nevez ki minden bizottságot s ez által igen nagy befolyást gyakorol a közügyekre. Általában több tagot nevez ki saját pártjából, mint az ellentáborból. A senatus ellenben titkos szavazás utján választja a bizottságokat. Ha az elnök csendet kiván, nem haranggal teszi ezt, mint másutt, hanem egy kalapácscsal ütögeti asztalát.

Minden inditvány felett annyiszor be; szélhet a ház tagja, a hányszor neki tetszik a senatusban ugyanazon egy napon és tárgyban csak kétszer lehet szólani, kivevén ha a senatus erre külön engedélyt ad. A házszabályokat ritka esetben tartják meg pontosan Szabály szerint egy tagnak sem volna szabad egy óránál tovább beszélni, de a gyakorlatban nem sokat törődnek e tilalommal. Egy órára szabadalma van a szónoknak; azonban megtörténik, hogy csak

6-ik szám. Tizenharmadik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, február 11-én 1866.

Erzsébet császárné és királyné Ő Felsége.

Január 29-ke óta ismét a régi fény, öröm és vigadás lakik ös Buda várában. Mintha a történelem régmult eseményeit látnók megujulni, ismét fejedelmi udvar pompáján és ragyogásán gyönyörködik szemünk. Az uralkodó a nemzet iránt ismételve kifejezett bizalmának egy ujabb, nagyszerü jelét adta, midön igérete szerint felséges hitvesét, bájdús királynénkat is magával hozta hü nemzete körébe.

Hogy mily riadó lelkesedéssel fogadta a főváros népe a bevonulásnál a fejedelmi párt, lapunk mult számában körülményesen följegyeztük. Azóta nem mulik el nap és óra, hogy a felséges Asszony itt mulatásának varázshatásáról uj meg uj hireket ne halljunk és olvassunk. S mind az, a mi köztudomásra jut, a gyöngéd nöiség, angyali jóság és báj, szellemi fensöség s a magyar nemzet iránti öszinte rokonszenv ellenállhatlan, magával ragadó nyilatkozványa. felséges Asszonyunk igézö megjelenése mindenütt oly varázshatalommal bir, mely minden szivet önkénytelenül is magához vonz és meghódit.

A jelenvoltak tanusága szerint a leglelkesitöbb és történelmileg nevezetessé vált, megható jelenet volt, midön a Felséges Asszony az országgyülés üdvözlö és hódoló küldöttségét fogadta a budai királyi palotában. Az elfogadási teremben a trón mellett állva fogadta a küldöttséget a királyné. A bájos alakban a királyi méltóság a nöi kellemmel csodálatra méltó öszhangban egyesült. — Kezében egy iratot tartott ugyan, de nem olvasta, hanem emlékezetből mondá el beszédét a legzengzetesebb magyar nyelven, melyet nehány év óta a legnagyobb kedvteléssel tanulmányoz. Megható hangon mondá el különösen beszéde azon végszakaszát, melyben áldást kivánt a Mindenhatótól a nemzet képviselöinek nagyfontosságu legujabb müködésére. A királyné összetett kézzel mondott imát népe jólléteért! A jelenet magasztossága ellenállhatlan erövel ragadta magával a jelenlevök sziveit s egynémely szemben az elragadtatás örömkönyüje csillogott. A küldöttség egyes tagjai csak nehezen váltak meg azon helytöl, hol e magasztos jelenetnek boldog tanui lehettek.

ERZSÉBET CSÁSZÁRNÉ ÉS KIRÁLYNÉ Ő FELSÉGE.

A magyar nyelv fényes és meglepö uj diadala volt az a beszéd, melyet a királyné Ö Felsége válaszul mondott a magyar országgyülés tisztelgö küldöttsége elött. Pest városában — irta a P. Napló — maig sem teltek be a tiszta kiejtésnek s a beszéd valóban müvészi elöadásának dicséretével; mert legnagyobb müvészet a kifejezés öszintesége és bensösége. Már pedig Ö Felsége egész elöadásában a legnagyobb bensöséggel a legtermészetesebb báj egyesült, hogy a jelenvoltakat ellenálhatlanul kitörö lelkesedésre ragadja.

Az uralkodó felséges pár igy birván nyelvünket, s igy levén képes azon kifejezni érzelmeit, és gondolatait, egy biztos reménynyel többet nyerénk ügyeink szerencsés kifejlödésére, melyben oly lényeges dolog: vágyaink, reményeink és gondolataink tökéletes megértése.

A magyar nyelv diadala az, hogy Budán egészen, s némileg Bécsben is az udvari társalgás nyelve lön, s e részben a fő érdem császárné Ö Felségéé. Ez társadalmi tekintetben oly nagy és fontos nyeremény, a minövel nyelvünk régóta nem dicsekedhetik, s a minöt csak egy nö, egy magas állásu pártfogónö adhatott meg, kinek lelkesitö példaadásában a hatalom, fény és báj egyesül. A város tele van hirekkel azon társas körökről, melyek Budán a királyi lakban tartatnak, melyekben a magyar nyelv a társalgás nyelve, s azóta az ország viszhangozza a császári pár ily fellépésének magasztalását.

Nem biztos remény-e ez irodalmunkra nézve is?

Ezen örvendetes tünemény lelkesitette

irodalmunk érdemdús történetiróját, Toldy Ferenczet is, midőn a Kisfaludy-társaság mult heti ülésében tartott megnyitó beszédében fölkiáltott: „. . . . a reménytelenség és csüggedés évei után megértük ismét — s három század óta elöször! — hogy e nyelv bájosan és büszkén zeng a magyarok királynéja ajkairól! — megértük, hogy az nem csupán országos cselekvények alkalmával hivatalos közegkint érvénykedik; hogy az nem többé tüntetés eszköze, s hozzá nem puszta kegyből szállnak alá, hanem hogy befogadtatott a Hofburg legbelsőbb termeibe is, hol családi csendes elvonultságban, az annyi császárok és királyok unokája magyar költök müveit olvassa nejének: a magyar király a magyar királynénak!“

Ő Felségeik a fővárosi közintézetek között már ismételt izben szerencséltették legmagasb látogatásaikkal a nemzeti szinházat s látható érdekeltséggel néztek és hallgattak végig nehány szini előadást. Ezen részvét és érdekeltség a magyar irodalom, nyelv és művészet iránt a legmélyebb hálára és tiszteletre kötelez minden magyar embert a felséges uralkodó pár irányában. Ez örökké fényes betükkel lesz följegyezve a sok keserü napot látott magyar nemzet történetének lapjain, mint valószinüleg első szép hajnala azon boldogabb jövőnek, mely álmainknak, reményeinknek soha el nem muló tárgya.

Erzsébet császárné, Miksa bajor kir. herczeg leánya 1837. decz. 24-kén született s 1854. apr. 24-én kelt egybe Ferencz József ausztriai császárral. Két élő gyermeke: Gizella főherczegnő, szül. 1856. jul. 12-kén, és Rudolf koronaherczeg és trónörökös, született 1858. aug. 21-én.

Meghaltam.

Meghaltam tegnap (álmomban csupán), —
Kiteritettek egy hideg szobában,
Sirtak, jajgattak, szántak, s ugy dicsértek:
Nőm, s egy poéta, és egyik komám. —
Mindent hallottam, — olyan jól esett! —
Lám! tehát mégis derék ember voltam, —
Kár volt meghalnom, magam is beláttam, —
De késő bánnom, ha megtörtént már. —
Templomban a pap szörnyüen magasztalt:
„Nagy tudós voltam, s roppant versiró,
Ekklézsiánknak hiv kurátora,
Hazafijellem, nyájas jó barát.“
Szemét törülte minden hallgató,
Kivált poétatársam, s a koma. —
A sirba tettek, — be roszul esett! —
Hallám, mint hányják a földet reám,
Koporsómra mint zörgött a göröngy. — —
Ülték a gyásztort; én is köztök voltam,
Nem látott senki; szörnyen ettek, ittak, —
Itt is dicsértek: be kár volt érette!
Ritka ember volt! — a mennyig emeltek,
Kivált poétatársam, s a koma. —
A bor megnyitja ember szive zárát,
Kitör, mi mélyén lappangott titokban, —
Összesúg komám, s poéta barátom:
„Rosz poéta volt, az Isten nyugaszsza!“
S a koma: „hitvány ember! kölcsönét
Megkérte tőlem; — ha nincs jó bora,
Háza felé sem fordult volna lábam.“ —
Türelmem ekkor megszakadt! jobbommal
Torkon ragadtam a gonosz komát,
Balommal a rosz, a silány poétát,
Halotti ingben láthatóvá lettem,
Hangom harsányan rivallt a teremben,
Rémülten a tor népe szétfutott,
S én — fölébredtem, — ezer szerencsétek!
Oh rosz poéta, s te hűtlen koma! —

Szemere Miklós.

A kortes-világ eredete.

(Novella.)

Irta **Pálffy Albert.**

(Folytatás.)

Rencsik András uram vizsga szemmel lépett ki az utczára s követve Abaházy Miklós ifju uramtól, a kit feszült kiváncsisága vezetett utána, ketten, egyenesen a zajongó csoport felé tartottak.

A csizmadia már messziről észrevette, hogy miben van a dolog, és mondá kedvelt uri lakójához:

— Épen ugy tesznek, mint tiz év előtt az utolsó restaurációkor. Mi, publikátus nemesek, akkor is a „koroná“-ban ittunk, Csupor Ferencz uram összeszedett vagy harmincz parasztot, s azokat három napig tejbe-vajba fürösztötte. A midőn a mi népünk megérzette a spékelt pulykapecsenye szagát, s látta, hogy a legtisztább ó-magyarátit verik csapra, egyenkint kezdett átszökdösni. És a mint egy igazi nemes átjött, rögtön elcsaptak helyette egy parasztot, mintha csak épen akkor vették volna észre, hogy nem bir nemeslevéllel, mig végre az egész csoport megnemesedett, s másnap Csupor Ferencz uram lett a viczispán. Ahonni! — kiálta fel végül — már ötöt látok köztük, a kik reggel óta velünk isznak a *junctim* egészségére, s most a jobb borért elárulják az ország szabadságát!

A mit itt Abaházy Miklósnak hallania kellett, valóban aggodalmat okozó körülmény volt. Emberei többnyire meglett koruak voltak, kik részt vettek tiz év előtt a tisztujitásban, s tudták, hogy az egyik párt egyszerüen magyaros konyhája után a fényes uraság pazar kosztja következik. Egyeseket kivéve, bizony nem bánták azok, akár a királyi előterjesztéseket, akár a sérelmeket veszi elébb tanácskozás alá az országgyülés, s holnap ugy a „*junctim*“ ellen szavazhat, mint a mily lelkesedéssel ma mellette iszik igen nagyokat. Romlott, elerkölcstelenedett tömeg volt már a legelső kortes-csoport is. Borért, traktálásért jóra roszra egyaránt lehetett felhasználni.

Kivévén mégis egy dolgot. Tudniillik a magyar nemzetiséget. Ezen egyben már nem lehetett volna vele tréfálni. A nemesség magyar volt, s magyarnak tartá magát még a felvidéki megyékben is, ahol nyelv tekintetében már rég eltótosodott. De eszébe sem jutott volna akármely pártnak is, a magyarság ellen korteskedni, mert bizony fültövön ütik az ilyent, ha mindjárt tokaji borral és marczipánnal tartja is embereit.

És a mint igy beszélgetnének, ismét veszik észre, hogy mögöttük megint két uj dezertor sompolyog, kik ismerve a szokást, épen most akartak az ellenséges tanyára lopózkodni.

Abaházy elállta utjokat s bölcs szóval akará őket visszatériteni.

— Ez a magyar nemesi becsület — mondá — hogy poharat koczintunk jó barátunkkal, s aztán Judás Iskáriótes módjára eláruljuk őket? Nemes uraimék gonoszabbak Ézsaunál, a ki egy tál lencseért adta el elsőszülöttségi jussát. Nem tudják, hogy dicső magyar hazánk alkotmánya forog veszedelemben? Őseink véren szerzették a szabadságot, s a háladatlan unokák a grófok kámforszagu pecsenyéjeért akarják elkótyavetyélni!

A két szökevény kortes alig tudott a lábán állni. Szemébe nevettek a prédikációt tartó ifjunak, s az egyik igen dadogó nyelven felelé:

— Mindegy az, uram. Akár Péter akár Pál. A bihari urak is csak olyan nemesek, mint Tóbiás István tiszttartó vagy Csupor Ferencz viczispán uram. Az ur pokolban is ur marad; s meglátja ifju uram, akár kikiáltjuk holnap a *junktumot*, akár nem, a világ nem változik meg, és mi olyan igazvérü nemesek maradunk, mint eddig voltunk. Igaz a!

Az ifju felelni akart, de ugyane pillanatban a „korona“ vendéglő felöl uj zaj támadt. Visszatekintenek és látják, hogy az ivószobának utczára szolgáló ablakait belől kiverik, az ablak szárnyait is kifeszitik, és Szupkay Péter uram, kardosan és tarsolyosan kiugrik az utczára.

— Ez jó jel! — gondolá az ifju — a vén rókát rajtakapták az áruláson s kilökik az ablakon.

De csakhamar tapasztalnia kellett, menynyire tévedett. A szolgabiró talpra esett, s visszafordulva hangos kiáltással hivá maga után a többieket. Erre egyik részeg kortes a másik után ugrált le az ablakról. Majd mindnyájan eltántorodának, s hanyattestek, de végre a kinek lába ki nem ficzamodott, vagy feje esés közben el nem szédült, valahogy összeszedé magát, s megvető pillantást vetve az elhagyott korcsmára, sietett az ellentábor felé.

Könnyen eltalálhaták, mi történt odabenn. A vezetők látva a veszélyt, hogy megtarthassák embereiket, bezárathák az ajtókat. A kortesek észrevették, hogy a főispán pártja is csapra veré hordóit, és erre Szupkay Péter vezérlete alatt az ablakon át menekültek.

— Veszve vagyunk! — mondá ekkor igen elszomorodottan az ifju, s legelőször is a haza szent ügyére gondolt, a midőn a gyakorlati életből tanulta meg, hogy ezentul az ország jövendője attól fog függni, melyik pártnak van jobb bora, finomabb pecsenyéje, s melyik tudja busásabban fizetni a kortesvezetőket.

— Bizony uram, ezen már nem segithetünk — felelt Rencsik András uram, oly végzetszerü resignátióval, mint csak oly magyar embertől telhetett, a ki reménye utolsó sugarát is elhalaványodni látta.

Az ifju tépelődött magában. Gyalázatot mondott az ellenfél fejére, de el kellett ismernie, hogy saját pártja kezdte az itatást. Próbálgatta magát azzal mentegetni, hogy hiszen részükről a jó, az igaz ügy mellett történt a korteskedés: de nem ugyanezt tartá magáról a másik fél is? Ime, nehány nappal ezelőtt, mily keresett ékesszólással védte Tóbiás István tiszttartó uram a főispán s az uraság pártjának ügyét, ugy hogy minden szaváből kitünt, mennyire tiszta meggyőződéséből származott mindaz, amit előadott.

— Igen — gondolkodék tovább — de ezen ember engem hivatallal kinált; nem járhatott jóban az, a ki vesztegetés által akart engem ügyéhez csatolni! — Aztán ismét megforditva okoskodását, folytatá. — De vajjon mit fogunk tenni mi is, ha győztünk holnap, s a legközelebbi restauration egészen uj emberekből férczeljük össze Békésmegye tiszti karát? Átkozott állapot ez a politika. Akár a jó, akár a rosz ügyet védjük, a küzdelem jutalma mindig a hivatalba jutás. Egy kicsit gyanus értéke lehet ezen folytonos párttusának.

Ott álltak ketten, egészen tehetetlenül. Alig telt el negyedóra, a midőn az összeszedett kortesnép fele átszökött az ellenség táborába. Épen annyien voltak, a kik még tudtak a lábukon állni, a többi oly részeg volt, hogy ha ki merészkedik menni a szabad levegőre, azonnal a sárba tántorodik.

Már erősen alkonyodni kezdett, a midőn egy idősb nő s egy fiatal leány közeledett feléjök.

A csizmadia megsugá, hogy ez B . . . . asszonyság (nevét nem irjuk ki, mert most is él 80 éves tisztes korában). A másik pedig leánya, Róza kisasszony, a kinek szépségben, jóságban és erényben nincs párja a vármegyében.

Vannak leányok, a kinek ha szelid és bizalmat gerjesztő arczvonásait a férfi leg-

37-ik szám. Tizenharmadik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, szeptember 16-án 1866.

☞ Előfizetési föltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. ☜
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

☞ Hirdetési dijak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M.-Frankfurtban: Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Czuczor Gergely.

(1800—1866.)

A bibliai csapások legsulyosabbja ütötte fel sötét uralmát közöttünk, s fájdalmasan csapkod kiméletlen ostorával. Egy csapása Czuczort érte, de az csak nekünk fáj, ő nem érzi többé.

S valóban fáj is nekünk. Oly oszlop dölt ki benne, a mely rendületlenül állt a legerősebb zivatarok közepett, oly munkás halt ki benne, a ki egész életén át fáradatlanul munkálkodott, hiven betöltötte helyét, s első sorban állott azok közt, a kik a magyar nemzetiség hanyatlani kezdő lobogóját felemelték s mai napig fenntartották.

Közönséges sorsu szüléktől származott; maga igy szól apja hamvaihoz: „Nemes czimer szobád falán s fiókodban nem állt nemeslevél, — téged egy jobbágytelek táplála családoddal.“ — De nem lehetett szelleme is közönséges azon apának, kitől alább ezt mondja: „Istenemre, irva volt szivedre a nemesség jelleme; jutalmadul közbizalom s becsület, tisztelet foga körül.“ — Gyermekkorában katonának szánták, mert messzejáró vágyakat és lángoló tüzet fedeztek fel szivében; de szerencsére még idejében felismerték, hogy a tudomány vágya az, és a költészet égi tüze.

Szellemének e kora nyilatkozása vitte Czuczort az iskolába, s onnan, benczés rendü tanárainak példájára és lelkesitésére a zárdába, hová 17 éves korában belépett. Még akkor menedékhelyre volt a magyar irónak az élet gondjai és hányattatásai ellen szüksége, s hol találhatott volna azt inkább, mint az elmélkedésre oly alkalmas zárdában, a szellemi munkákra rendelt egyházi rendnél, a felvilágosult benczések között? E refugiumban szabad röptére bocsátá Czuczor költői szellemét, s nem sokára mint kitünő költőnek lőn neve ismertté a hazában és a hazán kivül.

A magyar nemzetnél és a bécsi titkos rendőri hivatalnál!

A magyar nemzet tisztelte benne a kenetteljes papot, és szerette a korát tulszárnyaló költőt, tanitványai ovatiókban fejezték iránta ki ragaszkodásukat, irótársai elismeréssel seregeltek körülötte, a tudósok lelkesedéssel fogadták ülésökben, paptársai buzditották, főnökei védelmezték, — de más oldalról eltiltották tanári hivatalától, s bilincset verettek költői szellemére.

Mintha volna e földön oly bilincs, melyet a költői szellem megtürne magán! — Czuczor a censurát kikerülendő, azonnal álnevek alatt irt, s csak tüzlelkéről s addig ismeretlen bájos nyelvéről ismertek rá az Andódi, Szilágy, Ete, Dobokay nevek alatt. Álnevei megmentették a némaságtól, de nem az üldöztetéstől, mely hat éven át folyvást keserité életét. Aligha nem nagy része volt e sok szenvedésnek azon elhatározásában, hogy 1844-ben letette a lantot, s egy monumentalis mü, a magyar nyelv kimeritő *szótárának* szerkesztését elvállalta. Roppant volt e föladat, s nem találhattak volna rá nála érdemesbet, buzgóbbat, értelmesebbet.

CZUCZOR GERGELY.

Azontul e munkának élt. Csak 1848-ban lobbant fel keblében még egyszer a költészet lángja. Megirta „*Riadó*“-ját, s uj üldöztetéseknek, évekig tartó szenvedéseknek nyitott vele ajtót. A börtönlég megtörte testi erejét, de lelke ép, erős maradott, s ámbár nevét ritkán emlegették, mindenki tudta, hogy Czuczor egyike az akadémia legmunkásabb tagjainak, hogy szerény elvonultságában zajtalanul, de kitartó türelemmel és buzgó ügyszeretettel gyüjti a magyar nyelv szókincseit s szerkeszti össze azt a nagy munkát, mely immár alapvonalaiban készen, méltó emlékoszlopát képezi e küzdelemmel és diadallal teljes életnek.

A szótár készitésétől nem keresett Czuczor magának más pihenést, más foglalkozást, mint a nemzeti szinház és az Orczy-kert mindennapos látogatásában. E nyáron a szokásos szünidő félbeszakitotta az előadásokat, az Orczy-kertet kórhelylyé alakitották, s a rendes látogatón bizonyos levertség volt észrevehető. A szótár végéhez közeledett, s irója hanyatlott. Kész zsákmányt talált benne a keleti vész, s a gyöngéd érzelmü pap, ki 35 év előtt önfeláldozó buzgalommal vigasztalta hasonló járvány alkalmával a betegeket, a kitünő tudós, ki huszonkét évig folyvást csak egy, de nagyszerü, korszakos munkának élt, szept. 9-én áldozatául esett.

Keze alatt immár megszünt a szótár anyag lenni, és szellemi szövétnekké lett a müvelt magyar nemzet kezében. — Irója betöltötte hivatását, s vajjon nem a gondviselés ujjmutatása-e az, hogy teste is épen akkor vetkezze le anyagát és váljék szelleme évszázadokra kivilágitó szövétnekké a Mindenható kezében?

Czuczor huszonkét évet töltött a *lyránál* is, és valamint a tudományban szótárával, ugy alkotott korszakot a költészetben is népies költeményeivel. Bátran elmondhatni, hogy a valódi *„népies“* vele kezdödik, mert a mit előtte e nemben nyujtottak, az inkább csak sejtelme azon iránynak, mely később Petőfiben és Aranyban oly szépen kifejlett. Népdalain természetes báj ömlik el, alakjuk zengzetes, nyelvezetök tiszta, s hogy valódi népiességök annál jobban kitünjék, a nép előtt oly kedves románczi lehelet vonul át rajtok.

Egyéb müvei többnyire *éposziak*. Irt meséket, nehány szatirát és szerelmi dalokat. Mindenikben szembeötlő a könnyedség s a nyelvnek teljes birása; és Czuczor ezekkel is sokat tett a magyar költészetnek idegen nyügök alól kiszabaditásában. Egy Hunyadyról irott nagy hősköltemény félbenmaradt, de erre tett tanulmányait értekezésben tette le. Irt több értekezést is, többnyire nyelvészetieket, s klasszikus magyar nyelvre tett át nehány latin klasszikust. Nagy népszerüségnek örvendettek *„Paprikás versei“* a mezei naptárban, a *„Falusi kis leány Pesten“* pedig naiv lyránk eddig fölül nem mult gyöngye.*)

Az életben szelid, jó szivü, őszinte és kedélyes volt. Nemes szivét szépen jellemzi az a tény, hogy Budavár bevételekor börtönéből kiszabadulván, első gondja az volt, hogy a vele egy épületben tartózkodott császári katonák életét a győztes honvédek dühétől megmentse. Ha volt is fiatalabb korában irigye, de haragosa nem. Meghatólag tudta a papot az emberrel egyesiteni, s meggyőzőleg a tudóst a pappal. Felvilágosult volt, s igy jól illenek rá benczés társainak e szavai, melylyel gyászjelentésöket végzik:

„Az örök világosság fényeskedjék neki!“

Kunsági.

Az ősi ház.

(Bori, augusztus 20-án 1866.)

Apáimnak rozzant hajléka,
Döledező falak!
Adjatok az utódnak szállást,
Mig az éj elhalad.

Marasztaltak gyöngéden másutt,
Szivből szállott a szó;
S nem maradtam, jöttem hozzátok,
Lelkem idevaló.

E rosz tető alatt születtek,
A kiktől én vagyok:
Minek födjön engemet jobb be,
Kisebbet, mint azok?

E bús helyen rejtőzködének
Az erkölcs s becsület:
Mért keressem idegenek közt
Szent örökségemet?

Itt törött meg és hült ki sok sziv
Szó nélkül, csöndesen:
Mért sirjak a holtakért ott, hol
Árnyuk meg nem jelen?

A hold bágyadt, rezgő világa
Elönti a szobát,
Kisértetes lényeket látok
A kis aklakon át.

Drága árnyak, ha ti volnátok!
Ha sötét sirotok
Csupán azért hagytátok el most,
Hogy engem lássatok:

Oh jőjetek! Győződjetek meg,
Hogy a tiszta nevet,
Mit tőletek örökül kaptam,
Nem érte sár, szemet,

Hogy tanultam tűrni, szenvedni,
Tudok lemondani,
Élet s halál nem ejt zavarba,
Ha kell választani.

Odaadom jónévért, hirért
A földi javakat,
És a sirnak békéje sem kell
Bűn s gyalázat alatt!

Oh jőjetek és áldjátok meg
A fiut e helyen,
Hogy hozzátok jóban és roszban
Méltó utód legyen.

Jőjetek és épitsétek fel
E bús házat megint,
Hogy az ősi erények képe
Keljen föl rendre mind.

Hogy a vándor, a midőn itt jár,
Álljon meg keveset,
És mondhassa: látott szokatlant,
S emlékezeteset.

Senki sem jő. El van hagyatva
Végkép az ősi ház,
Körülötte magány, sötétség
És síri csend tanyáz.

Oh de nekem szent lesz minden kő,
Mely itt sötéten ül,
És megtanult kitartó lenni
Régi népeitül!

Mig a romlás gyászos porában
Csak egyre akadok:
Apáimnak erős lelkére
Emlékezni fogok.

Dalmady Győző.

*) Czuczor G. bővebb életrajzát már a V. U. 1861. évi 20-ik számában közöltük.

A châlonsi állandó tábor.

A hirlapolvasó közönség, napjaink egyik legnevezetesebb egyéniségéről, III. Napoleon császárról bizonyára gyakrabban olvasá ezen tudósitást:

— A császár a châlonsi (salón-i) táborba ment.

Ezen tábor neve legujabban ismét felmerült politikai lapjaink hirei között, még pedig azon megjegyzéssel: hogy „az osztrák kormány is elhatározta, Bruck mellett egy állandó tábort alapitani, a *châlonsi állandó tábor* mintájára.“

Nem lesz korszerütlen ezen tárgyról néhány szóval megemlékezni.

Az állandó tábor olyan katonai tanyázás a szabad ég alatt, melyet egy bizonyos számu hadsereg mindig elfoglalva tart. Ha az egyiknek táborozási ideje letelt: az visszavonul a városi laktanyákba, helyét pedig ugyanoly nagy számu másik csapat foglalja el.

Nem szabad azt hinnünk, hogy ezen állandó táborozás csupán valami katonásdi játék volna, sőt inkább azt kell állitanunk, hogy különböző szempontokból igen nagy horderejü a hadászatban — és számos oly haszna van, minőt az ugynevezett maneuverek, vagy is nagyobb mérvu hadgyakorlatok távolról sem képesek felmutatni. Ezen állandó táborozásban a katonaság hozzá szokik a sátrakban való élethez, hozzá szokik sok nélkülözéshez, miket aztán háboru idején annál könnyebben képes elviselni; maga a táborozás számos olyan teendőre figyelmezteti az egész hadikart, minő tapasztalatokat a laktanyai élet soha sem nyujthat, — s végre, a mi egyik legfőbb eredmény: a folytonos szabadlevegőélvezet oly virágzó egészségben tartja fenn a legénységet, milyet a zsufolásig megtöltött laktanyákon hiában keresnénk. Mind e hasznok mellett ott van még végül az is: hogy mig valamely hadtest az állandó tábort tartja megszállva, addig városi laktanyáit, kórházait, mint majdnem egészen üreseket, a lovasságnál pedig az istállókat is, folytonosan lehet szellőztetni, javitani, tisztitani, s ezáltal egész évekre egészségesebbekké tenni.

A táborozások története kimutathatná, hogy ezen állandó táborok használata szokásban volt a görögöknél és a rómaiaknál is. Jelen századunkban, a hadviselés nagy mestere, I. Napoleon császár állittatá az első állandó tábort Boulogne vidékén 1803-ban. Ez 1811-ig állt, és 100,000 embert foglalt magában. Napoleont Oroszország utánzá elsőben is, — hol Krasnoe-Selo-ban 1824-ben 35—40,000 ember számára állandó tábor alapittatott, melynek terjedelme azonban annyira szaporodik, hogy a mult évben már mintegy 95,000 embert vala képes magába fogadni.

III. Napoleon, nagybátyjának hiv utánzója, 1854-ben hasonlókép felállitá a boulognei tábort, mintegy 30,000 ember számára, — de ezen években az egészségi állapotokra nézve e vidék oly kedvezőtlen vala, — a mellett a helyi akadályok oly számosak: hogy a boulognei tábort 1856-ban ujolag megszünteték.

Mindenki azt hitte, hogy a császár végkép felhagyott az állandó táborok eszméjével. S mint nála sokban — ugy a közönség ebben is csalatkozott.

Van a világhirü champagnei bortermő vidéken két falucska, melyek neve Mourmelon le grand, és Mourmelon le petit. (Nagy és Kis Murmelon.) E falucskák körül terjedezik az ugynevezett: Champagne pouilleuse (terméketlen Champagne) melynek földe Francziaország legsivárabb vidékei közé tartozik. Itt a földtalaj oly terméketlen krétaréteg, hogy ezen vidéken kopár mezőségen, csenevésző gyalog fenyőbokrokon s egy-egy elkényszeredett jegenyefán kivül más növényzet alig található. — Itt-ott, a hol a termőréteg valamicskével mégis vastagabb, ha a munkás ember mégis vette magának azt a fáradságot, hogy az ekét nekieresztette, — szomorodott szivvel tapasztalá, hogy jóféle termőföld helyett az eke valóságos krétát fordit fel.

Az egész földnek értékét, a tulajdonosok ugy szólván semmire sem becsülték.

Az 1850-es években, mindeneknek roppant csodálkozására az a bámulatos esemény történt, hogy egy pár vidéki ember jelent meg e szerencsétlen tájékon, a kik a lakosoktól e sivatag mezőket örök áron megvették. Örült, a ki megszabadulhatott a nyomorult földtől, s már előre sajnálta mindenki a szerencsétlen vállalkozókat, a kikről azt hitték, hogy ezek bizonyára valami szőllőket akarnak itt is megpróbálni, a mibe azonban majd ők is csak ugy belebuknak, mint a hogy belebuktak azok, a kik már őelőttük próbálták ezt, s a kik azt hitték, hogy a két Mourmelon körül is olyan jó bor fog teremni, mint a Champagne áldottabb tájain.

De a jószivü lakosoknak mily nagy volt csodálkozásuk, sőt talán bánatuk is, midőn egyszer csak hirül veszik, hogy azok a földvásárló emberek nem a maguk számára szedték össze olcsópénzen e roppant terjedelmü sivár mezőséget, hanem megvették egyenesen III-dik Napoleon császár parancsolatából egy állandó tábor számára.

Hej, ha ők azt tudták volna, hogy itt az állampénztár fizet, majd kértek volna busás árakat! De hiába, Napoleon császár okos ember, még a tulajdon országában is.

A császár tehát, nehogy a birtokosok tulságos követelésekkel álljanak elő, titokban megvásároltatta az alkalmas Châlonsi mezőt, melynél czélszerübbet alig találhatott volna Francziaországban. Maga a helynek választása is becsületére vált az okos fejedelemnek. Először is ezen helynek táborrá való alakitása által ugy szólván egy talpalatnyi termőföldet sem vont el népétől; sőt inkább termővé tette még ezt is: mert a roppant tábor hulladékaiból már is oly gyönyörü kertészetet teremt elő e sivár föld, hogy tiz évvel ezelőtt senki el nem hitte volna, ha valaki ezt jósolá vala. De bölcs volt e választás továbbá azért is, mert egész Francziaországban alig lehetett volna szárazabb talajt találni, mint e meszes vidéket, hol a földalja valóságos rosta, melyen az esővíz meg nem áll, hanem nyomtalanul elvész.

A tábor közepén a kis Cheneu (Senő) folydogál, s ennek közelében oly felséges italu kutak ásattak, melyek a jó ivóvizzel egyáltalában nem bővelkedő Francziaországban valósággal ritkitják párjukat. Ezen jó és elegendő bőségü viz, s a trágyának egybegyülő nagy mennyisége oly alkalmas körülmények a kertészet és gazdászatra nézve, hogy a többi között egy szorgalmas ezered, azonkivül, hogy kerti munkája által, itt időzésének egész ideje alatt, magát zöldséggel tökéletesen ellátta: még 1200 frankot is takaritott meg az ezred pénztára számára, az általa termesztett s a szomszéd városokban eladott zöldségekből.

Az is egyik előnye — a sok között — a châlonsi tábornak, hogy itt az ekeszarvától elhozott, vagy kertészetétől elvont fiatal ember nem szokja meg a henyélést, nem tanul ki a munkából, hanem a hadgyakorlatok után felmaradt időben, nemcsak hogy a földmivelési munkában gyakorolja magát, sőt inkább czélszerü utmutatások mellett, a katonai regula alatt olyan ujitásokat tanul el, minőkre odahaza érdesapám uram, a ki a szántásvetést öregapám uramtól tanulta, csakugyan sohasem oktatta volna fiát!

Minden ezrednek, s minden szakasznak megvan a maga gazdasága, földekben ugy, mint állatokban; még a császári pár is földbirtokos itt, melynek a tábor közepén egészen falusias háza, kertje, szántóföldje és marhatenyésztése van.

Mikor a châlonsi táborhely felméretett, azon-

RUSZ KÁROLY / XIX.sz.második fele / :

164. Szent István a kereszténységet hirdeti. - Szépia, p. méret 48.5 x 36.6 cm. Jelz. l.b. "K.Russ 1811".

Rusz Károly

Kapp 1939/40. terem. I.

V.

PORCELLÁN- ÉS ÜVEG-TÁRGYAK

16-ik szám. Tizenegyedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, aprilis 17-én 1864.

Előfizetési föltételek 1864-dik évre :
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonsagok együtt : Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság : Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonsagok : Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési dijak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1863. november 1-től kezdve : Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában : Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban : Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben : Oppelik Alajos, — és Pesten : a kertész-gazdászati ügynökség is, Józseftér, 14. sz. a. Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Simon Vincze, csornai prépost.

Mielőtt a magyar kath. papság ezen köztiszteletben álló tagjának életirási adataira térnénk át, alkalmat veszünk magunknak, a hires csornai prépostság történetének főmozzanatait röviden elmondani.

A Sz. Mihály főangyalról czimzett csornai prépostság Sopronmegyében — Rábaközben — a győri püspökségben fekszik; Oschl István és Lőrincz grófok 1180-ban alapitották a premontrei rend számára. 1230-ban ujabb adománynyal gyarapitá e prépostságot a jótevő kegyes gr. Oschal Mihály, kinek példáját követve egész 1399-ig több birtokkal növelték azt az Oschal grófi család ivadékai, jelesen Kanisai János esztergomi érsek, Kanisai Miklós főtárnokmester, Kanisai István zágrábi püspök és ismét Kanisai István kir. főajtónálló. Királyaink pedig utóbb különös kiváltságokkal ruházták föl; Zsigmond király 1393-ban a prépostokat és conventet közhitelü pecsét őrzésével is megbizta.

E prépostság apátjoga 1294-ben a morvaországi zabrdoviczi apátra szállt; 1570-ben azonban a protestansok hatalmába jutott. — A csornai prépostsághoz tartozott a budai Nyúl- vagy Margitsziget, s a 16-ik század folytán a Podmaniczkyaktól vissza is foglalták, ujabb korban lett aztán előbb a budai clarissák, 1787-ben pedig a kamara tulajdona.

Egyideig a Nádasdyak is birták Csornát. A belzavarok lecsilapodása után sem akadván senki a rendből, ki e prépostság ügyét fölkarolja, Maximilián 1574 táján Galamboki Máté magyar nemes és esztergomi kanonoknak adományozta, s a világi papságnál maradt egész 1702-ig, midőn I. Leopold e rendeletével : „De restituendis Regularium bonis," s az 1569-diki 36-dik törvényczikk értelmében herczeg Eszterházy Pál, a nádor is sürgetvén, ezen prépostságot akkori birtokosa Jány Ferencz szerémi püspök a premontrei rendnek visszaadta, és Schöllingen Ferenczcnek, a premontrei rend főpapjának s perneczi apátnak adományoztatott. — A perneczi apátságról a gradiczi apátra szállt, s ez időtől fogva a csornai prépostság a gradiczi convent kebeléből nyerte prépostjait 1786-ig, midőn II-ik József császár a premontrei rendet is eltörölvén, a prépostság birtokai a vallási alapitványhoz csatoltattak. Az utóbbi prépost Kameniczky Ágoston épitette az uj monostort.

Végre 1802-ben márt. 12-én I. Ferencz császár oklevele a premontrei rendet ismét visszaállitotta, szabadságot engedvén a conventnek, prépostja halála után, saját kebeléből három jelöltet ő felségéhez fölterjeszteni. A prépostnevezési jogot azonban ő felsége magának fönntartotta. Két gymnazium ifjusága nevelését a prépostságra bizták. Ugyanez évi országgyülés 16-ik törvényczikke, a conventnek, ősi jogánál fogva közhitelüségét is visszaállitotta.

SIMON VINCZE.

Ezen sok viszontagságon keresztülment, régi, hires és gazdag prépostság mostani prépostja azon férfiu, kinek arczvonásait mutatja mai képünk.

Simon Vincze született Zalamegyében Keszthelyen, jul. 14-én az 1813-ik esztendőben. Ugyanitt kezdé iskoláit, Veszprémben folytatta és Szombathelyen, Vasmegyében végezte. 1832-ben sept. 25-én lépett a premontrei szerzetbe; négy évig hallgatta Győrött a theologiát, s 1836. aug. 15-én történt beavattatása után, mint tanár, szerzetének keszthelyi és szombathelyi gymnasiumaiban 17 évig tanárkodott. Tetőtől talpig magyar ember levén, nemcsak a tanodákban, hol tanitványai kitünően szerették s a lakosság előtt is nagy tiszteletben állott, hanem az irodalmi téren, különösen a gazdászat körül tünt fel. Az egykor Pozsonyban megjelent „Hirnök" és „Századunk" czimü lapokban számos levelet és értekezést irt *„a köznevelés hiányairól"* és *„Az uzsoráskodás káros hatásáról,"* a „Magyar Gazdá"-ban a *„földmivelésről" „a növénykosz természete, tenyészése és kiirtásáról."* Különös figyelmet gerjesztettek „Szombathely városa és a Muraköz leirása" czimü hosszabb dolgozatai. Sok volna azon czikkek czimeit elöszámlálni, melyek töle a Jelenkor és Világ, a Magyar Sajtó, Pesti Napló és a Gazdasági Lapokban megjelentek. A „Falusi Gazdá"-ban egy megjelent czikke *„Szerény szózat a szőlőszet érdekében"* 10 darab arany tiszteletdijjal koszoruztatott.

1856-ban a csornai prépostsági javak igazgatásával bizatott meg, 1860 október 13-án pedig prépostá neveztetett ki, mely diszes állásába az 1861-dik év jan. 1-jén iktattatott be. Ez időtől fogva még nagyobb tevékenységet fejtett ki. Csorna mellett egy dombon gyönyörü példányszerü szőlőkertet ültettetett, (mi Rábaközben nagy ritkaság) s azt a legjelesebb hazai és külföldi tőkékkel látta el. Jánosházán két moldvai magyar ifjat (csángót) neveltet, Keszthelyen, hol 7, és Szombathelyen, hol 12 tanár müködik, szegény tanulókat részint pénzzel segélyez, részint élelemmel láttat el, — azonkivül

minden szerzetház a helybeli mesterlegényeket segiti s a szegény utasokat étellel ellátja.

Szerzetesi kötelességeinek igy eleget téve, a gazdaság körül oly czélszerü javitásokat eszközölt, hogy a premontrei rend jószágai a legpéldányszerüebbek közé tartoznak hazánkban. Ő a győrvidéki gazdasági egylet alelnöke, s mondhatni valóságos lelke, kinek jóllétünk kifejlése, a tudományosság és gazdászat emelése igazán szivén fekszik. Adja Isten, hogy közhasznu müködésének még igen sokáig örvedhessük.

Dal a gólyáról.

(Énekli egy székely kaszás a vármegyén.)

Szalmafödte háztetőre
Alászállt a gólya madár,
Vándorutja véget ére
Megnyugodni ideje már.

Á mint leszállt, szertenézett —
Minden ott van körülötte;
Füstös kémény fészke mellett,
Tiszta, enyhe lég felette.

Lenn az udvar gémes kutján
Vizet mer a szolgalegény,
Kis kertjében a barna lány
Violát vet jó idején.

Épen ugy mint most egy éve,
Emlékezik hiven róla —
S üdvözletét kerepelve
Mondja el a vándor gólya.

Jő a gazda, „Isten hozott
Háztetőmre, régi szolgám!
Ez az év is legyen áldott —
Telepedj meg, édes gólyám!

S mintha csak ezt várta volna,
Fészkéhez fog magányosan —
Itt is ott is ujit rajta
S a magasba néz hosszasan.

Olykor felszáll, de hiába,
Kereplésén szól a panasz —
Hátramaradt párját várja —
Gólyák jőnek, egyik sem az.

S mikor már nem győzi várni
S nem is pillant fel az égre —
Látja hozzá a magasból
Alászállni párját végre. . . . .

Gólyamadár, gólyamadár!
Reád párod epedve vár,
Ha jösz, meleg fészek fogad,
S kinyughatod benne magad.

Mért mondják, hogy árva volnál?
Árvább vagyok én náladnál,
Neked párod, fészked vagyon —
Nekem senkim a világon.

Téged ha jösz, üdvözölnek,
S ha borong az őszi felleg,
Midőn utra készülsz te fel,
Szemeikkel kisérnek el.

Megjöttemnek, távoztamnak
Nem örülnek, nem busulnak —
Járhatok én arra, erre,
Nem kérdik meg: hova, merre?

Elhagyatott árva lettem,
Idegen ég van felettem, *)
Rám epedve senki sem vár —
Be boldog vagy, gólyamadár!

Sáska Róbert.

*) A székely legény, ha kijön a vármegyére, azaz a magyarok földjére, azt hiszi, hogy más hazában van, s itt is bántja a honvágy. — *S. R.*

A Tisza bölcsője.

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

Második rész.

(Folytatás.)

Harmadik kirándulás.

Rónaszék. A máramarosi sómivelés régisége. A sótest fekvése és gazdagsága. Természeti ritkaság. Aknák. Társasadalmi élet.

Rónaszék az a hely Máramarosban, mely akkor is megérdemelné, hogy a természetbarát és aestheticus felkeresse, ha egész Máramaros ezenkivül semmit sem tudna felmutatni.

Rónaszék Szigettől délkeletre fekszik egy elrejtett völgy kebelén, melyhez pár óra hosszat tartó utazással, egy pár csekély jelentőségü falun át ér az ember.

A mint a végső kanyarulattal a rónaszéki völgybe ér, meglepő és egyszersmind vonzó látmány terül el az utas előtt.

Jó karban tartott egyenes kocsiut vezet a szép völgy felé, mely csak ezen az oldalon látszik megnyilónak, és igy erszény vagy neve után helyesebben diszes *karszék* alaku.

Először is egy a domboldalba épült csinos kálvária fogadja az utast, mely elvonja tekintetét a völgy ölébe szorult helységről, s e felett ujra a hit keresztje s az Isten háza virraszt.

A szivnek akaratlanul is éreznie kell, hogy itt, hol az ember a természettel folytonos küzdelemben áll; hol a föld gyomrába ereszkedő bányász sohasem biztos, ha nem akkor látta-e utoljára az Isten mosolygó egét: — a vallásos eszméknek mélyebb, melegebb jelentősége van, s az emberi szivnek közelebbi és folytonos szüksége reájok.

A bányahelyet, melyből itt-ott a csinos kamarai épületek s a fénylő bástyáknak tetsző bányadombok (Halde) emelkednek ki, vidám, eleven zöld gyümölcsös öleli körül, mely észrevehetetlenül olvad a világos lombú bükkökbe át.

A rónaszéki sómivelés kétségtelenül a legrégibb Máramarosban.

Ezt bizonyitja a sok beomlott aknaszájon és a fennmaradt történelmi adatokon kivül, hogy épen a jelen évben nehány darab bronz korszakbeli, *) ugynevezett kelta (czelta) régiséget is találtak, melyeknek hü rajzát valódi nagyságukban mellékelem.

Régi bronz körpénz.

Ezek egyike a már Budfalva leirásánál is emlitett *körpénzekhez* tartozik; rajta a hét czifrázat a pénzmérték egység hétszeresét jelentheti. **)

A másik bronz tárgy *egy véső*, mely e félre eső vadonban egyébre, mint só-termelésre nehezen használtathatott. Ennek találása tehát e helyen nagy jelentőségü, máig is ez levén a sótest széttördelésére a főfő kézi szer.

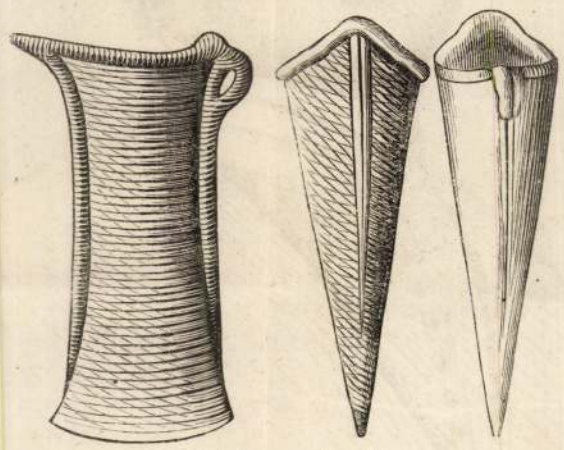

Régi bronz só-véső.

Nem valószinütlen tehát, hogy a máramarosi sóaknák már a rómaiak uralmának idáig terjeszkedése előtt is miveltettek; még hihetőbb, hogy a római uralom, mely provinciáit annyira szerette kizsákmányolni, s mely Erdélyben annyi bányahelyet mivelt, ezen sókincset sem hagyta figyelmén kivül: ennek daczára a biztos történelem nem tud fölebb hatolni az 1239-dik évnél, mint a mikorról Dlugoss, Boleszlav királynak, IV-dik Béla vejének éleitirója följegyzi, hogy „*a midőn a menyasszony (Boldog Kunegunda) a máramarosi sóbányákhoz ért és atyjától Bélától egy sóbányát nyert ajándékul, abba arany gyürüt vetett be.*“ *)

Miután Máramaros jelenlegi többi aknái mind az ujabb korban nyiltak meg, igen valószinü, hogy az aknának ezen érdekes eljegyzése Béla király leánya által épen Rónaszéken történt.

A rónaszéki sótisztségnek máig is birtokában levő legrégibb eredeti adat *II-dik Ulászló király 1498-iki szabadalmi oklevele*, mely Budáról Sz. Márk evangelista napja után való szombatról keltezve, *Ptoll* és *Tarczay* tanácsosok közbenjárása nyomán a máramarosi tisztség és sóvágók közötti ügyeket rendezi, a rónaszéki és vidéki sóvágókat *minden néven nevezendő adó alól* — sóvágásokért — *örök időkre felmentvén.*

Itt száz és pár évet ugrik Rónaszék krónikája; de már

1607-ben *Homonnai Drugeth Bálint*, a *Bocskai* által utódul választott fejedelem, egy rendeletet bocsát a rónaszéki praefectus *Dézsy Ágoston*-hoz, mely a bányászat ügyeit ujból rendezi. Ebből érdekesnek látjuk a következő pontokat kiemelni:

A 4-dik igy szól: „Az *teömény* sóra (az Ulászló diplomájában is érintett *thumenus*) való fizetést is, azaz minden tizezer sótól tizennégy sót adni megengedtük, — de pénzzel váltasson be.“

Az 5-ik: „Az sóeladásban pediglen ilyen módja legyen, hogy az kamarán *minden száz sót hat forinton adjon el;* felsót (szerzést) ötöt adjon reá: de ebben ugy cselekedjék, hogy sem atyafiságot, sem barátságot ne nézzen, hanem mindennek egy áron adja.

9-ik pont: Minden dologban pedig huszti kapitányunkat találja meg.

10-ik: Az huszti várunkba levő 50 lovas és 100 gyalog vitézeinknek hóról hóra fogyatkozás nélkül megfizessen, az ungvári házunkban is környülöttünk az mely 100 gyalog vitézt tartunk, fizetésére gondja legyen.“

Ez többszörösen érdekes, a mennyiben mind a huszti vár közép számu helyörségét, mind ennek fizetési helyét megtudjuk; fennebbi pontból pedig a kamara-ispánnak a huszti kapitánytól függését.

11-dik pont: Mivelhogy az kamarának régi szokása, hogy az sót ki szokták eleitől fogva hitelben adni: annak beszedésére is egy bizonyos restantia exactora legyen, melynek esztendei fizetése leszen 24 forint.

12-ik pont. *A kamara Ispánnak fizetése 200 ft.* Számtartó deákot is tartson magának, kinek esztendei fizetése 37 ft., máglyásnak 24 ft.

Ettől kezdve folyton az erdélyi nemzeti fejedelmek birtoka Máramaros és igy a rónaszéki sóbányák is, mindaddig, mig 1702-ben *Kleinburg* bécsi udvari tanácsos *II-dik Apaffy Mihály*-tól át nem veszi Máramaros sóbányait *egy millió forint értékben;* de már 1703-ban, II. *Rákóczy Ferencz* elfoglalja Máramarost s még ugyanez évben megnyittatik az ő nevére a máig is fennlévő *Rákóczy-aknа;* ez időben *Darvay Ferencz* volt Rónaszék praefectusa, mi kitetszik egy ma is meglévő tölgy gerenda feliratából, melyen ez áll:

*) Tudva van, hogy a régészek (archaeologok) régiségeiket 3 korszakra osztják u. m.: *kő korszakra*, midőn még a fémek használata nem volt ismeretes, *bronz korszakra*, midőn még a vasat nem ismerték, s végre *vas korszakra*. A bronz kor a biztos historiát megelőzi.

**) Lásd *Kiss Ferencz* értekezését.

*) „Dum in salis fodinas ad Marmaros pervenisset ac a patre suo Bela unam salis fodinam obtinuisset, in eam aureum annulum projecit“ etc. (Cap. V. §. 20.) Wenzel idézése szerint.

jótékonysági érzetnek: de nem a legtermészetesebben egyesül e a szivesség és jóság a valódi, mesterkéletlen kellemmel, mely a buzgalom tulságaiban sem szünik meg vonzani és bájolni? — Habár azt vélted minden urhölgy, ki ott árulgatott, a legszokatlanabb foglalkozást űzi, midőn bementél egy ily bazárba, kellemesen meglepetve azt kezdted hinni, hogy e sok szép, kellemdus és derék hölgy sehol sincs jobban a helyén, mint épen itt. A szokatlant egyszerre a legtermészetesebbé láttad átvarázsolva. Szeretném ismerni azt, a ki e bazárban járt s mégis más a véleménye.

A bazár előnyei közé tartozik, hogy *kenyérré* változtatja az oly tárgyakat is, melyekkel különben nem segithetnénk az inségeseken. Sokan adták át fölösleges könyveik, képeik, fényüzési czikkeik egy részét, sok kereskedő hozott kézműiparczikket ajándékban : esztergályos szereket, kalapot, pipát, botot, porczellán-, üvegedényt, czukros csemegét, mely itt azonnal pénzzé vált, s a pénz pár nap alatt készen kisült kenyér képében érkezik meg némely legnagyobb inségben szenvedő falu szegény családjaihoz. — Hány család nyomorát enyhité csak *Deák* Ferencz nagy hazánkfiának kezemunkája! Sajátkezüleg faragott számos papir-nyomtató követ. E nagy izléssel és finomul csiszolt és diszitett fényüzési czikknek árát sem szabták. A vevő tetszésére volt bizva, hogy ily becses emlék értékét meghatározza. — A kiknek kevesebb pénzök volt, kegyeletből sem kérdezősködtek ára iránt — sokan csak látni akarták. E czikknek azonban jó kelete volt. — Harmincz, ötven, száz forinton kelt darabja, — nem az érték, hanem a vevő tehetségének arányában. Egy bolt az általa faragott pipáról volt elnevezve : „Deák pipájához.“ Ez *Zichy* Ferdinándné és *Karácsonyi* Ferenczné boltja volt. A firmán kivül ide vonzá a vevőket az árusnők rendkivüli ügyessége s a kereskedői fogások azon kimerithetlen gazdagsága, mely a szellemdus gróf Zichy Ferdinándnénak annyira rendelkezése alatt állott, mintha tanult szakja volt volna.

Még tán nagyobb volt a talongás a hosszudad s egy törpe korláttal kétfelé választott terem egy átellenes boltjában, hol gr. *Zichy* Jánosné és gr. *Degenfeld* Berta k. a. férfi divatczikkek eladásával foglalkoztak. — Mindkét árushölgy a készség s szeretetteljes nyájasság megtestesülése. Ezen bolt egyike azoknak, melyeknek történetök van, oly eseményekben gazdag történetök, melyek az egész bazárt nevezetessé teszik. Az aristocratia és nem aristocratia férfi része itt vetélkedett kimutatni áldozatkészségét, vagy tréfás alkudozás által kényszeritni a hölgyeket beszédre : minden szavok a kedély és szellem megannyi szava volt, melyet sokan nagyon drágán fizettek, de ép oly örömest adták. Kivált a vagyonosságukról a hölgyek előtt ismert férfiak itt a legsajátságosabb alkukat tették. A hölgy kezébe fogott egy ki sem látszó áruczikket, s oda nyujtá egy ismerős gróf-Bl...., másik L...cs urnak jutott. Mindenik száz forintot adott érte. Azonban történtek olcsó vásárlások is. A hölgyeknek volt bizonyos kereskedői tapintatuk. Az idegenből is kinézték erszénybeli tehetségét. Láttunk igen egyszerüen öltözött gazdag embert megjelenni egy bolt előtt, kit az árushölgy soha se látott. A hölgy észrevette, hogy az egyszerü külső nem kényszeritett, hanem csak a gazdagság önkéntes álarcza, — s tiz forintot kért tőle oly tárgyért, mely másnak két-három forint volt. Ugyanazon boltban paraszt leányok vettek selyemkendőt bolti áron alól fizetve.

A közfigyelmet s csaknem bámulatot ép oly mértékben, ha még jobban nem, a falatozó bolt vonta magára, hol egy nagyon szép fiatal hölgy csinos pinczérnő ruhában — azaz nyakig érő fehér előkötőben, süteményt, pástétomokat, sert, bort és liqueuröket árult. E lelkes, ügyes és valódi magyar hölgy *Odescalchi* herczegné volt. — Buzgalma, még pedig elejétől végig nem hogy lan-

Az inség-bazar egy része Pesten (febr. 11—14-én).

kadó, hanem még nevekedő buzgalma, felül áll minden magasztaláson. Mellette versenyzett buzgalomban *Baumgartenné* asszony és gr. *Degenfeld* Emma kisasszony.

Nagy tolongás volt a szomszéd nagyobb bolt előtt is, melyben *Hollánné* assz. mellett gr. *Révay* Sarolta és gr. *Königsegg* Irma kisasszonyok sorsjegyeket kinálgattak. Tiz sorsjegy volt egy forint, Ha szám volt a tiz közül valamelyik papirdarabon, a vevő nyert valamely értékes tárgyat, — néha pedig egy protestáns hölgy katholikus képes imakönyvet, egy más nő egy palaczk champagneit, egy fiatal nőtlen ember gyermek-játékszert stb. A vásár itt egészen árverés jellemet öltött a kiáltások s nagy zaj által, — még a dobszó sem hányzott. A roppant mennyiségü ajándék többnyire kisorsolás utján ment el, s a sorsoló bolt jövedelme a legnagyobbak közé tartozik. Az utolsó nap, vasárnap délután, majd az egész közönség a kisorsoló boltok előtt pontosult össze.

Megemlitjük még gr. *Keglevich* Béláné és *Kollerné* assz. papir- és photographia-kereskedését; gr. *Andrássy* Gyuláné és *Herzfelder* V.-né assz. czukrászatát, *Polgár* Zsigmondné és *Balla* Ilka kisasszony fűszerkereskedését — s azt hiszszük a fentebbiekben hiven előszámláltuk a leglátogatottabb boltokat.

Az áruk természetétől függött nagy részben az, hogy egyik boltot jobban látogatták, mint a másikat. A könnyebben hordozható tárgyaknak nagyobb keletjök volt. Hogy a fentebbiekben nehány boltot különösen kiemeltünk, csak azért van, hogy mint hű történetirók, kötelességünknek tartottuk azt emelni ki, a mi a „bazár" jellemzésére szükséges. A többi boltokban is elég volt a vevő, s a többi árushölgyek áldozatkészsége, szivessége is meghaladja magasztalásunk mértékét, sőt lényeges kiegészitő része volt e bazár kellemes és feledhetlen benyomásának, — s az egész harmóniája hiányos volt volna nélkülök.

Ennélfogva nemcsak illembeli, hanem krónikairói hibát követnénk el, ha feledtük emliteni gr. *Bethlen* Józsefné s *Braun* Alajosné (született Szentiványi assz.) különféle női és férfi divatczikkeket tartalmazott kereskedését; a lelkes gr. *Pejacsevics* Pálné (született Prandau) és Simighné asszony porczellán-, *Kralovánszky* Györgyné és *Herczfelder* Adolfné üvegárus boltját. B. *Orczy* Thekla azt választá, a mi különben is szeretete tárgya: a könyveket és képeket; mellette árult Schoosbergerné asszony. Ugyanezen boltba szorultak a szivarok is. Illatszerek, virágok s más apróságok Joannovicsné assz. (született Zlatkovics Irén) és Vitaliszné asszonyoknál voltak találhatók s e kereskedés is a látogatottabbak közé sorozható.

A nők fáradalma nem volt csekély e szokatlan munkában. Utolsó nap sajnálattal láttuk hiányozni b. Orczy Thekla k. a.-t és Pejacsevics grófnét, roszul létök miatt. Utóbbi azonban gyöngélkedése daczára is megjelent később állomásán, buzgalma bizonyságául. Utolsó nap számos uj segéd is érkezett, kik közül legyen szabad csak b. *Eötvös* József leányait emlitenünk.

A siker, mely e fáradhatlan lelkes önfeláldozást követé, fölülmult minden várakozást, mert a szenvedők javára 36,433 ft. 9 kr. gyült össze, mely összegből 35,000 ftot a következőleg osztottak ki:

A pestvárosi kenyéregylet részére	1000 ft.
A pestmegyei szükölködőknek gr. Keglevich Béla kezébe	1800 „
A torontálmegyei szükölködőknek gr. Bethlen József kezébe	4500 „
A temesmegyei szükölködőknek Damaszkin János kezébe	2800 „
Az aradmegyei szükölködőknek b. Simonyi Lajos kezébe	2000 „
A csanádmegyei szükölködőknek Návay Tamás kezébe	2000 „
A csongrádmegyei szükölködőknek gróf Károlyi Sándor kezébe . .	2000 „
A békésmegyei szükölködőknek b. Wenckheim Béla kezébe	2000 „
A biharmegyei szüköldőknek Tisza Kálmán kezébe	1000 „
A szabolcsmegyei szükölködőknek Kállay Emmánuel kezébe	1700 „
A hevesmegyei szükölködőknek gr. Szápáry Gyula kezébe	3400 „
A hajdukerületi szükölködőknek gróf Degenfeld Imre kezébe	1600 „
A nagy-kunsági szükölködőknek Kelemen Albert kezébe	2400 „
A kis-kunsági szükölködőknek b. Orczy Béla kezébe	2000 „
A jászsági szükölködőknek báró Orczy Béla kezébe	2000 „
A bácsmegyei szükölködőknek gr. Zichy Nep. János kezébe	1000 „
A borsodmegyei szükölködőknek b. Vay Lajos kezébe	1000 „
A zemplénmegyei szükölködőknek gróf Andrássy Gyula kezébe	800 „

A pesti bazar szép sikere, ohajtjuk, hogy a vidéki nagyobb városok hölgyeit is nemes versenyzésre költse fel. Csak kezdeményező kell, s meg vagyunk győződve, hogy a siker sehol sem fog elmaradni. Lelkes honleányokban hazánk minden része gazdag, s ha csak nehány szenvedő szükségét sikerülne is enyhiteniök, nemes fáradozásaikra a közelismerésen kivül hervadhatlan koszorut tüzne az öntudat, mely a jótettnek legszebb jutalma.

Egy kis megjegyzés az „Alföldi népbabonák" czimü gyüjteményre.

(Vége.)

Nem tudom, mennyiben foglalkozott Sz. A. ur a „magyar Mythologiával;" mutatványaiban nincs reá hivatkozás, meglehet, hogy majd gyüjteménye teljes kiadásában számolni fog kutfőiről, s igy még igen korán volna, azt szigoru itélet alá vonni. De jó szándékkal eleve is megjegyezhetjük, hogy az Ipolyi Mythologiájában kijelölt tud. alap mellőztével igen hiányos az ilyes foglalkozás. Ha már valamihez hozzáfogunk, legyen annak kezelése minél czélszerübb és sikeresebb. E jóakaró figyelmeztetéseknek talán még némi hasznát veheti Sz. A. ur; ha pedig fölösleges volna ez előleges óvakodás, annál jobb. De ha balértelemre adott okot, saját magának tulajdonithatja. Ugyanis olykor egyes elejtett szavak is balhirbe hozzák az irót. Igy például Sz. A. ur mutatványának első szava azonnal ellene látszik tanusitni..

„A tudatlanság századaiban igen nagy befolyásu volt a népre s annak erkölcsi s szellemi életére a boszorkányság." — E mondat két első szavára is hosszu megjegyzést lehetne tenni. Főleg azt kérdezhetni amugy nyugodtan, melyek azok a *tudatlanság századai* sajátlag véve? Mert hogy a középkort szokás igy nevezni, azt tudjuk, és pedig kik amugy igen nagyából és nagyon is fölületesen tanulják a történelmet, azt az egész középkort, mely évezreden át annyi változáson megy át, egy huzomban mind a legvakitóbb sötétségbe sülyesztik, melynek ellentéteül aztán az uj kor persze, mint a tudományos felvilágosultság boldogitó kora tekintetik. Csakhogy az alapos tanulság már mindinkább szánakozólag hallja az effélét, minél nagyobb mérvben érzi ennek a szörnyen felvilágositott 19-ik századnak roppant boldogságát, s minél sürübben fejtetnek ki a sötét középkor *romjaiból* olyasféle művek az élénkülő tudományos buvárlat által, melyeknek csak kellő felfogásához is vajmi gyöngének mutatkozik az ujkor gőgös szelleme. De minderről az igaz való érdekében elfogulatlanul s részrehajlás nélkül itélve, s nem felületes átalánossággal hadonázva igen sok mondani való volna; tehát ezennel röviden csak annyit, hogy bizony a tudományos felfogás e tárgyról kissé máskép emeli ki szavát, legalább nem ugy sekély átalánosságban és határozatlan odavetéssel tolja azt valamely bizonytalan tova századok nyakába: hanem előadja a birtokában levő adatok nyomán, hogy legalább a megközelithető kutfők szerint ekkor és ekkor, itt és itt, ilyen vagy olyan mérvben nyilatkoztak e vagy amaz eszmék, balhiedelmek, e vagy ama szokások, e vagy ama néposztály körében. Mert ne higyje Sz. A. ur, hogy csak a szegény pór nép közt tenyészik a babona, ál- és tévhit, és mindez csak bizonyos tudatlan századokban. Ugyan mikor és hol nem volt tudatlanság, balhit és babona? — Eziránt az asztalmozgatás és szellemkopogtatás stb., mely mint tudva van, Amerikában irodalmi organumokkal is bir, elég tanuságot tesz napjainkban.

Tehát a komolyan tudományos kezelés ama régi jó szabályt követve: Bene docet, qui bene distinguit, — tartózkodik azon hanyag odatálalgatásától holmi zagyvaléknak, mi innen onnan s kitudja honnan amugy nyeglék módjára könnyen összeöntögethető az e nemü számos külföldi gyüjteményekből. Ha a tájat s kort nem határozzuk meg szabatosabban, hanem csak ugy „hol volt hol nem" „a mikor volt, akkor volt", modorban nagyolgatunk: akár egész köteteket állithatunk össze csakhamar, reáfogva, hogy „alföldi vagy felföldi babonák, vagy magyar népszokások" stb. Csakhogy biz igy, elhiheti a szives olvasó, az ily szedett-vedett zsákmánynak népünkre teritésével nem nagy szolgálatot teszünk a hazai népismének, sem átalán a tudománynak. A lelkiismeretes buvár hiteles számadásával igazolja adatait és módot nyujt a kétkedésnek az utánnyomozásra.

Ipolyi A. Magyar Mythologiája minderre elég tájékozásul s alapvetésül szolgált: ha az ujabb gyüjtők ennek ignorálásával lépnek ki: balul nyulnak a dologhoz. Ez pedig nem mutat haladásra; anachronismusnak vagy rákhaladásnak nevezhető ez inkább.

Ipolyi A. Magyar Mythologiájának, *Előszava* s *kutfőiről* való számolását, meg legalább a XIII. és XIV. fejezetét nagyon ajánlanám figyelmes átolvasgatásul, a hol a többi közt kimutatvák az eddigi törekvések, s egyszersmind szemintések is adatnak a még hátralevő teendőkre nézve, minők volnának egyebeken kivül tán — különösen a szóban forgó babonákat illetőleg — az ott érintett *boszorkánypörök* részletes gyüjteményeinek összeállitásai s kiadásai is, ugymint melyek több irányban hiteles kutfőül szolgálnának a tud. vizsgálódásnak. S ezek tennék alapját az e nemü további nyomozgatásnak.

Hogy e tekintetben egyebeken kivül a Magy. Myth. 416. lapján (l. 1. jegyz.) és 586. lapján emlitett Karcsai G. gyüjteménye is szolgálhatna némi adalékul: az ugyanott nyilvánitott megjegyzések látszanak tanusitni. Ugyanis a Magy. Mythologiában csak részleg felhasznált *Szegedi boszorkány*-pöröknek általam gondosan készült másolata, teljesen, ugy mint az másutt nem lehető, — a Palugyai Imre által (l. Magy. orsz. leirása II. köt.) közlöttek kiigazitásával is, — mindeddig birtokomban van, és a hazai tudományos akademiának, ha kiadási szándéka volna, (mintegy 5 ivre terjedne nyomtatásban) könnyen rendelkezésére is áll. Ugy vélem, hogy ilyes gyüjteménykék kiadásával a szaktudomány többet nyerne. — Regénybe öltött kidolgozásból tud ugyan már az olvasó-közönség is holmit a szegedi boszorkány-pörökről: de a dolog okmányaiból más tanulság is nyerhető.

Különös, hogy e pörök épen a „bölcsészi századot" sujtják nálunk a tudatlanság vádjával és különösen azon vidéket, melynek a történelmi adatok szerint már fényesebb multja is volt, mint jelene, még pedig a sötétnek nevezgetett korban! De ez is csak a fönnebb érintetteket igazolja, hogy az átalános jellemzések keveset vagy mitsem mondók. Minélfogva ujra meg ujra az alapos vizsgálódást és igazi tudományt sürgessük, roszalván a felületességet mindenütt, még a csekélyeseknek látszó tárgyakban is. Az igazság ügye megérdemli, hogy érette sokat fáradjunk és türjünk. Szabad legyen reménylenem, hogy e jószándéku sorok nem fognak félreértést szülni.

Karcsanyéki G. S.

Egyveleg.

— *(A gyémánt mint furó.)* A gyémánt legujabb időkben, mint kőfuró használtatik. Ehhez alkalmazása Leschott urak által megkisértetett. Ugyanis az ifj. Leschott egy alagut hajtásával az Apenninekben levén megbizva, munkája előrehaladását az ottani homokkő által nagyon gátolva látta, mely kő nem annyira keménysége, mint rugékonysága által daczolt a furással. Az öregebb Leschott, a ki egy genfi óragyárban volt alkalmazva, ezen akadály elháritására azon inditványt tette, hogy a közönséges vas- vagy aczél-furó helyett, a fekete gyémánt, mely közönségesen Braziliának Bahia tartományából hozatik és az órakövek köszörülésére használtatik, mint furóél alkalmaztassék, a mi megkisértetvén, azt eredményezte, hogy egy óra alatt a legkeményebb Mont-Blanc granitban $1^2/_{10}$ meternyi mély furólyuk $^{45}/_{1000}$ meter átmérővel furatott A közönséges furóeszközökkel ezen munkát két ember csak két nap alatt végezhette volna. Miután próbaképp összesen 25 meter furólyuk ezen gyémánthegyekkel ellátott furóval furatott, a gyémántok alig látszottak elkopva. A gyémántok értéke, mikor az üres hengeralaku furóra, vagyis ennek végére illesztetnek, 135 frank, tökéletes lekoptatásuk után értékük 100 frankra száll. A bányászat és vasut vagy másféle alagutaknál ezen uj találmány, ha ugyan gyakorlati alkalmazása czélszerünek találtatik, nagy munka-gyorsitást idézhet elő.

— *(Az arany termelés mennyisége.)* Az egész ismert földön termelt aranynak mennyisége, Kalifornia aranytelepei felfedezése óta megnégyszereződött. 1846. évben termeltetett Amerikában — (Kalifornia kivételével, a hol akkor még nem ástak aranyat) — 32,800,000 dollár; Oroszországban 18,000,000 dollár; Európa többi részeiben 6,600,000 dollár; Ázsia, Afrika stb. 4,600,000 dollár. Összesen: 62,000,000 dollár. — 1862-ben pedig Amerikában (Kalifornia 70 millió) 144,000,000 dollár; Oroszországban 22,000,000 dollár; Európa többi részeiben 6,800,000 dollár; Azsia és Afrikában 5,775,000 dollár; Ausztráliában (Uj-Seelanddal) 93,000,000 dollár. Összesen 271,575,000 dollár. Ezen összeg 580 millió a. ért. forintot képvisel.

** *(Vasut a jég hátán,)* A *Missisippin* át a mult hóban a teherszállitást a jégre rakott sineken eszközölték, s a gőzmozdony minden baleset nélkül robogott a hatalmas folyam jégburkolatán keresztül.

26-ik szám. Tizenegyedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, junius 26-án 1864.

Előfizetési föltételek 1864-dik évre :
a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt** : Egész évre 10 ft Fél évre 5 ft. **Csupán Vasárnapi Ujság** : Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok** : Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonságokat** illetőleg, 1863. november 1-től kezdve : Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetmények elfogad, **Hamburg** és **Altonában : Haasenstein** és **Vogler**. — **M. Frankfurtban : Otto Mollien** és **Jaeger** könyvkereskedése; **Bécsben : Oppelik Alajos**, — és **Pesten : a kertész-gazdászati ügynökség is**. Józseftér, 14. sz. a. Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Dobozy Károly.

Egyike a magyar uri rend azon csekély számu tagjainak, kiket a müvészet szerelme dusgazdagságból irgalom-kenyérre juttat, kiknek mindent-áldozó lelkesültségeért a világ azzal fizet, hogy egykori nagyságuk romjaitól még életökben elfordul és megfeledkezik. Valóságos áldozata nemzeti zenénk ügyének, melynek elhunyt bajnokait, fájdalommal jegyezzük meg, rendszerint vértanui szenvedés, nyomor, kétségbeesés és örültség dönté sirjaikba.

Született 1817. apr, 22. Eperjesen, Kis-Szánthói Dobozy Lajos ezredes és Lucskai Bánó Borbála szüleitől. A családi terjedelmes birtok Vajdán, Nyüveden és Pelbárthidán levén, az egyetlen figyermek első gyermekkorát ezen ősi jószágokon tölté. Zenészethez való hajlamát és tehetségét alig 5—6 éves korában elárulta. Atyja, ugyanis, kedvelvén a jó magyar zenét, egy 10—12 tagból álló czigánybandát tartott állandóan maga körül, mely a környéken hires volt. A kis gyermek hegedüt vétetett magának, egyik czigányzenész utasitása mellett játszani tanult, s rövid idő alatt meglepő ügyességre tett szert. A harmadik gymnáziumi osztály tanulmányainak végzésére a debreczeni ref. iskolába vitetett, hol egész a physikáig (8. gymn. osztály) tanult. Ez idő alatt a hangjegyek ismeretében magán-zenetanitó oktatta, miközben az igazi magyaros fogásokat Boka Károlytól s a hires öreg Boka Andrástól növekvő lelkesültséggel tanulgatta. Majd 1834-ben Pestre került, hol nevelője felügyelete alatt az egyetemet látogatta. Azonban tudós tanárainak előadásainál hatalmasabban érdeklették őt az ottani jó zenekarok és hangmüvészek, kiknek szorgalmas hallgatása a zenészet iránt táplált szenvedélyét az elragadtatásig fokozta. Magán-zenemestert fogadott s egyszersmind vágyat nyert a zene elméleti részének s a hangszerzés tudományának rendszeres tanulására, mi czélból első vezetője Albrechtsberger „General-Bass"-ja volt. Atyja azonban ugy vélekedett, hogy az ifjut tévutra sodorta a pesti élet, annálfogva meghagyta neki, hogy szenvedélyével felhagyván, jöjön vissza Debreczenbe s ott hallgassa a jogot. A különben szelid és csendes természetü ifju mindazáltal tovább is a fővárosban maradt, hol költséges életmódot folytatván, ennek következménye lön, hogy az atyai szigor 1840-ben nyilvánosan „vesztegetőnek" nyilatkoztatta.

Az atya és fiu között kifejlett feszültség még az előbbinek életében (1841.) megszünt ugyan, de a müvész ifjuból sem ügyvéd,

DOBOZY KÁROLY.

sem gazda, (mint utóbb atyja ohajtá), nem vált.

Miután atyja 1842-ben meghalt, a fiu egész szellemi és vagyoni erejét müvészi szenvedélyének kielégitésére fordità. Tehetséges czigányzenészekből bandát szervezett, tanitott és tartott saját erszényéből, melylyel több hazai város (leginkább mégis Debreczen) közönsége előtt müvészi előadásokat rendezett. A siker dicsősége által fölbátorittatván, 1846. jan. 10. Bécsbe viteté társulatát, hol „varázshegedüjével" egy féléven át „növekvő elragadtatásban és lelkesültségben" tartá hallgatóit. (Öst. Morgenbl. 1846. 38. sz. Die Gegenwart. 1846. 97. sz.) Ezen időszak Liszt Ferencz elismerését és barátságát szerzé meg számára — Bécsből, Prágán át, Berlinbe vezette (jun. 18.) diszes magyar öltönynyel ellátott bandáját, hol rendesen 4—6 ezer fönyi lelkes közönség előtt hallatta nemzeti dalait. (Nachricht v. Staats. 1846, 143. sz.) IV. Vilmos Frigyes király udvarában is nagy tetszéssel játszott. Azután Hamburgba, (jul. 12.—31. Hamb. Freischütz. 1846. 30. sz.) Kielbe, Bremába, (aug 16.—26. miközben aug. 18-án a szász király előtt hegedült), Gröningenbe (Gronin. Courant. 1846. 70. sz.) és Amsterdamba (sept. 4.—24.) utazott, utjában, mely egyszersmind a magyar zene diadalutja volt, naturalista zenészeivel mindenütt bámulatra ragadá hallgatóit. Majd Leydenen át, (itt sept. 26.) Haagba vándorolt, hol II. Vilmos hollandi király udvari estélyén két izben (sept. 29. és 30.) szerepelt. Innen Rotterdamon (okt. 1.—4.) és Antwerpen keresztül Brüsszelbe ment, hol a „Theatre de Vaudevilleben" huzamosb ideig nagy tetszés közben hangversenyezett. (L'Entr'acte du Vaudev. 1846. okt. 15. és köv. sz.) Végre nov. 11-én Párisba jutott a fiatal müvész, hol a következő évre is maradt s a boulevardon levő B.-Nouvelle szinház deszkáin játszott. (L'Entr'Act. 1847. jan. 15. sz.) Magyarországba visszakerülvén, 1847. okt. 27.), elsöben a pesti német és nemzeti szinházban lépett fel, aztán pedig (nov.—dec.) a hazában müvészi körutra indult, miközben Miskolczot, Egert, Debreczent, Nagyváradot stb. érinté. Ezen időszak volt müvészi életének java, fénykora.

Azután folytonos csalódások és csapások sujták. 1848. szept. 21-én Debreczenben házasságra lépett Zsebök Máriával, egy orvostudor leányával. E szövetségen nem volt

az ég áldása, s miután lelki rokonszenv hihetőleg kezdetben sem szolgált alapjául, pár év multával (1851. febr.) törvényes uton felbontatott. A nagy adóssággal terhelt, s már 1850. előtt csőd alá jutott ősi jószág utoljára egészen eladatott s értéke felemésztetett. Az 1856. évben az egykori földesurból már csak szegény karmester lett, kinek olthatatlan müvészi szenvedélyén, lángeszén és törhetetlen reménységén kivül a multból semmije sem maradt. Ekkor elhagyta Pestet, hol 1853. óta állandó lakása volt, s felváltva Makón, H.-M.-Vásárhelyen és Battonyán tartózkodott. Karmesteri szerény fizetéséből és silányul dijazott zeneműveinek kiadásából élt. — Ajándékot elfogadni büszkesége tiltá, s leghivebb barátaitól is csak olykorolykor engedé magát a nélkülözhetlen segélyadásban részesittetni. Végre 1859. okt. meghivás folytán ismét Makóra jött, hol azonban aranyeres és tüdővészes bajai nem sokára ágyba nyomták, melyből nem kelt fel többé. A betegség kinaihoz a legnagyobb szegénység csapása járult. A következő évben végre (1860. febr. 19.) befejeződött a viszontagságos élet. A bajok, mik ellen erős lelke diadalmasan küzdött, megtörték a gyönge testet. Hamvai a makói ref. ó-temetőben nyugszanak, jeltelenül.

Dobozy első zeneművét 1838-ban irta. Hátramaradt iratai közt összesen mintegy 41 hangszerzeménynek akadtam nyomára, miknek nagyobb része még kiadatlan. Müveinek kiváló becse és főjelleme az eredetiségben és a valódi magyar érzés hü kinyomatában fekszik. Szénffy, Nyizsnyay és Simonffy zeneszerzőkkel, gr. Fáy-val, a nagy zenetudóssal, többé-kevésbbé meghitt levelezésben és baráti viszonyban állott. Ez utolsó egészen el volt bájolva dalai által, s őt tartá „ első kompozitornak Magyarországon.“ — „Csak küldje frissen,“ igy irt hozzá 1856-ban, a maga heves modorában, „hadd játszszam és csókoljam össze darabjait . . . Eredetit csak Dobozy szülhet, az uj sarjadék korcs.“ stb. Rajtunk áll, mennyiben adjunk igazat a dicsőült grófi itéletének; mindenesetre óhajtandó, hogy a kiadatlan müvek napvilágot lássanak, s a különben reájok várakozható végmegsemmisüléstől a nemzet számára megmentessenek; mire nézve az elhunytnak Biharban lakó vérszerinti örököseitől várunk minél előbb határozott lépéseket.

Ennyi az, mit a korán elenyészett jeles zeneszerző életrajzából, a legbiztosabb kút fők nyomán, közölni jónak láttunk. Fogadja a magyar közönség e töredékes jegyzeteket ugy, mint azon tisztelet és szeretet jelét, melylyel az elhunyt emlékéhez jó barátai bánatos szivvel áldoznak.

Szeremlei Samu.

Borozó társaim között.

Bujdosóra a kancsót barátim!
Fut az idő! talán nem sokára
Nyergelnünk kell, s egy szál ingben ülünk
Szent Mihálynak fekete lovára.
Bús lovaglás! hogy is gondoltam rá!
Eh, félre gond! kaczagjunk helyette!
Vigan, vigan! hisz a halál síri
Nyoszolyánkat még meg nem vetette.

Az ekevas minap szántás közben
Egy halottnak tetemét kihányta,
S csontjaival az ostoros fiu
A kóborló ebet hajigálta.
E sors várhat czimborák, reánk is!
De, félre gond! kaczagjunk helyette!
Vigan, vigan! hisz a halál síri
Nyoszolyánkat még meg nem vetette.

Kitúrt csontunk porát egykoron a
Dalló fecske sárfészkébe gyurja,
S az unoka, kunyhónk eszterhaja
Alól saját ős: pját leszurja.

Hah bohó kép! de tán való lehet!
Eh, félre gond! kaczagjunk helyette!
Vigan, vigan! hisz a halál síri
Nyoszolyánkat még meg nem vetette.

Ördög pokol! az sem lehetlen hogy :
Sárrá válva, majd a fazekasnak
Korongján rosz fazék lesz belőlünk,
S ha széttörünk, még meg is — drótoznak.
Hah bohó sors, bohó feltámadás!
De, félre gond! kaczagjunk helyette!
Vigan, vigan! hisz a halál síri
Nyoszolyánkat még meg nem vetette.

Ha csakugyan a korongra jutnánk,
Legalább hát boros kancsó váljon
Porunkból majd, s édes tüzes borral
Szinig telve kézről kézre járjon!
Hah vidám sors, vidám feltám dás!
El a gonddal! kaczagjunk helyette!
Vigan, vigan! hisz a halál síri
Nyoszolyánkat még meg nem vetette.

Szemere Miklós.

A nevelés köréből.

(Vége.)

III.

Gondolkozni tanitás.

Előbbi értekezéseinkben a különféle módokról szólottunk, melyek által a gyermekek ismereteket szerezhetnek, s megkisérlettük kimutatni s bebizonyitani azt, hogy ez a gyermekkorban 9—10 évig ne pedáns tanórák, hanem szabad, önkéntes szellemi felfogás utján történjék, sőt még az érettebb korban is az lesz a legczélhozvezetőbb mód, mely e kettő közt az arany középuton halad.

Eddig azonban csak a *befogadásról*, a szellem felfogásáról szólottunk. De az elfogadás csak annyiban hasznos, a mennyiben eszközöket nyujt a *teremtéshez*. A lélek teremtő erejét pedig *gondolkozásnak* nevezzük. Minden könyvnélkülözés, minden ismeret ennélfogva haszontalan, ha a *gondolkozás* meg nem testesiti, s az életre nem alkalmazza azokat.

E tagadhatlan igazságot tekintve, már azt gondolhatnók, hogy minden nevelő azt tartja legsürgősb teendőjének, hogy növendékét gondolkozni tanitsa. — Koránsem! „Megjö az magától is“ hangzik a felelet. Kétségkivül segit a természet is igy-amugy a gyermeknevelésben, de mennyivel szebben, tökéletesebben fejlődnének ki annak tehetségei, ha ez a szülők s nevelők közreműködésével történnék! Állani és járni szintén megtanul a gyermek magától, oktatás nélkül is, még sem kiméljük a fáradságot, hogy ebben segédkezet nyujtsunk neki. Legnemesebb erőnk pedig, mely leginkább megkülönböztet bennünket az állatoktól, a gondolkozó erő, rendesen oly kevés figyelemben részesül a szülők részéről, hogy egészen feleslegesnek is tartják, annak fejlesztéséről gondolkodni. Igenis; sőt sokan bámulva tekintenek fel e szavakra és egész naivitással kérdik : „Gondolkozni tanitani? Hogy lehet az? Mikép kellene azt tenni?“ — Mielőtt a „hogyan“ és „mikép“-re mennénk át, kisértsük meg a gondolkozni tanitás fontosságát az ifjui korra nézve bebizonyitani.

Régi igazság, hogy ha az ember valamit tudni akar, azt előbb meg kell tanulnia; — mégis e szabály alól sokan a gondolkozást illetőleg kivételt akarnak tenni. Az ellenvetés ez : „Az természeti tulajdon ; a gyermek, kitől a természet az élénk észt megtagadta, bármi sok tanulás mellett sem fog annyira menni, mint a ki magára hagyatik ugyan, de a természettől kitünőbb lelki tehetségekkel ruháztatott fel “

Legyen! Itt ugyanazon eset áll, a mi egyik vagy másik müvészetnél tapasztalható. Egy vadon felnőtt gyermek, kiben a festészetre való hajlam megvan, bizonyára többet fog felmutathatni, mint egy másik, ki vele született tehetség nélkül évekig oktattatik abban. — De ezzel még semmi sincs mondva! Senki sem fogja tagadni, hogy ez utóbbi a tanórák által mégis nagyobb előhaladást tett, mint ha épen semmit sem tanult volna, s ép oly elvitázhatlan az is, hogy az elsőnek müvei iskolázás által még jelentékenyebbek lettek volna, mint igy parlagon hagyatva! Mind a két esetben tehát, akár van tehetség, akár nincs, a tanitás hasznosnak bizonyul be.

Épen igy áll a dolog a gondolkozást tekintve. Észszerü vezetés és irányadás által a gyermek, akár van a természettől eleven lélekkel felruházva, akár nincs, csak nyerni fog. Talán szükségtelen is emlitenünk, hogy a gondolkozást már az ifjukorban kell gyakoroltatni, ha azt akarjuk, hogy későbbi éveiben ura lehessen gondola ainak. A fát addig kell egyenesitgetni, mig fiatal és hajlékony, mert később már nem lehet; igy az emberi agyat addig kell önálló munkásséghoz szoktatni, mig tökéletes kifejlődését el nem érte, azaz a huszadik évig.

De nem mondunk-e itt ellent magunknak? Első czikkünkben azt mondottuk, hogy az agy a 7-ik év előtt semmi megerőltetést se szenvedjen! Jól megértsük egymást : *megerőltetésről* szólunk. Szabályozott, rendes tanóráktól a gyermek szellemét meg kell kimélnünk, de a gondolkozást soha sem le het eléggé korán gyakorolni. Az első mód : *kényszer*, a gyermeknek törvénye a *kell*; az utóbbi a léleknek önkéntes szabad működése. Az első mód hasonló a fiatal lóra halmozott nagy teherhez; korán megerőltetve a ló gyenge és béna lesz. A gyermeknek gondolkozása pedig hasonló a csikó vidám ficzkándozásaihoz, mely ez által csak izmait erősiti s a jövendő terhekhez testét megedzi és erősiti.

Mily hasznos pedig a gondolkozás az életre nézve röviden már emlitettük; lássuk azt nehány szóval még közelebbről.

Minthogy az emberi életben soha csak két pillanat sem hasonló egymáshoz, és a viszonyok, körülmények perczenkint változnak : ugyanazért az ember maga miheztartását sem lehet bizonyos megállapitott formákhoz kötni, hanem minden egyes esetben a gondolkozási erő, a feltalálási képesség határozza meg azt. A lélekjelenlét, a körülményekhez képest a hirtelen helyes és biztos elhatározás mindig a józan ész dolga leend ; és minden ismeret holt és haszontalan, ha ez hiányzik.

A gondolkozás fontosságát, s ennek az ifju korbani gyakoroltatásának szükségességét, ugy hiszszük, eléggé szem elé állitottuk. Kisértsük meg most arra a kérdésre megfelelni : mikép kell gondolkozni tanitani?

Mindenekelőtt, kerüljük a mennyire lehet, a lelketlen könyvnélkülözést; ez mindig a gondolkozási erő hátrányára van; igaz hogy bizonyos mértékben ez is szükséges az érettebb ifjui években ; s az agy ezen két tevékenysége közt a helyes középutat megtartani, ez egy jó tanitónak, jó iskolának, feladata. — Sajnos, hogy e követelmény ritkán teljesittetik, sőt sokszor szándékosan is mellőztetik. A gyermek fejét — igen gyakran — mindenféle tárgygyal tele tömik, melyeket az utoljára nem is használhat. E tekintetben az elemi népiskolákban a vallástanitás áll legelöl. A gyermekekkel betanittatják könyvélkül az egész katekismust, temérdek szentirási helyeket, s majdnem az egész énekes könyvet, s legfőlebb is egy elavult theologus mondhatja, hogy ez a gyermekek lelki üdve tekintetéből szükséges! — Tulajdonképen pedig azért van, mert néhol

35-ik szám. Tizenegyedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, augusztus 28-án 1864.

Előfizetési föltételek 1864-dik évre :

a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt** : Egész évre 10 ft Fél évre 5 ft. **Csupán Vasárnapi Ujság** : Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok** : Egész évre 6 ft Fél évre 3 ft.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat** illetőleg, 1863. november 1-től kezdve : Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetmények elfogad, **Hamburg és Altonában : Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban : Otto Mollien és Jaeger** könyvkereskedése; **Bécsben : Oppelik Alajos, — és Pesten : a kertész-gazdászati ügynökség is**. Józseftér, 14. sz. a. Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Márton István.

(1760—1831.)

Minap emlitettük, hogy aug. 14-én állitották fel a pápai ref. főiskolában Márton István emlékszobrát. A hazai nevelés ezen reformáló hősét és a pápai ref. főiskola ujraalkotóját tiszteljük mándi *Márton Istvánban*, kinek a „közjóra világoló“ életét és eredménydús tevékenységét szándékozunk röviden megismertetni.

Márton István 1760. nov. 23-án Iszka-Szent-Györgyön, (Veszprémmegyében) született, a hol atyja lelkész volt. Ez pedig — Rudolf király alatt nemességre emelt család ivadéka — Szatmármegye Mánd helységéből származott át dunántulra.

Nyilvános tanulói pályáját 14 éves korában kezdé Szentkirály-Szabadján, az akkor ott fönnáló grammatikai iskolában. A dunántuli ref. egyh. kerületnek ez idő szerint nem levén felsőbb iskolája, Mártont 1774-ben szülői Kecskemétre vitték az ott virágzó gymnaziumba. Az itt töltött négy évnek köszönheté a latin nyelvben s a római klasszikusokban szerzett széles és alapos ismeretét. Elvégezvén a gymnaziumi tanfolyamot, 18 éves korában a bölcsészeti és theologiai pályára Debreczenbe ment, a hol akkor a bölcsészetet dr. Hatvani, s a történetet Sinai tanitották. Márton a Hatvani által tanitott gyakorlati philosophia mellett magánóráiban Wolf bölcsészeti müveit tanulmányozta, s a gazdag könyvtár tudományos kincseit hangyaszorgalommal törekedett megismerni. — Ez idő szerint kellemetlen meghasonlás fejlett ki Debreczenben a tanuló ifjuság és tanári kar között, a tanulók segélyezése tárgyában, minek az lett egyik következménye, hogy Márton még mielőtt a seniorságra eljuthatott volna, Nánásra ment tanitóságra. Itt tanulta meg magán szorgalommal a német nyelvet. — A vezetése alatt levő tanitókat gyámolitotta, a felsőbb, már latin nyelvet tanuló osztályokat maga tanitotta, s az iskola vezetésében és tanitásában oly kitünő sikert mutatott fel, hogy a derék hajduváros a rendes két év eltelte után még egy évig nem ereszté el. Végre a nevelési téren szerzett gyakorlati ismeretekkel gazdagodva, 1789-ben búcsut vön a tanitóságtól, s jövedelméből megtakaritott pénzecskéjével még azon év julius havában külföldre utazott. Bécsből Drezdát, Lipcsét és Jenát meglátogatva, Göttingában állapodott meg. A lelkészi pályára készülvén, majdnem kizárólag a theologiai tudományokkal foglalkozott.

A tanórákon kivül levő idejét majdnem egészen a könyvek vették igénybe. Uj világ tárult fel fogékony lelke előtt. Folytonos tanulmányokban eltöltött tizennégy havi távollét után a szülői házhoz tért vissza, a hol már csak künn-tartózkodása alatt özvegygyé lett édes anyja ölelő karjai fogadták. Édes anyja köréből Hódmező-Vásárhelyre szándékozott menni, hogy a csendes lelkészi hivatalba lépjen, midőn a gondviselés más munkatérre szólitá alkotó szellemét. A pápai egyházközség, gymnaziumába tanárul hivta meg.

MÁRTON ISTVÁN.

A pápai iskola nem igen különbözött az idő szerint több faluban található grammatikai iskoláktól, midőn 1790-ben az elözött évben tüz által sokat szenvedett gyülekezet Mártont tanárául hivta, s a 30 éves, sok oldalu készültségü, tetterős férfi még azon év deczemberében elfoglalá helyét. A meghiváskor Mártonban az a gondolat született meg s az a szándék vezette Pápára, hogy ott nemcsak az iskola régi fényét kellene visszaállitani, „*hanem a nyugati ref. magyarságnak, a dunántuli kerületnek, egy a debreczeni és pataki iskolához hasonló főiskolát kellene teremteni.*“

Márton, mihelyt átvette az iskola igazgatását, mindenekelőtt buzgó pártfogókat igyekezett az iskola számára szerezni, a közelben és távolban személyes megkeresés és levelezés által. Kifürkészte e czélra az összeköttetéseknek, a buzditásnak és segélykérésnek mindennemü kigondolható tisztességes módjait. — E buzgó fáradozások eredménye lőn, hogy az egyháztanács már az 1793-dik év elején hozzá fogott az iskola fölépitéséhez és már az 1794 év végén a két emeletes iskola-épületben szállásolgatta be Márton felszaporodott növendékeit. Pár év mulva 1795-ben a papnövelde is megnyilott 3 évi tanfolyammal s az 1797. jun. 13-án Tatában tartott egyh. kerületi gyülés a pápai tanintézetet „kerületi anya-iskolául“ ismerte el.

Küzdelmeiben a vaserélyü Mártonnak az iskola-alkotásban hü osztálytársa volt a kitünően tapintatos egyházi férfi, Tóth Ferencz, akkor már pápai theol. tanár. És kettőjük buzgó fáradozásának sikere lőn, hogy 1804-ben a négy ref. egyházkerületnek Pesten tanácskozó képviselői, a pápai főiskolát a négy superintendentiában levő

többi főiskoláknak, jelesen a patakinak és debreczeninek velük egyenlő testvéreül ismerték el. Ekkép a mi 1790-ben még csak egy ihletett férfi lelkesedésében élő álom volt, a kitartó erély és közjóakarat valósággá érlelte!

A közbuzgalom fölépitette az iskola *falait*, de magát az intézetet, Márton szervező szelleme, a zsufolásig megtölt teremben tanitó Márton emelte fel kathedrájából, innét rázta fel a közrészvétet is. Testestől, lelkestől praktikus tanár volt. — A Pápára érkeztekor három tanitóval ellátott három osztály csakhamar 6 osztályra nőtt. Ekkor rendezte a tanfolyamot. Négy éves elemi iskolát állitott; erre következett a 6 évi gymnazium. A gymnaziumot az igazgató vezette és rendezte, a mely tisztet 1790—1810-ig maga Márton viselte. A gymnáziumra következett az 1795-ben megnyilott theologiai, előbb 3, később 4 évi tanfolyam, a melynek első két évében a bölcsészeti tudományok tanittattak. — Rendes tanárok hiányában sok ideig Márton a szó teljes értelmében maga volt minden mindenekben. 1795. kezdte meg előadásait a Kant által megkezdett philosophiai irányban, magyar nyelven. Apáczai Csere óta Márton volt az első, ki a bölcsészetet iskolai kathedrából magyar nyelven szólaltatta meg, és tanitotta mindaddig, mig az 1815. egyh. kerületi gyülés határozata folytán ismét latinul kénytelenittetett előadni.

Halmozott tanórái mellett gondosan ügyelt a növendékeknek a tanórákon kivüli magaviseletére is. Gyakran meglátogatta lakszobáikat és étkezésüket, (főleg midőn már „köztartást“, convictust is állittatott), szemmel tartotta ruházatukat. A legapróbb részletek sem kerülték ki figyelmét. A fiatal emberben sem a fényűzést és czifrálkodást, sem az önelhanyagolást és piszkosságot ki nem állhatta, a fiatalságnak mind e két gyakori gyengeségét, szenvedélyét igyekezett pusztitani, a szobában talált legkisebb rendetlenség vagy egy tisztitatlan csizma, avagy egy fésületlen fő ép ugy nem bujhatott el szeme elől, mint egy fényes pityke a dolmányon, vagy egy fitos orru csizma. A rendtartásban való szigora mellett is tanitványai mindig bálványozták, mert tudták, hogy igazságos és szerető szivü ember.

Mint praktikus tanitó, a kéziratokat igyekezett nyomatott kézi könyvekkel vál tani fel, még oly tantárgyakban is, a melyeket nem maga tanitott. Igy adta ki a következő munkákat : 1) *Langii Colloquia Imitationibus hungaricis, lexico latino-hungarico brevique Grammatica adornata. Jaurini* 1792. 2) *Rudimenta vagyis deák nyelv első kezdete.* 3) *Phaedrus meséi magyar példákkal*, nyelvtani, szónoklati s költészeti szabályokkal Győr. 1773. 4) *A német nyelv első kezdete. 5) A görög nyelv első kezdete. 1795.* Ez az első magyar nyelven irt görög nyelvtan irodalmunkban. 6) *Magyar ABC.* 1817. Továbbá Scheller után *szónoklattant*, Kiesewetter után *logikát*, Weidler szerint *tiszta mértant* dolgozott.

De legnagyobb, az egész országot átjáró hatást gyakorolt Márton philosophiai tanitásaival és dolgozataival. 1795-ben a Kant által megalapitott „kritika philosophiát„ kezdé tanitani, e téren irott müveiben Krug munkáit használva hozzá forrásul. Márton előadásainak első hatása megdöbbenté a régi nézetek hiveit, s erős visszahatást támasztott.

Az irodalomban és gyüléstermekben vivott harczban nem csupán az uj tanok, hanem hirdetőjüknek személyisége is, söt maga azon tanintézet is megtámadtatott, a mely az „egyházra veszélyes elvek terjesztésének fészkeül“ tekintetett. Az irodalomban legerősebb ellenfele volt a „Rostálgatásokban“ Kant bölcsészete s különösen Márton erkölcstana ellen névtelenül fellépett Budai Ferencz és Rozgonyi.

De épen e küzdelem annyira fokozta az iskola iránti érdeklődést, hogy az ország minden részéből vándorolt az uj nemzedék Pápára (még olyanok is számosan, kik másutt már bevégezék iskoláikat) mint az uj világosság tüzhelyéhez. Lassankint a m. vásárhelyi, a pataki, majd a debreczeni főiskolákba is behatolt a Kant féle bölcsészet, s alig egy ivadék nyomán majd az egész magyar ref. egyház papsága e bölcsészet s a befolyása alatt keletkezett theologia iskolájának növendéke volt.

Mártonnak apróbb, s leginkább polemikus iratain kivül e következő nevezetesebb bölcsészeti és theologiai dolgozatait ismerjük :

1. *Keresztyén theol. morál vagyis erkölcstudomány.* Hallgatói számára kiadta M. I. 1796. Ehhez van mellékelve a prot. ker. confessiokon levő ifjuság számára készitendő katechismusok kritikája.

2. *Ker. moralis kis katechismus.* A Helv. vallástétellel megegyezőleg, a magányos olvasóknak számokra. Bécs, 1817.

3. 1820-ban jelent meg a már korábban kidolgozott bölcsészet rendszerének első kötete, s egyszersmind első része e czimmel „*Systema Philosophiae criticae.* In compendium redegit, latine interpretatus est ac edidit St. Márton. I. Th. Philosophiam fundamentalem, logicam, metaphysicam, et aestheticam in se complectens, Viennae.

4. 1822-ben akará kiadni bölcsészetének második részét : „*Systematis Philosophiae in compendium redacta pars altera.* Philosophiam complectens.“ Azonban kiadását az akkori bécsi censura megtiltotta.

Hasonlóul kéziratban maradtak fönn, az 5. „*Compendium historiae philosophiae*“ és a 6. „*Paedagogica scholastica,*“ melyben különösen Pestalozzi nevelés és tanitás-elvét ajánlá az alkalmazásra.

Magán házi életéről nem sokat mondhatunk, az ő küzdtere teljesen az iskola volt. Házi körében csendes, s épen ezért boldog családi életet élt. 1791-ben megnősült, s házas életét tiz gyermekkel áldá meg az Isten. Azonban a tiz közül csak három élheté tul a jó apát és gondos nevelőt Gyermekei mellett még mások gyermekeit is magához vette nevelés és tanitás végett, saját háza is egész nevelőintézet volt. Mikor az iskolában elvégezte a tanitást, haza ment tanitani, és tanulni. Egész élete ebben folyt le, és ő nem is akart máskép élni és egyebet tenni, mint a pápai iskolában tanitani. 1795-ben pappá szenteltette föl magát, s a tanárság mellett segéd, vagy is helyesebben „második“ lelkész volt a pápai gyülekezetnél. 1814-ben Torkos superintendens halálával az egyház rendes lelkészévé választotta, de nem fogadta el. Az egyházkerületben mint a consistorium rendes ülnöke minden gyülésen hü képviselője volt az iskola érdekeinek. 1823-ban Rozgonyi József tanár halálával a s. pataki bölcsészeti tanszékre hivatott meg. De a legszivesebb meghivások és megtiszteltetések daczára sem tudta Pápát elhagyni, s megilletődve mondá barátainak : „*itt léptem föl a világ elé, itt akarok le is rogyni.*“

Életéből egy csoport adoma származott a dévaj ifjuság ajkairól, a melyek sokszor ellenkező vonásokat tüntetnek föl az öreg ur jelleméből. Egyik a pedansságig szigoru rend emberét, másik a tréfás, eleven kedélyü öreget örökiti, némely tanitványai az ujabbkori világosodás, és mindeu tekintetben való előhaladás és előre vivés bajnokát, a nevelés reformatorát dicsérik benne, mások az elavult multnak, a külségekben is szögletes, vaskalapos hősét emlegetik. Igy beszélik róla, hogy a folytonosan ázsiai nyerseségünk ellen küzködő Márton a leczkén elalvó vagy helytelenkedő diákjának hamar a fejéhez hajitá a bibliát, mondván : „illendően viselje kend magát.“ Ha valamelyik ficzkó bozontos nagy hajjal talált elébe kerülni, rögtön megragadta az üstökét, s egy darabon legalább maga lenyiszálta a haját, hogy a többit is kénytelen legyen apróra nyiretni, ekkép vélvén biztositani, hogy az urfi tisztán fogja a fejét tartani. — Ha nyalka hegyes orru csizmát látott, könnyen megtette, hogy a delinquenssel azonnal küszöbre tetette a lábát, s egy baltával levágta csizmájának felkunkorodó hegyét, nem mintha az uj divatot üldözte volna, de mert a hegyes orru fitos csizmában a betyárságot látta symbolizálva. — A házához növelésbe és javitóba adott urfiknak mihelyt iskolából hazamentek, piros strimpflit, csatos czipőt, térdig érő német plundrát kellett huzniok, ekkép biztositván magát, hogy nem fognak elszökni lapdázni, nehogy az utczán mindenféle csufságokkal hajigálják meg őket, hanem ember szeme elől elbujva, tanulni fognak. — Száz ily érdekes adoma rajzolja Márton tanári sajátságait.

Nagyon mértékletes életü volt, s annak következtében roppant munkássága mellett is oly egészséges, hogy nem emlékezett reá, miként betegsége miatt tanórákat kellett volna mulasztania. — Végre midőn már 40 évig tanárkodott, majdnem 71 éves korában, 1831. sept 21-dikén alig egy napi betegség után cholerában halt meg.

Péter király.

(Ballada.)

Künn a nehéz felhő szakad,
Villám ragyog, patak megárad.
Dübörg az ég, reszket a föld,
Ijedten fut minden vadállat.

Alszik Péter bibor-ágyán,
Keze mintha kardot szoritna.
Haja borzad, ajka reszket,
Arcza verejtékkel boritva.

Mennyezetes ágyát rázza,
Mintha kiáltani akarna.
S torkába vész mindenik szó,
Lankadtan hull le lázas karja.

Távol, bús, mély rengetegben,
Melybe olykor mennykövek ütnek —
Kaczagányos, zord férfiak
Fehér lovat áldoznak, sütnek.

S Vata fölkél, és szemében
A fellegek villámi égnek,
És megszólal és szavában
Feldörren mennyköve az égnek.

S a ki ott van — szemmel látja
A vak Vazult megsüketitve . . .
Haj! mint sikolt néma ajka! . . .
S esküsznek a mennybéli hitre.

Villan a táj, — csillog a kard!,
Dörg a felhő, — harsog az éljen.
És megcsendül a harczi kürt,
S szól a nagy erdő búsan, mélyen.

Most Péter fölugrik ágyán,
És néz — néz, mint éjféli lélek,
A ki látja — megrettenve
Fut, és a szobákban elszéled.

És a király visszafekszik,
S viradtig ott ébren néz, reszket.
Melyik a való, melyik az álom?
Nem tudja, mint egy eszétvesztett.

A vész megszünt, hajnal támadt,
S a sikon ott állt Vata serge.
Sápadtan ül lóra Péter,
Hiveit Vata széjjelverte.

33-ik szám Tizenegyedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, augusztus 14-én 1864.

☞ **Előfizetési föltételek 1864-dik évre :** ☜

a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt** : Egész évre 10 ft Fél évre 5 ft. **Csupán Vasárnapi Ujság** : Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok** : Egész évre 6 ft Fél évre 3 ft.

☞ Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat** illetőleg, 1863. november 1-től kezdve : Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetmények elfogad, **Hamburg és Altonában : Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban : Otto Mollien és Jaeger** könyvkereskedése; **Bécsben : Oppelik Alajos, — és Pesten : a kertész-gazdászati ügynökség is**. Józseftér, 14. sz. a. Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Mátyus István.

(1725 – 1795.)

Nehány nap mulva utnak indulnak „a magyar orvosok és természetvizsgálók," hogy Erdély vendégszerető városában, Marosvásárhelyen vándor gyülésöket megtartsák. Sokan készülnek ez utra a két magyar haza különböző vidékeiről s igen kedvező jelnek vehető, hogy a kölcsönös ismerkedési, eszmecserélési vágy mellett, a természettudományok iránti szeretet a legkülönbözőbb osztályok körében oly élénken nyilatkozik. Reméljük, hogy e gyülésről is nem sokára a legkedvezőbb eredményeket fogjuk közzétehetni. — Addig is felhasználjuk ez alkalmat, hogy az olvasóközönséget átalában, s a marosvásárhelyi gyülés tagjait különösen egy férfiu érdemeire figyelmeztessük, a ki méltán nevezhető egyik „első magyar orvosnak és természetvizsgálónak" (tudományos értelemben), s a ki igen mostoha körülmények között és a hazai nyelv fejletlen időszakában bátor uttörő volt azon a téren, melyen a mai nemzedék természetkedvelő tagjai ahhoz képest hasonlithatatlan könnyüséggel haladnak. Fölvett tárgyunk érdekét még neveli azon körülmény, hogy a buzgó természettudós, kinek emlékét e sorokban megujitjuk, épen azon helyen élte napjait s munkálódott, a mely épen napjainkban választatott természettudósaink gyülhelyévé, t. i. Marosvásárhelyen.

A férfiu, a kiről beszélünk, Mátyus István volt. Hogy érdemeit jobban méltányolhassuk, vissza kell mennünk gondolatunkkal a mult századig, s az ennek vége felé élt orvosok között megtaláljuk Küküllő és Marosszék akkori rendes megyei orvosát, Mátyus Istvánt. De mig a többiek nevét elsodrá az enyészet, addig Mátyus emlékét megőrzé egy, még napjainkban is becses nagy irodalmi müve, a magyar nyelven első „diätetika," melynek megirására akadályt nem ismerő hazafisága és kitartó tudomány-szeretete egyaránt ösztönzé. Lelke tüzével gyujtá ez áldozatot, s letevé azt a haza oltárára azon időben, II. József császár idejében, midőn a magyar nyelvnek oly sokan szerették volna meghúzni halálharangját.

A könyvnek, melyben lelki kincseit hagyta örökül nemzetének, egész terjedelmében következő czime van :

„*Ó és Uj Diaetetica*, az az : az életnek és egészségnek fentartására és gyámolgatására, Istentől adatott nevezetesebb Természeti eszközöknek a szerint való elszámlálása, a mint azokra reá kaptak, és eleitől fogva mind ez ideig vélek éltek az emberek. — Melyben *Hat darabokra* intézve sok ide tartozó régi szokásokkal s jeles történetekkel megvilágositotta s egyszersmind a Természetnek szentséges helyeire is a maga feleinek a jeget megtörte, ugy hogy részben e munka *Természet Históriája* gyanánt szolgálhasson, *Mátyus István* M. D. Ns. Küküllő és Marosszékből egyesült Vármegyének R. Physicusa." (Pozsony 1787—1795.)

MÁTYUS ISTVÁN.

E hosszu czim egyszersmind kimutatja némileg a nagy munka tartalmát s irányát. A munka folyamában olvassuk továbbá :

„Czélom az egész munkában, Feleimnek e részben lehető épitése volt. Melyre nézve a természet nyomdokain a józan okosságnak, és a cselekedetbeli történetek világánál mindenütt ugy igyekeztem járni, hogy mind a közönséges életnek könnyitésére, mind az elmének gyönyörködtetesére szolgálhassak."

Egy másik helyen igy szól :

„Hiszem, hogy olyan tudós emberek kezén is fog megfordulni ezen könyvem, kik örömest kivánnak a kutfejekre visszamenni, sőt tőlem, ezekben első magyar irótól minden jussal is megkivánják."

A terjedelmes mü tartalmának részletes előadása nem tartozik feladataink közé s elég legyen itt megemliteni, hogy a 212 nagy 8-adrétü ivre terjedő munka hat kötetből áll, melyeknek nyomatásához marosvásárhelyi lakából küldötte Mátyus István 1787-től 1795-ig Pozsonyba a tisztázott kéziratot.

Minden egyes kötet külön ajánlattal van ellátva s ma sem lesz érdektelen tudni azon lelkes Maecenások és honleányok neveit, kik akkori irodalmunk hiányát átlátván; nemes keblüleg gyámolitták a tudomány fáradhatlan bajnokát müve kiadhatásában.

Az I-sö kötetet ajánlotta szószerint : „N: M: R: Sz: B: Gr: Székí Teleki József Ur, Cs: Kir: Felség arany kulcsos hivének, a Természet Örvényei mélységeit bátran megvizsgáló ritka búvárának."

A II-dik kötetet : „M L: Báró és Gr: Hadadi Wesselényi Kata Rhédei Zsigmond Gr: Ur Özvegyének, hazája, felebarátja, és más sok ügyefogyottak javát munkálkodó kegyes Matrónának."

A IV-dik kötetet : „M: Gr: Királyfalvi Róth Johanna Urasszony, Gr: Széki Teleki József Ur kedves élete párjának.“

Az V. és VI-dik kötetet : „Tek: Fábián Zsuzsánna, nehai Tek: Nzetes Sándor János ur gyászos özvegyének.“

Az ide mellékelt arczkép Mátyus Istvánt 60 éves korában tünteti fel az akkor divatos viselettel. De bár fejét paróka fedé s idegen ruha takarta testét, keblében nemzete müvelödéséért buzgó sziv s erös akarat élt, melyet hálásan kell elismernünk napjainkban is.

Elmondott adataink csak vázlatosak, de nézetünk szerint nem volna hálátlan feladat, söt igen alkalomszerünek tartanók, ha Marosvásárhelyen valaki akadna, ki e férfiu érdemeit tüzetesen figyelmére méltatná.

Emlékfüzér Márton István szobrára.*)

I.

Rózsa-e vagy tövis a dicsőség utja?
Ám kérdezzék az önző kis lelkek.
Ki a nehéz pályát dicsőn végig futja :
Nyomdokain, szobrokat emelhet.
Hol a gyönge csügged, panaszkodik, fárad;
Bus jelenben, nem néz szebb jövőre :
A derék, csak enyhül tekinti az árnyat,
Égő vágygyal lép, küzd, tör előre.
S legyen tövis az ut, hol áthalad :
Letördeli: . . . csak a rózsa marad!

Eljön az esti szél, a hir dalos szele,
Mi csak akkor ébred, ha hül a lég.
Kinek lelke lánggal, erővel volt tele :
Akkor lesz nagy, ha szive már nem ég.
Eljön az esti szél, s a rózsalevelet
Elsodorja . . . ott meg fog állani :
Hol egy sir domborul a nemes sziv felett,
Ki tett mig élt : s most valók álmai.
S ne legyen bár e halmon semmi jel :
Koszoruját e hantra tüzi fel.

Előttünk a vágyak csillogó lidércze
A kincseken, a trónokon lépdel.
A törpe azt hiszi, hogy a világ nézze —
Gazdag vagyon, nagy hatalom, fény kell!
De az emlékezet nem igy jön utánnunk,
Sirhalomról, sirhalomra lép föl.
S a nagynak, kit talán mig élt meg se láttunk
Halhatlan hirt, nevet hoz az égből.
Igy őrzi meg a hű emlékezet,
Ki azért élt, halt, mit szépen kezdett.

A lélek nemcsak az anyagot élteti :
Magának is van saját élete.
S ám édesek a gond, s munka közt élvei
Ha egy-egy szép tettet bevégeze :
Gyönyörnél több — az üdv maga az érezet
Ha a világ elmuló varázsa
Nem fátyolozta be azt a szebb életet,
Mi erőt ád a halhatlanságra.
S mi a gyöngébb lelken hiu álom :
Uj ég derül a halhatlanságon.

Oh! ki ugy tekinti a lelket mint bányát,
S a gyémántért leszáll fenekére :
Kevés a dicsőség, mit kincs, s borostyán ád
Az örömhöz, mi e munka bére.
Látni az ifju sziv, a szépért mint lángol;
Ellesni a lélek gondolatit;
Örök oltártüzet gyujtani e lángból;
Nevelni a szent ügy bajnokait . . .
Szép hivatás! mit a ki betölthet :
Uj édenné alkotja a földet.

II.

Az ifjuság disze, fénye a hazának.
E virághoz kell a legjobb kertész.
Ki a nemes törzsbe beoltja ez ágat :
Az az érdemkoszorus bölcs, müvész!
Hol nagy a küzdelem kevés a jutalom :
Nehéz, de szép a tanári pálya.
Arany a bér . . . de mit a teher sulya nyom,
S magasra nő — tanáré a pálma,
S ha mások a gyümölcsöt szakitják :
Tanáré a legszebb emlékvirág.

Pápa, Pápa! oly sok drága emlékezet
Köti lelkem szép, nagy iskoládhoz.
Mi beárnyalt, már nem látom a felleget,
Csak a sugárt, mi beszivárványoz.
Itt voltam én egykor növendék és tanár :
Mit adhatnék hálám zálogául?
Egy dalt, egy dalt, miként a költöző madár,
Ha elrepül a virágos ágról.
S bár merre száll, csak tavaszra vágyik :
Tedd most dallá ifjuságom álmit.

S kiért zengjen a dal? azért ki legnagyobb,
Kinek neve ez iskolával egy!
Ki nyomdokin oly szép emlékeket hagyott,
Hogy az is nagy, ki nyomdokába megy.
Az ifjuság szive, volt a drága bánya,
Hol oly kincset hagyott e hazának;
Hogy a dicsőségnek aranyos sugára
Szobrán soha nyugvóra nem szállhat.
Mig él neve : éljen ez intézet
Mit emlékül hagyott nemzetének.

Márton István! van-e ki e nevet hallá,
S a pápai iskolára gondol :
S néma érzelme is nem lesz egy-egy dallá
Szobra előtt, mit vész le nem rombol?
A nagy mű talpkövén, mit nagy lelke tett le,
Mi halála után egyre épül.
Nem lesz-e virágzó intézetnek tele :
Ha áldozunk e névnek emlékül.
Oh! ki igy élt, ki ily szép czélt ére :
Lengjen szobrán — emlékünk füzére!

Csepeli Sándor.

*) E szobor ünnepélyes leleplezése s felállitása ma, aug. 14-én megy véghez a pápai ref. főiskola teremében.

Egy birodalom végóráiból.

(Párisi kép az 1848 évből.)

(Folytatás.)

Az ingadozó kormány meg is bukott. Már kő kő után omlott a Louis-Philippismus épületéből, mely a romlottság piszkos vakolatával volt bevonva.

Lamoricière és Barrot reform-politikát hirdető szavai a pusztában hangzottak el, s nem voltak képesek a forradalom rohanó árját föltartóztatni; habár eleinte semmi akadályt nem gördítettek a közvetitők utjába, kiknek miniszterkedése nem tartott tovább egy óránál. Megnyiltak ugyan előttük a torlaszok zárai, de minden barrikádnál magasabb-magasabb fokban ki volt fejlödve a forradalmi hangulat. Az első barrikádot a medvesüveggel sürü vegyületben védő zubbunyosok kiálták : „Le Bugeaud-val!“ A második barrikád védői : „Le Guizotval!“ A harmadiknál már: „Le Thierssel!“ s a negyediknél : „Le Lajos Fülöppel!“ hangzott.

Hogy „Éljen a köztársaság!“ még nem mondták hangosan, s bár a Boulevardon Barrot alkotmányhirdető szavai még tettek némi hatást, de a Sz.-Denis kapunál már siker nélkül hangzottak el. Itt egy iszonyu torlasz emelkedett, melynek sánczain vörös zászló lobogott. E barrikád védői a szabadelvü szónok szavaira már nagyon érthető feleletet adtak, mert alig hogy beszélni kezdett, fegyvert fogtak reá, s mint tengermoraj hangzott a fölkiáltás : „Le Lajos Fülöppel! A Tuileriákhoz! A Tuileriákhoz!“ s a béke hirdetőit fenyegető néptömeg hullámzotta körül. Vállalatuk nem sikerült. Vissza kellett fordulniok, s a *de la Paix*-utczában Odilon Barrot kimerülve tért lakására, hol barátait összegyülve találta. Ezek közt vala *Garnier-Pagès* is, ki az érkezőt e szavakkal fogadta : „Gyorsan kellene haladnunk, hogy a körülmények meg ne előznének bennünket. Ma önön volt a sor, holnap rajtam s társaimon lesz, holnapután *Ledru-Rollinon*.“ S ez utóbbi nehány orleanista követtel, a Bourbonok termeiben épen ez órában nyilatkoztatá ki, hogy „Veszteni való idö nincs! Ha egy óra alatt a kiskoru párisi gróf részére a király leköszönését ki nem hirdetik, a nép a Tuileriákba tör, a kamarát szétugratja, s teljes lesz a forradalom.“

Tehát még ekkor a köztársasági párt egyik legelökelöbb vezére, a király leköszönésén kivül egyebet nem kivánt. A Barrotnál összegyült párt többsége e végletről tudni sem akart, s a mint a házi ur kissé megpihent, barátai sürgetésének engedve elindult, hogy magát a belügyminiszteriumba iktattassa. Oly emberek, mint Barrot, a minisztérség ingerének nem tudnak ellenállni, s miután Lajos Fülöp minisztere nem lehetett, mint tudva van, Bonaparte Lajos minisztere iparkodott lenni.

Midön délre oda érkezett, látta, hogy Lajos Fülöp trónon maradása már lehetetlen. De nem lehetett volna-e még ekkor fegyveres hatalommal a forradalom törekvéseit s erejét megtörni? oly kérdés, melyre a körülményeket ismerö tekintélyes férfiak is sokszor igennel felelnek. A fölkelés, mint mondják, győzelmét az ösz fejedelem erélytelenségének, vagy helyesebben, gyengeségének köszönheti; mert Bugeaudnál minden készen volt, hogy a fölkelökben a lázadás utolsó szikráját is kioltsa. Igaz, hogy Lajos Fülöp makacssága, melylyel hatalma fenntartásához ragaszkodott, már nem volt egyéb, mint tehetetlen töprenkedés, melyből minden tetterö, minden férfias elhatározás hiányzott; az ösz fejedelem csak ingadozott, s szánalomra méltó tapogatózás és habozásból állt, mert már természeténél fogva, oly szélsöségre, minö például a város bombáztatása lett volna, ha akarta volna sem tudta volna magát elhatározni.

De föltéve, hogy a király oly kegyetlen lett volna, hogy a „transnonain-utczai hóhért“ szélsöségekre ösztönözte volna is : a körülmények oda fejlödtek, hogy a tábornagy már keveset, vagy semmit sem tehetett. A nemzetörség a reform mellett küzdött; a sorkatonaság pedig a polgári örség ellen nem akart harczolni. A kiéhezett és kifáradt csapatokat a visszavonulási parancs minden erélyből kivetközteté, s nem akarták többé magukat meggyözödésük ellen eszközül fölhasználtatni.

Ehhez járult Bugeaud nagy népszerütlensége, mely tevékenységének nagy részén már előre is csorbát ejtett. A sikeretlen utjából visszatért tábornok, Lamoricière, nem hallgatta el azon ellenszenvet, mely a közvélemény előtt Bugeaud ellen nyilatkozott, s melyet az nemsokára személyesen is tapasztalt. Ugyanis, a mint a Rivoli-utczában fölállitott polgári örség fölött szemlét tartott, két zászlóalj fölmondta az engedelmességet s a tisztek kijelenték, hogy „A nemzetörség önről tudni sem akar.“

Nem! Az áradat hullamait nem lehetett többé föltartani. Egy negyed tizenkettökor a Hôtel de Ville a nép kezében volt. A Szajna mindkét köpartján egyik fontos pont a másik után veszett el; mig itt ott egyes csapatok lerakták a fegyvert, s a reggel kiindult csapatok a Tuileriák közvetlen közelébe vonultak vissza.

Még csak a helyi örség egyes elszánt csapatai harczoltak itt ott makacsul; különben a hátráló hadosztályokat a roppant néptömeg folytonosan nyomta a Vivienne-utczán át a Palais Royal felé, a Boulevard hosszában a Concorde-térig, a Rivoli-utczán át a Szajna jobb partján a Tuileriákig, a balpart mentén pedig a Bourbon palotáig.

E két utóbbi hely, nevezetesen a királyi palota és a követek gyülésterme, körül bonyolodtak mindinkább inkább e nagy napi dráma eseményei. Közelgett az idő, melyben a kitört zivatar a királyi trónt volt fölforgatandó, s helyébe a torlaszokon rögtönzött köztársaságot elfogadandó.

38-ik szám. Tizenegyedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, szeptember 18-án 1864.

Előfizetési föltételek 1864-dik évre :

a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt** : Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. **Csupán Vasárnapi Ujság** : Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok** : Egész évre 6 ft Fél évre 3 ft.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonságokat** illetőleg, 1863. november 1-től kezdve : Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetmények elfogad, **Hamburg** és **Altonában** : **Haasenstein és Vogler.** — **M. Frankfurtban** : **Otto Mollien és Jaeger** könyvkereskedése; **Bécsben** : **Oppelik Alajos**, — és **Pesten** : **a kertész-gazdászati ügynökség is.** Józseftér, 14. sz. a. Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

A magyar gazdasszonyok egyesülete.

Az 1861-i év mozgalmasabb napjainak egyik legszebb emléke a magyar gazdasszonyok egyesülete, mely eleinte határozottan kifejezett czél nélkül ingadozva, nehány év alatt oly szilárdul megalakult testületté nötte ki magát, hogy most már a közfigyelmet és tiszteletet méltán veszi igénybe.

Magasb hivatásukat felfogó magyar nők alakultak egy nagy társulattá, melynek feladata : anyagi és erkölcsi eszközökkel és szép példájokkal honleányi, női és háziasszonyi tekintetben hatni, buzditani és gyámolitani mindazon körökben, melyek a férfiui müködés és a közintézkedés határán kivül esnek. E végből a gazdasszonyi ipar emelésére időszakonkint kiállitásokat rendez; szegény árva leányokat gyámolit és neveltet s most a cselédképző intézetekre is kiterjeszti figyelmét, s a mi egyik legnemesebb hivatása, a rendelkezésére álló összegekkel, melyek évről évre tetemesebbek, a szerencsétleneket, ügyefogyottakat és elhagyottakat segélyezi.

Mióta ez egyesület 1862-ben hatósági jóváhagyást nyert, azóta megerősitett alapszabályokkal és meghatározott szervezettel is bir, s az évi közgyülésen kivül az ország fővárosában rendes havi üléseket tart. Vannak alapitó, igazgató és rendes tagjai. Mindjárt az első közgyülés pártfogóul választá gróf Zichy Pál Ferenczné, ki most is az intézet élén áll. Az egyesület elnöke, ki egyszersmind annak éltető lelke s ügyvezetője, Damjanich Jánosné, ki mellé évenkint két alelnök, egy pénztárnok s jegyző, s husz választmányi tag választatik.

Az egyesület időnkinti müködéséről szakadatlanul tudósitják a közönséget a lapok. Mi ennek elsorolásába nem is bocsátkozunk. A kit a tárgy bővebben érdekel, az bő adatokat meritheti részint az egyesület közlönyéből (mely „Gazdasszonyok hetilapja“ czimmel Vachott Sándorné szerkesztése alatt jelen meg), részint a „Magyar gazdasszonyok 1865 évi naptárából“ (mely épen most került ki Heckenast nyomdájából).

Egy nevezetes okmányt közlünk ezuttal egész terjedelmében, melyben a m. gazdasszonyi egyesület szavaz ugyan „nyilt köszönetet“ a magyar közönségnek azon nemes lelkü áldozatkészségeért, melylyel a historiában páratlan mult évi nyomor és inség áldozatait gyámolitá s megmenté : de mi ez okmányban egyuttal a gazdasszonyi egyesület tevékenységének látjuk legtiszteletreméltóbb adatait s felhasználjuk az alkalmat, hogy az egyesület iránti tiszteletünket s elismerésünket nyiltan kifejezzük. A társulat összes tagjai iránti hódolatunkat legillőbben véljük bemutatni az által, hogy nagy hangzásu szavaktól ment, egyszerü, de annál őszintébb és komoly elismerésünket az egyesület legnagyobb érdemekkel biró, buzgó elnöke *Damjanich Jánosné* arczképével diszitjük. Leghőbb ohajtásunk, hogy ezen nemes törekvésü társulat áldásos müködésének még soká lehessünk hirdetői!

DAMJANICH JÁNOSNÉ.

Ama „Nyilt köszönet“ pedig, melyet a magyar gazdasszonyok egyesülete e napokban a magyar közönséghez intézett, s mely nézetünk szerint legszebben jellemzi magának az egyesületnek emberbaráti nemes tevékenységét, következőleg hangzik :

„A végzetszerű országos csapás, mely a mult év szomoru emlékezetü aszálya által hazánknak különben legdúsabb részeire nehezedett, s véginséggel fenyegette fajunk magvát, hála — az emberek és népek sorsát intéző gondviselésnek, — elvonult vidékeinkről, elvonult ugy, hogy bár fájó nyomai alatt még sokáig nyöghetünk, s bár sokáig kell a magyar gazdának turni a föld hantjait, hogy pótolva lássa azt, mit egy év lefolyása alatt az idő mirigye elpusztitott, — de veszteségről, melyet természete helyrehozhatlannak mutatna, és sebekről, melyeket az idő begyógyithatlanoknak bizonyitna, nem panaszkodhatunk.

Nagy megkisértést küldereánk az ég, nehéz és szomoru próbák alá fogta családéletünk minden rétegét, hogy bebizonyitva legyen, miként ha a társadalmi élet egyes kérdései felett, vagy az érdekek elütő értelmezése körül szétválunk is véleményben, tettben, — de ott, ho

embertársaink legszebb ügye az élet forog szóban, hol nemzeti létünk jövője lesz a megtámadtatás czélpontjául kitüzve, szóval, hol az emésztő bajt csak a szeretet gyógyithatja, — ott az irás parabolájának vesszőnyalábja vagyunk, szorosan egymásba fűzve, elválaszthatlanul egymáshoz fogózkodva.

Nincs osztály, nincs érdek, nincs család e hazában, mely az 1863-ki év könyörtelensége alatt egy vagy más tekintetben nem szenvede, és mégis mi jól esik bevallanunk, hogy nincs osztály, nincs érdek, nincs ház, sőt tán hiányzanak egyesek is, kik a vész válságos óráiban készséggel és önként ne hozták volna önmaguktól megvont áldozataikat azok segitésére, kiknél a baj nagyobb, s kiknél az elhullás félelme közelebb volt.

Nagyok és gazdagok kerek összegekben, jelentékeny természeti adományokban, — a kisebbek és szegényebbek összébb vont háztartásuk megtakaritásaival siettek csedesitni a fájdalom jajait, enyhitni az éhezés kinainak éles gyötrelmeit.

Nem hiányzott senki, kit közvetve vagy közvetlenül ott ne láttunk volna az oltárnál, hol a szeretet mint alamizsnaszedő állott, s reszkető kezeit sokszor, sőt többnyire olyanok adományainak elfogadására is nyujtá, kik egyik szemökben testvéreik keserű nyomorát siratták, s a másikban saját nélkülözésök aggodalmainak el nem rejthetett könyüit csillogtaták.

Az önmegadóztatásnak meghatóbb, ragyogóbb tényeit alig fedezhetnők fel a közel és régi multban, és oltalmazza meg Isten nemzetünket attól, hogy alkalma legyen valaha még a mi tetteinkre, mint hasonlati példára hivatkoznia.

A földmivelő földje szegény termésével, a kereskedő fáradsága gyümölcsével áldozott; az iparos tüjét, ollóját, a napszámos fejszéjét, kapáját foglalkoztatá az éhezők javára, az iró tollával, a müvész ecsetje vagy vésüjével, a színész előadásaival állott be önként, szótlanul ama népes zászlóaljba, melynek láthatlan, s épazért a legveszélyesebb ellenség ellen kelle küzdenie; — a pap imádkozott a megholtakért, s imádsága diját átadá a konyhának, mely a mindennapi kenyeret dagasztá a megmentendő élők számára; — ki tudná felsorolni azon aggastyányaink számát, kik öregségök tehetlen napjaira tartogatott összegecskéjöket tevék le a segélyezés perselyébe, — s innét, bár vagyonilag szegényen, de öntudatban oly gazdagon és nyugodtan távoztak megszokott nyomoruságukat folytatni; — vagy hivatkozunk kiskoru gyermekeinkre, kik mulatság, sőt játék s könnyebben nélkülözhető ruhapénzöket hozták el, mint a szeretet ösztönszerű adóját.

Mely nemzetben az önfentartásnak nemcsak ösztöne, de kiviteli ereje, szivós kitartása, hol kell, öntagadása, lemondása és áldozatkészsége ily begyőzött, ily átalános : az ki lehet ugyan téve csapásoknak, részeiben szenvedhet nagyszerű károkat is, de elveszni a földszinéről, hogy ott csak neve maradjon emlékül, nem fog soha!

És midőn a reánk részvéttel tekintő külföld látta az elszánt küzdelmet, melyet kétségbeejtő helyzetünkben is derült homlokkal, panasz és jajgatás nélkül, csüggedetlenül folytatunk, sietett nyujtani segitő kezét, mintegy sugva, ne csüggedjetek, a ki maga magán segit, azon az Isten is segit.

És ugy lőn; csapás tombolt határaink között. Az inség kiméletlenül s kérlelhetlen mostohasággal telepedett meg házainkon belől és kivül; — de a tudat, hogy a veszély közös, hogy az nemzeti, — pusztitásai elé oly védbástyát emelt, hogy sulyos, de kettőzött szorgalom által majd elforditható megszegényedésen kivül tetemes életáldozatokat nem sirathatunk.

Alföldünknek nincs fatermése, de a lefolyt tél a legzordonabb hideggel látogatá viskóit, melyeknek fütetlen sárfalai közé éhező csontvázak menekültek. Midőn a fagy, alábbszállás helyett éjről-éjre magasabban fokozódott, a felzavart aggodalom eleve irtózott az áldozatok sokaságától, melyet szenvedő szerencsétleneink részéről nemsokára jelezni fognak. — Istennek hála, ez nem történt meg, mert a szeretet, lételünk ez őrszelleme talált módot arra is, hogy az inség krónikája az éhező megfagyottak rovatát üresen hagyja.

A tél zordonához társultak az elcsigázott test egyéb bajai is, — a süly, a lázak stb. — de bár e betegségek néhol több áldozatot ragadtak el inségeseink sorából, — ám ezért a legnagyobb részt azok képezik, kik attól megóvattak, vagy kik abból kimentettek.

Szóval, a lefolyt téli és tavaszi hónapok alatt feladatunk volt nemcsak az éhség elüzésére eleddelről gondoskodni, de arról is, hogy a fázás miatt szenvedő meleg szobát, s az elruhátlanodott elegendő ruházatot nyerjen.

Most, a nehéz tusa utóhatásai alatt egyik legszebb kötelességünknek vélünk megfelelhetni, midőn elismerő szives köszönetünket fejezzük ki azon nemesszivű hazafiak, hő keblü honleányok iránt, kik most egy éve kibocsátott bizalmas felhivásunk szavait megértve, áldozatkészségökkel törekvéseinknek oly sikert biztositottak, hogy a különféle helyeken mutatkozott inség enyhitésére közkonyhák által 19,147 ft. 22 krt, s készpénzben az inséges helységek közti kiosztásra 40,002 ftot fordithatánk.

Az természetes, hogy egyletünk csskély tagszámát a viszontagságok által követelt áldozatok ily nagysága tulhaladá; nekünk csak akaratunk, vállalkozási elszánt kitartásunk volt küzdeni a válság ellen, s buzditni, ösztönözni mindenkit e nemes kötelességre; a kivívott erkölcsi diadal magát a haza polgárai és polgárnői összeségét illeti; mi csak kezdeményezők, csüggedni nem tudó kezelők voltunk; — az áldozatok sok és nagy halmaza azon millió kezeiből került ki, kik e szóban : *nemzet*, találják legméltóbb megnevezésüket.

Köszönjük ismételve, és őszintén a haza és szenvedőink nevében a nemzet minden rendje és osztályának, hogy a sziv nemes sugalmát követve velünk társultak, hogy buzgóságunkat gyümölcsözővé tették.

Édes megelégedéssel ismerjük el és valljuk be, hogy hozzájok intézett szavunk nem volt a pusztában elhangzott szó; — termékeny földbe esett mag lett annak minden betüje, mely csirájában inséget szün etett meg, s mely gyümölcsében egyetértést, szeretetet fejleszt, s nemzeti jóllétét ápol.

Köszönjük hölgyeinknek a nálunk ekkorig szokatlan erőfeszitéseket, az erkölcsi és anyagi áldozatokat. A haza leend ezekért hálás, s történelmünk, ha fájdalommal is, de mindig emelkedett önérzettel mutat a lapra, midőn az előkelő urnő egy árusné, vagy főzőné fárasztó szerepére vállalkozott, beült a bazárnak nevezett hideg bolba, vagy főzőkanállal kezében forgolódott a füstös konyhában, hogy segélyt szedegessen annak, kit insége kiélt küszöbén belül éhhalálra kárhoztatott, — s hogy meleg étellel enyhitse fájdalmát annak, kit nyomorusága a jónak már tán képzeletétől is megfosztott.

Midőn hálánk és elismerésünk e szavait mindenki irányában ismételjük, nem nyomhatjuk el keblünk amaz őszinte, igaz óhajtasát, hogy ótalmazza meg isten népünket a nyomoruság ily kemény iskolájától mindenkorra!

A Magyar Gazdasszonyok Egyesülete.“

A vakmerő.

Elbeszélés JÓKAI MÓRTÓL.

(Folytatás.)

Nehány év mult el ez idő óta ; a „névtelenek“ társulata feloszlott, vagy más alakot öltött. Katalin megölette férjét a czárt, s maga tette fel a koronát fejére.

Sokan azt mondják, hogy ő ölette meg, sokan védelmezik. Mondják, hogy tudott felőle, de nem akadályozhatta meg. Mondják, hogy kényszeritve volt rá s nagy lelki küzdelmébe került, hogy elnézze, mint készitik férje számára a mérget. Mondják, hogy jól tette : ugy kellett a czárnak, gonosz ember volt, megérdemelte. Azt is mondják, hogy nem igaz, nem ölte meg Péter czárt senki, meghalt heves gyomorgyuladásban : sok pálinkát ivott. Ez utóbbit épen a halhatatlan Voltaire mondja ekkép.

Akárhogyan történt, Péter czár el volt temetve, és Katalin czárnö akkor látta át, hogy a meghalt férj azon halottak közé tartozik, kik nagyon nyugtalan alvók; föl-fölkelnek, kezeiket kinyujtják takarójuk alul s a róluk megfeledkezőket megfogják vele; egyet-egyet fordulnak a sirban s olyankor az egész föld megmozdul az idefenn levők lábai alatt.

A sok ellenmondó hir között egy volt, melyet legnehezebb volt elaltatni, melyet legörömestebb hitt a nép, s melyet az emlékezetből letörölni annyi vérbe került; ez a hir az volt, hogy — Péter czár se magától, se más kezétől *nem halt meg*, hanem most is él, helyette egy hozzá arczra hasonló ragyaverte képü közkatonát mutogattak a pompás halotti szekéren Szentpétervárott; ö maga pedig ugyanazon katona köntösében kimenekült börtönéből, s visszatér még, trónját elfoglalni, nejét meghóditni, ellenségeit lenyakazni.

Öt ál-Péter czár támadt elő egymás után a nagy orosz birodalom távol tartományaiban; egyik a másik után jött azzal a jelszóval, hogy „boszú a hitszegőkre!“ Fellázitott majd Északon, majd Délen egy tartományt; hadsereget gyüjtött, városokat foglalt, hivatalnokokat kergetett el s ujakat tett helyeikbe; mindegyik ellen hadat kelle küldeni, s ha egy le volt verve s kiüzve a jeges pusztákba, vagy elfogva s a legelső fára felakasztva, már a tulsó oldalon jött a másik Péter czár; az is ujra lázitott, sereget gyüjtött, és riasztotta az udvart mulatságai közepett; s az igy ment folyvást, folyvást : a megölt férj eltemethetetlen maradt, ma itt elásták a földbe, holnap száz mérfölddel odább ujra föltámadt és kiáltotta : még élek! — ott is megölték; — ismét kidugta fejét a föld alól : „mégis élek!“ — Száz élete volt!

Mikor már öt ál-Péter elment azon az uton, melyen az igazit elküldték: támad egy hatodik; ez volt a legrettentőbb, a legmerészebb valamennyi között, kinek neve örök időkre be lesz irva az orosz nép krónikáiba, iszonyu tanulságául azoknak, — a kik soha sem szeretnek tanulni.

E név Pugacseff Jamelján.

Közönséges donmelléki kozáknak született, s mint katona résztvett a porosz hadjáratban, eleinte mint porosz zsoldos, később mint a czár hive. Bender ostromakor már kozák hetman volt.

Rendkivüli testi erő, sok természeti ész és találékonyság tünteték már ki akkor is, a bekövetkezett béke azonban elzárta elöle a tovább hatolhatás utját; őt is hazaküldték a Don mellé, a leszállitott hadsereg több tisztével együtt. Menjenek ujra mezei munkáik után látni.

Pugacseff feje azonban már akkor egészen más eszmékkel volt tele, mint hogy nyugodalmasan hozzá fogjon a sajtkészitéshez, a mitől ezelőtt tiz évvel fölkeltették.

A czárnöt gyülölte — és imádta.

Gyülölte a büszke asszonyt, kinek a minden orosz férfiak fején gázolni semmi joga nincs, és imádta a szép nőt, kinek minden joga van, az orosz férfiak szivein taposni.

Az az örjöngő gondolatja támadt, hogy azt az asszonyt trónjáról lerántsa, — és aztán karjaiban fogja fel.

Volt neki kész terve hozzá.

Elment a tervével a Volga mentébe, ott laknak a roskolnikok, az orosz uralkodó hitéretnekei, az üldözött vallás vakbuzgó hivei, kiknek apáit, nagyapáit folyvást irtotta a pallos és bitófa, — csak azért, mert nem alulról fölfelé vetik magukra a keresztet, mint Moszkovában, hanem a balvállokon kezdve. Ezért érdemes, két millió mindig kész ellenséget tartani a birodalom határán belül.

A roskolnikság mindig készen volt a lázadásra, csak ürügy és vállalkozó akadjon hozzá. Pugacseff ezekkel akarta megkezdeni tervét.

Hanem korán elárulták; a rendőrség kezébe jutott, s azután elvitték a kazáni börtönbe s ott lánczraverték, hogy álmodozzék tovább.

Pugacseff egy éjjel azt álmodta, hogy

Jankó János. 10670.

Csaknem derékig, jobbra fordul, de szembe néz, kettős csokorra kötött nyakkendője rojtos, kabátja egyelejű. Felirata:

Jankó János.

alól jobbra: Russ f.

Fm., mér. 14.7: 10.6 cm.

Sz.n. 10-902
680-901-9.

Russ Károly

Deák Ferencz. 10666.

Egész alak, kissé balra fordul, ül, jobbkezét az asztalon, balját pedig a karfán nyugtatja. Felirata:

Deák Ferenc.

alól jobbra: X. A. v. C. Russ.

Fm., mér. 13.5: 11.3 cm.

Sz.n. 6-902
680-901-5.

1-sö szám. Tizenharmadik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, január 7-én 1866.

Deák Ferencz.

Deák Ferencz dicsö hazánkfia jóleltalált arczképét veszik ez évi elsö számunkkal olvasóink.

Gyönyörködjünk nemes arczvonásaiban azon férfinak, kinek nevét nagy és kicsiny, dusgazdag és koldus határtalan tisztelettel ejti ki e hazában, kinek hire messze tuljárja országunk határait, a kire e pillanatban nem csak a lajtántuli népek, de Európa nemzeteinek milliói tekintenek, töle várván azon roppant nagy kérdések megoldását, melyektöl az annyit szenvedett ország, s a százados elnyomás alól kibontakozott Ausztria népeinek jövendö földi szerencséje, jólléte, nyugalma, csendessége és kifejlödése függ.

Mi az, a mi egyes halandónak a *nagyság*, köztisztelet, elismerés és hála koszoruit megadja? A természettöl adott magas tehetség, az ennek megfelelö tudományos készültség, a lángész és tetterö még nem vezeti be az államférfit a nemzetek kedveltei nek Pantheonjába. Az elöszámlált tulajdonokkal majdnem mindazok birnak, a kiket a sors keze országos ügyek vezetésével bizott meg. — A népszerüség? Még ez is sökszor csak hamis gyémánt, mely egy ideig ragyog, csalja a szemet, de idövel elhomályosodik s az emberek maguk szégyenlik, hogy álistent tettek bálványukká, a ki hizelgett hiu vágyaiknak, felhasználta a divatos nagy szavakat saját rendszere dicsöitésére, de a midön megérkeztek a megpróbáltatás nehéz napjai, a midön az igéretet eredménynek kellett felváltani, a midön már nem csak saját magáért, hanem az öt magasra emelö népért is kellett volna valamit tenni: kiderült, hogy a képzelt nagy hazafi, hires népember é mindenható miniszter csak saját érdekét tekintette fö inditó oknak; szövetkezett a néppel, mig ennek vállain magasba kapaszkodhatott, azután eljutva a hatalom polczára, mindent, a mi vele és elötte történt, csak eszköznek tekinte, melylyel saját czéljához juthatott. S rövid idö lefolyása után ö is csak … lesz, a mi hivatalbeli elöde volt, …

rencse, ha a nép ismét hamar megszabadulhat tőle.

Az ily jellemeknek teljes, tökéletes ellentétét képezi a mi Deák Ferenczünk, a kinek nevét Magyarország harmincz év óta a legelső sorban tiszteli, a kiben soha sem csalódott, a kinek hűségéről, szilárdságáról és tántorithatlanságáról e hazának boldog és boldogtalan napjai egyaránt kétségbevonhatlan fényes tanuságot tesznek.

Az emberek sorsát intéző isteni Gondviselés más nemzeteket is megáldott a hazát mindenek fölött szerető államférfiakkal. Boldogabb országokban azonban a ragyogó talentumot, tudományt, ékesszólást és valódi lelki nagyságot legtöbbször anyagi jutalom, fényes rang, magas kitüntetés szokta követni. Nem mondjuk, hogy az ily elismerés csökkentheti az érdem becsét és értékét: de bizonyos az, hogy a hol a nemes lelkekre földi jutalom nem várhat, sőt a hatalmasok irigységének, üldözésének és bántalmainak teheti ki magát: ott a tiszta, önzéstelen hazafiság azon magasztos fénykörben fog előttünk megjelenni, melybe a régi romlatlan világ történetirói helyezék legnagyobb embereiket.

Deák Ferencz tisztelt, szeretett embere volt az országnak már a pozsonyi országgyülések idejében. Szavai mindig legnyomatékosabbak voltak a küzdő ellenzék sorában. 1848-ban a látszó siker csillámai őt el nem vakiták, de azért az utolsó perczig hiven teljesité polgári kötelességét.

A szörnyü vihar elcsendesülése után, a midőn szeretteink sora oly megdöbbentőleg megritkult, a már-már haldokló nemzetnek leirhatlan lelki vigasztalására szolgált, hogy megmaradt még köztünk Deák Ferencz, a „haza bölcse“, vezére, támasza és vigasztalója. A megpróbáltatások szörnyü napjai csak megerősiték a benne vetett bizalmat: most már be volt bizonyitva, hogy a ki az ő szavára épit, erős alapra rakja le reménye várát. Igy történt, hogy 1861-ben, a midőn hazánk egéről a fekete borulatok tömegei elvonulni látszottak, minden szem Deák Ferencz profétai arczvonásaira figyelt.

Azon időben a magyar ember mély sebei még nem hegedtek be. Voltak Bécsben, a kik igyekeztek is benne, hogy e sebek be ne gyógyuljanak. Az elkeseredettség még nem engedte meg, hogy vakon elfeledve a rettentő multat, tömegestül fátyolt vessünk a legigazságtalanabb bántalmakra. Az országgyülés majdnem egyenlő két pártra oszlott. Békülni akart mindakettő: a különbség csak abban állott, hogy az akkor ugynevezett „határozati-párt“ a kiegyezkedés előtt világos elégtételt követelt. Deák Ferencz véleménye az volt, hogy az országgyülés összehivása s a megyei hatóságok helyreállitása tényét a kormány közeledésének tekintsük, s a további követelmények valósitását a nemzet „felirat“-ban szorgalmazza. De már a mi a nemzet követeléseinek tartalmát illeté: erre nézve a pártok között különbség nem létezett. Sőt nemsokára ezen nézetkülönbség is megszünt, s az ujabb veszély közeledtére az 1861-diki második felirat, mely szintugy mint az első, Deák Ferencz müve, s az ujabb kor államokmányainak egyik elsőrangu remeke, vagy inkább ezen nemben páratlan és egyedüli államtani dolgozat, már minden ellenzés nélkül egyhangulag küldetett fel a fejedelem elé.

Ezóta ismét négy sulyos év telt le. Az idők ismét kedvezőbb fordulatot vettek; sok legyőzhetlen akadály félrehárittatott; egynémely halálos ellenségünk kénytelen volt a tevékenység mezejéről elvonulni, s a legutóbbi jelenetek után, mik Budapesten lefolytak, mindenkinek szivét egy szebb jövőnek reménye szállotta meg.

Fejezzük ki legmélyebb hálánkat s áldjuk az isteni Gondviselés csodálatos munkáját, a midőn hazafias örömünkre láthatjuk, hogy az 1866-diki nagy munkára, mely előttünk áll s melyet bevégezni is remélünk, vezérül ismét Deák Ferenczet birhatjuk, a kinek szavában föltétlenül bizunk, a kinek tiszta, önzéstelen hazaszeretetét mindnyájan ismerjük, s a kit az örök végzet, reméljük, arra ajándékozott nekünk, hogy vele egyetértve, roncsolt hazánk épületét ujra fölemeljük, megerősitsük, s oly karba helyezzük, hogy innentul bármely válságos politikai viharnak szilárdan ellenállhasson.

(—rt.)

A kortes-világ eredete.

(Novella.)

Irta **Pálffy Albert.**

I.

Régen, ezelőtt negyven évvel történt, de vannak még elegen, a kik emlékeznek rá, hogy egy szép májusi estén, fogadott parasztkocsin egy ifju érkezett Békésmegye székvárosába, s megszállott a vendéglőbe.

Nem ismerte senki.

Másnap végig járta az utczákat és szállást keresett. Ugy látszott, azt hitte, Gyulán is czédulát ragasztanak a kapura, a hol kiadó szállás van, mint Pesten szokás.

Viselete feltünt. Egy pár dologtalan csavargó már követte is lépéseit az idegennek, a ki egyik utczát a másik után járja végig, minden házat megnéz, senkinek sem köszön, s a kit az udvarok keritésein keresztül minden kutya megugat.

Az ifju, a déli órák közeledtekor meggyőződhetett, hogy ily módon nem juthat Gyulán szálláshoz. Ittott látott ugyan egy-egy darab papirt a kapura ragasztva, de azon csak azt olvashatá: Ez a ház eladó!

A midőn déli tizenkét órára harangoztak, viszatért a vendéglőbe. Ebédelni akart, de a fogadóstól azon választ nyeré, hogy a ki nála akar ebédelni, jó idején, kilencz, tiz óra előtt rendelje meg az ebédet.

— No de azért csak kaphatok legalább egy porczió rostélyost!

— Akár kettőt is, ha tetszik.

— Ide vele tehát, mentől elébb. De mért mondta, hogy megrendelés nélkül itt nem lehet ebédelni?

— Ifju uram igen jól tudja, hogy ebéd alatt levest, hust, vastagételt, tésztát és pecsenyét szoktunk érteni.

— Ah ugy! — Tökéletes igaza van fogadós uramnak. Elismerem, hogy roszul fejeztem ki magamat. Különben nem levén barátja a sok teketóriának, legjobban szeretem, ha egy pár késvágással átestem a falatozáson.

— Mindjárt átküldök valakit a mészárszékbe. Fél óra mulva minden kész lesz.

Ezzel a fogadós elvezeté az ifjat azon szobába, a hol módosabb vendégeit szokta ellátni. Asztalt teritett, egy itcze magyaráti óbort rakott fel, s egy gyönyörü szép egész fehér kenyeret.

— Jár-e sok vendége?

— Hálaisten, csak megakad nálam is ittott valaki. Országos vásár alkalmával pedig azt sem tudjuk, hol a fejünk a sok lótásfutásban.

— Hát a mikor közgyülést tart a nemes vármegye?

A fogadós, ugy nézett az ifjura, mint a ki nem érti, miről van a szó.

— Vagy a mikor épen restaurácziót tartanak az urak?

A fogadós vállat vonitott. Fel nem foghatta, micsoda összeköttetése lehetne az ő vendéglőjének a közgyüléssel, a restaurácziával s egyátalában a hatalmas vármegye fényes uraságaival. S csak röviden jegyzé meg:

— Hozzánk messze földről érkező utasok szoktak szállni. A videki urak, ismerőseik házát keresik fel. A vármegyével pedig, ha megfizettük az adót, semmi dolgunk; őrizzen is meg az Isten, hogy bajunk legyen vele.

Ezzel kiment a szobából és dolga után látott.

Később nehány vendég mégis bekerült az étterembe. Többnyire vásárra járó örmények és röfös kereskedők. Ezek saját tarisznyájokból ebédeltek s csak a borra nézve szorultak a vendéglős szolgálatára.

Ebéd után az ifju a városházára ment ott akarván tudakolódni: merre kell annak fordulni, a ki Gyulán szállást keres?

Ezen időkben a hatalmas megye, de a Békésben még hatalmasabb uraság, mindent elkövetett, hogy Gyula mezővárosa, mint község, semmivel se legyen különb bármely falu kommunitásánál. Az alispán s az uradalmi főigazgató a mezővárosi paraszt bíróban csak közvetlen alárendeltjét akarta látni. Az egyik, hogy legyen valaki, a ki előfogatot rendel számára, ha utazni akar; a másik, hogy hajtsa a jobbágyokat a kötelezett urbéri munkára, oly számban, a menynyire épen szükség volt.

A biró egykedvüleg fogadá a kérdezősködő ifjat. A harmadik szónál már értésére adta, hogy effélékkel nem szokott bajlódni

Szerencsére épen ekkor vetődött a városházára a jegyző is, a ki diákos ember levén, nagy szivességgel és előzékenységgel fogadá az idegent, s megigérte, hogy a mit tehet érte, nem fogja elmulasztani.

— A dolog egy kicsit nem oly könnyü — folytatá a jegyző — mert bizony a ki Gyulán akar lakni, az, ha nem vehet kész házat, épittetni szokott magának egy ujat. Akad itt is azonban ember, a ki ha rábeszéljük, oda enged egy szobát másnak, saját lakásából. Ifju uram, állandóan gyulai lakos akar lenni?

— Megpróbálom; afféle „omnia mea mecum porto“ ember vagyok, a ki azt képzeli, megél a jég hátán is.

— De csak vannak legalább rokonai, barátai, ismerősei?

— Lesznek, majd ha szerzek.

— Hogyan? egészen idegen e földön?

— Ma látom e vidéket először. Gyulát és Békésmegyét eddig csak a geografiából ismertem.

— Szabad kérdenem ifju uramat: minő foglalatossága van?

— Nehány nappal ezelőtt tettem le a censurát Pesten; ügyvéd vagyok; szolgálatjára állok a közönségnek, s aztán ha kipublikáltattam nemeslevelemet a megyében, feljárok majd a gyülésekbe is.

— És szólani is fog?

— Mindenesetre.

— Ez aztán magyar nemes ifjuhoz illő dicső pálya. Igy aztán nem kell féltenem ifju uramat Békésben. Kapós az ilyen ember nálunk, a hol a Haruckker örökösökön kivül akár az ujjamon elszámitsam a nemes családokat. Ezek is többnyire meggazdagodott tiszttartók, vagy marha-hizlalásból urrá lett örmények.

— Ugy halad az ember előre a mai világban, a mint lehet. Hajdan a kard szerezte meg a nemességet, ma a penna, vagy a szorgalom által egybegyüjtött jó csomó banknóta.

— Fogadni mernék rá, hogy ifju uram

RUSS, KARL (Bécs, 1779 – Bécs, 1843)

Festő és rézmetsző. A bécsi Akadémián Schmutzer tanítványa volt. Elsősorban történeti témák foglalkoztatták. Mint a bécsi Belvedere custosának jelentős szerepe volt az osztrák művészeti életben, nála találkoztak azok a fiatal művészek is, akik Magyarország számára dolgoztak.

200 Az adakozó fejedelem 71. TÁBLA

rézmetszet, 9,2 x 7,3 cm
Jelezve: C. Russ rajz. Stőber Józs. metsz.
In: Urania, 1828. Esztergom, Beimel József, 192. l. u.
(PIM 4169/1828)

A kép Szeder Fábián: „Az adakozó fejedelem" című versének illusztrációja. A köpenyes, koronás király pénzt helyez el egy szegény, fáradtan alvó család mellé. Tettét egy angyal „az életnek könyvébe" jegyzi. A kompozíció a barokk kori Szent István, a kegyes király fogalom továbbélése, amit elsősorban a publikáció helyének atmoszférája magyaráz.

A metsző STŐBER, JOSEF ről lásd Kat. 193

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG 1980

159, 162, 164, 174, 175; V. Zibolen 1973, 42, 44. kép.

MELEGH GÁBOR (életrajzát lásd. Kat. 138.)

198 Toldi Miklós 72. TÁBLA

rézmetszet, 12,2 x 8,7 cm
Jelezve: Melegh pinx. — Steinmüller sculps.
Felirata: Toldi (balra fent:) Platte n° 2.
In: Aurora, 1830

Vörösmarty Mihály Toldi c. költeményének illusztrációján a magyar ruhás, párducbőrös, tollas sisakú Toldi, kezében hatalmas hadiszekercével érkezik a páncélos cseh bajnok, Jedek által zaklatott leány segítségére, aki viadalban megölt kedvese koporsójától akart búcsút venni. A Toldi-téma népszerűségéhez vezető út egyik állomását jelző metszetben a fiatal Melegh Gábor nem a vers drámai csúcspontját, Toldi és a cseh párviadalát ábrázolta, hanem annak leginkább szentimentális rétegével érzett rokonságot. A lapot STEINMÜLLER, JOSEPH (Bécs, 1795—1841) bécsi Akadémiát végzett metsző metszette a kötet másik Melegh kompozíciójával együtt.

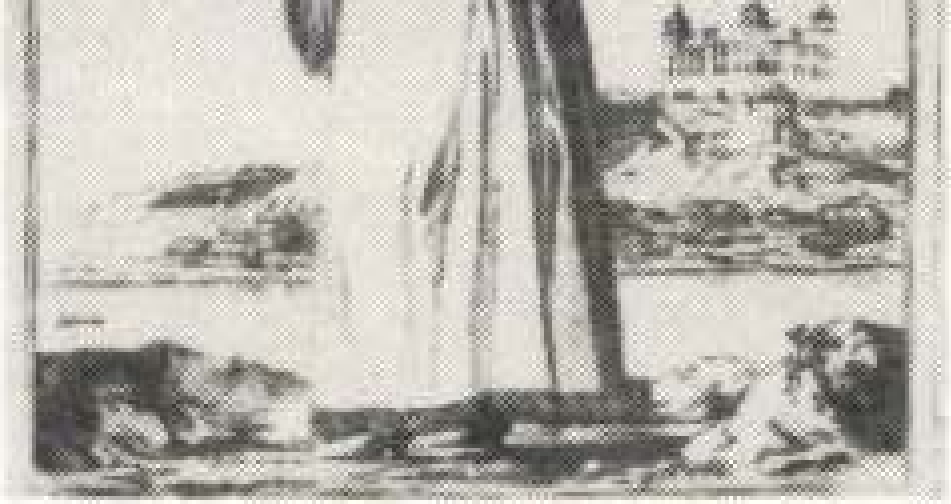

175

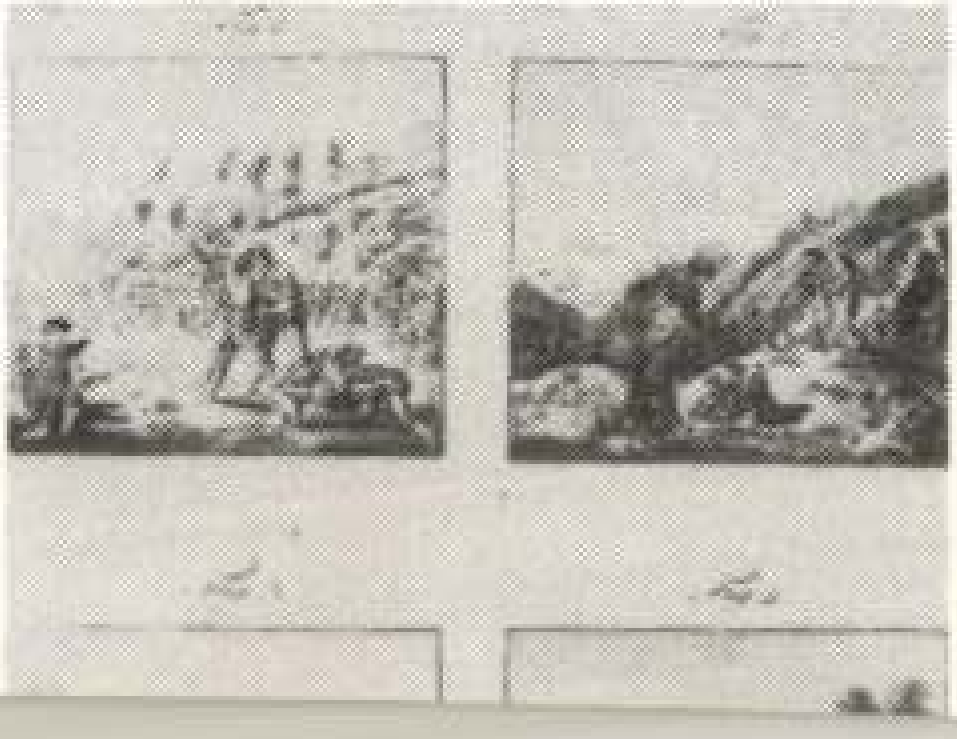

Rust Károly

Élet és Tudomány

1985. 11. 11.

AZ OLA

„A csípős böjti szelekkel egyidejűleg szokott megjelenni Pest utczáin egy házról-házra járó atyafi, hol magánosan, hol kedves életepárjával együtt; hangosan, és mintha a kezökben hordott olajos-korsó tartalmával nemcsak kabátjuk, hanem torkuk is meg volna kenve, oly sajátságos csengő élességgel kiabálva:

— Ola-ji, ola-ji!

Ezen, a főváros népe előtt régi idők óta ismeretes házalók a szomszéd falvak lakosai, s csak ezen időszakban láthatók Pesten, a hová ekkor saját készítményű olajkészletöket hozzák eladásra, s egyáltalában nem törődve a világ petróleumos és légszeszes haladásával, még most is igen keresett czikké tudják tenni lenmag-olajukat.

Ezen olajos még azért is nevezetes Budapest házaló üzérei között, hogy eleitől fogva azon kevesek sorába tartozik, kik a főváros utczáin magyarul kínálgatják portékáikat."

Az 1868-ban megjelent *Magyarország képekben* című folyóiratból az imént idézett szemelvényünk arról tanúskodik, hogy a farsang utáni nagyböjt idején jószerivel *fővárosunk* lakossága is olajjal főzött. Mégpedig szívesebben használta böjti eledeleihez a házilag készített, ízletesebb *lenmagolajat*, mint a fűszeresnél beszerezhető tisztább gyári terméket.

Böjti zsiradék

Az elmúlt évszázadokban ugyanis „bőjti élés"-ként nemcsak az ortodox,* hanem a katolikus egyház is csak az olaj használatát engedte meg. *Noha a múlt században a* római egyház enyhített a böjt szigorán — a zsír pótlására a vajat is engedélyezte —, *a hagyományőrző* katolikusok nagyböjt idején továbbra is ragaszkodtak az olajhoz. Különösen a nyers

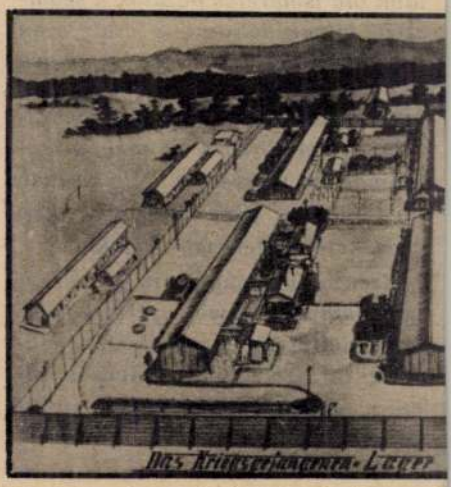

**Az Aonogahara–Harima fogolytábor: a k
gyarok, jobbra elöl látható a konyha, az el**

taót, akkor várható a japán támadás; ám a Németországgal szövetséges Monarchiai Japánnal nem állt hadban.

Augusztus 23-án végre egyértelmű parancs érkezett Bécsből: Makovizot utasították, hogy *szerlje le a cirkálót*, a hajó személyzetét pedig — egy kicsiny hajóőrség hátrahagyásával — *indítsa útnak Tiencsinbe* (ott működött a Monarchia konzulátusa). A 15 cm-es páncélgránátok kivételével a teljes lőszerkészletet és az egészségügyi felszerelést is kihajózták, majd a személyzet a tisztek vezetésével vonatra ült. Csak a parancsnok és a hajóőrség maradt Csingtaóban.

Időközben Berlinben az az irányzat győzött, amelyik szorgalmazta a Monarchia Japán elleni fegyveres fellépését. A cirkálót augusztus 26-án arra utasították, hogy *japán támadás esetén vegyen részt a védelemben.* Csakhogy a cirkáló személyzete már Tiencsinben volt! Ezért a németek

MÉHEK VÉGVESZÉLYBEN

Századunk első éveiben A. A. Jacobson, német zoológus Jáva szigetén járva egy élősködő atkafélét fedezett föl az indiai méheken. A fölfedezésnek akkoriban nem tulajdonítottak különösebb jelentőséget: az indiai méhekben csak kevés kárt tett az atka. Az európai méheket elérve azonban rohamosan terjedni kezdett; hozzánk 1978-ban jutott el.

Talán nincs olyan élőlény, amelynek ne lenne néhány élősködője. Az élősködők és gazdaállatok kapcsolata rendszerint úgy alakul, hogy a kecske is jóllakjék, és a káposzta is megmaradjon, elvégre az élősködők későbbi nemzedékeinek is meg kell élniük valahogy. Ha ellenben egy parazita új gazdára lel, a mérkőzés háromesélyes, végződhet döntetlennel, illetve bármelyik fél pusztulásával. Lehet, hogy az új méhatka elterjedése végveszélybe hozza a védekezésre képtelen európai méheket?

Aligha gondolta ezt *Quadmans*, holland zoológus, aki 1904-ben rendszerezte ezt az atkát, és az ókori méhész íróról, *Varróról*, valamint a felfedező *Jacobson*ról *Varroa jacobsoni*nak nevezte el. A magyar nevét *Örösi Pál* Zoltántól kapta az állat: *ázsiai nagy méhatká*nak keresztelte. Az 1960-as évek elejétől érkeztek az első riasztó hírek Dél-Kínából, a Szovjetunió távol-keleti részeiből, Japánból és még néhány környező országból, jelezve, hogy egyre több méhállományt fertőz meg az atka. A betegség — a varroózis — terjedésének szigorú intézkedésekkel próbáltak gátat vetni, ez azonban alig járt eredménnyel. A méhkereskedelem különös gyorsasággal siettette a betegség terjedését. Így jutott el az élősködő sok európai és észak-afrikai országba is, s napjainkban Ausztrália és néhány kisebb terület kivételével az egész földön előfordul.

Vérszívók a fiasításban

Milyen is ez az apró atka? A nőstény teste tojásdad, barna, hossza mindössze 1,1—1,7 mm, szélessége 1,5—2 mm *(1. ábra)*. A hím csak félakkora, mint a nőstény, színe a csontfehértől a világosbarnáig változik, s az alakja nagyjából kerek. A méhek méretéhez képest persze, így is olyan nagyok, mintha az ember vérét arasznyi szúnyogok szívnák. Az atkák rágó-szívó szájkészülékükkel a méhálcák *ürülékét* és a *bábinget* szívogatják, de főként a fejlődő méhek *vérét* (haemolymphájá) csapolják. Emiatt a méhek vérének fehérjetartaléka és sejtszáma nagymértékben csökken.

A Varroa jacobsoni nősténye igen mozgékony, könnyen vándorol méhről méhre. A méhanya által bepetézett lépsejtekbe bemászik, mielőtt azokra rákerülne a viaszfedő, s a fejlődő álcából vért szív. Ezután néhányszor kettő-öt tejfehér petét rak a sejtekbe, illetőleg a méhlárvákra. Leggyakrabban a *heresejtekbe petézik*. Miközben a méhlárva megnyúlik, s finom gubót sző maga köré, az új atkanemzedék is kifejlődik. A fészek 34 Celsius-fokos hőmérsékletén egy nap alatt — még a peteburkon belül — kifejlődik a hatlábú *atkalárva*, majd egy újabb nap múlva a petéből már nyolclábú *előnimfaként* kel ki. Ez a fejlődési alak már vért szív a méhálcákból, majd ismét átalakulva néhány nap alatt kifejlett atkává válik. A nőstények teljes fejlődési ideje *nyolc-kilenc*, a hímeké *hat-hét nap*.

Az ivarérett atkák a lefedett *méhsejtekben párosodnak (lásd 2. ábrán-kat)*. A hímek szájszerve spermatovábbító készülékké alakult, táplálkozásra alkalmatlan, ezért a párosodás után hamarosan elpusztulnak. A megtermékenyített nőstények *a ki-*

Atkák egy méhtetem körül (a szerző felvétele)

AJÁRUS

Olajárusok (Rusz Károly rajza; Magyarország képekben, 1868)

Pesti olajáruló asszony (Böhm Pál rajza; Hazánk s a Külföld, 1871)

savanyú káposztának volt nélkülözhetetlen „ételsurrogatuma" — ízesítője — a lenmagolaj. De a halételeket, a fánkot és az egyéb tésztaféléket is ezzel készítették.

Így azután a szabályszerűen jelentkező kereslet hosszú ideig életben tartotta a nagyvárosok környékén működő falusi *olajütő műhely*eket, amelyek a parasztgazdaságok házi szükségletének fedezésén felül az eladásra szánt olajról is gondoskodtak. A nagyvárosokat környező falvak szegényebb sorú gazdálkodói vagy asszonyaik nagyböjtkor rendszeresen útra keltek néhány korsó lenmagolajukkal.

Néhány „verdung"

Mint egy másik korabeli leírásból tudjuk (*Hazánk s a Külföld*, 1871), akik nemcsak a nagyböjti időszakban, hanem rendszeresen és nagyobb tételben értékesítették árujukat. Elsősorban a nagyszámú és szigorú böjtöt tartó ortodox vallású vidékeken volt nélkülözhetetlen személy az elmúlt évszázadok során az olajárus. Például a Hunyad környéki *románok* meglehetősen sok olajat fogyasztottak; ennek egy részét a jóval kevesebbet böjtölő magyar gazdáktól szerezték be. Máramarosban híresek voltak a viski olajütők és olajárusok; ők a távolabbi települések hetivásáraira rendszeresen szállították jellegzetesen kisméretű hordóikban a jó minőségi lenmagolajat.

Viski olajárusok Sziget piacán (Griesmüller rajza; Hazánk s a Külföld, 1871)

kivált a nagyhéten lehetett hallani az olajáruló asszonyok éles hangját. Ők fekete agyag butykosokban hozták a szomszédos falvakból a jóízű étolajat. Házról-házra jártak, a kapu alatt vagy az udvaron megállva hangosan kínálták portékájukat, míg egy-egy lakásba be nem hívták őket néhány verdung* olaj kimérésére. Hasonlóan az egyszerű bádogtölcsérhez, amellyel a kiporciózott olajat a vásárló üvegébe öltötték. Az élelmes olajárus asszonyok mindkét karjukon és a hátukra kötött kosárban is cipelték a 4—5 literes olajoskorsókat, a jó üzlet reményében.

Piaci olajosok

A nagyvárosok utcáin házaló falusi olajárusokon kívül szót kell ejtenünk azokról a *piaci olajosokról* is, Általában többen összeálltak, s portékájukat szekérre pakolva a piacon csoportosan árusították azt. A hátsági medence bizonyos falvainak asszonyai a Hátság, Vajdahunyad és Déva piacain még a századfordulón is gyakran árulták a böjti szükségre keresett étolajat.

Az olajárus azonban a piacozás ellenére sem tartozott a városi kereskedők vagy szolgáltatást végzők sajátos rétegébe. Alkalmi tevékenysége csupán jövedelemkiegészítés volt számára, nem pedig megélhetésének alapja. Századunk elejére azonban a városiasodás, a megváltozó életforma és sok egyéb tényező hatására az olajárus éppúgy eltűnt nagyvárosaink utcáiról és piacairól, mint megannyi más jellegzetes alakja a múlt századi városképnek . . .

Selmeczi Kovács Attila

Ruprecht János

pozsonyi ötvös 1613-1627

lásd

Kivi 158, 159

Ruprecht János

ötvös Pozsonyban

XVII szerzad

Leisd

Arch Ert 1901.

110 l

Ruprecht János

ötvös 1613 – 1627

laid

Mil. Pars. 115

212 reczés
ger.

PÉTERFALVAI PAPIRGYÁR
OCEAN G.G.B.

PÉTERFALVAI (Erdély)

irodai anyag
Kanzleistoff

Ruprecht János

ötvös 1613-1627

laid.

Mih. Pozs. 99

Rupprecht Haus

Otvoš

XVII. 4. Posny?

Wiod

MK+ 84. l

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191 ..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Ruprecht Jaris

Ötv. Torsoy

1619

vod

Miaö 115 l

.... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ztam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Kehely Ruprecht Jánostól, pozsonyi ferencvendiek templomának tulajd.

V. 115.

Rupprecht, Hans, pozsonyi ötvös

TV. 84.

Muz. és Kvt. Ert.

Ruprecht János, pozsonyi ötvös V. 116.

Muz. és Kvt. Ert.

Ruprecht János, pozsonyi ötvös V. 99.

Ruprecht János (pozsonyi) ötvös ezüstkelyhe 1619-
ből V. 158. — mesterjegye V. 159.

Muz. és Kvt. Ert.

Muz. és Kvt. Ert.

Ruprecht János, pozsonyi ötvös V. 115.

Ruprecht János

Ruprecht János

ötv.

Kőmagyötvi 1738. a.

Ruprecht ~~Hans~~ Janos

pozsonyi ötvös

1613

l.

Arch. Ert. 1901.

110. l.

Hadsereg.

Az előtérben egy gyalogos
ábrázolva, mig hátul jobbra egy

29.
K.K. GEN[illegible]

alól balra: Anton Strassgschwan
legalól középütt: Druck, Verlag
Leykum in Wien.

Szines kny., alányomással,
Pettenkoffer-Strassgschwandtn
nach der neuesten Adjus

55-93-1235

Rupprecht, Johann

Jesus

Gentmüeml.

153. l.

4194 szám.-

m.1918.-

T e k.I n t e t e s

Műemlékek országá

H ivatkozással folyó évi jul h
tember hó 13.-án 2740 szám alatt kelt
vizsgálása alkalmával Vértes Manó álla
vevő ileg érvényesitett ut iszámlát azon
80 fillér összegét a hivatalnak megkül

e r e g s z á s z
Állam

1 drb.

állam

Rupprecht János*

és

Rupprecht testvérek

pécsi harangöntők

lárd

Várady Baranya

I. 600, 601 l.

MOB kat. 3266.

* 1848–1890-ig

működött Pécsett,

mikor üzemét fiainak

adta át.

Ruprecht János M.D.K.

hőrajzoló

Wesselényi Miklós és
ifj. Balogh János követek arcképe

Gerni, A magy. hőrajz. 1960 25

MDK

Ruprecht Jábos

M.Nemz.Reneszánst Társ. 2. aukc. 1921.

Ruprecht János
arcképfestő

MDK

Ruprecht kőnyomat után készült a „Regélő"
1836. 5 számú mellékelt litográfia

Fejős Imre: Az országgyűlési ifjúság litografáló-
társasága

M.M.M. Évkönyve 1951, 120 l.

Ruprecht Jairus
festő

MDK

Balogh portréját Bécsben élet után festette

Fejős Imre: Az országgyűlési ifjúság litografáló
társasága

M.M.M. Évkönyve 1951, 120 l.

Ruprecht János
festő

MDK

Wesselényi Miklós
litografia (Repr.)

MMM Évkönyve 1951, $\overline{XXX}$.

Ruprecht Jairos
arckipfestő

MDK

Fejős Imre: Az országgyűlési ifjúság litográfáló
társasága

M.M.M. Évkönyve 1951, 120 l

Zichy Mihály

Ruprecht János
festő

MDK

Wesselényi portréja

Fejős Imre: Az országgyűlési ifjúság litografáló társasága

M.M.M. Évkönyve 1951, 120 l

Ruprecht Jakus
festő

MDK

Balogh Jakus
litografia (Repr.)

MMM Évkönyve 1951, LXX.

Ruprecht Janos

134. sz.

Schimon Max

137. sz.

Schufried D.

144. sz.

Stranover Tobias

148. sz.

Strobentz Frigges

149, 150. sz.

Székely Bertalan

151. sz.

Szikszay Ferenc

152. sz.

Telepy Karoly, fordits

153, 154. sz.

Tham Mór

155, 158. n

Tornai Gyula

160. 161. n.

Vastagh György id

163. n.

Zichy Mihály

169. n.

Ruprecht János

litografija: „Bolyai János." 62. p.
reprodukció. 1842.

Rózsa György - Spira György: Negyven-
nyolc a kortársak emlékével. Budapest, 1973.
575 l

JOHAN DAVID RUPRECHT, pékinas

1754-ben Mária Terézia zászlót adott a soproni pék-céhnek. Ünnepen a zászlót kék sapkában és fehér leibliben az inasoknak kellett vinniök. A ruhát a céh adta nekik, de egyúttal 50 magyar forintot kellett fizetniök érte. Johan David Ruprecht von Berneck 50 forintot fizetett.

---------- 167. old. 42. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

Rupprecht Kálmán

szül. 1865. Jertő

1882/83. Griepenkerl

tanítványa

a bécsi akadémián

Fleischer 80. l.

Rupprecht Mihály

l.

Emléklap Sopr. 1897

25. l

schaftlichen Begriffsbildung.
e historischen Wissenschaften. 40.-
,1920.Pk. 50.-
nkor filozófiájába.Ford.Bánóczi Jó- 15.-
den Jahren 1902 bis 1906.Leipzig, 14.-
römai püspökségéről.Bp.1893. 20.-
dirati és terményi állapotáról a 5.-
che Volksmärchen.Neue Folge.Leipzig, 10.-
ier Individuen und der Nationen. 40.-
ő között? A M.tud.akad.I.oszt.-tól 12.-
ttság elé terjesztett jelentés. 8.-
monkosrendi példák és legendák.Kassa, 4.-
cia ujabbkori társadalomból.Ford. 12.-
lom, a pálosok régi pesti szent- 8.-
atio de initio et progressu missionis
s.Viennae,1665.Kartk. 40.-
sches Wörterbuch.Wien,1859.Fbörk. 25.-
lin,1873.Vk. 12.-
nal-Cartons von W.v.Kaulbach. Mit erl.

M.D.K.

Rupprecht Mihály, fényképész

Sopronban dolgozott. 1863-ban nyitotta meg fényképműtermét. A legrégebbi vidéki központ. Mögora Tiefbrunner Sándor, 1862-75 között dolgozott. 218.o. Megkapta az udvari fényképész cimet.

Fejős Imre: Fényképészetünk első virágkora, 1855-1885. 209.o.

Folia Archaeologica. A. 1958. Bp. Képzőműv. Alap Kiadóváll. Bp. 1958

Ruppert Vilmos

építész

d.

Edvi Bp

207.l

von J. E. Saintin.

n Dornach (Vertreter Hugo Großer in Leipzig).

Ruppert Vilmos

mûépitész

+ Rákosszentmihály

1916. szept. 7

életének 60. évében.

MMÉE Közl.

1916. 24. l.

1520

Ruppert Vilmos

épitéj

l.

Közlezrkiáll

974. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Ruppert Vilmos
épitéz

Hölle pezsgőpavillonja

Bálszokiáll

563. *Batthyányi Ferencz*

Egész alak és jobbraf
jobb kezében buzogányt, ba
díszkardot tart, a mely melle
Prémkucsmáját tollas forgó
és bajusza sötétbarna ; szeme
vált. Aranyzsinórzású mentéj
és szűk nadrágja piros, r
derekát zsinóröv szorítja. A
vont függöny kék, a falon l
várát tünteti fel. Felirata a
ben olvasható sorokban : »COM
VIXIT A . . . REGNOR. DALM.
CONF. COLAP . . . VUN SUPR.
& HUNG. ET BOHE: REGIS. CO.
NON NEC REGNI HUNG. PINCE

Vászon, méretei 217 : 125
tett az 1895 márczius 20-iki 153

16399 sz. leirat alapján Enea
(81–895). — Értéke 100 K. —
napján. — Az átvételt jóváhag
sz. határozat (140–895). — Át

Kifüggesztésére vonatkozó
retlen festő a XVII. szból : Batt
horvát bán.

M.D.K.

Ruppert Vilmos, épitész

Díjnyertes terve alapján épül fel Szabadkőműves Nagypáholy épülete a Podmaniczky [Rudas László] – és Városmajor-utca sarkán

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1894. XXIII. évf.
máj. 10. sz. 110. old.

Ruppert Vilmos

épitési

Szabadkőmüvesek pátholy-
hára a „Podmaniczky
utcában
fenti serverte

Bpmúz 207. l.

~~Aquileai dénár VIII. 125.~~

Ruppert Vilmer

+ 1916

U. 2256

Rupprecht M. A. 48

Schoen Arma terrpl.

Rup Ruprecht, építőmester M.D.K.

1635-1636 között a kassai építőcéh mestere.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 83-old.

MDK

Rup Ruprecht, ép.mester
Kassa XVII.sz.

1635-1636 céhmester.

Kemény Lajos; Kassai épitömesterek. Barok és rokkoko korszak. MMEE Közl. 1904 évf. 83.1. 28. kötet, 3. füz.

Ruprecht Vilmos

serveste az árvai uradalom pavillonját

Kel 1885

I. k. 1. f. 50. l.

1928. jamár 22.

,

stben lévén, késve vettem kézhez szives
t és tisztelettel kérem, legyn szives
a:/ V.Zoltán-u. 16. irodájában Steckl
eresni, bejelentvén neki, hogy a képért
tam, ö vállalta ez ügy elintézését. Steck
om szerint Pesten, tehát feltétlen ott
ozatta el a képet.
rnak ajánlani, hogy a képet hollandi

Rupprechter,

Benedikt

réznüves

l.

Csat-Frey Öst Kunstt.

XXIV. k.

61. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
513

Ipolyi Arnold. Az orsz. m. képző-
művészeti Társulat 1880. márcz.
14. közgyűlését megnyitó beszéd.
Bpest, 1880.

f.

Cd.

MDK

Ruprich

müasztalos

Fortth Béla, 26 l.

FLOR. R U P R I C H , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 409.- Herr FLOR. R U P R I C H
Felvétel ideje: 1829. 8. Sept.
Hová vették fel: Ratzmilititz, /Rácmilitics/. 162.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyaror zági festőcéhek I. A textfestés első nyomai 101.oló

ARRABONA. A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

Ruprich Károly

műasztalos. Párisban Zichy
Mihaly tamogatásával, nem csak
Köpvetitésével szerettek meg, ezu-
tán meg becsültek. Ezen az uton
került itthon fönvanik kegyébe, de
csak Becsután, ahol ~~[illegible]~~ Schmidt
Frigyes tanítványa volt a köpro-
művészeti akadémián és később
mint „Akademische Kunst-
tischler" a bécsi városház
asztalosmunkáit vezette. De becs-
vágja ürte, hajtotta a végig tanul-
mányozta Romától kezdve Közép-
europa kathedralisait. Itthon
kétszer is megrakta saját fészket
kötben sogotával, Thék Endrével
is társult, de viszonyainaba nem
fészkelhette meg magát végkép-
pen, amiből aztán fegyvert ko-
vácsolt maga ellen és a múlt héten
(1910. március közepe táján) 59 éves
korában apjának, aki szintén asztalos
fordítás

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühelyf

Miután keresményemnek 191 év

tésénél

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt , 191 év

tanu.

tanu.

Ruprich Károly

l.

Közlezrkiáll

1386-l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Rupprich Károly

műasztalos

a XII. csop. (Jaipar)

jurysjenek előadója és

kinevezett tagja

Közlezrkiáll

1177, 1178. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Ruprich Károly

műasztalos

állami drámgerém

Közlezrkiáll

1231 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Ruprich Karoly

l.

Közlerkiall

623-l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Ruprich Károly

minaoztatos

Bp.

l.

Ezredévés kiáll

XII. csop. 34-l.

ost az ujonnan készült épü-
föl. Felirata a balra lebegő

ker auf dem alten Grund, kez-
uvert fertigter Brunn befejezésű
b Illuminirten sind die neu ver-
ebäude.

cm.

Ruprich Károly

Miniantalis

l.

Közlerkiáll

190 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Ruppricht

műasztalos
a Mária utcai

Jézus szent szívé
templom (terv. Kau-
ser József) berendezési
tárgyai, kőtűk a
művészi alakítású
szőnyegtőkék, fenti
művei (1890)

Thirring Bpest

81. l.

Ruprich Károly

budapesti műnavtalos

l.

Faragó Bálint =

A mezőtúri ref. egyház
története 1530-1917-ig
Mezőtúr c. n. 118. l.

LA SOCIETÀ «MATTIA CORVINO»

e

LA SOCIETÀ «DANTE ALIGHIERI»

hanno l'onore di invitare la S. V. Illma alla

SOLENNE RIUNIONE

che avrà luogo mercoledì
8 maggio 1935 alle ore 18

nella sala della

ACCADEMIA UNGHERESE DELLE SCIENZE

PROGRAMMA:

1. Saluto di S. E. ALBERTO BERZEVICZY.
2. Prof. PAOLO ARCARI, dell'Università di Friburgo nella Svizzera: **Giosuè Carducci e la nuova Europa.**
3. Parole di chiusura del Prof. PAOLO CALABRÒ.

Paolo Calabrò
Presidente
della Società «Dante Alighieri.»

Alberto Berzeviczy
Presidente
della Società «Mattia Corvino.»

Gli ospiti sono graditi.

Ruprich Károly

„akadémiai (?) mű-
asztalos"
másut: „faragó"
l.
Schoenjózsefvárosi
14. l. 19, 33. l.

Római ~~[illegible]~~ V. 247.

Ruprich Károly

budapesti unmantatos

laid

3

Tellery 149. l.
150 l.

MOBKA. 2959

tüntetni. A lisztkészlettel nem rendelkezők
a-, rozs-, árpa- stb. lisztből és száraztészta-
n kell. **Személyenként 5 kg-on felüli**
vi összes kenyér- és lisztszelvényeit
kg-nál kisebb mennyiségek esetében
l leadni, a beszolgáltató aláírásával
házhoz illetékes körzeti jegyfiók a legköze-
ásba hozza.
akinek a háztartásában személyenként 35 kg
n, a többlet mennyiséget 1947 február hó
os Fogyasztási Szövetkezet fiókjaiban nagy-

t példányban átvételi elismervényt köteles
ek, az eladott lisztmennyiségnek és fizetett

Ruprich Károly

Nemzetalos Vásárlata

1879. szekesfehervári

orsz. kiáll. aranyérem

MMÉE Közl

1879. 448. l.

vegyes

f. 57

1 Röt. 4to

Engelhardt,
Conr.

Thorsbjerg Mosefund.

Beskrivelse af de Oldsager, som i Aarene 1858-61 ere udgravede af Thorsbjerg Mose ved Sönder-Brarup i Angel;

Ruprich Károly

Művészi Ipar

1892. 191. l

Római művészet III. 196, 197, 200,

Ruprich Károly
minaretalos

l.

Rath György 1896.
286 l.

5.sz.betétlap.

lós mü,szempontból.

ezred átkelése.
ı való átkelés.
átkelés.
kelés.

lló átkelést az árkászok fogják végre
e áll a 28.árk.szd. és a 20.ö.árk.sz
hamcsónak kiszolgáló legénysége ezt
uája végezni.
lló áthejózást az utászok fogják végr
ndelkezésre álló anyag/:2 hho.:/ ki-
ége elég.
sőbb kezdődik,addig már megfelelő sz

ára rendelkezésre álló idő ~~arányla~~
rrevézelezéseket,kitüzéseket még vi-

Ruprich Károly

műaszlalos

hálófülkével összekötök budoir

(empire stil)

Aigner S. cikke

Ráth György 1896.

172-l.

Az áru kiküldőjének (exportőrnek) neve:

lakóhelye:

Hivatalos láttamozások és megjegyzések:

4.5
kü
kö

Vámtarifa szám:	A kiszállítandó áru pontos kereskedelmi megnevezése (többféle áru esetében külön-külön)	Üresen hagyandó

A szállítmány brutto eladási ára (értéke) a számlázott külföldi pénznemben

MDK

Ruprich Károly asztalos m.

Gaul K: Butoriparunk és a diszitő iparok az ezr.
o.kiállon. MMEKözl. 1897.6.füzet. 263-276 l.
képek

Ruprich Károly, iparmüv. asztalos M.D.K.

empire stilusban készült női hálószobájának képe az ezredéves országos kiállitásból.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.

1897. 31. kötet. 271. old.

Ruprich Károly MDK

női hálószoba

asztalos m.

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves kiáll.on.

MMÉKKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

MDK

Ruprich Károly

szobaberendezés

Diener-Dénes: Magy. Iparm. Társ. karácsonyi kiáll. Magy. Iparmüv. 1899.

11 l.

MDK

Ruprich Károly

A magyar Iparmüvészet a párisi kiállitáson.
Magyar Iparmüvészet 1897/98. 82-83.l.

Ruprich Károly
minarszalos

l. Forstm. Béla

266. l.
269. l. többnor
270. l.
többnor
272. l.
277. l.

ó lapokat
avítani!

Ruprich Károly

oltárépítő

l.

Tanulmányok Bp.

múltjából.

VII. 34. l.

Nagys.

Dr. Szentiványi Gyula urnak,

a Müemlékek Országos Bizottságának főtitkára

Hivatalból
közszolgálati ügyben
Díjátalányozva

Budapest.

XI., Lágymányosi-ut 16.

MDK

Rupprich Károly, gyárigazgató

Közreműködésért aranyérmet kapott a párisi világkiállitáson.

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

MDK

Rupprich Károly

1900. Páris, aranyérem

Az Iparm. Társ. kiállításainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l.

MDK

Rupprich Károly

1900. Páris, aranyérem kitüntetés.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 154.l.

Ruray Tibor 1912--

Május 1. alum.dombormü

Ernst Mus. M.Plaestikai és Graf.kiáll. 1954. szept.

16. 1.

Rurszán Zsuzsa, gyermekrajzoló MDK

Tízéves.

Menyasszony

Repr.

„... Gyerekszerűen átlátszóak a szinek, virágszerűek ... s a lap közepén a menyasszonyi ruha gyönyörű hófehére."

Karátson Gábor: „... szeressük ami furcsa..." 6–8

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1965. május XVI/5

Rúsa György

Győr 1672

l –

Yankó Ötvös apródok

6. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rusai Magda divattervező

rajzai tavaszra
repr.

Otthon
Magyar Ifjúság, 1969. III. 21. 18. l.

Rusai Magda, divatterverő

Adjzai

Magyar Ifjúság, 1969. VI. 6. 19. e.

Rusai Magda, divattervező

Kislányoknak alakítással
repr.

Magyar Ifjúság, 1970. V. 29. 16. l.

Rusai Magda, divattervező

– tervei
repr.

Kempingerőknek
Magyar Ujúság, 1971. júl. 30. 16. l.

MDK

Rusay Magdolna, II.é.textilterv.

Ifjuségi Képzőm. és Iparm.kiáll. N.Szal. 1950. jun.

7 l.

MDK

Russai Magda

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1965.

Russai Magda

Modellek

—: Tavasz és nyár között.
Nők Lapja, 1978. május 20–18. lap.

Ruzsai Magda

A Hilton Szállóban rendezett
divatbemutató modelljeit Ru-
zsai Magda tervezte.

—: 4 modell 1 divatbemutatóról.
Nők Lapja, 1974. nov 5.-15. lap.

Russai Magda
divattervező

Russai Magda harton blúz
terveit mutatta be.

S.N.A.: Hunerett, fodros, virágos nyári nehák
Nők Lapja, 1978. július 1–18. lap.

Russai Magda

Modellek

Nádor Vera és Russai Magda terrei: Tavasz és nyár hörött.
Nők Lapja, 1978. május 20 – 18. lap.

Ruesai Magdaa
divattervező

Ruhatervek

Ruesai Magdaa: Alkalmi viseletek
Nők Lapja, 1973. március 14 - 20 oldal

Russai Magda
divatterező

Ruhalevek

— : Lányoknak
Nők Lapja, 1972. aug - 33 szám

Russai Magda
divattervező

Ruhatervek

— : egyszerű ujdonságok
Nők Lapja, 1972. jún. – 23 szám

Russai Magda
dio attenverő

Ruhatenek

— Nyári ruhatenek.
Nők Lapja, 1973. jún. 23 - 19 oldal.

Russai Magda
div atterverő

Ruhatervek

—: Sportos öltözékek.
Nők Lapja, 1974. január 5 – 20 oldal

Russai Magda

Osskoni öltözékeket terve-
zett Russai Magda ruhatar-
vező.

—: Négy hosszú, egy rövid.
Nők Lapja, 1977. szept. 24 – 20 lap.

M.D.K.

Ferdinand Ruscheweyh, grafikus, 1785-1846

Niedermannak Korabinszkyról készült, elveszett festményéről a Preraffaelita rézmetsző Ruscheweyh is készített rézmetszetet. Hasonló Lutz metszetéhez. Szignatúra: "Niedermann pinx. Ruscheweyh sculp." Hidegtü 18.9+12.4.cm. MTKcs. Ltsz. 2715. 239.o. 12.jegyz.

Rózsa György: Johann Niedermann magyar vonatkozású arcképei. 237.o.

Folia Archaeologica. IX. 1957. Bp. Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

Ruschitzka Pál

díszítő festő

Végbiz. jó eredm.

Értimisk 1908/9

16. l.

Mihalik József I. 235

Érkezett 1907. március 8.

180/1907. sz. (Selmeczbánya, 1907. március 4-én 1931. sz. a.)

Selmeczbánya város tanácsa a Cserey-féle beszterczebánya régiséggyűjteményből a selmeczbányai eredetű fegyvereket a városi zeum részére kéri megszerezni (Leirat a városi tanácshoz, 1907. IV. 1.

Ruschitzka Pál

festő

1904–8.

Érmisk 1930. 88. l.

Ruschitzka Pál

a Kurbel cégnél dolgozik.

Erdimisk 1909/10.

10. l.

Id. Szumrák Pál (18

kereskedő.

Mellig, szem
és szakálla öszbev
elejű fekete kabá
lénye pedig fehér.
vassuk: „Madarás

Olajfestés vászon
Festette: Madar
Ajándékozta: Szu

217/94. (181/95).

Ruschweyh

rerin.

XIX st.

mayer ?

FRANZ RUSICZKA, textilfestömester

A szepesolaszziak 1804-től alkottak külön céhet. Mesterlevelüket 1804-1826 között vezették igen diszes, kaligrafikus, néha szines kiállitásban is.- "Stam-Buch"-nak nevezték.- 35 bejegyzés van benne.- Ezek egyike:
29.- Franz Rusiczka, Incorporirter 1819.
123.old. 38.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974.

RUSCHKA, Wenzel, pozsonyi kőművesmester

W. R., Mauergesell, † 43 éves korában, Pozsony, 1830 szeptember 14. (1830, 1070 l.)

Preßburger Zeitung
(Gentkan)

RUSCONI,Giovanni Antonio.A XVI.sz. második felében Magyarországon volt és több város megerődítésénél dolgozott. /K.A.W./

Maggiorotti,439.

M.D.K.

Ruscsik János, kőműves

, az 1824 évi ceri összeírásban szerepel.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1960. Akadémiai Kiadó. 393. old.

M. D. K.

RUSICKY festő
(lengyel)

1898-ban Nagybányán tartózkodott

Réti
Bpr. 1954. 324. l.

MDK

Rusicza Lajos festő

Vájár

Nagy T: Az I. M. Képzőm. kiáll. ... Kis Ujság
1950. aug. 25. 4.l.

Rusinszky Anna

l.

Ernst Muz. kiáll

124. n. 15. l.

1932.

3691. Mendlik Oszkár.

Sz. Radvánszon 1871 junius

November a hollandi te

Az őszi idő~~pen ábrázo~~ a
Táj tékozva közelednek az előte
ladnak tova. Az égboltot sö
zése alól balra: Mendlik O.

Vászon, mér. 93.4:120.
Vétetett az 1908. janu
alapjan a Képzőművészeti T
(153-908).

Vét 146170-907

Ruscsák József (Ungvár)

kiáll. Festmények
Zöld hegy

repr.

8. Nemzetközi Plein Air
Kárpátalján 1991

RUSCSIK János 1824-ben mint kőművest irják össze Egerben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Rusinczky Anna

Ernst-múzeum csoportkiállításán
kiinzéseivel szerepelt.

PH.932. T.10.

Ábrahámné Rusinczky Anna

iparmüvész

Ernst Muzeum kiállitásai CXXIII.csoportkiállitás katalogusa 14 lap , 1931.

ANDREAS RUSKA, csizmadiamester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 319 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./ IV.csizmadiamester. 264.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

RUSKOVICS, Josef Pflastermeister

1763 Absdorf

Ans 1996 212.

ú két kerubfej.

irágok közt

s testén

oglaló

egyű mester

en. XVIII. sz.

abeszkek

apon filigrán

ött kerubfejek

gram, 1660.

MDK

Rusnyák Károly

K.Gy.: Ars Hungarica. Fiatalok. 1940. jul. hó

MDK

Rusói István kályhatervező

garai: Népmüvészek az ország házában. Népszava,
1959. aug. 18. 1.1.

– 2 db Russ (Ruß, Rusz) Károly van

– (1.) Ruß, Karl, Th.B. † 1843
bsd. Müv. Mo.on Kat. (1830 ig)
Szt. István
Az adakozó fejedelem } magyar vonatkép

(2.) Rusz Károly fametsző.
(Vasárnapi újság, Hazánk és a Külföld, Föv. Lapok stb. 1860–70-es években sengetny illusztráció t hor.)

Russ Károly

1779 – 1843

Szent István tanítja pogány népet, tusrajz 1811-ből az Ernst Múzeumban.

Ernst – Külföldi 26-l.

Russ Károly

1779–1843

Szent István, a Ereszténység apostola, szépia rajz, Ernst Museum.

Lepold Antal

Szent István király ikonográfiája.

Sertz Istvánemlékk

III. 144. l.

RUSZ Károly

Gyulafehérvár látkép 19. n.

Apulum 31 1994 278, 780, 281 ill

Rusz Károly

l.

Ernst-Múzeumaukció ja I.

41.l.

R u s s K á r o l y

Fővárosi Lapok.1868.jul.19. /Fővárosi hirek./

Rusz

fametrzö

l.

Gerevich Emlékkönyv

239. l. 240. l.

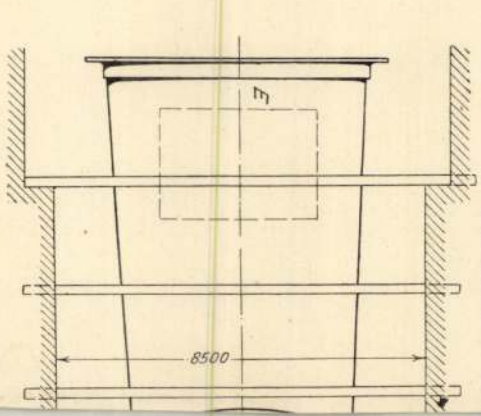
8500

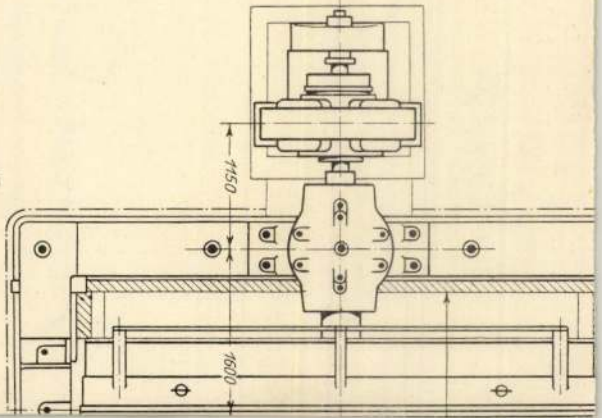
1450
1600

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

—

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szálltam szembe
mely a mai veszedelmes külpolitikai hely
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a képvi
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes a
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább küz
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gazda

Én tehát felveszem a harcot, ama
ki az országot a mai szörnyű helyzetéből é

kibontom a legitimizmu

„Istenért, Kir

Russ Károly

l.

Va Ilö Ernstgyűjt

II. 23.

R u s z Károly

~~rézmetsző~~ festő

Fővárosi Lapok.1868.nov.17. /Fővárosi hirek./

MDK

Russ K.

Liszt Ferenc az Oratorium előadásakor Pesten aug.15. és 22.én a Vigadóban.
Székely Bertalan rajza, Russ K. fam.

Vas. Ujs. XII. 1865. IX.3. 449 l.

MDK

Russ K.

1848/49-i csatatérek. 1/ A tápióbicskei híd.
Than Mór rajza, Russ fam.-e.
2/ A kápolnai híd /ugyanők/

Vas. Ujs. XIV.1867. VII.7. 337 l.

MDK

Russ K.

1848/49-i csatáterek. III. Isaszeg
Than Mór egykoru rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XIV. 1867. VIII. 18. 4o5 1.

MDK

Russ K.

Kölcsey emlékszobra Szatmár főpiacán.
H.L.Lüders jelzéssel, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XI.1864. X.2. 417 l.

MDK

Russ K.

Székes-Fehérvár: a Vörösmarty-tér.
Zombory Gusztáv rajza, Russ K. fametszete

Vasárnapi Ujs. XIII. 1866. V.6. 217 l.

berényben" c. /8 lap; 4 rajz/
0/65-1./

zti ház berendezése" c. /2 lap/
ozása" c. /3 lap/
1/65./

tőrség" c. /9 lap + 1 rajz/
/65-a/

6 fénykép + 1 mell./
35/65./

MDK

Russ K.

Virágoskert a Tátrán. Valószinüleg Zombory Gusztáv rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XI. 1864, II. 7. 56 l.

vi pályázatára benyujtott

j e g y z é k e:

Russ K. MDK

privina-glavai templom és kolostor, Szerém-megye. - Zombory Gusztáv rajza, Russ fametsz.

Vas. Ujs. XI. 1864 I. 17. 29 l.

himzés történetéhez" c. /7 lap
5 himzésminta/
16-229/65/

g" jelige:
s környéke hiedelemvilágához" c.
17-230/65./

e" c. /10 lap/
18-231/65./

si, szán" jelige:
c. /12 lap; 14 rajz/

MDK

Russ Ká.

1848/49-i csataterek. IV. Hatvani ut.
Than Mór vázlata, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XIV.1867.IX.8. 441 l.

MDK

Russ K.

Képek a hazai népéletből. XLIX. Szegénylegények a csárdában.
Ujházy Ferenc rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. VI.25. 321 l.

MDK

Russ K.

Fővárosi képek. V. A Kintornás. - Ujházy Ferenc rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. V.7. 225 l.

MDK

Russ K.

A budai Svábhegy. A kápolna és vidéke.
Zombory Gusztáv rajzam Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XI. 1864. VI. 19. 241 l.

)1-245/65./

Dunapataj
5 lap; 5 fénykép/
19-232/65./

i hagyományai és szokásai" c.

3-96/65./

MDK

Russ K.

A budai Svábhegy.II. br. Eötvös József nyári laka. Zombory Gusztáv rajza, Russ K. fametszete

Vas, Ujs XI. 1864. VI.19. 241 l.

V. Jelentéktelenek; ill. a pályá

1., "Szegedi boszorkány" jeli
"Boszorkánysziget" c. /6
P.123/1965. - /EDÜ ? /

2., "Tulipános láda" jelige:
"Egy hagyományos paraszti

3., "Mazsola" jelige:
"Újjászületett népművésze
P. 121/1965. - /EDÜ 2-91/

4., "Ozirisz" jelige:
"Körösladányi lakodalmas
P. 127/1965. - /EDÜ 8-163

5., "IV.B" jelige:
"Paraszti gazdálkodás muni
P. 147/1965. - /EDÜ 28-91/

64.85780 Közl. Ny. – 1000 db – 30

MDK

Russ K.

Tetétleni puszta. Zombory rajza, Russ K. fametsz.

Vas. Ujs. XIV. 1867 VI.23. 3o9 l.

NÉPRAJZI MÚZEUM
ETHNOLOGIAI ADATTÁR
Budapest, VIII. Könyves Kálmán körút 40.
Telefon: 331-142, 140-058

III. Bronzéremre javasoltak:

1., "Hímzés" jelige:
"Adatok a kalocsai hi
+ 8 t. melléklet /16
P. 135/1965. - /EDÜ

2., "Babonaság bolondság"
"Adalékok Kalocsa és
/18 lap/
P. 136/1965. - /EDÜ

3., "Leányok" jelige:
"Falusi lányok élete"
P. 137/1965. - /EDÜ

4., "Kocsi, szekér, kocsi
"A paraszti szekér"

MDK

Russ K.

A Teleki-család sirboltja Szirákon.
Zombory zajza, Russ fametsz.

Vas. Ujs. XI. 1864.IV.17. 149 l.

MDK

Russ K.

Bél Mátyás.
Kupeczky egykoru rézmetszvénye u. Russ K.
fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. III/12. 121 l.

MDK

Russ K.

Képek a hazai népéletből. XLVI. Vármegyeházi rabok. - Lüders rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. IV/3o. 2o9 l.

MDK

Russ K.

Nádosy István, Russ K. fametsz. Valósz. Barabás képe u.

Vas. Ujs. XI.1864.VI.19. 237 l.

MDK

Russ K.

A tétényi kastély. Luppa P. rajza. Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII.1865. VII.23. 373 l.

MDK

Russ K.

a garamkissarlói ref.egyház. Szabó István raj
za, Russ K. fametszete.

Vas. Ujs. XI.1864, X.9. 428 l.

MDK

Russ Ká

Rimaszombat. Sándy Gyula rajza után Russ K. fametszete.

Vas. Ujs. XIV. 1867, VIII.18. 4o9 l.

Russ K.

MDK

Képek a hazai népéletből. Sterio u. Blumberg Lajos; Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII.kx 1865. VI/4. 277 l.

MDK

Russ K.

Képek a hazai népéletből. XLVII. A dáde meg a rajkó. Russ K. fametszete, Marastoni A. rajza után.

Vas. Ujs. XII.1865. V/28. 261 l.

MDK

Russ K.

Landerer János Mihály nyomdász arcképe.
Hildebrand, Mansfeld J.g. rajza u. Rukk K.

MDK

Russ K.

A Királydomb. Feszl Frigyes terve, Russ K. fametszete

Vas.Ujs. XIV.1867. VI/9. 281 l.

MDK

Russ K.

A számüzetésben. Szemere, Kossuth, Mészáros arcképe. - Marastoni J. rajza, 1867. Russ K. fametsz.

Vas. Ujs. XIV. 1867. VI.2. 273 l.

MDK

Russ K.

A segesvári völgy Erdélyben. Chaillou rajza u. Russ K. fametsző intézete

Vas.Ujs. XI.1864. VII.3. 265 l.

MDK

Russ K.

A felsődunaparti uj házsor Pesten. Lüders rajza u. Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XI.1864, XII.4. 529 l.

MDK

Russ K.

Pesti baromvásár. H.Lüders rajza u. Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XI.1864, VI.26. 253 l.

MDK

Russ K.

Dohányos kunhyó a Szőregi pusztán /Pest m./
Lüders rajza u. Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XI. 1864, VIII. 28. 357 l.

MDK

Russ K.

Dohányos kunyhó belseje a Szőregi pusztán.
Lüders H. rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XI. 1864. VIII/28. 356 l.

MDK

Russ K.

Komárom. Keleti Gusztáv rajza, Russ K. fametszete

Vasárnapi Ujság XIV.1867. VI.3o. 325 l.

MDK

Russ K.

Komlóssy Imre arcképe. Haske rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XV. 1868. IX.2o. 449 l.

MDK

Russ K.

Vakanovich Antal arcképe, Haske rajza,
Rusz K. fametszete

Vas. Ujs. XV. 1858, X.11. 485 l.

MDK

Russ K.

A Magy.Tud.Akadémia Könyvtára. Haske rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XII.1865. XII.lo. 632 l.

MDK

Russ K.

Képek a hazai népéletből. XV.Mikulás.
Lüders rajza u. Russ K. fametszete

Vas.Ujs. XII. 1865. XII.3. 621 l.

MDK

Russ Károly

A csetneki ev. templom. Russ fam. Myskovszny Győző rajza u.

Vas. Ujs. XI. 1864, II.7. 53 l.

MDK

Russ Károly

Szalay László emlékére. Rohn **Alajos rajza, Russ Károly fametsző intézete, a mellszobor Lackner Sándor müve.**

Vas. Ujs. XI. 1864.VII.31. 3o9 l.

MDK

Russ Károly

Kenyérmező Erdélyben. Nemes Ödön rajza, Russ K. fametsz.

Vas. Ujs. XIV. 1877. III.17. 125 l.

MDK

Russ Károly

A lőcsei r.k. templom. Myskovszky Viktor rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. IV.16. 181 l.

MDK

Russ Károly

A magy. képviselőház uj épülete.
- Ybl Miklós terve szerint. Fényk. u. rajzolta

Kelsty, fába metsz. Russ

Vas. Ujs. XII.1865. X.1. 5o4 l.

a valamilyen más /megyei, iskolai
n és milyen eredménnyel?

ati/ tervei:

.....

.....

cim: .....

MDK

Russ Károly

Képek a hazai népéletből XLV. A szántóvető hazatérése.
Markó A. után Marastoni Antal, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII. 1365. IV.16. 184 l.

MDK

Russ Károly

II. Lajos király sirja. Cselepataki malom Mohács mellett. Marastoni A. rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. II.§ 19. 89 l.

Rusz Károly

A pécsi Kőszénbánya (1868, fametszet, rajzó)

Kiss Sándor: Magyarország történetének képeskönyve 1849–1945 (Bp. 1969)

112 dd.

Rusz Károly fametsző

A Vasárnapi Ujságnak dolgozott a XIX. sz.-ban.

Galambos Ferenc: Érdekességek a magyar grafika történetéből

Kisalföld 1969 VII. 20

Rusz Károly

Ferenc József (1867, fametszet, zapró)
Erzsébet királyné " — " — " — "

Kiss Sándor: Magyarország történetének képeskönyve 1849-1945 (Bp. 1969)
48, 49 old.

Rusz Károly fametsző

A Vasárnapi Hírlap illusztrátora

Galambos Ferenc: A magyar grafika
történetéből

Pest megyei Hírlap 1969 jún. 20.

Rusz Károly Szamosszó

A Vasárnapi Újság illusztrátora volt

9.7. A magyar grafika történetéből

Négyjság 1969 VII. 18

Rusz Károly fameszű

A Vasárnapi Ujság Munkatársa volt

Galambos Ferenc: Kuriózumok a magyar grafika történetéből

Napló 1969 VII. 20.

Rusz Károly fametsző

A Vasárnapi Ujság illustrátora volt

Galambos Ferenc: Érdekességek a magyar grafika-történetéből

Dolgozók Lapja 1969 VII. 20.

Rusz Károly fametsző

A Vasárnapi Újság illusztrátora volt

Galambos Ferenc: Kuriózumok a magyar grafika történetéből

Fejér Megyei Hírlap 1969 VII. 18

Rusz Károly

Weisz Bernát a Pester Lloyd ujság bizottm. elnöke, a Ker. Bank igazgatója,

Stephen James, ir politikus,

Fáy Gusztáv, zeneszerző, zongoramüvész,

Czuczor Gergely arcképe

Zádor György "

A felsoroltak portréiról készitett fametszeteket a lap számára. Repr.-ók.

/Képes Világ, Bp. 1868. ápr. vége 8. füzet III. évf.
" " " " május eleje 9. " " "
" " " " juni. " 11. " " "
353, 361, 425, 482, 513. lapokon.

Rusz Károly

Az alant felsorolt fametszetek a müvész munkái:
"Purgstaller József" egy. tanár a M.T.A. tagja arcképe,
Dembinsky, Aulich, Klapka Gy., Guyon, Perczel, Damjanich, Nagy Sándor, Bem, Kiss Ernő, Vetter, az 1848.-i honvédtábornokok portréi,
Lonovits József csanádi püspök, későbbi egri érsek arcképe.
Reprodukciók. /vége
Képes Világ Bp.márc.~~eleje~~/ 6.füzet III.évf.
" " " 1868.márc.vége,6. " " "
" " " " ápr.eleje,7. " " "
253-254, 273-277, 289. lapokon.

Rusz Károly

Az alant felsorolt fametszeteket készitette:

Dr. Tormay Károly, Pest város tisztifőorvosának portréja
Gyulay Pál arcképe,
Dózsa Elek, a marosvásárhelyi kollégium jogtanárának portréja
Meissl főrabbi arcképe
Repr.-ók

Képes Világ, Bp.1868.január vége,2.füzet III.
" " " " febr. " 4. " " évf
" " " " márc. eleje 5. " " "
" " " " " " 5. " " "
57, 146, 197, 229. lapokon

Rusz Károly

Kossuth Lajos, Kossuth Lajos Tódor és Kossuth Ferencről készitett fametszet portrékat. Repr.-ók

---

"Károly Hohenzollerni herceg" képmása fametszet, repr.

Tóth Kálmán költő arcképe, fametszet. Repr.

Képes Világ, Bp.1867.juli.vége 14.füzet II.évf
" " " " szept.eleje 17. " " "
" " " " dec. vége 24. " " "
628-629, 781, 1129. lapokon.

Rusz Károly

"I.Ferenc József koronázása a budai vártemplomban" cimmel fametszet,

"A koronázási herold" szintén fametszet, mely Vértessy Sándor min. tanácsos lovas képét ábrázolja.

"A koronázási eskü" c. fametszet.

Horn Ede portéja "
Repr.-ók

Képes Világ, Bp. 1867. juni.vége 12. füzet II.
" " " " juli.eleje 13. " II.évf.
549, 553, 561, 581. lapokon.

Rusz Károly

Fametszetét -Scitovszky János hercegprimás-
ról- bemutatja a lap.
Repr.

Képes Világ, Bp. 1867 február vége
4. füzet. II. évf. 147-148. lap

Rusz Károly

Falk Miksa portréjáról készitett fametszetet Marastoni József által készitett arcképről.
Repr.

Haynald Lajos kalocsai érsek portréját ugyancsak a két müvész készitette.
Repr.

Képes Világ, Bp. 1867. ápr. vége, 8. füzet II. é
" " " " május eleje 9. " "évf
337, 396-397. lap

Rusz Károly

Egressy Gábor portréja
Kaiserfeld Móric "
Xántus János "
Dr. Rózsay József orvostudor arcképe
Kohn Sámuel tudor "
Véber Henrik festőművész 2
Kriza János M.T.A. lev. tagja az unitárius egyház püspöke

Képes Világ, Bp. 1868. juni.vége 12. füzet, III.évf
" " " " juli.eleje 13. " " évf
" " " " " vége, 14. " " "
" " " " aug. eleje 15. " " "
541, 585, 605, 655-657, 669-670, 685. lapokon.

MDK

Russ Károly

Miksa mexikói császár. Marastoni rajza, Russ fametsz.

Vas.Ujs. XIV.1867. VII.14. 344 l.

MDK

Russ Károly

Zászlószentelés az Aradi dalárünnepélyen.
Munkácsy Mihály rajza, Russ K. fametszete

Vas.Ujs. XIV. 1867. IX.1. 433 l.

MDK

Russ Károly

Páckh Albert szerkesztő arcképe. Marastoni József rajza, Russ Károly fametszete

Vas. Ujs. XIV.1867. II.17. 73 l.

MDK

Russ Károly

Deák Ferenc arcképe. Marastoni József rajza,
Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XIV. 1867. II.24. 85 l.

MDK

Russ Károly

Horváth Mihály arcképe. Borsos és Doktor fényképe u. rajzolta Marastoni, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XIV. 1867. III.17. ~~1~~ 121 l.

MDK

Russ Károly

Haáder György arcképe. Marastoni József rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XIV.1867. II.2. 49 l.

Russ Károly

MDK

Feszt Imre arcképe. Borsos és Doktor fényképe u. rajzolta Marastoni József, fába metsz. Russ K.

Vas. Ujs. XIV.1867. III.31. 145 l.

MDK

Russ Károly

Pálffy Albert arcképe. Marastoni J. rajza, Russ fam.

Vas. Ujs. XIV.1867. VI.23. 3o5 l.

MDK

Russ Károly

Bogovics Imre arcképe. Marastoni József rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XIV. 1867. V.26. 253 l.

MDK

Russ Károly

Lukács Dénes arcképe. Marastoni József rajza, Russ K. fametszete,

Vas. Ujs. XIV. 1867. VII.7. 33o l.

MDK

Russ Károly

Petzval Ottó. Marastoni József rajza, Russ K. fametsz.

Vas. Ujs. XIV. 1867. IX.l. 428 l.

MDK

Russ Károly

Mária-Széplak rommaradványa. Myskovszky Győző rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XI. 1864, IV.3. 129 l.

MDK

Russ Károly

A budai Császármalom. Myskovszky rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XI. 1864 IV.lo. 141 l.

MDK

Russ Károly

Az eperjesi r.k. templom. Myskovszky Viktor rajza,után Greguss János, Russ K.fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. I.1. 4 l.

MDK

Russ Károly

Weber Henrik arcképe, Marastoni József rajza,
Russ Károly fametszete

Vas.Ujd. XIII.1866, VI.3. 261 l.

MDK

Russ Károly

Lonovics József arcképe. - Marastoni József rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XIV. 1867. III.24. 133 l.

MDK

Russ Károly

Csányi Dániel arcképe, Marastoni József rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. ~~fametszete~~ XIV. 1867. III.lo. lo9 l.

MDK

Russ Károly

Fővárosi képek. IV. A pesti hordár.
Marastoni A. rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XII. 1965. IV.2. 161 l.

MDK

Russ Károly

II.Rákóczi Ferenc. Marastoni József rajza,
Russ K. fametszete

Vas,Ujs. XIV.1867. I.6.

MDK

Russ Károly

Szentkirályi Móric arcképe. Marastoni József rajza, 1865-ből, Borsos és Doktor fényk. után, Russ K. fametszete

Vas.Ujs. XIII.1866, VI.3. 2261 l.

MDK

Russ Károly

Stroszmayer József arcképe. Marastoni József rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XIII. 1866. V.6. 213 l.

MDK

Russ Károly

Csicsó vár romjai /Erdélyben/ Pataki Ferencné v. Pataki Ferenc rajza u. Rusz K. fametszete

Vas. Ujs. XIII. 1866, IX.2. 4421 l.

Rusz Károly

"A szegény legények" c. képe,
" gr. Széchenyi Ferenc" portréjáról fametszet,
"Pákh Albert" arcképe
"Ormay Norbert", az első aradi vértani arcképe,
Erdélyi János iró-költő, a Kisfaludy Társaság titoknokának arcképe.
Repr.-ók., melyeket a müvész a lap számára készitett.

Képes Világ, Bp. 1868.aug. eleje, 15.füzet, III.évf
" " " " " vége, 16. " " "
" " " " okt. vége, 2o. " " "
" " " " nov. " 22. " " "
7o1, 725, 737, 941, 1o49. lapokon.

RUSZ KÁROLY, grafikus

A régi országházát Ybl Miklós építette 1865 után.-
A képviselőház ábrázolásai között szerepel Kelety Gusztáv rajza fényképfelvétel után, amelyet Rusz Károly fametszetében megjelent: Vasárnapi Ujság, 1865. október 1. 40.sz. 504.l. 83.old. 6.jegyz

RÓZSA GYÖRGY: Vázlatok a magyar országgyülések ikonográfiájához 81.old

FOLIA HISTORICA, I. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972

Rusz Károly

pesti fametsző-műhelyének tevékenységét /1848 után/ említi

Rónai György: Gondolatok művészetoktatásunk intézményesítésének centenáriumán.
MűvtTört.Írt.1971.3.sz.204-212.l. 208.l.

Rusz Károly

fametszete Jankó János rajza nyomán:
„Az elsők lesznek utolsók és az utolsók
lesznek az elsők. 873. sz. reprodukció. 1866.

Rácsa György - Spira György: Negyven-
nyolc a kortársak szemével, Budapest,
1973. 575

Rusz Károly

fametszete Jankó János rajza nyomán:
„A magyar nemesség ismét magas lovon."
872. sz. reprodukció. 1866.

Rózsa György - Spira György: Négyvenszólc a kortársak szemével, Budapest 1973.
57-58

Rusz Károly

fametszete Jankó János rajza nyomán: „Nó hát legyen úgy." 864. sz. reprodukció. 1861.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973 5751

Rusz Károly

fametszete Rohn Alajos rajza nyomán:
/855 sz. reprodukció/ „Emich Gusztár pesti nyomdája" 1862.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Rusz Károly.

fametszete: Jankó János rajza nyomán.
„A győzelmes ellenforradalom által biztosított nemzeti egyenjogúság." 821. s. reprodukció. 1866.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyok a kortársak szemével, Budapest 1973 575 l

Rusz Károly

fametszete Jonkó János rajza nyomán:
„Baczur Gazsi és Drucker úr különös esete."
794. sz. reprodukció.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a
kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Rusz Károly

fametszete: „Vukovics Sebő." 683. sz. reprodukció. 1872.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

Rusz Károly, fametsző

„Korcsolyázás a pesti Városligetben."
Rusz Károly metszete a „Hazánk s a Külföld"
1872. évfolyamából.
/képes./

Botka László: Budapest története. Tegnapok képekben 1.
Új Tükör, 1980. okt. 5.

RUSZ KÁROLY

Batthyány Lajos temetése 1870. június "9-én" című fametszetét említik

Kondics József: Sárvár és a sárváriak a magyar képzőművészetben I. rész

Vasi Szemle 1983. 4.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. I.8.- 13.1.-

Zakariás

Nagy Mihály superintendáns arcképe. Rus s Károly fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. I.1.- 5.1.

Zakariás

A budai Lánczhid-tér. Lüders rajza, Rúss K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. VI.26.- 249 l. Zakariás

Dobozy Károly arcképe. Russ K.fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. XII.18.- 553 l. Zakariás

A simontornyai régi vár. Fénykép után Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság X.
1863. XII.20.- 460.l. Zakariás

Mohács. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. XI.20.- 501 l. Zakariás

Fogarasi János arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság X.
1863.III.15.- 93 l. Zakariás

Kolosvári Mihály. Arcképe Russ fametszete.

Magyar Képzőművész, 1864.,ápr.20.I.2.sz.17. Fejős

Russ Károly: Markó Károly, mellkép, fametszet.

Vasárnapi Ujság X.
1863. IV.26.- 148 l.

Zakariás

Mihály oláh vajda siremléke a kalugeri mezőn. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság X.
1863. V.17.- 176 l.

Zakariás

Természetes ásványos gőzfürdő a Császárfürdőben, Budán. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság X.
1863. V.24.- 184 l.

Zakariás

A győri Isten bárányа nevü kőszobor.
Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
XI.l. 521 l.

Dessewffy Arisztid arcképe. Rauz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. I.15.- 29.1. Zakariás

Pusztai kovácsmühely. Lüders rajza. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. I.22.- 41.l.

Zakariás

Fővárosi képek. II. A gesztenyeárus. H.L. jelzéssel / Lüders / Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. I.22.- 40.l.

Zakariás

A pesti uj redoute-terem / népes bál alkalmával /.
H.L. jelzés / Lüders /, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. I,29.- 49.l.- Zakariás

Reich Ignác arcképe, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. I.29.- 53.l.

Zakariás

Fővárosi képek. III. Dunavizes. H.L. jelzéssel /Lüders /, Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. II.19.- 85.1.

Zakariás

Nándra Ábrahám, egy székely medvevadász. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. II.12.- 73.1.

Zakariás

Bernáth Zsigmond arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. III.5.- 109.l.

Zakariás

Kunszt József, kalocsai érsek arcképe, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. IV.9.- 169.l. Zakariás

Pesty Frigyes arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VI.2.- 269.l. Zakariás

Fiume. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VI.2.- 272.l. Zakariás

Első független felelős magyar minisztérium.
1848. Russ A. Egészoldalas fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VI.9.- 284- Zakariás

A magyar koronázási jelvények. Russ A. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VI.16.- 293.l.

Zakariás

Erzsébet magyar királyné. Rus's K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VI.16.- 297.1. Zakariás

Képek a koronázásról I. A kardvágás.
Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VIII.25.- 417.l. Zakariás

Perczel Mór arcképe. Russ K. Fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. V.7.- 225.l. Zakariás

A nagyváradi szinkör. Russ K. fametszete fénykép után.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. V.21.- 250.l. Zakariás

Szepsi mezőváros / Abauj megyében /. Russ Károly fametszete fénykép után.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. VI.4.- 283.l. Zakariás

Kauser János kőfaragó hirdetése, siremlékek, szobrok, oszlopfejek és lábak, konzolok stb. valósz. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. VI.11. - 288.l. Zakariás

gr. Festetich György arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnpi Ujság XII.
1865. VI.25.- 317.l. Zakariás

Weisskirchner Károly arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi U.ság XV.1868.
IV.12. 173 l.

Zakariás

Kosciuszko Tádé arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868. Zakariás
IV.5. 161 l.

Gyulafehérvári képek II. A város, a vár keleti bástyájával. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. VII.2.- 336.l. Zakariás

Koritniczai fürdő.I. Pannónia nevü svájci lak, Somsich és Huszár urak tulajdona. Fametszet. Russ Károlytól.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. III.3.- 97.1. Zakariás

István főherceg, Magyarország nádora 1848-ban.
Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
XII.13. 6ol 1.

Suvich József arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
XI.22. 561 l.

Ujházy László arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. VII.30.- 381.l. Zakariás

br. Sennyey Pál arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. VIII.20.- 417.l. Zakariás

dr. Tóth N.János fametszete. Russ K. müve.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. VIII.20.- 421.l. Zakariás

Pozsony, Grassalkovich-palota. Russ K. fametszete fénykép után.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. VIII.20.- 422.l. Zakariás

Pozsony, részlet a sétatérről, Russ K. fametszete. fénykép után.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. IC.3.- 445.l. Zakariás

Szent-Ábrahámy Mihály arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. IX.10.- 456.l. Zakariás

Müller János vasgyáros arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. IX.10.- 465.l. Zakariás

Privigye mezőváros Nyitramegyében. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. IX.24.- 485.l. Zakariás

János Zsigmond erdélyi fejedelem arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. X.1.- 501.1. Zakariás

Szögyén László arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. X.22.- 537.l. Zakariás

Rottenbiller Lipót arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. XI.12.- 573.l. Zakariás

Festetich György arcképe B.K. jelzéssel,
Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. XI.5.- 561.l. Zakariás

Greguss Ágost arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. XI.19.- 589.l. Zakariás

Carina Anna arcképe, Russ K. fametszete, fénykép után.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. XII.3.- 617.l. Zakariás

Szent-Iványi Károly arcképe. Simon fényképe után, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. XII.31.- 677.l. Zakariás

Ózdi kastély Erdélyben. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. IV.7.- 161.1. Zakariás

A nagylaki régi egyház Erdélyben.
O.B. jelzéssel. Russ [illegible]. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. X.l.- 432.l.

Zakariás

Aggteleki barlang. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. I[illegible].l.- 432.l. Zakariás

A magyar északi vasut indóháza Pesten. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. X.13.- 505.l.

Zakariás

Petőfi gyermekkori lakhelye Félegyházán.
Russ ". fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. XI.3.- 537.1 Z akariás

Damjanich János arcképe, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. XII.29.- 633.1. Zakariás

Bérczy Károly arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. X.20.- 513.l. Zakariás

Esterházy Kálmán arcképe, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIC.
1867. X.13. 501.l.

Zakariás

Perczel Miklós arcképe, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. XII.1.- 588.l. Zakariás

Vukovár Szerém megyében. Russ K. fametshete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. IX.29.- 481.l. Zakariás

Salgó-vár. Russ A. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867.IX.29.- 477.l. Zakariás

Almássy Balogh Pál arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV. -
1867. IV.21.- 185.1. Zakariás

Veér Farkas arcképe. Russ A. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. IV.14.- 173.l. Zakariás

Bónisch Sámuel arcképe, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. II.3.- 53.1. Zakariás

Apatini kendergyár /Bácsmegyében/ Russ K.
fametszete.

Vasárnapi Ujság IX.
1862. IX. 7.- 421 l. Zakariás

Bojári Vigyázó Antal József arcképe.
Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság IX.
1862. X.26.- 505 l.

Zakariás

Tóth József arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
XII.27. 636 l.

Br. Jeszenák János arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. XII.27. 633 l.

Zakariás

Szörnyü idő ... Rusz K. fametszete Petőfi költeményéhez.

Vasárnapi Ujság XV.1868.1
XII.2o. 621 l.

Z akariás

A szolnoki honvédemlék. Rusz K. fametszete,

Vasárnapi U.ság XV.1868.
XI. 15. 553 l.

Zakariás

Szakál Lajos arcképe. Rusz A. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868.
X.18. 496 l.

Zakariás

Prim tábornok arcképe. Rusz K. fametszete

Vasárnapi U˘ság XV.1868. Zakariás
IX.27. 465 l.

Petróleumgyárbeli égés Budán, szeptember le-én. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi U°ság XV.1868. Zakariás
IX.27. 465 l.

Lenkey honvédtábornok siremlékének leleplezése Aradon. Auerbach fényképe után Rusz K. fametszete.

Vasárnapi U.ság XV.1868. Zakariás
IX.2o. 453.1.

Tompa Mihály emléke Fekete-hegyen.
Folténi Béla fényképe után, Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
VIII. 3o. 417 l.

Egri székesegyház Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
VIII.23. 405 l.

Eger. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV,1868. Zakariás
VIII.3o. 416 l.

Parád és környéke. /Csevicze-forrás, timsós-fürdő, Csevicze-fürdő, üveghuta, recski rézbánya./ Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV,1868. Zakariás
VIII.2. 365 l.

Benitzky Lajos arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
VII.19. 341 l.

Báró Orczy Lőrinc arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
VII.5.317 l.

Esze Tamás arcképe, egyik leszármazottjának tulajdonában levé egykoru akvarell után, Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
VII.12. 329 l.

Földvári Sándor arcképe. Rusz K. fametzste.

Vásárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
VII.12. 332 l.

Ujvidék és Pétervárad. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
VI.7. 269 l.

Tiboldi István arcképe, Rusz K. fametszete.

Vasárnapi U.ság XV.1868. VI. 14. 285 l. . Zakariás

Napoleon Jenő francia trónörökös. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. IV.28.- 197.1. Zakariás

Tanárky Gedeon arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. XII.22.- 620.l. Zakariás

Bercsényi Miklós arcképe. Rúsz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868.
V. 31. 261 l.

Zakariás

Budvár és a Jézus kápolnája /Székely-udvarhely mellett/ Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868. Zakariás
V. 24. 249 l.

A pécsi kőszénbányák. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868. V. 24. 245 l.

Zakariás

Dr. Balassa János arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
IV. 26. 2ol 1.

Gyulafehérvár, Szent György kapu.
Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868. Zakariás
IV.26. 2ol 1.

Gyulafehérvár. A katonatiszti lak.
Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
IV.19.188 l.

Gyulafehérvási képek IV. Batthyáneum.
Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868.
III. 8 1o9 1. Zakariás

Cs ányi László arcképe, Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujaág XV.1868. Zakariás
III.l. loo l.

Figyelmessy Fülöp arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868.
II.23. 88 l.

Zakariás

Duna-Szekcső /Baranya m./ Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868. Zakariás
II.23. 88 l.

Pandur a csárdában. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868. Zakariás
II.23. 85 l.

Gróf Batthyányi Kázmér arcképe. Rusz K.
Fametszet.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
II.16. 77 l.

Thern Vilmon és Lajos arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868.
II.16. 76 l. Zakariás

Thern Károly arcképe, Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868.
II.9 61 l. Zakariás

Pákh Mihály arcképe Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
II.16. 73 l.

Gróf Bethlen Gergely arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XV. 1868. Zakariás
I.26. 37 l.

Szontágh Pál arcképe. H. /Haske?/ jelzéssel, Kusz K. metszete.

Vasárnapi Ujság XV.1868. Zakariás
I.12. 13 l.

László Károly arcképe Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság IX.
1862. XII.28.- 613 l. Zakariás

Fáncsy Lajos arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VIII.25.- 421.l Zakariás

Perczel Mór szülőháza Bonyhádon. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VIII.25.- 421.l. Zakariás

Perczel Mór fogadtatása Bonyhádon. Rúss fametszete.

Vasárnapi Ujság X.
1863. II.22.- 65 l.

Zakariás

Lisznyai Kálmán arcképe. Metszette: Russ.
Fametszet.

Vasárnapi Ujság X.
1863.III.1.- 76 l.

Zakariás

Képek a hazai népéletből.27. Miszlókai népviselet. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság X.
1863. II.15.- 57 l.

Zakariás

Dósa Elek arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VI.30.- 321. Zakariás

Klapka György arcképe. Russ.K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. VI.30.- 324.l. Zakariás

Képek a koronázásról.III. Az eskü. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. II.10.- 65 l. Zakariás

Puszta-palota. / A Bakonyban / Russ K. fametszete

Vasárnapi Ujság X.
1863. I.25.- 29 l.

Zakariás

Bémer László arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság X.
1863. I.18.- 21 l.

Zakariás

Bod Péter arcképe. Russ fametszete.

Bad letter strokes. Have tamestests.

Vasárnapi Ujság X.
1863. I. 11.- 13 l.

Zakariás

Kemény Ferenc arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XIV.
1867. IX.22. - 464.1. Zakariás Za

Türr István arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság
1867. X.27.- 524.l.

Zakariás

Tisza Kálmán arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. VIII.21.- 345 l. Zakariás

Gróf Festetich György palotája Pesten.
Russ K. fametszete. / VIII. Puskin-u.26.-
Ybl Miklós müve. Z.G.S./

Vasárnapi Ujság XI.
1864. VIII.28.- 353 l. Zakariás

Márton István / 1760-1831/ arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. VI.26.- 252 l. Zakariás

Rozsnyó./ Gömör megyében./ Russ K.fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. I.3.- 5.1. Zakariás

Diósgyőri vashámorok. Rusz fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.VIII.7.- 317-~~319~~ 1. Zakariás

Orlay Soma arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.-
1864. VIII.21.- 341 l. Zakariás

Laky Demeter arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság X.
1863. VII.12.- 245.l. Zakariás

Szigeti József arcképe Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XIX.
1864. VII.3.- 260 l.

Zakariás

Szilágyi István arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. VII.10. 273 l. Zakariás

Alexy Károly arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.I.24.- 41.1. Zakariás

Kilátás a Branyiszkóról. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.I.24.- 37.l. Zakariás

Zikherth Róbert dr. arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864,X.16.- 441 l. Zakariás

Az Akadémia palota szobrai.II.Történettudomány.
Russ K. fametszete. fénykép után.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.XI.9.-.425 l.

Zakariás

Az Akad. palota szobrai. I. Törvénytudomány,
Russ fametszete fénykép után.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. I.2.- 413 l.

Zakariás

Dudik Béda / morva történész/arcképe
Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. XII.30.- 637.l. Z akariás

Balla Károly arcképe, Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. XII.9.- 593.l. Zakariás

Tóth Vilmos arcképe, Rusz K.fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864, IX. 11.- 380 l. Zakariás

Borsodmegyei vasgyárak. I. Az ózdi vasgyárak.
Russ fametszefe.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. IX.18.- 389 l. Zakariás

Damjanich Jánosné arcképe. Russ K. fametsző intézete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. IX.25.- 401 l. Zakariás

Fábián Gábor arcképe, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. IX.18.- 393 l.

Zakariás

A marosvásárhelyi kirándulásból: A nyárádszeredai reggeli állomás, augusztus 28-án. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.III.27.- 117 l. Zakariás

Radó Lájos arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.III.27.- 120 l. Zakariás

Tornai kastély és kert. Keglevich Béla birtoka. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.IV.10.- 137 l.

Zakariás

Sebestyén Gábor arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. IV.3.- 125 l.

Zakariás

Kendeffy Ádám arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. VI.12.- 229 l. Zakariás

A pesti csónakverseny. Russ K.fametszete.

Vasárnapi Ujság XI. 1
1864. X.30.- 460 l. Zakariás

Csopey Antal arcképe. Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. X.23.- 453 l. Zakariás

Az Akadémiai palota szobrai. III.Mennyiségtan.
Russ K. fametszete, fénykép után.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. X.23.- 449 l. Zakariás

Markó Károly arcképe, Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. VIII.14.- 329 l. Zakariás

Mátyus István arcképe, Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. IX.30.- 469.l. Zakariás

A mikolsdi kastély. Fénykép után, Rusz K.fametszet

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. X.7.- 481.l. Zakariás

Baja városa. / Bács megyében / Rusz K.fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. X.14.- 489.l. Zakariás

Hajnik Károly arcképe, Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. VIII.5.- 373.l. Zakariás

Lednitz vára, a Vág völgyben. Rusz Károly fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. VIII.5. - 373 l. Zakariás

Olasz hadifoglyok Pesten. Rusz fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.I.17.- 28.l. Zakariás

Egy ház szétrobbanása Pesten. Rusz fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.II.14.- 56 l. Zakariás

Szemere Pál. Russ fametszete a pesti ref. egyház tulajdonában lévő 1848 előtti olajfestmény után.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. IV.17.- 145 l. Zakariás

Simor Vince arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. II.28.- 85.1. Zákariás

Az inségbazár Pesten. Russ fametszete.

(a Lloyd-palotában. 29.5.)

Vasárnapi Ujság XI.
1864. VI.5.- 213 l. Zakariás

Geduly Lajos superintedens arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. VI.12.- 225 l. Zakariás

Récsi Emil arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.IX.11.- 377 l. Zakariás

Volny József arcképe. / Az ózdi vasgyár alapitója / Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.IX.4.- 365 l. Zakariás

Szabó Károly arcképe, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.II.21.- 73.1. Zakariás

Terényi Lajos arcképe Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. II.21.- 76.l. Zakariás

A Duna jegén 1864. januárban. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. V.8.- 173 l. Zakariás

Németh Ferenc népanitó arcképe. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.V.8.-176 l. Zakariás

Buják vára. / Nógrád megyében / Russ
fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. V.8.- 177 l. Zakariás

Fejérpataki vasgyár. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. V.15.- 185 l. Zakariás

A kabola-pojánai fürdő. Russ fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.I.3.- 5.l. Zakariás

Eszék. Rusz fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. IX.16.- 441.l. Zakariás

Czuczor Gergely arcképe, Rusz K.fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. IX.16.- 445.l. Zakariás

"épek a pesti Állatkertből. IV. A majomház.
V. A tó és környéke. / Utóbbi Rusz K.fametszete./

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. VIII.12.- 381.l. Zakariás

Kövendi Fejér Márton arcképe. Rusz fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. VI.10.- 273.l. Zakariás

Horváth Boldizsár arcképe. Russ Károly fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. VII.15.- 333.l. Zakariás

Kellemesi Melczer István. Rusz fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. IV.22.-185.l.

Zakariás

Jedlik Ányos arcképe, Russ K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. IV.1.- 149.1. Zakariás

Böhmches Frigyes arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XI.
1864. IV.24.- 156 l. Zakariás

A fajnai falutlan temető. Fametszet. Russ müve.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.IV.24.- 456 l. Zakariás

A vissóvölgyi zárógát. Fametszet. Russ müve.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. VI.24.- 301.l. Zakariás

A Kendi-lónai Körösfa. Russ Károly fametszete fénykép után.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. III.11. - 113.1. Z akariás

Murány vár romjainak egy része. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. II.11.- 61.l. Zakariás

Erzsébet királyné arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. II.25.- 85.l. Zakariás

dr. Seeburger János báró arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. V.6.- 217.l. Zakariás

Erdélyi szász család. / Beszterce vidéke /
Russ Károly fametszete, fénykép után.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. V.20.- 237.l. Zakariás

Pauly-Markovics Ilka arcképe, Russ Károly fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. II.18.- 73.1. Zakariás

Mikó Mihály arcképe. Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866.I.7.-1.1. Zakariás

Deák Ferenc arcképe Rusz K. fametsző intézete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. I.7.- 5.1. Zakariás

Az uj háznégyszög Pesten, a Szinház-téren.
Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság XIII.
1866. I.14.- 13.1. Zakariás

Ócsvay Ferenc arcképe, Rusz K. fametszete.

Vasárnapi Ujság IX.
1862. VI.29.- 301 l. Zakariás

Simor János győri püspök arcképe.
Russ fametszete.

MDK

Rusicky,

1898-ban az iskolához tartozott.

A Hollósy-iskola ideje. /1896-19ol./ 77.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Rusói István

Dél-Magyarország

1967 MÁR 15.

1021

A karcagi művészi majolikacsempe

Itt teremtik újjá a budai vár egyik XV. századbeli cserépkályháját

Minden városnak megvan a maga büszkesége. Karcag sok mindenről híres, de mindenekelőtt a cserépkályháiról. Igen magas művészi szinten művelik itt ezt a mesterséget, s talán nincsen két karcagi ház, ahol egyforma mintájú cserépkályha volna. A Karcagi Népművészeti Cserépkályha-készítő Szövetkezet, mint ilyen, egyedülálló az országban. Ha a kereskedelmi vállalatok képviselői válogatni akarnak, akár negyven mintát is eléjük raknak. Mert Rusói Istvánnak, a Népművészet Mesterének keze alól ki tudná megmondani, hányféle csempemintа került már ki? Az iroda fala most is valóságos kiállítás, de a legértékesebb művészi darabokat a városi múzeum őrzi.

A minták között kétfajta domináló: a középkori mestereknek az elkallódásból előkerült naiv figurái és formái, valamint a népi díszítőelemek variációi. Mert, mint általában a mai képzőművészet, a művészi csempék alkotói is visszanyúlnak a régi századokhoz is formát újítani. Így aztán a karcagi mester egy-egy kályhacsempe-mintája nemcsak fűtőtestként, de falicsempeként is odakerülhet a modern otthonok falára.

(Nagy Zsolt felvétele)

Rusói István, a Népművészet Mestere

Az egyik falicsempén pávianfigura, a másikon a régi karcagi szélmalom képe adja a motívumot. Sokszor a népi monda. A karcagi Zádor-híd azért került például motívumként az egyik falicsempére, mert azt tartják, hogy 30 évvel a híres hortobágyi kilenclyukú híd előtt már állt és Zádor vitéz ezen keresztül menekítette meg Ágota kisasszonyt. S talán minden csempemotívumhoz fűződik valami hasonló emlék, sőt a népművész gondolatvilágában is szüntelen születnek új és új formák.

Gyakran akadnak aztán különleges megbízatások is. Tóth Károly, a szövetkezet elnöke egy rajzot mutat, a nyéki királyi műhelyben 1405 körül készített cserépkályha reprodukált rajzát. A kályha — mely a budai vár egyik szobájában állt — elpusztult az ostrom alatt. A rajz alapján mintegy másfél évi munkával készítette el az újjáépülő vár számára Rusói István a gyönyörű cserépkályhát. S a régi formáknak nagy kedvelője a vendéglátóipar is, hogy a középkori hangulatot árasztó berendezéssel idézze meg a jól fizető vendég számára a múltat. A Dél-budai Vendéglátó Vállalat 300 ezer forint értékben rendelt cserépkályhákat. A Pest-Buda, a Bécsikapu vendéglők, az Ördögorom-csárda, a Várvendéglő, a Megyeri-csárda egy-egy magyar szobáját is karcagi cserépkályha díszíti már.

Említettük, hogy a népi művészet forma- és motívumvariációi önálló díszítőelemként: falicsempeként is életre keltek. A karcagi Rusói-féle falicsempék külföldön is már keresettek. Gyakran szerepelnek nemzetközi kiállításokon — tavaly például 17 országban. A Népművészeti Vállalat útján azonban az egész országba eljutnak. Most dolgoznak a vállalat újabb, mintegy 100 ezer forintos rendelésén. Eredeti, érdekes, új készítmény az a négyszögletes, áttört díszítésű gyertyatartó is, amely László király figuráját használta fel. Ilyen és hasonló művészi formák kerülnek ki Rusói István keze alól, s most, miután jelentős bővítéssel új alkotóműhely, a gyártás és a mázkísérletek részére villanykemence is létesült, további fellendülés előtt áll a már ma is sok sikert szerzett karcagi népművészeti cserépkályha- és falicsempe-készítés.

R. L.

Bizakodással készül a SZEAC

A Szegedi EAC labdarugó-csapata ma, szerdán a Dunaújvárosi Kohásszal játszik barátságos mérkőzést Szegeden a Tisza-parti stadionban, délután 3 órai kezdettel. A két NB I-es együttes találkozója bizonyára érdekes, szép küzdelmet hoz, bár csapatunk megint tartalékosan áll ki, mert sérülés miatt Várhelyi I., Pusztai és Arató sem játszhat. Komoly remény van azonban arra, hogy valamelyikük még a héten meggyógyul. Lehet, hogy a sérültek közül ketten is bekerülhetnek a Bp. Honvéd ellen szombaton kiálló csapatba.

Rábay László edző a keddi edzés előtt a következőket mondta: — *Az MTK ellen elért döntetlen után a csapat hangulata, érthetően, jó. A fiúk — bár tudják, hogy a Honvéd erős ellenfél — bizakodással készülnek az újabb mérkőzésre és megint jó eredményt akarnak elérni. Az összeállítást a sérülések miatt csak közvetlenül a mérkőzés előtt, szombaton döntöm el, de bízom abban, hogy a fiúk mindenképpen megállják a helyüket, mert jelenleg nemcsak tizenegy jó játékosunk van...*

A Szeged—Bp. Honvéd mérkőzés iránt *nagy az érdeklődés.* A SZEAC vezetősége éppen ezért kéri a szurkolókat, hogy a pénztárak előtti torlódások elkerülése végett elővételben vásárolják meg jegyeiket. Az elővételi jegyárusítás a SZEAC irodájában már megkezdődött.

Több mint 250 induló

Szegeden rendezték meg Csongrád megye és Szeged mezeifutó-bajnokságát, indulási rekordot jelentő 266 atléta részvételével. A szegedieken kívül vásárhelyi, makói, szentesi, csongrádi és kisteleki futók vettek részt a csaknem minden számban nívós küzdelmeket hozó viadalon. A vidék fokozatos előretörését jelentette, hogy a 22 bajnoki éremből tizenkettőt vittek el Szegedről. Különösen a Hódmezővásárhelyi Textil SE atlétái tettek ki magukért. Örvendetes volt az SZVSE férfi középtávfutóinak jó szereplése a felnőtt és junior 4000 m-es versenyben.

Férfiak. 6000 m felnőtt: 1. Sárkány (SZVSE) 19:28, 2. Nováb (SZVSE) 19:58. Csapat: 1. SZVSE. 4000 m felnőtt: 1. Huszár (SZVSE) 12:03.4, 2. Simonics (SZVSE) 13:04.4. Csapat: 1. SZVSE. 4000 m junior: 1. Imre (H. Textil) 12:38.4, 2. Kispál (Sz. Spartacus) 13:21.8. Csapat: 1. SZVSE. 3000 m ifjúsági: 1. Takács (Csongrádi Petőfi) 9:57. Csapat: 1. H. Textil. 1500 m serdülő A.: 1. Balázs (Sz. 600. sz. ITSK) 4:30. Csapat: 1. H. Textil. 800 m serdülő B.: 1. Katymár (Szentesi Vízmű) 2:19.4. Csapat: 1. H. Textil.

Nők. 800 m felnőtt: 1. Antalné (SZVSE) 2:38.3. Csapat: 1. SZVSE. 600 m junior: 1. Müller (SZEAC) 1:55. Csapat: 1. SZEAC. 600 m ifjúsági: 1. Korom (H. Textil) 1:46.8. Csapat: 1. H. Textil. 500 m serdülő A.: 1. Gömöri (H. Textil) 1:20. Csapat: 1. Makói VSE. 400 m serdülő B.: 1. Józsa (MVSE) 1:07.8. Csapat: 1. MVSE.

Monostori Tibor

A mexikói olimpia közvetítése

A mexikói olimpiai játékokra mindenütt folynak az előkészületek. Földünk csaknem valamennyi országában készülnek a legjobb sportolók, hogy minél eredményesebben szerepeljenek. Készülődnek a rádiósok és a televíziósok is, akik mindent megtesznek a műszaki sikerek érdekében.

Az Európai Rádió Szövetség (Eurovizion) és a Nemzetközi Rádió és Televízió Szervezet hétfőn aláírta a szerződést a 19. nyári játékok szervező bizottságával az 1968. évi mexikói olimpia rádiós és televíziós közvetítésére.

A közvetítések jogáért kiszabott összeg 1 250 000 dollár, amelyből egymillió esik az Eurovízióra — tagja csaknem valamennyi nyugat-európai ország, ezenkívül Tunézia és Marokkó — 250 000 dolláros összeg érinti a prágai szervezetet.

Jan Broeksz, az Európai Rádió Szövetség elnöke elmondotta, hogy a közvetítéseket az Egyesült Államokon keresztül a műholdak segítségével oldják meg. Naponként átlag tízórás tv-közvetítést terveznek Mexikóból, többségüket egyenesből.

Broeksz elmondotta még, hogy a közvetítésért járó dollárösszeget arányosan osztják szét a tagállamok között, figyelembe véve természetesen a rádióhallgatók és a tv-nézők számát.

=K=B=A=N

kozóra Tatabányán kerül sor.

*

Szentesen a megyei szabadfogású birkózóbajnokságon 32-en indultak. A győztesek (lepkesúlytól felfelé, nehézsúlyban nem volt nevezés): Török, Végh, Savanya, Kiss A., Villám, Piri (mindannyian SZVSE), Horváth (Szentesi MTE).

SAKK

A világbajnok-jelöltek európai harmadik zónaversenye március 18-án kezdődik Halleban.

A magyar sakkozók közül eddig Bilek István és Bárczay László szerezték meg a jogot, hogy a nyáron Tuniszban kezdődő világbajnoki középdöntőn résztvegyenek. A hallei versenyen Portisch Lajosnak kell

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Rusói István
CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP
1971 MÁR 15.

1021

A karcagi művészi majolikacsempe

Itt teremtik újjá a budai vár egyik XV. századbeli cserépkályháját

Minden városnak megvan a maga büszkesége. Karcag sok mindenről híres, de mindenekelőtt a cserépkályháiról. Igen magas művészi szinten művelik itt ezt a mesterséget, s talán nincsen két karcagi ház, ahol egyforma mintájú cserépkályha volna. A Karcagi Népművészeti Cserépkályha-készítő Szövetkezet, mint ilyen, egyedülálló az országban. Ha a kereskedelmi vállalatok képviselői válogatni akarnak, akár 40 mintát is eléjük raknak. Mert Rusói Istvánnak, a Népművészet Mesterének keze alól ki tudná megmondani, hányféle csempeminta került már ki? Az iroda fala most is valóságos kiállítás.

A minták között kétfajta dominál: a középkori mestereknek az elkallódásból előkerült naiv figurái és formái, valamint a népi díszítőelemek variációi. Mert, mint általában a mai képzőművészet, a művészi csempék alkotói is visszanyúlnak a régi századokhoz is formát újítani.

Az egyik falicsempén páviánfigura, a másikon a régi karcagi szélmalom képe adja a motívumot. Sokszor a népi monda. A karcagi Zádor-híd azért került például motívumként az egyik falicsempére, mert azt tartják, hogy 30 évvel a híres hortobágyi kilenclyukú híd előtt már állt és Zádor vitéz ezen keresztül menekítette meg Ágota kisasszonyt. S talán minden csempemotívumhoz fűződik valami hasonló emlék, sőt a népművész gondolatvilágában is szüntelen születnek új és új formák.

Gyakran akadnak aztán különleges megbízatások is. Tóth Károly, a szövetkezet elnöke egy rajzot mutat, a nyéki királyi műhelyben 1405 körül készített cserépkályha reprodukált rajzát. A kályha — mely a budai vár egyik szobájában állt — elpusztult az ostrom alatt. A rajz alapján mintegy másfél évi munkával készítette el az újjáépülő vár számára Rusói István a gyönyörű cserépkályhát. S a régi formáknak nagy kedvelője a vendéglátóipar is, hogy a középkori hangulatot árasztó berendezéssel idézze meg a jól fizető vendég számára a múltat. A Dél-budai Vendéglátó Vállalat 300 ezer forint értékben rendelt cserépkályhákat. A Pest-Buda, a Bécsikapu vendéglők, az Ördögorom-csárda, a Várvendéglő, a Megyeri-csárda egy-egy magyar szobáját is karcagi cserépkályha díszíti már.

(Nagy Zsolt felvétele)

Rusói István, a Népművészet Mestere

Említettük, hogy a népi művészet forma- és motívumvariációi önálló díszítőelemként: falicsempeként is életre keltek. A karcagi Rusóiféle falicsempék külföldön is már kerestettek. Gyakran szerepelnek nemzetközi kiállításokon — tavaly például 17 országban. A Népművészeti Vállalat útján azonban az egész országba eljutnak. Most dolgoznak a vállalat újabb, mintegy 100 ezer forintos rendelésén. Eredeti, érdekes, új készítmény az a négyszögletes, áttört díszítésű gyertyatartó is, amely László király figuráját használta fel. Ilyen és hasonló művészi formák kerülnek ki Rusói István kezé alól, s most, miután jelentős bővítéssel új alkotóműhely, a gyártás és a mázkísérletek részére villanykemence is létesült, további fellendülés előtt áll a már ma is sok sikert szerzett karcagi népművészeti cserépkályha- és falicsempe-készítés.

R. L.

hogy megyénkben károkat okoz és évről évre egyre súlyosabbakat — a belvíz. Bevetett területek kerülnek víz alá, s egyre több család marad hajlék nélkül. A növekvő veszélyre figyelmeztet az a tény, hogy 1965-ben még csak 64 épület rongálódott meg, a múlt évben viszont 1241, s az idei évben pedig már 2000—2500 épület megrongálódásával, közöttük 300—400 megsemmisülésével számolnak. És a megyei tanács végrehajtó bizottsága most a helyzet súlyosságát átérző felelősséggel tárgyalta meg a városok és községek belterületi belvízhelyzetéről előterjesztett beszámolót: *a védekezés területén azonnali, a megelőzés tekintetében további tennivalók vannak.*

Csongrád megye geodéziai helyzetét tekintve igen alacsony fekvésű, Szeged és környéke az ország legmélyebben fekvő része, és az utóbbi évek intenzívebb csapadékos időjárása, a talajvíz megnövekedett szintje, ségek elegtelen de csapadékvíz-csatorn zata, nem utolsósorb nem megfelelő karb sa eredményezte a leti belvizeket — ál meg a megyei épít lekedési és vízügyi jelentésében.

Ismert és igen hangoztatott megállapítás, hogy a tanácsok adott területükön mindenért felelősek... A „belvízügyben" a helyi tanácsi szervek felelőssége kerül az első helyre, mert a hatósági intézkedések, amelyekre lehetőségük van — *elégtelenek.* A korábbi években megszokottá vált, hogy a rendszeretö lakosok példamutatására támaszkodva a lakóházak előtti nyílt árkok, átereszek kitisztítását társadalmi munka szervezésével szorgalmazták. Volt ahol ez eredményre vezetett, de igen sok helyen a csapadékvíz-elvezető árkok elhanyagoltak maradtak, s állapotuk az évek múlásával tovább romlott. Még a „belvizes" években sem bírságolták meg latai több hiányosság rására is ráirányították a figyelmet. Így például megállapították, hogy hiányzik a tanácsoknál a csapadékvíz-csatornahálózatok műszaki nyilvántartása. Enélkül ma már nem lehet tervszerűen korszerűsíteni, felújítani a csatornákat. Évente általában megyei szinten 6 millió forint állt rendelkezésre a vízügyi problémák megoldására, s olyan gyakorlat alakult ki, hogy minden tanács részére valami kicsit — általában 80 —100 ezer forint

---

Lapzártakor érkezett

Gáttól gátig ér a víz

- ☐ SZEGEDEN NAPI 10 CENTI AZ ÁRADÁS
- ☐ VÍZ ALATT A MÁRTÉLYI ÜDÜLŐTELEP
- ☐ VÉDENI KELL A MEZŐKRE VONULT ŐZEKET

Az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság tegnapi jelentése szerint csupán az Algyő és a Maros-torkolat feletti Tisza-szakaszon van megyénkben első fokú árvízvédelmi készültség. Az áradás viszont tovább tart, de a víz emelkedése nem számottevő. Szegednél például napi 8—10 centi a színtnövekedés és tegnap 632 centimétert mutatott a vízmérce.

Az első fokú árvédelmi készültséget csak akkor rendelik el, ha 650 centis lesz a vízállás.

A Tisza felső folyásánál keletkezett árhullám sokat veszített erejéből, mert például Csongrád felett az alpári nyári gátat is megnyitották és a vizet beengedték az ártérre, ahol nem tesz kárt. A víz beáramlása e területre tegnap még tartott és ezzel valósággal megcsapolták a levonuló árhullámot. Ha majd csökken a vízszint, az elborított területekről visszavezetik a vizet a folyó medrébe.

Az igazgatóság gátőrházaiból azt jelentették, hogy **már minden szakaszon gáttól gátig ér a víz, de a hullámok csak a gátak lábát öntözik.**

A Marosban viszont kevés a víz, míg a Körös-szakaszon néhány napja tart az első fokú készültség. De a veszély itt sem jelentős. Ennek ellenére minden előkészületet megtett a vízügyi igazgatóság az esetleges nagyobb áradás fogadására.

A levonuló árhullám elöntötte a mártélyi üdülőtelepet is. Csak a magasabban fekvő építmények maradtak szárazon. Néhol az üdülők kerítéséig, ablakaiig ér a víz.

Az áradás nem okozott eddig kárt, mert az üdülőkből a tél folyamán elszállították a berendezéseket, vagy felrakták a padlástérbe.

Az áradás miatt a Tisza menti szántóföldekre, vetésekre vonultak át az őzek is és az állományt a vadásztársaságokon kívül a tanyai lakosoknak is óvni kell a kóbor kutyák és lelkiismeretlen emberek kártevésétől.

T. J.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 DEC 16

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

1021

Már beszámoltunk arról, hogy Rusói István karcagi népművész készíti a budai vár Zsigmond-kori kályhájának csempéit az épület rekonstrukciója során. Munkája most újabb állomáshoz érkezett, a kályha összerakása is megtörtént, melyet a művész végzett el a napokban. Alighogy hazatért, újabb megrendelés várta. Az épülő Budapest körszálló részére szemes búbos-kemencét készít, melyet még ebben az évben fel is állítanak. A művész már ennek tervein dolgozik. — NZS —

16.20: Két mese; szó
filmek. 16.35: A rep
tonsága az NSZK-ba
Sakk mindenkinek.
Táncoktatás. 18.25: E
18.40: Van új a Nap
19.21: Az Ön számár
tük fel. 19.30: Tv-híra
A javíthatatlanok; cs
tének. 21.40: Sportmű
Tv-híradó. — 22.30:
program: A caredói halállovaglás. Vadnyugati film.

BRATISLAVA

14.55: Ordasok között. I—II. rész. 17.30: Kisfilmek. — 18.00: Üttörő-híradó. 19.00: Tv-híradó. 19.45: Természetrajzi film. — 20.10: Jirina Bondalova műsora. 20.50: Bűnügyi múzeum: Dr. W. esete. 21.40: Találkozás művészekkel.

BUKAREST

17.00: Asszonyoknak. 17.30: Gyermekeknek és iskolásoknak. 18.30: A tv esti híradója. 18.45: Előjegyzési naptár. 18.50: Időjárásjelentés és hirdetések. 19.00: Tele-enciklopédia. 20.00: A szökevény. 20.50: Halló... itt Brassó. 21.20: Mai vendégünk Julien Chagrin. 21.40: Varieté filmszalagon. 22.00: A tv éjszakai híradója. 22.15: Telesport. 22.30: Műsorzárás.

Ne várja az ünnepeket, meghibásodott TV, — MAGNÓ vagy RÁDIÓVAL. Forduljon bizalommal a
Jászalsószentgyörgyi Vegyesipari Ktsz-hez,
ahol szakszerűen gyorsan megjavítják hibás készülékét.

— A [illegible] csaknem egymillió forint. A tiszafüredi Járási Építő és Vegyesipari Ktsz dolgozói már jóval túl vannak az idei terv teljesítésén. Tulajdonképpen október 1-én ünnepelhették volna az újévet, hiszen éves tervüknek már szeptember 30-án eleget tettek. Terven felüli termelési értékük eddig több mint 500 ezer forint, amely év végéig megközelíti az egymilliót.

— A KUNHEGYESI Lenin és Vörös Október Termelőszövetkezetekben karbamidos fehérjedúsítással növelik a takarmány tápértékét. Az eddigi tapasztalatok kedvezőek, s a törökszentmiklósi járás több termelőszövetkezetében is hamarosan alkalmazzák az új módszert.

A lottó e-heti nyerőszámai

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság tájékoztatása szerint Pilisszentivánon, a Petőfi Sándor Művelődési Házban megtartott lottósorsoláson az 50. játékhéten a következő számokat húzták ki:

6, 20, 28, 46, 80

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-736

Rusói István

PEST MEGYEI HÍRLAP

1021

1970. DECEMBER 25., PÉN

A Karcagi Népművészeti és Agyagipari HTSZ-ben főleg cserépkályhákat — de faliképeket és dísztárgyakat is — készítenek. Néhány éve még minden tervet Rusói István (a képen), a népművészet mestere készített egyedül, ma már fia, ifj. Rusói István is hasznos segítőtársa, aki, mint népi iparművész, két éve dolgozik mellette.

ak foglalkozást a piliscsabai új
a főváros közelsége — akik a
k, gyakori vendégei az ifjúsági

Foto: Urbán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pusai Gyula

MAGYAR NEMZET
1987 MÁR 24

— **A népművészek új alkotóműhelye** elkészült a Nagykunság agyagipari művészetének egyik központjában, Karcagon. A többszázezer forintos költséggel épitett műhelyben Rusó István mesterének irányitásával készülnek a népi motivumokkal ékesített, művészi cserépkályha-csempék.

forint harminc kü-

lönbség?

— Az a kiszerelés és beszerelés ára.

Rusói István

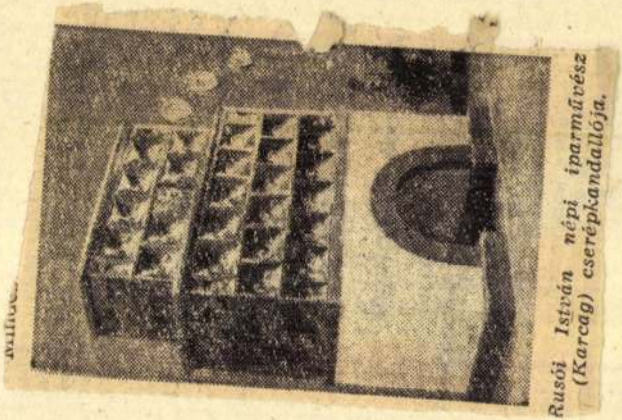

Rusói István népi iparművész (Karcag) cserépkandallója.

Péter Imrén: A Népi Iparművészeti Kiállításról

Népszabadság 1958 jun. 22

Kassel, 19.1.1...

Rumpler Ferenc
szürszabó
1843 körül győr-
ujvárosi polgár

Jerfy 259. l.

UR-BUCHHANDLUNG

WASMUTH

RLIN W. 8.
kgrafenstrasse — 35.

Ing
technische
Mas
M
Industri
Berg
Eisent

Erhaltung der Baudenkma
dapest, Andrassy ut. 66

7. Dezbr. 1900

DEBET.

rtsetzung.

Wand & Decken,
reien Lfg. 8. M.

KIRÁLYI M
EGYETEMI N
BUDAPEST

Rumpelmayer Viktor, építész; szül. (1829-ben v.) 1830-ban Pozsonyban, ahol atyja kőfaragómester volt. 1849 május 12-én iratkozik be a münchemi Képzőművészeti akadémia építőművészeti osztályára, hol még ez év dec. 14-én megkapta a matrikelt.

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi Képzőművészeti akadémián. Művészet 1912. 179. l.

II. 726. Rumpelmayer Viktor, 19 éves, szül. Pozsonyban, Magyarországon, atyja kőfaragómester, építőműveszet, 1849 máj. 12., 1849 dec. 14. megkapja a matrikelt.

Lom 179. l.

jan, te megkapja a matrikelt. Az Akadémia birtokában van vétel útján, festeti tanulmánya: férfi félakt, 1859–60, vételár: 10 márka.

II. 1376. Wagner Sándor, 18 éves, szül

·Ily képfaragó műhely volt Pozsonyban a Rumpelmayer-féle, amely bizonyos hirnévre tett szert és a század egész első felében bőven ellátta a vidéket is munkáival. A műhely egyik mestere, Rumpelmayer Márton, még a szombathelyi uj székesegyház számára is dolgozott (1806—7 körül, főoltár, tabernakulum). A fafaragók közül korszakunk végén a pozsonyi polgárság a fiatal Adlernek fogta pártját, egyebek közt ő diszitette faragványokkal a Hofer András-emléket (1847). Besztercebányán Barger műhelye azért is emlitésre méltó, mert

Lfáb IV. 26.l.

Rumpelmayer

talfutó, csipke s a horgolt, kötött, kivarrt, himzett, à-jourozott apróságoknak az a szörnyü tömege, amelynek jelenléte s bősége hivatva volt tanuságot tenni a háziasszony és a ház leányainak valódi háziasságáról, szorgalmáról, izléséről, takarékosságáról. Ez a «kézimunka» gyüjtőnév alatt szereplő mesterkedés, a maga mindent elárasztó bőségében, nagyon beszédes jellemvonása a kor otthonának. Az efajta munka otthon készült, a minták kézről-kézre, családról-családra jártak s ezzel nagyon elterjedtek, bizonyos egyetemes jelleget öltöttek, amelyen csak itt-ott változtatott valamit az egyéni kezdeményezés. Érdekes vonás, hogy ez a háziiparszerü művészkedés alig vett át valamit a nép zamatos művészetéből, amelyet pedig ösmert, de nem becsült. A tősgyökeres polgár szorgosan elkülönitette magát a paraszttól, nem érzett vele közösséget, mint ahogy el-

Rumpelmayer János

szobrász

XVIII sz

Lásd Rumpelmayer Márton

csomagyak

Nagy Iván. Magyarországi kiejtőnüvészek a legrégibb, sokról 1850 ig.
Szabadok. 1874. 192 l.

ÚJ EMBER
XLV. 17.
(1989. IV. 23) 5. p.

FR. RUMPELMAYER

Pozsonyi ünnep

A százéves virágvölgyi templom

Virágvölgy Pozsony elővárosa. Az utóbbi időben Újvárosnak nevezik. A városhoz egyébként 1740-ben csatolták, 1774-ben létesült a plébániája. Ez idő tájt épült a temploma is, pontosabban mondva ekkoriban alakították át egy magtárépületből. Tizenhárom évig szolgálta a híveket. A második szentegyház már templomnak épült, és több mint száz esztendeig — 1783-tól 1888-ig — állt fenn. A ma is álló harmadik virágvölgyi szentegyházat egy évszázada emelte a hívek áldozatkészsége és Poek József plébános (1823—1895) buzgósága. Fr. Rumpelmayer pozsonyi születésű építész tervei alapján az ugyancsak pozsonyi Feigler Ignác építette fel. A kereszt alakú, neoromán stílusú bazilika hossza 57, szélessége 18 méter, tornya 76 méterre magaslik a táj fölé.

A templom nevezetessége, amely távoli vidékekről is ide vonzza a zarándokok seregeit, a kegyképe. Az egyik bal oldali mellékoltárról tekint alá a messziről érkezett zarándokra, aki eligazítást keres gondjára-bajára. Az olaszországi Genazzo kegyképének másolata, a Boldogasszonyt, mint a Jó Tanács Anyját ábrázolja. 1768-ban került ide a Duna mellé. Már Jordánszky Elek azt írja róla 1836-ban megjelent könyvében: „négy hónap alatt 159 rendkívüli segedelmet nyertek" itt a Jó Tanács Anyjához fordulók. A tanácskérők száma ma sem apadt. Ünnepe április 26-án van.

A templom másik nevezetessége Fadrusz János szobra. A bal oldali mellékhajóban látható. A keresztre feszített Krisztust ábrázolja. A pozsonyi származású művész 1893-ban ajándékozta a templomnak, hálából, hogy annak idején a plébános támogatta tanulmányaiban.

A templomot száz évvel ezelőtt Simor János hercegprímás szentelte fel. Az akkori pompás ünnepségek óta — a negyedszázados évfordulót kivéve — csak a közelmúltban volt nagyobb megemlékezés, amikor is Ján Sokol nagyszombati püspök mutatott be hálaadó főpapi szentmisét. Érkezésekor egy magyar kislány szép magyar verssel köszöntötte a főpásztort. Száz évvel ezelőtt a templomon kívül is volt prédikáció nagyobb ünnepeken, mégpedig külön a magyar, a német és a szlovák híveknek. Sajnos, ma Pozsonyban csak két helyütt van magyar mise, a ferencieknél és a most jubiláló virágvölgyiben, az utóbbiban is csak vasárnap este.

A szentmise végeztével a hívők sokasága sorfalat állt a plébániához vezető úton és lelkesen ünnepelte a főpásztort, valamint a megjelent számos egyházi személyt.

Zilizi Tihamér

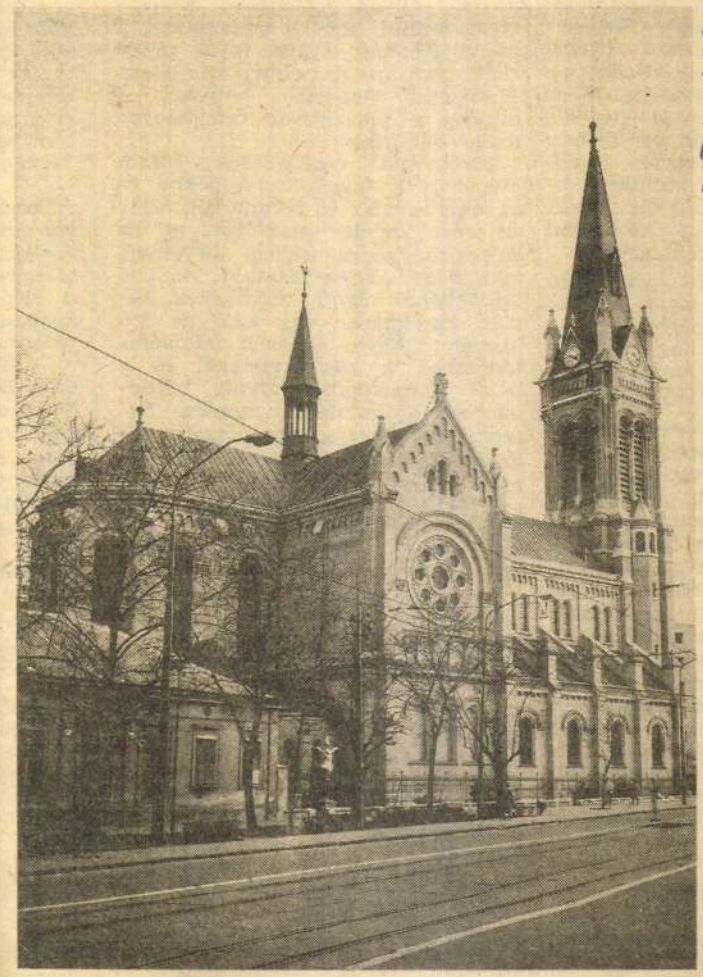

ezés Kodolányi Jánosra

elem, a családért
c a kisemberek
süléséért, az or-
ajta pusztulásá-
ásáért. Életének
974-ben *Tüskés*
ánya, *Kodolányi*
észletekbe menő
aga is gyakran
írói és emberi
vagyok, a ma-
és politikai di-
esülése, a pénzé,
fiai, esztétikai
ezé a népé?"
art elefántcsont
n olyan problé-
amelyek elvon-
a nagy célkitű-
ló munka útjá-
épi világából.

a szeretet igéjét
szeretet nélkül
ermekként szü-
bát, nehézkesen
ólommadár"-nak
bar Simon című
kozva vall szü-
öttem a világra.
, még ritkább,
az újszülött is
Anyám életben
én is, csupán
kárát szokatlan
ehet, hogy egész
ztek el Lábbal-
megkülönböztе-
mint a bar Si-
sfiú módfelett
a névre. Egye-
lábbal előre,
visznek."

ég egy fia szü-
egbetegen eltűnt
Az íróban azon-
gmaradtak azok
lyek egy-egy nő

sával. A *Boldog Margit* című regénye IV. Béla király Jézusnak elígért leánya sorsában a szeretetet hirdeti. Olyan történelmi atmoszférát teremt, amelyből nemcsak a zárda életének reális rajza ragad ránk, hanem az elmélyült lélekábrázolás megigéző hatása: — mindez a telizengésű, ősi magyar nyelv bűbájával.

Történelmi regényeinek másik csoportja a misztikus ősidőkbe és az ókorba visz el bennünket, hogy az íróval együtt vizsgáljuk: mi az emberiség sorsa, milyen törvények igazgatják viselkedésünket. *Az égő csipkebokor* című regényéhez fűzött jegyzetében így szól az író üzenete: „Egyes egyének fölemésztődhetnek a külső világgal és a belső ellentétekkel vívott küzdelemben, erőfeszítésük mégsem hasztalan. Mert a nép magába fogadja áldozatukat, megerősödik általuk s egyre egyenesebben halad egy felsőbb rendű szocialista életforma felé, amelyet ha valaki tagad, annyi, mintha magát az ember végső célját tagadná."

Mózes és a zsidó nép szenvedésteli sorsának tanulságos történeti-társadalmi kibontása után régi tervét valósítja meg az *Én vagyok*-ban. E munkájában az izgatja: miért nem fogadta el környezete a Megváltót nemes tanításai, csodatettei ellenére; miért árulta el tanítványainak egyike? Nem annyira Jézus, az elárult, mint inkább az áruló Jehuda bar Simon (Júdás) története, lelki vívódása, gyötrődése érdekli. Elsőben is *Jehuda bar Simon* címmel írta meg Júdás fiktív életrajzát, később e részt beiktatta az *Én vagyok* című Jézus-regényébe, amely a szebbnél szebb gondolatok tárháza. Jesuha (Jézus), a Mester ekként buzdítja tanítvá-

Emberi próbatétel

Interjú Raksányi Gellérttel

Raksányi Gellért a hazai színészvilág ismert személyisége; érdemes művész, 1947 óta megszakítás nélkül a Nemzeti Színház tagja, ez év áprilisától a Magyar Népköztársaság kiváló művésze is. Magánszemélyként egyike a legnépszerűbb embereknek; empátikus lénye, közösségi érzése, baráti és kollegiális hűsége évtizedek alatt fogalommá vált a pályatársak körében. Jelentős alakja a mai katolikus szellemi életnek is: a templomi irodalmi áhítatok és az Adalbertinum Evangelizációs Központ kulturális műsorainak gyakori közreműködő művésze. Ennek szellemében szinte önként adódnak a kérdések életéről, felfogásáról és művészi pályájáról egyaránt.

Dunántúli értelmiségi családból származol, felmenő őseid között kórházalapító és népbetegség-kutató orvosok, közéleti személyiségek is előfordultak. Ilyen környezetből hogyan szántad rá magad a színi pályára?

— Élénk viták voltak családomban. Bátyám, aki a parlamentben dolgozott, Lehotay Árpád tanárnak szólt, hogy csak a végső esetben vegyenek fel. Makay Margit tanárnőtől, későbbi szeretett kollégámtól tudtam meg jó idő múlva, hogy szótöbbséggel vettek fel és Lehotay is mellettem szavazott. Egyébként kisgyermekkorom óta mindig megmutatkozott elhivatottságom. Sohasem tartottam érdemnek azt, hogy ki hová születik, de azt rettenetesnek tartom, ha valakit a származása miatt bántanak, s ebből sajnálatos módon, nekem is kijutott. Ha két évvel később születek, már nem vesznek fel az akadémiára, mert osztályidegennek minősítenek. Igaz, hogy apám, mint orvos soha nem sütött el puskát a háborúkban, a bátyámat elüldözték, mint nemzetgyűlési titkárt, s nekem-is állandó harcaim voltak az életben maradásért. De végül is színész lettem, és valahogy sikerült a művészt szinkronban tartani az emberrel.

Környezeted az igazság kérlelhe-

akartak látni és láttatni bennünket és valójában milyenek is vagyunk. Hosszú pályafutásom során egyetlen rendező, *Szőnyi G. Sándor* kérdezte meg egy alkalommal, hogy milyen szerepet szeretnék játszani. Mindenki háromszor kap diplomát: egyszer a főiskolán, egyszer a kollégáitól — ez kétségtelenül gyönyörű dolog —, de meg kell, hogy kapja önmagától is: — ez a harmadik. Egyszer mindenkinek fel kell villantania azt, amire a rossz szemléletek és hamis besorolások miatt nem volt lehetősége. Feltétlenül meg kell fogalmaznunk önmagunkat és ars poeticánkat.

Érett művészként jelenleg is árnyalt alakításokkal leped meg a közönséget és a pályatársakat. Bernard Shaw: Tanner John házassága című darabjában, mint Mendoza; Németh László Galileijében mint Maculano pater és Csurka István: Megmaradni című drámájában, mint erdélyi családapa az elmélyült emberábrázolás legszebb megnyilvánulásait villantod fel. Miből meríted az erőt és a színeket az emberi jellemek megformálásához?

— Minden rosszban van valami jó, abban is, hogy igen sokat igazságtalanul mellőztek, és talán hatvanévesen fedeztek fel igazán. E[illegible] nek a pokoli, lélekgyilkos

Rumpelmayer Alajos

Rumpelmayer Alajos, kőfaragó, Pozsonyból, 18 éves korában, 1840-ben a rézmetszők szakosztályát látogatta.

Fleischer Bécs

80.l

11487.

van ábrázolva. Öltözete: a
iummal. Rendjeleit szalagon
t pedig kettős lánczon hordja.

DIUS VASZARY
Martinsberg
Magnatenhauses.

T
rlags-Anstalt Wien (Stern & Steiner)
ern u. Steiner, Wien.

i papiroson, magassága 22 cm.

.275-910
7-910-202
lelt. 3189.

462. Russ Ferencz.

Sz. Wienben 1844 márczius 27-én.

I. Ferencz József.

Térdig, egy kissé balrafordultan áll, de visszanéz. Gyűrűs jobb kezének hüvelykujját kabátjába akasztotta, balját pedig, melylyel keztyűjét tartja, leeresztette. Feje elől kopaszodik. Álla kiberetvált; rövid haja, bajusza és szakálla szőke; szeme kék. Nyakravalója felett piros szalagon az aranygyapjas-rend jelvényét viseli; mellét a hadi érem meg a szolgálati- és érdemkereszt diszíti. Kettős elejű szürke kabátjának gallérja és hajtókája tölgyleveles paszománt, nadrágján oldalt a piros csík kettős. Oldalán kard lóg. Jelzése alól jobbra: »F. R.«

Fa, méretei 45 : 34·5 cm. — Lelt. sz. 462. — Vétetett 1892 szeptember 16-án C. J. Wawrától 300 K-án (4–893). — Kifizettetett 1893 november 21-én. — Elszámoltatott 1894 június 28-án. — Az elszámolást tudomásul vette az 1894 július 10-iki 3135 szvsz. határozat (121–894).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1894 : XI. 494. *Russ Ferencz:* I. Ferencz József.

Russ Ferenc

88

A két ablak között

11. *Erzsébet királyné. Olajfestmény életnagyságban.* Festette Russ Ferencz 1859-ben.

A hagyomány szerint Eugénie franczia császárnénak volt szánva, de a közbejött franczia háború folytán nem küldetett el.

(Vétel.)

Sza Erzs Múzeum

87. l

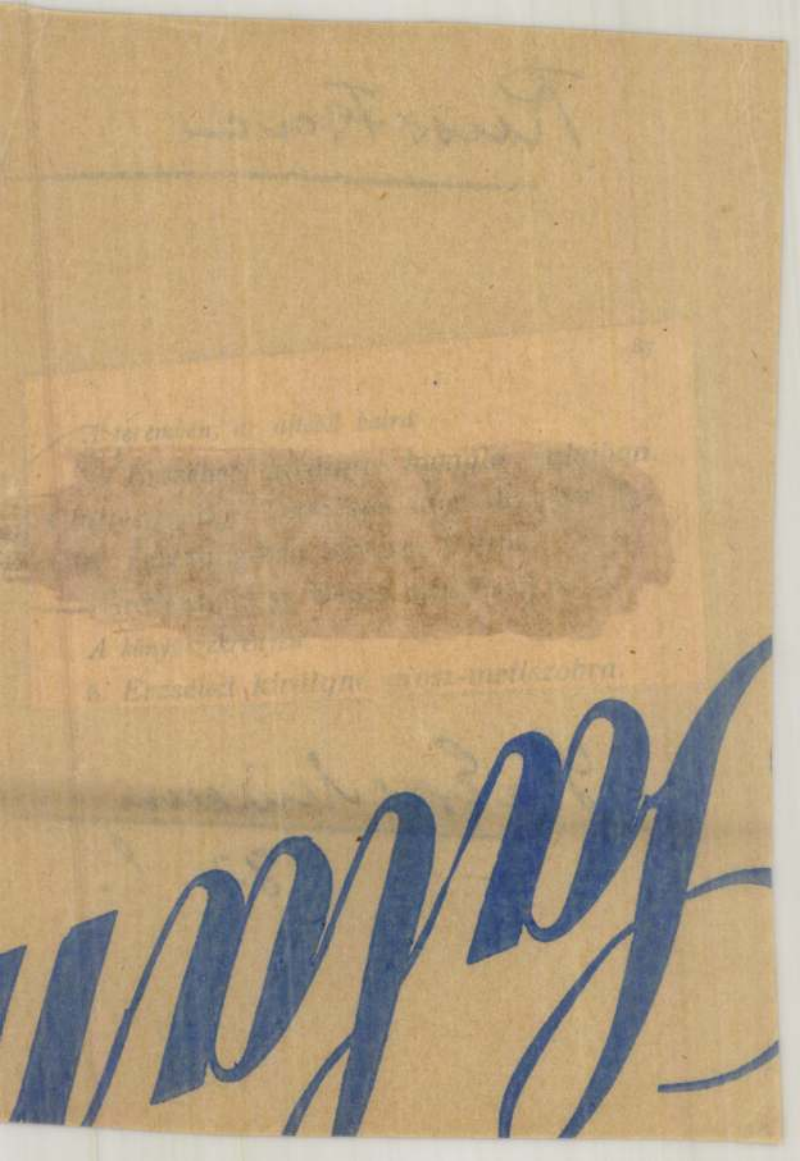

Russ Ferenc

8. *Erzsébet királyné magyar öltözetben. Olajfestmény.* Festette természet után Russ Ferencz 1854-ben.
(Gróf Andrássy Dénes ajándéka.)

Szépművészeti Múzeum
871.

előttünk, hogy külö-
nösen nálunk nem
volna helyes ilyen
éles elhatárolás, de
külföldön sem támo-
gatja semmi komo-
lyabb ok. Ez a ma-
gyarázata annak,
hogy az általános
szokás ellenére nem
~~fogadtuk el követtük~~
~~a külföld~~ követjük
~~ezt a~~ korszakbeosztást
A kezdeményezés korá-
nak két jelentősebb
magyar litográfusa
a 20-as években sem
ad művészileg sok-
kal többet, mint a
kiszérletek első érei-

RUSS, LEANDER (Bécs, 1809 – Bécs, 1864)

Festő és grafikus. A bécsi Akadémián tanult. Főleg csataképeket festett akvarellel és tussal. Karlnál találkozhatott Moritz von Schwinddel, aki hasonlóan Peter Krafftthoz, ezekben az években foglalkozott a Zrínyi témával.

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980.

Irod: V. Zibolen 1967, 170–171. G.G.

SCHROTH, ANDREAS (Bécs, 1791–?, 1865)

Szobrász, Bécsben tanult és működött. Rudnay hercegprímás hívására jött Esztergomba és ő faragta a székesegyház kriptájának lejáratához a Béke és a Halhatatlanság

201 Zrínyi Miklós a szigetvári vár kapujában búcsúzik családjától 72. TÁBLA

rézmetszet, 11,4 x 8,9 cm
Jelezve: Leander Russ del. Joh. Neidl. sc.
In: Urania, 1828. Esztergom, Beimel József. 120. l. u.
(PIM 4169)

Ballai Valér „Szigetvár" című költeményének illusztrációja. Csúcsíves kapu előtt áll Zrínyi, mellette csatlósa. „Hölgye nyakába borul, térdét deli leánya ölelte..." – Az Aurora irodalmi jelentősége mögött messze elmaradó vidéki almanach szerény szerzőjének érzelmes költeményéhez a bécsi rajzoló a hősi cselekményből szentimentális epizódot választott kompozíciója témájául.

Metsző NEIDL, JOHANN JOSEF (Graz, 1776 – Pest, 1832)

Rézmetsző, Frankfurtban, Münchenben és Augsburgban tanult. 1803-tól összeköttetésben állt a Kazinczy körrel. Elsősorban magyar írók portré-metszeteit ismerjük, illusztrációit kevésbé. A pesti vásárokat személyesen is felkereste metszeteivel, egy ilyen alkalommal érte a halál 1832-ben a magyar fővárosban.

Irod: Pataky 1951. nem ismeri.

Feltételezett rajzoló B. MESZNIL JÁNOS 19. sz. eleji grafikus. A „Mesnil, du", illetve „Dumesnil" francia, sokgenerációs művészfamília tagja. A Thieme–Becker XXIV-ben ezzel a névvel felsorolt művészek közül senkit sem azonosíthatunk vele teljes biztonsággal. Dumesnil, Jan Frans festő már 1728–29-ben mester volt Antwerpenben, Dumesnil, Ivan francia származású orosz rézmetsző 1784 körül született. A lexikon említ egy Mesnil, Jacques rézmetszőt is, aki az 1800-as évek elején már elég idős lehetett.

B. MESZNIL JÁNOS (életrajzát lásd Kat. 202)

203 Gyulafi és Kaléta Zoltán kastélyában 73. TÁBLA

rézmetszet, 17,4 x 9,5 cm
Jelezve: Rajzolta B. Mesznil
In: Dugonics András: Jolánka, Etelkának leánya. I. k. Pozsony, Pest 1803. Füskuti Landerer Mihály. Címkép
(OSZK 814.308/1)

A kép az I. szakasz V. részének illusztrációja. Gyulafi [illegible]

Russ Leander

rajzolo:

Egy kaje; Zrinyi Miklós bucon-
zása család, ártól Szigetvárott,
Weidl által rézbemetszve a
Szeder Fábian által szerkesztett
1828. évi Urania magyar Zsebkönyv-
ben szemlélhető

Nagy Iván. Magyarországi képzőmű-
vészek a legrégibb. időtől 1850 ig.
Szárudott. 1874. 193. l.

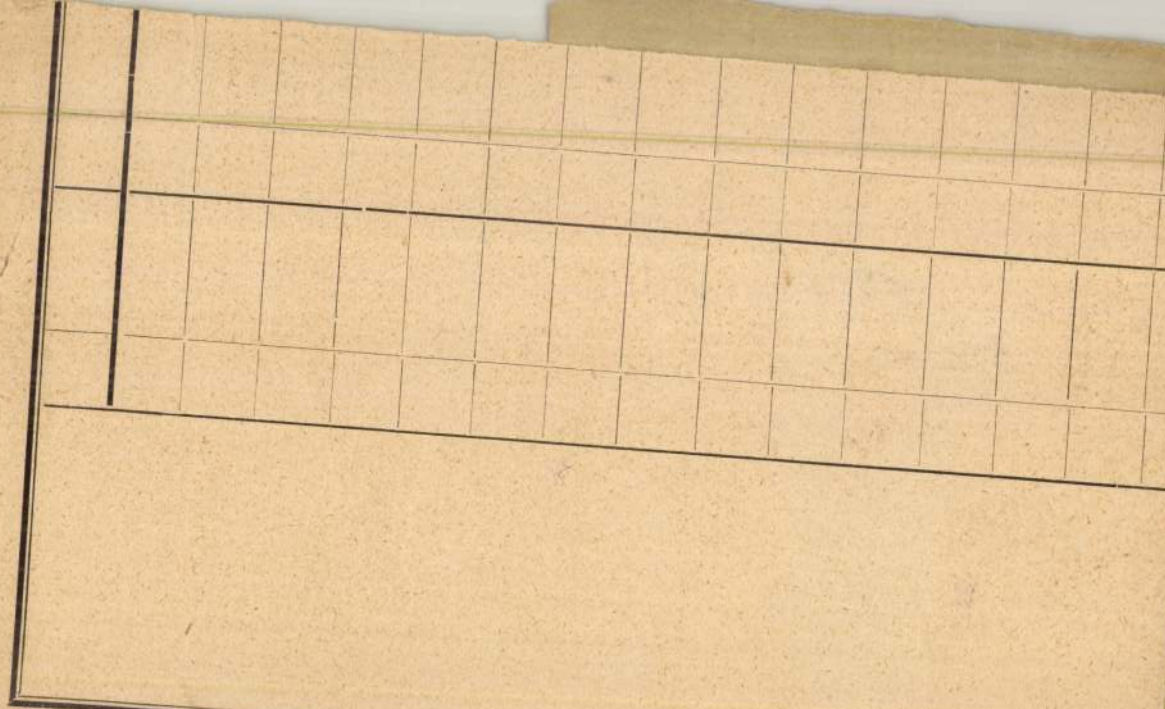

Egyetemi nyomda. 1905.

MDK.

Russói István

Kályhacsempe

Tükör 1967 febr.7.

Ifj. Rassó István

csoportkiállításon részesült Karcagon.

Szolnok megyei Néplap 1967. aug. 12.

M.D.K.

Russoi István

Zöld szemeskályhák a helyreállitott nemesvámosi ~~xxx~~ csárdában

Magyar Epitőművészet 1967/5. 48.1.

Russai István

Csoportkiállításon szerepelt Karcagon.

Szolnok megyei Néplap 1967. aug. 12.

M.D.K.

Russói István

karcagi fazekas, a népmüvészet mestereó

Két zöldszinü szemeskályha a nemesvámosi csárdaába

Müemlékvédelem 1967/1. 38.1.

Rusoi István

irányításával kérülnek
Karcagon a művészi cserépkályha
csempék.

Magyar Nemzet, 1967. III. 24.

Pessői István

Díjat nyert.

Kiállítás Mezőtúron

Szolnok megyei Néplap Szolnok
1970. máj. 15.

id. Rusói István farekas

Merőlukon él. A Népművészet Mestere.
Kerepel a III. Oszt. Gerencsér
Sebestyén farekas kiállításon

K. J.: Farekastalálkozó a
pévsváradi ladnyvásáron

Következő Hirlap 1968 X. 17

Rusói István, népművész
keramikus

Karcagon irányításával hénítik
a művészi cserépkályha csempéket.
(tém, hép.)

–: Népi díszítőelemek a cserépkályha-
csempén

7

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967 júl. 12.

MDK

Russói István

Csoportkiállításon szerepelt Korcagon.

Szolnok megyei ~~Népújság~~ Néplap 1967. VII. 28.

Ifj. Russói István

Csoportkiállításon szerepelt Karcagon.

Szolnok megyei Néplap 1967. VII. 28.

Rusói István, népművész

MDK

A népművészet mestere. Irányításával modern alkotóműhely és bemutatóterem készül Karcagon a keramikus-farekas népművészek részére.

6

— : Hír

ESTI HIRLAP, bp. 1966. ápr. 5.

Rusói István, népművész
kerámikus

MOK

Modern vonalú kandallókat
állít ki.

—: Országos Népi Iparművészeti Kiállítás
nyílik a Műcsarnokban 9.-

Ny. 1961. aug. 4.

NÉPSZABADSÁG

MDK

Rusói István

fazekas

Kitüntették a népművészet 8 mesterét, mezőkövesdi hímzők, szürszabók, és fazekasok szemelyében.

Esti Hirlap 193. sz.1959. aug. 18. 2 old.
/n.cikke/

Rusói István, népművész kályhatervező

17 Dk

A népművészet mestere kitüntelést kapta.

– A népművészet új mesterei

Népszabadság, bp. 1959. aug. 18.

8.1

Rusói István, népművész (agyagipar) MDK

A budai vártermek megrongálódott cserép-kályháinak, kandallóinak restaurálására kapott megbízást a Karcagi népművész. Múzeumi megbízásból egy ősi népművészeti cserép-kályha mását is elkészíti Mátyás-király-korabeli cseréptöredékek alapján. 18.

— : Hír

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. nov. 15.

Rusói István népművész M.D.K.

karcagi fazekas.
A budai vár diszes kandallóit és cserépkályháit restaurálaj.
Mátyás király korabeli cserépkályha mását készitti el.

Napló
Magyar Nemzet 1964. november 15. 9.1.

Rusói István, népművész

MDK

A Várpalota műemlék cserépkályhá-
inak helyreállításában vesz részt.

— : (szöveg — fénykép

6.

NÉPSZABADSÁG

Kp. 1965. febr. 3

Russai István

a IV. megyei képző- ipari és népi díszítő-művészeti kiállításon kerámiái, - történelmi motívumokat és népi használati tárgyakat megújító munkái részesültek.

Szalóy János: Megyei kiállítás Mezőtúron.

Szolnok Megyei Néplap, 1942. máj. 6.

ifi Rusói Miklós farekas

Karcagon él.

Szerepel a III. Osz. Gerencsér Sebestyén farekas kiáhításan

K. J.: Farekastalálkozó a pesvárad leányvásáron

Szövetkezeti Hírlap 1968 X. 17

Rusperger, Nicolao

ungherese orefice

Milanóban 1481.

trod

Z

Balnanni 93. l.

Rüsperger, Nicolao

magyar ötvös 1487.

l.

Balogh Adatok Milano

37. l.

IV. ÜV

752. NAGY POHÁR, oldalán empire keret
Bécs, 1825. — Grosses Glas, auf der
deutschem Spruch. Wien, 1825.

753. KOTHGASSER-POHÁR, oldalán em
Bécs, 1830 k. — Kothgasserglas, auf
von Laxenburg. Wien, um 1830.

754. KOTHGASSER-POHÁR, empire ker
lódzó galambpárral. Bécs, 1820—25. -
Hund und kosendes Taubenpaar. Wi

755. POHÁR, köszörült kék üveg, kihajló
Bidermeyer. — Glas, blau, geschliffen,
Böhmisch, Biedermeier.

756. POHÁR, köszörült zöldes üveg, ezüst
in grünlicher Farbe, mit silbernem N

757. KÉT VAJTARTÓ FEDŐVEL ÉS AL
— Zwei Butterbehälter mit Deckel u
Gold. Böhmisch, um 1840.

n elől katonatiszt bottal. Gmunden, XVIII. sz. — Humpen
Officier mit Stock. Gmunden, XVIII. Jh.

en elől fuvolázó török. Gmunden, XVIII. sz. — Humpen
eine Türkenfigur. Gmunden, XVIII. Jh.

en három tehenet hajtó nőalak. Gmunden, XVIII. sz. —
auf der Wandung drei Kühe treibende Frau. Gmunden,

n elől lépő szarvas. Német (Münden ?), 1754. — Humpen
irnseite Hirschfigur. Deutsch (Münden ?), 1754.

n elől két madár. Német (Erfurt), XVIII. sz. — Humpen
zwei Vögel. Deutsch (Erfurt), XVIII. Jh.

irom medaillon, egyikben épületek. Német, XVIII. sz. —
auf der Leibung drei Medaillone, in dem einen Gebäude.

elől ugró szarvas. Német (Münden?), XVIII. sz. — Humpen
springender Hirsch. Deutsch (Münden?), XVIII. Jh.

n kék szinben fa tövében Jákob az angyallal. Német, XVIII.
Fayence, auf der Wandung in Blau, Jakob mit dem Engel.

n kék szinben három kartus, egyikben épület. Német,
kel. Fayence, auf der Wandung drei Kartuschen in Blau,

MDK

Russ

Hollókő vára.
X.A.v.R.W. - Russ és Weinem fametszete

Vas. Ujs. VIII.1861, XII.l. 572 l.

MDK

Russ

Az Angolkisasszonyok Intézete Veszprémben, fametsz. X.A.v.R.W. – Russ és Weinem

Vas. Ujs. VIII.1861, XII.1. 569 l.

Russ MDK

Shakespeare Vilmos. Geiger olajfestm.u.rajzolta Rohn, fába metszette Russ.

Vas.Ujs. XI.1864. V/1. 161 l.

KDK

Russ

A Nemzeti Muz. és könyvtárának diszterme.
Lüders rajza, Ybl terve, Russ faragványai

Vas. Ujs. XI. 1864. XII.18. 549 l.

MDK

Russ

Promontori /Budafok/ földalatti lakás.
Lüders rajza, Russ fametszete

Vas.Ujs. XI.1864. X.9. 429 l.

MDK

Kölcsey emlékszobra Szatmár főpiacán.
H.L.Lüders jelzéssel, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XI.1864. X.2. 417 l.

MDK

Russ

Tiszai jelenet a Bánk Bán c. operából. Russ és Weinem fametszete.

Vas. Ujs. VIII.1861, XII.22. 6o4 l.

MDK

Russ

Pápai evang. egyház terve. Vojta Adolf rajza u. Russ és Weinem fametszete

Vas. Ujs. VIII.1861. XII.22. 6o5 l.

MDK

Russ

A pesti Dunapart alsó végpontja. Lüders rajza u. Russ fametsz.

Vas. Ujs. XI. 1864.XII.25. 565 l.

MDK

Russ

Tihany, a Balaton mellett.
Zombory rajza, Russ fametszete

Vas, Ujs. X. 1863 I.18. 25 l.

ó l a p

Nyelvjárási Gyüjtőpályázat
elbirálásához

.....

.....

.....

.....

.....

ɐt elég konkrét és részletes le-
on a többi pályamunkával való ösz-
irásban megküldendő birálatához./

n, részletesen/
ódszer értékelése - a jótulajdonsá-
tésével

: magasabb dijazást érdemel
sonyabb dijazást érdemel

MDK

Russ

Petőfi lakása Gödöllőn, 1844-ben, fametszet x.a.v.R. et W. jelz. /Valószinüleg Russ és Weinem/

Vas. Ujs. IX. 1862, I.5. 8 l.

Russ,festő

A soproni orsolyita templomnak/1861-64/az orgonakarzat feletti freskóját festette.1872. 238.old. 26.jegy

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

MDK

Russ

Alexy szoborcsoportpzata I. és II. a pesti Vigadón, Russ fametszete.

Vas.Ujs. XI.1864. VII.1o.,27o 1.

MDK

Russ

A M.Tud.Akadémia palotájának diszterme a megnyitás ünnepélyén. 1865.XII.11. - Haske rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XII.1865. XII.17. 648 l.

MDK

Russ

Koritniczai fürdő.II. Vadászlak;
Általános látkép a bemenetnél. Fényk.u. Lüders
rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. VII.2. 336 l.

MDK

Russ é

Kállay Ferenc fametszetü arcképe
X.A.v.R. et W. /Russ és Weinem

Vas. Ujs. VIII. 1861, XII. 8. 577 l.

MDK

Russ

Vajda-Hunyad vára. Rohbock u. Kelety Gusztáv,
Russ fametszete

Vas.Ujs. XII.1865. X.29. 552 l.

MDK

Russ

Képek a hazai népéletből.LII.Delelő tótok.
Lüders rajza, Russ fametszete

Vas.Ujs. XII.1865. X.1. 5o6 l.

MDK

Russ

A temesvári uj izr.templom. Glenc Fredy rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XI. 1864, II. 21. 77 l.

MDK

Russ

Képek a hazai népéletből.XXXVII. Batyus zsidó, Ujházy után rajzolta Kankó, fába metsz.Russ

Vas. Ujs. XI.1864.II.7. 57 l.

MDK

Russ

Tarkői vár. B.E. - Berzeviczy Edmund rajza,
Russ fametsz.

Vas. Ujs. XI.1864, V.29. 2o4 l.

MDK

Russ és Weinem

Buják vára, fametszet. X.A.v.R. et W.

Vas. Ujs. VIII. 1861, XII. 15. 596 l.

Russ és Weinem

fametszők

1862-ben együtt

dolgoznak

Pesten -

Vas. Ujs. 1862.

9. sz. Dr Tormási

Lajos arckepe -

dag később-kori emlékekben, amelyek templom, a városháza, megyeháza stb kulturmunkájára vall a honvédszobor kép örökitett meg.

A bányavárosok közül Körmöczbánya vonja magára a mütörténész templom, Selmeczon az Óvár és Leány rosháza és számos korai renaissance emlékek ékes bizonyitékai annak, hogy cára élénk épitő-művészi élet folyt cei között.

Russ

festö

l.

Osatkaisoprommuuenl.

III. 22. l

Rumpler János, szabómester

Győrben polgárjogot nyert: 1807. május 20. Sopronból jött kath. Taksa 8 Ft./Album Neo-Civium 1743-1838. Győrv. lvt/. 102. o

Lengyel Alfréd: Sopronmegyei családnevek Győr város polgárkönyveiben. 97. old

Soproni Szemle. Helytört Folyóirat. XII. 1958. Sopron

Rumpler Imre

A hannadik balatonfüredi tárlata
Riállít

Belagh Elemér A művészet elárvulójaka
Napló, Vesprém 1969. aug. 23.

Rumpler Ferenc MDK

Kikelet, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.

Rumpler Ferenc MDK

Kikelet, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.

Rumpler Ferenc

MDK

Kedvező hir

Mucsarnok 1877. dec. 16.

RUMPLER ÁDÁM, csutorás mester

A veszprémi csutorás mesterek névsora 1722-1891.
106.-Rumpler Ádám: Első adat 1830
259.old

BARTÓSZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

R u m p f F ü l ö p
festő

Fővárosi Lapok.1868.dec.25. /Fővárosi hirek./

RUMPERT Jakab kőmüves. Egerben ~~éx~~ a városi adókönyv 1834-ben emliti nevét.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Rumpert Farkas, kőműves

. nevét Egerben az 1834 évi adóösszeírás említi.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 393. old.

RUMPERT ÁDÁM, tobakmester

A Veszprémi Csutorás Ipartestülettel egyesült tobakok
7.-Rumpert Ádám.-Első adat 1880
260.old

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorasok 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10.1971.
Veszprém, 1971

RUMPERT ÁDÁM, tobakmester

1880. febr. 2-án a tobakok, 9-en beolvadtak a csutorás testületbe, Ekkor a gyülésen 10 választmányi és 3 póttagot választottak, köztük 3 tobak.
A tobakok egyike: Rumpert volt.- 245.old. 30.jegyz

[illegible] .. veszprémi cantorsok 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

mdk.

Rumpelmayer terveit

Ki 1884 meghalt az építkezés folytatásánál csaknem teljesen megvalositották.
A régi kastély északi szárnyát lebontják új szárnyépületet a tornyos középrésszel a régi-lez kapcsolják 83. kép.

Magyar Műemlékek: Keszthely Műemlékei
1962 101.-106. l.

mak

Rumpelmayer Viktor építész

(pozsonyi származású)

1883-ban mikor a herceg i rangra emelkedett Festetics Tasziló vette át a hitbozomanyt – Rumpelmayerrel készítetett ferveket a 100 évig barokk formában állt kastély átépítésétez

Magyar Műemlékek. Keszthely Műemlékei 1962, 105. és 106. l.

RUMPELMAYER Viktor építész

(1883-87)

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 167, 169

Farkas András 1628, 1906
Farkas Árpád 2556
Farkas Attila 148, 1262, 1907
Farkas István 533, 1498
Farkas Katalin 1537
Farkas László 2155
Farkas Magdolna 2156
Farkas Mária 608
Sz.Farkas Márta 728
Farkas P. József 2073
Farkasdy Zoltán 1908
Farkasová, Veronika 1377
Fatuska János 410
(fazekas) 2403
Fazekas Magdolna 2157
Fazekas Mihály 140
Fazekas Péter 205
Fecske András 1812, 1909, 2028
Fecske Csaba 645
Fedor Ágnes 2283, 2570
Fehér Béla 1421, 1910
Fehér Dezső 2717
Fehér Ferenc 1557
Fehér László 533, 1839
E.Fehér Pál 117, 148, 2427
Fehér Zsolt 1658
D.Fehér Zsuzsa 1366, 2654
Fejér Csaba 2158
Fejér Ernő 142, 353, 2159, 2385
Fejér Zoltán 2160
Fejes Mária 1707
P.Fejős Ottó 2110
Fekete Csaba 1220
Fekete Ferenc 1335, 1583

Rumpelmayer

Viktor építész

Gróf Pálffy János

pozsonyi ~~palotaja~~ Kossuth Lajos-kert

1883–1885-ben fenti ter-

vei szerint épült

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái

és terei. Pozsony

1905. 304. 7.

Rumpelmayer Viktor

épitész

Kül 1830 nov. 7. Pozsony-
ban (?) † 1885 jan. 14.
Fenti épitette a Festetics
grófok keszthelyi kastélyát,
a fejedelmi konakot So-
fiában, a német nagyró-
vetségi palotát Bécsben és
1883-85-ben gr. Pálffy János
pozsonyi Kossuth Sajos téri
bérpalotáját, melyet közbejött
halála miatt befejezni nem
tudott.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái
és terei. Pozsony 1905.
311. l.

Rumpelmayer (?)

épitész

A Keszthelyen lévő Festetics-kastély 2 millió forintba Erült, hatalmas tornyos 140 szobás épületével, 100 holdas parkjával arról nevezetes, hogy Európa legnagyobb magánépülete. A kastély zvóvizszükségletét egy hat km hosszu vízvezeték látja el, mely a Vonyarc község melletti erdei forrás vizét szállítja a kastélyba. (Az épitész nincs aulitve)

Margittay Rikárd. Balaton.
Tájak – emberek. Bp 1943 22,23.p

Rumpelmayer Viktor

Művészet 1912. 179

Fraknói Vilmos V. 218.

MDK

Rumpelmayer Viktor épitész

Közösen épitette Haas Gusztáv és Paschkis Miksa épitésszel II.Festetics Tasziló gróf részére 1883-1887-ben a keszthelyi grófi kastélyt közel 2 milliő forint költséggel, neobarok stilusban.

Bontz, 346, 347, 348, 349, 350.l.Képpel.

RUMPELMAYER Viktor építész (1830-1885)

művei Porsonyban

Szőnyi 1996 74. és ill.

Kreuzburg, Thell; Brassó vm 245

Keleis; Doboka vm

RUMPELMAYER Viktor építész (Bécs)

KOPPÁNY-DERCSÉNYI-ÖRSI: Magyar kastélyok. Bp., 1991

34.p.

A keszthelyi Festetics kastélyon végzett munkásságáról

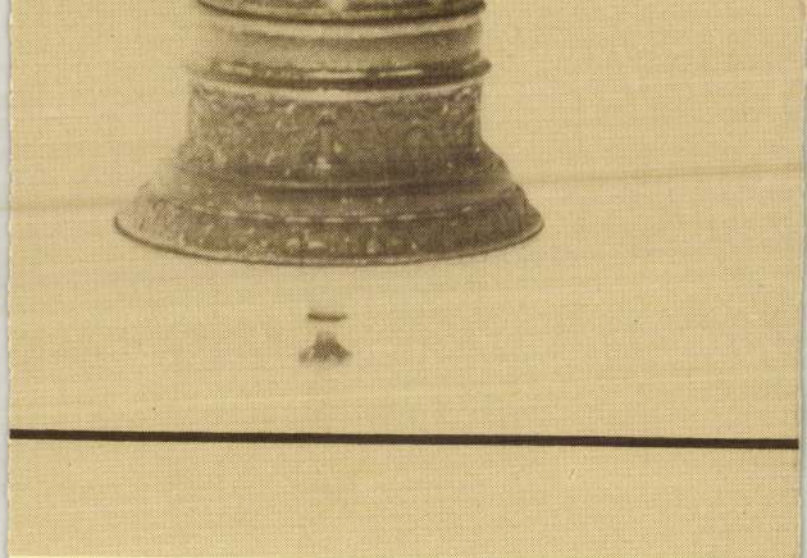

18

Rumpelmayer Viktor, építész

L: Hofstädter Kristóf.

_: Koncertek kostéga. 6.

Esti Hirlap, Bp. 1978 jún. 8.

Rumpelmayer Viktor

a Zerzthelyi Festetics Zastély
utolsó nagyarányú átépítése 1883-ban
kezdődött, tervei szerint

Kelényi György: Kastélyok, Zuriák, villák
1974 Corvina 118. old.

H.D.K.

Rumpelmayer Viktor
építész

1883-ban Rumpelmayer tervezi a
keszthelyi kastély átépítését.

Pécsy Piroska: A keszthelyi Festetics kastély és 53 l.
lebő berendezése.

H 3 4.

Thomas Mann an seine Eltern
Briefe

1893 - 1900 Thomas Mann an seine Eltern
Korrektur, maschinenschriftlich

Thomas Mann: Korrektur, maschinenschriftlich
Briefe an seine Eltern

331

 m. D. K.

Rumpelmayer, kőfaragó család.
a XIX. sz. első felében Pozsonyban
működnek. Főleg síremlékeket
készítenek, a kor ízlésének meg-
felelően klasicizáló stílusban.

Anna Petrova-Plesková: Slovenské
výtvarné umenie obdobia národné-
ho obrodenia.
Bratislava, 1966. 35. old.

Rumpelmayer Viktor MD K

épitész

A keszthelyi Pethő család egykori várkastélya helyén 1745-ben épült Festetich kastélyt 1883-87 között három idegen épitész / Rumpelmayer, Haas, Paschkisch/ tervei szerint kiépitették. Akkor épült a kastély régi és uj szárnyát összekötő tornyos középrész is.

141.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék müemlékei. Bp. 1958.

Viktor Rumpelmayer építész MDK

tervei alapján bővitették a keszthelyi Festetich kastélyt 1883-87 között.

Genth.Müeml.1959 I. 159

Rumpelmayer

Viktor

l.

Radvaskastely II.

69. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rumpelmayer Viktor

Läb II. 130 * 1830

III. 101

IV. 26 (922?)

IV. 152

Haz.

1909.

ber 27-én. ugyanott 1742

összeütközése.

hol az L balfelől

pott lovasok közül az elbukó szür-
zafordul és a kinyujtott jobb kezé-
ja fel a ~~kalapját~~ előtörő ku-
a támogat. Kissé hátrább még két né-
siet segitségére, a másik pedig
tos huszárra, a kinek barátja görbe
A csoportot dominálo kurucz öltö-
nte és nadrág, kék kabát és magas
térben lombos erdő bontakozik ki.

cm.
ánya 1899. junius hó 27-én.
9. deczember 22-én.

77

Rumpelmayer Frigyes

épitész

R. Viktor unokaöccse. 1900 körül Becsben működött. Fenti épitette Pozsonyban a virágvölgyi templomot, a II. kerületi takarékpénztár Mihály-utcai épületét s ő fejezte be gr. Pálffy János pozsonyi Kossuth Lajos-téri bérpalotáját.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcai és terei. Pozsony 1905

311. l.

Rumpelmayer Frigyes

bécsi építész

tervezte a Pozsonyi

II. ker. Ált. Takarékpénz-

tár Mitály-utcai pa-

lotáját, melyet 1886-ban

vettek használatba.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái és

terei. Pozsony, 1905.

374. l.

Szabo Kiss.

Rumpelmayer Frigyes

épitész

terverte a pozsony-
nyvárosi (virágvölgyi)
rk. plébánia templomot
Épült 1885-88-ban.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony várs utcái
és terei. Pozsony
1905. 416. l.

Át. Képt. 289.

Át. Képt. 289.

fekszik. Gyürüs jobbkezét balján
őt tart. (Prémkalpagját boglár diszíti.)
sza és szakálla ősz. (Ingének lehaj-
drágja fekete; czipője sárga. ~~A fejé~~
mintázott. A falon balról négy sorban a
de ILLÉSHAZA PERPETUUS a TRENCHIN,
COMES COMITATUUM TRENCHINIENSIS,
ET LEOPOLDO I., a vászon hátán pe-
d. 14-1-1859. a Magyar n. Musaeum-

— Át. Képt. 289. —
1859 ~~I. 14~~ jamcár 14-én. — Átvétetett 1860.
régiségtárba tétetett át, honnan
került mostani helyére.

adatok a Tört. Képcsarnokban

± 1874. április 24-én

Lichy Edm. ár. 1859. Jan. 14.

Rumpelmayer

Bécsi építész
tervezte a pozsonyi
Virágvölgyi templo-
mot neoromán
stílben. Felszentel-
ték 1888-ban.

vród
2 Velics 1894

65. l.

M.D.K.

Rumpelmayer Frigyes, építész

(Porsonyból) Hubert József-fel hőrösen kapott megbízást a porsonyi „Neustadt-féle" külvárosban építendő templom terveinek elhészítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1884. V. évf.

szept. 8. sz.

RUMPEL MAYER, Fritz

és Bressler, Emil

1885/88 Pozsony, virágvölgyi 2l. tpl.

Komárik 1984 149.

Rumpelmayer János M.D.U.
kőfaragó

A Mária Terézia nobor előtti kőkorlát készítője.

Emléklapok a pozsonyi koronázó emlék-nobor leleplezésének ünnepére. Pozsony 1897, 16

Rumpelmayer János

pozsonyi kőfaragó
1820 készítette az alább
említett szószéket és zét
kis oltárát vörös márványból.

Sárváry Endre: A nagy-
lélghi plébánia tör té-
nete. Magyar Sion
1868. VI. évf. 670. l.

ORSZÁGOS KÖNYVTÁR

Rumpelmayer János

pozsonyi kőfaragó

1885-ben a Pozsonyi Toldy-Kör megbízásából készítette Szlemenics Pál jogtudós emléktáblájat Haktér 1. sz. a.

Irod

Pozsonyi Toldy Kör (A) harmincéves tört. Pozsony 1905. 164. l.

1900-ban készítette Petőfi pozsonyi emléktáblájat

u. o. 469. l.

január hó 28-án, kedden éjjel $^{3}/_{4}$12 órakor, hossz
Teremtőjének.

A Szeretetet, a Jóságot vesztettük el Éde
rendelkezése folytán, aki csak bennünk és csak é

Drága halottunkat pénteken, folyó évi jan
temető halottasházában a róm. kath. anyaszenteg
helyezzük örök nyugalomra.

Az engesztelő szentmise (Requiem) lelkén
délelőtt 10 órakor a józsefvárosi plébániatemplom
nak bemutattatni.

Budapest, 1936. évi január hó 29-én.

Örök szeretetünk és hálánk

Községi temetkezési intézet I. Roham-utca 4. (A krisztin
szemben.) Telefon: Aut. 51-5-87.

Rum. pelmayes (... ?) ép.
Vesz

Szat. Szem 6, 1894.
30-11, 233-247, 419-440,
129-603, 799-812,

Velics h.: az egyházi... etc.

Rumpelmayer Alajos
poztonyi kőfarajó
lásd
R. Márton alatt
is

Pümpelmayer Alajos
pozsonyi kőfaragó

A pozsonyi székesegyház
1863-78-évi restaurálási
során ő végezte a
kőfaragó munkákat.

Ortvay Tivadar dr.

Pozsony város utcái és
terei. Pozsony, 1905
480. l.

595 szám.

BUDAPEST 23 AUG 1915

Műemlékek orsz. Bizottsága ter. Elu.

BUDAPEST. IX.

vatalból.
álati ügyben.

Rákos u. 10

Rumpelmeier Alajós

pozsonyi kőfarágó
készítette az 1866-évi
restaurálás alkalmával
a kent Márton szobor
alapzatát és egyéb kőfa-
rágó munkákat a szentély-
ben.

Ellenbogen (Könyöki) J.

39. l. 43. l.

sters für die geistlichen, Unterrichts- und Medicinal-Angelegenheiten
nberg, das vom 28. 6. datiert ist, teilt ihm mit, daß der Entlassung aus

---

[19]) S. Anmerkung 3. Nr. 33 vom Jahre 1845.

[20]) Ebenda, IV, S. 174 f.

[21]) Ebenda, IV, S. 4.

rrichtsministerium. 3215/489.

Seine k. k. Majestät haben mit Allerhöchster Entschließung vom 24. April laufenden
s Ihnen die Lehrkanzel der slavischen Literatur an der Universität in Prag, mit dem
kter eines ordentlichen Professors, einem jährlichen Bezuge von Eintausend fünf-
rt Gulden Conventions Münze und mit allergnädigster Nachsicht der gesetzlichen
ztaxen, für diese erste Anstellung zu verleihen geruht . . .

Indem es mir zum Vergnügen gereicht Euer Wohlgeboren von dieser Allerhöchsten
ng in Kenntnis zu setzen, erwarte ich zugleich, daß Sie sich ungesäumt auf Ihren
Dienstposten nach Prag verfügen . . .

Wien, den 25. April 1849.

Für den prov. Minister des Unterrichts.
Der Unterstaatssekretär.
Helfert."

Rumpelmeier, Alois

pozsonyi köfaragó, kezi-
tette a szt. Márton szobor
talapzatát s a többi ~~[illegible]~~
köfaragó munkát az 1865-67
iki restaurálás alkalmával-
irod

Ellenbogen J. Zur Erinne-
rung an die feierliche
Consecration des neu errich-
teten Hochaltars im restau-
rirten Sanctuarium des
Krönungs-Domes in
Pressburg. Pressburg 1867.
39. l. - 43. l.

Rümpelmeyer Alois

Steinmetz

Geb. in Pressburg

18 J. alt.

1840 - 41

Bécsi akadémia
Ujhely

1842

Klapka György II. 211.

gm. ven -

Szátok /~~Aggházy/~~ 1
Rétsági járás. pt

Története: Az oklevelek 1
emlékeznek meg. 1423-ban
közül az egyik az egész k
1433-ban a Rhédey- és a F
1562-1563-ban a nógrádi s
ben pedig 8 adóköteles há
ban 12 magyar, 2 német és
török hódoltság megszünté
káptalan.

Bekötőut mentén egyu
téssel, a kertek alatt pa

R.kat.templom. /Mária kor
Története: Épült a XV. sz
telt templom szerepel a P
Visitatio szerint düledez

rumi és rábaderoszlói Rumy Erzsébet, textiles,
1938. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1939-1941. Bp. 1942.
33 l.

MDK

Árverési közlöny, 1940. 3.rk.sz. 2 1.

MDK

Rumpelmeier A. kőfaragó

A pozsonyi dóm 1867.évi restaurátora.

Führer durch Pressburg und seine Umgebungen.
Pressburg 1873. 69 l.

— l. — M. D. K.

RUMPELMAYER János kőfaragó

R. Márton kőfaragó fia Pozsonyban
Apjával együtt dolgozott.

1817-ten polgár Pozsonyban

1773 körül Nagylég, r. k. templom, Szt.
Erzsébet előtte térdelő koldussal, an-
gyal, szószék és két melléholtár

1773 - 1780. Pápa, plébániatemplom, kő-
faragó munkák

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
264. l.

 M. D. K.

RUMPELMAYER János kőfaragó szobrász

1797. Pozsony, vár, kisebb számadásai-
ban

1791-1801. Szombathely, székesegyház,
főoltár, szószék kőfaragás

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 264. II. 186. 207. 277. l.

Rumpelmayer János

pozsonyi kőfaragó

+ 1844

Lásd

R. Márton

alatt ás.

Russ A.

1. *Erzsébet királyné magyar koronázó öltözetben. Pastell.* Russ A.-tól.
(Réthi Károlyné hagyatéka.)
Alatta

Szépmüveszeti Muzeum 861

árom az olvasó elé, mint sok
inak egybefoglaló eredményét.
3000 oldalon, több mint ezer
ját kezemmel készült rajzzal
sajtót.
integy eltörpülnek, az autó és
nek ismernie kell a Földet,
eljuthatunk, s ne járjuk be
metlenül, tudatlanul, hanem
fogalmat.
gismertetése végett minden
gy ismertető, szépen illusztr-
s értékes dísze minden könyv-
., minden kötelezettség nélkül

Hazafias tisztelettel

Dr. Cholnoky Jenő

egyetemi tanár,
a Magyar Földrajzi Társaság
elnöke

Russ Ferenc

Lásd

=

Pęlajsz 164

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191____é

tesénél_____

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt _____, 191____

_____

tanu.

_____

tanu.

Russ Ferenc

Perálltörtképes

28, 122, 480,
498. l.

Russ Ferenc

Jestő

l. Perálltörtképes

28, 1.22, 480,

490 l.

A

pengőről, mely összeget a Műemlékek
rendjének és számvitelének helyre-
ak rendezése körül az ujjáépités
mber hónapjaiban kifejtett rend-
munkámért a Műemlékek Országos
em .

er 31.

F.Russ festöm. és Bauer ,graf.

Russ csodás finoman szinezett ovális képét Erzsénet királynéról Bauer rajzolta köbe.

Dr.Kremmer Dezsö:Horánszky Lajos könyvtára.II.
Könyvtári Szemle.1915. ápr.-aug. - 111-119.l.

Russ Ferenc MDK

Tanulmányfő

Micsarnok 1877. dec. 16.

Russ Ferenc MDK

Várkastélyi élet

Micsarnok 1877. dec. 16.

Russ Ferenc MDK

Hárem

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Russ Ferenc MDK

Hárem

Mücsarnok 1877.nov.8.

MDK

Russ Ferenc, festön.

sz. 1844 -?

Fiatal Parasżt. J.alul balra: Russ 1866.
53 x 42 1/2 Vászon.

Magy.Nemz. Renaszánsz Társ.I.aukciója. Bp.1921.

Kat. 29.1.

M.D.K.

RUSS, Ignatz festő

1758-ban kötelezi magát arra, hogy egy évig, mint udvari festő adjon ik

Művért. 1955. 1. sz.

Valkó Adorján: Fertőd / Eszterháza, Süttör: Győr-Sopron megye/ mesterei, művészei 1720- 1768 között

128.l

M. D. K.

RUSS, „Ignaz festő"

~~Trautenau~~ Trautenau

1758-ban Eszterházán udvari festőnek szegődik

Garas XVIII. 17. 246. l.

Russ János, lakatos MDK

Sopronban 1825 ben szerepel a brennbergi bányával kapcsolatban. 16 old

Faller Jenő: Brennberg a bécsi Fries ész Társa Bankhá-
ház bérletében 1822-1827. 10.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1957. [illegible]
Sopron Város Tanácsa

Russ János

1928/29 - 1929/30

Ferképzomfoiskàvk

128. l.

érdekes egyedülálló példája Karlsruhe, melyben minden radiálutca a fejedelmi palotához vezet, mely gócpontja a legyezőalakú városnak. Itt azonban már nagyon sok az azonos terv szerint sablonosan beépített háztömb és teljesen sivár képet mutatnak azok a városok, melyek — mint pl. Mannheim — fejedelmi parancsra, katonamérnökök rendszeres, fantáziátlan agyából pattantak ki. Meg kell még jegyeznünk, hogy a barokk V. az első, mely a vizet teljes öntudatossággal és nagy művészettel alkalmazta, mint V.-i elemet; a legszebb példák a római kutak, melyeknek jelentősége ebből a szempontból sokkal nagyobb, mint az elvétve található középkori és renaissance kutaknak és vizműveknek.

A neoklasszicizmussal megszakadt a kapcsolat a nemzeti jellegű építészettel és helyébe görög-római homlokzatok kerültek, melyek célszerűtlenségüktől eltekintve, egyformán idegennek hatnak Londonban, Berlinben és Szt. Pétervárott. A V. következetes szigorú szabályosságot, komoly, reprezentatív utca- és térfalakat keresett, de gyakran lemondott a térfalakról és elszigetelve mutatott be egyes épületeket (pl. Berlin, Nationalgalerie). Kedvelt motívum volt a köralakú, félkörös és csillagtér; a nápolyi Piazza del Plebiscito egyik oldalán a királyi palotával, másikon a hatalmas félkörű oszlopcsarnokkal, közepén a S. Paolo-templom hatalmas kupolájával és a háttér szikláival igen szép hatású; viszont ugyan[illegible] motívum a bathi Kings Place